

Oznámení č.	Obsah	Strana
	I Usnesení, doporučení a stanoviska	
	STANOVISKA	
	Evropský hospodářský a sociální výbor	
	482. plenární zasedání ve dnech 11. a 12. července 2012	
2012/C 299/01	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Posílení participačních postupů a zapojení místních orgánů, nevládních organizací a sociálních partnerů do provádění strategie Evropa 2020 (průzkumné stanovisko)	1
2012/C 299/02	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Změny v odvětví bankovníctví v Evropě v souvislosti s novými finančními předpisy (stanovisko z vlastní iniciativy)	6
2012/C 299/03	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Evropské technologické platformy (ETP) a průmyslové změny (stanovisko z vlastní iniciativy)	12
2012/C 299/04	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Potřeba evropského obranného průmyslu: průmyslové, inovativní a sociální aspekty (stanovisko z vlastní iniciativy)	17
2012/C 299/05	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Ženy-podnikatelky – konkrétní politiky na podporu růstu a zaměstnanosti v EU (stanovisko z vlastní iniciativy)	24
2012/C 299/06	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Úloha žen jako hybatelek modelu rozvoje a inovací v zemědělství a ve venkovských oblastech (stanovisko z vlastní iniciativy)	29

<u>Oznámení č.</u>	Obsah (pokračování)	Strana
2012/C 299/07	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Vztahy EU-Moldavsko: jakou úlohu má hrát organizovaná občanská společnost?	34
2012/C 299/08	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Úloha občanské společnosti v mnohostranné obchodní dohodě mezi EU, Kolumbií a Peru	39
2012/C 299/09	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Družstva a zemědělsko-potravinářský rozvoj (stanovisko z vlastní iniciativy)	45
2012/C 299/10	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Přezkum pokynů EU v odvětví letectví a letišť z let 1994 a 2005 (doplňující stanovisko)	49

III Přípravné akty

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

482. plenární zasedání ve dnech 11. a 12. července 2012

2012/C 299/11	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Restrukturalizace a předjímání změn: poučení z nedávných zkušeností (zelená kniha) COM(2012) 7 <i>final</i>	54
2012/C 299/12	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k zelené knize o proveditelnosti zavedení dluhopisů stability COM(2011) 818 <i>final</i>	60
2012/C 299/13	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o Evropském programu monitorování Země (GMES) a jeho provozních činnostech (od roku 2014) COM(2011) 831 <i>final</i> ...	72
2012/C 299/14	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o zlepšení vypořádání obchodů s cennými papíry v Evropské unii a centrálních depozitářích cenných papírů a o změně směrnice 98/26/ES COM(2012) 73 <i>final</i> – 2012/0029 (COD)	76
2012/C 299/15	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o průhlednosti opatření upravujících ceny humánních léčivých přípravků a jejich začlenění do oblastí působnosti veřejných systémů zdravotního pojištění COM(2012) 84 <i>final</i> – 2012/0035 (COD)	81

I

(Usnesení, doporučení a stanoviska)

STANOVISKA

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

482. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ VE DNECH 11. A 12. ČERVENCE 2012

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Posílení participačních postupů a zapojení místních orgánů, nevládních organizací a sociálních partnerů do provádění strategie Evropa 2020 (průzkumné stanovisko)

(2012/C 299/01)

Zpravodajka: **paní LOUGHEED**

Dopisem ze dne 18. dubna 2012 paní Sotiroula Charalambous, ministryně práce a sociálního zabezpečení Kyperské republiky, požádala jménem nadcházejícího kyperského předsednictví Rady EU Evropský hospodářský a sociální výbor o vypracování průzkumného stanoviska k tématu

Posílení participačních postupů a zapojení místních orgánů, nevládních organizací a sociálních partnerů do provádění strategie Evropa 2020.

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 27. června 2012.

Na 482. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 11. a 12. července 2012 (jednání dne 12. července), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor jednomyslně následující stanovisko.

1. Doporučení

- EHSV vyzývá evropské instituce a vlády členských států, aby obnovily politický závazek spolupracovat na strategii Evropa 2020 se všemi příslušnými partnery (Evropským parlamentem, Výborem regionů, Evropským hospodářským a sociálním výborem, parlamenty členských států, regionálními a místními orgány, sociálními partnery, organizovanou občanskou společností, hospodářskými a sociálními radami členských států nebo obdobnými institucemi, městy a všemi dalšími formami místních orgánů).
 - EHSV se zavazuje pokračovat v práci s hospodářskými a sociálními radami nebo obdobnými institucemi a představiteli organizované občanské společnosti členských států tím, že se stane evropským styčným bodem a bude jim poskytovat specializovanou platformu podporující jejich vlastní práci na strategii Evropa 2020.
- Z dlouhodobého hlediska EHSV zastává mínění, že by Evropská unie měla vyvinout vizi vzdáleného časového horizontu stanovující konečný cíl zapojení zainteresovaných subjektů a pracovat na jejím postupném rozvoji.
 - Z krátkodobého hlediska EHSV zastává názor, že jistý počet malých změn by měl z hlediska pokroku významné důsledky. Zejména by měly členské státy a Evropská komise naléhavě přezkoumat časový plán a způsoby postupu, aby umožnily plné zapojení a spoluodpovědnost všech zainteresovaných subjektů.

2. Úvod

2.1 Dne 18. dubna 2012 požádalo nadcházející kyperské předsednictví Evropský hospodářský a sociální výbor o přípravu stanoviska k posilování participačních postupů a zapojení místních orgánů, nevládních organizací a sociálních partnerů do

provádění strategie Evropa 2020, a to vzhledem k záměru zařadit toto téma mezi priority předsednictví i neformálního zasedání Rady ve složení pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele v červenci 2012.

Mechanismus evropského semestru pokračuje třetím rokem, takže je vhodná chvíle zabývat se participačními postupy v rámci strategie Evropa 2020 a možnostmi, jak je dále rozvíjet.

2.2 Úkolem Řídícího výboru pro strategii Evropa 2020 EHSV je organizovat práci a součinnost hospodářských a sociálních rad nebo obdobných orgánů členských států, aby mohly sdílet své zkušenosti, jakým způsobem zlepšovat participační postupy v rámci strategie Evropa 2020.

2.3 Úloha, kterou EHSV sehraává při provádění strategie Evropa 2020, je nyní plně uznávána⁽¹⁾ a Výbor si přeje sdílet svá doporučení, jak zlepšovat participační postupy v rámci strategie Evropa 2020 a v evropského semestru.

3. Strategie Evropa 2020 – nový systém

3.1 Evropská unie a její obyvatelé čelí vážné hospodářské a finanční krizi, jež závažným způsobem dolehla na Evropskou unii jako celek i její občany. Četné členské státy prošly velice napjatou situací a zvýšené počty nezaměstnaných jsou nadále zdrojem starostí. EHSV tudíž zastává mínění, které vyslovil již v celé řadě stanovisek v posledních třech letech, že strategie Evropa 2020 je nyní důležitější než kdykoli předtím, jelikož poskytuje celkový program reforem, jejichž cílem je zabezpečit udržitelný růst a zvýšit odolnost Unie.

3.2 Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění Evropa 2020 je strategií *růstu* a vytyčuje cíle na úrovni EU a na úrovni členských států v klíčových oblastech politik. Její zaměření je velmi široké. Celkovým záměrem je podpora inteligentního a udržitelného růstu podporujícího začlenění a zahrnuje kroky v oblasti inovací, výzkumu a vývoje, změny klimatu, energetiky, nezaměstnanosti, průmyslové politiky a sociální a územní soudržnosti, řešení úrovně chudoby, politiku soudržnosti a mnohé další.

3.3 Cílem správy strategie Evropa 2020 je sloučit evropské, národní a sdílené pravomoci do jednoho mnohvrstevného systému, a tím pomoci zvýšit legitimnost prohlubování evropské integrace. Ze srovnání s Lisabonskou strategií vystupují vzájemně provázané stěžejní iniciativy soustředěné na podporu významných tematických oblastí, priority, hlavní cíle, posílený a důsledný systém dohledu s možností kritického posouzení pokroku (nebo jeho nedostatku) na vnitrostátní úrovni.

⁽¹⁾ Toto uznání potvrdily závěry jarního zasedání Evropské rady v roce 2011 i v roce 2012.

3.4 Mechanismus podávání zpráv je ve srovnání s Lisabonskou strategií odlišný – jednak je soustředěnější, jednak je již přizpůsoben postupům používaným v nových a zlepšených systémech ekonomické správy, takže například programy stability a konvergenční programy se budou předkládat Evropské komisi současně s národními programy reforem. To povede k úplnějšímu pohledu na to, jaká je situace jednotlivých členských států a jakým směrem hodlají postupovat.

3.5 Změny postupu byly poprvé zdůrazněny v samotném dokumentu strategie Evropa 2020, který jednoznačně uvádí, že „potřebujeme dosáhnout větší odpovědnosti“, takže „posílena by měla být také účast sociálních partnerů a zainteresovaných stran na úrovni států a regionů“. Uvádí se zde konkrétní závazek, že bližší přidružení by se mělo týkat rovněž EHSV a Výboru regionů. Nutnost participačních postupů byla opakovaně připomenuta při několika příležitostech; významné jsou závěry Evropské rady z března 2010 a *Pokyny pro přípravu, provádění a monitorování národních programů reforem v rámci strategie Evropa 2020* vydané Evropskou komisí, kde se zdůrazňuje, že bude důležité intenzivní zapojení parlamentů členských států, sociálních partnerů, regionů a dalších zainteresovaných stran do přípravy NPR, aby se s touto strategií hlouběji ztotožnili.

4. Zkušenosti s evropským semestrem

4.1 Ve třetím roce strategie Evropa 2020 je zřejmé, že se četné členské státy zavazují k zapojení sociálních partnerů a organizované občanské společnosti do evropského semestru a zapojily tyto partnery do svých vnitrostátních postupů. Uskutečnění takového závazku je však nesourodé; tyto závazky mají nestejnou úroveň a i tam, kde existují, je různé reálné zapojení partnerů do těchto postupů. Četné členské státy sice informují své partnery a konzultují s nimi; tomuto procesu však často chybí koncentrace a jeho účastníci se mohou cítit opomíjeni nebo nedostatečně zastoupeni v celkové strategii. EHSV i jiné subjekty zejména vyjadřují znepokojení nad velmi časově napjatými termíny, kde často nezůstává v podstatě žádný prostor k řádné diskusi se sociálními partnery, organizacemi občanské společnosti, regionálními zastupitelstvy a parlamenty členských států. Toto znepokojení se projevuje nejen na úrovni členských států. Mnoho organizací na evropské úrovni se táže, zda by nebylo možné zlepšit ve strategii Evropa 2020 proces evropského semestru, správy a monitorování. Evropský parlament vydal politická doporučení, aby lépe definoval vlastní úlohu a svůj možný příspěvek⁽²⁾, a Výbor regionů připravuje brzké vydání vlastních pokynů.

4.2 V rámci EHSV to bylo založení Řídícího výboru pro strategii Evropa 2020, jež poskytlo naší práci základní zaměření. EHSV nyní problematiku řeší příležitostně, ale disponuje skupinou mající systematický přehled o všech oblastech, jichž se týká strategie Evropa 2020, a souvisejících návrzích. Schůzi řídicího výboru se pravidelně účastní zástupci Komise a jiných subjektů. S cílem posílit vazbu na členské státy zve řídicí výbor pravidelně národní rady nebo obdobné

⁽²⁾ „Jak efektivní a legitimní je evropský semestr? Zvýšení role Evropského parlamentu“, 2011.

instituce na důležité události evropského semestru a pořádá lokální akce související se strategií Evropa 2020 ve spolupráci se subjekty občanské společnosti v jednotlivých státech. Tuto činnost je třeba prohloubit a dále rozvíjet.

4.3 EHSV propojuje hospodářské a sociální rady a obdobné instituce členských států. Tato úloha se sice nesoustředí pouze na evropský semestr a strategii Evropa 2020, ale osvědčila se při zpracování našich a jejich analýz, přispěla k chápání situace v celé Evropské unii a podpořila návrhy EHSV i hospodářských a sociálních rad.

5. Přínosy a využití participačních postupů

5.1 Je zřejmé, že k optimalizaci účinků evropského semestru je třeba zlepšit a rozšířit participační postupy v rámci strategie Evropa 2020. Bylo by to ku prospěchu strategie samotné a v konečném důsledku i kvality života občanů.

5.2 Evropská unie a její členské státy často odkazují na užitečnost participačních postupů a zapojení organizované občanské společnosti. Sociální partneři a širší veřejnost opravdu disponují řadou různých postupů a systémů; je užitečné jasně formulovat, proč je to skutečně tak důležité a jaké jsou potenciální přínosy řádně fungujícího systému zaručujícího širší participaci. Možné účinky aktivního zapojení sociálních partnerů a organizované občanské společnosti jsou tyto:

- výraznější „stopa“ šíření informací v celé Evropské unii a vznik výrazné informační vlny;
- silnější ztotožnění se strategiemi, pokud všichni zúčastnění cítí, že se podílejí na jejich vzniku;
- systém včasné výstrahy – organizace občanské společnosti a sociální partneři jsou často mnohem blíže praxi, takže mohou zajistit systém včasné výstrahy o vývoji mikrotrendů, které jsou tak zjištěny podstatně dříve než na celostátní nebo evropské úrovni;
- kapacita testovat myšlenky a navrhovat řešení – není překvapující, že ti, kdo jsou realitě nejbližší, mohou často vyzkoušet návrhy v provozu dříve, než se přistoupí k jejich plnému provedení, a přinášejí v řadě případů velmi pragmatičtější a efektivní řešení;
- lepší provádění – v četných případech budou právě sociální partneři a organizace občanské společnosti zodpovídat za skutečné provádění návrhů v praxi.

6. Konkrétní návrhy zlepšení participačních postupů v rámci strategie Evropa 2020

6.1 Ohledně postupů, jež se dosud používají na evropské úrovni a v členských státech, zastává EHSV mínění, že zde

zbývá ještě hodně práce. Tyto postupy by bylo možné dopracovat do podoby systému, jenž by skutečně zabezpečil pevné partnerství evropských institucí, vlád členských států, sociálních partnerů, organizací občanské společnosti, parlamentů členských států, regionálních zastupitelstev a dalších zainteresovaných subjektů. Značná část této práce bude vyžadovat soustředěné a koordinované úsilí a výsledky se nedostaví okamžitě. EHSV se nicméně domnívá, že takové systémy by měly být vytvořeny postupným rozvíjením strategického a uceleného mnohovrstevnatého partnerského procesu. Zároveň je třeba urychleně provádět jednoduché akce, jež mohou přinést zlepšení v blízkém časovém horizontu.

6.2 EHSV naléhavě vyzývá všechny evropské instituce a vlády členských států, aby obnovily svůj politický závazek k pravidelnějšímu a systematictějšímu zapojování sociálních partnerů, organizací občanské společnosti, parlamentů členských států, regionálních a místních orgánů a všech ostatních zainteresovaných subjektů a zajistily, že bude probíhat co nejucelenější formou v pevných, funkčních a udržitelných postupech v rámci strategie Evropa 2020. Lisabonská smlouva zdůrazňuje, že je nutné v rozhodovacím procesu na evropské úrovni konzultovat občanskou společnost. Pokud členské státy pro sebe mají získat větší spoluzodpovědnost a zapojení ve strategii Evropa 2020 a v evropském procesu, měly by projevit tutéž disciplínu a konzultovat co nejčastěji EHR a obdobné instituce.

7. EHSV

7.1 K otázce své vlastní úlohy EHSV soudí, že má zásadní význam, aby nadále soustředil pozornost a strategické úsilí na všechny části strategie Evropa 2020. Je to nutné k tomu, aby měl nadále schopnost rozpoznat možnou synergii vznikající součinností této strategie a jejích složek.

7.2 EHSV je přesvědčen, že činnost, kterou podniká jeho Řídící výbor pro strategii Evropa 2020, by měla pokračovat a rozvíjet se. Řídící výbor musí zachovat své zaměření na strategii a její důsledky pro všeobecnou veřejnost. Měl by využívat interní komunikaci s těmi členy, kteří se nepodílejí na jeho práci, aby zaručil, že všichni budou mít prospěch z jeho přehledu a hlubokého pochopení.

7.3 EHSV soudí, že práce, jež postupně přinesla výsledky v koordinaci vztahů a činnosti hospodářských a sociálních rad v členských státech, kde existují, měla velice kladné účinky, ale bylo by možné ji zlepšit. Hodně těchto organizací a jejich členů také hraje ve strategii Evropa 2020 svou úlohu ve vnitrostátním měřítku. Co se týká zlepšení zapojení do strategie Evropa 2020, domnívá se EHSV, že se jedná o oblast, kde rychlá a jednoduchá akce může přinést podstatné úspěchy. EHSV je přesvědčen, že má ideální předpoklady k tomu, aby se stal evropským kontaktním místem pro hospodářské a sociální rady a obdobné instituce členských států, zvláště proto, aby jim napomáhal s jejich vlastní prací na strategii Evropa 2020. EHSV si přeje takový závazek vyslovit a zahájit při nejbližší příležitosti proces

dalšího posílení kontaktů a spolupráce zapojením hospodářských a sociálních rad a obdobných institucí členských států do strategie Evropa 2020.

8. Rychlé jednání k dosažení změn v blízkém časovém horizontu

8.1 EHSV důrazně podporuje záměr kyperského předsednictví, jež se hodlá zaměřit na posílení participačních postupů v rámci strategie Evropa 2020 a věnovat této práci část neformálního zasedání Rady ve složení pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele v červenci 2012. EHSV to plně podporuje jako rozhodný start členských států a Evropské komise k tomu, aby plně zhodnotily možnosti, jak může každý z nich dosáhnout zlepšení ve své působnosti.

8.2 EHSV vyzývá všechny členské státy, aby na vnitrostátní úrovni poskytly jasné informace, které vládní agentury jsou zodpovědné za konkrétní opatření v rámci strategie Evropa 2020 a jaký je vztah mezi agenturami zodpovědnými za koordinaci a monitorování národních programů reforem a agenturami zodpovědnými za skutečné provádění. I jednoduchá informace objasňující tuto otázku v každém členském státu by mohla zúčastněným subjektům umožnit efektivnější interakci s příslušnými orgány.

8.3 EHSV je přesvědčen, že plná transparentnost, pokud se jedná o formy participace užívané v různých členských státech a popisy procesů a nástrojů, jež hodlají vlády používat, by každému umožnila posoudit, co, proč a jak se děje.

8.4 EHSV je přesvědčen, že Evropská komise a členské státy by měly naléhavě přehodnotit časový plán různých činností v rámci evropského semestru. Jak uvádějí téměř všechny zainteresované subjekty v existujících strukturách, představuje nejhůře překonatelný problém nedostatek času vymezeného na jakoukoliv uvážlivou reakci nebo řádné projednání. Členské státy by měly naléhavě přehodnotit nyní používané časové termíny a zvážit možnost jejich racionálních změn.

8.5 EHSV důrazně vyzývá regionální a místní orgány, aby se více angažovaly v postupech strategie Evropa 2020 jak na vnitrostátní úrovni, tak přímo na úrovni EU. Vytvoření platformy pro monitorování strategie Evropa 2020 Výborem regionů je významným krokem k dosažení tohoto cíle. EHSV se domnívá, že toto širší zapojení by mělo být podporováno vládami jednotlivých států. Poznatky místních a regionálních orgánů týkající se místního rozvoje a jejich možné využití jsou klíčovou součástí mechanismů, které by měly být použity, aby strategie Evropa 2020 zcela splnila svou úlohu.

9. Vývoj dlouhodobého uceleného participačního postupu pro strategii Evropa 2020

9.1 EHSV zastává názor, že již existují velmi užitečné v praxi zavedené modely vytváření pevných struktur pro stálý dialog. EHSV se domnívá, že *Kodex osvědčených postupů občanské participace v rozhodovacím procesu* uplatňovaný Radou Evropy⁽³⁾ představuje vynikající rámec a zavádí zásady pro tuto práci, jež je

možné aplikovat na strategii Evropa 2020. Využití takové soustavy zásad umožní Evropské unii a členským státům postupně přesunout diskuse po škále participace od celkem nízkých úrovní zapojení primárně zaměřených na předávání **informací**, přes otevřené **konzultace**, rozvíjející se dialog mezi účastníky, až konečně ke skutečnému **partnerství**. To jsou čtyři podstatné kroky na škále participačních postupů, jak je tento kodex popisuje. EHSV je přesvědčen, že postupy v rámci strategie Evropa 2020 by se měly začít jednotlivými kroky pohybovat po této škále participace. Kodex také nabízí řadu velmi užitečných nástrojů, které by bylo možné aplikovat na postupy strategie Evropa 2020.

9.2 Organizovaná občanská společnost členských států by se měla zapojovat v celém průběhu evropského semestru. Jedním z klíčových postupů v oblasti **návrhu** je formulace národních programů reforem. Příprava návrhu v členských státech by měla navazovat na otevřený dialog vedený v duchu užší spolupráce se sociálními partnery a organizovanou občanskou společností. Tyto zúčastněné subjekty jednak poskytují expertní poradenství při stanovení cílů a formulaci programů a strategií pro oblasti, jako je zaměstnanost, vzdělání a sociální začlenění, jednak jsou základními subjekty, jež tyto strategie provádějí.

9.3 Dalším klíčovým krokem evropského semestru je zveřejnění a přezkoumání specifických doporučení pro jednotlivé země. Evropští sociální partneři a organizovaná občanská společnost musejí být informováni a konzultováni, pokud jde o specifická doporučení pro jednotlivé členské státy. V tomto kontextu je klíčové načasování, aby se mohla organizovaná občanská společnost zapojit do formulování budoucích výhledů pro následující cykly již v počáteční fázi.

9.4 EHSV ve svých předchozích stanoviscích doporučil k **měření pokroku v provádění** strategie Evropa 2020 referenční srovnávání (benchmarking). HSR a obdobné instituce členských států při něm analyzují a stanovují vlastní prioritní kritéria s využitím statistik, jež jsou volně dostupné na internetové stránce Eurostatu. Některé HSR již takto postupují. Další HSR členských států by měly být vyzvány, aby se účastnily tohoto procesu. V průběhu referenčního srovnávání zainteresované subjekty průběžně monitorují provádění reforem. Tento postup je zdrojem cenných informací pro přezkum národních programů reforem.

9.5 Je třeba podniknout kroky k oživení diskuse o provádění strategie Evropa 2020 v členských státech a vlády by měly poskytovat efektivnější procesy **zpětné vazby** týkající se účinků širšího občanského a sociálního dialogu o této strategii. Úloha občanské společnosti při monitorování zde může mít specifický význam. Byly by užitečné pravidelné konference v členských státech, jichž by se účastnily všechny relevantní zainteresované subjekty. Rovněž by byla prospěšná otevřená slyšení v parlamentu představující národní programy reforem.

9.6 Roste uvědomění evropských institucí o potřebě konzultací s organizovanou občanskou společností, ale v rozporu s tím většina HSR a obdobných institucí členských států v současné době naráží na obtíže. Tyto organizace jsou často z větší části financovány z veřejných rozpočtů. V řadě členských států byly jejich rozpočty seškrtnuty. To vede hospodářské a

⁽³⁾ http://www.coe.int/t/ngo/code_good_prac_en.asp.

sociální rady nebo ekvivalentní orgány v členských státech k tomu, že se zaměřují výlučně na vnitrostátní priority a omezují svou aktivitu na evropské úrovni. Evropské instituce by měly zvážit možnosti, jak těmto organizacím poskytnout podporu a asistenci přinejmenším v oblasti jejich příspěví k evropskému semestru.

9.7 Specifický význam může mít existence hlavního kontaktního místa pro koordinaci s HSR a obdobnými institucemi členských států. Evropská komise by proto měla zvážit možnost, že by EHSV svěřila pravomoc a poskytla podporu k pořádání konference se všemi HSR a obdobnými institucemi a orgány členských států. Konference by se konala nejméně jednou ročně, ve vhodně zvoleném termínu, jenž by byl v souladu s průběhem evropského semestru. Tato konference by projednávala evropský semestr, strategii Evropa 2020 a příspěví a osvědčené postupy HSR a obdobných institucí v této oblasti.

10. Zainteresované strany

10.1 EHSV je přesvědčen, že i samotné zainteresované strany by měly obnovit své zapojení do procesů souvisejících se strategií Evropa 2020. EHSV je sice přesvědčen, že primární zodpovědnost spočívá na členských státech, jež by měly přezkoumat postupy zapojování partnerů, ale i zainteresované strany samotné by se měly učit navzájem a projevat větší sebedůvěru v přímých jednáních s evropskými institucemi i vládami členských států. Přestože je na vládách, aby náležitě přezkoumaly časový plán postupů, měly by rovněž zainteresované strany zlepšit vlastní anticipaci stádií evropského semestru.

11. Konkrétní návrhy týkající se zaměstnanosti, chudoby a vyloučení

11.1 Kyperské předsednictví ve své žádosti o vypracování stanoviska konkrétně požádalo EHSV o informace za účelem lepšího zapojení občanské společnosti do provádění a monitorování postupů v oblastech, jako je chudoba a vyloučení. EHSV se domnívá, že možnosti nalezení účinných řešení v těchto oblastech rozhodující měrou ovlivňuje zapojení zainteresovaných stran do pravidelného strukturovaného dialogu na úrovni EU a členských států.

11.2 V rámci činnosti platformy pro boj proti chudobě a vyloučení je důležité **rozvinout partnerskou spolupráci** a strukturovaný dialog se subjekty občanské společnosti, které se budou týkat přípravy postupu, jeho provádění a monitorování. V oblastech, jako je chudoba a vyloučení, jsou subjekty občanské společnosti často první, kdo se setkávají s tendencemi a vývojem společnosti a upozorňují na ně. Jejich cílená práce na

zdůrazňování hlediska uživatelů, preventivní činnost, ale i rozvoj a poskytování inovativních služeb těmto cílovým skupinám je zdrojem cenných poznatků a zkušeností pro strategické myšlení chudoby a vyloučení. EHSV v této souvislosti zdůrazňuje význam sociální ekonomiky a strategické úlohy nevládních organizací, které jsou zaměřeny na snižování chudoby, podporu tvorby nových pracovních míst a rozvoj služeb, jež tvořivým způsobem naplňují potřeby společnosti.

11.3 V rámci těchto oblastí je důležité uvést zprávy o sociální oblasti členských států, které doplňují národní programy reforem a sestavuje je Výbor pro sociální ochranu. Tyto zprávy založené na otevřené metodě koordinace hodnotí sociální rozměr strategie Evropa 2020. Jsou v nich stanoveny nejnaléhavější reformy vyplývající z roční strategie růstu a předloženy návrhy konkrétních opatření. Je třeba navrhnout postup lepšího **zapojení zainteresovaných stran do přípravy těchto zpráv o sociální oblasti**. Míra tohoto zapojení není dostatečná. Dále je třeba tyto zprávy lépe provázat s národními programy reforem. Je velmi důležité posílit na základě integrovaných národních strategií otevřenou metodu koordinace pro sociální ochranu s cílem vytvořit pevnější vazbu na evropskou platformu pro boj proti chudobě.

11.4 **Výroční akce proti chudobě a vyloučení** probíhající na úrovni EU by se měla doplnit o příslušné slyšení na úrovni členských států pořádané ve spolupráci s veřejným sektorem, osobami žijícími v chudobě, nevládními organizacemi, organizacemi sociální ekonomiky, sociálními partnery a dalšími subjekty občanské společnosti. Účelem je společně zhodnotit pokrok, odhalit nedostatky a doporučit reformy v těchto oblastech. Probíhat by to mělo zároveň s tvorbou národních programů reforem.

11.5 Měl by se také předem sestavit harmonogram **schůzí a konzultací** o konkrétních otázkách v rámci **stálého dialogu**, aby zainteresované strany mohly vyjádřit svůj zájem. Do partnerské spolupráce by měl být zahrnut také průzkum sociálních dopadů roční analýzy růstu a dosaženého pokroku.

11.6 Klíčovými prvky úsilí o provádění strategie Evropa 2020 a politických strategií snížení chudoby jsou národní programy reforem a stanovení vnitrostátních cílů. Je důležité **zajistit, aby cíle v oblasti chudoby byly úměrné**, a zahrnovaly tedy skupiny ohrožené chudobou a několikanásobným vyloučením, aby se zaručilo, že strategie a reformy budou skutečně zaměřeny na tyto skupiny. Zásadně důležité je zde zapojení subjektů občanské společnosti a partnerství s nimi, neboť tyto subjekty často odhalují nové rizikové skupiny či rostoucí rizika pro vyloučené skupiny.

V Bruselu dne 12. července 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Změny v odvětví bankovníctví v Evropě v souvislosti s novými finančními předpisy (stanovisko z vlastní iniciativy)

(2012/C 299/02)

Zpravodajka: **paní NIETYKSZA**Spoluzpravodaj: **pan GENDRE**

Dne 14. července 2011 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Změny v odvětví bankovníctví v Evropě v souvislosti s novými finančními předpisy.

Poradní komise pro průmyslové změny, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 11. června 2012.

Na 482. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 11. a 12. července 2012 (jednání dne 12. července 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 135 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 5 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Hlavním úkolem bankovního sektoru, který představuje v průměru 5 % HDP EU, musí být financování reálné ekonomiky, především inovačních podniků, růstu malých a středních podniků, které jsou hnací silou evropské ekonomiky, a ochránění úsporu vkladatelů.

1.2 EHSV vítá úsilí Evropské komise a členských států, jehož cílem je posílit bankovní sektor a předcházet novým finančním krizím prostřednictvím snižování rizik a zmírňováním jejich důsledků.

1.3 EHSV se domnívá, že je třeba se poučit z nedávných finančních a hospodářských krizí a zaujmout nový přístup pro účinnější dohled ze strany vnitrostátních, evropských a mezinárodních orgánů a prostřednictvím zvýšené odpovědnosti finančních institucí.

1.4 EHSV podporuje opatření, jejichž cílem je posílit strukturu kapitálu bank a jejich schopnost financovat ekonomiku a varuje vedoucí pracovníky bank před pokusem dosahovat velmi krátkodobého zisku a před spekulativními aktivitami, jež destabilizují trhy.

Odpovědnost vedoucích pracovníků bank a kontrolních orgánů na vnitrostátní a evropské úrovni a v rámci bank musí být jasně a lépe definována, aby bylo možné podporovat etické chování, a zároveň je třeba vycházet z transparentních pravidel.

1.5 EHSV upozorňuje na potíže, které vznikají v souvislosti se zvyšováním počtu regulačních opatření, a také na výzvy, kterým musí čelit 8 000 evropských bank, aby mohly financovat ekonomiku za složité hospodářské situace v Evropě

s ohledem na dluhovou krizi, jejíž rozsah a důsledky doposud nebyly zvládnuty.

1.6 Evropské banky čelí vysoké konkurenci bank ze třetích zemí, které nejsou ve své zemi původu vystaveny stejným legislativním a regulačním omezením jako v Evropě.

1.7 Opatření zaměřená na posílení struktury kapitálu předpokládají vyšší a kvalitnější vlastní kapitál, lepší krytí rizik, zavedení pákového poměru a nový přístup k likviditě. Tato opatření mohou mít dopad na rozvalu bank a mohou zapříčinit citelné snížení jejich rentability.

1.8 V důsledku toho mají banky tendenci snižovat svou velikost, aby se staly odolnějšími, a orientovat se na výnosnější aktivity a omezovat svou nabídku finančních služeb, aby mohly lépe zvládat rizika, jimž jsou vystaveny.

Někteří jsou zastánci toho, že je nutné navrátit se k původnímu poslání banky: přijímat vklady svých klientů, chránit strádatele a financovat reálnou ekonomiku.

1.9 Podle EHSV je žádoucí, aby se postupně vrátili k oddělení komerčního bankovníctví od bankovníctví korporátního a investičního. Současná světová krize ukazuje, že globalizovaný finanční systém založený na neomezené liberalizaci s sebou nese riziko ztráty kontroly nad situací v souvislosti s tím, že trhy špatně nakládají s touto svobodou.

— Přílišná velikost nadnárodních finančních skupin značně ztěžuje jejich správu, dohled kontrolních orgánů a hodnocení ratingovými agenturami do té míry, že se staly málo důvěryhodnými.

— Finanční nástroje se vymykají kontrole. Třebaže v zásadě není účelem bránit se finanční inovaci, je nepřijatelné, aby se mohl finanční produkt volně pohybovat na mezinárodním trhu netransparentním způsobem, zatímco nikdo nezná podobu rizika a neví se, kdo nese konečnou zodpovědnost.

1.10 Nové povinnosti v oblasti vlastního kapitálu, zejména zvýšení míry vysoce kvalitního základního kapitálu na 9 % k 30. červnu 2012 pro 60 bank systémového charakteru a v období mezi rokem 2015 a koncem roku 2018 pro ostatní banky, by mohly mít negativní důsledky pro místní nebo pro družstevní banky, které jsou vstřícnější vůči malým a středním podnikům a mikropodnikům. Kapitálové požadavky by neměly diskriminovat určitou skupinu bank.

1.11 Pokud budou mít banky potíže se získáváním kapitálu, bude pro malé a střední podniky těžší získat potřebné finanční prostředky. Je třeba zabránit omezení poskytování úvěrů a nárůstu bankovních poplatků. EHSV vyzývá Komisi, Evropský orgán pro bankovníctví (EBA) a orgány dohledu členských států, aby zajistily, že se kapitálové rezervy u menších bank uzpůsobí podle jejich obchodního modelu.

1.12 Obezřetnostní požadavky již nyní způsobují snižování úvěrů a jejich zdražení pro malé podniky, zejména začínající podniky, inovační podniky a ty podniky, které představují vyšší riziko. Evropa nebude moci dosáhnout cílů strategie Evropa 2020, digitální agendy, Europe Cloud Active, Energetického plánu do roku 2050 či iniciativy Small Business Act, pokud bude část finančních prostředků určená pro malé a střední podniky snížena v souvislosti s uplatňováním nových obezřetnostních opatření.

EHSV vyzývá Komisi, aby velmi pečlivě sledovala vývoj v oblasti úvěrů a bankovních poplatků pro podniky a jednotlivce.

1.13 Opatření, jejichž cílem je zefektivnění dohledu vnitrostátních, evropských a mezinárodních orgánů nad trhy, budou mít závažné důsledky pro organizaci bank a vnitřní kontrolu. Vyplývá z toho nárůst odpovědnosti managementu a povinnost pozorněji posuzovat rentabilitu vlastního kapitálu a lépe řídit rizika. Banky budou muset vypracovávat své prognózy prodeje a své strategie rozvoje produktů a bankovních portfolií s přihlédnutím k jejich rentabilitě a na základě posouzení schopnosti absorbovat jejich vlastní kapitál. To bude mít za následek reorganizaci struktur směřující k nárůstu významu a pracovních míst v oddělení IT, controllingu a řízení rizik na úkor jiných, tradičnějších odvětví.

1.14 Banky v EU zaměstnávají více než 3 miliony zaměstnanců, přičemž velká většina působí v retailovém bankovníctví. Od počátku roku 2011 došlo ke zrušení více než 150 000 pracovních míst a bylo zavřeno velké množství poboček. Podle různých prognóz bude v roce 2012 zrušeno dalších 100 000 pracovních míst. EHSV žádá Komisi, aby podpořila zlepšení sociálního dialogu v tomto odvětví a zintenzivnila konzultaci se sociálními partnery, pokud jde o iniciativy, jež ovlivňují vývoj této profese.

1.15 EHSV si přeje, aby byla při provádění nových předpisů zohledněna různorodost členských států, zejména nových členských států EU, jejichž úvěrové trhy nedosáhly svého potenciálu a kde je většina bank ovládána velkými evropskými a světovými bankovními skupinami. Pro zlepšení jejich rozvahy a s cílem vyhovět novým povinnostem by se mohly tyto skupiny pokoušet převést prostředky ze svých poboček a omezit své investice, čímž by se výrazně snížilo financování ekonomiky v těchto zemích. EHSV v tomto ohledu připomíná závazek vyplývající z Vídeňské iniciativy, na základě něhož není možné přistoupit ke stahování likvidních prostředků. Je nezbytné chránit některé zvláštní modely, jako jsou např. družstevní banky v Německu a Polsku. Jen v Polsku představuje tento sektor více než 300 bank. Jedná se o sektor, jehož hluboká reforma, již vyžadují nová pravidla, nebude moci být realizována bez přechodného období.

1.16 Je nezbytné zvýšit pravomoci Evropského orgánu pro bankovníctví, aby se napomohlo průběhu harmonizace. EHSV připomíná, že na evropské úrovni je zajištěn volný pohyb kapitálu, zatímco bezpečnost vkladů a solventnost bank zůstává v kompetenci vnitrostátních orgánů. Úvěrové trhy se v jednotlivých členských státech liší. V zemích, kde není poskytování úvěrů dostatečně vyvinuto, může příliš rychlé dohnání míry zadlužení podnitit vznik spekulativní bubliny. Budou-li obezřetnostní pravidla prováděna jednotným způsobem na evropské úrovni, nebudou vnitrostátní orgány schopny včas zasáhnout. Nicméně stojí za to zvážit návrh několika evropských představitelů na vytvoření evropské bankovní unie, v jehož důsledku by bylo možné provádět na této úrovni dohled nad systémovými bankami a poskytnout záruky za vklady v případě krachu.

1.17 V celosvětovém měřítku hrozí, že evropské banky budou méně schopné konkurovat svým protějškům. V případě bank, které chtějí získat dodatečný vlastní kapitál, je většina tohoto kapitálu k dispozici ve státních investičních fondech a v bankách v Asii a na Blízkém východě. Existuje reálné nebezpečí, že se struktura vlastnictví bankovního systému EU dostane mimo kontrolu členských států EU. Z tohoto důvodu EHSV žádá evropské orgány, aby zvýšily své úsilí, aby byla stejná obezřetnostní pravidla uplatňována také na mezinárodní úrovni s cílem dosáhnout skutečné regulace na celosvětové úrovni.

1.18 Nové informační technologie: e-banking, homebanking, zabezpečené virtuální transakce (elektronický podpis) či cloud computing již nyní znamenají revoluci v tradičních bankovních službách. Banky budou mít těžký úkol, a sice financovat reálnou ekonomiku, a zároveň budou muset čelit vyšším nákladům na financování v souvislosti se zaváděním nových technologií, přičemž budou mít nižší rentabilitu. EHSV se domnívá, že během této rozsáhlé změny je třeba zabezpečit pomoc a podpořit subjekty působící v bankovním sektoru.

2. Úvod

2.1 Finanční krize a její důsledky pro ekonomiku vedly vlády a finanční orgány k tomu, aby se zabývaly hlavními příčinami zhroucení finančního systému, jenž byl považován za zakotvený, náležitě regulovaný a účinně kontrolovaný.

2.2 První opatření finančního a měnového rázu (výrazné snížení základní sazby, likvidita a státní podpora) byla přijata narychlo. Cílem dlouhodobějších opatření bylo posílení struktury trhů a zabránění budoucím systémovým krizím, jednalo se tudíž o opatření regulačního, dohledového či fiskálního charakteru. Nadnárodní organizace – MMF, G-20, Banka pro mezinárodní platby či Komise – zaujaly otevřený přístup ke spolupráci, avšak jejich postoje se liší.

2.3 Od období krize v roce 2008 přijala EU více než 50 legislativních opatření. 99 % reforem mělo být realizováno do konce roku 2011, aby mohly vstoupit v platnost v roce 2013, s výjimkou ukazatele kapitálové přiměřenosti, tier 1 (T1), který musí být dodržován od 30. června 2012 60 bankami, jež jsou považovány za systémové. U ostatních bank se vstup v platnost předpokládá v období mezi lety 2015 a 2018.

2.4 Třetí Basilejská dohoda, která byla zveřejněna v listopadu 2010, požaduje, aby banky držely více kvalitnějšího vlastního kapitálu, a mohly tak odolávat budoucím krizím, a zejména:

- požaduje, aby banky držely 4,5 % kmenového kapitálu a 6 % kapitálu tier I rizikově vážených aktiv;
- a zavádí povinnou rezervu na zachování kapitálu ve výši 2,5 %
- a nepovinnou proticyklickou rezervu, což vnitrostátním regulačním orgánům umožní vyžadovat další až 2,5 % vlastního kapitálu v období vysokého růstu úvěrů.

Basel III navíc zavádí minimálně 3 % pákový poměr a dva povinné koeficienty likvidity: ukazatel krytí likviditou, který vyžaduje, aby banka držela dostatek vysoce kvalitních likvidních aktiv k pokrytí celkových čistých peněžních toků za 30 dní, a ukazatel čistého stabilního financování (Net Stable Funding Ratio), který vyžaduje, aby dostupné množství stabilního financování překračovalo požadované množství stabilního financování během jednoletého období zvýšené zátěže.

2.4.1 V červenci 2011 Evropská komise předložila návrhy na převedení Basel III do směrnice o kapitálových požadavcích CRD IV s cílem posílit evropský bankovní sektor a zároveň podnitit banky, aby i nadále financovaly růst ekonomiky. Komise však nepodnikla žádnou konkrétní iniciativu, jejímž cílem by byla podpora poskytování úvěrů.

2.5 Cílem je povzbudit banky, aby držely více vlastního kapitálu, a mohly tak odolávat krizím, a navrhnout orgánům dohledu nový nástroj, aby kontrolovaly banky a zasáhly, jakmile zjistí rizika.

2.6 Směrnice CRD IV pokrývá oblasti, jež upravuje stávající směrnice o kapitálových požadavcích, musí však být provedena tak, aby to odpovídalo situaci v každém členském státu.

2.7 Navzdory prodlevám a nedokonalostem v přijatých pravidlech došlo na cestě k novým předpisům ke skutečnému pokroku, avšak některé otázky ještě zůstávají nezodpovězeny:

- Pokryjí nová pravidla všechny finanční postupy na světové úrovni?
- Jakmile bude definována regulace trhu, bude možné mít důvěru v efektivní kontrolu?
- Ovlivní a změní nová pravidla situaci v evropském bankovním sektoru (struktury, konsolidace, distribuční postupy, zaměstnanci), který zahrnuje více než 8 000 bank, a jeho přístup k financování ekonomiky: úvěry pro podniky, orgány a jednotlivce?

3. Nepříznivá finanční a hospodářská konjunktura

3.1 Banky v Evropě musí v současnosti čelit náhlým změnám v oblasti regulace a konjunktury, které vyvolávají obavy ohledně jejich schopnosti plnit úlohu financování ekonomiky v hospodářské situaci ztížené dluhovou krizí, jež především postihuje eurozónu.

3.2 V souvislosti s prováděním opatření Basilejského výboru (Basel III) musí banky posílit svůj vlastní kapitál, dodržovat velmi vysokou míru dlouhodobé likvidity NSFR a vytvářet obezřetnostní kapitál.

3.3 Zátěžové zkoušky, kterým byly banky podrobeny ve dvou fázích, neodstranily pochybnosti, pokud jde o dopad nesplácení dluhu jedním či několika členskými státy eurozóny.

3.4 V mezinárodním finančním společenství zavládla atmosféra nedůvěry, jež je příčinou problémů s likviditou na mezibankovním trhu a jež vede banky k tomu, aby se orientovaly na ty nejbezpečnější investice.

3.5 V tomto kontextu ECB ve dvou případech intervenovala a celkově poskytla bankovnímu sektoru finanční půjčku ve výši 1 000 miliard eur s 1 % úrokem a s možnou splatností tři roky. Tento nástroj je velice důležitý pro znovunastolení důvěry na mezibankovním trhu a za účelem zachování objemu úvěrů pro ekonomiku. Nicméně značná část těchto prostředků byla znovu uložena v ECB a jiná část byla určena na nákup veřejných dluhů. EHSV se domnívá, že ECB musí vytvořit mechanismus, aby zjistila, jak jsou tyto prostředky využívány.

3.6 Potřeba rekapitalizace bank, kterou Evropský orgán pro bankovníctví odhadl na více než 100 miliard eur, je stále naléhavější.

3.7 Poskytování úvěrů podnikům, zejména malým a středním podnikům, orgánům a jednotlivcům, je stále přísnější. Kromě toho banky důkladně zkoumají související rizika, což má za následek nárůst poplatků za toto financování. Alternativa v podobě financování podniků prostřednictvím finančních trhů se zdá být zároveň ještě složitější. Tato situace související s úspornými opatřeními přispívá k předpovědím nízkého či nulového růstu v roce 2012 v celé Evropské unii (až na několik málo výjimek).

4. Kontroly a regulace v bankovním sektoru

4.1 V tomto kontextu je nutné připomenout krizi rizikových hypoték. Varovné signály, že vypukne krize rizikových hypoték, měly zalarmovat kontrolní úřady. Nikdo nepochyboval o rentabilitě investice, která byla výhodná pro banky a jejich klienty. FDIC (Federal Deposits Insurance Corporation) ovšem před těmito produkty varovala. V období let 2002 až 2006 však centrální banka USA nepřijala žádné opatření.

4.2 Krachu společnosti Lehman Brothers se mohlo předejít, pokud by si kontroloři bývali dříve všimli vážných problémů s likviditou, které tato instituce měla. Pozornosti uniklo i nebezpečí, které představuje hypoteční úvěr udělený na 100 % hodnotu záruky a prodaný dále ve formě „balíčků“ prostřednictvím finančních zprostředkovatelů. Chceme-li předejít novým krizím, je třeba zavést opatření v oblasti osobní odpovědnosti vedoucích pracovníků finančních institucí za nedostatek odpovídající kontroly.

4.3 Ačkoli je pravda, že krize vypukla kvůli příliš složitým, tzv. toxickým produktům, je také bez pochyby, že kontroloři mohli na základě platných pravidel zakázat jejich vytvoření či uvedení do oběhu.

Nová pravidla nebudou moci s jistotou zajistit, že se v budoucnu zabrání nové krizi, pokud nebudou mít kontrolní úřady k dispozici dostatečné prostředky pro plnění svých úkolů a pokud budou vnitřní kontroly i nadále neúčinné.

4.4 V souvislosti s liberalizací finančních trhů musí vlády dodržovat své závazky v oblasti spolupráce na mezinárodní úrovni, aby se zabránilo tomu, že budou v různých oblastech platit různé předpisy.

4.5 Nové předpisy by měly vycházet z následujících zásad:

- a) přístup k bankovní profesi může být otevřený, ale kontroly osob a původu kapitálu musí být mnohem přísnější a účinnější;
- b) pracovníci zabývající se finančními operacemi musí mít povolení, musí se řídit předpisy a musí být kontrolováni. Je třeba bezpodmínečně odstranit parabankovní odvětví a stínové bankovníctví;
- c) nové finanční produkty musí podléhat schvalování a kontrole ze strany evropských a vnitrostátních bankovních úřadů.

4.6 Činnost orgánů dohledu musí být pravidelně hodnocena nezávislým útvarům složeným z expertů, kteří již nepracují ve finančním odvětví. Toto hodnocení musí klást důraz zejména na dopad rozhodnutí tohoto orgánu na správu bank.

5. Změny v odvětví bankovníctví v Evropě

5.1 Banky jsou v současnosti vystavovány velkému tlaku, neboť musí v souvislosti s novými předpisy změnit definici svého obchodního modelu. Pravidla mají v kombinaci s obtížnou finanční a hospodářskou situací následující důsledky:

- Posílení struktury kapitálu všech finančních institucí, z nichž většina již dodržuje ukazatel Tier 1. Budou mít tendenci snižovat velikost své rozvahy, aby se staly odolnějšími (poznámka: studie KPMG, prosinec 2011: *Evolving Banking Regulations, A long journey ahead – the outlook for 2012*).
- Pravidla Basel III a povinnost dodržovat ukazatele likvidity na období delší než měsíc (NSFR) a ukazatel likvidity na období kratší než měsíc (LCR) vedou k vyšší potřebě vlastního kapitálu a potřebě udržovat přebytek likvidity (v některých případech čtyřikrát vyšší, nežli je minimální potřeba likvidity bank). Tato opatření budou mít negativní dopad na finanční výsledky a budou mít za následek snížení rozvahy bank.
- Potíže s rozvojem úvěrů v obdobích hospodářského růstu z důvodu opatření nazvaného „proticyklický kapitálový polštář“ (*Countercyclical Capital Buffer*). Navzdory větší poptávce po úvěrech budou muset banky čelit nárůstu poměru kapitálové přiměřenosti. Úvěrová portfolia musí tento polštář zachovávat na žádost kontrolních úřadů. Likviditní polštář stanovený vnitrostátními kontrolními orgány může dosahovat až 2,5 % požadavků na vlastní kapitál.

5.2 To vše má za následek:

5.2.1 Citelné snížení průměrného výnosu bankovního sektoru, jež se pohybuje od 10 % a v extrémních případech dosahuje až 30 %, což omezuje zájem investorů o bankovní sektor a způsobuje snížení kapitalizace evropských bank.

5.2.2 Nižší financování podniků a orgánů a zdražení úvěrů, zejména pokud jde o úvěry pro malé a střední podniky, které jsou často považovány za rizikovější podniky, jelikož neposkytují dostatečné záruky či spolufinancování.

5.2.3 Možné snížení dlouhodobých úvěrů v důsledku toho, že od roku 2018 dojde k zavedení ukazatele dlouhodobé likvidity NSFR a ukazatele pákového poměru. Existuje riziko, že tato situace bude mít negativní dopad na financování investic do infrastruktury.

5.2.4 Povinnost lépe posuzovat rentabilitu vlastního kapitálu a lépe řídit rizika. Banky musí vypracovávat své prognózy prodeje a své strategie rozvoje produktů a bankovních portfolií z hlediska rentability a na základě posouzení schopnosti absorbovat vlastní kapitál.

5.2.5 Hrozí, že banky budou mít velmi vysoké výdaje za audity a reporting, aby dodržely nové předpisy a aby splnily požadavky vnitrostátních a mezinárodních kontrolních úřadů. To bude mít dopad na organizaci banky a na strukturální změny.

5.2.6 Udělování úvěrů bude omezenější v odvětvích s preferenční rizikovou váhou. Kromě toho může zavedení ukazatele pákového poměru zapříčinit dlouhodobé omezení financování států, místních a regionálních orgánů či jiných odvětví, jež měly preferenční rizikovou váhu.

5.2.7 Důsledkem nákladnějších úvěrů může být přesun části aktivit na instituce, jež nepodléhají těmto pravidlům. To napomáhá parbankovním institucím, které poskytují jednotlivcům půjčky s velmi vysokými úroky, často v hotovosti, a jejichž činnost nepodléhá tak přísné kontrole jako v případě bank.

5.3 Nová pravidla se uplatňují bez rozlišování mezi velkými a malými bankovními institucemi. Mohou se ukázat jako nepříznivě situací v některých zemích, např. v nových členských státech ze střední a východní Evropy, jež vykazují vysokou míru růstu.

— V těchto zemích mohou nové předpisy omezit investice. Banky v těchto zemích jsou často vlastněny nadnárodními skupinami a místní akcionáři jsou v menšině. Mateřské společnosti mohou repatriovat podstatnou část kapitálu svých poboček, aby vyhověly předpisům na celosvětové úrovni. Pobočky, jež takto přijdou o prostředky, omezí své příspěvky na financování místní ekonomiky. EHSV připomíná, že na evropské úrovni je zajištěn volný pohyb kapitálu, zatímco bezpečnost vkladů a solventnost bank zůstává v kompetenci vnitrostátních orgánů.

5.4 Úvěrové trhy se v jednotlivých členských státech liší. V zemích, kde není poskytování úvěrů dostatečně vyvinuto, může příliš rychlé dohnání míry zadlužení podnítit vznik spekulativní bubliny. Budou-li obezřetnostní pravidla uplatňována na evropské úrovni, nebudou vnitrostátní orgány schopny dostatečně rychle zasáhnout. Je nezbytné, aby byly zvýšeny pravomoci Evropského orgánu pro bankovníctví, aby se napomohlo průběhu harmonizace.

5.5 Je nutné zohlednit některé zvláštní modely, jako jsou např. družstevní banky, jež fungují zdravým a autonomním způsobem. Reforma, již vyžadují nová pravidla, nebude moci být realizována bez přechodného období. Družstevní banky jsou klíčovou složkou místního rozvoje a jednájí v zájmu svých společníků, což jsou klienti ukládající své vklady a také příjemci úvěrů: malé a střední podniky, zemědělci, obce a řada dalších místních subjektů.

5.6 Velké banky budou hledat investice s omezeným rizikem, které přinášejí vyšší zisky. K tomu je třeba doplnit obavy z vyššího zdanění a ze ztrát v důsledku státního dluhu u některých pasiv.

5.7 Proces konsolidace se pravděpodobně urychlí: spojitelná a družstevní banky se mohou spolehnout na autonomní zdroje financování, avšak banky, které hledají prostředky pro své refinancování na trhu, budou nuceny se vzájemně slučovat, což bude mít negativní důsledky pro malé a střední podniky a pro spotřebitele. Některé banky byly odkoupeny a znovu prodány poté, co byla zlikvidována jejich místní a regionální síť. Koncentrace bank na vnitrostátní úrovni byla výrazná u družstevních bank, pojišťoven a spořitelny.

5.8 Nižší rentabilita bank, jež je mimo jiné způsobena vyššími náklady na financování, a velmi restriktivní zásady pro řízení likvidity mohou mít za následek zvýšení bankovních poplatků a nárůst úrokových sazeb, pokud jde o termínované vklady a osobní účty klientů.

5.9 V souvislosti s novými předpisy banky urychlují svou restrukturalizaci a zavádění nových technologií (internetové bankovníctví, elektronická přepážka, používání chytrých telefonů).

— Kombinace používání nových technologií a diverzifikace produktů uváděných na trh zintenzivňuje změnu uspořádání sítí poboček, přičemž přibývá přepážek pro bezhotovostní operace. Pobočky se stále častěji omezují na poradenství a prodej finančních produktů. Tyto nové způsoby provádění transakcí a plateb si zároveň žádají větší zabezpečení proti kybernetickým útokům, které ohrožují operace prováděné na internetu a prostřednictvím mobilních telefonů.

5.10 Vývoj distribučních kanálů v konečném důsledku povede k omezení sítě poboček a ke snížení počtu pracovních míst. Uplatňování směrnice CRD IV přinese vznik dalších pracovních míst v bankách v odděleních IT a řízení rizik na úkor jiných bankovních aktivit. Je nutné rozvíjet kvalitní sociální dialog na všech úrovních, pokud jde o otázky zaměstnanosti a odborné přípravy, aby bylo možné dobře zvládat současný vývoj.

6. Budoucí vývoj

6.1 Evropský parlament přijal zásadu daně z finančních transakcí a Komise zkoumá možnosti jejího zavedení. Členské státy však nedosáhly konsensu a postoj amerických úřadů je negativní. Plánovaná nízká sazba by neměla představovat nepřiměřenou zátěž pro banky ani konkurenční nevýhodu na celosvětové úrovni. Cílem této daně je – jak to zdůrazňují dvě předchozí stanoviska EHSV⁽¹⁾ – vygenerovat nové daňové příjmy, zejména pro financování rozvojové pomoci, a zároveň změnit chování bank s cílem upřednostňovat spíše střednědobé a dlouhodobé financování ekonomiky, nežli krátkodobé spekulativní operace.

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV ze dne 29. března 2012 k návrhu směrnice Rady o společném systému daně z finančních transakcí a změně směrnice 2008/7/ES (Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 55) a stanovisko EHSV ze dne 15. července 2010 k tématu Daň z finančních transakcí (stanovisko z vlastní iniciativy) (2010) (Úř. věst. C 44, 11.2.2011, s. 81).

6.2 Z iniciativy komisaře Barniera je zkoumána možnost oddělení retailového bankovníctví od korporátního a investičního bankovníctví, což zpochybňuje model univerzální banky. Diskutuje se o úplném oddělení, oddělení pouze činností investičních bank či o zákazu, aby banky investovaly pro vlastní potřebu. Někteří odborníci tuto myšlenku zpochybňují a zastávají názor, že univerzální banky zajišťují hloubku a likviditu trhů a lepší financování ekonomiky.

6.3 V posledních třiceti letech se scénář vývoje finančního světa a bankovního sektoru změnil: otevření trhů vedlo ke globalizaci financí, což přispělo k rozvoji a nárůstu daňových a regulačních rážů. Vyšší konkurence na celosvětové úrovni zároveň podpořila vznik nových finančních institucí, nových produktů a služeb.

6.4 Velké bankovní skupiny ukázaly své slabiny a limity růstu překračující možnost řádné správy. Budou mít tendenci snižovat svou velikost, aby se staly odolnějšími, s menším a předvídatelnějším kolísáním zisku a bez přehnaných bonusů. Zaměří své aktivity na základní služby, jako je přijímání vkladů a poskytování úvěrů, omezí jiné služby, omezí svou mezinárodní expanzi a zaměří své činnosti na trhy s větším růstem, což omezí jejich rentabilitu.

6.5 Díky novým předpisům si bude vyplácení prémie a zvyklosti související s odměňováním vyššího managementu žádat větší odpovědnost a bude podrobena přísnější kontrole.

6.6 Bankovní kontrola rozšířená na všechny druhy finančních podniků umožní kontrolovat aktivitu parabankovních institucí (např. stínových bank).

6.7 Je nezbytné zavést závazná pravidla týkající se přístupu k bankovní profesi, aby byl umožněn výběr zaměstnanců, jejichž kompetence mohou dávat klientům a investorům pocit bezpečí.

6.8 Po ukončení státní a mezinárodní podpory, která je poskytována v důsledku finanční krize, se bude celý sektor bezpochyby vyvíjet podle konjunktury a rozvoje nových technologií, ale zejména podle strategií vlastních každému podniku, který je dobře spravován. Banky budou mít těžký úkol, a sice zůstat důvěryhodné jakožto poskytovatel půjček pro reálnou ekonomiku, a zároveň budou muset čelit vyšším nákladům na financování a nižší rentabilitě.

V Bruselu dne 12. července 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Evropské technologické platformy (ETP) a průmyslové změny (stanovisko z vlastní iniciativy)

(2012/C 299/03)

Zpravodaj: **pan ZBOŘIL**Spoluzpravodaj: **pan GIBELLIERI**

Dne 19. ledna 2012 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 jednacího řádu, rozhodl zpracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Evropské technologické platformy (ETP) a průmyslové změny

(stanovisko z vlastní iniciativy).

Poradní komise pro průmyslové změny (CCMI), kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 11. června 2012.

Na 482. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 11. a 12. července 2012 (jednání dne 11. července), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 138 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 1 člen se zdržel hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV si je vědom toho, že předvídaní průmyslových změn představuje obtížné, ale nezbytné prognózování zakládající se na řadě různých faktorů, které mají vliv na tyto změny. Jednou z nejdůležitějších hnacích sil změny je výzkum a inovace (Val) a ETP jsou hlavními ukazateli.

1.2 EHSV žádá Komisi, aby i nadále podporovala aktivity stávajících ETP a zlepšila výměny mezi těmito platformami a příslušnými evropskými orgány.

1.3 EHSV uznává, že průmyslová odvětví, v nichž ETP fungují, mají zásadní postavení v hodnotovém řetězci: mnoho inovací je závislých na základních procesech (tj. výroba, zpracovatelský průmysl, robotika) a materiálech (chemikálie, ocel atd.). Procesní a materiálové inovace jako takové tedy mají katalytický účinek na evropské inovace.

1.4 EHSV uznává, že ETP již čelí společenským problémům. Pokrývají oblast, která má zásadní dopad na společnost, co se týče růstu a pracovních míst s přidanou hodnotou. ETP jsou odpovědí na klíčové otázky politiky (např. biohospodářství, suroviny a účinné využívání zdrojů).

1.5 ETP jsou jasným a konkrétním příkladem přístupu k evropskému výzkumu a inovační politice jdoucího zdola nahoru, do něhož je ve všech fázích zapojen průmysl a další důležité zúčastněné strany. Horizont 2020 takový přístup potřebuje.

1.6 EHSV žádá, aby se proces zjednodušení regulačního rámce Komise (včetně účasti na projektech EU) uplatňoval efektivněji, aby se více usilovalo o snížení roztržitosti institucionálních iniciativ a konkurence mezi nimi, aby se lépe

koordinovaly politiky a zvýšila se v budoucnosti viditelnost na institucionální úrovni, aby se ETP staly efektivnějšími.

1.6.1 EHSV se domnívá, že ETP jsou klíčové pro oživení průmyslové politiky EU. Průmysl – jeden z hlavních pilířů hospodářství EU – do nich výrazně přispívá a podporuje je. ETP jsou průmyslem řízeny, takže je zajištěna relevance jejich iniciativ pro průmysl. ETP nepřispívají pouze z hlediska technologií a výzkumu, ale rovněž co se týče transferu technologií.

1.6.2 S ohledem na existující příklady (např. ESTEP, PLATEA a další) by do ETP, národních technologických platform (NTP) a regionálních technologických platform (RTP) měly být nepřetržitě na bázi spolupráce více zapojeny odborové svazy a další příslušné zúčastněné strany, aby se pokryly sociální a společenské otázky, které zvyšují dopad dané strategické výzkumné agendy (SRA).

1.6.3 Potíže se zapojením malých a středních podniků by se měly vyřešit pomocí neustálého referenčního srovnávání s úspěšnými příklady, jak to provádí společný podnik pro palivové články a vodík (Joint Undertaking of Fuel Cell and Hydrogen – FCH-JU).

1.7 Příslušné národní a regionální technologické platformy odrážejí strukturu ETP na úrovni členských států. Prostřednictvím užší spolupráce s ETP by se měla zlepšit koordinace a harmonizace programů Val prováděných na úrovni EU, členských států a regionů.

1.8 ETP mohou zásadním způsobem přispět k provádění evropských politik. Byly stanoveny konkrétní priority s cílem povzbudit inovace ve veřejné a soukromé sféře: účinnost zdrojů a energetická účinnost ve zpracovatelském průmyslu (SPIRE), partnerství veřejného a soukromého sektoru v biotechnologických odvětvích („biotechnologická odvětví pro růst“), evropské

inovační partnerství v oblasti vody, evropské inovační partnerství v oblasti surovin, „inteligentní města“ (společně s plánem SET) a iniciativa pro průmyslový výzkum energetických materiálů (EMIRI). Tato intenzivnější meziodvětvová spolupráce a koordinace prostřednictvím ETP bude ve výsledku prospěšná pro evropskou společnost.

1.9 EHSV vyzývá orgány EU, aby se snažily o zlepšení mezinárodní spolupráce s cílem získat aktuální odborné poznatky z celého světa. Je to v zájmu využívání a komerčního využití ze strany EU.

1.10 Měl by se podpořit a usnadnit doplňkový přístup NTP k inteligentní specializaci – strukturálním fondům na celostátní a regionální úrovni.

1.11 Úloha ETP jako poskytovatelů řešení společenských problémů bude nabývat na významu vzhledem k tomu, že kromě výzkumu spočívá rovněž v inovacích. To je klíčem k zachování prosperity a blahobytu v Evropě.

1.12 EHSV blahopřeje ETP k jejich roli spojovacího článku s inovačními nástroji na straně poptávky, které doplňují VaI a urychlují uvádění na trh. ETP jsou rovněž zásadně důležité pro uplatňování výsledků VaI. Výbor žádá, aby se k řízení spolupráce v hodnotovém řetězci vyšší měrou využívaly koordinační podpůrné kroky.

1.13 Výrobní procesy a s výrobou související výzkum a inovace ztrácejí v veřejnosti a zejména u mladých lidí svoji společenskou atraktivitu. Je to rovněž důsledkem přemístění výroby mimo Evropu a vede to k dalšímu přemísťování, čímž vzniká začarovaný kruh. EHSV očekává, že ETP budou schopny přispět ke zvyšování povědomí o důležitosti různých průmyslových výrobních procesů.

1.14 ETP mohou být postiženy úpadkem průmyslu v EU. Průmyslová odvětví v EU ztrácejí vedoucí světové postavení v průmyslu a trpí nízkou úrovní přijímání rizika a nedostatkem podnikání ve srovnání s jinými částmi světa.

1.15 Jako strategický prvek platform by se v rámci scény, na níž ETP působí, mělo zachovat a posílit vzdělávání, učení a školení orientované na lidi. Měly by se tedy vytvořit stálé vazby na odpovídající výbory pro odvětvový sociální dialog v EU a na Radu pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele (EPSCO).

1.16 ETP mohou mít rovněž značný dopad na sociální a společenské otázky, zejména na uzpůsobení systémů veřejného vzdělávání a odborné přípravy potřebám evropských průmyslových a výrobních odvětví. Je třeba vyvinout velké úsilí v oblasti školení a rekvalifikace, a připravit tak pracovníky, kteří budou schopni zacházet s novými procesními technologiemi a výrobky, jež jsou výsledkem výzkumu a inovací. Pouze kvalifikovaní pracovníci se stálým pracovním poměrem budou schopni využívat nové špičkové technologie.

2. Zřízení a vývoj ETP

2.1 V březnu 2003 vyzvala Rada EU k posílení Evropského výzkumného prostoru (ERA) prostřednictvím zřízení ETP, které sdružují technologické know-how, průmysl, regulační orgány a finanční instituce.

2.2 ETP byly zřízeny jako fóra zúčastněných stran v čele s průmyslem, jejichž cílem je stanovit střednědobé a dlouhodobé cíle pro výzkum a technologie a vypracovat plány postupu. Jejich cílem je přispět ke zvyšování synergií mezi různými aktéry ve výzkumu a definovat priority v řadě technologických oblastí, v nichž EU dosahuje růstu, konkurenceschopnosti a udržitelnosti.

2.3 Evropská komise podpořila vznik ETP jako prostředník. V současnosti Komise vystupuje jako pozorovatel a je zavázána ke strukturovanému dialogu o výzkumných prioritách. Evropská komise nevlastní ani neřídí ETP. ETP jsou nezávislé organizace. Komunikaci usnadňují internetové stránky CORDIS Evropské komise, zpravodaj ETP a pravidelné semináře vedoucích představitelů ETP.

2.4 Některé ETP jsou volné sítě, které se scházejí na výročních schůzích, jiné mají právní struktury a platí se v nich členské příspěvky. Všechny ETP sdružují zúčastněné strany, dosáhly konsensu o společné vizi a vytvořily SRA. ETP se rozvíjejí prostřednictvím dialogu mezi výzkumnými pracovníky z průmyslu, výzkumnými pracovníky z veřejného sektoru a zástupci vlády členského státu a přispívají rovněž k dosahování konsensu a k efektivnější organizaci investičního úsilí.

2.5 ETP pomáhají rozvoji účinných partnerství veřejného a soukromého sektoru (PPP) a výrazně tak přispívají k rozvoji ERA znalostí pro růst. Tato PPP se mohou zabývat technologickými výzvami, které mohou být klíčové pro udržitelný rozvoj, lepší poskytování veřejných služeb a restrukturalizaci tradičních průmyslových odvětví.

3. ETP a průmyslové změny

3.1 Průmyslová změna⁽¹⁾ je neustálý proces ovlivňovaný různými faktory, jako je např. vývoj na trhu, organizační, sociální, společenské a strukturální změny a technické inovace ve výrobních procesech a výrobcích.

3.2 Rovněž inovace je neustálý proces a je jedním z hlavních faktorů ovlivňujících průmyslové změny prostřednictvím stálého přenosu nových vědeckých poznatků do skutečného výrobního řetězce. Je kromě toho hlavní hnací silou celkové konkurenceschopnosti zpracovatelského průmyslu a sektoru služeb EU.

3.3 V souvislosti s inovačním procesem je třeba pečlivě zvážit způsob, jakým jsou nedostatečné finanční prostředky v Evropě využívány. ETP jsou již mocným nástrojem a mohly by být konkrétním řešením inovací a širšího využití průmyslové politiky.

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV k tématu Průmyslové změny: současná situace a perspektivy. Celkový přístup. Úř. věst. C 010, 14.1.2004, s. 105–113 (není k dispozici v češtině).

3.4 Povaha a skutečný obsah průmyslových změn ovlivňují zejména inovace a ETP jsou ve stále vyšší míře vlastním reálným místem, z něhož inovace pocházejí. ETP jsou zaměřeny na praktické průmyslové aplikace, jež ovlivňují výrobní procesy, výroby, organizaci práce a podmínky na pracovišti.

3.5 Evropské orgány doporučují vyváženou účast všech zúčastněných stran v ETP. Bylo by zejména žádoucí, aby orgány EU všemi možnými způsoby podpořily malé a střední podniky nebo partnery hospodářského výzkumu ve formě podniku, jako např. subjekty zaměřené na sdílení poznatků, a to proto, aby se tyto v Evropě velmi populární podniky mohly aktivně účastnit platform. Jednou z překážek zapojení malých a středních podniků a vysokých škol do vědecké činnosti jsou náklady platform.

3.6 Vzhledem k rozsahu a významu, jež v kontextu EU mají ETP jako subjekty zřízené na dobrovolném základě a otevřené všem stranám, které mají zájem se do nich zapojit, je velmi důležité, aby těmto platformám byla přiznána úloha mocného nástroje provádění průmyslové politiky EU.

3.7 Přechod k udržitelnějšímu zpracovatelskému průmyslu a udržitelnějším službám v Evropě a provádění strategie Evropa 2020 budou výrazně podmíněny skutečnými inovacemi, jež ETP budou v příštím desetiletí schopny dodat.

3.8 Skutečných a konkrétních inovací a průmyslových změn lze dosáhnout prostřednictvím souběžného navrhování inovačních procesů/výrobních a dovedností a organizace práce potřebných k jejímu zavedení do aktivit zpracovatelského průmyslu a služeb.

3.9 Některé ETP jsou organizovány tak, aby již od samého počátku zohlednily sociální aspekty inovačního procesu, a do svých strategických výzkumných agend začleňují činnost související s budoucími potřebami lidských zdrojů, často v úzké spolupráci s příslušnými výbory EU pro odvětvový sociální dialog, s nimiž si rovněž vyměňují informace.

3.10 Vzhledem ke svému složení a pevné vazbě na hlavní sektory EU analyzovala Poradní komise pro průmyslové změny EHSV situaci v různých průmyslových odvětvích a předložila ostatním orgánům EU a členským státům doporučení prostřednictvím nebyrokratického postupu jdoucího zdola nahoru. Cílem je přispět k provádění průmyslové politiky EU a žádoucích průmyslových změn.

4. Funkce ETP pro výzkum a inovace (Val)

Evropská komise vyvinula a implementovala řadu iniciativ s cílem posílit ETP a činnost průmyslu a zavést politiky založené na technologiích.

4.1 Nástrojem implementace strategické výzkumné agendy omezeného počtu Evropských technologických platform jsou společné technologické iniciativy (JTI). V málo ETP jsou velikost a dosah cílů takové, že běžné nástroje rámcového programu pro

Val nestačí. Jejich účinné provádění naopak vyžaduje cílený mechanismus, jenž zajistí vedení a koordinaci potřebné k dosažení výzkumných cílů. K uspokojení těchto potřeb byla vyvinuta koncepce JTI.

4.2 Bývalý komisař pro vědu a výzkum se v březnu 2009 sešel se zástupci průmyslu na vysoké úrovni, aby zhodnotili pokrok a projednali priority provádění nových výzkumných nástrojů PPP. Tyto priority a nástroje byly využity v oblasti iniciativ „továrny budoucnosti“, „evropské energeticky účinné budovy“ a „zelená auta“, které jsou součástí plánu EU pro hospodářskou obnovu přijatého v listopadu 2008.

4.3 Tato tři PPP jsou mocným nástrojem zvýšení výzkumného úsilí ve třech rozsáhlých odvětvích – automobilovém průmyslu, výstavbě a zpracovatelském průmyslu, která byla zvláště postižena hospodářským útlumem a v nichž mohou inovace výrazně přispět k ekologičtějšímu a udržitelnějším hospodářství.

4.4 Prvním krokem k vytvoření politiky energetických technologií EU byl plán SET, jež EU přijala v roce 2008. Je podpůrným nástrojem pro přijímání rozhodnutí v energetické politice EU a jeho účelem je:

- urychlovat rozvoj poznatků, transfer technologií a jejich zavádění;
- udržovat vedoucí průmyslové postavení EU v oblasti nízkouhlíkových energetických technologií;
- pomáhat rozvoji vědy na podporu transformace energetických technologií s cílem dosáhnout cílů v oblasti energetiky a klimatické změny stanovených na rok 2020;
- přispívat k celosvětovému přechodu k nízkouhlíkové ekonomice do roku 2050.

Provádění plánu SET začalo zavedením evropských průmyslových iniciativ, které sdružují průmysl, výzkumnou komunitu, členské státy a Komisi do PPP sdílejících rizika. Současně funguje od roku 2008 evropská aliance pro energetický výzkum (EERA), jejímž cílem je přizpůsobit vědeckovýzkumné aktivity jednotlivých výzkumných organizací potřebám priorit plánu SET a vytvořit na úrovni EU společný rámcový program.

4.5 Iniciativa rozhodujících trhů (LMI) EU slouží k podpoře činností v šesti důležitých odvětvích, jejichž cílem je omezit překážky pro uvedení nových výrobků nebo služeb na trh. Evropská komise, členské státy a průmysl spolupracují na provádění akčních plánů. Nástroje tohoto postupu se týkají regulace, veřejných zakázek, normalizace a podpůrných činností. LMI se týká následujících trhů: elektronické zdravotnictví (eHealth), ochranné textilie, udržitelná výstavba, recyklace, biologické výrobky a obnovitelné energie.

5. ETP: výsledky SWOT analýzy

5.1 Vezmeme-li v úvahu samotný počet současných ETP, je zřejmé, že se jejich výsledky (výkonnost) lišily v minulosti a že se budou lišit i v budoucnosti. Výbor tedy provedl počáteční analýzu, v níž se pokusil označit hlavní obecné hnací síly excellence (silné stránky a příležitosti) a co je důležitější, hlavní překážky (slabé stránky a hrozby).

5.2 Silné stránky

— V ETP se sdružují všechny zúčastněné strany: výzkumná střediska a univerzity, průmysl („velcí hráči“ a malé a střední podniky), výrobci strojního zařízení, neziskové i obchodní organizace, sdružení, veřejné orgány a svazy.

— V platformě jsou jasně rozděleny role a je jasně stanovena hierarchie v rámci odvětví. Zúčastněné strany sdílejí společnou vizi, plán postupu a implementační plán.

— Průmysl – jeden z hlavních pilířů hospodářství EU – do ETP výrazně přispívá a podporuje je. ETP jsou řízeny průmyslem, takže je zajištěna relevance jejich iniciativ pro průmysl. ETP nepřispívají pouze z hlediska technologií a výzkumu, ale rovněž co se týče transferu technologií.

— ETP mají jednoduchou strukturu řízení a jsou flexibilní. Mobilizují „síly“ a společně využívají zdroje.

— Průmyslová odvětví, v nichž ETP fungují, mají zásadní postavení v hodnotovém řetězci: mnoho inovací je závislých na základních procesech (tj. např. výroba, zpracovatelský průmysl, lesnictví a robotika) a materiálech (chemikálie a ocel). Procesní a materiálové inovace jako takové tedy mají katalytický účinek na inovace EU.

— ETP již čelí společenským problémům. Pokrývají oblast, která má zásadní dopad na společnost, co se týče růstu a pracovních míst s přidanou hodnotou. ETP jsou odpovědí na klíčové otázky politiky (např. biohospodářství, suroviny a účinné využívání zdrojů).

— Některé ETP vytvořily národní technologické platformy a regionální technologické platformy ve všech zemích EU.

— Ke vzdělání se přistupuje jako ke strategickému prvku platformem.

— Existuje již řada prováděcích nástrojů (např. PPP, klastry atp.), jejichž původci jsou stávající ETP.

5.3 Slabé stránky

— ETP by měly myslet strategicky a předejít tomu, aby se z nich staly užší lobbistické skupiny, které ztratí zaměření. ETP se mohou potýkat s duplicitou nebo nadměrnou fragmentací činnosti.

— V některých případech dominují činnosti ETP „velcí hráči“.

— Není snadné rozpoznat konečné aplikace a inovace ETP a přiřadit je k nim:

— Viditelnost ETP je stále nízká, jak ve veřejné, tak v soukromé sféře.

— Nevládní organizace nemají zájem se do nich zapojovat.

— Tzv. zrcadlové skupiny členských států (NTP a RTP) obecně neměly úspěch.

— Je zapotřebí většího úsilí o vytvoření víceodvětvové perspektivy, v níž dojde ke sladění zájmů různých zúčastněných stran a jejich interakce.

— ETP by měly zlepšit svoji komunikaci a šíření výsledků.

5.4 Příležitosti

— ETP jsou klíčové pro oživení průmyslové politiky EU. Příslušné NTP a RTP odrážejí strukturu ETP na úrovni členských států a zlepšují koordinaci a efektivitu platformy. Ve spolupráci s ETP by se měla zlepšit koordinace a harmonizace programů Val prováděných na úrovni EU, členských států a regionů.

— Úloha ETP jako poskytovatelů řešení společenských problémů bude nabývat na významu vzhledem ke strategii, která se kromě výzkumu zabývá rovněž inovacemi.

— Byly stanoveny konkrétní priority s cílem povzbudit inovace ve veřejné a soukromé sféře: účinnost zdrojů a energetická účinnost ve zpracovatelském průmyslu (SPIRE), partnerství veřejného a soukromého sektoru v biotechnologických odvětvích, evropské inovační partnerství v oblasti vody, evropské inovační partnerství v oblasti surovin, „inteligentní města“ (společně s plánem SET a EMIRI).

— ETP žádají Komisi, aby vyšší měrou využívala koordinační podpůrné kroky k řízení spolupráce v hodnotovém řetězci a ke zlepšení opatření týkajících se zjednodušení. Významným přínosem pro činnost ETP by mohlo být zlepšení mezinárodní spolupráce s cílem získat aktuální odborné poznatky z celého světa pro využívání a komerční využití ze strany EU.

— ETP by měly propojit inovační nástroje na straně poptávky, a doplnit tak výzkum s cílem urychlit uvádění na trh.

— ETP by mohly zvýšit povědomí o významu různých průmyslových výrobních procesů pro zachování prosperity a blahobytu v Evropě.

— V rámci scény, na níž ETP působí, by se mělo zachovat vzdělávání, učení a školení orientované na lidi.

5.5 Hrozby

- ETP tvrdí, že jim chybí finanční prostředky k provozování platform.
- ETP mohou být postiženy úpadkem průmyslu v EU. Průmyslová odvětví v EU ztrácejí vedoucí postavení ve světě a trpí obecně nízkou úrovní přijímání rizika v EU a malým uznáním podnikání ve srovnání s jinými částmi světa.
- Efektivitu ETP by bylo možné zvýšit zvýšením efektivity procesu zjednodušení regulačního rámce EU (včetně účasti na projektech EU), zvýšením úsilí o snížení roztržitosti institucionálních iniciativ a konkurence mezi nimi, zlepšením koordinace politik a budoucím zvýšením viditelnosti na institucionální úrovni.
- Výrobní procesy a s výrobou související VaI ztrácejí u veřejnosti a zejména u mladých lidí svoji společenskou atraktivitu. Je to rovněž důsledkem přemístění výroby mimo Evropu.

6. Spolupráce mezi jednotlivými ETP a mezi ETP a Komisí

ETP aktivně provádějí 7. rámcový program (7. RP) EU pro VaI. ETP nyní poskytují informace a předkládají návrhy k probíhající práci na zavedení nástroje Horizont 2020, aby došlo k jeho přizpůsobení skutečným potřebám evropské společnosti, zejména potřebám zpracovatelského průmyslu a služeb.

6.1 Horizont 2020

6.1.1 Horizont 2020 je nástroj, jímž se provádí Unie inovací, jedna ze stěžejních iniciativ strategie Evropa 2020, jejímž cílem je zajistit konkurenceschopnost Evropy v celosvětovém měřítku. Bude probíhat v období 2014–2020 a je na něj vyčleněn rozpočet ve výši 80 mld. EUR. Je součástí úsilí o nastartování nového růstu a tvorbu nových pracovních míst v Evropě. Horizont 2020:

- posílí postavení EU ve vědě;
- posílí vedoucí průmyslové postavení v oblasti inovací. To zahrnuje rozsáhlé investice do klíčových technologií, větší přístup ke kapitálu a podporu pro malé a střední podniky;

- pomůže řešit největší obavy všech Evropanů týkající se oblastí, jako je změna klimatu, rozvoj udržitelné dopravy a mobility.

6.1.2 Horizont 2020 bude čelit společenským problémům tím, že bude usnadňovat překlenutí propasti mezi výzkumem a trhem. Tento přístup řízený trhem bude zahrnovat vytváření partnerství se soukromým sektorem a členskými státy.

6.1.3 Horizont 2020 bude doplněn o další opatření v oblasti plánování a rozvoje Evropského výzkumného prostoru do roku 2014. Cílem těchto opatření bude odstranit překážky vytvoření skutečného jednotného trhu v oblasti znalostí a VaI.

6.2 Strategie Evropa 2020

6.2.1 Evropa 2020 je strategií EU pro růst na nadcházející desetiletí. EU by se měla stát inteligentní a udržitelnou ekonomikou podporující začlenění. Tyto tři vzájemně se posilující priority by měly EU a členskými státy pomoci dosáhnout vysoké úrovně zaměstnanosti, produktivity a sociální soudržnosti.

6.2.2 EU si fakticky vytyčila pět ambiciózních cílů – v oblasti zaměstnanosti, inovací, vzdělání, sociálního začlenění a klimatu/energie, již chce dosáhnout do roku 2020. Každý členský stát si v každé z těchto oblastí vytyčil vlastní vnitrostátní cíle. Strategie se opírá o konkrétní činnosti na úrovni EU a členských států.

6.3 Budoucí úloha ETP

6.3.1 Úloha ETP má být v budoucnu zachována. ETP mohou rovněž podporovat provádění nástrojů Komise, z nichž některé již byly testovány v 7. RP. Očekává se, že Komise bude v Horizontu 2020 více využívat implementačních nástrojů (i když v omezeném počtu), jako jsou PPP a společné technologické iniciativy.

6.3.2 Průmysl a širší okruh zúčastněných stran jsou odhodláni důrazně podporovat provádění výše uvedených nástrojů. Příklady jsou tato partnerství veřejného a soukromého sektoru: partnerství veřejného a soukromého sektoru v biotechnologických odvětvích („biotechnologická odvětví pro růst“), udržitelná zpracovatelská odvětví prostřednictvím účinnosti zdrojů a energetické účinnosti (*Sustainable Process Industries through Resource and Energy Efficiency – SPIRE*), iniciativa pro průmyslový výzkum energetických materiálů (*Energy Materials Industrial Research Initiative – EMIRI*) a výzkum pro budoucí síť infrastruktury v Evropě (*Research for Future Infrastructure Networks in Europe – reFINE*).

V Bruselu dne 11. července 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu *Potřeba evropského obranného průmyslu: průmyslové, inovativní a sociální aspekty (stanovisko z vlastní iniciativy)*

(2012/C 299/04)

Zpravodaj: **pan VAN IERSEL**Spoluzpravodajka: **paní HRUŠECKÁ**

Dne 19. ledna 2012 se Evropský hospodářský a sociální výbor rozhodl, v souladu s čl. 29 odst. 2 svého jednacího řádu, vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Potřeba evropského obranného průmyslu: průmyslové, inovativní a sociální aspekty.

Poradní komise pro průmyslové změny, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 11. června 2012.

Na 482. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 11. a 12. července 2012 (jednání dne 11. července), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 132 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 9 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Ve světě dochází k rychlým geopolitickým změnám. Dominantní postavení západního světa je zpochybňováno jak z hospodářského, tak z politického hlediska. Zatímco rozpočty na obranu se v Evropské unii snižují, výdaje na obranný průmysl v Číně, Indii, Brazílii, Rusku a dalších zemích naopak rostou. EHSV proto vyzývá Komisi a Radu, aby provedly celkové zhodnocení klíčových aspektů postavení a úlohy EU ve světě, které by mělo vyústit v přesvědčivou aktualizaci evropské zahraniční, bezpečnostní a obranné politiky.

1.2 Obrannou politiku utváří strategické zájmy, pocítované hrozby a politické cíle zemí, které jsou v Evropě definovány převážně z národního hlediska. Zastaralé přístupy zřetelně vedou k rostoucí roztržitosti, nedostatkům, nadměrnosti a nedostatečné interoperabilitě evropských obranných kapacit. Argumenty pro zlepšení jsou nezpochybnitelné; uskutečnění tohoto cíle je otázkou politické vůle. Tento názor ⁽¹⁾ přesvědčivě zazněl již v roce 1986! Současná situace je z hlediska politického, hospodářského i obranného mnohem naléhavější. EHSV vyzývá Radu, aby odpovědně pracovala na obranném štítu EU.

1.3 Bezpečnostní a obranná politika by měla posílit sebevědomí EU a členských států. Měla by budit důvěru společnosti a široké veřejnosti, dobře vybavených vojáků, podniků i pracovních sil v odvětví obrany. Občané EU mají právo být náležitě

chráněni. Vzrůstá potřeba odpovídajících evropských zbraňových systémů schopných obstát i v budoucnosti. Současné izolované postupy členských států k dosažení tohoto cíle naprosto nedostačují a znamenají plýtvání penězi daňových poplatníků.

1.4 S ohledem na strategie a současné postupy Spojených států a dalších, nově vznikajících mocností a vzhledem k výlučné zodpovědnosti vlád za ochranu občanů a zajištění bezpečnosti zdůrazňuje EHSV, že je třeba definovat evropské strategické zájmy v rámci společné bezpečnostní a obranné politiky (SBOP) ⁽²⁾. Trojúhelník zahraničních věcí a bezpečnosti, obranné a průmyslové kapacity je nedělitelný a je oporou postavení Evropy ve světě a jejích hospodářských a politických zájmů i hodnot, jako jsou lidská práva a demokracie. Měla by se zde přímo zapojit Evropská služba pro vnější činnost (ESVČ).

1.5 EHSV zdůrazňuje, že pokud si Evropa přeje zachovat zdravý bezpečnostní a obranný průmysl dostatečného kritického objemu, jenž zajišťuje efektivnost a nákladovou účinnost, je nutné radikálně změnit přístup a strategie. Výsledkem musí být stabilní a předvídatelná budoucnost ozbrojených sil, která bude odpovídat významu Evropy v oblasti hospodářství a technologií. Vzhledem k velkým rozdílům mezi členskými státy nesou primární zodpovědnost v tomto ohledu členské státy, které jsou hlavními producenty.

⁽¹⁾ Viz „Směrem k silnější Evropě“, zpráva nezávislého studijního týmu vytvořeného ministry obrany států, kterého se účastní nezávislé evropské programové skupiny, s cílem přinést návrhy na zlepšení konkurenceschopnosti evropského obranného průmyslu.

⁽²⁾ Společná bezpečnostní a obranná politika jako nedílná součást společné zahraniční a bezpečnostní politiky, Smlouva o Evropské unii (SEU), článek 42 a následující, Úř. věst. C 115, 9.5.2008.

1.6 Podle názoru EHSV existují pádné argumenty pro posílení plánování a aktivní koordinaci na evropské úrovni:

- odvětví obrany je složité, vyžaduje vysokou úroveň znalostí a dlouhodobé plánování;
- navzdory privatizaci v odvětví mají vlády velký podíl na obranném průmyslu jako zákazník, regulátor a poskytovatel vývozních licencí;
- nedostatky ve stávající struktuře a (výrazná) rozpočtová omezení vyžadují namísto současného roztržitého přístupu, který podřívá externí i interní důvěryhodnost, systematické úpravy;
- měla by být zajištěna účinná koordinace mezi hlavními producenty zeměmi a zeměmi s menším či žádným objemem výroby, jejímž cílem by bylo podporovat nákupy zbrojní techniky v Evropě a využít všech dostupných znalostí a služeb velkých společností i malých a středních podniků z celého kontinentu;
- celosvětově úspěšné výsledky evropského průmyslu budou záviset na rozvoji stabilního domácího trhu v Evropě.

1.7 Kromě činností Evropské obranné agentury a balíčku obranného průmyslu z roku 2007⁽³⁾ požaduje EHSV vhodné koncipovanou evropskou průmyslovou politiku pro odvětví obranného průmyslu s jeho specifickými charakteristikami, jako jsou vládní požadavky a veřejné financování. V rámci strategie Evropa 2020 se tato průmyslová politika musí zakládat na sdílených pravomocích jednotlivých států a EU, kde budou plně účastny Evropská obranná agentura a Komise, stejně jako na konzultacích s obranným průmyslem a dalšími subjekty, mj. sociálními partnery, a dobře organizovaném sociálním dialogu.

1.8 Politiky a financování EU by měly propojit úroveň EU s národními investicemi, což by vedlo ke snížení roztržitosti a zdvojení veřejných výdajů, zvýšení kvality a interoperabilita.

1.9 Moderní výzkum a vývoj má zásadní význam pro rozvoj tolik potřebných zbrojních systémů nové generace. Takový výzkum a vývoj se nikdy nemůže financovat výhradně v rámci odvětví. Hlavní zodpovědnost zde nesou vlády. V důsledku toho výzkum a vývoj velmi ohrožují nynější rozpočtové škrty. Rada a zainteresované strany by měly neprodleně definovat a co nejdříve zahájit programy, které by pomohly evropskému průmyslu řešit nežádoucí závislosti na třetích stranách. Nutné jsou zde technologie s „dvojitým užitím“. Programy EU pro výzkum a vývoj by měly mít podpůrnou úlohu. Měly by zajistit účinnou přeshraniční spolupráci v oblasti vývoje a výzkumu.

⁽³⁾ Směrnice 2009/43/ES (Úř. věst. L 146, 10.6.2009) a 2009/81/ES (Úř. věst. L 216, 20.8.2009). Obranný balíček byl přijat Evropským parlamentem a Radou v roce 2009. Členské státy jej měly provést v létě 2011. Obranný balíček obsahoval také sdělení „Strategie pro silnější a konkurenceschopnější evropský obranný průmysl“, COM(2007) 764, 5.12.2007.

1.10 Další posilování technologické a průmyslové základny evropské obrany musí být v co největší míře plánováno. K tomu jsou nutná odpovídající opatření na úrovni Evropské unie⁽⁴⁾.

1.11 Je potřebná těsnější spolupráce mezi Komisí, Evropskou obrannou agenturou a dalšími zainteresovanými stranami v EU. Nové nasazení sil v tomto směru ze strany předsedy Barrosa⁽⁵⁾, místopředsedy Tajaniho a komisaře Barniera přichází ve správný čas. To platí i pro založení pracovní skupiny pro obranu. EHSV rovněž vítá přijetí usnesení EP z prosince minulého roku, které se zaměřuje na budoucnost evropské obrany a široké spektrum souvisejících otázek⁽⁶⁾.

1.12 EHSV ve stejném duchu a s ohledem na posílení iniciativy pracovní skupiny Evropské komise pro obranu vyzývá Komisi, aby tyto otázky veřejně nadnesla. Komise by také měla zvážit poskytnutí reakce v míře přiměřené zjištěním, která vyplývají z rozdílů průmyslových a technologických schopností mezi členskými státy a z rozdílů v úrovni investic do výzkumu a obrany obecně.

2. Úvod

2.1 Článek 42 Smlouvy o Evropské unii stanoví, že společná bezpečnostní a obranná politika je nedílnou součástí společné zahraniční a bezpečnostní politiky. Čl. 42 odst. 3 dále stanoví, že pro provádění této politiky dávají členské státy Unii k dispozici vojenské kapacity. Evropská obranná agentura od roku 2005 usiluje o posílení průmyslové a technologické základny odvětví obrany a zajištění lepšího vybavení vojsk. Dosažený pokrok je nicméně jen velmi omezený.

2.2 Klíčovými prioritami je nyní dokončení vnitřního trhu a účinná finanční koordinace. Strategie Evropa 2020 zajišťuje oběma těmto cílům silnou podporu. Tento významný krok vpřed by se rovněž měl stát inspirací pro nové kroky v oblasti evropské obrany.

2.3 V odvětví obrany však k žádnému podobnému vývoji nedochází. Vojenský pakt uzavřený mezi Francií a Spojeným královstvím v roce 1998 byl příslibem nového postoje a nového začátku. Stejný duch těsné spolupráce v oblasti obrany se odrazil v založení Evropské společnosti pro vzdušnou obranu a vesmír (European Aeronautic Defense and Space Company, EADS) v roce 2003. Po tomto kroku nicméně nenásledovala další konsolidace. Je příznačné, že země Lol (země s významnou kapacitou výroby spojené prohlášením o záměru, tj. Francie, Německo, Spojené království, Itálie, Španělsko a Švédsko) navzdory předchozím záměrům dosud nepřinesly žádný životaschopný návrh racionalizace či konsolidace.

⁽⁴⁾ Na tomto procesu by se měly podílet evropské fondy: nadcházející osmý rámcový program, Evropský fond pro regionální rozvoj, Fond soudržnosti a Evropský sociální fond.

⁽⁵⁾ Stav Evropské unie, listopad 2011.

⁽⁶⁾ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 14. prosince 2011 o dopadu finanční krize na odvětví obrany v členských státech EU, 2011/2177(INI).

2.4 Stagnace vedla k tomu, že převážil vnitrostátní přístup s důrazem na vlastní produkci. V této oblasti tak dochází k určitému návratu na národní úroveň. Průmyslové společnosti se sídlem v Evropě se bez výjimky soustředí na vývozní trhy. Mezi vládami ani mezi průmyslovými partnery neexistuje žádný společný strategický koncept.

2.5 Mezitím se objevují nové výzvy, které budou potenciálně trhy stále více ovlivňovat. Významnou výzvou je vývoj vyzbrojování v rozvíjejících se ekonomikách. V Číně, Rusku, Indii a Brazílii (zemích BRIC), následovaných některými menšími zeměmi, dochází k rychlému pokroku. Očekává se, že čínské rozpočtové výdaje na obranu vzrostou do roku 2015 ze současných 120 miliard EUR na 250 miliard. Výrazné navýšení svého rozpočtu na obranu do roku 2015 oznámilo i Rusko. USA vynakládá na odvětví obrany více než dvojnásobek celkového evropského rozpočtu: 450 miliard EUR oproti 204 miliardám EUR v roce 2007 a evropský rozpočet se nadále snižuje. Celkový evropský rozpočet na výzkum a vývoj představuje nanejvýš 20 % amerického rozpočtu. Na pracovní sílu je určeno 50 % evropského rozpočtu v oblasti obrany oproti 25 % v USA. Evropa má více vojáků ve zbrani, ale jejich vybavení je daleko slabší. Situace ve světě již nikdy nebude stejná jako v minulosti. Čas pracuje proti nám.

2.6 Mnoho studií v posledním desetiletí prosazovalo myšlenku přizpůsobení obranného průmyslu světovému trhu. Všechny studie zdůrazňují přetrvávající nedostatky, ukazuje se totiž, že trhy v oblasti obrany jsou velmi nedokonalé a většina států nadále podporuje svůj „vlastní“ obranný průmysl. Cílem snah o zlepšení trhů, jako byl obranný balíček EU z roku 2007, je odstranit některé nedostatky trhu a překonat divergenci vnitrostátních postupů.

2.7 Problémy, které je třeba vyřešit, mají komplexní povahu, částečně z důvodu velmi dlouhých časových lhůt mezi fází návrhu a fází uvedení produktů do provozu. EHSV se proto domnívá, že vhodnějším způsobem diskuse o této oblasti by byl širší přístup zohledňující technologické, hospodářské a sociální hledisko, oproti přístupu zohledňujícímu pouze aspekt obrany.

2.8 Klíčovým bodem jsou rozdílné strategické koncepty zemí s významným zbrojním průmyslem, zejména pokud jde o definici „podstatných národních bezpečnostních zájmů“ a vztah mezi národní bezpečností a vývozními trhy. Některé menší země mají přiměřeně rozvinutý průmysl, zatímco v jiných zemích výroba v tomto odvětví prakticky neexistuje. Přístupy všech zemí se zjevně liší v závislosti na jejich potřebách a potenciálu. Výsledkem je roztržičnost a nesourodá vize obranného průmyslu. Rostoucí nedostatky používaných zbraňových systémů se projeví s bolestnou naléhavostí při nasazení v operacích, které probíhaly např. v Libyi. Tyto důsledky je třeba jednoznačně přiznat a vyhodnotit.

2.9 Tento vývoj se týká jak investic, tak zaměstnanosti. Obranný průmysl je odvětvím vyspělých technologií, které přímo zaměstnává 600 000 kvalifikovaných zaměstnanců a nepřímo další dva miliony. Existuje znepokojivý tlak na

provádění dalších úsporných opatření. Výrobní místa jsou často silně regionálně koncentrována a mohla by se stát centry excelence, čelí však riziku, že budou postižena finančními škrty. Proběhne-li reorganizace a omezení výdajů neplánovaným a neuspořádaným způsobem, bude to mít na tato místa výrazně negativní dopad.

2.10 Otázka současného stavu zaměstnanosti je samozřejmě také hlavní prioritou jednotlivých vlád. To však může zbrzdit vývoj společné vize, která je nutná ke správnému řešení sociálních důsledků upadajícího obranného průmyslu včetně ztráty know-how a jejích dopadů na lidský kapitál. Společná vize by naopak prospívala vyvážené tvorbě pracovních míst a zamezila riziku, že vysoce specializovaní výzkumní pracovníci a odborníci v oblasti vědy a techniky budou odcházet do třetích zemí, což je v rozporu s cíli, jejichž dosažení si EU vytyčila ve strategii Evropa 2020.

2.11 Přístupy EU a mezivládní rámec mohou a musí fungovat se stejnou perspektivou. Pokud bude převažovat nezávislý přístup členských států, tak jakýkoli společný rámec přinese jen omezené výsledky a nevelký počet zlepšení, pokud jde o nadměrnou kapacitu, překrývání a roztržičnost. Rozpory mezi koncepcí nezávislého přístupu členských států na jedné straně a finančními, technologickými, hospodářskými a sociálními potřebami na straně druhé jsou zřejmé.

2.12 Je proto znepokojivé, že cíl „sdružování a sdílení“, tj. organizace evropské vzájemné závislosti, nebyl stanoven prostřednictvím společné strategie. Přes široce pocítované vědomí změn mezinárodního kontextu není zjevně tlak z vnějšku natolik silný, aby se prosadily společné přístupy a společná řešení. Za pozornost stojí, že evropské země jsou naopak stále ochotny zůstat při zadávání veřejných zakázek v oblasti obrany závislé na USA, namísto toho, aby nakupovaly v Evropě.

2.13 Pokud si Evropa přeje zachovat zdravý bezpečnostní a obranný průmysl, který bude schopen vývoje a výroby špičkových systémů, a zajistit tak vlastní bezpečnost, musí dojít k radikální změně postoju a politik. Další vyčkávání by uspíšilo pokles kapacit pod úroveň, z níž by se EU v klíčových oblastech dostávala zpět na vrchol jen stěží. Bylo by to tím obtížnější, že omezování výdajů na výzkum a vývoj by přímo ovlivnilo celou generaci výzkumných pracovníků a kvalifikovaných zaměstnanců. Jestliže Evropa neuspěje, podniky a pracovní místa mohou zaniknout, stejně jako se může ztratit know-how, a Evropa pak zůstane vydána na milost ostatním. Je zapotřebí, aby si ti, kterým na Evropě a evropské bezpečnosti záleží, uvědomili naléhavost situace a nutnost přijmout opatření.

3. Politické souvislosti

3.1 Smlouva o Evropské unii správně zdůrazňuje nerozdělitelné spojení zahraniční, bezpečnostní a obranné politiky. Účinná zahraniční politika musí stavět na přesvědčivých obranných kapacitách. Odpovídající obranné kapacity musí být navrženy a rozvíjeny s ohledem na pocítované hrozby a schválené cíle ve velmi složitém a křehkém mezinárodním kontextu.

3.2 Stěžejním faktorem je postavení a úloha EU ve světě zítřka, které zohlední rychle se měnící geopolitickou situaci, za níž se na světové scéně objevuje stále větší počet aktérů. EHSV se domnívá, že z tohoto hlediska nastal nejvyšší čas ke koordinovanému evropskému úsilí. Mínilé i nedávné zkušenosti svědčí o tom, že přetrvávající tradiční přístupy s sebou nesou riziko, že Evropa a členské státy budou odstaveny na vedlejší kolej.

3.3 EHSV požaduje pro evropské ozbrojené síly stabilní a předvídatelnou budoucnost, která bude odpovídat významu Evropy v oblasti hospodářství a technologií. Doba potřebná k dovedení navrhovaných systémů do stádia operační použitelnosti je velice dlouhá, takže rozhodnutí jsou nutná již letos.

3.4 Ze sociálního a politického hlediska zdůrazňuje EHSV čtyři důležité aspekty, které souvisí s nutností vytvořit účinné evropské obranné kapacity:

- ochrana obyvatelstva;
- potřeba dobře vybavených vojsk;
- stabilní a předvídatelná pracovní místa;
- dobře promyšlené evropské humanitární a vojenské akce ve světě.

3.5 Debata o budoucnosti SBOP probíhá i v současnosti, ačkoli se o ní v těchto pojmech hovoří jen zřídka. Řada projednávaných témat, jako je použití bojových skupin, neshody ohledně zřízení jediného operačního velitelství, financování misí SBOP EU, hledání příspěvků na tyto mise a výzvy k přezkumu evropské bezpečnostní strategie, se ve skutečnosti týká SBOP, přestože není výslovně zmiňována. Začít tuto politiku nazývat jejím pravým jménem by znamenalo krok vpřed. Kromě toho by mělo být v rámci všech jednání o těchto důležitých otázkách rovněž zohledněno, jaké bude mít přijetí (nebo nepřijetí) rozhodnutí důsledky pro průmysl. Prokáže se tak i silné spojení mezi průmyslovými kapacitami a prováděním SBOP. Primární zodpovědnost zde nesou vlády.

3.6 Klíčový význam má transatlantické partnerství a NATO. Američané dlouhodobě důrazně kritizují způsob, jakým Evropané plní své obranné povinnosti v rámci Aliance. Na obou stranách Atlantiku se nepřestávají ozývat výzvy k vytvoření „evropského pilíře“ NATO. Vývoj se však zatím ubíral opačným směrem.

3.7 To, že nebyl skutečný „evropský pilíř“ vytvořen, má hluboké politické kořeny. V Evropě se nadále nedostává politické vůle k tomu, aby byly definovány evropské strategické zájmy nebo společné klíčové vojenské kapacity. Naproti tomu USA a další země používají koncepci strategických činností, která zahrnuje všechny oblasti výzkumu a průmyslu přispívající ke globální bezpečnosti jejich občanů, ať už v civilní nebo vojenské oblasti.

3.8 S ohledem na tyto souvislosti se EHSV domnívá, že při vytváření „evropského pilíře“ by měla být přílišná závislost evropských vojenských kapacit na USA nahrazena vyváženějším vztahem. Je velice potřebná diskuse o společných evropských strategických zájmech, což je ve výlučné zodpovědnosti vlád

členských států. Souběžně je nutné zahájit co nejdříve systematické plánování prostřednictvím spolupráce mezi evropskými institucemi, členskými státy a obranným průmyslem a postupně přehodnotit postupy členských států, které automaticky nakupují hotová řešení v USA.

3.9 Zlepšení podmínek pro oboustranně vyváženou spolupráci obranného odvětví s průmyslem Spojených států by bylo přínosné jak z průmyslového, tak z finančního hlediska.

4. Evropský obranný průmysl

4.1 Mezi zahraniční a obrannou/bezpečnostní politikou a obranným průmyslem existuje těsný vztah. Navzdory privatizaci v odvětví mají vlády velký podíl na obranném průmyslu jako zákazník, regulátor a poskytovatel vývozních licencí.

4.2 Obranný průmysl má k působení na vývozních trzích značný manévrovací prostor. Je tomu tak částečně z důvodu privatizace a částečně díky podpoře vlád: v důsledku hospodářské krize byli někteří ministři obrany explicitně pověřeni podporou vývozu. Krize v každém případě odvětví obrany nutí, aby vývoz považovalo za klíčovou součást svého obchodního modelu. Rok 2011 byl pro evropské podniky z hlediska zisku v průměru velmi úspěšný. Společnostem se rovněž poměrně dobře daří rozvíjet produkci „dvojitě užití“.

4.3 Státy globálního významu jako Čína, Indie nebo Brazílie mají v oblasti zahraniční politiky své vlastní ambice, které se projevují navyšováním rozpočtů na obranu. To v současné době vytváří příležitosti pro evropský vývoz. Jak dlouho však bude tato situace trvat? Odvětví nadále dosahuje poměrně dobrých výsledků, ale jeho výkony se z velké části zakládají na investicích, které se uskutečnily před 20 až 25 lety. Další omezování nebo stagnace investic v současnosti by již způsobily nezvratné dopady v blízké budoucnosti.

4.4 Kromě toho je realistické očekávat, že rozvíjející se velmoci zahájí budování vlastního průmyslu nezávisle na průmyslu západního světa a že následně začnou jako budoucí konkurenti Evropy na trzích třetích zemí ve stále větší míře blokovat dovoz ze západních zemí nebo jej podmiňovat splněním určitých požadavků.

4.5 V současné době se v Evropě neplánuje zahájení žádných nových významných programů, což bude mít nepochybně dopad na úspěšnost budoucího vývozu. Kromě toho již delší dobu žádná klíčová rozvíjející se země neprojevila zájem o významnější převod technologií a výroby na své území.

4.6 Jednorázové vývozní smlouvy budou s velkou pravděpodobností využívány ke zkopírování technologií ze západních zemí. Alternativou k blokování dovozu by pro západní země mohlo být budování výrobních (a vývojových) kapacit v dotčených zemích. Otázka, do jaké míry by takový vývoj ovlivnil výrobu a pracovní příležitosti v Evropě, je v současnosti z velké části spekulací. V dlouhodobějším horizontu je pravděpodobné, že postavení evropského průmyslu budou podřívát rozvíjející se velmoci. Posílení technologie a výroby v těchto zemích bude mít vliv rovněž na evropské (potencionální) vývozní trhy v dalších třetích zemích. Soupeření produktů i cen se stane intenzivnějším.

4.7 S ohledem na dobu potřebnou k vývoji a výrobě a vzhledem k technologickým investicím a průběžným inovacím Evropa potřebuje cílenou koordinaci, která zajistí moderní, soběstačný obranný průmysl. Vzhledem k tomu, že velikost trhu je omezena převážně hranicemi jednotlivých států, zbrojní průmysl se téměř automaticky nachází pod kritickou úrovní, a to i ve velkých členských státech. Vývoz do třetích zemí může tuto situaci do určité míry zmírnit, budoucnost je však nejistá, neboť tržní podmínky jsou často nestabilní.

4.8 Neustále snižování rozpočtů, jež za současných okolností přináší značná omezení, by mělo být varovným signálem. Má dopad na rozpočty pro investice a zadávání zakázek, zvláště tehdy, zůstávají-li provozní náklady a náklady na údržbu na stejné úrovni, nebo v důsledku probíhajících vojenských operací (například v Afghánistánu, v Libyi, operace proti pirátům aj.) dokonce stoupají.

4.9 Výsledkem je odkládání nebo dokonce rušení investic, které mají pro průmysl klíčový význam, protože zajišťují udržování a obnovu kapacit v oblasti výroby a vývoje. Kromě toho bude samotný průmysl v nepříznivém období méně ochoten do této údržby nebo do nových aktivit investovat. Potřebné investice lze zajistit pouze prostřednictvím dobře organizované spolupráce.

4.10 EHSV obhajuje promyšleně vypracovanou evropskou průmyslovou politiku pro odvětví obrany, od navrhování systémů po fázi provozu. To je záležitost specifické odvětvové politiky. Ze samotné své podstaty je toto odvětví veřejným trhem. Na výzkum a vývoj musí být poskytovány finanční prostředky přesahující základní kapitál, a to kvůli neziskovosti počátečních marží a kvůli specifickým vládním požadavkům. Je třeba stanovit klíčové evropské průmyslové kapacity a investiční politiky a podpořit tak silnou evropskou produkci. Vzhledem k tomu, že žádná země nemá dostatečné zdroje k tomu, aby financovala vlastní zbraně „nové generace“, je nutné propojit vnitrostátní a evropské cíle, stejně jako vnitrostátní a evropské zdroje, a to z finančního i průmyslového hlediska. Řízení by se mělo zakládat na sdílených pravomocích EU a jednotlivých států v souladu se schválenou strategií Evropa 2020. To rovněž představuje účinný způsob, jak zlepšit koordinaci mezi evropskými institucemi a v rámci Komise, která stále zdaleka nenaplnuje svůj potenciál. V tomto ohledu může být cennou podporou pracovní skupina, která brzy začne fungovat jako platforma pro jednání o prioritách, kapacitách a nedostacích – Komise, Evropská obranná agentura (EOA) a Evropská služba pro vnější činnost.

4.11 Ústředním tématem je výzkum a vývoj. Obranný průmysl je průmyslovou činností, která využívá špičkové technologie a vyžaduje vysokou úroveň znalostí, nezbytnou rovněž pro plnohodnotný vývoj prototypů. Výzkum a vývoj se téměř nikdy nemůže spoléhat výhradně na zdroje z průmyslu. Vývoj a životnost systémů jsou zkrátka příliš dlouhé a finanční dopad příliš velký na to, aby mohl průmysl nést všechna finanční rizika. Ze zkušeností vyplývá, že za všemi úspěšnými programy stojí společné úsilí vlád a průmyslu.

4.12 Velmi vysoký podíl prostředků na výzkum a vývoj v oblasti obrany ve světě pochází od vlád, a to buď přímo,

nebo nepřímo prostřednictvím nákupů. Není překvapivé, že obranný průmysl se vzhledem k povaze svých produktů zpravidla vyhýbá příliš velkému finančnímu riziku. Vládní škrty mohou zvláště ohrozit výzkum a vývoj v oblasti obrany.

4.13 Kromě průmyslové konsolidace jsou proto zapotřebí dostatečné a sdružené finanční prostředky na výzkum, technologii a vývoj, sjednané mezi členskými státy, Komisí a průmyslem. Investice v oblasti obrany vyžadují vysokou míru financování výzkumu, vývoje a technologických projektů. Vedle toho je nutné zajistit přístup ke klíčovým technologiím. Pokud by technologie zásadní pro vývoj a výrobu přestaly být kvůli zavedeným omezením vývozu přístupné, dosažení cílů v oblasti evropské bezpečnosti by bylo vážně ohroženo.

4.14 Výzkum a vývoj prováděný mimo obranné organizace hraje vzhledem k pokroku dosaženému nezávislou vědou a technologií v řadě oblastí stále důležitější roli. Zda má být výzkum a vývoj označen jako „obrný“ nebo „civilní“, lze často určit až v posledních fázích vývoje na základě konečného využití. Výzkum a vývoj „dvojitěho užití“ je čím dál tím významnější pro obranné aplikace, viz například IT. Je proto zásadní, aby evropská technologická a průmyslová základna obrany (European Defence Technological and Industrial Base, EDTIB) tento výzkum a vývoj „dvojitěho užití“ podporovala, zejména proto, že umožňuje financování mimo rámec obranných společenství.

4.15 Na veřejném financování výzkumu a vývoje na úrovni EU by se měly shodnout členské státy. Lze jej zajistit prostřednictvím osmého rámcového programu nebo prostřednictvím samostatného fondu, nejlépe za pomoci balíčků zahrnujících oblasti pokročilého výzkumu, například nanotechnologie a umělé inteligence. Vzhledem ke vztahu mezi obranným průmyslem a veřejným sektorem je třeba naplánovat zvláštní postupy.

4.16 Klíčovou úlohu by podle evropské rámcové spolupráce měly hrát Evropská obranná agentura a Komise, mimo jiné proto, aby se zabránilo každodennímu politickému vměšování. Evropská obranná agentura by měla také dostat příležitost plně zastávat svou úlohu ve smyslu Lisabonské smlouvy (7).

4.17 Zásadní význam pro průmyslový program a program výzkumu a vývoje v oblasti obrany má vhodná pracovní síla s nejnovějšími znalostmi (8). To představuje další pádný argument pro to, aby byl namísto neorganizované restrukturalizace zaveden stabilní rámec pro výzkum, vývoj a průmysl. Je třeba mít na paměti, že pracovní síla v obranném průmyslu je základem pro výstavbu budoucích obranných kapacit. Konzultace a komunikace s podniky, ústavy výzkumu a vývoje, vysokoškolské vzdělávání, vojenské organizace a zainteresované odborové svazy musí pomoci zajistit, aby byla probíhající restrukturalizace i na budoucnost zaměřená výroba zbrojní techniky v Evropě náležitě zorganizována.

(7) Viz čl. 45 odst. 1 a čl. 42 odst. 3 SEU, Úř. věst. C 115, 9.5.2008.

(8) Viz Souhrnná analýza vznikajících schopností a dovedností potřebných pro optimální přípravu a řízení změny v obranném průmyslu EU, závěrečná zpráva, květen 2009, zpráva vypracovaná společností Eurostrategies pro Evropskou komisi.

4.18 Kvůli rozpočtovým omezením je nutné zabývat se překrýváním a neúčinností. Kontrolovaná konsolidace není nutně synonymem pro výstavbu velkých společností. Jedná se o vytvoření dostatečného objemu a kvality na základě mezinárodních norem, které zajistí konkurenceschopné postavení na domácích trzích a ve třetích zemích. Je stále potřebnější koordinovat plánování projektů na evropské úrovni jak ze strany vlád, tak ze strany příslušných aktérů EU a podniků.

4.19 Rozdíly ve velikosti a výkonnosti odvětví jsou skutečností. Členské státy se výrazně liší, i pokud jde o význam tohoto průmyslu. Jedním z cílů dohody mezi zúčastněnými zeměmi by mělo být zajištění toho, aby se do významných projektů zapojily podniky v zemích mimo LoI (tj. mimo hlavní producenty). Tento přístup je nejen politicky žádoucí, ale rovněž podporuje plodné vztahy mezi velkými a menšími společnostmi i výzkumnými ústavy. Jako dodavatelé by malé a střední podniky měly úspěšně přispívat k inteligentním specializačním řetězcům.

4.20 Zvláštní pozornost je třeba věnovat pocitu zranitelnosti, který panuje v zemích střední Evropy v důsledku jejich exponované zeměpisné polohy. EHSV zdůrazňuje, že je třeba náležitě začlenit poznatky a dovednosti, které jsou k dispozici v zemích střední Evropy, do probíhajících a budoucích obranných projektů, protože je jednak třeba zajistit, aby se občané v těchto zemích cítili dobře chráněni, a také protože je žádoucí plně využít specifické odborné poznatky v oblasti obrany.

4.21 Integraci evropského trhu s vojenským materiálem by vznikl stabilnější domácí trh. Kromě sloučení stávajících trhů jednotlivých států by evropský trh podpořil harmonizaci nebo dokonce standardizaci požadavků a pravidel pro zadávání zakázek mezi různými členskými státy. Větší harmonizace či standardizace by zlepšila finanční a hospodářské podmínky, což by posílilo konkurenceschopnost evropských společností na světovém trhu.

4.22 Evropský obranný trh by měl dosahovat kritického objemu. V této souvislosti EHSV poukazuje na škodlivé následky toho, když členské státy nadále nakupují hotové produkty v zahraničí, zejména v USA. Tato praxe zaprvé ohrožuje výhody evropského trhu pro podniky; ceny za takové výrobky obranného průmyslu by pro evropské zákazníky následně vzrostly, kdyby byl podnikům znemožněn prodej na trzích třetích zemí, kde bude (státní) konkurence nabývat na intenzitě. Zadruhé evropské země, které kupují hotové produkty v USA, platí americké technologické náklady, které jsou v ceně těchto produktů zahrnuty.

4.23 S ohledem na finanční a mezinárodní politickou perspektivu je třeba zahájit zásadní evropskou debatu o vyvodit z ní praktické závěry. Nebudou-li všechny členské státy ochotny účastnit se společného rámce, měla by převážít zásada „posílené spolupráce“. Ukazuje se, že větší integrace a pozitivní přístup k nákupu evropských produktů představuje jediný způsob, jak se přiblížit velikosti trhů srovnatelné s trhy v USA. Bez efektivního domácího trhu existují důvody pro vážné pochybnosti o tom, zda má evropský průmysl naději být konkurenceschopný na světové úrovni.

5. Některé konkrétní problémy

5.1 Průmyslová struktura různých ozbrojených sil – pozemních, námořních, vzdušných – se v jednotlivých státech značně liší. V řadě oblastí již nelze žádný jednotlivý stát považovat za schopný vyvíjet výzbroj nové generace vlastními silami.

5.2 Pouze v pozemním odvětví existuje omezený počet velkých společností, které jsou díky systémové integraci s to vyvíjet a vyrábět hlavní bojové tanky a lehčí vojenská vozidla. Přední evropské producenti sídlí ve Francii, Německu a Spojeném království. Existuje celá řada subsystémových výrobců a dodavatelů ve třetím sledu, mezi nimiž jsou nedostatečně zastoupeni ti ze střední Evropy.

5.3 Mnoho zemí buduje svůj „vlastní“ námořní průmysl a staví vojenská plavidla v široké škále velikostí a složitosti podle jednotlivých zemí. Vůdčí postavení zastávají země LoI a Nizozemsko, a to rovněž v oblasti návrhů a komplexních zařízení pro výzkum vojenských plavidel, což je činnost zcela odlišná od vývoje civilního loďního stavitelství. I zde existuje celá řada subsystémových výrobců a dodavatelů ve třetím sledu.

5.4 Vojenské letouny jsou vyvíjeny a vyráběny pouze v několika zemích. Průmysl je soustředěn v malém počtu převážně nadnárodních společností, které působí na evropské i vyšší úrovni. Vojenský letecký průmysl je koncentrován zejména v Evropské společnosti pro vzdušnou obranu a vesmír (EADS) a ve společnostech BAE Systems, Dassault a Saab-Aircraft. Pokročilý výzkum v oblasti aerodynamiky se omezuje na několik zemí.

5.5 Odvětví elektroniky zahrnující ovládání, komunikaci a řízení, které je zastoupeno hlavními průmyslovými subjekty jako Thales, BAE Systems a Finmeccanica, má pro obranu čím dál tím větší význam. Pro největší evropské skupiny působící v oblasti elektronického průmyslu – Philips a Siemens – má obrana spíše menší význam. Každopádně je v případě těchto podniků objem produkce v rámci nákladově efektivní sériové výroby specifických elektronických součástí, jako jsou integrované obvody pro obranu, příliš malý. Zapojení těchto velkých průmyslových skupin nicméně podtrhuje význam „dvojího užití“ v této oblasti.

5.6 Pokud jde o střelivo a výbušniny, řada podniků v posledních desetiletích postupně zanikla, částečně kvůli omezením souvisejícím se životním prostředím. Požadavky na veřejnou bezpečnost takové podniky nutí, aby svá starší výrobní místa buď přesunuly, nebo je jednoduše zrušily.

5.7 Přístup ke klíčovým technologiím má zásadní význam a měl by být podporován v rámci SBOP. Totéž platí pro některé materiály, jako jsou uhlíková vlákna nebo materiály pro elektronické součástky.

5.8 Velkou podporou může být obranný balíček z roku 2007, přijatý v roce 2009. Členské státy měly povinnost provést příslušné směrnice v létě 2011. Je stále příliš brzy na příznivé či skeptické hodnocení, pokud jde o jejich dominový efekt při vytváření vnitřního trhu. Proces ještě není u konce a je třeba vyčkat, zda se podaří dosáhnout cíle, jímž je převod obranných produktů v rámci Společenství a vyjasnění pojmů, jako jsou „podstatné národní bezpečnostní zájmy“.

5.9 Článek 346 SFEU umožňuje výjimku z právních předpisů EU o veřejných zakázkách v případě opatření nezbytných k ochraně podstatných zájmů bezpečnosti státu. Tak široká formulace může bránit nerušenému vývoji trhu, zejména v potřebných dodavatelských řetězcích. EHSV se vyslovuje pro konkrétnější interpretaci článku 346, která by otevírala dostatečné možnosti pro evropská řešení a optimální evropské

dodavatelské řetězce, posilovala bezpečnost dodávek, dostupné specializace v členských státech a nákladovou účinnost.

5.10 Podmínka ohledně národní bezpečnosti informací přináší problémy podobné těm, které jsou uvedeny v bodě 5.9, a je třeba ji také přezkoumat. Představuje rovněž důležité a citlivé téma v souvislosti se zapojením evropských podniků do obranných projektů v USA.

5.11 „Sdílení a sdružování“, včetně společných vzdělávacích programů, by mělo být programem zaměřeným do budoucna. Základní podmínkou je, aby nezůstalo jen u slov a sliby nahradilo konkrétní plánování a cílený přístup s jasně stanovenými kroky. Dokud však nepanuje shoda ohledně obranných doktrín, uskutečňovat „sdílení a sdružování“ v praxi bude velmi obtížné.

V Bruselu dne 11. července 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Ženy-podnikatelky – konkrétní politiky na podporu růstu a zaměstnanosti v EU (stanovisko z vlastní iniciativy)

(2012/C 299/05)

Zpravodajka: **paní Madi SHARMA**

Dne 19. ledna 2012 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Ženy-podnikatelky – konkrétní politiky na podporu růstu a zaměstnanosti v EU.

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 28. června 2012.

Na 482. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 11. a 12. července 2012 (jednání dne 11. července 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 121 hlasy pro, 7 hlasů bylo proti a 4 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení pro podporu podnikání žen v Evropě

1.1 Toto stanovisko předkládá **čtyři hlavní konkrétní návrhy** na politická opatření zaměřená na podporu a rozvoj podnikání žen v zájmu podpory udržitelného růstu v Evropě. Soustředí se výhradně na podnikání žen a nezabývá se širším rozměrem zapojení žen do trhu práce nebo rozhodovacího procesu.

1.2 Politická doporučení předpokládají určité náklady, avšak nezbytné nepatrné investice ze strany Evropské komise a členských států budou kompenzovány svou návratností v podobě zvýšeného hospodářského výnosu vyplývajícího z nárůstu podniků vlastněných ženami a vytváření pracovních míst v těchto společnostech. Také lze uvažovat o tom, že na lepší podporu těchto cílů by bylo možné převést prostředky z projektů s malými dopady.

1.3 Politická doporučení navíc nevyžadují žádné nové struktury a lze je začlenit do současných ministerstev pro hospodářský rozvoj, nesmí však být přiřazována k ministerstvům pro genderové otázky, jelikož **podnikání žen je hospodářskou problematikou**.

1.4 Tato doporučení mohou být podpořena průkaznou návratností investic na základě výsledků podobných opatření přijatých v USA, kde se zdvojnásobil počet podnikatelek a nárůst pracovních míst byl pro společnost hospodářsky přínosný. Největší účinek měla povinnost sběru dat a politika v oblasti zadávání veřejných zakázek ⁽¹⁾.

1.5 Vytvořit **kancelář na podporu podnikání žen** v rámci Evropské komise a příslušných ministerstev (pokud možno nikoliv v rámci ministerstev pro rovnost žen a mužů, aby se rozlišovalo mezi hospodářskou činností a odpovědností v oblasti rovnosti pohlaví) na úrovni členských států, aniž by se vytvářely celé nové struktury.

1.6 **Jmenovat ředitele/zmocněnce / zástupce na vysoké úrovni pro podnikání žen** v rámci Evropské komise a ministerstev členských států, pod něž spadá agenda podnikání, s kompetencemi napříč rezorty a úkolem zvyšovat povědomí o hospodářských přínosech vedení více žen k tomu, aby zakládaly a rozvíjely vlastní podniky.

1.7 **Sbírat údaje a každoročně aktualizovat politiky a průzkumy** týkající se podnikání žen ve všech evropských regionech, a tak zvyšovat přístup k údajům rozlišeným podle pohlaví na úrovni ministerstev a agentur.

1.8 **Vymáhat stávající právní předpisy** v oblastech rovnosti mužů a žen. Součástí této činnosti by mělo být zajištění toho, aby bylo rozdělování prostředků a zdrojů analyzováno podle pohlaví, aby se tak zaručila transparentnost, odpovědnost a náležitý přístup, pokud jde o skutečné dodržování rovnosti pohlaví.

1.9 Při vytváření prostředí, jež ženám umožní podnikat, by se mělo zvážit také následující:

- začlenění mužů do diskuse a komunikace;
- odstranění stereotypního pojmání mužů a žen, zejména ve vzdělávání, a pokud jde o profesní dráhu;
- podpora univerzitních studií, jež mohou ženy povzbudit v zakládání nových podniků;
- zajištění rovného přístupu k financování a ke zdrojům za stejných podmínek;
- zlepšení sociální ochrany samostatně výdělečně činných osob.

⁽¹⁾ 1988: Women's Business Ownership Act (HR5050) (zákon o podnikání žen) <http://www.nwbc.gov/sites/default/files/nwbc05.pdf>.

2. Souvislosti

2.1 Růst EU a malé a střední podniky (MSP)

2.1.1 V usnesení Evropského parlamentu o podnikání žen v malých a středních podnicích⁽²⁾ se uznává, že „v počtu podnikatelek jsou mezi členskými státy rozdíly; vzhledem k tomu, že méně žen než mužů považuje podnikání za schůdnou možnost kariéry a vzhledem k tomu, že i přes zlepšení, k němuž došlo v posledním desetiletí v počtu žen provozujících malé nebo střední podniky, podniká v Evropské unii pouze každá desátá žena oproti každému čtvrtému muži; vzhledem k tomu, že ženy tvoří přibližně 60 % všech absolventů vysokých škol, ale na trhu práce nejsou dostatečně zastoupené, pokud jde o práci na plný úvazek; vzhledem k tomu, že je zásadně důležité podporovat ženy a umožňovat jim, aby se pustily do podnikání a snížil se tak stávající nepoměr mezi ženami a muži“.

2.1.2 V kontextu finanční krize v Evropě se úspornost stala klíčovým slovem při hledání cesty z krize. Až v poslední době se vedle úspornosti začalo hovořit i o investicích. Hlavní pozornost musí být zaměřena na podporu růstu.

2.1.3 S tím, jak se v celosvětovém měřítku mění podmínky, pro něž je nyní typická nejistota, trvalá proměnlivost a daleko větší globální konkurence, je jedním ze zásadních předpokladů pro zajištění konkurenceschopného a dynamického evropského hospodářství uznání úlohy podnikatelů při investování do hospodářské obnovy. Poté, co Evropská komise uznala úlohu MSP v naší společnosti, se nyní přednostně zaměřuje na využití potenciálu MSP.

2.1.4 Podnikatelé nyní mají ještě zásadnější úlohu coby poskytovatelé pracovních příležitostí a jako hlavní činitelé blahobytu místních a regionálních komunit⁽³⁾. EU proto prostřednictvím Lisabonské strategie pro růst a zaměstnanost, iniciativy Small Business Act, strategie Evropa 2020 a programu COSME⁽⁴⁾ jednoznačně umístila potřeby MSP do centra své činnosti a dosáhla pozitivních výsledků.

2.1.5 Prostředí vnitrostátní a místní úrovně v rámci EU, v nichž MSP působí, se velmi liší, stejně jako charakter těchto podniků. Politiky zabývající se potřebami MSP proto musí tuto rozmanitost v plné míře uznat a respektovat zásadu subsidiarity (zásada „zelenou malým a středním podnikům“ – iniciativa „Small Business Act“ pro Evropu).

2.1.6 Ve svém nedávném stanovisku ke sdělení Malé podniky, velký svět – nové partnerství na pomoc malým a středním podnikům při využívání celosvětových příležitostí⁽⁵⁾ EHSV uvádí, že Komise předpokládá rovnost v podnikání, avšak

⁽²⁾ (2010/2275/(INI)).

⁽³⁾ Stanovisko EHSV k tématu Zaměstnatelnost a podnikatelský duch – úloha občanské společnosti, sociálních partnerů a regionálních a místních orgánů z hlediska rovnosti žen a mužů (Úř. věst. C 256, 27.10.2007, s. 114).

⁽⁴⁾ Program pro konkurenceschopnost podniků s důrazem na malé a střední podniky (COSME) na období 2014–2020.

⁽⁵⁾ COM(2011) 702 final.

nepředkládá žádná zvláštní doporučení na podporu malých a středních podniků vlastněných ženami zvažujících vstup na mezinárodní trhy.

2.1.7 **V Evropě se nedostává infrastruktury, která by specificky podporovala podnikání žen.** Výše uvedené politiky, následná opatření či ustanovení se plně nevěnovaly otázce rovnosti mužů a žen v rámci vlastnictví podniků ani nehledaly příležitosti k růstu či rozmanitost v podnikatelském sektoru (podnikání z domova, mikropodniky, rodinné podniky).

2.2 Stávající politika v oblasti podniků ve vlastnictví žen

2.2.1 Podniky vlastněné ženami mají zásadní význam pro dobrý stav evropského hospodářství. Již déle než deset let vlády a celá řada organizací v rámci veřejného, soukromého i akademického sektoru uznávají význam podpory podnikání žen jak na úrovni politik, tak v praxi. To vedlo ke zvýšenému povědomí o tom, jak tyto podniky přispívají k hospodářství.

2.2.2 Komise v současné době spolupracuje s členskými státy na hledání způsobů, jak překonat důvody, jež ženy odrážejí od toho, aby se pustily do podnikání; byla zahájena řada iniciativ včetně:

— Evropská síť mentorů pro podnikatelky, spuštěná během polského předsednictví dne 15. listopadu 2011. Síť je jednou z opatření navržených v přezkumu iniciativy „Small Business Act“ a posiluje a doplňuje opatření na propagaci, podporu a stimulaci podnikání žen.

— Evropská síť tvůrců politik na podporu podnikatelského ducha žen (WES).

— Portál věnovaný podnikání žen⁽⁶⁾.

3. Ekonomický potenciál

3.1 I přes povzbudivý pokrok musí EU pokračovat v přijímání zásadních opatření, aby bylo možné v plné míře využít potenciál podniků a zejména MSP vlastněných ženami. Příliš často nejsou ženy v podnikatelském světě vidět – v médiích, v organizacích zastupujících zájmy podnikatelů i tehdy, kdy se ovlivňuje politika.

3.2 V oblasti podnikání si muži a ženy stále ještě nejsou rovni, což se projevuje v menším počtu žen-podkatelek. Dnes v Evropě ženy tvoří pouze 30 % všech podnikatelů. To přispívá k tomu, že není plně využíván potenciál hospodářského růstu.

⁽⁶⁾ Viz: <http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/promoting-entrepreneurship/women/portal/>.

3.3 V roce 2012 je úloha podniků vlastněných ženami důležitější než kdy jindy; existují v celé Evropě a sousedních regionech, jako je Euromed (7), v každém odvětví a jejich role při rozvoji hospodářství a vytváření a udržování nových pracovních míst je pro obnovu a růst zásadní.

3.4 Více znepokojující je, že v době, kdy v mnoha zemích dochází ke snižování veřejných finančních podpor pro podniky a kdy řada podniků bojuje o život a růst, vypadly politiky na podporu podniků vlastněných ženami z programů, navzdory chválným vyjádřením. Podniky vlastněné ženami jsou příležitostí v hodnotě mnoha miliard eur (8), což je nutné uznat, a nikoliv opomíjet.

3.5 Jednou z největších výzev kvantifikace podnikání žen v Evropě je nedostatek údajů, jak kvantitativních, tak kvalitativních. Obchodní rejstříky a mnoho zdrojů správních statistických údajů (včetně registrace DPH) nejsou rozděleny podle pohlaví. A podobně ani od bank či podpůrných podnikatelských organizací nejsou takto pojaté informace snadno přístupné.

3.6 Navzdory těmto rozdílným existuje několik konsistentních zdrojů informací o podnikání a samostatné výdělečné činnosti, které poskytují údaje o podnikatelské činnosti mužů a žen. Zahrnují Global Entrepreneurship Monitor (GEM) a roční průzkumy mezi obyvateli většiny evropských zemí (Census). Sběr údajů prováděný v USA poukazuje na evropský potenciál (9).

3.7 Z výzkumů vyplývá (10), že podniky vlastněné ženami investují více do školení svých zaměstnanců než zaměstnavatelé obecně a že asi dvě třetiny z nich usilují o zvýšení vůdčích schopností svých manažerů. Takže investice do podpory podniků vlastněných ženami a orientovaných na růst budou mít pravděpodobně vyšší návratnost než investice do podniků obecně.

3.8 U většiny statistik jde o konzervativní prognózu a výzkumy svědčí o ještě výraznějším úsilí o dosažení růstu mezi ženami-podnikatelkami, včetně těch, které mají děti (11). V průzkumu provedeném bankou Natwest Bank ve Spojeném království bylo zjištěno, že 88 % žen předpokládá, že jejich podniky porostou, oproti 74 % mužů. V průměru očekávaly 25 % růst.

4. Rovnost mužů a žen v podnikání

4.1 EU má morální povinnost poskytnout ženám to, co si skutečně zaslouhují. Problematika rovnosti mužů a žen musí být

(7) Stanovisko EHSV k tématu Podpora podnikání žen v evropsko-středomořském regionu (Úř. věst. C 256, 27.10.2007).

(8) Viz: www.wescotland.co.uk/wepg.

(9) <http://womeninbusiness.about.com/od/wibtrendsandstatistics/a/statswibindustr.html/>.

(10) <http://www.bis.gov.uk/assets/biscore/enterprise/docs/b/11-1078-bis-small-business-survey-2010-women-led-businesses-boost.pdf>.

(11) http://www.enterprising-women.org/static/ew_growthreport.pdf.

v EU vždy v popředí rozhodovacího procesu. V době krize je „genderová spravedlnost“ ještě důležitější. Diskuse se musí účastnit jak muži, tak ženy; příliš často se stává, že o otázkách týkajících se žen diskutují pouze ženy.

4.2 Politiky zohledňování této problematiky, včetně právních předpisů, již v Evropě existují, avšak nezaměřují se na analýzu rozdělování prostředků a zdrojů podle pohlaví. Tyto analýzy je třeba zajistit, aby byla zaručena transparentnost, odpovědnost a náležitý přístup, pokud jde o skutečné dodržování rovnosti pohlaví.

4.3 Ve Spojeném království je to zákonným požadavkem v rámci „povinné rovnosti žen a mužů“ (12) – od všech veřejných orgánů je vyžadováno, aby při plnění svých funkcí:

— potíraly nezákonnou diskriminaci a obtěžování na základě pohlaví;

— podporovaly rovnost příležitostí žen a mužů.

To předpokládá analýzu rozdělování prostředků a zdrojů za účelem prokázání genderové neutrality.

4.4 Koncept povinné rovnosti žen a mužů je důležitý pro zajištění genderové rovnosti prostřednictvím odpovědnosti a posouzení rozdělování prostředků a sběru dat rozlišených podle pohlaví. To by tvůrcům politik pomohlo při posuzování skutečného dopadu podnikání žen. (Příklad: Fondy regionálního rozvoje (EFRR) či sociální fond (EFS) – EU přiděluje prostředky členským státům, které je dále přerozdělují na regionální úrovni. Tyto prostředky jsou dále často využívány k tvorbě pracovních míst prostřednictvím zakládání podniků, ale nikdy se nezmiňuje genderová otázka.) Aby byla zajištěna transparentnost v oblasti rovnosti žena mužů, mělo by být na každé úrovni analyzováno a zkoumáno, jak jsou finance rozdělovány z hlediska pohlaví.

4.5 Pohlaví může být jakýmsi prizmatem, přes které lze porozumět jiným nerovnostem (na základě rasy, zdravotního postižení nebo věku) a tyto nerovnosti řešit. Aby bylo zohledňování rovnosti mužů a žen ve všech oblastech účinné v celé Evropě, musí zde být ucelený přístup, jak zdůraznila zejména zpráva OECD s názvem *Tackle gender gap to boost growth* (Překonání nerovností mezi pohlavími v zájmu podpory růstu) (13). Zaměření na problematiku genderu se vztahuje na všechny aspekty rovnosti a dotýká se jak mužů, tak žen. Uznává se jím, že nerovnost mezi muži a ženami plyne z nespravedlnosti či předsudků, které se týkají všech.

(12) <http://freedownload.is/doc/overview-of-the-gender-equality-duty-11622854.html>.

(13) http://www.oecd.org/document/0,3746,fr_21571361_44315115_50401407_1_1_1_1,00.html.

4.6 Analýza z tohoto pohledu je zapotřebí, abychom přešli plynutí prostředků ve vzdělávání a odborné přípravě, vyšším mírami nemocnosti a ekonomickým nákladům pro podniky, v nichž nejsou ceněny dovednosti žen a není uznáván potenciál a vlohy žen. Dále je zásadně důležitá podpora profesního poradenství, překonání stereotypů a prolomení „skleněného stropu“, aby bylo posíleno postavení žen všech věkových kategorií. Rovněž je třeba dát větší prostor v médiích i společnosti ženským vzorům a vedoucím osobnostem, za účelem propagace pozitivních změn, jež ženy vnášejí do hospodářství.

5. Doporučení

5.1 Politická opatření

5.1.1 EHSV si uvědomuje, že Evropa prochází obdobím úsporných opatření, avšak jednoduché konkrétní politiky zaměřené na podniky vlastněné ženami by mohly přinést takovou návratnost investic, jež by kompenzovala malé příspěvky z EU a členských států věnované na realizaci těchto návrhů.

5.1.2 Tyto návrhy nebyly zvoleny náhodně, ale vznikly při konzultacích podnikatelek a podnikatelských sdružení. Podobná doporučení se objevila v usnesení Evropského parlamentu ⁽¹⁴⁾. A co je ještě důležitější, podobná opatření byla zavedena v USA zákonem na podporu podniků vlastněných ženami (Women's Business Ownership Act) z roku 1988. Největší účinek měla povinnost sběru dat a politika v oblasti zadávání veřejných zakázek. Poměr žen-podnikatelek vůči mužům-podnikatelům v USA je nyní přibližně 2:1 (podíl podniků vlastněných ženami v USA na celkovém počtu podniků se zvýšil z 26 % v roce 1992 na 57 % v roce 2002). Zdvojnásobil se tím počet podnikatelek, zvýšil se počet vytvářených pracovních míst a hospodářský přínos pro společnost.

5.1.3 Návrhy jsou následující:

5.1.3.1 Vytvořit **kancelář na podporu podnikání žen** v rámci Evropské komise a příslušných ministerstev. Tyto kanceláře by pokud možno neměly být začleněny do ministerstev pro rovnost žen a mužů, aby se jasně rozlišovalo mezi hospodářsko-podnikatelskou činností a odpovědností v oblasti rovnosti pohlaví. Tyto útvary musí mít seriózní mandát včetně cílů a prostředků. V GR pro podniky se v současné době věnuje otázce podnikání žen v Evropě pouze 1 z 900 zaměstnanců!

5.1.3.2 **Jmenovat ředitele/zmocněnce / zástupce na vysoké úrovni pro podnikání žen** v rámci Evropské komise a ministerstev členských států, pod něž spadá agenda podnikání, avšak s kompetencemi napříč rezorty zaměřenými na úkol zvyšovat povědomí o hospodářských přínosech vedení více žen k tomu, aby zakládaly a rozvíjely vlastní podniky. Tyto útvary by měly být vytvořeny na dobu určitou (4–10 let podle struktury hospodářství a financování) a měly by mít velmi jasné pravomoci s konkrétními cíli a odpovědností. **Ředitel/zmocněnec / zástupce na vysoké úrovni pro podnikání**

žen by rovněž by mohl být odpovědný za podporu profesní dráhy v průmyslových a akademických oblastech, jež vedou ke zvýšenému podnikání žen a které zahrnují například výzkum, vědu, odvětví špičkových technologií, přímý prodej a rozvoj internetových a informačních technologií.

5.1.3.3 **Sbírat podstatné údaje**, které umožní měření a kvantifikaci přidělování prostředků pro ženy-podnikatelky, což je hlavní důvod, proč jsou ženy vystavovány diskriminaci v podnikání, zejména v počáteční fázi. Podporovat roční aktualizace politik a průzkumů týkajících se podnikání žen ve všech evropských regionech. Zintenzivňovat sběr údajů rozlišených podle pohlaví a zvyšovat přístup k nim na úrovni ministerstev a agentur. Zásadní význam má to, aby GR pro podniky a ministerstva pro hospodářský rozvoj ve všech členských státech vypracovávala **posouzení dopadů z hlediska rovnosti žen a mužů** a sbírala relevantní údaje, které zahrnují počet žen-podnikatelek, počet podniků vlastněných ženami, počet osob zaměstnaných v těchto podnicích a informace o přidělení prostředků těmto podnikům a podnikatelkám. Je důležité si uvědomit, že země jako Austrálie, Kanada a USA úspěšně zvýšily míru podnikání žen prostřednictvím sběru a analýzy takových dat.

5.1.3.4 **Vymáhat stávající právní předpisy v oblasti rovnosti žen a mužů**. Aktuální údaje hovoří o nejvyšší míře nezaměstnanosti žen v Evropě za posledních 23 let. Počet mladých lidí včetně řady absolventek vysokých škol, které nejsou ekonomicky aktivní, je také rekordní. Existují rozdíly v odměňování mezi muži a ženami a v celé Evropě nejsou ženy dostatečně zastoupeny v rozhodovacím procesu. Je velmi důležité, aby EU a členské státy plnily svou „genderovou povinnost“ spočívající v rozlišování informací podle pohlaví, zejména při sběru údajů a rozdělování prostředků.

5.2 Opatření na straně občanské společnosti

5.2.1 Navrhuje se:

5.2.1.1 Všechny činnosti na podporu podnikání žen a podniků vlastněných ženami jsou ze společenského i hospodářského hlediska přínosné pro všechny, a proto musí být muži stimulováni k tomu, aby se účastnili této diskuse a aby uznali přidanou hodnotu podpory podnikatelské činnosti žen. Příslušné informování v této oblasti, síť a školení by měly zahrnovat jak ženy, tak muže, a rovné zacházení pro všechny členy společnosti by mělo být zajištěno také prostřednictvím sociální ochrany.

5.2.1.2 Zajistit přístupnost podnikání pro všechny díky tomu, že bude v rámci vzdělávání na všech úrovních odstraněno stereotypní zobrazování podnikatelů, a díky řízení jazyka a výrazů používaných k popisu podnikatelů. Zároveň je třeba zajistit, aby podpora, kterou v současné době poskytují podnikatelům univerzity, a další vzdělávání byly atraktivní a užitečné pro mladé ženy, čímž by se odstranily rozdíly mezi počty mladých mužů a mladých žen zahajujících podnikání.

⁽¹⁴⁾ (2010/2275(INI)).

5.2.1.3 Podporovat tradiční i netradiční profesní dráhy žen všech věkových kategorií způsobem, jenž bude z neutrální z genderového hlediska. Evropa má řadu vysoce kvalifikovaných žen s vysokoškolským vzděláním, z nichž mnohé jsou dnes v důsledku krize nezaměstnané a které možná ani nikdy neuvažovaly o tom, že by mohly začít samy podnikat.

5.2.1.4 Vytvořit speciální střediska pro podnikání žen nabízející základní informace z oblasti podnikání, sítě, sdílení znalostí, školení a mentorství. Taková střediska v některých zemích EU chybí a ta, která existují v rámci podnikatelských sdružení a obchodních komor v celé EU, často nemají dost prostředků. Pokud však mají dostatek prostředků, mohou být tato centra vysoce efektivní při propagaci podnikání žen. V Německu existuje řada příkladů osvědčených postupů.

5.2.1.5 Zajistit podporu a přístup k informacím, zdrojům a prostředkům ve výzkumu, vědě a technologii pro ženy, které si třeba přejí začít podnikat nebo rozvíjet svůj výzkum či inovace.

5.2.1.6 Zajistit, aby finanční instituce poskytovaly informace o půjčkách rozlišené podle pohlaví. Z výzkumů vyplývá, že

půjčky pro ženy jsou nízké a často za o mnoho vyšší úroky než v případě mužů ⁽¹⁵⁾.

5.2.1.7 Přezkum plnění sociálního zabezpečení pro všechny podnikatele, ale zejména praktickou stránku plnění pro ženy-podnikatelky v době těhotenství a pro matky a opatrovnice dětí. Akční plán – evropská agenda pro podnikání ⁽¹⁶⁾ upozorňuje na potřebu lepších systémů sociálního zabezpečení, avšak pokud jde o předkládání příslušných návrhů, není dostatečně ambiciózní.

5.2.1.8 Vypracovat a zavést dohodu s veřejnoprávními médii v celé EU, jejíž účelem by bylo povzbudit média z členských států k tomu, aby se zavázala ke stanovení cílů z hlediska genderové vyváženosti, pokud jde o vysílání z oblasti podnikání – odvedly ženy ze „stránek pro ženy“ a uvedly je na stránky o podnikání. Výzkum ukazuje, že mediální pokrytí může významně a pozitivně ovlivnit vnímání žen-podnikatelek a postoje vůči nim. Větší publicita úspěšných podnikatelek jako vzorů by mělo znatelný dopad na postoje společnosti vůči podnikatelkám.

V Bruselu dne 11. července 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽¹⁵⁾ Viz například *Women and banks – Are female customers facing discrimination?*, zpráva IPPR, listopad 2011, in: http://www.wireuk.org/uploads/files/women-banks_Nov2011_8186.pdf; *Women's business ownership: a review of the academic, popular and internet literature*, in: <http://www.bis.gov.uk/files/file38362.pdf>.

⁽¹⁶⁾ COM(2004) 70 final.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Úloha žen jako hybatelek modelu rozvoje a inovací v zemědělství a ve venkovských oblastech (stanovisko z vlastní iniciativy)

(2012/C 299/06)

Zpravodajka: **paní RONDINELLI**

Dne 19. ledna 2012 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy ve věci

Úloha žen jako hybatelek modelu rozvoje a inovací v zemědělství a ve venkovských oblastech.

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 26. června 2012.

Na 482. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 11. a 12. července 2012 (jednání dne 12. července), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 204 hlasy pro, 5 hlasů bylo proti a 3 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Je zapotřebí analyzovat potenciál žen, které pracují anebo podnikají v zemědělských a ve venkovských oblastech, vypracovat jeho přehled, využít jej ve všech politikách EU a naopak zabránit jeho penalizaci v některých z nich: tento základ je nezbytný, aby ženy mohly být hybatelkami rozvoje a inovací a pomoci celému odvětví překonat krizi.

1.2 Ve všech právních předpisech a programech EU je třeba zaručit rovné zacházení, rovné příležitosti a opatření na podporu podmínek pro ženy, a to pomocí zohlednění rovnosti žen a mužů ve všech oblastech, jednoduššího přístupu ke zdrojům a průběžného hodnocení výsledků.

1.3 Ženy musejí být zapojeny do rozvojových plánů v tomto odvětví na místní i regionální úrovni: musejí tedy mít možnost účastnit se, vyjádřit potřeby, zkušenosti a záměry (budování kapacit).

1.4 Spolupráce vysokých škol a výzkumných středisek se zainteresovanými ženami musí analyzovat možnosti a potřeby, poskytnout vzdělávací a technologické nástroje na podporu rozvoje podniků s ženským vedením a zvýšit kvalitu práce a života žen v zemědělství.

1.5 Zásadní pro rozvoj a zlepšování působení žen v zemědělství jsou IKT⁽¹⁾, za předpokladu, že budou efektivní, rozšířené po celém území, přístupné a finančně dostupné (širokopásmové připojení). Mohou tak rovněž vzniknout pracovní místa pro techniky v oboru IKT.

1.6 Kvalitní IKT mohou usnadnit vytváření ženských sítí, jež napomáhají rozvíjení kontaktů, podporují zapojení a podněcují navazování vztahů a výměny osvědčených postupů mezi ženami v EU a ženami v kandidátských a ve třetích zemích, rovněž ve prospěch mezinárodní spolupráce a obchodu.

1.7 Odbornou přípravu je třeba zaměřit na potřeby a možnosti zainteresovaných žen; inovativní formy šíření by pak mohly být svěřeny ženám samým (diskusní skupiny a sebevzdělávání, tematické stránky v tisku, informační akce ve vzdělávacích ústavech atp.).

1.8 Mají-li se ženy organizovat, zapojit se a rozvíjet svůj potenciál, potřebují nutně efektivní, přístupné a flexibilní služby, díky nimž uspoří čas vyhrazený na pečovatelské povinnosti. Týká se to zdravotnictví, dopravy, úvěrů, distribuce, marketingu, péče o seniory a o děti, ale také odvětví sociální péče zajišťující ochranu pro ženy, které tyto služby využívat nemohou. I v tomto případě dochází v příslušných službách ke vzniku pracovních míst.

1.9 Všechny členské státy EU by měly podpořit právní uznání vypomáhajících manželek pro účely sociální a zdravotní ochrany. Na úrovni EU by bylo žádoucí definovat normativní rámec pro manželky majitelů zemědělských podniků, např. formou statusu ženy v zemědělsko-venkovském prostředí.

1.10 Ženy mohou přispívat k udržitelnosti zemědělství a území, budou-li mít k dispozici potřebné znalosti a technologie (zelené technologie, efektivní správa a využití zdrojů, výroba čisté energie). Pro vznik tohoto typu inovačních a udržitelných podniků je třeba zajistit zrychlený postup k získání zjednodušeného přístupu ke zdrojům (zvláště v rámci druhého pilíře SZP).

1.11 Ženy mohou být hybatelkami obnovy řemesel, tradičních kvalitních a biologických výrobků také díky užší interakci mezi producentkami a spotřebitelkami, již je třeba prostudovat a zhodnotit (jako v případě „krátkých dodavatelských řetězců“).

1.12 Na podpoře práce a působení žen se musejí společně podílet reforma SZP a politiky v oblasti rozvoje venkova, zejména tematické programy vyhrazené ženám (druhý pilíř).

⁽¹⁾ Informační a komunikační technologie.

1.13 Členské státy, regiony, obce a sociální partneři mají společnou odpovědnost za rozvíjení možností žen žijících v zemědělském a venkovském prostředí zajištěním právního prostředí a zavedením odpovídajícího právního rámce, jenž by zajistil zásadu rovnosti a reprezentativního zastoupení žen a mužů v jejich vnitřních strukturách. Pozitivní příklady z jednotlivých členských států by měly sloužit jako podnět k tomu, aby – jak také požaduje Evropský parlament – byly ženy přiměřeně zastoupeny ve všech politických, hospodářských a sociálních grémiích v zemědělství a ve venkovských oblastech.

2. Potenciál, jež je třeba uvolnit

2.1 Potenciál žen v zemědělství a ve venkovských oblastech je podceňován: zpráva o SZP za rok 2010 ⁽²⁾ poukazuje na ženy výhradně formou statistik úřadu Eurostat a zpráva o rozvoji venkova za rok 2010 se letmo zmiňuje o rozdílu v zapojení do trhu práce (76 % mužů, 62 % žen ⁽³⁾). Také v zajímavém rozhodnutí Rady ze dne 20. února 2006 o strategických směrech Společenství pro rozvoj venkova ⁽⁴⁾ jsou ženy zmíněny pouze v souvislosti s nutností podporovat jejich přístup k práci.

2.2 Evropský parlament naopak ve svém usnesení z roku 2011 o úloze žen v zemědělství a ve venkovských oblastech ⁽⁵⁾ důsledně vyjmenovává hlavní problémy, kterým ženy čelí, a navrhuje určité strategické směry na jejich podporu v jejich sociální a hospodářské situaci. Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) schvaluje analýzu EP a sdílí její zjištění, přičemž by rád připomněl několik vlastních stanovisek ⁽⁶⁾.

2.3 EHSV oceňuje návrh Komise týkající se nařízení o společných ustanoveních ohledně strukturálních fondů a pracovní dokumenty útvarů Komise, které jsou k němu připojeny ⁽⁷⁾, stejně jako sdělení o evropském inovačním partnerství „Produktivita a udržitelnost zemědělství“ ⁽⁸⁾: tyto texty obsahují zajímavé prvky, jež skýtají naději, že instituce budou věnovat větší pozornost otázkám rovnosti mužů a žen; Výbor věří, že budou následovat příslušná rozhodnutí Rady.

⁽²⁾ Agriculture in the EU - Statistical and Economic Information – Zpráva za rok 2010, březen 2011.

⁽³⁾ Strana 146 citované zprávy, tabulka 3.5.1.4.

⁽⁴⁾ Rozhodnutí ze dne 20. února 2006 č. 2006/144/ES (programové období 2007–2013), Úř. věst. L 55, 25.2.2006, s. 20.

⁽⁵⁾ P7_TA(2011)0122.

⁽⁶⁾ Mimo jiné připomeňme stanoviska CESE, Úř. věst. C 256, 27.1.2007, s. 144–149, CESE, Úř. věst. C 317, 23.12.2009, s. 49, CESE, Úř. věst. C 347, 18.12.2010, s. 41, CESE, Úř. věst. C 376, 22.12.2011, CESE, Úř. věst. C 143, 22.5.2012, s. 35–39, CESE, Úř. věst. C 191, 29.6.2012, s. 116–129.

⁽⁷⁾ COM(2011) 615 final/2 a SWD(2012) 61 final, části 1 a 2.

⁽⁸⁾ COM(2012) 79 final.

2.4 EHSV velmi oceňuje činnost organizací sdružujících ženy pracující v zemědělství a činnost podobných sítí v řadě členských států. Tyto organizace jsou zčásti samostatné a zčásti jsou začleněny do zemědělských svazů. Existují také některé organizace mladých zemědělců, jež se výrazně angažují ve věci rovného postavení žen a mužů. Mnohým ženám to umožňuje získat kvalifikaci a motivuje je to k další podnikatelské, sociální, profesní a politické činnosti. Mají rovněž velký podíl na pokroku, jehož bylo zatím dosaženo, např. pokud jde o sociální zabezpečení rodin zemědělců. V některých zemědělských svazech, které až dosud tradičně ovládali muži, mají dnes značný vliv ženy ⁽⁹⁾. Takovými příklady by se měly řídit všechny členské státy.

2.5 Cílem tohoto stanoviska je identifikovat na pozadí těchto dokumentů určitá kritéria a opatření, která by mohla pomoci uvolnit potenciál žen jako pracovnic a podnikatelek, a převzít tak inovační úlohu v úsilí o udržitelný rozvoj a kvalitní pracovní místa. Lepší určení pracovního potenciálu a potřeb podnikání žen v zemědělsko-venkovském prostředí může přispět ke zlepšení výroby, strukturalizovat ji, udělit jí strategický směr, diverzifikovat ji a nastolit větší soudržnost mezi SZP a politikami v oblasti rozvoje venkova a územní soudržnosti.

3. Data a kritéria jejich interpretace

3.1 Postupné reformy SZP rozvolnily hranici mezi pojmy ekonomika zemědělství, ekonomika venkova a územní správa/rozvoj. Tím došlo k rozšíření oblasti ⁽¹⁰⁾, v níž je třeba analyzovat problémy žen, zvýšila se však též potřeba přesných, důležitých a kvalitativních údajů, s jejichž pomocí by bylo možné navázat na dosavadní činnost Eurostatu. V usnesení EP z roku 2011 se uvádí, že „osob pracujících v zemědělství“ je 26,7 milionu, z nichž 42 % jsou ženy (tj. 11,2 milionu), přičemž jsou zde zahrnuty veškeré zemědělské a venkovské činnosti, v nichž tyto osoby vykonávají jakoukoli práci (jež však často není jedinou ani hlavní činností); Eurostat naopak měří zaměstnanost v zemědělství na základě RPJ (ročních pracovních jednotek), což snižuje počet mužů a žen pracujících jakoukoli formou v zemědělství na 11,1 milionu v roce 2010 (zemědělská, lesnická, lovecká a rybolovná činnost), a počet žen následně na přibližně 4,7 milionu ⁽¹¹⁾.

3.2 Tento exkurs do statistické metodiky jasně ukazuje, že problémem není počet zainteresovaných osob, ale strategický rozměr zemědělsko-venkovského sektoru ve vztahu k městskému a příměstskému prostředí a jejich udržitelný rozvoj (environmentální a sociální). Na realitu žen v zemědělství a ve venkovských oblastech proto budeme nahlížet ze dvou úhlů: přísných výrobních norem v evropském zemědělství a potenciálu, který ženy představují a jež lze uvolnit s využitím omezených prostředků, budou-li tyto prostředky využity efektivně

⁽⁹⁾ Např. v čele Švédského zemědělského svazu stojí žena, která je aktivně činná v zemědělství.

⁽¹⁰⁾ Za venkovské je považováno 92 % evropského území a žije zde přibližně 56 % obyvatel, kteří produkují 45 % přidané hodnoty EU (údaje převzaté z rozhodnutí Rady citovaného v odstavci 2.1).

⁽¹¹⁾ Komise připravuje sérii zpráv a studií na toto téma. EHSV doufá, že budou zahrnovat ještě přesnější kvalitativní rozčleněné údaje.

a správně zacíleny. Bude zapotřebí pamatovat na skutečnost, že stále probíhá vážná krize, která vytváří překážky – avšak také příležitosti – pro ženy, které žijí a pracují v zemědělsko-venkovských oblastech.

4. Ekonomika zemědělství a venkova a důsledky krize

4.1 Nedávné průzkumy zemědělsko-venkovského prostředí ukazují, že po propadu výroby a zaměstnanosti z důvodu zpomalení spotřeby a vývozu se tento sektor opět navrací k růstu a následnému zvyšování příjmů. Zejména vnitřní trh vykazuje určitou orientaci na kvalitu a udržitelnost; například jsou mezi spotřebiteli stále příznivěji vnímány místní produkty (distribuce s nulovými kilometry neboli krátké řetězce⁽¹²⁾) anebo bioprodukty.

4.2 Co se týče zaměstnanosti, v letech 2007 až 2008 došlo v zemědělství k úbytku ca. 900 tisíc pracovních míst, zatímco v období 2008–2009 dosáhla ztráta úrovně 200 tisíc RPJ⁽¹³⁾. Negativní trend zaměstnanosti by se tak mohl ustálit na hodnotách, které odrážejí snížení počtu pracovníků v důsledku racionalizace podniků, přičemž počet nekvalifikovaných pracovních sil klesl ve prospěch pracovních sil s vyšší kvalifikací.

4.3 I přes tato povzbudivá zjištění jsme zatím nepřekonalí probíhající krizi, ani nedošlo ke zlepšení podmínek pro ženy: velká část zemědělské výroby nadále neformálně využívá ženskou pracovní sílu, která je již tak výrazně znevýhodněna jak v práci na plný pracovní úvazek (26 % žen proti 52 % mužů), tak u úvazku zkráceného (9,7 % mužů proti 11,8 žen)⁽¹⁴⁾; vedle těchto údajů existuje odvětví sezónní práce (ve srovnání s nízkým podílem pracujících na dobu neurčitou sem spadá velmi výrazné procento pracujících), neformální a ilegální práce, což je rozsáhlý neviditelný či nekvantifikovaný problém, kde by bylo zapotřebí pomocí cílených opatření podněcovat přeměnu nehlášené práce na práci oficiální a v mezích možností stabilizovat práci žen.

4.3.1 Velice znepokojivá je situace přistěhovalek (ze zemí EU či mimo ni), jimž jsou často upírána i ta nejzákladnější práva, počínaje vyplácením mzdy se zpožděním či neodůvodněným a neobhajitelným snižováním její výše. Od počátku krize se tento stav dále zhoršuje a nelze jej přičítat potížím malých zemědělských a zpracovatelských podniků se získáním úvěrů; v řadě případů jsou pracovnice nuceny se vrátit do země původu bez mzdy, nebo jsou vydány napospas vykořisťovatelům, zločincům a obchodníkům s pracovní silou, kteří však v některých zemích EU zatím nejsou trestně postizitelní.

⁽¹²⁾ Připomeňme konferenci „Local agriculture and short food supply chains“ (Místní zemědělství a krátké potravinářské řetězce), Brusel, 20.4.2012.

⁽¹³⁾ Založeno na údajích Eurostatu.

⁽¹⁴⁾ Zpráva o SZP za rok 2010, tabulka 3.5.1.4 (http://ec.europa.eu/agriculture/agrista/2010/table_en/index.htm).

4.3.2 Územní roztroušenost zemědělských podniků, z nichž řada patří mezi malé podniky, ztěžuje kontroly pracovních vztahů. Pozorná správa ze strany místních orgánů spolu se sociálními partnery a organizacemi občanské společnosti však může být východiskem boje proti nepravostem a trestné činnosti, jenž by zajistil právo a bezpečnost pro všechny.

5. Pro zlepšení života a práce žen v zemědělsko-venkovských oblastech ...

5.1 Kvalitativní rozměr zemědělské produkce je důležitým aspektem práce žen, ať již jako producentek, nebo pomocnic, spotřebitelek či nositelek tradic, tvořivosti a tradičních vzorců chování. Máme-li těchto skutečností hodnotně využít, budou nutná územně zaměřená opatření.

5.2 Vývoj a aplikace pokročilých výrobních postupů, výzkum, odborné zaměření a odborná příprava se musejí opírat o interakci výzkumných středisek a vysokých škol se zemědělsko-venkovskými oblastmi v podobě zařazení potřeb žen a analýzy jejich potenciálu do práce těchto subjektů.

5.3 Často se má za to, že veškeré požadavky na kvalitativní zlepšení a podporu konkurenceschopnosti lze vyřešit dodáním určitého typu odborné přípravy. Výsledkem může být kvantitativní rozmach bez zvýšení kvality a zacílení odborné přípravy, jež často neodpovídá konkrétním potřebám hospodářství a zúčastněných sociálních subjektů, ani participativním strategiím udržitelného rozvoje. K zajištění růstu v zemědělsko-venkovském prostředí jsou zapotřebí připravené pracovnice a podnikatelky, avšak odborná příprava sama nezajistí okamžitou proměnu práce, činnosti a života, nebude-li se dostávat struktur a služeb a nebudou-li vytvořena udržitelná a kvalitní pracovní místa.

6. ... analyzovat potřeby a příležitosti z hlediska daného území

6.1 Každé opatření v oblasti odborné přípravy, poskytování služeb nebo racionalizace musí vycházet z analýzy konkrétních podmínek a možností, v nichž ženy v zemědělsko-venkovském prostředí žijí a pracují. To předpokládá pečlivou analýzu území i potenciálu a očekávání osob, a tu je třeba provádět za aktivní účasti žen, jichž se týká. Účast je dynamický jev, který zavazuje státní, regionální i místní orgány, ale také socioprofesionální organizace. Uvolnění potenciálu žen může zvýšit celkový potenciál území, na němž žijí. Cílené a účinné programy na podporu rozvoje inovací, podnikání a práce žen mohou vytvářet pracovní místa (zvláště pro mladé) a zmírnit či dokonce někdy zvrátit trend vylidňování venkova.

6.1.1 Analýza tohoto potenciálu by měla vycházet ze spolupráce vysokých škol a příslušného území: do přípravy a hodnocení rozvojových plánů je třeba zapojit výzkumná střediska.

Proto je zapotřebí zajistit účinné vazby prostřednictvím pokročilých a přístupných informačních a komunikačních technologií spojujících vysoké školy se ženami ve prospěch realizace podrobných výzkumů a jejich ověřování v praxi⁽¹⁵⁾.

6.1.2 Plány územního rozvoje by měly zahrnovat specifická opatření v oblasti odborné přípravy zaměřená na pracovnice, vypomáhající manželky a podnikatelky tak, aby dokázaly využít jejich schopnosti adaptace, inovace, předávání znalostí a vzorců chování. Ženy, které absolvovaly určitý program odborné přípravy, by měly být motivovány k dalšímu předávání získaných znalostí pomocí formálních nástrojů (družstva, struktury zapojené do rozhodování místních orgánů, akční skupiny v rámci rozvoje venkova atd.) i nástrojů neformálních (diskusní a sebevzdělávací skupiny, akce ve vzdělávacích ústavech, rozhlasové a televizní pořady, novinové rubriky, sociální podniky atd.). Nutnou podmínkou nejsou jen finanční prostředky, ale také uvolnění času žen díky zařízením a kvalitním službám na daném území (placené volno, zařízení péče o děti, efektivní a bezplatná doprava⁽¹⁶⁾, dočasné zastoupení v pečovatelské práci, jesle v zemědělském prostředí atd.).

6.2 Nutným předpokladem je účinné a levné pokrytí rychlým (širokopásmovým) připojením k internetu, uvážíme-li, že v některých státech EU je do sítě připojeno méně než 60 % domácností. Větší využití IKT může usnadnit také dálkové vzdělávání, komunikaci vzdálených částí území a je také podnětem ke komunikaci se ženami v zemědělsko-venkovských oblastech jiných zemí, což s sebou nese také zájem o výuku jazyků a výměnu zkušeností.

6.2.1 IKT mimo jiné usnadňují vytváření sítí podnikatelek, vypomáhajících manželek a pracovnic, které díky přítomnosti žen migrujících ze zemí mimo Unii komunikují a vstupují do interakce také s ženami z kandidátských a třetích zemí. Výsledkem může být plodná výměna zkušeností, lepší spolupráce na rozvoji i lepší integrace obchodu, a to může přispět k vyřešení globální výzvy v otázkách výživy.

6.3 Mezi priority patří zdraví žen v zemědělsko-venkovském prostředí. Zdraví, bezpečnost a nemoci z povolání musejí na pracovištích monitorovat účinné zdravotnické služby – včetně dálkové léčby a diagnostiky – a kvalitní zdravotnická zařízení; lze tak rovněž vytvářet pracovní místa pro specializovaný personál. Tyto služby (zejména pak reprodukční medicína a gynekologická prevence) by měly být bezplatné; v každém případě by náklady měly být vždy odvozeny od příjmů a výdajů rodiny. Zásadním aspektem je hojný výskyt žen v pokročilém věku:

⁽¹⁵⁾ Řada zemědělských a venkovských oblastí nemá k dispozici vysoké školy a výzkumná střediska – zde je zajímavé zmínit rozhodnutí založit univerzitu v Umeå (ve Švédsku) ve venkovském prostředí na nízkém stupni rozvoje, jež však po zahájení provozu tohoto vzdělávacího a výzkumného ústavu zaznamenalo revitalizaci.

⁽¹⁶⁾ V pracovním dokumentu útvarů Komise, část 2, již citovaném v poznámce č. 7, se uvádí, že ženy využívají veřejnou dopravu více než muži.

v některých zemích se silným zemědělsko-venkovským zaměřením se ženy těší mnohem vyšší naději dožití než muži, takže ženská populace převažuje mezi lidmi staršími šedesáti let⁽¹⁷⁾. Tyto ženy nezbytně potřebují zdravotnické služby, asistenci a podporu také proto, aby na sebe mladší ženy nemusely brát další rodinné povinnosti.

6.4 Podmínky pro vypomáhající manželky se i nadále v různých zemích velmi liší. Formálně nejsou uznány jako pracovnice, přestože v tomto odvětví odvádějí těžkou práci, a v některých členských státech zůstávají bez jakékoli zdravotní a důchodové podpory (vyjma univerzální dle důchodového systému). Je zapotřebí zavést nástroje zajišťující těmto ženám krytí, např. formou specifických penzijních fondů podporovaných sociálními subjekty či územními orgány. Bylo by též žádoucí definovat normy pro manželky majitelů zemědělských podniků, např. v rámci evropského statusu ženy v zemědělsko-venkovském prostředí.

6.5 Ženy hrají zásadní úlohu z hlediska racionálního využití energie a nakládání s odpady coby správkyně domácnosti. Třídění odpadů a vhodná zařízení ke kompostování a zpracování (biomasa) mohou být zařazeny mezi cíle úspory energie a mezi účinné cykly zemědělské a biologické výroby, která je energeticky soběstačná. Měly by být zavedeny zvláštní pobídky a usnadněn přístup k novým zeleným výrobním technologiím a účinnému využívání zdrojů pro firmy a činnosti řízené ženami.

6.6 V řadě zemí zaznamenaly iniciativy ženských skupin pozitivní zkušenosti s agroturistikou, především ve formě družstev, a dosáhly vynikajících výsledků. Vzhledem k rostoucímu zájmu o tento typ cestovního ruchu by bylo zapotřebí sdružit tyto aktivity do sítě a šířit osvědčené postupy.

6.7 K udržitelnému rozvoji a činnosti žen (rozvíjené často na malých plochách) je nezbytná kvalitní, funkční a flexibilní distribuce: místní distribuční družstva s nízkými náklady by mohla pomoci prodeji typických kvalitních výrobků za dostupnější ceny. Jako užitečné se ukázaly také specifické akce na podporu takových výrobků.

6.8 Důležité je vyzdvihnout řemeslnou výrobu a typické produkty, jež se vytrácejí. Cílené informační kampaně a marketing mohou pomoci zachovat či vytvořit aktivitu a pracovní místa, a postavit se tak vylidňování venkova a snižování kvality

⁽¹⁷⁾ V Litvě se ženy dožívají průměrně o 11 let více než muži; v Lotyšsku o 10, v Polsku, Rumunsku a na Slovensku o 8; v Bulharsku, České republice, Portugalsku, Slovinsku a Španělsku o 7.

v důsledku masového dovozu. Proto je nezbytné zajistit účinnou interakci služeb, technologií a dopravy, které vhodně propojí venkovské a zemědělské oblasti s městskými trhy⁽¹⁸⁾.

6.9 Je třeba zlepšit přístup k úvěrům na podporu zakládání zemědělských a řemeslných podniků a družstev tím, že bude uvalena odpovědnost na tradiční banky (zejména zemědělské záložny a místní spořitelny), ale také prostřednictvím podpory mikroúvěrových programů zaměřených přednostně na ženy.

7. Politiky EU a zapojení občanské společnosti

7.1 V očekávání schválení návrhu nařízení o společných ustanoveních ohledně strukturálních fondů⁽¹⁹⁾ připomeňme, že nařízení o EZFRV zdůrazňuje nutnost využívat prostředky z fondu na podporu rovnosti žen a mužů a stanoví povinnost informovat a zapojit subjekty usilující o splnění tohoto cíle⁽²⁰⁾. Nové společné nařízení by mohlo být posíleno zavedením zrychleného postupu (tzv. „fast track“) pro ženy zakládající inovační a udržitelné zemědělsko-venkovské či řemeslné podniky. Posílilo by to postavení a hlas organizací občanské společnosti zapojených do partnerství podle článku 6 citovaného předpisu.

7.2 Co se týče návrhu nařízení o společných ustanoveních ohledně fondů, který již byl předmětem stanoviska EHSV⁽²¹⁾, připomeňme znovu silnou obavu z možných dopadů makroekonomických podmínek (článek 21) na projekty rozvíjející iniciativy na podporu žen. EHSV žádá, aby specifické normativní ustanovení bránilo přímému či nepřímému dopadu na nejzranitelnější sociální subjekty, mezi něž patří i ženy.

7.3 EHSV doufá, že Komise bude kromě závazků již zařazených v uvedených návrzích usilovat o rychlejší prosazení změn a požadavků žen a především dbát o to, aby programy na

podporu podmínek žen v zemědělsko-venkovském prostředí nebyly příliš rigidní co do obsahu a metodiky.

7.4 Větší a kvalitnější účast žen na zemědělsko-venkovském rozvoji by měla být systematicky integrována i do evropských programů v oblasti výzkumu a vývoje, odborné přípravy (Evropský sociální fond, a nejen ten) a mobility pracovníků a samozřejmě též do provádění politiky hospodářské, sociální a územní soudržnosti.

7.5 Předpisy, programy a návrhy týkající se provádění druhého pilíře by měly být předmětem pravidelných přezkumů v rámci postupu monitorování SZP, jež by hodnotily plnění cíle rovných příležitostí a vhodného využití zdrojů.

7.6 Je třeba zavést také tematické podprogramy pro ženy v rámci politik rozvoje venkova a náležitě zhodnotit a šířit zkušenosti z programu Leader.

7.7 Při přípravě programů, které mezi své priority řadí uvolnění potenciálu žen, musí být území – ve fyzickém, administrativním i sociologickém smyslu – hlavním předmětem participativního pojetí vývoje. Hlavní odpovědnost za rozhodování o těchto programech a za jejich provádění ponese společně organizace sociálních partnerů a občanské společnosti. K tomu budou muset prokázat schopnost konkrétně a účinně zastupovat zájmy žen a zapojit je do všech úrovní uvedených organizací, rovněž s ohledem na jejich specifické „budování kapacit“.

7.7.1 EHSV vyzývá všechny organizace, které zastupuje, aby věnovaly velkou pozornost ženám, jež pracují a žijí v zemědělském a venkovském prostředí, aby se zasazovaly za jejich potřeby a zájmy a aby těmto ženám systematicky zajišťovaly místo v různých formách horizontálního i vertikálního partnerství.

V Bruselu dne 12. července 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽¹⁸⁾ Situaci řemeslné výroby v zemědělském prostředí se podrobně věnovalo stanovisko CESE, Úř. věst. C 143, 22.5.2012, s. 35–39.

⁽¹⁹⁾ COM(2011) 615 final/2.

⁽²⁰⁾ Viz nařízení Rady (ES) č. 1698/2005 ze dne 20. září 2005 (Úř. věst. L 277, 21.10.2005, s. 1–40), čl. 6 odst. 1 písm. c), čl. 62 odst. 1 písm. b), čl. 76 odst. 2 písm. a).

⁽²¹⁾ CESE, Úř. věst. C 191, 29.6.2012, s. 30–37, především odstavec 3.3.3.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu *Vztahy EU-Moldavsko: jakou úlohu má hrát organizovaná občanská společnost?*

(2012/C 299/07)

Zpravodajka: **paní PICHENOT**

Na plenárním zasedání ve dnech 13. a 14. července 2011 se Evropský hospodářský a sociální výbor v souladu s čl. 29 odst. 2 jednacího řádu rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Vztahy EU-Moldavsko: jakou úlohu má hrát organizovaná občanská společnost?

Specializovaná sekce Vnější vztahy, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 28. června 2012.

Na 482. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 11. a 12. července 2012 (jednání dne 11. července 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 143 hlasy pro, 9 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV bere na vědomí zájem, jež na sblížení Evropské unie a Moldavské republiky mají obě strany, a v tomto stanovisku se v návaznosti na misi z března 2012 rozhodl předložit níže uvedená doporučení za účelem:

- upevnění úlohy občanské společnosti, zejména zřízením Hospodářské, sociální a environmentální rady Moldavska;
 - uzavření nové prohloubené a komplexní dohody o volném obchodu;
 - obnovy územní integrity Moldavska.
- 1.2 Ve svých doporučeních adresovaných **Komisi a Evropskému parlamentu** Výbor doporučuje uzavřít vyváženou dohodu o volném obchodu a zajistit, aby organizace občanské společnosti byly zapojeny do všech fází procesu. Aby se k této dohodě dospělo, bude třeba koordinovat činnost Komise s činností ESVC. Výbor navrhuje:
- zaručit řádnou účast moldavských orgánů prostřednictvím přístupu k právě probíhající **veřejné konzultaci** ⁽¹⁾ a k veřejným slyšením občanské společnosti a rozhovorům s ní, které se předpokládají v rámci posouzení dopadu na udržitelnost;
 - uspořádat **konferenci o výsledku** posouzení dopadu s moldavským parlamentem, EHSV a moldavskou občanskou společností a pravidelně informovat občanskou společnost o náplni jednání;
- zaměřit pozornost na zjištění sociálních a environmentálních dopadů, zejména na základě pozorování uvedených ve zprávě o plnění cílů tisíciletí ⁽²⁾, aby se vylepšila **kapitola týkající se udržitelného rozvoje** v budoucí dohodě;
 - zahájit studii podmínek **opětné integrace ekonomiky** Podněstří do procesu uvolňování obchodu;
 - zvýšit úsilí o školení osob přijímajících socioprofesionální rozhodnutí a zaměstnanců sdělovacích prostředků o účinném uplatňování **acquis communautaire** v oblasti obchodu;
 - zvážit, zda je potřebná **technická pomoc** při přizpůsobování norem **acquis communautaire**, zejména v zemědělsko-potravinářském sektoru;
 - stanovit vhodná **doprovodná opatření** zahrnující postup úpravy, aby bylo možné využít všech možných výhod plynoucích ze skutečného začlenění do evropské ekonomiky, a vykonávat specifický dohled nad bezpečností vnějších hranic se zahrnutím partnerů, kteří mají z tohoto typu dohody prospěch;
 - vytvořit **společný výbor pro monitorování** obchodní dohody a s pomocí Výboru usnadnit občanské společnosti zapojení do **monitorování** budoucí prohloubené a komplexní dohody o volném obchodu s využitím finančních prostředků na budování struktury moldavské občanské společnosti;

⁽¹⁾ GR pro obchod – konzultace k prohloubené a komplexní dohodě o volném obchodu mezi EU a Moldavskem, 2012.

⁽²⁾ OSN. The second millennium development goals report – Republic of Moldova, 2010.

- zaručit zapojení **moldavských sociálních partnerů do fóra Východního partnerství** a zařadit na program jednání 5. pracovní skupiny „Sociální dialog“ Východního partnerství otázku sociálních podmínek dohody;
- za podpory OBSE podpořit kontakty s **podněsterskou občanskou společností** za účelem jejího zapojení do procesů sbližování s EU.

1.3 Výbor ve svých doporučeních určených **moldavským veřejným orgánům** vyzývá vládu a parlament, aby:

- informovaly široké spektrum organizací občanské společnosti o pokroku ve sbližování s EU a **podporovaly veřejnou diskusi o sbližování s EU** se sociálními partnery a zájmovými sdruženími (zemědělci, spotřebiteli, ekology, ženami, ochránci lidských práv atp.);
- vytrávaly ve **sdílení informací** se socioprofesionálními zúčastněnými stranami v rámci ministerstva evropských záležitostí a zachovaly úlohu národní rady pro účast jako pozorovatele u vlády;
- na základě zkušeností z EU nebo z partnerství zřídily **Hospodářskou, sociální a environmentální radu Moldavska**;
- do provádění dohod s EU v oblasti **energetiky a výzkumu** zapojily zúčastněné strany;
- posílily sociální dialog a dohlédly na provedení **Evropské sociální charty Rady Evropy**, zejména odstraněním výhrad a přijetím protokolu o mechanismu podávání kolektivních žalob;
- daly nejvyšší prioritu zapojení **mladých lidí a žen do trhu práce**;
- přispěly k účinnosti systémů **potírání korupce**.

1.4 Výbor ve svých doporučeních adresovaných **organizacím moldavské občanské společnosti** žádá o rozvoj vztahů mezi moldavskou občanskou společností a Výborem v rámci Východního partnerství. Předkládá občanské společnosti následující doporučení, která je ochoten prezentovat na nějaké konferenci v Moldavsku, aby platforma Mezilidské kontakty Východního partnerství dostala reálný rozměr. Kromě zřízení

Hospodářské, sociální a environmentální rady Moldavska EHSV doporučuje sociálním partnerům a partnerům z občanské společnosti, aby došlo k:

- sbližení s **velkými evropskými odvětvovými platformami**, jako je např. platforma pro boj proti chudobě, nebo s organizacemi zaměstnavatelů různých členských států a prostřednictvím statusu pozorovatele v Evropské konfederaci odborových svazů;
- posílení **služby pro dohled** v odborových organizacích, organizacích zaměstnavatelů a národní komisi pro kolektivní smlouvy v oblasti evropských záležitostí;
- rozvoji **sociálního dialogu** v souladu s úmluvami MOP a Evropskou sociální chartou Rady Evropy;
- podnícení **občanského dialogu** s ohledem na monitorování prohloubené a komplexní dohody o volném obchodu;
- rozvoji odborných poznatků o **ekologických přístupech**, jako je např. snižování emisí skleníkových plynů, analýza životního cyklu, uhlíková stopa nebo ekosystémové služby.

2. Občanská společnost ve sbližování s Evropou a ve Východním partnerství

2.1 Moldavská občanská společnost se již prostřednictvím určitých existujících mechanismů zapojuje do procesu sbližování s EU. V lednu 2011 byl zřízen poradní orgán CNP o 30 členech, který pracuje s vládou, a rovněž při parlamentu existuje další poradní orgán. V listopadu 2010 byla vytvořena národní úmluva pro evropskou integraci, do níž je zapojena řada organizací a jejímž účelem je vydávat návrhy a šířit informace o procesu evropské integrace, aby bylo možné navázat přímý a otevřený dialog se zúčastněnými stranami. Kromě toho vznikla řada tematických platform organizací občanské společnosti na celostátní úrovni.

2.2 Moldavské organizace jsou zapojeny do různých skupin fóra občanské společnosti Východního partnerství: demokracie, lidská práva, řádná správa věcí veřejných a stabilita; obecná doporučení; životní prostředí, energetika a změna klimatu; mezilidské kontakty. EHSV vyjadřuje svoji podporu rozvoji páté pracovní skupiny zabývající se sociálním dialogem a obecněji se dotýkající i hospodářských záležitostí a sociálních věcí⁽³⁾.

2.3 Zásadní úlohu ve sbližování Moldavska s EU mají sociální partneři. Nezávislost odborových organizací, již uznává ústava, je upravena zákonem z července 2000, který zaručuje svobodu sdružování, kolektivní vyjednávání a ochranu jejich aktiv. Svět odborů se v posledních letech výrazně změnil. Dva stávající odborové svazy, CSRM a Solidaritate, se sloučily, a staly se jedinou, ústřední odborovou centrálou, Národní konfederací

⁽³⁾ Stanovisko EHSV k tématu Příspěvek občanské společnosti k Východnímu partnerství, Úř. věst. C 248, 25.8.2011 a stanovisko EHSV ke sdělení Nový přístup k sousedství, jež prochází změnami, Úř. věst. C 43, 15.2.2012.

odborových svazů Moldavska (CNSM). CNSM vstoupila do Mezinárodní odborové konfederace a začíná se účastnit mezinárodních aktivit a schůzí. Mohla by se rovněž ucházet o udělení statusu pozorovatele u Evropské konfederace odborových svazů.

2.3.1 Nejrepresentativnější organizací zaměstnavatelů je národní konfederace zaměstnavatelů Moldavska, která byla založena v roce 1996, má 32 členů a označuje se za nepolitickou a nezávislou. Národní agentura pro zaměstnanost pracovní síly řídí projekt Partnerství pro mobilitu, který probíhá mezi EU a Moldavskem, aby integrace moldavského trhu práce proběhla hladce. Organizace zaměstnavatelů jsou do této integrace zapojeny tak, že provádí rozhodnutí v rámci projektu na místní a regionální úrovni.

2.3.2 Bylo by tedy vhodné posílit služby sociálních partnerů informující o otázkách souvisejících s prohloubenou a komplexní dohodou o volném obchodu prostřednictvím spolupráce s jejich profesionálními protějšky na evropské úrovni nebo v členských státech.

2.4 Situace určitých skupin obyvatelstva, zejména na venkově, je nejistá. Zhoršování sociální situace (vysoká nezaměstnanost, ztráta kvalifikací, pokles platů, sezónní práce či malé sociální dávky) pociťují zejména ženy. Ženy sice mají podobná práva jako muži, jsou však zranitelnější na trhu práce. Kromě toho tvoří ženy pouze 14 % moldavských podnikatelů. Mezi osobami žijícími pod prahem chudoby⁽⁴⁾ je nadměrně zastoupeno venkovské obyvatelstvo a podíl chudých venkovanů v roce 2009 ještě vzrostl. Děti jsou v Moldavsku vystaveny různým újmám: bezdomovectví, dětská práce, obchodování s dětmi a jejich prostitute jsou alarmující. Velmi rozšířený rovněž zůstává fenomén „sociálních sirotků“, tj. dětí, které jejich rodiny daly do dětského domova z důvodu chudoby.

2.5 Fungování sdělovacích prostředků se v posledních letech zlepšuje. Rada pro koordinaci audiovizuálního odvětví přijala na konci října 2010 s pomocí EU a Rady Evropy novou metodiku pro dohled nad mediálním pokrytím politiky. Kromě toho začaly v roce 2010 vysílat dvě nové televizní stanice (Jurnal TV a Publika TV) a čtyři nové radiové stanice (Radio Sport, Aquarelle FM, Publika FM, Prime FM). Jednou z priorit by mělo být vzdělávání novinářů v evropských otázkách. Pokrok v oblasti svobody projevu umožní lépe informovat občany a obchodní kruhy o výzvách sblížení, zejména pro zeměděle.

2.6 Občanská společnost má i navzdory nepochybnému pokroku stále vážné problémy s organizací. Přetrvávají územní rozdíly: nevládní organizace jsou aktivní ve velkých centrech (Kišinev, Bălți, Cahul a Ungheni), na velkých částech území

státu jsou však málo aktivní. Odborové organizace naproti tomu pokrývají území lépe. V důsledku přetrvávajícího rozkolu je spolupráce mezi dvěma břehy Dněstru stále dosti omezená. Nevládní organizace jsou navíc silně závislé na několika zahraničních dárcích, což může poškozovat jejich nezávislost a stálost. Konečně, odborné sítě se i přes svoji kvalitu zakládají na příliš malém počtu specialistů a seznam velkých nevládních organizací se v posledních letech skoro vůbec nerozšířil.

3. Občanská společnost a nová prohloubená a komplexní dohoda o volném obchodu

3.1 Příprava nové prohloubené a komplexní dohody o volném obchodu (dále jen „dohoda“) se týká zboží, služeb a investic, nicméně komplexní a podrobný charakter dohody vede k provedení a účinnému uplatňování *acquis communautaire* v oblasti obchodu. Vyžaduje náležitou podporu a zásadní reformy. Moldavská ekonomika trpí nedostatkem hospodářské soutěže, a to v důsledku řady faktorů: slabé dopravní infrastruktury (zejména silniční), malého vnitřního trhu, málo inovativního prostředí, chronické nestability politik, obtížného přístupu k financování a korupce. Export se už neorientuje výhradně na post-sovětské trhy. Lze zaznamenat skutečné přeměrování vnějšího obchodu na Evropu: skoro polovina vývozu je určena do této destinace. Došlo k tomu následkem zvýšení podílu textilního průmyslu na exportu (z 10 % v roce 1999 na 22,7 % v roce 2008)⁽⁵⁾ souvisejícího s levnou kvalifikovanou pracovní silou.

3.2 V současnosti se provádí posouzení dopadu na udržitelnost zahájené současně s vyjednáváním, které by do září 2012 mělo poskytnout informace o kladných a záporných stránkách uvolnění obchodu⁽⁶⁾. V souladu s podmínkami týkajícími se poradní úlohy⁽⁷⁾ by měl EHSV být konzultován o záležitostech, jichž se toto vyjednávání týká, a o příspěvcích k veřejné konzultaci. Bude kromě toho věnovat zvláštní pozornost „písemnému stanovisku“, jež Komise vydá po zveřejnění tohoto posouzení dopadu, a bude dohlížet na doprovedná opatření.

3.3 Rizika, která pro EU vznikají v souvislosti s dohodou, jsou jasně vymezena: týkají se v zásadě norem pro ochranu zdraví a fytosanitárních norem a záruk za investice. Aby bylo možné přitáhnout evropské investice, je třeba zlepšit podnikatelské prostředí tím, že se bude aktivněji bojovat proti korupci. Podle indexu vnímání korupce bylo Moldavsko v roce 2011 na 112. místě na světě (2,9 bodů z 10)⁽⁸⁾. Instituce zabývající se tímto problémem jsou Středisko pro boj proti hospodářským trestným činům a korupci a úřad zvláštního státního zástupce pro potírání korupce. Platná legislativa je dostačující, provádění antikorupční politiky je však chabé. Chybějící financování

⁽⁴⁾ Moldova Statistics na internetových stránkách Rural Poverty Portal: <http://www.ruralpovertyportal.org/web/guest/country/statistics/tags/moldova>.

⁽⁵⁾ Parmentier, F. La Moldavie, un succès européen majeur pour le Partenariat oriental? Fondation Robert Schuman, 22. listopadu 2010, http://www.robert-schuman.eu/doc/questions_europe/qe-186-fr.pdf.

⁽⁶⁾ Stanovisko CESE 818/2011 k tématu Posouzení dopadů na udržitelnost a obchodní politika Evropské unie, Úř. věst. C 218, 23.7.2011.

⁽⁷⁾ Trade Sustainability Impact Assessment in support of negotiations of DCFTAs between the EU and respectively Georgia and the Republic of Moldova. Ecorys, 6. února 2012.

⁽⁸⁾ Evropská komise. ENP Country Progress Report 2011 – Republic of Moldova, Memo, Brusel, 15. května 2012.

politického života, spíše fatalistický přístup občanů a nedostatečná přítomnost občanské společnosti v těchto otázkách jsou politováníhodné. Boj proti korupci patří mezi hlavní priority mezinárodních dárců (Rada Evropa, EU, SIDA, Světová banka, UNDP, USAID atp.). Touto otázkou se rovněž zabývalo několik seskupení nevládních organizací (centrum pro analýzu a prevenci korupce, Transparency International Moldova, antikorupční sdružení či Centrum investigativní žurnalistiky). Politická alternace zatím nepřinesla na tomto poli hmatatelné výsledky.

3.4 Dohoda bude mít řadu dopadů na sociální oblast. EHSV v této souvislosti zdůrazňuje význam sociálního dialogu pro rozvoj země. Doporučuje přijmout protokol o podávání kolektivních žalob Evropské sociální charty Rady Evropy, zlepšit inspekce práce a zřídit pracovní soudy. Moldavské orgány spolupracují s MOP v otázce nehlášené práce s cílem přiblížit se evropským normám a účastní se Evropského roku aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity 2012. Je rovněž vhodné zlepšit přijímání migrantů vracejících se do Moldavska a prosazovat práva Moldavanů v zahraničí. Upřednostnit by se taktéž měla odborná příprava a rekvalifikace pracovní síly.

3.5 Pro vyjednávání dohody má v Moldavsku zásadní význam zemědělství a zemědělsko-potravinářský sektor. Moldavské zemědělství musí ještě pokročit v osvědčování původu, kontrole dodržování norem pro ochranu zdraví a fyto-sanitárních norem či dodržování pravidel hospodářské soutěže, pokud chce exportovat své produkty na evropské trhy a zajistit bezpečnost potravin. Normy byly již přijaty, jejich skutečné zavádění je však zdlouhavé a nákladné, zejména v živočišné výrobě (jediným živočišným výrobkem, který mohlo Moldavsko v roce 2008 vyvázet, byl med). Náklady na přizpůsobení se evropským normám jsou příliš vysoké pro malé výrobce, a orgány tedy musejí provádět politiku institucionálních reforem a podpořit zemědělsko-potravinářský sektor a vinařství. Velmi přínosné by pro přizpůsobení norem byly projekty financované z nástroje „pomoc na podporu obchodu“ Evropské komise.

3.6 Na základě rychlého růstu textilního průmyslu lze soudit, že dlouhodobě upadající průmyslová odvětví by mohla mít prospěch z výhodné cenové konkurenceschopnosti v blízkosti evropských trhů. Toto odvětví lehkého průmyslu lze rozvinout na celém území, zejména ve znevýhodněných oblastech na jihu země. Na severu země se díky německým investorům nedávno uchytil automobilový průmysl. Přínosem pro rozvoj by bylo zapojení Moldavska do strategie pro Podunají a modernizace velkých průmyslových závodů (zejména těch, které se nacházejí na pravém břehu řeky Dněstr).

3.7 Aby mohla být tato dohoda o volném obchodu s EU klasifikována jako prohloubená a komplexní, musí být založena na schopnosti Moldavska přizpůsobit se *acquis communautaire*. Tento požadavek bude vyžadovat náležitou finanční podporu. Zkušenosti s rozšiřováním na vnitřním trhu potvrdily rozhodující úlohu strukturálních fondů pro zajištění sociální a územní soudržnosti. Výbor tedy doporučuje, aby rovnocenná doprovodná opatření byla sloučena, a snížilo se tak riziko růstu

sociálních nerovností nebo územních rozdílů. Monitorovací výbor dohody se za tímto účelem zaměří zejména na provádění programu pro zemědělství a rozvoj venkova ENPARD.

3.8 Ekologická situace v Moldavsku vzbuzuje velké obavy, co se týče budoucnosti (půda, voda, energie), a je třeba ji vzít v úvahu při vyjednávání dohody. Dědictví z dob Sovětského svazu je v tomto směru obzvláště tíživé, zejména v souvislosti s nakládáním s toxickým odpadem. Převládající sucha posledních let ukazují, že moldavské hospodářství je citlivé na degradaci životního prostředí a klimatu. Více než polovina zásob podzemní vody je navíc znečištěna a podzemní voda přitom pokrývá dvě třetiny potřeb pitné vody, které má obyvatelstvo. Na environmentální politiku je i přes mezinárodní účast (např. EIB) vyčleněno malé množství prostředků. Navíc je důrazně třeba informovat všechny dosud málo uvědomělé hospodářské subjekty o rizicích spojených s dopravou a výstavbou. Moldavsko, které vstoupilo do evropského energetického společenství, je taktéž ve velké míře závislé na dovozu energie z fosilních paliv a jeho energetická účinnost je stále malá. EHSV navrhuje, aby se podporovaly ekologické organizace v úsilí o dosažení úspor energie a o racionální využívání zdrojů a v nakládání s odpady.

3.9 Posouzení dopadu by se mělo specificky zaměřit na situaci Podněstří, aby bylo možné posoudit případné dopady dohody na bezpečnost hranic a její hospodářské a sociální důsledky. Dohoda by mohla přispět k urovnání vnitřních sporů a k zajištění územní integrity.

4. Návrh na zřízení Hospodářské, sociální a environmentální rady Moldavska

4.1 EHSV doporučuje, aby s cílem pomoci občanské společnosti posílit dialog a konzultaci byla po vzoru jiných zemí v tomto regionu zřízena Hospodářská, sociální a environmentální rada Moldavska (dále jen „rada“). Studie různých evropských zkušeností Moldavsku umožní nalézt vlastní cestu.

4.2 Projekt rady naplní potřeby strukturalizace občanské společnosti a posílí její vliv a význam. Stávající velký počet struktur ad hoc představuje flexibilní a experimentální rámeček, stálost těchto struktur je však nejistá a jejich fungování nestálé. Vzhledem ke vzájemné konfrontaci postojů sociálních partnerů a sdružení nebo nevládních organizací jsou nevládní organizace méně viditelné ve veřejné debatě.

4.3 Rada by byla cenným přínosem pro dosažení konsensu ohledně rozhodnutí společnosti, jelikož by v modelu rozvoje umožnila zohlednit různé zájmy. Společná činnost založená na dohodě musí stavět na třech pilířích udržitelného rozvoje. Tento přístup je rovněž důležitý pro proveditelnou strategii opětovné integrace Podněstří.

4.4 Rada umožní zaručit nezávislost analýz, jelikož je ochrání před spory mezi stranami a oddělí od původu zdrojů a přitom umožní konfrontaci různých názorů. V radě by se měly projednávat rovněž otázky boje proti diskriminaci na základě pohlaví, původu nebo náboženství.

4.5 Rada by v Moldavsku naplnila potřebu posuzovat veřejné politiky ve vztahu k přijetí *acquis communautaire*. V rámci rady by mohl existovat výbor pro monitorování obchodní dohody ve spolupráci s EHSV.

V Bruselu dne 11. července 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Úloha občanské společnosti v mnohostranné obchodní dohodě mezi EU, Kolumbií a Peru

(2012/C 299/08)

Zpravodaj: **pan IULIANO**

Dne 19. ledna 2012 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Úloha občanské společnosti v mnohostranné obchodní dohodě mezi EU, Kolumbií a Peru.

Specializovaná sekce Vnější vztahy, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 28. června 2012.

Na 482. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 11. a 12. července 2012 (jednání dne 11. července 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 139 hlasy pro, 4 hlasy byly proti a 8 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Vzhledem k tomu, že nebylo možné dovést jednání o uzavření dohody o partnerství se všemi zeměmi, které jsou součástí andského regionu, Evropská unie se na žádost Kolumbie a Peru rozhodla, že s oběma uvedenými zeměmi naváže nové obchodní vztahy. Jednání byla ukončena v květnu roku 2010 a mnohostrannou obchodní dohodu podepsaly všechny tři strany dne 24. března 2011. Oficiálně byla dohoda potvrzena dne 13. dubna 2011. Nyní se nachází v Evropském parlamentu, jemuž byla postoupena, aby rozhodl o jejím přijetí či zamítnutí, a to bez možnosti podání pozměňovacích návrhů. V tomto stadiu předkládá EHSV své hodnocení a pokyny určené všem zúčastněným stranám, které bude třeba vzít v potaz v případě, že bude dohoda schválena a ratifikována. ⁽¹⁾

1.2 Evropský hospodářský a sociální výbor se domnívá, že mnohostranná obchodní dohoda mezi EU, Kolumbií a Peru může představovat cenný nástroj jak pro Evropu, tak i pro všechny zúčastněné andské země. Ekvádor a Bolívie by byly případně ochotny vrátit se k jednacímu stolu. Mnohostranná obchodní dohoda může přispět k růstu, konkurenceschopnosti a k podpoře důstojných pracovních míst, neboť obchod má zásadní význam pro podporu rozvoje a snižování chudoby. Současně je však nutné pečlivě zhodnotit dopady této dohody v hospodářské a sociální oblasti i v oblasti životního prostředí, přičemž je třeba postupovat transparentním a komplexním způsobem v zájmu všech stran. V tomto ohledu může a měla by hrát zásadní úlohu občanská společnost.

1.3 V průběhu jednání o uvedené mnohostranné obchodní dohodě bylo poukazováno na skutečnost, že nebyl v dostatečné míře navázán dialog s organizovanou občanskou společností zúčastněných stran. Ve snaze o dodatečnou nápravu tohoto nedostatku a o zapojení občanské společnosti na institucionální úrovni navrhl EHSV na základě diskuse s institucionálními partnery a s organizovanou občanskou společností obou zemí, kterou vedl v rámci nedávné návštěvy v Peru a Kolumbii, vytvoření **smíšeného poradního výboru** složeného ze zástupců

evropské, peruánské a kolumbijské občanské společnosti. Tento výbor by měl mít poradní pravomoc v otázkách týkajících se lidských práv, udržitelného rozvoje a posouzení odvětvových dopadů mnohostranné dohody a bude mít za úkol vypracovat přehled oblastí, které mají být zohledňovány při monitorování dohody ⁽²⁾. V těchto oblastech pak může být na žádost smluvních stran konzultován nebo může k příslušným otázkám vydávat stanoviska, doporučení či studie z vlastního podnětu. Jednou ročně se smíšený poradní výbor seje na společné schůzi s orgánem zastupujícím strany dohody, pokud nebude společnou dohodou stanoveno jinak. Vytvořením smíšeného poradního výboru není dotčeno ustanovení článku 282 dohody, jímž se zavádí konání schůze přístupné všem zástupcům občanské společnosti i všem občanům. Smíšený poradní výbor může jednat se stranami o možném zavedení ukazatelů pro posouzení odvětvového dopadu provádění dohody.

Mechanismy, jež byly schváleny již v předchozích obchodních dohodách EU s jinými zeměmi a regiony světa, mohou být měřítkem při vytváření poradního prostoru tohoto typu.

1.4 EHSV považuje posílení spolupráce mezi Evropským parlamentem a parlamenty Kolumbie a Peru za důležité a vítá usnesení Evropského parlamentu, které by mohlo vyústit v zavedení parlamentních mechanismů souběžného sledování vytčených cílů. Zejména se jedná o cíle zaměřené na stav lidských práv, otázky pracovních a odborových podmínek v rámci agendy Mezinárodní organizace práce (MOP) týkající se důstojné práce, rovnost mužů a žen, legální přistěhovalectví se zárukami, dohody o ochraně životního prostředí a možné vytvoření výboru pro řešení sporů jakožto prostředku nápravy.

1.5 EHSV se domnívá, že díky tomuto poradnímu orgánu bude možné zapojit do této dohody občanskou společnost, institucionalizovat konzultace, ovlivňovat vývoj dohody, čelit existujícím výzvám, zajistit plynulou a přímou komunikaci se

⁽¹⁾ Mnohostrannou obchodní dohodu musí ratifikovat 27 parlamentů Unie i parlamenty Kolumbie a Peru.

⁽²⁾ Jak je stanoveno například v akčním plánu o pracovních právech, který je součástí dohody mezi Kolumbií a Spojenými státy americkými, a ve všeobecném systému preferencí GSP+.

subjekty odpovědnými za provádění dohody a podávat konkrétní doporučení týkající se pozitivních či negativních dopadů uplatňování dohody.

1.6 V květnu roku 2012 navštívila delegace EHSV Kolumbii a Peru. Výsledky této mise byly pozitivní, vzhledem k počtu a úrovni konzultovaných subjektů a k významu posbíraných informací. Návštěvy přispěly k tomu, že se do stanoviska promítly postoje občanské společnosti obou zemí, a k formulaci návrhu na vytvoření smíšeného poradního výboru občanské společnosti pověřeného sledováním dohody. Stanovisko analyzuje hlavní problémy existující v Kolumbii a Peru, jež v budoucnu musí být předmětem sledování prováděného smíšeným poradním výborem.

2. Obecné připomínky

2.1 Se zeměmi andského regionu, zejména s Kolumbií a Peru, udržuje Evropská unie stále intenzivnější hospodářské a obchodní styky. Dnes je druhým největším obchodním partnerem andských zemí, hned po Spojených státech. Obchod mezi EU a andskými zeměmi v průběhu posledního desetiletí výrazně vzrostl, přičemž vzájemná obchodní výměna se zvýšila z 9,1 miliardy eur (2000) na 15,8 miliardy EUR (2007) a průměrný roční růst představoval 8,25 %.⁽³⁾ Dvoustranný obchod se zbožím mezi EU, Kolumbií a Peru dosáhl v roce 2010 hodnoty 16 miliard eur.

2.2 Smluvní strany obchodní dohody navázaly vzájemné vztahy, které kromě hospodářství zasahují i do takových oblastí, jako je například politický dialog, kultura, vzdělávání a věda. Evropská unie podpořila proces přechodu k demokracii a přispěla k obraně základních práv, a to díky svému úsilí o solidaritu, které EHSV vítá a sdílí.

2.3 Předchůdcem současné mnohostranné obchodní dohody je dohoda o politickém dialogu a spolupráci mezi Evropským společenstvím a jeho členskými státy na jedné straně a Andským společenstvím a jeho členskými státy na straně druhé, která byla podepsána v roce 2003, spolu s příslušnými právy a povinnostmi, které strany přijaly jakožto členové Světové obchodní organizace.⁽⁴⁾

2.4 Mnohostranná obchodní dohoda umožní přístup zboží a produktů smluvních stran na příslušné vnitrostátní trhy, přičemž zavede výrazné snížení celních poplatků. Pro mnohé z výrobků průmyslových odvětví Kolumbie a Peru budou platit pružnější kritéria přístupu na trhy, než jaká jsou užívána

v rámci GSP+⁽⁵⁾. Výměny byly dojednány mj. v petrochemickém průmyslu, odvětví umělých hmot, textilním a oděvním průmyslu, odvětví rybích produktů, banánů, cukru a kávy. Stejně tak bude důležité sledovat dopady uplatňování dohody na zemědělská odvětví stran, a to pokud jde o otázky jako označování původu, ochranné doložky, odvětvové stabilizační mechanismy, jež bude nutné sledovat a hodnotit. Výbor si cení skutečnosti, že dohoda odkazuje na význam obchodu pro udržitelný rozvoj a na podporu spravedlivého obchodu.⁽⁶⁾

2.5 Neformální ekonomika je jak v Peru, tak v Kolumbii velmi rozsáhlá, přičemž jedním z jejích nejzávažnějších důsledků je vysoká míra nehlášené práce v andských zemích; Výbor proto vyjadřuje své znepokojení nad pracovními normami v Kolumbii a Peru. Zvláště složité postavení mají mladí lidé a ženy, které čelí ve větší míře problémům týkajícím se nezaměstnanosti a podmínek přijímání do zaměstnání. Při posouzení dopadu je třeba zohlednit rovněž otázku rovnosti mužů a žen a věnovat pozornost pracovním podmínkám mladých lidí s ohledem na skutečnost, že ženy a mladí lidé se potýkají se specifickými problémy.⁽⁷⁾ Kromě toho EHSV znovu opakuje, že musí být přijímána a uplatňována konkrétní a účinná opatření zaměřená na postupné odstraňování dětské práce, neboť s tímto znepokojivým jevem se setkáváme v obou zemích.

2.6 Stav lidských práv v Kolumbii a v Peru, včetně práv pracovních a odborových, vyvolává vážné znepokojení mezi kolumbijskými a peruánskými občany i v evropské občanské společnosti. EHSV je potěšen, že v článku 1 mnohostranné obchodní dohody je jasně uvedeno, že porušení demokratických zásad a základních svobod může být důvodem k dočasnému či konečnému vypovězení dohody. Dále EHSV vítá, že se strany v čl. 269 odst. 3 tohoto dokumentu zavázaly plnit základní úmluvy MOP⁽⁸⁾ a pevně doufá, že během uplatňování bude zajištěno jejich respektování a stoprocentní plnění.

2.7 EHSV již mnohokrát představil své pojetí toho, jak by si přál, aby probíhala jednání o obchodních dohodách. Dvoustranné dohody podle něj musí být slučitelné se zásadou multilateralismu.⁽⁹⁾ Podotýká přitom, že při vyjednávání dvoustranných dohod nesmí EU snižovat své nároky v sociální, pracovní a environmentální oblasti. Uvedeným hlediskům je třeba věnovat velkou pozornost, stejně jako hospodářskému hledisku, a pomocí vhodných nástrojů musí být zajištěn jejich soulad po dobu provádění dohod.

⁽⁵⁾ Všeobecný systém preferencí Plus.

⁽⁶⁾ Články 271 a 324 mnohostranné obchodní dohody.

⁽⁷⁾ Stanovisko EHSV *Jednání o nových obchodních dohodách – postoj EHSV, zpravodajové*: pan Peel a paní Pichenot, Úř. věst. C 211, 19.8.2012, s. 82.

⁽⁸⁾ „Každá ze stran se zavazuje, že bude v zákonech i v praxi na celém svém území prosazovat a účinně uplatňovat základní mezinárodně uznané pracovní normy obsažené v základních úmluvách MOP.“, čl. 269 odst. 3 mnohostranné obchodní dohody.

⁽⁹⁾ Úř. věst. C 211, 19.8.2012, s. 82.

⁽³⁾ Posouzení dopadu na udržitelnost obchodu, které na žádost Evropské komise vypracovala organizace Development Solutions (Středisko pro politický a hospodářský výzkum Univerzity v Manchesteru), 2009.

⁽⁴⁾ Kromě toho je na místě uvést rovněž cíle uvedené v protokolu o lidských právech, EU-Kolumbie (2009), a ratifikované na VI. řádné schůzi nástroje pro dialog v oblasti lidských práv konané v Bogotě dne 30. ledna 2012.

2.8 Na druhou stranu však podle názoru Výboru zkušenosti přesvědčivě prokázaly, že aktivní podíl občanské společnosti na provádění dohod může umožnit identifikaci možných relevantních partnerů v zúčastněných zemích, vytváření vztahů přinášejících prospěch všem stranám i řešení případných sporů. Požadavek sociálního rozměru v rámci vyjednaných či vyjednávaných dohod EU je již deklarovaným postojem Výboru a byl zahrnut do předchozích stanovisek EHSV⁽¹⁰⁾.

2.9 EHSV již ve svých předchozích stanoviscích ocenil rozhodnutí EU týkající se zavádění **posouzení dopadů na udržitelnost**, díky nimž lze předkládat návrhy a zavádět nápravná opatření zaměřená na maximalizaci kladných dopadů obchodní dohody a minimalizaci případných záporných dopadů. EHSV znovu zdůrazňuje, že posouzení dopadů na udržitelnost musí být prováděno s aktivní účastí občanské společnosti, s cílem zajistit plnění přijatých závazků, minimalizaci rizik a rozvoj dalších obchodních příležitostí.⁽¹¹⁾

2.10 EHSV se musí zmínit o tom, že jednání o dohodě s Kolumbií a Peru se stalo terčem mnoha kritik a pochybností ze strany sociálních a odborových organizací⁽¹²⁾ zúčastněných stran. EHSV sdílí zejména jejich znepokojení v souvislosti s nedostatečným zapojením občanské společnosti do procesu vyjednávání. Oceňuje proto přijetí usnesení, v němž Evropský parlament zdůraznil, že je zapotřebí zavést jasné mechanismy monitorování a kontroly se zapojením zástupců občanské společnosti po dobu uplatňování mnohostranných obchodních dohod.⁽¹³⁾

2.11 Pokud jde o občanskou společnost, Výbor je toho názoru, že obchodní dohody by měly vytvořit podmínky pro zavedení takových výměn, které mimo jiné zajistí podporu sociální odpovědnosti podniků, budou od evropských podniků vyžadovat, aby se řídily stejnými pracovními postupy, jaké mají v zemích svého původu, budou vytvářet kvalitní a jistá pracovní místa, podpoří rozvoj kolektivního vyjednávání, umožní důsledně kontrolovat využívání přírodních zdrojů a přispějí k omezení neformální ekonomiky a nehlášené práce. Zároveň by se měly podílet na zamezení porušování lidských práv, napomohou v boji proti chudobě a sociální nerovnosti a prosadí zlepšení životních podmínek obyvatel daných zemí, zejména pokud jde o znevýhodněné skupiny obyvatelstva.

2.12 EHSV se domnívá, že mnohostranná obchodní dohoda obsahuje články – například článek 1 týkající se lidských práv, článek 282 týkající se účasti organizací občanské společnosti

nebo článek 286 týkající se posouzení dopadu – umožňující vzájemně skloubit působení smíšeného poradního výboru, který zajišťuje institucionální, reprezentativní a autonomní účast omezené skupiny zástupců občanské společnosti obou stran⁽¹⁴⁾, a působení fóra otevřeného celé peruánské, kolumbijské i evropské občanské společnosti.

2.13 EHSV očekává, že tato mnohostranná obchodní dohoda pomůže zúčastněným stranám řešit nejpálčivější sociální a hospodářské problémy, mezi něž patří chudoba, sociální nerovnost a násilí, a umožní zlepšení životních podmínek obyvatel daných zemí, zejména pokud jde o znevýhodněné skupiny obyvatel. V tomto ohledu považuje za zásadní, aby se občanská společnost všech tří stran mohla aktivně podílet na provádění dohody i na posuzování jejích dopadů.

2.14 V květnu roku 2012 navštívila delegace EHSV Kolumbií a Peru. Výsledky této mise byly pozitivní, vzhledem k počtu a úrovni konzultovaných subjektů a k významu posbíraných informací. Návštěvy přispěly k tomu, že se do stanoviska promítly postoje občanské společnosti obou zemí k mnohostranné obchodní dohodě, a k formulaci návrhu na vytvoření smíšeného poradního výboru občanské společnosti pověřeného sledováním dohody. Díky návštěvě bylo možné zjistit, jaký je současný stav sociálních, pracovních a hospodářských problémů v obou zemích, a konstatovat, že organizace občanské společnosti nevěří ve schopnost svých vlád ani mnohostranné dohody pomoci vyřešit tyto problémy (s jedinou výjimkou – podnikatelské organizace v obou zemích dohodu podporují). Z návštěvy jasně vyplynulo, jak vzdálené jsou od sebe vize vlád, které tvrdí, že provedly rozsáhlé konzultace a informační kampaně, a to, jak tyto aktivity vnímají organizace občanské společnosti.⁽¹⁵⁾

2.15 Stanovisko zdůrazňuje některé hlavní problémy zemí, s nimiž byla dohoda uzavřena, jež v budoucnu musí být předmětem sledování prováděného smíšeným poradním výborem zúčastněných stran. V případě Kolumbie se klade důraz na otázku lidských práv a její pozitivní i negativní stránky, porušování odborových práv, stav uplatňování zákona o odškodňování obětí a restituci půdy a rovněž problém bezprostnosti. V Peru se analyzuje sociálně-pracovní situace, zejména v dolech, otázka dětské práce, emigrace do Evropy a práva původních obyvatel.

2.16 EHSV žádá zúčastněné strany, aby – po konzultaci s občanskou společností v ideálním případě prováděné prostřednictvím smíšeného poradního výboru – stanovily transparentní a závazný akční plán doplňující mnohostrannou obchodní dohodu, zaměřený na oblast lidských, environmentálních a pracovních práv. Ten by měl obsahovat jasné, časově vymezené cíle a kýžené výsledky pro každý z výše uvedených okruhů. EHSV v této souvislosti souhlasí s požadavky uvedenými v bodu 15 usnesení Evropského parlamentu ze dne 13. června 2012.

⁽¹⁰⁾ „EHSV se domnívá, že je nezbytné začlenit (...) sociální rozměr, jelikož se jedná o dohodu, která přesahuje obchodní aspekty a jejímž zastřešujícím cílem je zvýšení sociální soudržnosti.“, zpravodaj: pan Zulfiaur, 2011, Úř. věst. C 248, 25.8.2011, s.55.

⁽¹¹⁾ Stanovisko EHSV *Posouzení dopadů na udržitelnost a obchodní politika Evropské unie*, zpravodajka: paní Pichenot, Úř. věst. C 218, 23.7.2011, s. 14.

⁽¹²⁾ Zpráva Evropskému parlamentu, kterou předložily Evropská konfederace odborových svazů, Mezinárodní konfederace odborových svazů ITUC, Americká konfederace odborových svazů a Rada světových odborových svazů, únor 2012. Postoj kolumbijské CGT k otázce obchodní dohody mezi EU a Kolumbií, únor 2012.

⁽¹³⁾ Usnesení Evropského parlamentu o Obchodní dohodě mezi Evropskou unií, Kolumbií a Peru, přijaté dne 13. června 2012.

⁽¹⁴⁾ EHSV za evropskou stranu.

⁽¹⁵⁾ Příloha B obsahuje zprávu o této návštěvě a její program.

3. Kolumbie

3.1 Lidská práva: světlé a stinné stránky

3.1.1 V srpnu roku 2010 se ujala moci nová vláda v čele s prezidentem Santosem, který nastolil nový přístup k problematice lidských práv. Viceprezidentem se stal A. Garzón, bývalý generální tajemník Jednotné federace zaměstnanců a bývalý ministr práce, který v souladu se svou dosavadní dráhou prosazuje politiku posílení sociálního dialogu na celostátní úrovni. Postoj prezidenta Santose k otázce lidských práv se liší od postoje, který zastávala vláda jeho předchůdce A. Uribeho. Namísto ostré rétoriky, která pro ochránce lidských práv představovala vážnou hrozbu, zvolila nová vláda smířlivější tón a učinila několik gest naznačujících podporu vzájemného dialogu. Kromě toho poprvé přiznala existenci vnitrostátního ozbrojeného konfliktu a zdá se, že se vydala cestou k jeho definitivnímu vyřešení.

3.1.2 Kolumbie se potýká s následky vážného vnitrostátního konfliktu, který touto zemí otřásá více než 60 let. Jedná se o násilný ozbrojený konflikt, jehož aktéři jej zároveň rozmýšlejí i živí. Jak uznává i organizace Amnesty International, situace je nadále velmi složitá, a to i navzdory úsilí, které vynakládá vláda země. ⁽¹⁶⁾

3.1.3 V Kolumbii nadále působí nejstarší partyzánská skupina světadílů, která nese název Revoluční ozbrojené síly Kolumbie (FARC). Spolu s Národní osvobozenou armádou (ELN) dále najímá děti a využívá je v ozbrojeném konfliktu, v mnohých oblastech rozmístila nášlapné miny a navíc získává finanční prostředky díky podílu na obchodu s drogami. Kolumbie je po Konžské demokratické republice druhou zemí na světě s nejvyšším počtem dětských vojáků. ⁽¹⁷⁾

3.1.4 Počet osob, které byly vystěhovány z místa, v němž žily a pracovaly, se pohybuje mezi 1,5 a 3 miliony. V únoru 2012 FARC prohlásila, že upouští od únosů, a propustila 10 rukojmích z řad vojáků. Nadále však zadržuje neurčitý počet civilních rukojmích. ⁽¹⁸⁾

3.1.5 Postupem času, zejména pak od počátku 70. let, byly zavražděny tisíce vesničanů, pracovníků, členů odborů, učitelů, obránců lidských práv, zástupců sociálních organizací jednotlivých městských čtvrtí, obcí či vesnic atd. Podle Národní odborové školy (Escuela Nacional Sindical), což je nevládní organizace uznávaná pro svou činnost v oblasti obrany lidských a odborových práv, bylo od roku 1986 zavražděno více než 290 000 členů odborových organizací. Obchod s drogami nadále představuje běžnou nezákonně provozovanou činnost, jejíž sítě propojují celé území státu a sahají i do jiných zemí.

Pokusy o vymýcení jevu zvaného *manu militari* často představovaly spíše podnět k dalším vlnám násilí. Mnozí z členů ozbrojených a bezpečnostních složek byli obviněni zástupci národních a mezinárodních organizací na obranu lidských práv v souvislosti s vraždami osob, které údajně patřily k partyzánským oddílům, tedy tzv. „falešně pozitivních osob“. ⁽¹⁹⁾

3.1.6 Ženy jsou v současné kolumbijské společnosti vystaveny nerovnostem a diskriminaci. V rodinném prostředí se nerovné postavení mužů a žen projevuje častým výskytem genderově podmíněného násilí, v hospodářské oblasti vysokou mírou nezaměstnanosti, zvyšujícím se počtem žen pohybujících se v neformální ekonomice (57 %) a přetrvávajícími rozdíly v odměňování mužů a žen; v politice pak nedostatečným zastoupením žen na vyšších úrovních rozhodování.

3.1.7 Podle zpráv vydaných národními odborovými ústřednami (CUT-CTC-CGT) nedošlo zatím k zásadním pozitivním změnám v oblasti sociálního dialogu, který byl za předchozích vlád významně narušen. Konfederace tvrdí, že neuspokojivý stav sociálního dialogu byl příčinou poklesu členství v odborových organizacích ze 14 % na 4 %. Mělo by být připomenuto, že stavu odborových práv v Kolumbii věnovala MOP v posledních letech zvýšenou pozornost ⁽²⁰⁾; tato organizace provedla celou řadu výzkumných misí a má v této zemi stálou jednotku, která sleduje porušování lidských, pracovních a odborových práv. V roce 2011 bylo zavražděno 29 vedoucích představitelů a členů odborových organizací. Za mnohé z těchto vražd nesou odpovědnost polovojskové „demobilizované“ složky. Další deset členů odborových organizací se stalo terčem pokusu o vraždu. 27. dubna 2012 byl zavražděn D. Aguirre, generální tajemník národní odborové organizace sklízečů cukrové třtiny (SINALCORTEROS), čímž se počet členů odborových organizací, kteří byli v průběhu tohoto roku zabiti, zvýšil na 7.

3.1.8 Jako pozitivní jev lze uvést například skutečnost, že se zvýšil počet zaměstnanců státního zastupitelství zabývajících se objasňováním uvedených zločinů a provinění. Další pozitivní skutečností je reforma článku 200 trestního řádu, kterou na podnět státního zastupitelství schválil národní kongres a která zavádí zpřísnění v oblasti trestů odnětí svobody a pokut, které se mají vztahovat na osoby, jež znemožní či naruší průběh schůze či výkon pracovních práv či které provede odvetná opatření v souvislosti se zákonem povolenou stávkou, schůzí nebo shromážděním. ⁽²¹⁾ V lednu 2012 se FGN a Národní odborová škola dohodly na výměně informací a na vytvoření jednotné metodiky pro definici, identifikaci a dokumentaci zločinů spáchaných vůči členům odborových organizací.

⁽¹⁶⁾ Prohlášení Amnesty International zveřejněné na 19. zasedání Rady OSN pro lidská práva, Ženeva, 2012.

⁽¹⁷⁾ Zpráva Mezinárodního tribunálu o dětech postižených válkou a chudobou. <http://www.tribunalinternacionalinfancia.org>.

⁽¹⁸⁾ Dne 28. dubna 2012 zadržela v rozporu se svými sliby francouzského novináře R. Langloise. Propustila ho o několik týdnů poději.

⁽¹⁹⁾ Podle kolumbijského práva se jedná o vraždy chráněných osob.

⁽²⁰⁾ Zdroj: řada zpráv výboru pro provádění norem, Mezinárodní konference práce a MOP.

⁽²¹⁾ Zpráva z velvyslanectví Kolumbie v Bruselu týkající se činnosti nejvyššího státního zastupitelství, březen 2012.

3.1.9 Nicméně navzdory tomu, že hlavní vlna násilností v zemi již opadla, dochází i nadále k teroristickým činům: v den, kdy vstoupila v platnost úmluva o volném obchodu se Spojenými státy, tedy 15. května 2012, byl spáchán atentát na bývalého ministra Hoyose, při němž byli zabiti dva členové ochranky a 49 osob utrpělo zranění.

3.1.10 **Zákon o obětech a o restitucích půdy.** Tento zákon, který byl přijat v roce 2011, uznává existenci ozbrojeného konfliktu a práva obětí. Stanoví pro pozůstalé odškodnění za porušení lidských práv, a to i v případech, že se jej dopustili zástupci státních orgánů. Zatím je uplatňován pouze nedostatečně a jen v částečném rozsahu, přesto však představuje významný obrat ve vztahu k obětem, kterým nebyla až dosud přiznávána žádná práva. Během návštěvy EHSV upozornily organizace občanské společnosti na výhrůžky, jejichž terčem jsou osoby nebo komunity, kterým byla navracena půda. Ministerstvo zemědělství informovalo delegaci EHSV o školení soudců zaměřeném na restituci půdy přidělené na základě neoprávněných nároků před soudem. Během těchto procesů bylo legalizováno vlastnictví půdy, z níž byli vyhnáni venkované, jimž patřila, a která byla poté koupena za extrémně nízké ceny a často využívána k nezákonnému pěstování drog. Dále jsou nabízena opatření na ochranu rodin, jež obsadily zabavené pozemky, a to pod nátlakem guerilly, která tím chtěla dostat daná území pod kontrolu.

3.1.11 **Problém beztrestnosti – běžná kolumbijská realita.** Došlo k určitému pokroku v nezávažnějších vyšetřováních v oblasti lidských práv, včetně vyšetřování souvisejících se skandálem tzv. „parapolitiky“, v němž byly odhaleny nelegální styky mezi zákonodárci a polovojenskými skupinami. Bylo vyslechnuto více než 120 bývalých členů parlamentu a přibližně 40 z nich bylo uznáno vinnými.⁽²²⁾ V únoru 2012 však bylo staženo jmenování nejvyšší státní zástupkyně⁽²³⁾, která byla pověřena prošetřením nejzávažnějších případů korupce a bojem proti polovojenskému a partyzánskému složkám a proti obchodu s drogami a která prokázala odhodlání k vymýcení beztrestnosti. Během vyšetřování byly odhaleny vztahy, jež udržoval DAS (administrativní bezpečnostní odbor)s polovojenskými složkami a které v mnoha případech přímo souvisely s případy, kdy došlo k zavraždění či vraždám obránců lidských práv, soudců, novinářů, členů odborových organizací a advokátů.⁽²⁴⁾ V říjnu 2011 oznámila vláda zrušení DAS a vytvoření nové zpravodajské služby.

3.1.12 Vláda navrhla kontroverzní reformu článku 221 ústavy, kterou by vojenské trestní soudy získaly počáteční kontrolu nad vyšetřováním případných porušování lidských práv, jehož se dopustí členové bezpečnostních sil. Tato reforma by vytvořila předpoklad, že veškeré protiprávní činy, kterých se

dopustí příslušníci veřejných složek během operací a/nebo v rámci různých řízení, jsou „spáchány ve službě“, a proto spadají přinejmenším v prvním stupni do pravomoci vojenských soudů. Meziamerický výbor pro lidská práva i OSN opakovaně upozorňují na podjatost a nedostatečnou nezávislost vojenských soudů, kterými je negativně ovlivněna důvěryhodnost jejich rozsudků.⁽²⁵⁾ Kolumbijské ozbrojené a bezpečnostní složky byly opakovaně obviněny ze spáchání poprav bez řádného soudního procesu, přičemž podle odhadů úřadu vysokého komisaře OSN pro lidská práva v Kolumbii popravili zástupci státních orgánů tímto způsobem v období let 2004–2008 více než 3 000 osob. V pozdějších letech došlo ke znatelnému snížení počtu takovýchto případů, přesto se však i nadále vyskytují.⁽²⁶⁾ Mnohé z vnitrostátních i mezinárodních organizací se obrátily na prezidenta Santose s žádostí, aby navrhovanou změnu zamítl.⁽²⁷⁾

3.1.13 Oproti předchozím stanoviskům z rozhovorů vedlých s podnikatelskou sférou vyplývá, že dle názoru tohoto sektoru bude dohoda přínosná pro legální ekonomiku, legalizaci pracovních míst, lidská práva a životní prostředí a napomůže snížení ukazatelů násilí.

4. Peru

4.1 V minulém desetiletí byla sice chudoba snížena, podle údajů Světové banky⁽²⁸⁾ však stále 15 % obyvatel žije z necelých dvou dolarů na den. Přetrvávají značné rozdíly mezi městskými a venkovskými oblastmi. Je sice zaznamenán růst, avšak promítá se do velmi nepravidelného rozdělování příjmů. Průměrné příjmy (které odpovídají rovněž soukromé spotřebě) se zvýšily, avšak nikoli dostatečně, a v roce 2010 dosáhly výše 404 USD.

4.2 **Situace v pracovní oblasti a v odborových organizacích.** V roce 2009 bylo téměř 73 % zaměstnanců bez smlouvy o pracovním poměru, 7 % mělo smlouvu na dobu neurčitou a 20 % smlouvu na dobu určitou.⁽²⁹⁾ V roce 2011 poukázala MOP na skutečnost, že dochází ve vyšší míře k nehlášenému zaměstnávání a nedostatečné zaměstnanosti a že došlo k poklesu reálné minimální mzdy, a na velmi rozšířené využívání dětské práce (42 %). V Peru nastal rozmach vývozu zemědělských produktů, který však zatím není orientován ve prospěch pracovníků v odvětví zemědělství. V roce 2008, před začátkem mezinárodní krize, bylo v tomto odvětví zaměstnáno něco přes 200 tisíc pracovníků. Během prvního pololetí roku 2011 došlo ke konsolidaci hospodářské obnovy a míra zaměstnanosti dosáhla historického maxima. V tomto odvětví se však můžeme setkat s kumulativní pracovní dobou, mzdy jsou nižší než běžná minimální mzda⁽³⁰⁾, přesčasové hodiny jsou méně placeny a převažuje zaměstnávání na dobu určitou.⁽³¹⁾

⁽²²⁾ Mario Uribe, bývalý senátor, bývalý předseda kongresu a bratranec prezidenta Álvara Uribeho, byl v únoru 2011 uznán vinným ze styků s polovojenskými složkami.

⁽²³⁾ Zvolení Dr. V. Morales bylo anulováno pro údajné formální vady v její nominaci.

⁽²⁴⁾ J. N. Cotes, který vedl DAS v letech 2002 až 2005, byl v září 2011 prohlášen vinným z toho, že zpravodajská agentura sloužila polovojenským složkám, a ze zavraždění jistého univerzitního profesora v roce 2004.

⁽²⁵⁾ Zpráva o Kolumbii, Meziamerický výbor pro lidská práva.

⁽²⁶⁾ Globální zpráva o lidských právech za rok 2012, Human Rights Watch.

⁽²⁷⁾ Dopis prezidentu Santosovi, Human Rights Watch, 9. února 2012.

⁽²⁸⁾ World Development Indicators, Světová banka, 2011.

⁽²⁹⁾ Údaje Ministerstva práce Peru.

⁽³⁰⁾ Denní mzda se pohybuje mezi 8,84 USD a 10 USD, oficiální minimální mzda představuje 259,61 USD na měsíc.

⁽³¹⁾ Typickým příkladem zneužívání přerušovaného zaměstnávání je odvětví produkce palmového oleje.

4.3 EHSV vítá závazky přijaté v souvislosti s plněním základních úmluv MOP a agendy MOP týkající se důstojné práce, současně však podotýká, že peruánské a evropské organizované občanské společnosti by mělo být umožněno podílet se na kontrole plnění těchto závazků. Myšlenka důstojné práce je založena zejména na uplatnění **sociálního dialogu**; tímto pojmem se rozumí účast podnikatelských a odborových organizací v kolektivním vyjednávání, které má spolu s právními předpisy významnou úlohu při zlepšování pracovních podmínek pracovníků a pracovníc. Dalším úkolem, který by měl být podle názoru EHSV formalizován, je sdílení zkušeností týkajících se sociálního dialogu.

4.4 **Dětská práce v Peru** představuje v peruánské občanské společnosti dlouhodobý problém. Výrazně se projevuje zejména v hornictví, kde pracují i dívky. Číselné údaje je třeba chápat pouze orientačně, neboť oficiální statistiky zpravidla neodrážejí celý rozměr tohoto jevu. Jak vyplývá z údajů IPEC-MOP⁽³²⁾, ve dvou hornických rodinách ze tří pracují děti mladší 18 let v některém z odvětví těžby, zpracování nebo přepravy surovin. Dívky sice zpravidla nepracují v nehlubších částech dolů, přesto se však ve stále větší míře podílejí na činnosti pod povrchem a zajišťují komunikaci mezi dolem a jeho okolím. MOP zdůrazňuje, že odstranění dětské práce může podpořit rozvoj technologií, zlepšit sociální ochranu a dotyčným dětem rozšířit možnosti vzdělání. Zásadní význam má v tomto postupném procesu účast občanské společnosti. Evropská unie přijala v oblasti odstranění dětské práce konkrétní závazky ve vztahu ke svým obchodním partnerům a k podnikům EU působícím na jiných světadílech. Otázky týkající se sociální odpovědnosti podniků a pracovních a lidských práv tak překročily hranice Evropy. Během provádění mnohostranné obchodní dohody je třeba tyto závazky obnovit a posoudit také jejich dopad na současnou situaci týkající se dětské práce.

4.5 **Migrace do EU.** Podle Národního úřadu pro statistiky a informace⁽³³⁾ se počet Peruánců žijících v zahraničí v období

let 1990–2009 odhaduje na 2 038 107 osob. Po Španělsku, v němž žije přibližně 200 000 peruánských občanů, se největší počet Peruánců v posledních letech usadil například v Itálii.⁽³⁴⁾ EHSV je toho názoru, že legální přistěhovalectví se zárukami je pozitivním a prospěšným jevem. V rámci mnohostranné obchodní dohody by měl být zaveden nástroj zaměřený na monitorování a sledování stavu lidských práv přistěhovalců a prevenci nelegálního převaděčství. V rámci uvedeného nástroje by se mělo počítat s účastí občanské společnosti.

4.6 **Práva původních obyvatel.** EHSV bere na vědomí skutečnost, že vstoupil v platnost zákon o předchozí konzultaci, který byl přijat v roce 2011.⁽³⁵⁾ Tento zákon, kterým se uznávají práva původních obyvatel, může přispět k sociálnímu začlenění a konečně umožnit příslušníkům původních národů přístup k výhodám, které přináší demokracie. Je výsledkem úsilí mnoha sociálních subjektů, zejména však samotných původních obyvatel, kteří soustavně požadovali přijetí takové právní úpravy, která by jim účinně zaručila skutečnou platnost konzultace. Plné uplatňování tohoto zákona lze považovat za důkaz, že Peru plní povinnosti přijaté v rámci úmluvy MOP č. 169.

4.7 Vláda Ollanty Humaly, která zahájila svůj mandát v roce 2011, má před sebou mnoho výzev a budí velké naděje. Podepsání mnohostranné obchodní dohody s EU může přispět k úspěšnému vyřešení problémů a proměnit naděje v jistotu změn k lepšímu. Nelze se však domnívat, že pouhé podepsání dohody způsobí očekávané změny. Tímto stanoviskem vyjadřuje EHSV svůj záměr podílet se na lepší budoucnosti vztahů mezi EU a Peru tím, že se spolu s peruánskou občanskou společností zapojí do mechanismů sledování a posouzení dopadu, které budou uplatněny. EHSV v této souvislosti znovu opakuje svá předchozí upozornění, že tyto struktury, které budou sloužit k zapojení občanské společnosti, musí být reprezentativní a nezávislé na orgánech výkonné moci.

V Bruselu dne 11. července 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽³²⁾ Program Mezinárodní organizace práce pro vymýcení dětské práce. www.ilo.org.

⁽³³⁾ Peru: statistiky migrace Peruánců do zahraničí a imigrace cizích státních příslušníků do Peru, 1990–2009, Lima, 2010.

⁽³⁴⁾ Od roku 2011 financuje EU projekt Peru v pohybu.

⁽³⁵⁾ Zákon č. 29785, zákon o právu na předchozí konzultaci domorodých či původních obyvatel, který byl uznán úmluvou MOP č. 169.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Družstva a zemědělsko-potravinářský rozvoj (stanovisko z vlastní iniciativy)

(2012/C 299/09)

Zpravodaj: **pan Carlos TRIAS PINTÓ**

Dne 19. ledna 2012 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 jednacího řádu, rozhodl na svém plenárním zasedání vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Družstva a zemědělsko-potravinářský rozvoj

(stanovisko z vlastní iniciativy).

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 26. června 2012.

Na 482. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 11. a 12. července 2012 (jednání dne 11. července 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 144 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 4 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Při hledání udržitelnějšího hospodářského modelu se družstevnictví jeví jako konkurenceschopná a efektivní alternativa, která nabízí nové odpovědi na otázky nerovnováhy hodnotového řetězce zemědělsko-potravinářského odvětví a současně podporuje zaměstnanost, místní potravinové řetězce, zabezpečení potravinami, zapojení a sociální odpovědnost.

1.2 Na současných trzích se zemědělskými a potravinovými výrobky je třeba provést strukturální reformy v souladu s cíli, jaké stanovila strategie Evropa 2020 a další iniciativy Unie. Standardní distribuční kanály nenabízejí náležitou transparentnost při utváření cen, což způsobuje závažné nerovnosti, pokud jde o vyjednávací pozici jeho aktérů, a což je na škodu jak výrobcům, tak spotřebitelům (prvnímu a poslednímu článku řetězce). Dochází tak ke vzniku environmentálních nákladů, které nejsou nutné a které vyplývají z energeticky neefektivní distribuce, což je případ chladiřského skladování čerstvých potravin mimo sezónu a jejich doprava na trhy velmi vzdálené místům výroby.

1.3 Přetvoření trhu by mělo směřovat ke kruhovému uspořádání a podporovat zkrácení distribučních kanálů, aby se zlepšilo propojení nabídky s poptávkou do sítě podporované z jejich nejzákladnějších jednotek a na pozadí pokročilých inovačních a technologických řešení.

1.4 Družstva přispívají prostřednictvím zásad a hodnot spjatých s jejich identitou k rovným a synergickým obchodním vztahům, které umožňují znovu vyvážit zemědělsko-potravinářský hodnotový řetězec uvedením různých zájmů do souladu, a to optimalizací sdílené hodnoty a posílením udržitelnosti způsobů výroby a spotřeby.

1.5 EHSV tedy žádá evropské instituce o stanovení konkrétních podmínek pro prosazení družstevního modelu tím, že přijmou unijní politiky zaměřené na vhodná opatření právního, hospodářského, daňového, technického aj. druhu k zaručení jeho harmonického rozvoje.

2. Úvod

2.1 Družstevní model povzbuzuje ke zlepšení podnikatelského prostředí v Evropské unii, zejména hospodářské demokracie, neboť přispívá k nezbytné změně výrobního modelu.

2.2 Rok 2012, který OSN vyhlásila Mezinárodním rokem družstev, nabízí ideální rámec pro úvahy o úloze družstev při koncipování nové hnací síly udržitelného rozvoje podporujícího začlenění, která by umožnila, aby po současné krizi vznikla vysoce konkurenceschopná sociálně tržní ekonomika ⁽¹⁾.

2.3 Situace v odvětví družstevních společností se v rámci EU velmi liší. Existují družstva, která vyvíjejí obchodní činnost, jež se ničím neliší od aktivit konkurence, avšak jsou i jiná družstva, jež kombinují obchodní činnost s „politickými“ postoji ve prospěch spotřebitelů, životního prostředí atp., které jsou součástí jejich komunikačních či prodejních strategií. Taktéž je třeba odlišit družstva, která působí na začátku (výroba) a na konci (spotřeba) hodnotového řetězce, často bez toho, aby se navzájem koordinovala.

2.4 Strukturální reforma trhů, jež by usnadnila dosažení udržitelných modelů výroby a spotřeby, vyžaduje změnu vyvážení zemědělsko-potravinářského hodnotového řetězce ⁽²⁾ tím, že zemědělskému sdružování obecně a družstevním společnostem zvláště přízná modulační a integrující úlohu, která umožní provést náležité úpravy a změny, to vše cestou mezioborového dialogu a vzájemného působení.

2.5 Tento přístup je příspěvkem k rozvoji postojů vyjádřených EHSV a snaží se nalézt řešení budoucích úkolů, jež čekají na politiky Unie horizontálně související se strategií

⁽¹⁾ Sdělení Komise Akt o jednotném trhu, COM(2011) 206 final.

⁽²⁾ Sdělení Komise o akčním plánu pro udržitelnou spotřebu a výrobu a udržitelnou průmyslovou politiku, COM(2008) 397 final.

Evropa 2020, novou společnou zemědělskou politikou, akčním plánem pro udržitelnou spotřebu, výrobu a průmysl a Aktem o jednotném trhu.

2.6 V tomto smyslu je třeba vyzdvihnout, že tato iniciativa se opírá o zásadu inteligentního, udržitelného růstu podporujícího začlenění postaveného na základě poznatků, nízkouhlíkového hospodářství⁽³⁾, zaměstnatelnosti a sociální a územní soudržnosti.

2.7 Tento návrh souvisí s dalšími mezioborovými otázkami zásadního významu pro politiky Unie, jako jsou mimo jiné otázky potravinové bezpečnosti a zajišťování potravin, územní rovnováhy a zachování místních potravinových řetězců⁽⁴⁾, sociálního podnikání, ochrany práv a zájmů spotřebitelů a přímého zapojení organizované občanské společnosti do zemědělsko-potravinářské oblasti⁽⁵⁾.

3. Přípomínky EHSV

3.1 Stav současného trhu

3.1.1 Fungování trhu by mělo zaručit, že budou nabízeny výrobky takového druhu a kvality, jaké si přejí spotřebitelé. K tomu je třeba, aby signály od spotřebitelů byly přenášeny celým hodnotovým řetězcem a v nedeformované podobě se dostaly k výrobcům. Dnešní trh se však bohužel často vyznačuje linearitou, což znemožňuje získávání pozitivní zpětné vazby, a úrovní složitosti, která deformuje jeho účel tak, že škodí jeho skutečnému úsilí – dodávání výrobků obyvatelům co nejspokojivějším způsobem.

3.1.2 Spotřebitelé stále častěji žádají bezpečné a udržitelné výrobky vyrobené inovativním způsobem, odpovědně, s ohledem na životní prostředí, v náležitých pracovních podmínkách i za dodržování dobrých životních podmínek zvířat; je třeba mít též na paměti rovněž levnější potravinové výrobky, neboť cena je nadále určujícím prvkem v rozhodování při nakupování. Zemědělsko-potravinářský hodnotový řetězec bohužel nepřenáší relevantní informaci mezi jednotlivými články (průmysl, balení, skladování, distribuce a prodej).

3.1.3 Distribuční kanály, které postupně zvětšovaly vzdálenost mezi poskytovateli a spotřebiteli, zastřely transparentnost obsažených operací, takže výrobní náklady jsou podhodnocené a ceny hrazené výrobcům často nedosahují spodních hranic, jež jim umožňují ekonomicky přežít.

3.1.4 Slabá vyjednávací síla a vzájemná závislost subjektů, jež trpí nespravedlivými cenami v souvislosti s prováděnou

činností, zakrývají nerovnováhu, jakou se vyznačuje zemědělsko-potravinářský řetězec⁽⁶⁾, takže nadále přetrvává nenormální chování trhu.

3.1.5 Analýza současného trhu – potřebná k jeho reformě – proto přináší tuto diagnózu: roztržitá nabídka, koncentrovaná distribuce a nekonzistentní poptávka. Tyto souvislosti představují přirozené prostředí pro rozvoj spekulace.

3.1.6 Nesmíme zapomínat, že součástí fáze distribuce jsou dále environmentální a sociální dopady dálkové dopravy, delší chladírenské skladování, stěhování podniků atd.

3.2 Na cestě k trhu s vyšším zastoupením družstev – cíl zaměřený na nové způsoby udržitelné výroby a spotřeby

Družstevní identitu posilují hodnoty demokracie, rovnosti, spravedlnosti, solidarity, transparentnosti a sociální odpovědnosti. Mezinárodní družstevní svaz stanovil sedm zásad, jimiž se družstva mají řídit: „dobrovolné a otevřené členství; demokratická kontrola prováděná členy; ekonomická spoluúčast členů; autonomie a nezávislost; vzdělávání, odborná příprava a informovanost; spolupráce mezi družstvy; a zájem o komunitu“⁽⁷⁾.

Družstevní trh se v zemědělsko-potravinářské oblasti opírá o družstevnictví a funguje na základě zemědělsko-potravinářské nabídky a poptávky a na svých vztazích vzájemnosti či oboustranného prospěchu, přičemž usiluje o ekonomicky a environmentálně spravedlivější a účinnější hodnotový řetězec. V konečném důsledku jde o takovou konfiguraci trhu, která ve svém součtu bude pozitivní a jejíž všichni účastníci získají, přičemž se nanejvýš rozvine tvorba sdílené hodnoty formou uzavírání dlouhodobých aliancí a závazků mezi jejími hlavními účastníky (výrobci a spotřebiteli) v rámci rovných podmínek spravedlivé hospodářské soutěže. Za klíč k přetvoření trhu v souladu se zásadami stanovenými v tomto dokumentu lze označit následující body:

3.2.1 **Obrácení „výrobní pyramidy“** se zaměřením na nadnárodní družstevní spolupráci, jejíž kritické množství by zaručilo nezbytný rozměr a dosah. Počínaje u jednotlivého či rodinného producenta je třeba prosazovat základní sdružování či spojování do družstev coby dynamizující prvek venkovské ekonomiky, který by se zapojil do rozsáhlejších struktur – regionálních sítí či pólů konkurenceschopnosti –, jež by zemědělce přiblížily segmentům s vyšší přidanou hodnotou v rámci distribučních kanálů. Toto vytvoření družstevní struktury umožní maximalizovat výnos a vyhovět rozmanitosti poptávky zkrácením distribučních kanálů mezi výrobními a spotřebními uzly⁽⁸⁾. Propojení družstev⁽⁹⁾ rovněž zaručí lepší sledovatelnost v celé délce procesu, a to jednak v oblasti jakosti, jednak při utváření cen, což současně znamená optimalizaci zdrojů a vyšší efektivitu.

⁽³⁾ Stanovisko CESE *Plán přechodu na nízkouhlíkové hospodářství do roku 2050*, Úř. věst. C 376, 22.12.2011, s. 110–116.

⁽⁴⁾ Valné shromáždění OSN: *Zpráva zvláštního zpravodaje pro právo na potraviny pana Oliviera de Schuttera* (A/HRC/19/59 – 26. prosince 2011).

⁽⁵⁾ Závěry předsedy Nilssona po konferenci Potraviny pro všechny – na cestě k celosvětové dohodě.

⁽⁶⁾ Stanovisko EHSV *Lepší fungování potravinového řetězce v Evropě*, Úř. věst. C 48, 15.2.2011, s. 145.

⁽⁷⁾ Stanovisko EHSV *Družstva a restrukturalizace*, Úř. věst. C 191, 29.6.2012, s. 24–30.

⁽⁸⁾ Sdělení Komise *Integrovaná výrobní politika*, COM(2003) 302 final.

⁽⁹⁾ V tomto ohledu se coby rozmáhající se typ podniku objevuje **komplexní družstvo** či **družstevní společnost kolektivního zájmu**; jde o podnik, který produkuje výrobky či služby za účelem uspokojení kolektivních potřeb na určitém území prostřednictvím společného zapojení dotčených subjektů.

3.2.2 Podnikový zisk družstev. Výnosy, které vytvoří síť družstev, se vyplácejí zapojeným družstvům, což zvyšuje jejich šance na posílení postavení na trhu, vede k vyšší zaměstnatelnosti a celkově rozšířenějšímu přístupu k základním zdrojům, zlepšuje podmínky pro výrobce i spotřebitele a podporuje se tím vznik synergií v novém prostředí obchodních vztahů.

3.2.3 Soustředění poptávky ⁽¹⁰⁾. Družstva spotřebitelů by za současné podpory sítě spotřebitelů, které svádějí dohromady poptávku občanů, měly usnadnit přístup k cenově i kvalitativně výhodnějším výrobkům. Přímý kontakt s výrobcí se vytváří postupně od úrovně místních trhů v bezprostřední blízkosti až po zdokonalení virtuálních obchodních transakcí po síti. Tento přístup se shoduje s cíli, které vyjádřily hlavní zemědělské organizace a zemědělsko-potravinářská družstva Evropské unie: „Cílem je povzbudit a podpořit iniciativy zemědělců týkající se přímého prodeje vlastních výrobků koncovým uživatelům (např. přímý prodej v prostorách podniku, prostřednictvím zemědělských družstev, na místních trzích, prostřednictvím společných platformů či podniků kontrolovaných výrobcí).“ ⁽¹¹⁾

3.2.4 Kruhový model trhu ⁽¹²⁾ na základě zkrácení distribučních kanálů. K tomu, aby byl neutralizován přílišný vliv subjektů, které nepřispívají k uvádění zemědělsko-potravinářského zboží na trh žádnou přidanou hodnotou, je třeba podporovat takové způsoby distribuce, jež co nejvíce přiblíží výrobní a spotřební jednotky chápané jako prvovýrobce a konečné spotřebitele ⁽¹³⁾. Tím se usnadní vznik úseků trhu, které umožní optimální nastavení prostředků i nákladů ve vztahu k potřebám obyvatel a výrobním zdrojům, přičemž se současně zamezí přebytkům či nedostatkům, jež mohou způsobit umělé kolísání cen. Výsledkem bude spravedlivější, transparentní a vyrovnané fungování řetězců potravinového zásobování, které přispěje k vymýcení škodlivých a nelegálních postupů, jež ohrožují legitimní hospodářskou soutěž.

3.2.5 Nové technologie ⁽¹⁴⁾. Technologická inovace je klíčová složka, na níž stojí projekt trhu s vyšším zastoupením družstev, ať už v oblasti inovačního rozvoje zemědělsko-potravinářských výrobních technologií nebo v otázce logistické infrastruktury, jež je nezbytná k optimalizaci účinnosti komunikačních postupů při zavádění inteligentních sítí pro výrobu, distribuci a spotřebu (jako způsobů uspořádání, které vyžadují vysokou míru sebeorganizace a rozvíjející se flexibility a mají schopnost naučit se jednat tak, aby dosáhly svých cílů). Virální charakter, interoperabilita a vzájemná propojitelnost těchto sítí v digitálním prostředí umožní nahradit zbytečné prostředníky. Nové technologie by tak měly být nástroji, jež umožní

konfigurovat postup vedoucí k vyšší kolektivní účinnosti, a to použitím inovace na potravinové řetězce a na jejich transformační hodnotu.

3.3 Jak dospět k trhu s vyšším zastoupením družstev

O celkové přeměně týkající se odpovědné a udržitelné výroby a spotřeby je třeba uvažovat jako o skutečnosti, jež zahrnuje řadu subjektů a v jejímž rámci mohou všechny zájmové skupiny ovlivňovat činnost družstev a být jí ovlivňovány („sdílená sociální odpovědnost družstev“). Při podpoře družstevních modelů spotřeby a výroby je třeba mít na paměti strategickou otázku, jakou je plánování institucionálních nástrojů a mechanismů pro zavedení modelu v podmínkách, jež zabezpečí jeho konkurenceschopnost ve srovnání s konvenčním hodnotovým řetězcem. Při odpovídajícím přijímání rozhodnutí mohou být užitečné některé úvahy, z nichž lze mimo jiné zmínit následující:

3.3.1 Přijetí opatření v rámci unijních politik. Prostřednictvím reformy právního rámce a náležité politiky pobídek je třeba prosazovat opatření na podporu nových družstev prostřednictvím agentur pro rozvoj, finančních úvěrů atp., opatření na podporu integrace a mezinárodního rozměru družstev, opatření zaměřená na sociální soudržnost a inovaci a opatření pro posílení partnerství mezi veřejnými institucemi a malými a středními podniky, družstva, sdruženími spotřebitelů a ostatními organizacemi.

3.3.2 Zadávání družstevních veřejných zakázek ⁽¹⁵⁾. Úspěchy dosažené v posledních letech na poli ekologických veřejných zakázek a nedávno též v souvislosti s přijetím etických kritérií při zadávání zakázek veřejnými správami měly výrazný účinek na sociální a hospodářské působení činností zaměřených na udržitelnost a spolupráci. Příkladem, s jakou jsou spojovány veřejné zakázky, spolu se souvisejícím vysokým objemem nákupů bezpochyby představují propagační nástroj, který je pro dosažení stanovených cílů nepostradatelný. Podpora proudění tržních toků mezi veřejnými správami a sítěmi družstev může být určující pro nový model udržitelné výroby a spotřeby.

3.3.3 Znamky jakosti ⁽¹⁶⁾. Znamky jakosti jsou nepřímou formou podpory, které dokládají původ, vlastnosti a charakteristické znaky výrobků uvedených na trh, přičemž v tomto případě zdůrazňují přidanou hodnotu sociální složky, jež je součástí družstevní výroby („družstevní značka“). Taková image značky posiluje její reputaci a umožňuje zemědělskému družstevnictví přejít od zaměření na výrobu k zaměření na trh.

3.3.4 Transparentnost a informace pro spotřebitele ⁽¹⁷⁾. Transparentnost spolu s informačními kampaněmi a kampaněmi na zvyšování povědomí občanů o rozhodování při nakupování v rámci družstevního trhu, zejména pokud se týká jakosti

⁽¹⁰⁾ Sdělení Komise Budoucnost SZP do roku 2020: Řešení problémů v oblasti potravin a přírodních zdrojů a územní problematiky, COM(2010) 672 final.

⁽¹¹⁾ Společná zemědělská politika po roce 2013. Reakce zemědělců a zemědělských družstev EU na legislativní návrhy Komise (COPA-COGECA, 2012).

⁽¹²⁾ Salcedo Aznal, Alejandro: *¿Sociedad de consumo o redes de consumidores? Esbozo para un análisis social del consumidor actual* (Spotřební společnost, nebo síť spotřebitelů? Nástin sociální analýzy současného spotřebitele) (2008).

⁽¹³⁾ Sdělení Komise o akčním plánu pro udržitelnou spotřebu a výrobu a udržitelnou průmyslovou politiku, COM(2008) 397 final.

⁽¹⁴⁾ Stanovisko EHSV *Model Společenství v oblasti zemědělství – jakost produkce a informování spotřebitelů jako součást konkurenceschopnosti*, Úř. věst. C 18, 19.1.2011, s. 5.

⁽¹⁵⁾ Sdělení Komise Obnovená strategie EU pro sociální odpovědnost podniků na období 2011–2014, COM(2011) 681 final.

⁽¹⁶⁾ Sdělení Komise Budoucnost SZP do roku 2020: Řešení problémů v oblasti potravin a přírodních zdrojů a územní problematiky, COM(2010) 672 final.

⁽¹⁷⁾ Sdělení Komise o akčním plánu pro udržitelnou spotřebu a výrobu a udržitelnou průmyslovou politiku, COM(2008) 397 final.

a výsledovatelnosti, představuje faktor rovnováhy v hodnotovém řetězci, jehož výsledkem je vyšší symetrie informací a koordinované působení mezi výrobou a spotřebou – nezbytné pro efektivitu modelu založeného na udržitelnosti; současně uvádí ve vzájemný časový a prostorový vztah nabídku a poptávku při začlenění do odpovídajících postupů pro uvádění zboží na trh. Taktéž je třeba dát přednost sdružování spotřebitelů stejně jako cestám, jež vedou k náležitému soustředění konečné poptávky po zemědělsko-potravinářských produktech.

3.3.5 Vzdělávání a odborná příprava pro sociální podnikání a družstevnictví ⁽¹⁸⁾. Třebaže jde o jasně proaktivní nástroj, jehož účinek není okamžitý, je zásadní pro konsolidaci změn na trhu. Seznámení se zásadami družstevnictví a jejich pochopení ve školních institucích vede nejen k brzkému rozvoji pozitivního přístupu k tomuto družstevnímu modelu a ke spolupráci coby zdroji důvěry, ale umožňuje rovněž šířit tyto postupy mezi rodiče, neboť se jim tak předepisují vzory pro spotřebu, jež jsou v souladu s navrhovanými kroky. V této souvislosti má zvláštní význam povzbudit podnikatelského ducha mládeže, aby bylo podpořeno a motivováno zakládání a posílení družstev, ať už na úrovni výroby, uvádění na trh nebo na úrovni spotřeby. K tomu všemu bezpochyby přispěje poznání, výměna a šíření osvědčených družstevních postupů.

3.3.6 Diferencovaný přístup v oblasti zdanění ⁽¹⁹⁾. Je třeba, aby spravedlivější zdanění umožnilo nasměrovat spotřebu na účinné využívání zdrojů ⁽²⁰⁾, aby se bral více na vědomí obsah každého výrobku ze sociálního hlediska a hlediska životního prostředí a přidaná sociální hodnota založená na družstevní formě. Nezávisle na specifickém rámci zdanění jsou daňové pobídky a vyrovnávací podpora některými z příměšších nástrojů s vyšším potenciálem pro dosažení zamýšlených cílů. Jak ukazuje předchozí zkušenost v různých členských státech, přijetí diferencovaného přístupu v oblasti zdanění podporuje finanční soběstačnost a nezávislost, ale stejně jako některé dříve navržené iniciativy si žádá předběžnou analýzu dopadu.

3.3.7 Technologické provedení. Technologický pokrok a jeho univerzální přístup představují nejlepší způsob, jak vybudovat k dosažení stanovených cílů. V tomto směru je třeba vyzdvihnout následující iniciativy: výzkum a inovace aplikované na zemědělsko-potravinářskou výrobu, vytváření nových

prostorů a kanálů pro uvádění zboží na trh a konečně osvědčování rostoucí jakosti prostřednictvím udělování plusových bodů za nutriční hodnotu, zaručení dodávek a další veřejné výhody na straně jedné a odečítáním bodů mimo jiné za negativní sociální a environmentální externality, aby bylo možné hodnotit kritéria jako zdraví a zabezpečení potravinami, ekologická stopa či sociální dopady a aby kromě toho byla oceněna spotřebiteli vzhledem k ceně a odpovídajícím výrobním a distribučním nákladům. Zavedení tohoto certifikačního nástroje do praxe vyžaduje současné zapojení takových prvků, jako jsou inteligentní telefony, zvláštní počítačové aplikace a sociální sítě.

3.4 Konkurenční výhody družstevního trhu

Nad rámec zjevných výhod, které přináší model, jenž se opírá o hospodářskou a sociální udržitelnost a spolupráci, s sebou družstevní trh nese řadu konkurenčních výhod, jež mají dopad na otázky stěžejního významu pro politiky Unie v následujících oblastech:

3.4.1 na hospodářské úrovni – stabilní a bezpečný přístup na trhy pro produkty zemědělců, udržitelné financování, sociálně odpovědné investice, dynamizace trhu, ochrana konkurence, ochrana práv a zájmů spotřebitelů atp.

3.4.2 na sociální úrovni – územní plánování, rozvoj venkova a začlenění, kulturní dědictví a místní a regionální identita, potravinová soběstačnost a zabezpečení potravin, žádná nadvýroba, přístupnost potravin, sociální sledovatelnost produktů, nestěhování podniků, zaručení důstojných mezd a zlepšení pracovních podmínek, sociální odpovědnost a odpovědná spotřeba, zdraví na úrovni Unie a zdravé životní styly, přímá účast občanů na přijímání rozhodnutí institucí, které je zastupují, atd.

3.4.3 na úrovni životního prostředí – úspory energie, zachování ekosystémů, ekologické stopy, agroekologie; racionální a odpovědné nakládání se surovinami a přírodními zdroji, životní cyklus zemědělsko-potravinářských produktů, vytváření ekologických pracovních míst jako strategie rozšiřování trhu atd.

V Bruselu dne 11. července 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽¹⁸⁾ Sdělení Komise Iniciativa pro sociální podnikání – Vytvářet příznivé prostředí pro podporu sociálních podniků v rámci sociálního hospodářství a sociálních inovací, COM(2011) 682 final.

⁽¹⁹⁾ Stanovisko CESE *Různé typy podniků*, Úř. věst. C 318, 23.12.2009, s. 22–28.

⁽²⁰⁾ COM(2011) 571 final a stanovisko *Podpora trvale udržitelné výroby a spotřeby v EU*, Úř. věst. C 191, 29.6.2012, s. 6.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Přezkum pokynů EU v odvětví letectví a letišť z let 1994 a 2005 (doplňující stanovisko)

(2012/C 299/10)

Zpravodaj: **pan KRAWCZYK**

Spoluzpravodaj: **pan WENNMACHER**

Dne 14. července 2011 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 jednacího řádu, rozhodl vypracovat doplňující stanovisko k tématu

Přezkum pokynů EU v odvětví letectví a letišť z let 1994 a 2005.

Poradní komise pro průmyslové změny, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 11. června 2012.

Na 482. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 11. a 12. července 2012 (jednání dne 11. července), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 143 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 1 člen se zdržel hlasování.

1. Závěry

1.1 Evropská komise chystá přezkum jednak pokynů o použití článků 92 a 93 Smlouvy o ES na státní podpory v odvětví letectví z roku 1994 a jednak pokynů EU pro financování letišť a pro státní podpory na zahájení činnosti pro letecké společnosti s odletem z regionálních letišť z roku 2005 (dále jen „pokyny v odvětví letectví“).

1.2 Od roku 2005 se členské státy vyhýbaly tomu, aby Komisi v mnoha případech oznamovaly, kterým letišťům nebo místním orgánům poskytovaly pomoc.

1.3 EHSV sdílí názor mnoha zainteresovaných stran, že přezkum stávajících pokynů v odvětví letectví je nezbytně nutný, a že v zájmu vytvoření rovných podmínek k němu musí dojít co nejdříve. Rozvoj regionálních letišť je důležitý pro hospodářský růst a územní soudržnost a vyžaduje jasná pravidla upravující státní podporu.

1.4 Pokud jde o provádění pokynů v odvětví letectví, EHSV se domnívá, že je nutné připravit studii, jež ukáže současný stav státní podpory a podobných praktik. Tato studie by měla – vedle analýzy současných praktik v tomto odvětví – poskytnout rovněž informaci o objemu a typu poskytovaných podpor, o jejich vlivu na skutečný hospodářský rozvoj a o jejich kvantitativním a kvalitativním dopadu na zaměstnanost.

1.5 V doporučeních EHSV týkajících se pokynů v odvětví letectví uvedené v odstavci 5 tohoto stanoviska Výbor:

— podporuje názor, že je nezbytné zavést jednotný unijní právní rámec pro celé letecké odvětví, jenž by zamezil nekontrolovaným praktikám podpory a zajistil rovné podmínky všem účastníkům trhu, a to i na místní úrovni;

— souhlasí, že soukromé investice nelze v zásadě považovat za státní podporu; Současně může veřejný provozovatel jednat jako soukromý investor, pokud je investice komerčně odůvodnitelná;

— doporučuje, aby státní podpora pro investice do infrastruktury letišť a podpora leteckým dopravcům na zahájení činnosti byla možná jen v přísně definovaných případech a aby byla omezena co do doby i intenzity;

— podporuje potřebu plné informovanosti o podpoře existující pro letiště a pro dopravce i o podmínkách, za nichž je možné tuto podporu poskytovat;

— vyzývá k další stimulaci sociálního dialogu a k zamezení sociálnímu dumpingu v tomto odvětví;

— podtrhuje význam správného provádění pokynů. Jejich prosazování je krajně důležité;

— vyzývá k zavedení dlouhodobé politiky rozvoje regionálních letišť. Pokyny v odvětví letectví lze úspěšně prosazovat jen tehdy, budou-li existovat jasné politické priority rozvoje regionálních letišť.

2. Úvod

2.1 Během posledních dvou desetiletí prošlo odvětví letecké dopravy řadou změn, a to hlavně kvůli liberalizaci a následnému vzniku nízkonákladových dopravců. I když nový jednotný trh letecké dopravy zpřístupnil leteckou dopravu značnému počtu

evropských občanů díky vzniku nových leteckých dopravců, nových regionálních letišť a nízkým cenám, měl nezanedbatelný dopad na zaměstnanost a pracovní vztahy v odvětví.

2.2 V roce 1994, v kontextu liberalizace trhu se službami letecké dopravy, přijala Komise první pokyny EU v odvětví letectví. Ty obsahují ustanovení týkající se posuzování sociálních podpor a podpor na restrukturalizaci pro letecké společnosti, jejichž cílem je zajistit leteckým dopravcům rovné podmínky. V roce 2005 byly doplněny o pokyny pro veřejné financování letišť a zahájení činnosti leteckých společností s odletem z regionálních letišť.

2.3 Evropská komise chystá přezkum jednak pokynů o použití článků 92 a 93 Smlouvy o ES na státní podpory v odvětví letectví z roku 1994 a jednak pokynů EU pro veřejné financování letišť a zahájení činnosti leteckých společností s odletem z regionálních letišť z roku 2005.

2.4 Řada evropských „síťových“ dopravců (z nichž většina je členem Sdružení evropských leteckých společností (AEA) byla podle vlastních slov v posledních letech konfrontována s novým typem hospodářské soutěže spočívající v tom, že dopravci získávají značné příjmy od místních orgánů a letišť. Dopravci sdružení v AEA zastávají názor, že taková podpora je neoprávněná a představuje očividný případ státní podpory vedoucí k vážnému narušení hospodářské soutěže na evropském trhu letecké dopravy.

2.5 Podle Sdružení evropských nízkonákladových leteckých dopravců (European Low Fares Airline Association, ELFAA) znamenala rostoucí konsolidace mezi síťovými dopravci, zaměřená na obsluhu jejich centrálních letišť, omezení alternativ regionů a jejich letišť, usilujících o rozšíření přímých vzájemných spojení. Nízkonákladoví dopravci znamenají pro regionální letiště na evropském trhu v mnoha případech jedinou perspektivu růstu. Nedávné rozšíření EU otevřelo nové tržní příležitosti a mnoho těchto trhů při rozvoji a udržování dopravních toků silně spoléhá na obchodní model nízkých poplatků. Podle ELFAA mají tyto trasy v kontextu evropské soudržnosti a regionálního rozvoje svou společenskou a hospodářskou hodnotu.

2.6 Od roku 2005 se členské státy vyhýbaly tomu, aby Komisi v mnoha případech oznamovaly, kterým letištím nebo regionálním orgánům poskytovaly podporu. Pokyny pro odvětví letecké dopravy z roku 2005 totiž nevedly k vytvoření vnitrostátních modelů s přesně definovanými podmínkami, za nichž by bylo možné podporu poskytovat. A co je možná ještě horší, v těch několika málo případech, jež oznámeny byly a vedly k zahájení formálního postupu ze strany Komise, byla rozhodnutí přinejlepším pomalá, s řadou nedořešených případů. To přispělo k zavedení určité beztrestnosti a benevolence.

2.7 Model letišť jako hospodářských motorů ekonomického rozvoje regionu byl podpořen rostoucí přímou (finanční) pasivitou státu, jenž na regiony a další místní orgány přenesl povinnosti dohledu nad těmito významnými infrastrukturami, jejich

správy a financování. Místní orgány chápou letiště stále více jako jeden z významných nástrojů rozvoje místního hospodářství.

2.8 Komise v poslední době obdržela značný počet stížností z tohoto odvětví, a to jak od bývalých vlajkových dopravců na nízkorozpočtové společnosti, tak od nízkorozpočtových společností na bývalé vlajkové dopravce. Od roku 2005 byl počet oznámení Komisi v porovnání s rychlým růstem regionálních letišť v EU značně nízký.

2.9 Hlavní závěry veřejné konzultace provedené Komisí jsou tyto:

- potřeba zjednodušení a větší transparentnosti pokynů;
- podpora lepšího vymáhání pravidel státní podpory leteckým dopravcům a letištím;
- nová kategorie pravidel pro zamezení narušení hospodářské soutěže mezi letišti ležícími ve stejné oblasti;
- větší jasnost a předvídatelnost pravidel investiční pomoci (jasné definice finančních parametrů).

2.10 EHSV proto sdílí názor mnoha zainteresovaných stran, že přezkum stávajících pokynů v odvětví letectví je nezbytně nutný, a že v zájmu vytvoření rovných podmínek k němu musí dojít co nejdříve. Rozvoj regionálních letišť je důležitý pro hospodářský růst a územní soudržnost a vyžaduje jasná pravidla upravující státní podporu.

2.11 Pokud jde o provádění pokynů v odvětví letectví, EHSV se domnívá, že je nutné připravit studii, jež ukáže současný stav státních podpor a podobných praktik. Studie by měla poskytnout podrobné informace o výši a druhu poskytnutých podpor, o jejich dopadu na reálný hospodářský rozvoj/účinnost a o jejich kvantitativním a kvalitativním dopadu na zaměstnanost.

2.12 Dnešní hospodářská krize ve světě, a zejména rostoucí daňové tlaky v EU a členských státech, mohou existující politiku státní podpory rozvoje regionálních letišť zproblematizovat. Je nezbytné lépe porozumět tomu, do jaké míry je stávající hospodářský model fungování regionálních letišť udržitelný v dlouhodobější perspektivě. Jak ukazuje současná debata o VFR 2014–2020, dokázat v EU více s menším objemem peněz je značnou výzvou. Totéž pochopitelně platí i pro téma pojednávané v tomto stanovisku.

3. Trh

3.1 V členských státech EU je přibližně 460 letišť využívaných pro komerční letecký provoz. V roce 2010 odbavilo zhruba 60 % letišť v EU méně než 1 milion cestujících.

3.2 Trh letecké přepravy prošel v posledních letech dramatickým vývojem: nízkonákladoví dopravci vyvinuli nové, komplexní podnikatelské modely navázané na regionální letiště a získali značné podíly na trhu. Zároveň s tím prošly téměř všechny bývalé národní letecké společnosti procesem restrukturalizace a ještě více upevnily své postavení v Evropě.

3.3 V roce 2005 měli nízkonákladoví dopravci 25 % podíl na vnitroeurospkém trhu, zatímco v roce 2010 vzrostl tento podíl na 39 %. Vezmeme-li v úvahu jen dopravu mezi regionálními letišti, vzroste tento podíl na 43 %. V období 2008 až 2010 zaznamenali tradiční „síťoví“ letečtí dopravci (členové AEA) na svých vnitroeurospkých spojích výrazné ztráty, a navzdory pozitivním výsledkům na dálkových tratích (1 mld. eur v roce 2008, 100 mil. eur v roce 2009 a 1,1 mld. eur v roce 2010) byl celkový EBIT kvůli negativnímu saldu na krátkých tratích negativní.

3.4 Na základě současných trendů a plánů na obnovu leteckého parku ELFAA očekává, že do roku 2020 vzroste podíl nízkonákladových dopravců na vnitroeurospké letecké přepravě cestujících na 45–53 %. U spojení mezi regionálními letišti se předpokládá nárůst podílu nízkonákladových dopravců na 50–60 %. Nízkonákladoví dopravci nezaznamenali během poslední krize takový rozsah ztrát jako „síťoví“ dopravci.

3.5 Ve spojení regionálních letišť hrají nízkonákladoví dopravci zdaleka nejsilnější úlohu. V kategorii nízkonákladových dopravců mají tři dopravci více než 52 % tohoto trhu, zatímco tři nejsilnější „síťoví“ dopravci představují pouze 22 % vnitřního síťového trhu. Z kombinace a) rostoucího podílu nízkonákladových dopravců na vnitroeurospkých tratích a b) rostoucího podílu na tratích mezi regionálními letišti oproti tradičním spojeními mezi centrálními letišti se dá usuzovat, že je dnes větší nabídka než bývala, avšak část tohoto nárůstu nabídky (jmenovitě spojení mezi regionálními letišti) je zajišťována omezeným počtem konkurentů.

3.6 Vezmeme-li v úvahu skutečné náklady na infrastrukturu, nelze značnou část evropských regionálních letišť – s výjimkou významných centrálních evropských letišť a největších evropských regionálních letišť – považovat za ekonomicky životaschopné. Řada malých regionálních letišť nemůže nést náklady na infrastrukturu, financovanou z jiných dostupných zdrojů, často na regionální úrovni. Značný počet letišť by musel prostě zavřít, kdyby měl platit skutečné náklady na infrastrukturu.

3.7 Je důležité mít na paměti, že Evropa bude v nadcházejících letech čelit nedostatečné letištní kapacitě. Studie EUROCONTROL *Úkoly růstu* (Challenges of growth) z roku 2008 i nedávná dlouhodobá předpověď z roku 2010 zdůrazňují nedostatečnou kapacitu evropských letišť s ohledem na předpokládaný nárůst dopravy do roku 2030 (16,9 mil. letů, tj. 1,8

krát více oproti roku 2009). Podle těchto odborných zpráv nebude moci být – navzdory zvýšení kapacity sítě evropských letišť do roku 2030 o 41 % – alarmujících 10 % všech letů odbaveno v důsledku nedostatečné letištní kapacity.

3.8 I když externí financování infrastruktury obecně není pro nejvýznamnější letiště klíčovou otázkou, je životně důležité pro mnoho regionálních letišť, jež nemají úspory z rozsahu a komerční příjmy, které by přinášely marži potřebnou pro financování jejich infrastruktury.

3.9 Nový trh spojení regionálních letišť je z důvodu značné nestálosti trhu pro určitá regionální letiště jak příležitostí, tak příčinou nejistoty. Především nízkonákladoví dopravci jsou schopni – v závislosti na hospodářském potenciálu nové trasy – převést svá letadla a personál v celé Evropě ve velmi krátké době na jiné letiště. Stabilita a předvídatelnost zisků těchto letišť je tak otázkou.

3.10 Podpora na zahájení činnosti podle současných pokynů vyústila v soutěž o investice mezi jednotlivými regiony za účelem rozvoje vlastních regionálních letišť, a to velmi často za pomoci využívání fondů EU. Dostane-li se některé regionální letiště do finančních obtíží, požaduje region další podporu s odůvodněním, že jsou tato regionální letiště málo využívána a znamenají pro místní orgány nezbytné náklady.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Letectví je z dlouhodobého hlediska velmi málo výnosné odvětví a vládne v něm již silná konkurence. V takovém prostředí může i malá podpora ovlivnit hospodářskou soutěž, takže je nutné tento problém řešit s velkou opatrností.

4.2 Hlavní otázkou je, jaký druh přístupu při přípravě nových pokynů v odvětví letectví potřebujeme. Je jich totiž přinejmenším několik.

4.2.1 Podle ELFAA je zhodnocení potenciálu regionálních letišť zásadní pro pokračování procesu územní soudržnosti a regionálního rozvoje v EU, ale i pro odstranění přetížení na „centrálních“ letištiích „síťových“ leteckých dopravců. Rozvoj regionálních letišť znamená větší zaměstnanost, lepší obchodní příležitosti pro podniky v odlehlých oblastech EU, nižší emise díky přímým spojeními mezi regiony namísto nepřímých letů mezi centrálními letišti a nižší emise z pozemní dopravy díky využití blízkých letišť cestujícími. Rozvoj regionálních letišť musí být podpořen flexibilními pokyny ze strany státu, jež budou zaměřeny spíše na zásadu investora v podmínkách tržního hospodářství, než na přísná pravidla, jež by zabraňovala růstu tam, kde je žádoucí.

4.2.2 Podle AEA by měly nové pokyny usilovat o to, aby byli všichni dopravci fungující v tomto odvětví chráněni před diskriminační a netransparentní finanční pomocí poskytovanou leteckým společnostem regionálními letišti nebo místními orgány. Taková pomoc by měla být možná jen v přísně

definovaných případech a měla by být omezena co do doby i intenzity. Mohla by být navíc poskytována výhradně v souladu se zásadami transparentnosti, rovného zacházení a nediskriminace dopravců.

4.2.3 Podle ACI EUROPE by hlavním hlediskem pro posuzování opatření státní podpory mělo být možné narušení hospodářské soutěže ze strany letiště, pokud jde o objem provozu.

4.2.3.1 Výjimka pro letiště kategorie D (do 1 milionů cestujících): Obecně se uznává, že letiště pod určitou prahovou hodnotou nejsou normálně komerčně životaschopná a mohou vyžadovat veřejné financování. Tato malá letiště navíc často zajišťují územní konektivitu regionů a městských aglomerací a vzhledem k omezenému objemu dopravy nemají obvykle nepříznivý vliv na obchodní podmínky v EU. Podle ACI by proto mělo být využívání veřejných financí k rozvoji nové infrastruktury a nových linek povoleno bez předchozího oznámení. Veškerá veřejná podpora by však měla skončit, jakmile je dosaženo prahové hodnoty 1 milionu cestujících.

4.2.3.2 Veřejné financování infrastruktury a zahájení činnosti ze strany letišť s více než 1 milionem cestujících musí být v souladu s kritériem soukromého investora, přizpůsobeného konkrétním potřebám letištního odvětví.

4.3 EHSV podporuje názor zastávaný Komisí, že pokud jde o revizi celkového přístupu ke státní podpoře uvedené v pokynech, je třeba podporovat následující zásady:

- nesmí docházet k žádným narušením hospodářské soutěže;
- dalším umožňováním regionální letecké dopravy je třeba zlepšovat rozvoj a dostupnost regionů;
- je třeba se vyvarovat provozování více neziskových letišť v jedné oblasti;
- je třeba se vyvarovat vytváření a udržování nadměrných kapacit.

4.4 Je třeba podporovat rozvoj letišť schopných krýt své náklady, a větší účast soukromých investorů. EHSV nicméně na druhé straně chápe a podporuje potřebu závazku veřejné služby leteckého spojení v hospodářském zájmu, zejména spojení odlehlých regionů a ostrovů.

5. Doporučení

5.1 EHSV podporuje názor, že je nezbytné zavést jednotný unijní právní rámec pro celé letecké odvětví, jenž by zamezil nekontrolovaným praktikám podpory a zajistil rovné podmínky všem účastníkům na trhu, a to i na místní úrovni.

5.2 Soukromé investice nelze v zásadě považovat za státní podporu. Současně může veřejný provozovatel jednat jako soukromý investor, pokud je investice komerčně odůvodnitelná.

5.3 Nové pokyny, jež by měla Komise navrhnout, by měly usilovat o to, aby byli všichni dopravci a všechna letiště chráněna před diskriminační, netransparentní a narušující finanční pomocí poskytovanou místními orgány nebo letišti. Veřejné financování nesmí narušovat hospodářskou soutěž ani mezi letišti, ani mezi leteckými dopravci. EHSV se domnívá, že blokové výjimky pro určité kategorie letišť nebo leteckých dopravců nejsou pro podporu regionálního rozvoje nutné.

5.3.1 Státní podpora pro investice do infrastruktury letišť a pomoc leteckým dopravcům na zahájení činnosti by měla být možná jen v přísně definovaných případech a měla by být omezena co do doby i intenzity. Měla by být navíc poskytována jen za výjimečných okolností a s řádným ohledem na zásady transparentnosti, rovného přístupu a nediskriminace.

5.3.2 Pokud jde o transparentnost, podmínky, za nichž je veřejná podpora možná, by měly být zveřejněny. Měla by existovat plná informovanost o podpoře existující pro letiště a pro dopravce i o podmínkách, za nichž je možné tuto podporu poskytovat.

5.3.3 Nové pokyny musí být vytvořeny za pomoci jasného a jednoduchého souboru pravidel, aby bylo v evropském leteckém odvětví dosaženo právní jistoty. EHSV by rád podtrhl význam správného provádění pokynů. Jejich prosazování je krajně důležité.

5.4 Nové pokyny musí zohledňovat zájmy zaměstnanců a cestujících. Protože lidské zdroje jsou základním prvkem kvality systému letecké dopravy, musí odvětví civilní letecké dopravy nabízet kvalitní zaměstnání a dobré pracovní podmínky. V tomto smyslu je důležité podporovat v odvětví sociální dialog a zamezit sociálnímu dumpingu.

5.5 EHSV vyzývá k zavedení dlouhodobé politiky rozvoje regionálních letišť. Pokyny v odvětví letectví lze úspěšně prosazovat jen tehdy, budou-li existovat jasné politické priority rozvoje regionálních letišť. Úkolem Komise by mělo být takový politický program co nejrychleji vypracovat a připravit.

5.6 EHSV vyzývá členské státy, aby důrazně podpořily přípravu a provádění nových pokynů a angažovaly se v tomto směru. V případě státní podpory musí být zasíláno oznámení.

5.7 Pro otevření určitých oblastí a splnění environmentálních požadavků bude nezbytné dále zkoumat a provádět vytváření účinné součinnosti železniční a letecké dopravy.

5.8 To je důležité zejména kvůli přidělování financí EU v novém VFR. Dokázat více s menším objemem peněz vyžaduje jasné priority. Regionální rozvoj je velmi důležitý, neměl by však již ospravedlňovat rozvoj letišť, na nichž není možné vytvořit dostatečnou poptávku.

V Bruselu dne 11. července 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

III

(Přípravné akty)

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

482. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ VE DNECH 11. A 12. ČERVENCE 2012

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Restrukturalizace a předjímání změn: poučení z nedávných zkušeností (zelená kniha)

COM(2012) 7 final

(2012/C 299/11)

Zpravodaj: **pan PEZZINI**Spoluzpravodaj: **pan STUDENT**

Dne 17. ledna 2012 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

zelené knihy Restrukturalizace a předjímání změn: poučení z nedávných zkušeností

COM(2012) 7 final.

Poradní komise pro průmyslové změny (CCMI), kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 11. června 2012.

Na 482. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 11. a 12. července 2012 (jednání dne 11. července 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 134 hlasy pro, 7 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) by chtěl úvodem poukázat na skutečnost, že hlavním aktérem strategií přizpůsobení subjektů, které působí na trzích, je již ze své definice podnik, který je tedy ústředním prvkem restrukturalizačního procesu.

1.2 Výbor zdůrazňuje významnou roli, kterou měla a má v oblasti restrukturalizace průmyslu Poradní komise pro průmyslové změny (CCMI), jež je místem konstruktivního dialogu a zpracování nápadů a návrhů předkládaných Komisi, Radě a Evropskému parlamentu.

1.3 EHSV zdůrazňuje, že restrukturalizace jsou v zásadě složité procesy. Předjímat změny znamená připravit podniky

a pracovníky na to, aby byli s to vyrovnat se s novými výzvami, minimalizovat sociální dopad změn, maximalizovat šanci na úspěch, vytvářet prostředí vzájemné důvěry a cíleně zapojovat sociální partnery a organizovanou občanskou společnost.

1.4 Pracovníci a podniky v EU čelí následujícím výzvám:

— rychlým změnám na vnitřních a mezinárodních referenčních trzích;

— vstupu nových globálních partnerů na trh;

— zavádění nových technologických aplikací urychlujících procesy zastarávání;

- spotřebitelům, kteří si jsou stále více vědomi své úlohy při zaměřování se na spotřebu a investice šetrné k životnímu prostředí a zohledňující udržitelný rozvoj;
- demografické změně vyostřující stárnutí pracovních sil;
- velkým změnám na trzích práce, provázeným mohutným sociálním dumpingem;
- a v současné době i přetrvávajícím problémům spojeným s hospodářskou a finanční krizí a slabé přítomnosti Evropy na světových trzích.

1.5 EHSV se proto domnívá, že zelená kniha byla předložena včas a ve vhodnou chvíli, nicméně doufá, že na zahájené úvahy a diskuse naváže konkrétní a účinné kroky v rámci integrovaného přístupu na všech úrovních – výroby, spotřeby i služeb. To bude vyžadovat spolupráci a výměnu informací mezi jednotlivými úrovněmi výrobního a distribučního řetězce, včetně výměny příslušných osvědčených postupů a harmonogramu s přesnými lhůtami pro uplatňování hlavních směrů, norem a referenčních rámců opírajících se o evropské *acquis* a o společné a sdílené hodnoty.

1.6 EHSV se domnívá, že při předjímání změn a při restrukturalizacích má zásadní význam jednak zhodnocení úlohy sociálních partnerů, organizované občanské společnosti a spotřebitelů na úrovni EU, členských států, regionů, obcí a podniků, jednak zapojení odpovědných pracovníků na místní úrovni a sítí znalostí a schopností.

1.7 Sociální dialog, vyjednávání a účast jsou podle EHSV nejen základními hodnotami evropského sociálního modelu, ale také nástroji, které úspěšně podporují a propagují sociální soudržnost, kvalitní pracovní místa, vytváření nových pracovních míst a posilování inovací a konkurenceschopnosti evropských ekonomik.

1.8 Strukturální politika EU, politika soudržnosti EU a politiky v oblasti inovací a výzkumu by podle EHSV měly být zaměřeny na aktivní podporu mechanismů předjímání restrukturalizací a doprovodných opatření pro restrukturalizace za účelem jejich přeměny v ty nejlepší systémy pro pracovníky i podniky.

1.9 EHSV se domnívá, že k zaručení úspěchu evropské strukturální politiky je nezbytná větší účast hospodářských a sociálních partnerů v orgánech pro monitorování strukturálních fondů.

1.10 EHSV doporučuje úzce provázat a koordinovat opatření strukturální politiky s opatřeními na podporu výzkumu a inovací, což s pomocí investic a průmyslových politik podpoří přechod na nízkouhlíkovou evropskou ekonomiku.

1.11 Programy EU v oblasti odborného vzdělávání a přípravy a celoživotního učení by podle EHSV měly být prioritními nástroji veřejných orgánů a podniků k aktivnímu předjímání změn, a měly by tak podpořit nepřetržité úsilí hospodářských subjektů, v prvé řadě malých a středních podniků, a pracovníků.

1.12 EHSV doporučuje, aby se na úrovni EU usilovalo o užší koordinaci mezi politikami a útvary Komise, agenturami a četnými pozorovateli, a bylo tak možné jednotným a soudržným způsobem podpořit rozhodnutí podniků procházejících restrukturalizací. Zejména malé a střední podniky a mikropodniky, které mají s předjímáním restrukturalizací očividné problémy, by měly mít možnost využívat odpovídající mechanismy podpory a poradenství.

1.13 EHSV zdůrazňuje, že státní podpora určená na udržení zaměstnanosti v podnicích zasažených problémy souvisejícími s globalizací musí záviset na podmínkách, které zaručí volnou a spravedlivou hospodářskou soutěž.

1.14 EHSV v neposlední řadě požaduje, aby byla posílena evropská politika na podporu rozvoje sdíleného předjímání v regionech a odvětvích, s cílem uskutečnit společné a sdílené vize, a to i díky většímu využití území, které umožní vytvářet větší počet lepších pracovních míst ve zdravých a konkurenceschopných podnicích.

1.15 Vzhledem k demografickému vývoji v Evropě považuje EHSV za mimořádně důležitou aktivní politiku v oblasti stárnutí a tzv. stříbrné ekonomiky, která výrobu a služby uzpůsobí těmto novým příležitostem.

2. Úvod

2.1 Obnova evropského hospodářství si vyžádá čas, než se vymaní z nehlubší recese, která Evropu v posledních desetiletích postihla. Krize dostala veřejné finance jednotlivých států a vlády pod velký tlak a způsobila v reálné ekonomice racionalizaci, restrukturalizaci a rušení podniků, což se dramatickým způsobem odrazilo v nezaměstnanosti.

2.2 Restrukturalizace obnáší složité procesy, které mají více rozměrů a vyžadují změnu podnikových strategií z hlediska organizace, formy, velikosti a činnosti podniku.

2.2.1 Především na úrovni jednotlivých odvětví by měly být vytyčeny četné hospodářské a operační cíle vycházející z podmínek na globálních trzích a v odvětvích, v nichž podnik působí.

2.3 Tento proces by měl směřovat k předjímání pracovních příležitostí v nově vznikajících odvětvích a zejména v malých a středních podnicích, jež nejvíce pociťují důsledky současné krize, přičemž je třeba zohlednit zájmy a chování spotřebitelů.

2.4 Předjímat změny znamená připravit podniky a pracovníky na to, aby byli s to vyrovnat se s budoucím vývojem, ale také naplánovat nezbytné restrukturalizace k řešení těchto problémů, minimalizovat sociální dopad změn tím, že bude zaručena stabilita a budou sníženy náklady, a chránit životní prostředí a udržitelný rozvoj. Evropské technologické platformy a studie, které tyto platformy vypracovaly, mohou pracovníkům i podnikům poskytnout konkrétní perspektivy.

2.5 V posledních dvaceti letech jsme byli svědky častějšího výskytu nového umístování na trzích, přemístění, reorganizace a/nebo rušení výrobních jednotek, fúzí, akvizic a/nebo externalizace činnosti. V posledních čtyřech letech však Evropa stále více pocítuje, že je třeba posílit schopnost těchto procesů předjímat změny podle rychlosti změn a podle naléhavosti restrukturalizací, které jsou vzhledem ke zhoršení hospodářské a finanční krize a krize na trzích nezbytné. Na trhy v jednotlivých zemích **mají vliv** i jevy, jako je prudce rostoucí objem prodeje po internetu a přeshraničního prodeje.

2.6 Hospodářská a finanční krize nejenom urychlila restrukturalizační procesy na nejrůznějších úrovních, ale byla rovněž důvodem k přijetí úsporných opatření a ke snížení veřejných výdajů, což mělo závažné důsledky v podobě rušení pracovních míst ve veřejném sektoru. Kromě toho v mnoha zemích narušila různé systémy ochrany pracovníků, místních společenství a podniků.

2.7 Cílem Komise v oblasti restrukturalizace je pomoci posílit a šířit kulturu předjímaní a inovování způsobu, jakým se restrukturalizace provádí: „Členské státy a Unie pracují [...], aby dosáhly cílů článku 3 Smlouvy o Evropské unii“ (článek 145 SFEU).

2.8 Komise již ve svém sdělení z roku 2005 o restrukturalizacích a zaměstnanosti uznala problémy spojené se sociálními náklady restrukturalizace, a to nejen pro pracovníky, kteří stále častěji zakoušejí nejisté podmínky své práce, ale i pro různá hospodářská odvětví.

2.9 Restrukturalizace jsou sice v zásadě upraveny předpisy na národní či regionální úrovni, ale Unie nese velkou zodpovědnost za jejich řízení, kontrolu a rychlé provedení, jelikož musí dbát na řádné fungování příslušného právního rámce EU jak z hlediska lhůt pro informování a konzultace, tak i ochrany pracovníků⁽¹⁾, a převzít aktivní úlohu, která vychází především ze strategie Evropa 2020 a ze závazků stanovených ve Smlouvě.

2.10 Pokud se chce EU úspěšně vyrovnat s výzvami finanční a hospodářské krize, globalizace, změny klimatu, demografických trendů a rostoucími nerovnostmi způsobenými sociálními náklady úsporných opatření, musí vypracovat a posílit aktivní strategie v oblasti předjímaní a řízení restrukturalizací, a to na základě společného rámce hodnot a postupů, který bude v souladu s velkými sociálními a hospodářskými cíli Smlouvy.

2.11 V rámci „integrovaných hlavních směrů“ strategie Evropa 2020 (přijatých Radou dne 22. dubna 2010) by tudíž

Unie a členské státy měly provést reformy zaměřené na „inteligentní růst“ stavějící na znalostech a inovacích a zaměřit se přitom na potřeby a chování spotřebitelů a na:

- podporu koordinovaných strukturálních reforem, které by byly účinným přínosem pro růst a zaměstnanost a posílily konkurenceschopnost Unie na světovém trhu;
- zajištění fungování trhů práce prostřednictvím investic do úspěšných přestupů na trhu práce, rozvoje vhodných dovedností, zvyšování kvality pracovních míst a boje proti strukturální a dlouhodobé nezaměstnanosti a nezaměstnanosti osob, které nikdy nebyly zaměstnané;
- zdokonalení podnikatelského prostředí a podněcování zakládání nových podniků a tvorby nových pracovních míst, především v zelené a stříbrné ekonomice;
- zvyšování kvality vzdělávání zaručením přístupu ke vzdělání pro všechny a prohlubováním vztahů mezi odbornou přípravou, akademickým světem a trhem práce;
- podporu aktivních modelů osvědčených postupů, které umožní předjímat restrukturalizace v podnicích, jež jsou na měnícím se trhu práce nezbytné;
- zlepšení regulačního rámce tak, aby se prosazovaly inovace a předávání znalostí v celé EU;
- podporu soukromého podnikání a napomáhání přerodu kreativních myšlenek v produkty, služby a postupy, které mohou vytvářet kvalitní pracovní místa;
- podporu územní, hospodářské a sociální soudržnosti;
- účinnější reakci na evropské a celosvětové společenské výzvy.

2.12 Restrukturalizace podniků a odvětví jsou podporovány prostřednictvím podnikových systémů včasného varování (viz *European Restructuring Monitor* – ERM), které jsou předpokladem pro účinné plánování restrukturalizací a jsou společné pro všechny dotčené strany. Jejich účelem je umožnit pracovníkům odpovídající odbornou rekvalifikaci, ale také zajistit budování odvětvových a meziodvětvových sítí schopných usměrňovat změny integrovaným způsobem a za pomoci odborného poradenství, tak aby byla zaručena vysoká míra zaměstnatelnosti.

2.13 Dne 18. dubna 2012 předložila Komise ve Štrasburku svůj nový soubor opatření v oblasti zaměstnanosti, k němuž se EHSV bude vyjadřovat, a vyzvala v něm členské státy, aby posílily své národní politiky zaměstnanosti, a ohlásila, že hodlá posílit koordinaci a monitorování politik zaměstnanosti.

⁽¹⁾ Směrnice o evropské radě zaměstnanců 2009/38/ES, Úř. věst. L 122, 16.5.2009, směrnice 2002/14/ES, Úř. věst. L 80, 23.3.2002, směrnice 2001/23/ES, Úř. věst. L 82, 22.3.2001, směrnice 98/59/ES, Úř. věst. L 225, 12.8.1998, a nařízení Rady (ES) č. 1346/2000, Úř. věst. L 160, 30.6.2000.

3. Zelená kniha Komise

3.1 Komise zahájila veřejnou konzultaci týkající se restrukturalizace podniků a předjímání změn s cílem „vytipovat úspěšné postupy a politiky v oblasti restrukturalizací a přizpůsobení se změnám“.

3.2 V zelené knize se kladou různé otázky týkající se poučení z krize, potenciálních hospodářských a průmyslových změn, schopnosti podniků a pracovníků přizpůsobit se, úlohy místních a regionálních orgánů, funkce odborné přípravy v řízení lidských zdrojů a při dialogu mezi hospodářskými a sociálními subjekty.

4. Obecné připomínky

4.1 Podle Výboru je třeba zelenou knihu považovat za pokračování sdělení z roku 2005 o restrukturalizacích a zaměstnanosti, jehož cílem bylo definovat úlohu EU v oblasti předjímání a řízení restrukturalizací, aby se zvýšila zaměstnanost.

4.2 Sdělení z roku 2005 podle Výboru vedlo k pozitivnímu vývoji různých činností na úrovni EU zaměřených na podporu evropského přístupu k předjímání a restrukturalizaci, jako jsou četné tematické konference na vysoké úrovni a odborné semináře (Fórum pro restrukturalizaci), iniciativy v rámci ESF, různé srovnávací studie, vypracování „sady náčiní“ a pokynů – ukázkovým příkladem je pracovní dokument útvarů Komise nazvaný *Restructuring in Europe 2011* (Restrukturalizace v Evropě v roce 2011), který zelenou knihu doprovází.

4.3 EHSV se znepokojením konstatuje, že zelená kniha nepředkládá žádné návrhy opatření, která by byla zařazena do harmonogramu s přesnými a velmi krátkými lhůtami a byla by reakcí na závažnou existující krizi, ale zaměřuje se na řadu otevřených otázek, aniž by upřesňovala lhůty a způsob provádění. Zdá se naopak, že účinnější jsou opatření navržená v rámci jiných nástrojů – například v souboru opatření v oblasti zaměstnanosti předloženém v květnu 2012, k nimž se EHSV bude vyjadřovat.

4.4 Hlavním aktérem strategie přizpůsobení a umístění vlastních operačních jednotek na trzích je již ze své definice podnik, který je tudíž i hlavním aktérem restrukturalizací, jež z těchto operačních strategií vyplývají. Při tom je však třeba mít na zřeteli:

- kontext globalizace ekonomik, přičemž na evropský trh a na mezinárodní trhy vstupují nové země se stále perspektivnějšími a konkurenceschopnějšími odvětvími;
- specifčnost jednotlivých zemí v Unii i mimo ni;
- vícerozměrný rámec evropských referenčních politik, který přímo ovlivňuje fungování a rozhodování podniků jak z hlediska uplatňovaných předpisů, tak i strategických a operačních příležitostí;

— národní/regionální rámec upravující technické a provozní podmínky, v nichž se podnik a pracovníci pohybují;

— územní rámec, v němž jsou skutečně prováděny restrukturalizační operace a procesy pro jejich předvídání tím, že koordinují vnější zúčastněné strany a podniky, a v němž jsou v praxi uskutečňovány mechanismy zaměřování a podpory především pro malé a střední podniky;

— rámec pro sociální dialog, kolektivní vyjednávání a rozvoj úlohy sociálních partnerů a zástupců podniku, který má více než kdy jindy zásadní význam pro přizpůsobování výroby, organizace práce a pracovních podmínek rychle se měnícím okolnostem během krize a spoléhá se na dobrá sociální partnerství.

4.5 Za účelem uskutečňování strategie rozvoje na evropské úrovni EHSV připomíná to, co již uvedl dříve⁽²⁾: sociální partneři a organizovaná občanská společnost by se jako celek měli zaměřit na vytvoření sociálně odpovědného území, v němž bude možné uskutečňovat různé následující vzájemně koordinované strategie:

- strategii stálosti a přežití, schopnou poskytnout možnost uskutečňovat činnosti na vyspělých trzích prostřednictvím větší specializace na trhu a omezení nákladů nebo díky vysoké diverzifikaci v příbuzných odvětvích;
- strategii inovace postupů, výrobků a služeb, na nových trzích, s novými technologiemi a novými materiály, které zajistí vývoj nových výrobků;
- nové iniciativy na základě prognóz o nových perspektivních výrobcích a službách (např. na rozhodujících trzích), do nichž musí proudit nové investice;
- územní marketing, který by byl na základě úmluv s výzkumnými organizacemi zaměřen na špičkovou kvalitu s cílem zvýšit šíření technologií;
- finanční podporu prostřednictvím rozvojové finanční instituce a rovněž s využitím záruky Evropského Investičního Fondu, ale také strukturálních fondů;
- úvěrová sdružení za účelem odložení splátek malých a středních podniků, což zejména umožní udržet pracovní místa;
- konsolidaci krátkodobých závazků, aby bylo mikropodnikům a malým podnikům umožněno soustředit se na výrobu, prodej a poprodejní služby pro jejich výrobky;

⁽²⁾ Stanovisko EHSV k tématu Dopad světové krize na nejdůležitější evropská výrobní odvětví a evropské služby, Úř. věst. C 318, 23.12.2009.

- podporu inovačního terciárního sektoru (zelená ekonomika) a osobních služeb (stříbrná ekonomika) s využitím možností inovační odborné přípravy, které nabízí Evropský sociální fond;
- rozvoj kvalitních služeb pro občany i díky rozvoji sociálních a zdravotních zařízení⁽³⁾;
- politiky v oblasti infrastruktury, které přispějí k přijímání inovativnějších rozhodnutí, v zájmu nízkouhlíkového hospodářství;
- posílení kritérií energetické účinnosti a environmentálních kritérií zejména ve veřejných zakázkách;
- lepší přístup k informacím;
- vybavení regionů strategiemi inteligentní specializace, se zapojením organizované občanské společnosti a všech hospodářských a sociálních subjektů.

4.6 Strukturální politika EU, politika soudržnosti EU a politiky v oblasti inovací a výzkumu by podle EHSV měly být zaměřeny na aktivní podporu mechanismů předjímání restrukturalizací a doprovodných opatření pro restrukturalizace za účelem jejich přeměny v ty nejlepší systémy pro pracovníky i podniky. Strukturální fondy – především Evropský sociální fond, Evropský fond pro regionální rozvoj a Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci – mohou hrát významnou úlohu při zvyšování zaměstnatelnosti pracovníků a omezení sociálních důsledků propouštění zaměstnanců na minimum.

4.7 EHSV se domnívá, že je nezbytná větší účast hospodářských a sociálních partnerů a subjektů organizované občanské společnosti v orgánech partnerství a orgánech pro monitorování strukturálních fondů, a zdůrazňuje, že hlavním předpokladem k zaručení úspěchu evropské strukturální politiky jsou specifické kompetence zainteresovaných stran na daném území.

4.8 EHSV považuje za důležitou především integraci mezi politikami restrukturalizací a průmyslovými politikami přechodu na nízkouhlíkovou evropskou ekonomiku, která respektuje požadavky na klima a životní prostředí a může díky odpovídajícímu financování vytvořit nová „zelená“ pracovní místa a nové „zelené“ kvalifikace, jak již EHSV zdůraznil v předcházejících stanoviscích⁽⁴⁾.

4.8.1 Také s ohledem na vyhlášení roku 2012 Evropským rokem aktivního stárnutí se EHSV domnívá, že je důležité rozvíjet kvalifikace v jednotlivých útvarech nevládních organizací, sociálních podniků a ostatních podniků s cílem

podporovat zdravé, aktivní a důstojné stárnutí a vytvářet produkty a služby odpovídající potřebám takovýchto spotřebitelů⁽⁵⁾.

4.9 Také programy EU v oblasti odborného vzdělávání a přípravy a celoživotního učení by podle EHSV měly být prioritními nástroji k aktivnímu předjímání změn, a měly by tak podpořit nepřetržité úsilí podniků a pracovníků. Jak se uvádí v *Business Europe*, 72 % podniků v EU projevilo potřebu systematicky školit vlastní zaměstnance a 32 % pracovníků v EU se v roce 2010 účastnilo odborných kurzů financovaných zaměstnavatelem.

4.10 Pokud jde o sociální reakci na krizi, nebyly národní balíčky podpor a dosud přijaté návrhy dostačující. Nebyl brán dostatečný zřetel na nutnost vytvářet pracovní místa či přijímat nezbytná opatření na podporu poptávky (jako např. balíčky koordinovanějších daňových pobídek a mzdové politiky).

4.10.1 Státní podpora a finanční prostředky ze strukturálních fondů určené na podporu zaměstnanosti v podnicích zasažených problémy souvisejícími s globalizací a úvěry musí být podmíněny tím, že zaručí, že nevytvoří překážky volné hospodářské soutěži, že budou usilovat zejména o udržení úrovně zaměstnanosti a že budou respektovat kolektivní smlouvy. Musí být zohledněn například vývoj v Nizozemsku, kde se velmi dobře osvědčil model samostatně výdělečně činných osob bez zaměstnanců. Nezaměstnaní tak díky tomuto systému mají šanci nabídnout své schopnosti a vytvářet si sami pracovní místa.

4.11 Podle EHSV je třeba, aby na úrovni EU došlo k užší koordinaci mezi politikami a útvary Komise, a byla tak jednotným a soudržným způsobem podpořena rozhodnutí podniků procházejících restrukturalizací:

1. Evropská politika zaměstnanosti a vzdělávání, politika EU v oblasti výzkumu a inovací, podniková politika a evropská průmyslová politika, energetická a environmentální politika, zelená ekonomika, IKT a obchodní a zahraniční politika Unie musí zejména poskytnout jednoznačnou společnou vizi vedoucím pracovníkům v evropských podnicích a pracovníkům a podpořit je při rozhodování o přizpůsobení strategií a kvalifikací.
2. Evropské agentury (např. CEDEFOP v Soluni a EUROFOUND v Dublinu), střediska pro sledování (např. *Evropské středisko pro sledování malých a středních podniků* či *Evropské středisko pro monitorování změn*), orgány Společného výzkumného střediska (např. IPTS v Seville) a prognózování v rámci podprogramu *Věda a společnost 7* rámcového programu pro výzkum, technologický rozvoj a demonstrace – ti všichni by měli nalézt styčné body a spojovací články, aby podnikům a pracovníkům poskytovali jasné a dostupné rámce pro změny.

4.12 EHSV se domnívá, že zásadní význam má zhodnocení úlohy sociálních partnerů a organizované občanské společnosti na všech úrovních: sociální dialog, vyjednávání a účast jsou nejen základními hodnotami evropského sociálního modelu, o něž se EHSV vždy zasazoval, ale také nástroji, které úspěšně podporují a propagují sociální soudržnost, kvalitní pracovní místa, vytváření nových pracovních míst a posilování inovací a konkurenceschopnosti evropských ekonomik.

⁽³⁾ Viz rozhodující trh „elektronické zdravotnictví (eHealth)“ (COM(2007) 860 final).

⁽⁴⁾ Stanovisko EHSV k tématu Podpora udržitelných zelených pracovních míst pro balíček EU v oblasti energetiky a změny klimatu, Úř. věst. C 44, 11.2.2011.

⁽⁵⁾ Stanovisko EHSV k návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o Evropském roku aktivního stárnutí (2012), Úř. věst. C 51, 17.2.2011.

4.13 Výbor v této souvislosti zdůrazňuje úlohu výsadního místa pro konstruktivní dialog, nápady a vypracování návrhů, kterou Poradní komise pro průmyslové změny (CCMI) vykonává díky svým bohatým zkušenostem nabytým od podepsání Smlouvy o ESUO.

4.14 Jak dokládají četné studie a analýzy osvědčených postupů nejen na úrovni EU, ale i členských států, vzájemná důvěra mezi sociálními partnery a efektivní sociální dialog jsou hlavními předpoklady co nejlepšího předjímání a řízení změn.

4.15 EHSV se zejména domnívá, že dialog, jednání a vyjednávání jsou nezbytnými podmínkami pro reformy a pro provádění koncepce flexikurity. Na jedné straně je třeba vytvořit rámcové podmínky, které podnikům – v nejrůznějších vnitrostátních situacích – umožní rychle a flexibilně se přizpůsobit inovacím, trhům a požadavkům uživatelů/spotřebitelů, a na straně druhé je nezbytné podpořit a usnadnit přizpůsobivost a profesní rozvoj pracovníků.

4.16 Kromě toho, jak již EHSV zdůrazňoval, „flexikurita“ sama o sobě může fungovat pouze za předpokladu, že zaměstnanci budou mít dobré odborné vzdělání, neboť existuje úzká vazba mezi novými dovednostmi a vytvářením nových pracovních míst. Navíc se EHSV domnívá, že opatření na zlepšení rozměru „jistoty“ (v širším slova smyslu) – včetně stabilních pracovních míst – jsou v současné době prvořadou prioritou.

4.17 EHSV považuje za důležité, aby veřejné orgány, vzdělávací instituce, školicí střediska a podniky spojily své síly ve snaze zlepšit nabídku pracovních míst a odborné přípravy, vypracovaly nové polyvalentní odborné profily a dovednosti a podpořily učení po celou dobu aktivního života.

4.18 EHSV v této souvislosti zdůrazňuje zásadní význam toho, aby byly – zejména pro mladé – zajištěny mechanismy přístupu k dalšímu vzdělávání a odborné přípravě, jejichž účelem je reagovat na potřeby nových odborných profilů

a nových kvalifikací, v souladu s vizí Agendy pro nové dovednosti a pracovní místa, k níž se měl EHSV možnost vyjádřit ⁽⁶⁾.

4.19 EHSV podporuje význam posílené spolupráce různých subjektů na místní úrovni, vzhledem k tomu, že právě na této úrovni jsou dobrý sociální dialog v atmosféře důvěry a kladný přístup ke změnám důležitými faktory předcházení a omezování negativních sociálních dopadů.

4.20 Zvláštní pozornost si podle EHSV zasluhují malé a střední podniky, kterým musí být umožněno těžit z vhodných opatření veřejných orgánů a soukromých subjektů – jako jsou např. sdružení zaměstnavatelů a profesní asociace, obchodní, průmyslové a řemeslné komory a další instituce – především na místní a regionální úrovni a které musí mít přednostní přístup k úvěrům a k odborné přípravě a možnost využívat vhodná opatření na zjednodušení byrokracie a administrativy.

4.21 Další konzultace a definice politiky předjímání a restrukturalizací by měly vycházet z výsledků hlubších průzkumů, studií a zpráv na evropské úrovni za uplynulých více než sedm let.

4.22 Pokud se pozornost v **minulosti** jasně soustředila na analýzu a výměnu osvědčených postupů ⁽⁷⁾ a inovativních zkušeností, měla by se EU v **budoucnosti** více zaměřit na konkrétní opatření, tj. na rozvoj a na růst, a podpořit uplatňování společných hlavních směrů, norem a referenčních rámců opírajících se o evropské *acquis* a o společné hodnoty.

4.23 V neposlední řadě EHSV zdůrazňuje **význam lidského faktoru**. Lidé – a rodiny –, oběti restrukturalizací v odvětvích a podnicích, mají často dramatický úděl, který není vždy brán v potaz. Měla by být přijata opatření v oblasti psychologické a sociální podpory, bez ohledu na nezbytnou obnovu investic a návrat k růstu a k udržitelnému růstu pracovních míst.

V Bruselu dne 11. července 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽⁶⁾ Stanovisko EHSV ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Agenda pro nové dovednosti a pracovní místa: evropský příspěvek k plné zaměstnanosti, Úř. věst. C 318, 29.10.2011.

⁽⁷⁾ Viz osvědčené postupy: The Restructuring Toolbox <http://www.evta.net/restructuringtoolbox/toolbox/index.html>. Projekt Going Local to Respond Employment Challenges http://www.evta.net/going_local/catalogue/index.html: Cílem je: provádění regionálních opatření a opatření v oblasti politik a služeb **předjímajících podnikové krize**, zřízení společenství subjektů a postupů za účelem provádění **neustálého srovnávacího hodnocení** ve vzdělávacích zařízeních účastnících se tohoto projektu.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k zelené knize o proveditelnosti zavedení dluhopisů stability

COM(2011) 818 final

(2012/C 299/12)

Zpravodaj: **pan DANTIN**

Dne 23. listopadu 2011 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

zelené knihy o proveditelnosti zavedení dluhopisů stability

COM(2011) 818 final.

Specializovaná sekce Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 13. června 2012.

Na 482. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 11. a 12. července 2012 (jednání dne 11. července 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 135 hlasy pro, 33 hlasů bylo proti a 25 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 K překonání současné krize, předejití dlouhodobé recesi a vytvoření podmínek pro obnovu růstu a rozvoj zaměstnanosti je zapotřebí více Evropy, ne méně Evropy. K tomu bude třeba silného odhodlání Evropské komise potvrdit a používat **metodu Společenství. Z tohoto hlediska je zelená kniha vítána.**

1.2 Kromě toho však Komise musí ve všech směrech plně využít své právo iniciativy a předkládat návrhy odpovídající rozsahu krize, namísto zmírňujících mezivládních opatření.

1.3 Více Evropy, resp. nová Evropa musí spojovat solidaritu, odpovědnost a sdílenou důvěru. Tato důvěra bude mít základ v souměrné a vyvážené ekonomické správě účinné a nepostradatelné rozpočtové a fiskální harmonizace. Více Evropy pro zaručení rozpočtové odpovědnosti a integrace, více Evropy pro vzájemné zajištění rizik spojených se státním dluhem, obnovu dlouhodobé úvěruschopnosti, usnadnění a dokončení strukturálních reforem a mobilizaci investic ve prospěch růstu, konkurenceschopnosti a zaměstnanosti v celé EU, aby se zajistila sociální Evropa a blahobyt pro všechny.

1.4 EHSV je proto velmi potěšen vydáním zelené knihy o dluhopisech stability. Její obsah je součástí postupu prohlubování integrace Evropské unie, v níž funguje jednotný trh a evropský kapitálový trh, a je nezbytným doplňkem společné měnové politiky eurozóny. Tyto eurobondy by taktéž mohly vzbudit důvěru potenciálních investorů, čímž by se stabilizovala poptávka po státních dluhopisech a snížily se úrokové sazby.

1.5 EHSV se však domnívá, že riziko morálního hazardu a jeho případný konkrétní projev, jak ho uvádí zelená kniha, jsou popsány diskutabilním způsobem a měly by být nejdříve řádně prozkoumány, než budou vyvozeny sporné závěry. Pokud by totiž tvrzení uvedené v zelené knize bylo správné, tj. že oslabení disciplíny zajišťované trhy, které je výsledkem sjednocování úrokových sazeb, způsobí nezodpovědné zvyšování veřejných výdajů nebo schodků rozpočtu, musel by se tento vývoj projevit již po zavedení eura. K tomu však nedošlo.

1.6 EHSV souhlasí s názorem Komise, že dluhopisy stability musí mít vysokou úvěrovou kvalitu, aby je investoři a členské státy eurozóny mohli akceptovat. Nicméně vzhledem k pozdním a nerozhodným politickým opatřením je dnes nejistota tak vysoká, že ani eurobondy se solidární odpovědností nebudou zítřa pravděpodobně přijaty tak, jak by tomu bývalo bylo před několika měsíci.

1.6.1 EHSV se tedy domnívá, že je nutné důrazněji zapojit do řešení krize ECB, například tím, že se EFSF nebo ESM udělí bankovní licence.

1.7 Co se týče různých „možností emise dluhopisů stability“, Výbor se domnívá, že přístup č. 2, jenž spočívá v „částečném nahrazení národních emisí vydáváním dluhopisů stability se solidární odpovědností“, je nejpředstavitelnější a obecně nejpřijatelnější.

1.8 Jak zdůraznil předseda Evropské rady, vydávání takových dluhopisů musí samozřejmě probíhat s existujícím „pevným rámcem pro zajištění rozpočtové kázně a konkurenceschopnosti, umožňujícím zamezit morálnímu hazardu a podpořit odpovědnost a dodržování pravidel. Takový mechanismus by měl být založen na kritériích a rozdělen do jednotlivých etap, čímž by se zabezpečilo, aby byl pokrok při společném přijímání rozhodnutí o rozpočtech doprovázen odpovídajícími kroky vedoucími ke sdílení rizik.“⁽¹⁾ Výbor souhlasí s tím, aby „základní prvky“ tohoto postupu zahrnovaly integrované finanční a rozpočtové rámce a integrovanou rozpočtovou politiku. Měl by je doplňovat odpovídající a ucelený rámec demokratické legitimacy a odpovědnosti na evropské úrovni, a to bez zpřísnění úsporných opatření. V této souvislosti EHSV navrhuje, aby Komise důkladně prozkoumala riziko možného morálního hazardu a našla v této struktuře vhodná řešení.

2. Úvod

2.1 Účelem zkoumané zelené knihy je zahájit veřejnou konzultaci všech zúčastněných stran ve věci **dluhopisů stability**⁽²⁾. Tuto konzultaci využije Komise jako základ návrhu politiky v této oblasti.

2.2 Se stupňováním krize státních dluhopisů v eurozóně vyvstala širší debata o proveditelnosti společných emisí. Často byl prosazován názor, že společné emise mohou být silným nástrojem, který bude řešit omezení likvidity v několika členských státech patřících k eurozóně. V této souvislosti Evropský parlament požádal Komisi, aby prozkoumala proveditelnost společných emisí v kontextu přijetí balíčku legislativy o správě ekonomických záležitostí v eurozóně, a zdůraznil, že společné vydávání dluhopisů stability by rovněž vyžadovalo další krok směrem ke společné hospodářské a fiskální politice⁽³⁾.

2.3 EHSV se touto problematikou zabýval v několika svých stanoviscích. Postoj zaujal především ve stanovisku Růst a státní dluh v EU – dva inovační návrhy⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ Zprávu „Směrem ke skutečné hospodářské a měnové unii“ předložil předseda Evropské rady Herman Van Rompuy dne 26. června 2012, část II, bod 2, odst. 3 (EUCO 120/12). http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/fr/ec/131278.pdf.

⁽²⁾ Ve veřejné debatě a literatuře se běžně používá termín „eurobondy“. Komise je toho názoru, že hlavním charakteristickým znakem tohoto nástroje by bylo zlepšení finanční stability v eurozóně. Proto v souladu s projevem předsedy Komise ke stavu Unie ze dne 28. září 2011 tato zelená kniha pracuje s termínem „dluhopis stability“.

⁽³⁾ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 6. července 2011 o finanční, hospodářské a sociální krizi (2010/2242 (INT)).

⁽⁴⁾ Viz stanovisko EHSV Růst a státní dluh v EU – dva inovační návrhy, Úř. věst. C 143, 22.5.2012, s. 10 a rovněž stanovisko Strategie inteligentní konsolidace fiskální politiky – obtížný úkol určení prorůstových mechanismů v Evropě. Jak plně využít potenciál pracovních sil v našich ekonomikách vzhledem k naléhavé potřebě fiskální korekce?, Úř. věst. C 248, 25.8.2011, s. 8.

2.4 EHSV vítá vydání této zelené knihy, veřejnou diskusi, již vyvolá, a zvolený přístup, v jehož rámci bude Komise později formulovat návrhy. Komise v této souvislosti konečně obnovuje metodu Společenství.

3. Obsah zelené knihy

3.1 V úvodu zelené knihy jsou popsány souvislosti, do nichž její obsah spadá, poté jsou uvedeny a vysvětleny některé aspekty, které podporují a odůvodňují v ní uvedené návrhy.

3.1.1 Zdůvodnění podle zelené knihy

3.1.1.1 Vyhlídka dluhopisů stability by mohla potenciálně zmírnit současnou krizi státního dluhu, neboť členské státy s vysokým výnosem by mohly těžit z větší důvěryhodnosti států s nižšími výnosy. Aby však jakýkoliv takový účinek byl trvalý, musel by plán společných dluhopisů být doprovázen souběžným závazkem k silnější správě ekonomických záležitostí, která by zaručovala provedení nezbytných rozpočtových a strukturálních přizpůsobení k zajištění udržitelnosti veřejných financí, a tak i k předejití morálnímu hazardu.

3.1.1.2 Dluhopisy stability by zvýšily odolnost finančního systému eurozóny proti budoucím negativním otřesům, a zlepšily by tak finanční stabilitu. Dluhopisy stability by zajistily pro všechny zúčastněné členské státy bezpečnější přístup ke zdrojům refinancování a zabránily by náhlé ztrátě přístupu na trh. Zároveň by z dostupnosti dluhopisů stability profitoval bankovní systém eurozóny.

3.1.1.3 Dluhopisy stability by urychlily účinky měnové politiky eurozóny. Současně by prosazovaly účinnost na trhu se státními dluhopisy v eurozóně a v jejím širším finančním systému. Umožnily by rovněž portfoliové investice v eurech a posílily vyváženější globální finanční systém.

3.1.2 Předpoklady

Po uvedení toho, že dluhopisy stability mají zásadní přínos ve smyslu finanční stability a hospodářské efektivity, jsou v zelené knize vyjmenovány jejich potenciální nevýhody.

3.1.2.1 Návrh Komise upozorňuje na tyto druhy morálního hazardu:

— u některých forem dluhopisů stability by se snížila nebo zcela ztratila povinnost rozpočtové kázně, protože členské státy eurozóny by rozložily úvěrové riziko pro celý svůj

veřejný dluh nebo jeho část. Vzniká tak riziko morálního hazardu, a to proto, že by úvěrové riziko plynoucí z nedostatečné rozpočtové kázně jednotlivých států sdíleli všichni účastníci;

- protože vydávání dluhopisů stability může oslabit tržní disciplínu, byly by vyžadovány zásadní změny v rámci správy ekonomických záležitostí v eurozóně, což by mělo důsledky pro rozpočtovou suverenitu;
- dluhopisy stability by musely mít vysokou úvěrovou kvalitu, aby je investoři akceptovali;
- dosažení vysoké úvěrové kvality bude rovněž důležité k tomu, aby dluhopisy stability přijaly všechny členské státy eurozóny;

úvěrový rating dluhopisů stability by závisel v první řadě na úvěrové kvalitě zúčastněných členských států a struktuře základní odpovědnosti.

3.1.2.2 K úspěšnému zavedení dluhopisů stability by byl nezbytný soulad se Smlouvou o EU. Některé možnosti by totiž mohly být v rozporu s ustanoveními SFEU a mohly by vyžadovat její změnu, zejména změnu článku 125, který členským státům zakazuje přebírat závazky jiných členských států. Emise dluhopisů stability se solidární odpovědností by tak a priori porušovala zákaz zachraňování. Emise dluhopisů stability s podílovou, nikoliv solidární odpovědností by naproti tomu byla slučitelná se stávajícími ustanoveními Smlouvy.

3.2 Možnosti emise dluhopisů stability

3.2.1 Kromě řady návrhů formulovaných v rámci veřejné diskuse o dluhopisech stability jsou v zelené knize navrženy tři přístupy na základě míry nahrazení národní emise (kompletní nebo částečné) a povahy základní odpovědnosti (solidární nebo podílová). Tyto tři základní přístupy jsou:

3.2.1.1 Přístup č. 1: Kompletní nahrazení národních emisí vydáváním dluhopisů stability se solidární odpovědností

Podle tohoto přístupu by financování vlád eurozóny probíhalo výhradně prostřednictvím emisí dluhopisů stability a národní emise by byly zastaveny. Pro určování ratingu dluhopisů stability by s největší pravděpodobností dominoval úvěrový rating větších členských států eurozóny; při tom by bylo třeba

vycházet z toho, že dnes vydaný dluhopis stability by měl vysoké úvěrové hodnocení. Tento přístup by neefektivnějším způsobem zajišťoval výhody vydávání dluhopisů stability, zároveň by s sebou nesl největší riziko morálního hazardu. Vyžadoval by velmi silný rámec zajišťující rozpočtovou kázeň, konkurenceschopnost hospodářství a omezení makroekonomické nerovnováhy na úrovni členských států.

3.2.1.2 Přístup č. 2: Částečné nahrazení národních emisí vydáváním dluhopisů stability se solidární odpovědností

Podle tohoto přístupu by emise dluhopisů stability byly podpořeny solidární odpovědností, nahrazovaly by však jen omezenou část národních emisí.

Část emisí nespádající pod dluhopisy stability by zůstala krytá příslušnou státní garancí. Podle toho by se trh se státními dluhopisy skládal ze dvou hlavních částí: dluhopisů stability a státních dluhopisů. Klíčovým bodem v tomto přístupu by byla konkrétní kritéria k určení relativního poměru dluhopisů stability vůči emisím národním.

3.2.1.3 Přístup č. 3: Částečné nahrazení národních emisí vydáváním dluhopisů stability s podílovou, nikoliv solidární odpovědností

Podle tohoto přístupu by dluhopisy stability opět pouze částečně nahradily národní emise a byly by podpořeny podílovou odpovědností členských států eurozóny. Tento přístup se liší od přístupu č. 2 tím, že členské státy by si uchovaly zodpovědnost za svůj příslušný podíl na emisích dluhopisů stability a rovněž za své národní emise.

4. Obecné připomínky

4.1 Vzhledem ke krizi, již prochází Evropská unie, je třeba ocenit předmětný dokument. Tato krize je vícerého druhu: finanční, hospodářská, krize platební bilance, státního dluhu, sociální (téměř 23 milionů lidí je nezaměstnaných) a ekologická – a zasahuje samé základy evropské integrace. Odhalila zejména určité nedostatky základní koncepce hospodářské a měnové unie. Je zapotřebí více než společné centrální banky a Paktu o stabilitě a růstu, aby se jednotná měna mohla vyvarovat krizí, ať už se jedná o rozdíly v konkurenceschopnosti, makroekonomickou nerovnováhu, nevyrovanané platební bilance a široké rozpětí u úrokových sazeb u státních dluhopisů.

4.2 K překonání této krize, předejití dlouhodobé recesi a vytvoření podmínek pro obnovu růstu a zaměstnanosti je zapotřebí *více Evropy* a lepší Evropy, ne *méně Evropy*. *Více Evropy* pro zaručení rozpočtové odpovědnosti a integrace, *více Evropy* pro vzájemné zajištění rizik spojených se státním dluhem, obnovu dlouhodobé úvěruschopnosti, usnadnění a dokončení strukturálních reforem a mobilizaci investic ve prospěch růstu, konkurenceschopnosti a zaměstnanosti v celé EU, aby se zajistila sociální Evropa a blahobyt pro všechny. Lepší Evropy, jež může dosáhnout těchto cílů na udržitelném základě a jež má účinné mechanismy, jak předejít morálnímu hazardu.

4.2.1 K tomu všemu bude zapotřebí silného odhodlání Evropské komise potvrdit a používat *metodu Společenství*. Z tohoto hlediska je zelená kniha vítána. Kromě toho však Komise musí plně využít své právo iniciativy ve všech směrech a předkládat návrhy odpovídající rozsahu krize, namísto zmírňujících mezivládních opatření, která se i navzdory jejich počtu ukázala jako nedostatečná a nefunkční a jejichž provádění by trvalo dlouho a mělo nejistý účinek⁽⁵⁾.

4.2.2 Více Evropy, resp. nová Evropa znamená podstatné sdílení zdrojů a sdílení odpovědnosti. Tuto koncepci, jež sdružuje solidaritu a sdílení odpovědnosti, musí propojovat vazba, jakýsi most mezi danými dvěma pojmy, kterou je důvěra. Tato důvěra bude mít základ v souměrné a vyvážené ekonomické správě účinné a nepostradatelné rozpočtové a fiskální harmonizace.

4.2.2.1 Tento přístup je lepší než situace, v níž už vlády členských států nejsou schopny samy čelit tlakům trhů, svých věřitelů a soukromých ratingových agentur. V evropské integraci je třeba zásadně pokročit, aby se jednak vytvořily nástroje důvěry a věrohodný model růstu pro investory, ale také, což je zásadní, aby se upevnila demokratická správa.

4.2.2.2 Z tímto účelem musí EU posílit hospodářskou správu, a zajistit tak rozpočtovou kázeň ve všech členských státech, zejména pak u členů eurozóny. Dohodnutý reformní balíček šesti legislativních aktů spolu s novými návrhy předpisů a souvisejícím evropským semestrem pro lepší koordinaci rozpočtových politik a pro větší dohled ze strany EU musí

⁽⁵⁾ Viz odůvodnění, které dne 13. ledna 2012 předložila ratingová agentura Standard & Poor's v souvislosti se snížením ratingu státních dluhopisů 16 členských zemí eurozóny: „Politické iniciativy, které v posledních týdnech přijali evropští politici, nemusí postačovat k úplnému řešení probíhající systémové krize v eurozóně.“ <http://www.standardandpoors.com/prot/ratings/articles/en/eu/?articleType=HTML&assetID=1245327399569> Standard & Poor's dále uvádí: „Domníváme se, že s reformním procesem založeným pouze na pilíři fiskálních úspor je spojeno riziko sebedestrukce, neboť domácí poptávka klesá s rostoucími obavami spotřebitelů o jistotu zaměstnání a čisté příjmy, což narušuje daňové příjmy států.“

být náležitě provedeny, ačkoliv k překonání krize nejsou postačující⁽⁶⁾. Z hlediska praktické politiky se tento proces teprve rozbíhá a musí být důkladně sledován. Úspěšnost těchto reforem bude možné konstatovat pouze na základě hmatatelných výsledků, pokud jde o odstranění makroekonomické nerovnováhy. Mimoto je vhodné přikládat stejnou důležitost makroekonomické nerovnováze, z níž pramení potíže některých členských států.

4.3 Z tohoto důvodu Výbor vítá zelenou knihu o proveditelnosti zavedení dluhopisů stability. Domnívá se, že doplnění přísných pravidel správy ekonomických záležitostí a společných záruk pro celou eurozónu, jejichž účelem je vzájemné zajištění rizik souvisejících se státním dluhem, přispěje k nalezení cesty z bezvýchodné situace představované neslučitelností úsporných opatření s růstem, která by EU nevyhnutelně dovedla do hluboké recese.

4.4 Pokrok v této oblasti může rovněž umožnit ECB postupně utlumit program nákupu státních dluhopisů na sekundárních trzích, který v současné době některé členské státy potřebují k refinancování státního dluhu. ECB by se namísto toho mohla rozhodnout k podpoře nových dluhopisů „stability“, čímž by v přechodné fázi dodala další záruky subjektům na trhu⁽⁷⁾.

4.5 Za tímto účelem by bylo možné udělit EFSF nebo ESM bankovní licenci, čímž by se odstranila problematická směsice měnových a rozpočtových politik v ECB a zaručila se její nezávislost.

5. Konkrétní připomínky

5.1 EHSV je velmi potěšen, že Komise vydala zelenou knihu o dluhopisech stability. Zavedení dluhopisů Unie v eurozóně (běžně nazývaných „eurobondy“⁽⁸⁾), zelená kniha je označuje pojmem „dluhopisy stability“) je součástí postupu prohlubování integrace Evropské unie, v níž funguje jednotný trh a evropský kapitálový trh, a je nezbytným doplňkem společné měnové politiky eurozóny. Eurobondy komplikují spekulace a zvyšují stabilitu finančních trhů a účinnost měnové politiky.

⁽⁶⁾ Viz odstavec 5.6.

⁽⁷⁾ Manévrovací prostor ECB je téměř neomezený, což znamená, že opatření ECB se mohou pohybovat od prostého prohlášení o budoucím zaměření své měnové politiky až po razantní zásahy spočívající v nákupu státních dluhopisů během spekulativních útoků.

⁽⁸⁾ V tomto dokumentu se používá termín „eurobondy“, pokud se jedná o cíl politické unie jako doplněk hospodářské a měnové unie. Ve všech ostatních případech se používá termín, jež vytvořila Komise, tj. „dluhopisy stability“. Ve skutečnosti mezi nimi není žádný rozdíl.

5.2 Tyto eurobondy by taktéž mohly zavést společnou odpovědnost, a vzbudit tak důvěru potenciálních investorů – okamžitě a v krátkém časovém horizontu, čímž by se stabilizovala poptávka po státních dluhopisech a snížily se tržní úrokové sazby pro země, které mají vážné problémy s financováním. EHSV v tomto směru schvaluje, že Komise konečně, i když pozdě, zahájila debatu o eurobondech a správně v zelené knize prezentovala jejich výhody.

5.3 Výchozí předpoklady rozpočtové kázně

5.3.1 V zelené knize stejně jako v obecné diskusi o řešení současné krize se několikrát zdůrazňuje potřeba bojovat proti nepříznivým účinkům, tzv. morálnímu hazardu, a poukazuje se na to, že trhy by mohly ukázat rozpočtovou politiku členských států. Je v ní rovněž vyjádřeno znepokojení nad tím, že po zavedení eura nepostupovaly všechny členské státy stejně, co se týče „tržní disciplíny rozpočtové politiky“, a obavy, že zavedení společné odpovědnosti za dluhopisy stability nebude mít žádný dopad na disciplínu zajišťovanou trhy. Nicméně rovněž některé státy, které respektovaly rozpočtová omezení Paktu o stabilitě a růstu, jsou nyní hluboce zadluženy v důsledku nerovnováhy související se zadlužením soukromého sektoru a i na ně je třeba dohlížet.

5.3.2 Obavy pramení obecně z toho, že společná odpovědnost a v jejím důsledku nemožnost ukládat „sankce“ ve formě vyšších úrokových sazeb vytvářených trhem povedou k nezodpovědné správě rozpočtu ze strany vlád, tj. k vysokým rozpočtovým schodkům. Vlády by nezodpovědným způsobem zvýšily veřejné výdaje, pokud by nebyly podrobeny tlaku zvyšujících se tržních úrokových sazeb. EHSV se však domnívá, že riziko morálního hazardu a jeho případný konkrétní projev, jak ho uvádí zelená kniha, jsou popsány diskutabilním způsobem a měly by být nejprve řádně prozkoumány, než z nich budou vyvozeny sporné závěry.

5.3.3 Podrobná analýza problému morálního hazardu by také umožnila nalézt cílená řešení pro jeho odstranění. Víru v „tržní disciplínu“ a v širší problém morálního hazardu lze zpochybnit z několika důvodů:

5.3.3.1 V zelené knize se tvrdí, že vývoj veřejných rozpočtů ovlivňuje míru výnosů ze státních dluhopisů: „Velká míra konvergence u výnosů z dluhopisů států eurozóny v průběhu prvního desetiletí eura nebyla při zpětném pohledu podporována rozpočtovým plněním členských států.“ Čili ačkoliv prokazatelně nedošlo ke konvergenci rozpočtových politik, došlo k silné konvergenci výnosů z dluhopisů, a tedy úrokových sazeb u státních dluhopisů. Mezi státní dluhopisy, u nichž došlo po zavedení eura k nejvyššímu poklesu výnosů, patří státní dluhopisy Řecka, Španělska, Itálie, Irska a Finska. Výnosy z finských desetiletých státních dluhopisů se ještě v roce 1995 pohybovaly okolo 8,8 %, do roku 2005 však poklesly na 3,4 %, což je úroveň, na níž se pohybují výnosy německých státních dluhopisů.

5.3.3.2 To lze vysvětlit tím, že po vytvoření eurozóny se mezi investory rozšířil názor, že všechny státní dluhopisy eurozóny jsou srovnatelně bezpečné. V období mezi vytvořením eurozóny v roce 1999 a krachem Lehman Brothers v roce 2008 tedy již převládala situace podobná té, jaká by se dala očekávat po zavedení eurobondů. Ani trhy nenastolily v letech následujících po vytvoření eurozóny kázeň rozpočtových politik.

5.3.3.3 Pokud by tvrzení obhajované v zelené knize bylo správné, tj. že oslabení disciplíny zajišťované trhy, které souvisí se sjednocováním úrokových sazeb, způsobuje nezodpovědné zvyšování veřejných výdajů nebo rozpočtových schodků, musel by se tento vývoj projevit již po zavedení eura.

5.3.3.4 K tomu však rozhodně nedošlo. Co se týče Finska, veřejné výdaje se ve vztahu k HDP po zavedení eura mírně snížily a zůstaly od té doby pod úrovní státních příjmů. Ve Španělsku zůstal vztah mezi veřejnými výdaji (mimo platby úroků) a HDP na stejné úrovni, a úroveň příjmů se dokonce zvýšila. V Itálii se úroveň veřejných výdajů celkově snížila a mírně se snížila částka vyplácených úroků. Nicméně došlo k poklesu úrovně státních příjmů. Rovněž v Řecku zůstaly po vstupu země do eurozóny a po konvergenci úrokových sazeb u dluhopisů veřejné výdaje ve vztahu k HDP obecně stabilní a došlo k čistému poklesu části výdajů věnované platbám úroků. Pokles státních příjmů (ve vztahu k HDP) byl však v Řecku větší než v Itálii.

5.3.3.5 Chybějící tržní disciplína a silná konvergence úrokových sazeb u dluhopisů zjevně nezpůsobily morální hazard, a to v důsledku celkové bezpečnosti, již předpokládali investoři. Nedošlo k žádnému zvýšení veřejných výdajů ve vztahu k HDP, právě naopak. V každém případě lze usoudit, že nízké a vyrovnávající se úrokové sazby vyvolaly v mnoha případech snížení daňových příjmů – přinejmenším ve dvou výše uvedených případech k poklesu úrovně příjmů došlo.

5.3.4 Tento poslední odstavec by naznačoval, že boj proti morálnímu hazardu by se měl konkrétně zaměřit na příjmy. Vyšší koordinace fiskálních politik by mohla předcházet daňovému dumpingu. V budoucnu by se v rámci koordinace hospodářských politik a posílené správy EU rovněž mohlo postihovat snižování daní. Zaručila by se tak souměrnost opatření správy ekonomických záležitostí, kterou EHSV požadoval již v předchozích stanoviscích⁽⁹⁾.

⁽⁹⁾ Viz seznam ve stanovisku EHSV Roční analýza růstu: postup v rámci ucelené reakce Evropské unie na krizi, Úř. věst. C 132, 3.5.2011, s. 26 a stanovisko EHSV k tématu Sociální dopady nových právních předpisů o správě ekonomických záležitostí, Úř. věst. C 143, 22.5.2012, s. 23.

5.3.5 Je mimoto velmi nepravděpodobné, že by se investoři ve skutečnosti prioritně zajímali o pevnost rozpočtové politiky států, jimž chtějí půjčit peníze. Rozsah schodku rozpočtů ani veřejného dluhu není ve skutečnosti pro úroveň tržní úrokové sazby tak podstatný, jak se v zelené knize předpokládá. Důkazem toho je fakt, že právě Španělsko, „vzorový žák“ rozpočtové politiky, má nyní problémy s refinancováním, a země, které mají stejně vysoký dluh, jako např. Spojené království, získávají financování s historicky nízkými sazbami.

5.3.6 EHSV se proto domnívá, že vzhledem k etapám, jež budou následovat po zelené knize, by Komise měla naléhavě přezkoumat svá tvrzení ohledně morálního hazardu a tržní disciplíny. Mohly by velmi rychle vést k mylným závěrům, jež by měly ničivé hospodářské důsledky: pokud by se například v důsledku boje proti morálnímu hazardu ještě zpřísnila pravidla pro dluh v Paktu o stabilitě a růstu nebo by vznikly automatické brzdy dluhu, bylo by třeba očekávat kontraproduktivní (a podle Komise neúčinný) tlak na veřejné výdaje. Přesvědčit se o tom, že drastické snížení státních výdajů by – na rozdíl od předpokladů a přání Komise – mělo negativní dopad na důvěru potenciálních kupců dluhopisů, lze při pohledu na to, co se děje v zemích postižených krizí, v nichž následkem úsporných opatření ještě vzrostla nejistota a zvýšily se úrokové sazby.

5.3.7 EHSV se dále domnívá, že je rovněž třeba od základu zpochybnit tvrzení, podle něhož musí trhy nutně ukládat disciplínu demokraticky zvoleným vládám. V tomto případě jsou „trhy“ v podstatě synonymem „vlastníků kapitálu“, kteří se zdají být věřiteli vlád. Není pochopitelné, proč bychom měli vítat skutečnost, že relativně malý počet vlastníků kapitálu má větší vliv na veřejné rozpočty než parlament zvolený obyvatelem.

5.4 Podmínky pro přijetí aktiv na trhu jako velmi bezpečných

5.4.1 EHSV souhlasí s názorem Komise, že dluhopisy stability musí mít vysokou úvěrovou kvalitu, aby je investoři a členské státy eurozóny, které již mají nejvyšší úvěrový rating, mohli akceptovat. Vysoká úvěrová kvalita by rovněž byla nutná k etablování dluhopisů stability jako mezinárodního měřítka a podpoře rozvoje a efektivního fungování trhu se souvisejícími *futures* a *opcemi*, které jsou nezbytné pro dodání likvidity na trhy s dluhopisy.

5.4.2 EHSV je přesvědčen, že eurobondy ve společné globální odpovědnosti budou velmi atraktivní pro potenciální věřitele hledající bezpečné investice. Objem a likvidita trhu se společnými dluhopisy pravděpodobně přiláká také nové, mimoevropské investory. EHSV souhlasí s názorem, že světová makroekonomická nerovnováha vyžaduje, aby se udělalo vše

pro převod značného objemu likvidity z nově se rozvíjejících zemí do stabilních finančních investic, jimiž by byly eurobondy. Ty by se tak staly důležitým prvkem stabilizace finančních trhů i za hranicemi Evropské unie.

5.4.3 Mezitím se však nesmírně zvýšila nejistota na evropských trzích s dluhopisy, a to v důsledku nerozhodného zásahu vlád členských států, špatných politických rozhodnutí a chybějící vůle vyřešit krizi v celém jejím rozsahu. Tato nejistota je i v současnosti tak vysoká, že ani poptávka po eurobondech se solidární odpovědností (možnost 1 – viz odstavec 3.2.1.1) by dnes už pravděpodobně nebyla tak vysoká jako před několika měsíci. Schopnost dluhopisů stability zmírnit krizi by tím rovněž utrpěla, a tyto dluhopisy by tak mohly minout svůj konečný cíl, kterým je stabilizace.

5.4.4 EHSV se tedy domnívá, že je nutné důrazněji zapojit do řešení krize ECB, např. tím, že se EFSF nebo ESM, který vstoupí v platnost 1. července 2012, udělí bankovní licence. Na rozdíl od Federální rezervní banky, Banky Japonska a Banky Anglie nemá ECB pro členské státy funkci věřitele poslední instance. To široce vysvětluje rozdíl mezi úrokovými sazbami v eurozóně a mnohem zadluženějších ekonomikách a velkou měrou přispívá k vytváření dojmu, že krize nikdy neskončí.

5.4.5 Je naproti tomu mylné se domnívat, že k přijetí eurobondů trhy, a tedy i k jejich nízkým úrokovým sazbám jsou zapotřebí úsporná opatření a co největší konsolidace rozpočtu. EHSV v několika stanoviscích jasně uvedl škodlivé dopady tohoto přístupu na ekonomiku a zdůraznil, že konsolidace veřejných rozpočtů vychází zejména z hospodářského růstu⁽¹⁰⁾.

5.5 Možnosti emise dluhopisů stability

5.5.1 Přístup č. 1: Kompletní nahrazení národních emisí vydáváním dluhopisů stability se solidární odpovědností

EHSV se domnívá, že tento přístup je nejrozumnější z dlouhodobého hlediska a že nejvíce vyhovuje cíli hospodářské a měnové unie, jež si Evropská unie vytyčila. V krátkodobém horizontu by také mohl být nejefektivnějším pro řešení problémů s financováním, a tím i pro ukončení krize. Nicméně tento přístup vyžaduje nejhlubší evropskou integraci. Jeho provádění by proto pravděpodobně vytvářelo největší počet problémů politického rázu, kompletní nahrazení národních

⁽¹⁰⁾ Viz poznámka pod čarou 8.

emisí vydáváním dluhopisů stability se solidární odpovědností v blízké budoucnosti se tedy jeví jako nejméně pravděpodobné.

5.5.2 Přístup č. 2: Částečné nahrazení národních emisí vydáváním dluhopisů stability se solidární odpovědností

5.5.2.1 Tento přístup je nejpředstavitelnější a nejpřijatelnější, neboť v zásadě odpovídá výše uvedenému až na to, že členské státy by si v činnosti ve vztahu k finančním trhům zachovaly určitou autonomii. Každý stát by tak byl podroben jiným tržním podmínkám a jiným podmínkám financování, které by mohly odrážet rozdíly v jejich úvěrovém hodnocení. Tento přístup může být v každém případě velmi efektivní, ať již vezmeme v úvahu jeho střednědobé či krátkodobé účinky. Navíc také umožňuje citelně oslabit argumenty založené na rizicích morálního hazardu. Proto je jednou ze dvou možností, jež EHSV formálně schvaluje.

5.5.2.2 Avšak než bude vydávání dluhopisů stability schváleno, je stejně tak důležité rozhodnout o postupech a výši dluhu, aby se skutečně vyřešil choulostivý problém členských států, které mají potíže s financováním. Z tohoto důvodu se EHSV domnívá, že by nebylo vhodné převést okamžitě (jak se uvádí na straně 17 zelené knihy) všechny stávající národní dluhopisy na dluhopisy stability, neboť by se rychle dosáhlo limitu stanoveného pro vydávání dluhopisů stability („blue bonds“) a bylo by opět nutné vydávat okamžitě národní dluhopisy („red bonds“) za účelem refinancování⁽¹⁾.

5.5.3 Přístup č. 3: Částečné nahrazení národních emisí vydáváním dluhopisů stability s podílovou, nikoliv solidární odpovědností

5.5.3.1 EHSV souhlasí s Komisí v tom, že z daných tří přístupů má tento nejomezenější uplatnění, neboť by pokryl potřebu financování členských států pouze částečně (jako v případě přístupu č. 2) a poskytl by pouze podílovou, nikoliv solidární odpovědnost. Tento přístup by tedy měl v oblasti stability a integrace pouze omezené účinky. Bylo by možné ho zavést relativně rychle, neboť se zdá v plném souladu s platnou Smlouvou o EU.

⁽¹⁾ Delpla, J. a von Weizsäcker, J. (2010), The Blue Bond Proposal, *Bruegel Policy Briefs* 420, Bruegel, Brusel. Autoři navrhují limit pro vydávání *blue bonds* ve výši 60 % HDP, což odpovídá kritériu, které bylo původně navrženo v Maastrichtské smlouvě pro strop celkového veřejného dluhu. Z rostoucího počtu více či méně podrobných studií a návrhů viz návrhy rady ekonomických expertů německé vlády ohledně evropského paktu pro umoření dluhu (http://www.sachverstaendigenrat-wirtschaft.de/fileadmin/dateiablage/Pressemitteilungen/A_european_redemption_pact.pdf) nebo Varoufakis, Y. a Holland, S. (2011). *A modest proposal for overcoming the euro crisis*, Levy Economics Institute of Bard College Policy Note 3/2011, http://www.levyinstitute.org/pubs/pn_11_03.pdf.

5.5.3.2 Aby mohly tyto finanční nástroje získat dostačující úvěrové hodnocení, musely by členské státy poskytnout dodatečné záruky. Dluhopisy stability podle přístupu č. 3 by byly velmi podobné dluhopisům vydávaným Evropským nástrojem finanční stability (EFSF), přestože by měly o něco vyšší možný význam pro efektivitu trhů a integraci a vliv na ně. Jelikož je možné předpovědět, že tento přístup nebude mít vysoké dopady, EHSV se s ním ztotožňuje nejméně.

5.6 Fiskální rámec dluhopisů stability

5.6.1 EHSV znovu potvrzuje své přesvědčení, že posílení Paktu o stabilitě a růstu v rámci balíčku šesti legislativních aktů, usnesení Rady o Paktu euro plus a obecné zavedení „zlatých pravidel“ jsou v podstatě nedostatečnými opatřeními pro překonání krize a že vlivem jejich sociálních důsledků může dojít k rozpadu Evropské unie⁽¹²⁾.

5.6.2 V dodatečných opatřeních, která Komise a Rada přijaly kromě zelené knihy, by se snížení schodků rozpočtu a zadlužení členských států nemělo zakládat výhradně na úsporách ve veřejných rozpočtech. Ty mají totiž obecně negativní dopady na růst, zaměstnanost a sociální stát, zbytečně omezují možnosti provádění vhodné anticyklické fiskální politiky a kromě toho nevedou k úspěchům, s nimiž počítá Komise.

5.6.3 Nicméně v členských zemích měnové unie je třeba přijmout opatření za účelem sjednocení vývoje národních ekonomik, snížení nerovnováhy a dokončení jednotné měnové politiky. Navíc je nezbytné provádět hospodářskou politiku, která má správné cíle. Víze „posílení konkurenceschopnosti“, jež spočívá v omezování nákladů a tlacích na snižování platů, několikrát opakovaná v zelené knize, je v této souvislosti jednostranná a nezohledňuje úlohu, již hraje poptávka v makroekonomickém měřítku.

5.6.4 Například v zemích, které vykazují schodek běžného účtu platební bilance, může snižování příjmů způsobit snížení poptávky a prudký pokles dovozu. Běžný účet platební bilance v eurozóně by tak byl jistě vyvážený, ale za cenu omezení výroby a celkové hospodářské výkonnosti, jež by se v konečném důsledku nacházely na nižší úrovni. EHSV potvrzuje své přesvědčení, že k dosažení cílů strategie Evropa 2020 je zapotřebí vyvážené hospodářské politiky.

⁽¹²⁾ Viz odstavec 5.3.

5.6.5 Proto je třeba zaměřit řízení hospodářské politiky na posílení faktorů růstu a na zvýšení státních příjmů. Členské státy, které v posledních letech zaznamenaly relativně nízkou hladinu veřejných investic a malou vnitřní poptávku, by měly přijmout nápravná opatření za účelem podpory poptávky a členské státy, které mají relativně vysoký schodek běžného účtu platební bilance a rozpočtu, by měly usilovat o lepší vyvážení svých příjmů a výdajů. **EHSV se domnívá, že zavedení dluhopisů stability v Evropské unii na základě modelového přístupu č. 2 může v EU udržitelným způsobem podpořit naléhavé a nezbytné snížení vnitřní makroekonomické nerovnováhy.**

V Bruselu dne 11. července 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

PŘÍLOHA

stanoviska Evropského hospodářského a sociálního výboru

Následující pozměňovací návrhy byly v průběhu diskuse zamítnuty, nicméně obdržely čtvrtinu nebo více odevzdaných hlasů:

Pozm. návrh 3 – odstavec 3.2.1.2

Vložit text

„3.2.1.2 Přístup č. 2: Částečné nahrazení národních emisí vydáváním dluhopisů stability se solidární odpovědností

Podle tohoto přístupu by emise dluhopisů stability byly podpořeny solidární odpovědností, nahrazovaly by však jen omezenou část národních emisí.

Část emisí nespádající pod dluhopisy stability by zůstala krytá příslušnou státní garancí. Podle toho by se trh se státními dluhopisy skládal ze dvou hlavních částí: dluhopisů stability a státních dluhopisů. Klíčovým bodem v tomto přístupu by byla konkrétní kritéria k určení relativního poměru dluhopisů stability vůči emisím národním a fakt, že by to dostatečně neodstranilo morální hazard spočívající ve zhoršení rozpočtové disciplíny.“

Odůvodnění

Bude podáno ústně.

Výsledek hlasování

hlasů proti: 117

hlasů pro: 46

hlasování se zdrželo: 18

Pozm. návrh 4 – Odstavec 3.2.1.3

Vložit text

„3.2.1.3 Přístup č. 3: Částečné nahrazení národních emisí vydáváním dluhopisů stability s podílovou, nikoliv solidární odpovědností.

Podle tohoto přístupu by dluhopisy stability opět pouze částečně nahradily národní emise a byly by podpořeny podílovou odpovědností členských států eurozóny. Tento přístup se liší od přístupu č. 2 tím, že členské státy by si uchovály zodpovědnost za svůj příslušný podíl na emisích dluhopisů stability a rovněž za své národní emise. Tím by se jednak omezil morální hazard v oblasti rozpočtové kázně a jednak by zůstaly zachovány výhody snížení přírůžek za likviditu.“

Odůvodnění

Bude podáno ústně.

Výsledek hlasování

hlasů proti: 127

hlasů pro: 50

hlasování se zdrželo: 6

O následujících dvou pozměňovacích návrzích se hlasovalo současně:

Pozm. návrh 7 – odstavec 4.3

Pozměnit

„4.3 Z tohoto důvodu Výbor vítá zelenou knihu o proveditelnosti zavedení dluhopisů stability. Domnívá se, že doplnění přísných pravidel správy ekonomických záležitostí a společných záruk pro celou eurozónu, jejichž účelem je umožnit vzájemné spravedlivé rozložení zajištění rizik souvisejících se státním dluhem, přispěje k nalezení vyřešení dilematu cesty z bezvýhodné situace představované neslučitelností úsporných opatření s růstem, která by EU nevyhnutelně dovedla do hluboké recese. Výbor je toho názoru, že zavedení dluhopisů stability je možné pouze po odstranění rizika morálního hazardu uvedeného v zelené knize a bude-li dostatečně zajištěno, že se v hospodářské praxi nebude vyskytovat.“

Odůvodnění

Bude podáno ústně.

Pozm. návrh 1 – odstavec 1.5

Vložit text

„1.5 EHSV se však domnívá, že riziko morálního hazardu (všech pěti uvedených druhů) a jeho případný konkrétní projev, jak ho uvádí zelená kniha, jsou popsány diskutabilním způsobem a měly by být nejprve řádně prozkoumány, než budou vyvozeny sporné závěry. Pokud by totiž tvrzení uvedené v zelené knize bylo správné, tj. že oslabení disciplíny zajišťované trhy, které je výsledkem sjednocování úrokových sazeb, způsobí nezodpovědné zvyšování veřejných výdajů nebo schodků rozpočtu, musel by se tento vývoj projevit již po zavedení eura. K tomu však nedošlo. Výbor je toho názoru, že zavedení dluhopisů stability je možné pouze po odstranění rizika morálního hazardu uvedeného v zelené knize a bude-li dostatečně zajištěno, že se v hospodářské praxi nebude vyskytovat.“

Odůvodnění

Zelená kniha se zabývá prováděním mechanismu tzv. dluhopisů stability na dobu neurčitou. Účelem tohoto opatření je snížení nákladů plynoucích z nadřazenosti dluhu (pojištění dluhopisů) pro členské státy s nízkou rozpočtovou disciplínou na úkor zemí s řádným rozpočtovým chováním, jež budou muset z těchto dluhopisů platit vyšší výnosy ve srovnání s jejich vlastními dluhovými nástroji. Příjemci v takovém systému budou mít výhodu jediného (a z jejich pohledu nižšího) výnosu pro tyto dluhopisy, stejně jako společné odpovědnosti (záruky) v celé eurozóně. EK sama uvádí pět možných morálních hazardů (jedna strana činí rozhodnutí o tom, jak velké riziko přijmout, a někdo jiný nese náklady, pokud to špatně dopadne) vytvářených tímto druhem vydávání dluhopisů.

Výsledek hlasování

hlasů proti:	131
hlasů pro:	49
hlasování se zdrželo:	9

Pozm. návrh 8 – odstavec 5.3.4

Upravit

„5.3.4 Tento poslední odstavec by naznačoval, že boj proti morálnímu hazardu by se měl konkrétně zaměřit na příjmy. ~~Vyšší koordinace fiskálních politik by mohla předcházet daňovému dumpingu. EHSV podporuje myšlenku „fiskální devalvace“, kterou doporučilo letošní Bruselské daňové fórum jako nástroj k vyrovnání se s asymetrickými šoky v měnové unii (1).~~ V budoucnu by se v rámci koordinace hospodářských politik a posílení správy EU rovněž mohlo postihovat snižování daní. Zaručila by se tak souměrnost opatření správy ekonomických záležitostí, kterou EHSV požadoval již v předchozích stanoviscích. (2)“

Odůvodnění

Ani odstavec 5.3.4 stanoviska nelze podpořit. Tvrzení, že v budoucnu by se mohlo postihovat snižování daní, je svévolné a nelze ho opřít o žádnou analýzu či výzkum. Možné snížení daní a jejich dopad není předmětem tohoto stanoviska.

Výsledek hlasování

hlasů proti:	124
hlasů pro:	54
hlasování se zdrželo:	9

O následujících šesti pozměňovacích návrzích se hlasovalo současně:

(1) Bruselské daňové fórum definovalo fiskální devalvací jako snížení přímého zdanění (fyzických a právnických osob; sníží se tak náklady a domácí výrobci se stanou konkurenceschopnějšími) a současně zvýšení nepřímého zdanění (protože DPH neovlivňuje vývoz). Tento fiskální zásah musí být rozpočtově neutrální a mít účinky podobné devalvací. Jde o nástroj pro země se společnou měnou, jehož účelem je pohlit asymetrické šoky.
http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/gen_info/tax_conferences/tax_forum/index_en.htm.

(2) Viz výčet ve stanovisku EHSV k tématu „Roční analýza růstu: postup v rámci ucelené reakce Evropské unie na krizi“, Úř. věst. C 132, 3.5.2011, s. 26, a stanovisku EHSV k tématu Sociální dopady nových právních předpisů o správě ekonomických záležitostí, Úř. věst. C 143, 22.5.2012, s. 23.

Pozm. návrh 10 – odstavec 5.4.2

Upravit

„5.4.2 EHSV je přesvědčen, že eurobondy ~~ve společné globální odpovědnosti s podílovou, nikoliv solidární odpovědností~~ budou velmi atraktivní pro potenciální věřitele hledající bezpečné investice. Objem a likvidita trhu se společnými dluhopisy pravděpodobně přiláká také nové, mimoevropské investory. EHSV souhlasí s názorem, že světová makroekonomická nerovnováha vyžaduje, aby se udělalo vše pro převod značného objemu likvidity z nově se rozvíjejících zemí do stabilních finančních investic, jimiž by byly eurobondy. Ty by se tak staly důležitým prvkem stabilizace finančních trhů i za hranicemi Evropské unie.“

Odůvodnění

Bude podáno ústně.

Pozm. návrh 11 – odstavec 5.5.1

Změnit následovně

„5.5.1 Přístup č. 1: Kompletní nahrazení národních emisí vydáváním dluhopisů stability se solidární odpovědností

~~EHSV se domnívá, že tento přístup je nejrozumnější z dlouhodobého hlediska a že nejvíce vyhovuje cíli hospodářské a měnové unie, jež si Evropská unie vytýčila. V krátkodobém horizontu by také mohl být nejefektivnějším pro řešení problémů s financováním, a tím i pro ukončení krize. Nicméně tento přístup vyžaduje nejhlubší evropskou integraci a představuje nejvyšší riziko morálního hazardu. Jeho provádění by proto pravděpodobně vytvářelo největší počet problémů politického a právního rázu, kompletní nahrazení národních emisí vydáváním dluhopisů stability se solidární odpovědností v blízké budoucnosti se tedy jeví jako nejméně pravděpodobné. O jejich zavedení však bude možné uvažovat pouze po odstranění rizika morálního hazardu uvedeného v zelené knize a bude-li dostatečně zajištěno, že se v hospodářské praxi nebude vyskytovat.“~~

Odůvodnění

Co se týče různých možností emise dluhopisů stability, musíme odmítnout možnost uvedenou ve stanovisku, tedy **podporovat přístup č. 2**, jenž předpokládá částečné nahrazení národních emisí vydáváním dluhopisů stability se solidární odpovědností. Podle našeho názoru není přípustné, aby některé státy směly se svými prostředky zacházet nešetrně a – jak ukazuje praxe – bohužel nezodpovědně, a ostatní státy aby musely tyto náklady nést. Zároveň je třeba upozornit, že **solidární odpovědnost je v přímém rozporu s ustanoveními Smlouvy o fungování Evropské unie, podle níž žádný stát neručí za závazky jiného členského státu.** Naproti tomu přístup č. 3 (jehož podporu pozměňovací návrh prosazuje) snižuje riziko morálního hazardu při provádění hospodářských a daňových politik na minimum. Na rozdíl od druhého přístupu by tento přístup zahrnoval „podílovou, nikoliv solidární“ vládní odpovědnost, a mohl by tedy být proveden relativně rychle beze změny smluv EU.

Pozm. návrh 12 – odstavec 5.5.2.1

Změnit následovně

„5.5.2.1 Tento přístup je ~~nejpředstavitelnější a nepřijatelnější, neboť~~ v zásadě odpovídá výše uvedenému až na to, že členské státy by si v činnosti ve vztahu k finančním trhům zachovaly určitou autonomii. Každý stát by tak byl podroben jiným tržním podmínkám a jiným podmínkám financování, které by mohly odrážet rozdíly v jejich úvěrovém hodnocení. ~~Tento přístup může být v každém případě velmi efektivní, ať již vezmeme v úvahu jeho střednědobé či krátkodobé účinky. Navíc také umožňuje čitelně oslabit argumenty založené na rizicích morálního hazardu. Proto je jednou ze dvou možností, jež EHSV formálně schvaluje. Solidární odpovědnost spolu s nízkými výnosy z dluhopisů stability nadále udržují morální hazard daňově nezodpovědného chování na vysoké úrovni. O zavedení takových dluhopisů bude možné uvažovat pouze po odstranění rizika morálního hazardu uvedeného v zelené knize a bude-li dostatečně zajištěno, že se v hospodářské praxi nebude vyskytovat.“~~

Odůvodnění

Co se týče různých možností emise dluhopisů stability, musíme odmítnout možnost uvedenou ve stanovisku, tedy **podporovat přístup č. 2**, jenž předpokládá částečné nahrazení národních emisí vydáváním dluhopisů stability se solidární odpovědností. Podle našeho názoru není přípustné, aby některé státy směly se svými prostředky zacházet nešetrně a – jak ukazuje praxe – bohužel nezodpovědně, a ostatní státy aby musely tyto náklady nést. Zároveň je třeba upozornit, že **solidární odpovědnost je v přímém rozporu s ustanoveními Smlouvy o fungování Evropské unie, podle níž žádný stát neručí za závazky jiného členského státu.** Naproti tomu přístup č. 3 (jehož podporu pozměňovací návrh prosazuje) snižuje riziko morálního hazardu při provádění hospodářských a daňových politik na minimum. Na rozdíl od druhého přístupu by tento přístup zahrnoval „podílovou, nikoliv solidární“ vládní odpovědnost, a mohl by tedy být proveden relativně rychle beze změny smluv EU.

Pozm. návrh 13 – odstavec 5.5.3.1

Upravit následovně

„5.5.3.1 EHSV souhlasí s Komisí v tom, že z daných tří přístupů má tento nejomezenější uplatnění, neboť by pokryl potřebu financování členských států pouze částečně (jako v případě přístupu č. 2) a poskytl by pouze podílovou, nikoliv solidární odpovědnost. Tento přístup by nejvíce omezil morální hazard uvolnění rozpočtové kázně a zároveň snížil přírůžky za likviditu tedy měl v oblasti stability a integrace pouze omezené účinky. Bylo by možné ho zavést relativně rychle, neboť se zdá v plném souladu s platnou Smlouvou o EU.“

Odůvodnění

Bude podáno ústně.

Pozm. návrh 14 – odstavec 5.6.5

Změnit následovně

„5.6.5 Proto je třeba zaměřit řízení hospodářské politiky na posílení faktorů růstu a na zvýšení státních příjmů. Členské státy, které v posledních letech zaznamenaly relativně nízkou hladinu veřejných investic a malou vnitřní poptávku, by měly přijmout nápravná opatření za účelem podpory poptávky a členské státy, které mají relativně vysoký schodek běžného účtu platební bilance a rozpočtu, by měly usilovat o lepší vyvážení svých příjmů a výdajů. EHSV se domnívá, že zavedení dluhopisů stability v Evropské unii na základě modelového přístupu č. 3 ~~2~~ může v EU se může ukázat jako schůdná cesta, jež udržitelným způsobem podpoří# ~~naléhavé~~ a nezbytné snížení vnitřní makroekonomické nerovnováhy v EU.“

Odůvodnění

Co se týče různých možností emise dluhopisů stability, musíme odmítnout možnost uvedenou ve stanovisku, tedy **podporovat přístup č. 2**, jenž předpokládá částečné nahrazení národních emisí vydáváním dluhopisů stability se solidární odpovědností. Podle našeho názoru není přípustné, aby některé státy směly se svými prostředky zacházet nešetrně a – jak ukazuje praxe – bohužel nezodpovědně, a ostatní státy aby musely tyto náklady nést. Zároveň je třeba upozornit, že **solidární odpovědnost je v přímém rozporu s ustanoveními Smlouvy o fungování Evropské unie, podle níž žádný stát neručí za závazky jiného členského státu**. Naproti tomu přístup č. 3 (jehož podporu pozměňovací návrh prosazuje) snižuje riziko morálního hazardu při provádění hospodářských a daňových politik na minimum. Na rozdíl od druhého přístupu by tento přístup zahrnoval „podílovou, nikoliv solidární“ vládní odpovědnost, a mohl by tedy být proveden relativně rychle beze změny smluv EU.

Pozm. návrh 2 – odstavec 1.7

Změnit následovně

„1.7 Co se týče různých „možností emise dluhopisů stability“, Výbor se domnívá, že přístup č. ~~2~~ 3, jenž spočívá v „částečném nahrazení národních emisí vydáváním dluhopisů stability se podílovou, nikoliv solidární odpovědností“, je nejpředstavitelnější a obecně nej přijatelnější.“

Odůvodnění

Co se týče různých možností emise dluhopisů stability, musíme odmítnout možnost uvedenou ve stanovisku, tedy **podporovat přístup č. 2**, jenž předpokládá částečné nahrazení národních emisí vydáváním dluhopisů stability se solidární odpovědností. Podle našeho názoru není přípustné, aby některé státy směly se svými prostředky zacházet nešetrně a – jak ukazuje praxe – bohužel nezodpovědně, a ostatní státy aby musely tyto náklady nést. Zároveň je třeba upozornit, že **solidární odpovědnost je v přímém rozporu s ustanoveními Smlouvy o fungování Evropské unie, podle níž žádný stát neručí za závazky jiného členského státu**. Naproti tomu přístup č. 3 (jehož podporu pozměňovací návrh prosazuje) snižuje riziko morálního hazardu při provádění hospodářských a daňových politik na minimum. Na rozdíl od druhého přístupu by tento přístup zahrnoval „podílovou, nikoliv solidární“ vládní odpovědnost, a mohl by tedy být proveden relativně rychle beze změny smluv EU.

Výsledek hlasování

hlasů proti: 129

hlasů pro: 59

hlasování se zdrželo: 5

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o Evropském programu monitorování Země (GMES) a jeho provozních činnostech (od roku 2014)

COM(2011) 831 final

(2012/C 299/13)

Zpravodaj: **pan IOZIA**

Dne 30. listopadu 2011 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o Evropském programu monitorování Země (GMES) a jeho provozních činnostech (od roku 2014)

COM(2011) 831 final.

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 12. června 2012.

Na 482. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 11. a 12. července 2012 (jednání dne 12. července), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 178 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 3 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV zdůrazňuje, že plně podporuje evropskou politiku pro oblast vesmíru, obzvláště pak velké evropské projekty Galileo a GMES, jež považuje za strategické pro evropský hospodářský a vědecký rozvoj. Ve všech svých stanoviscích⁽¹⁾ poukázal EHSV na nutnost věnovat činnosti v oblasti vesmíru velkou pozornost a vyčlenit na ně rozsáhlé prostředky, aby EU v těchto činnostech mohla pokračovat a uchovat si své významné postavení.

1.2 EHSV se rozhodně staví proti návrhu Komise na odsunutí financování vývoje a dokončení programu GMES do zvláštního fondu ad hoc.

1.3 EHSV považuje za velmi naléhavé zajistit kontinuitu programu, jenž vstupuje do své provozní fáze, nemá-li dojít k jeho selhání. Celý návrh změny finančních, řídicích a správních nástrojů, jež mají být odlišné od obvyklých a konsolidovaných nástrojů EU, se jeví jako neuvážený, neodůvodněný a vysoce riskantní. Vytváření nových subjektů a modelů financování vyžaduje totiž vyčerpávající a nejistá kola jednání a studie, které jistě zaberou celé roky; to se jeví jako neslučitelné se zahájením provozní fáze programu typu GMES a jako nadbytečné vzhledem ke skutečnosti, že Komise a další evropské agentury disponují veškerými pravomocemi a mandáty k rozvíjení tohoto programu.

1.4 EHSV žádá, aby financování programu bylo přesunuto do víceletého finančního rámce na období 2014–2020 a aby správa byla strukturována tak, aby přihlížela ke stávajícím kapacitám v Evropě, a předcházela jednak fragmentaci spravujících subjektů, a za druhé vytváření nových orgánů, které nejsou uzpůsobeny k převzetí správy programu, jenž je výsledkem vývoje za posledních deset let. Tento požadavek již EHSV formuloval v jednom z předchozích stanovisek⁽²⁾.

1.5 Sdělení o provádění návrhu mezivládní dohody o provozu GMES⁽³⁾, které bylo zveřejněno v průběhu diskuse o tomto stanovisku, nijak nemění zde předložené postoje. Naopak je posiluje a umožňuje EHSV znovu upozornit na riziko spojené s pozdním zavedením nového a neotestovaného modelu financování a řízení mimo víceletý finanční rámec a řádné konsolidované kanály řízení EU.

1.6 EHSV je hluboce znepokojen obavou, že program GMES může reálně čelit vážným potížím, čímž by přišla vniveč již investovaná částka přesahující 3,2 miliardy eur. Ve světle diskuse mezi členskými státy hraničí tato hrozba s jistotou.

1.7 EHSV zdůrazňuje, že myšlenka provést necelý rok před plánovaným zahájením provozu (na rok 2013 je plánováno

⁽¹⁾ Úř. věst. C 43, 15.2.2012, s. 20.

⁽²⁾ Úř. věst. C 43, 15.2.2012, s. 20.

⁽³⁾ COM(2012) 218 final, 11. května 2012.

vypuštění satelitů A konstelace Sentinel-1, Sentinel-2 a Sentinel-3) novou definici složitého finančního aparátu a správy GMES, jak vyplývá ze sdělení, které je předmětem tohoto stanoviska, se jeví jako velmi riskantní a neodůvodněné i ve světle strategického významu tohoto programu pro EU.

1.8 Sdělení nezahrnuje analýzu proveditelnosti, která by umožnila posouzení realizovatelnosti z hlediska efektivity. Zřejmě není ani to, proč je nutné zavádět nové schéma.

1.9 Evropský hospodářský a sociální výbor poukazuje na odlišné přístupy ke klíčovým programům evropského kosmického programu, jimiž jsou Galileo a GMES, kdy první z nich je zařazen do víceletého finančního rámce, zatímco druhý nikoli.

1.10 Pokud jde o správu, budí překvapení okrajové postavení, které je v tomto složitém systému přisouzeno naší Evropské kosmické agentuře (ESA), které doposud byla autorem, správcem i provozovatelem většiny evropských satelitních zařízení, a doposud vedle toho v partnerství s Evropskou komisí poskytovala téměř výhradně potřebné finanční prostředky. Její nahrazení novými organizacemi či organizacemi s malými zkušenostmi se správou satelitních systémů a jimi shromážděných dat se jeví jako nepřilíš šťastný krok.

1.11 Evropský hospodářský a sociální výbor se domnívá, že natolik radikálně nová definice pravomocí týkajících se programu GMES – jak navrhuje sdělení – necelý rok před realizací modelu financování tohoto programu nesmírně ohrožuje zahájení provozu uvedeného systému.

1.12 EHSV upozorňuje na nejistotu a neurčitost návrhu správy, který připravila Komise. Navržený model vykazuje zjevné nedostatky, technická koordinace je svěřena organizacím, které nejsou obeznámeny s činnostmi v oblasti vesmíru ani s kulturou společné práce s ostatními agenturami. Přes 80 % činností v rámci programu GMES se však týká činností v oblasti vesmíru. EHSV vyzývá Komisi, aby revidovala navržený model a zachovala jednotnou správu a i nadále světila technickou odpovědnost za program agentuře ESA pod dohledem Komise, jak bylo plánováno původně.

2. Úvod

2.1 Sdělení ze dne 30. listopadu 2011, které je předmětem tohoto stanoviska, uvádí řešení Evropské komise financovat stádium provozní činnosti strategického programu pro pozorování Země a bezpečnost GMES, jenž byl zatím definován a přiveden do konečné prováděcí fáze, mimo víceletý finanční rámec na období 2014–2020⁽⁴⁾. Uvádí také návrh týkající se správy. Pro program GMES se tudíž jedná o sdělení zásadního významu.

2.2 Nejnovější sdělení o některých podrobnostech provádění návrhu mezivládní dohody o provozu GMES⁽⁵⁾, které bylo zveřejněno v průběhu diskuse o tomto stanovisku, nic nemění na komentářích ke sdělení, jež je předmětem tohoto stanoviska, ani na příslušných závěrech, neboť se jedná o dodatek, v němž jsou podrobně rozpracovány finanční aspekty návrhu a zavádí se jím nová organizace *Rada* GMES, která duplikuje pravomoci dosud zařazené ve správě evropských kosmických programů, a dochází tak k jasnému střetu pravomocí a duplicitě rozhodovacích struktur v Evropě.

2.3 Globální monitoring životního prostředí a bezpečnosti (GMES) je spolu s Galileem jedním ze dvou stěžejních programů Evropské unie v oblasti vesmíru. Má zásadní význam pro pozorování Země tím, že poskytuje prostředky k pochopení a monitorování změny klimatu, ochraně a bezpečnosti občanů, zajištění udržitelného rozvoje a řešení krizí.

2.4 Vynětí financování strategického programu pro pozorování Země a bezpečnost GMES z návrhu víceletého finančního rámce na období 2014–2020 tak vyvolalo značné obavy z důvodu reálného rizika ztráty jednoho ze strategických programů pro Evropu, do nějž bylo k dnešnímu dni investováno deset let práce a více než 3 miliardy EUR.

2.5 EHSV již ve své analýze z prosince 2011⁽⁶⁾ vyjádřil silnou obavu o budoucnost tohoto programu z důvodu nedostatečné kontinuity jeho financování.

2.6 Evropský parlament ve svém usnesení *Budoucnost Evropského programu monitorování Země (GMES)*⁽⁷⁾ z února 2012 „nepovažuje za možné, aby financování programu GMES probíhalo mimo víceletý finanční rámec – tedy systémem financování a řízení, který Komise navrhla ve svém sdělení“.

2.7 Kosmická část programu GMES je založena na třech konstelacích satelitů Sentinel-1, 2 a 3, a na systémech (Sentinel 4 a 5) nesených jinými satelity. První satelity uvedených tří konstelací budou vypuštěny v průběhu roku 2013. Je tedy naléhavě nutné definovat finanční rámec, který zajistí potřebné financování bezprostředně se blížících provozních činností.

2.8 Na tiskové konferenci dne 9. ledna 2012 potvrdil generální ředitel ESA, že v případě nepřijetí rozhodnutí o financování provozu GMES je záměrem ESA nepřistoupit k plánovanému vypuštění satelitů⁽⁸⁾.

⁽⁴⁾ COM(2011) 500 final ČÁST I/II – Rozpočet – Evropa 2020.

⁽⁵⁾ COM(2012) 218 final, 11. května 2012.

⁽⁶⁾ Úř. věst. C 43, 15.2.2012, s. 20.

⁽⁷⁾ 2012/2509 (RSP).

⁽⁸⁾ <http://multimedia.esa.int/Videos/2012/01/ESA-Director-General-2012-Press-Briefing>.

2.9 Evropská komise navrhuje v tomto sdělení zajistit potřebné financování realizace a provozu celé infrastruktury vytvořením nového zvláštního fondu pro GMES, což si vyžádá mezivládní dohodu mezi členskými státy EU zasedajícími v Radě.

2.10 Do fondu by mělo finančně přispívat všech 27 členských států EU v závislosti na jejich hrubém národním důchodu (HND). Sdělení obsahuje nástin této dohody, jež je dále rozpracována v navazujícím sdělení⁽⁹⁾.

2.11 Návrh správy zařazený ve sdělení, o nic méně významný, než návrh financování, definuje řadu témat, která by měla řešit jednotlivé aspekty a sektory realizace programu GMES.

2.12 Zavedení nového složitějšího schématu financování a nového správního subjektu pro kosmický program (*Rada GMES*) se jeví jako neodůvodněné a opožděné vzhledem k tomu, že za rok mají být vypuštěny první satelity.

3. Obecné připomínky

3.1 Program GMES pro globální monitorování Země a bezpečnost a program GALILEO v oblasti družicové navigace jsou důležité strategické programy Evropské unie, jejichž prostřednictvím si Unie hodlá zachovat nezávislost a prvořadě postavení ve vesmírném odvětví.

3.2 Zachování silného vedoucího postavení a nezávislosti v odvětví týkajícím se vesmíru se považuje pro budoucnost Evropy za strategické z důvodu četných zásadních hospodářských, technologických, geopolitických a kulturních dopadů činností v oblasti vesmíru v širším smyslu slova.

3.3 GMES je strategický program Evropské unie zřízený nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 911/2010.

3.4 Ve sdělení se uvádí, že „k tomu, aby mohla Evropa reagovat na stále rostoucí výzvy na globální úrovni, potřebuje vlastní koordinovaný a spolehlivý systém pozorování Země. Takovým systémem je GMES“.

3.5 Sdělení navrhuje nový model financování stojící mimo konsolidovaný systém správy v rámci rozpočtu EU, což vyžaduje zvláštní opatření a souhlas všech 27 členských států, tedy mechanismus, který se v současné době finanční nejistoty (viz např., avšak nikoli pouze, situace v Řecku a možná neschopnost splácet v případě Francie a Itálie) ne-li jistě, pak s vysokou pravděpodobností zablokuje, což by znamenalo konec programu GMES.

4. Konkrétní připomínky

Financování

4.1 Sdělení plánuje vynětí GMES z víceletého finančního rámce na období 2014–2020.

4.2 Financování by namísto toho mělo být zajištěno vnitřní dohodou mezi zástupci vlád členských států zasedajících v Radě.

4.3 Podle dohody každý členský stát nejprve dokončí postupy nezbytné pro vstup této dohody v platnost, a poté tuto skutečnost oznámí Generálnímu sekretariátu Rady Evropské unie.

4.4 Nezbytnou podmínkou vstupu uvedené dohody v platnost je ratifikace všemi členskými státy Unie.

4.5 Dohoda může vstoupit v platnost teprve po schválení posledním členským státem. Vzhledem k současné finanční situaci v Evropě obecně a vzhledem k situaci zvláště v některých členských státech bude podle všeho již toto ustanovení postávat ke krachu programu GMES.

4.6 Časový harmonogram ani prováděcí pokyny ke svolání této Rady nejsou dodnes známy, což ohrožuje blížící se vypuštění satelitů Sentinel-1, 2 a 3 (2013).

4.7 Pokud jde o plánování, řízení a provádění fondu GMES, předpokládá sdělení, že Rada přijme nařízení na návrh Komise. V současnosti není k dispozici ani koncept tohoto nařízení.

4.8 Podle sdělení má být Radou na návrh Komise přijato finanční nařízení o fondu GMES, kterým se stanoví pravidla pro jeho zřízení a využívání jeho finančních zdrojů a dále pravidla pro předkládání a audit účetních závěrek. V současnosti není k dispozici ani koncept takového nařízení.

4.9 Vývoj programu si doposud vyžádal prostředky ve výši 3,2 miliardy EUR, které téměř plně hradily ESA (1,89 mld.) a EU (1,3 mld.).

4.10 Plné využití, údržba, vývoj a aktualizace na období let 2014 až 2020 bude odhadem vyžadovat náklady ve výši 5,8 miliardy EUR, tj. přibližně 0,6 % rozpočtu Unie na totéž období, jenž podle víceletého finančního rámce dosahuje výše 1 025 miliard EUR. Za připomenutí stojí také skutečnost, že rozpočet Unie sám představuje přibližně 1 % hrubého národního důchodu (HND).

⁽⁹⁾ COM(2012) 218 final, 11. května 2012.

4.11 Návrh na financování GMES mimo rozpočet Unie však sotva skýtá finanční výhody, neboť i tak bude muset jeho financování zaručit všech 27 členských států, byť jiným finančním kanálem založeným na složité mezivládní dohodě. Není proto jasný důvod k tomuto kroku.

4.12 Co se týče vesmírného odvětví, disponuje ESA rozpočtem k vypuštění všech tří satelitů série A v konstelacích Sentinel-1, 2 a 3. Vypuštění Sentinelu-1 je již uhrazeno a ani u obou ostatních se nepředpokládají problémy s financováním jejich vypuštění. Rozpočet na období po roce 2013 tak zahrnuje nasazení celých konstelací, jak bylo stanoveno pro účely zajištění služeb, k nimž byly navrženy.

Správa

4.13 Správa stádia provozní činnosti GMES bude podle sdělení svěřena několika orgánům.

4.14 Politická správa a dohled mají být svěřeny Komisi.

4.15 Podle následného sdělení o podrobnostech provádění sdělení, které je předmětem tohoto stanoviska (COM(2012) 218 final, 11. května 2012), bude řídicím subjektem programu GMES Rada GMES, již jsou svěřeny tak rozsáhlé pravomoci, že se překrývají s pravomocemi typickými pro běžné řízení programů EU, až po pravomoci charakteristické pro kosmickou agenturu, čímž vzniká duplicita pravomocí a rozhodovacích orgánů v rozporu se zásadou efektivního využití již tak omezených prostředků Unie.

4.16 Co se týče služeb, má být technická koordinace služby monitorování země svěřena Evropské agentuře pro životní prostředí (EEA); technická koordinace služeb nouzového řízení Evropskému středisku reakce na mimořádné situace (ERC); technická koordinace služeb monitorování atmosféry Evropskému

středisku pro střednědobé předpovědi počasí (ECMWF); správa změny klimatu, monitorování mořského prostředí a bezpečnosti nebyla zatím stanovena; pro další služby v zájmu Komise a další evropské subjekty jsou navrženy subjekty jako Evropská agentura pro námořní bezpečnost (EMSA), Satelitní středisko Evropské unie (EUSC), Evropská agentura pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států Evropské unie (FRONTEX) či Evropská obranná agentura (EDA).

4.17 U vesmírné složky budou provozní činnosti dočasně svěřeny Evropské kosmické agentuře (ESA) v případě pozorování země a oblastí s jasně stanoveným cílem pomocí snímků s vysokým rozlišením, a EUMETSAT v případě systematického a globálního pozorování atmosféry a oceánů. Vývojové činnosti vesmírné složky mají být svěřeny ESA a Komisi.

4.18 Tato dočasná správa odpovídá řízení celých konstelací Sentinel-1, Sentinel-2 a pozemní složky konstelace Sentinel-3. Je zjevné, že zvládnout takovou organizační a finanční zátěž bude v podmínkách dočasné správy obtížné.

4.19 Technická koordinace složky in situ má být svěřena Evropské agentuře pro životní prostředí (EEA).

4.20 Není zřejmé, jak by specifické kompetence a správní kapacity těchto organizací mohly pokrýt operativní potřeby programu, jako je GMES, v němž převažuje vesmírná složka vyžadující specifickou odbornost.

4.21 Rada GMES, navržená v navazujícím sdělení o GMES⁽¹⁰⁾, duplikuje řadu pravomocí správy evropských kosmických programů, čímž dochází k zřejmým střetům pravomocí a duplicitě rozhodovacích struktur v Evropě a ke vzniku jakési paralelní kosmické agentury v rozporu se zásadami zakotvenými ve Smlouvě o fungování Evropské unie.

V Bruselu dne 12. července 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽¹⁰⁾ COM(2012) 218 final, 11. května 2012.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o zlepšení vypořádání obchodů s cennými papíry v Evropské unii a centrálních depozitářích cenných papírů a o změně směrnice 98/26/ES

COM(2012) 73 final – 2012/0029 (COD)

(2012/C 299/14)

Zpravodaj: **pan MORGAN**

Dne 15. března 2012 se Evropský parlament a dne 3. dubna 2012 Rada Evropské unie, v souladu s článkem 114 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o zlepšení vypořádání obchodů s cennými papíry v Evropské unii a centrálních depozitářích cenných papírů a o změně směrnice 98/26/ES

COM(2012) 73 final – 2012/0152 (COD).

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 12. června 2012.

Na 482. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 11. a 12. července 2012 (jednání dne 11. července 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 110 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 4 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV vítá tuto regulační iniciativu. Zavedením nařízení o centrálních depozitářích cenných papírů Komise dokončí nový rámec regulace finanční infrastruktury v EU založený na třech pilířích, kterými jsou: nařízení o centrálních depozitářích cenných papírů, nařízení o infrastruktuře evropských trhů (EMIR) a směrnice/nařízení o trzích finančních nástrojů (MiFID/MiFIR).

1.2 Zavedení eura se stalo katalyzátorem pro přeshraniční investice do cenných papírů a hladké fungování přeshraničních investic je založeno na společných standardech v celé Unii. Vysoká úroveň disciplíny při vypořádání snižuje riziko protistrany, neboli konkrétněji riziko likvidity a riziko náhrady. Dále pak podporuje ochranu investora; pomáhá zajistit, aby obchody mezi kupujícími a prodávajícími cenných papírů byly vypořádány bezpečně a včas. V tomto ohledu je nařízení významným krokem směrem k dotvoření jednotného trhu.

1.3 Zásadní změna navrhovaná v rozsahu činností centrálních depozitářů cenných papírů je zákaz držet omezené bankovní licence. Tento zákaz bude mít dopad na dva velké mezinárodní centrální depozitáře, které ve velmi širokém měřítku využívají své bankovní schopnosti na podporu vypořádání obchodů a na podporu úschovy. EHSV uznává, že na celosvětové úrovni převažují názory (G20, Evropská komise, IOSCO atd.), které jsou silně pro oddělení úvěrových institucí. Výbor podporuje Komisi v názoru, že nejlepším řešením je samostatná banka.

1.4 Velmi důležitý je návrh požadavku jednotného vypořádání T+2. I když je pravděpodobné, že toho lze dosáhnout v EU, bude nutné vyřešit řadu problematických otázek u obchodů na celosvětové úrovni.

1.5 Návrhy vyžadují dematerializaci obchodovatelných cenných papírů. Je stanoveno přechodné období, které skončí k 1. lednu 2020. Členské státy v tomto ohledu dosáhly nerovnoměrného pokroku a může být nutný politický kompromis.

2. Úvod

2.1 Centrální depozitáře cenných papírů (dále jen „centrální depozitáře“) jsou ze systémového hlediska významnými institucemi pro finanční trhy. Po každém obchodu s cennými papíry na burze cenných papírů nebo mimo ni následují procesy, které vedou k vypořádání obchodu, tj. dodání cenných papírů proti zaplacení. Centrální depozitáře jsou hlavní instituce, které vypořádání umožňují, protože provozují systémy vypořádání obchodů s cennými papíry (dále jen „vypořádací systémy“). Zajišťují rovněž prvotní zápis a centrální vedení účtů cenných papírů, na nichž se eviduje, kolik cenných papírů bylo vydáno a kým a každá změna v jejich držení.

2.2 Centrální depozitáře také hrají zásadní úlohu na trhu s finančním kolaterálem, zejména pro účely měnové politiky. Například téměř veškerý finanční kolaterál způsobilý pro měnově-politické operace centrálních bank v EU, zvláště v eurozóně, prochází vypořádacími systémy provozovanými centrálními depozitáři.

2.3 V roce 2010 byly přes vypořádací systémy v EU vypořádány obchody v hodnotě přibližně 920 bilionů EUR a ke konci roku 2010 tyto systémy evidovaly cenné papíry v hodnotě téměř 39 bilionů EUR. V EU existuje více než 30 centrálních depozitářů, obvykle v každé zemi jeden, a dva „mezinárodní“ depozitáře (Clearstream Banking Luxembourg a Euroclear Bank), které jsou podkategorií centrálních depozitářů a specializují se na emise mezinárodních dluhopisů obecně známých jako „eurobondy“.

2.4 Zatímco v rámci hranic jednotlivých států fungují centrální depozitáře obecně bezpečně a účinně, přeshraniční vypořádání podporující přeshraniční investice je složitější a přináší vyšší náklady než vypořádání domácí. Například počet selhání vypořádání je u přeshraničních transakcí vyšší než u domácích a náklady na přeshraniční vypořádání jsou až čtyřikrát vyšší než náklady na vypořádání domácí. Náklady na centrální depozitáře jsou v rámci celkových nákladů spojených s používáním všech prvků infrastruktury obecně nízké, i když představují významné náklady pro emitenty.

2.5 Tyto bezpečnostní problémy jsou důsledkem několika faktorů, mezi něž patří:

- délka vypořádacího cyklu. Doba mezi uzavřením obchodu a vypořádáním není v EU sladěna, což vede k obtížím při přeshraničním vypořádání;
- malá, ale nikoli bezvýznamná část cenných papírů se stále vyskytuje v listinné podobě. Ty jsou vypořádávány v mnohem delších vypořádacích cyklech, což zvyšuje riziko pro investory;
- selhání vypořádání – což jsou situace, kdy nedojde k vypořádání obchodu k určenému dni vypořádání – není předmětem odrazujících sankcí na všech trzích, a pokud opatření k zajištění disciplíny existují, značně se mezi jednotlivými trhy liší;
- směrnice 98/26/ES o neodvolatelnosti zúčtování v platebních systémech a v systémech vypořádání obchodů s cennými papíry (směrnice o neodvolatelnosti zúčtování) sice omezuje narušení vypořádacího systému způsobené insolvenčním řízením proti účastníkovi systému, avšak neřeší jiná rizika tohoto systému ani odolnost centrálního depozitáře, který systém provozuje. Některé centrální depozitáře jsou vystaveny dodatečnému úvěrovému riziku a riziku likvidity vyplývajícím z poskytování bankovních služeb doplňkové k vypořádání;
- dohody o propojení mezi centrálními depozitáři jsou považovány za první krok ke konsolidaci evropských vypořádacích trhů, avšak zároveň vyvolávají obavy ohledně bezpečnosti vzhledem k absenci zvláštních obezřetnostních pravidel pro tato propojení. Kromě toho skutečnost, že zvyšují vzájemnou propojenost depozitářů, je dalším důvodem k zavedení společného obezřetnostního rámce.

2.6 Zdrojem vážných obav je také neexistence účinného jednotného vnitřního trhu pro vypořádání. Nadále existují významné překážky bránící rozvoji evropského poobchodního trhu, jako je omezený přístup emitentů cenných papírů k centrálním depozitářům, rozdílné vnitrostátní režimy udělování povolení a rozdílná pravidla pro centrální depozitáře v rámci EU a omezená konkurence mezi centrálními depozitáři jednotlivých států. Tyto překážky vedou k velké roztržiténosti trhu. V důsledku toho přeshraniční vypořádání obchodů závisí na zbytečně složitých řetězcích držitelů cenných papírů, často zahrnujících několik centrálních depozitářů a několik dalších zprostředkovatelů. To má negativní dopad na efektivnost, ale také na rizika spojená s přeshraničními obchody.

2.7 Tyto problémy jsou důležité vzhledem k tomu, že přeshraniční transakce v Evropě, od obvyklého nákupu/prodeje cenných papírů až po převody finančního kolaterálu, neustále narůstají a centrální depozitáře jsou stále více propojeny. Tento vývoj se pravděpodobně urychlí se zavedením systému TARGET2 Securities (T2S), což je projekt, který zahájil Eurosystem s cílem vytvořit společnou evropskou platformu pro vypořádání obchodů s cennými papíry bez ohledu na hranice a který má být spuštěn v roce 2015.

3. Shrnutí navrhovaného nařízení

3.1 Navrhované nařízení má dvě hlavní části: opatření určená pro všechny hospodářské subjekty v souvislosti s vypořádáním obchodů s cennými papíry (hlava II) a opatření určená konkrétně pro centrální depozitáře (hlavy III, IV a V).

Vypořádání obchodů s cennými papíry

3.2 Hlava II ukládá tzv. dematerializaci/imobilizaci cenných papírů, což znamená vydávání cenných papírů v zaknihované podobě. Cílem tohoto opatření je zvýšit efektivnost vypořádání, napomoci zkrácení vypořádacích lhůt a zajistit celistvost emisí cenných papírů usnadněním sesouhlasení evidovaných držení cenných papírů. Navrhované nařízení stanoví dostatečně dlouhé přechodné období – do 1. ledna 2020 –, aby hospodářské subjekty z členských států, kde stále existuje značný objem cenných papírů v listinné podobě, měly čas dosáhnout souladu s tímto opatřením.

3.3 Hlava II sladuje vypořádací lhůtu obchodů s cennými papíry v celé EU. V Evropě dochází k vypořádání obchodů s cennými papíry dva nebo tři dny po dni uzavření obchodu v závislosti na každém trhu. Vypořádací lhůta bude sladěna na dva dny po dni obchodu, ale bude povolena i lhůta kratší.

3.4 Hlava II harmonizuje opatření k zajištění disciplíny při vypořádání v celé EU. Ta zahrnují opatření *ex ante* k prevenci selhání vypořádání a opatření *ex post* po té, co k selhání dojde.

Povolování centrálních depozitářů a dohled nad nimi

3.5 Směrnice 98/26/ES již definuje vypořádací systémy jako formální dohody umožňující převody cenných papírů mezi různými účastníky. Uvedená směrnice se však nezabývá institucemi, které jsou odpovědné za provozování těchto systémů. Vzhledem k rostoucí složitosti těchto systémů a rizikům souvisejícím s vypořádáním je nezbytné, aby instituce provozující vypořádací systémy byly právně vymezeny, povolovány a dozorovány podle souboru společných obezřetnostních standardů.

3.6 Centrální depozitáře budou muset být povoleny a dozorovány vnitrostátními příslušnými orgány podle místa, kde jsou usazeny. Nicméně s ohledem na rostoucí přeshraniční dimenzi jejich činnosti budou muset být konzultovány i jiné orgány, které odpovídají za vypořádací systémy provozované centrálními depozitáři a za další členy skupiny. Evropský orgán pro cenné papíry a trhy bude mít důležitou roli při přípravě návrhu technických norem pro harmonizaci povolovacího procesu a pro zajištění spolupráce mezi orgány.

3.7 Podle návrhu lze povoleným centrálním depozitářům udělit „pas“, neboli oprávnění poskytovat služby v celé Unii buď na základě přímého poskytování služby v jiném členském státě, nebo prostřednictvím zřízení pobočky v tomto členském státě. Centrálnímu depozitáři ze třetí země může být povolen přístup do Unie, pokud ho uzná Evropský orgán pro cenné papíry a trhy.

Požadavky na centrální depozitáře cenných papírů

3.8 Jelikož jsou centrální depozitáře systémově důležité a poskytují zásadní služby pro trh s cennými papíry, musí podléhat vysokým obezřetnostním standardům, aby byla zajištěna jejich životaschopnost a ochrana jejich účastníků. Požadavky na centrální depozitáře jsou rozděleny do několika kategorií: organizační požadavky, pravidla chování, požadavky na služby centrálních depozitářů, obezřetnostní požadavky a požadavky na propojení centrálních depozitářů.

3.9 Pravidla chování vyžadují, aby činnosti byly nediskriminační, transparentní a striktně založené na rizicích a aby byly příslušným orgánům poskytovány veškeré informace o nákladech a výnosech.

3.10 Požadavky na služby centrálních depozitářů zahrnují povinnosti týkající se vypořádání účtů a oddělení účtů během provozního dne. Pokud jde o peněžní vypořádání, návrh požaduje, aby centrální depozitáře prováděly vypořádání na účtech u centrální banky, kdykoli je to vhodné a možné. Peněžní vypořádání přes komerční banky je na rozdíl od některých současných postupů povoleno, musí však být prováděno prostřednictvím samostatné úvěrové instituce, která funguje jako zúčtovatel.

3.11 Obezřetnostní požadavky na centrální depozitáře obsahují důležitá ustanovení o snížení provozního rizika. Protože by centrálním depozitářům nemělo být umožněno poskytovat bankovní služby přímo, hlavním rizikem, kterému budou vystaveny, je provozní riziko. Tato ustanovení zahrnují vhodná opatření k zajištění kontinuity provozu, včetně vypořádání, za všech okolností. Kapitálové požadavky jsou také stanoveny odkazem na provozní náklady – centrální depozitáře by měly držet kapitál, nerozdělený zisk a rezervní fondy za účelem pokrytí provozních nákladů alespoň po dobu šesti měsíců.

3.12 Požadavky na propojení centrálních depozitářů zahrnují zavedení jednotných pravidel o neodvolatelnosti vypořádání.

Přístup k centrálním depozitářům cenných papírů

3.13 Jedním z cílů této iniciativy je otevření trhu služeb centrálních depozitářů a odstranění překážek přístupu na něj. Jsou zvažovány tři druhy přístupu: a) ve vztahu mezi emitenty a centrálními depozitáři, b) mezi centrálními depozitáři navzájem a c) mezi centrálními depozitáři a jinými subjekty tržní infrastruktury.

3.14 Návrh zavádí právo emitentů zaevidovat své cenné papíry u jakéhokoli centrálního depozitáře povoleného v Unii, jakož i právo centrálních depozitářů poskytovat služby pro cenné papíry, které byly vydány podle práva jiného členského státu.

3.15 Centrální depozitář by měl mít právo obdržet údaje o obchodech od ústředních protistran a obchodních systémů a tyto subjekty infrastruktury by měly mít přístup k vypořádacím systémům, které centrální depozitáře provozují.

Úvěrové instituce

3.16 Pokud vypořádání prostřednictvím centrální banky není vhodné či možné, mohou centrální depozitáře účastníkům nabídnout peněžní vypořádání přes komerční banky. Centrální depozitáře by však neměly poskytovat bankovní služby doplňkové k vypořádání samy, ale měly by být svými příslušnými orgány oprávněny určit úvěrovou instituci, která bude vystupovat jako zúčtovatel, jenž bude otevírat peněžní účty a poskytovat úvěrové nástroje pro účely vypořádání.

3.17 Toto oddělení centrálních depozitářů od zúčtovatelů je důležitým opatřením, které řeší a zvyšuje bezpečnost centrálních depozitářů. Bankovní služby doplňkové k vypořádání zvyšují rizika, kterým jsou centrální depozitáře vystaveny, a tudíž i pravděpodobnost, že depozitář nebude schopen hradit své závazky nebo se dostane do závažných potíží.

3.18 I když jsou bankovní služby některými centrálními depozitáři poskytovány obvykle na bázi provozního dne (jsou plně kryty kolaterálem a dalšími finančními zdroji) a jsou omezeny na služby doplňkové k vypořádání, jsou vyřizované objemy významné a jakékoli selhání centrálních depozitářů by mělo negativní důsledky pro cenné papíry a platební trhy. Povinnost poskytovat bankovní služby v rámci odděleného právního subjektu, než který poskytuje základní služby centrálního depozitáře, zabrání přenosu rizik z bankovních služeb na poskytování základních služeb centrálního depozitáře, zejména v případě platební neschopnosti nebo vážných obtíží plynoucích z poskytování bankovních služeb.

3.19 Pro centrální depozitáře, jež v současnosti poskytují bankovní služby, představují hlavní náklady související s tímto opatřením právní náklady spojené se zřízením odděleného právního subjektu pro poskytování bankovních služeb. Výbor se domnívá, že žádné jiné méně přísné alternativy k oddělení bankovních služeb, které by zcela eliminovaly nebezpečí přenosu rizik z bankovních služeb na hlavní služby centrálního depozitáře, neexistují.

3.20 Aby byla zajištěna efektivnost vyplývající z poskytování služeb centrálního depozitáře a bankovních služeb v rámci jedné skupiny podniků, neměl by požadavek, že bankovní služby musí být prováděny prostřednictvím samostatné úvěrové instituce, bránit tomu, aby úvěrová instituce náležela do stejné skupiny podniků jako centrální depozitář.

3.21 Příslušný orgán by měl být schopen v konkrétních případech doložit, že poskytováním bankovních služeb a služeb centrálního depozitáře stejným právním subjektem nevzniká systémové riziko. V takovém případě by mohla Evropská komise na základě odůvodněné žádosti povolit výjimku. V každém případě by měly být činnosti centrálního depozitáře licencovaného jako úvěrová instituce omezeny na poskytování bankovních služeb doplňujících vypořádání.

Sankce

3.22 „Inventarizace“ stávajících vnitrostátních režimů dohledu například ukázala, že úroveň peněžitých sankcí se mezi členskými státy velmi liší, že některé příslušné orgány nemají určité důležité sankční pravomoci a že některé orgány nemohou ukládat sankce fyzickým a právnickým osobám. Komise proto navrhuje, že by příslušné orgány měly mít k dispozici základní soubor správních sankcí a opatření, který by zahrnoval odnětí povolení, veřejné varování, odvolání vedení, navrácení zisku získaného porušením tohoto nařízení, pokud lze určit jeho výši, a správní pokuty.

4. Pohled EHSV

4.1 EHSV vítá tuto regulační iniciativu. Zavedením nařízení o centrálních depozitářích Komise dokončí nový rámec regulace finanční infrastruktury v EU založený na třech pilířích, kterými jsou: nařízení o centrálních depozitářích, nařízení o infrastruktuře evropských trhů (EMIR) a směrnice/nařízení o trzích finančních nástrojů (MiFID/MiFIR). Tyto tři nástroje dohromady znamenají široké a komplexní pokrytí trhu. Komise musí zajistit, aby se tyto nástroje vzájemně doplňovaly, aniž by docházelo k překrývání, které by mohlo vést k odlišným výkladům nových pravidel. Je rovněž zásadní, aby byly tyto jednotlivé legislativní návrhy v klíčových oblastech soudržné a důsledné.

4.2 Evropský orgán pro cenné papíry a trhy ponese odpovědnost za návrhy technických standardů pro tyto nové právní předpisy stejně jako v případě zbývajících dvou pilířů. Výbor bere na vědomí rozsah úkolů a odpovědností svěřených Evropskému orgánu pro cenné papíry a trhy v poměrně krátkém časovém rámci. Mimo jiné zahrnují také odpovědnosti spojené s regulací ratingových agentur, dohledem v odvětví auditu, rolí v oblasti krátkého prodeje a swapů úvěrového selhání a dohledem nad směrnicí o správcích alternativních investičních fondů. Je zásadní, aby Evropský orgán pro cenné papíry a trhy disponoval skupinou pracovníků, kteří mají schopnosti a zkušenosti, aby mohli účinně vykonávat jeho úkoly.

4.3 Na podniky v odvětví finančních služeb se vztahují nové požadavky na regulaci a dohled, nové obezřetnostními požadavky atd. Nařízení o centrálních depozitářích vytvoří pro odvětví finančních služeb další soubor změn. EHSV podporuje zavedení těchto dalších změn, naléhavě však vyzývá regulační orgány a orgány dohledu, zejména Evropský orgán pro cenné papíry a trhy, aby věnovaly pozornost potenciálním problémům, jež by mohla způsobit nadměrná regulační zátěž.

4.4 Zavedení eura se stalo katalyzátorem pro přeshraniční investice do cenných papírů a hladké fungování přeshraničních investic je založeno na společných standardech v celé Unii. Vysoká úroveň disciplíny při vypořádání snižuje riziko protistrany, neboli konkrétněji riziko likvidity a riziko náhrady. Dále pak podporuje ochranu investora; pomáhá zajistit, aby obchody mezi kupujícími a prodávajícími cenných papírů byly vypořádány bezpečně a včas. V tomto ohledu je nařízení významným krokem směrem k dotvoření jednotného trhu.

4.5 V souvislosti s jednotným trhem je také třeba uvítat návrh na udělování „pasu“, jelikož to napomůže odstranění překážek v přístupu a emitenti zároveň získají právo zaevidovat své cenné papíry u jakéhokoli centrálního depozitáře povoleného v EU. Toto prolomení národních monopolů je na vnitřním trhu rovněž vítané.

4.6 Lze očekávat, že přístup k definici obchodního modelu centrálních depozitářů založený na nízkém riziku ve spojení se skutečností, že tento model bude v důsledku omezen nařízením, bude mít na konkurenceschopnost a inovace centrálních depozitářů jak pozitivní, tak negativní dopady. Otevření přeshraničního trhu bude bezpochyby přínosem. Centrální depozitáře mohou mimo jiné poskytovat celou škálu služeb, pokud přispívají k posilování bezpečnosti, efektivnosti a transparentnosti trhů s cennými papíry. EHSV kromě toho a v zájmu další podpory inovací navrhuje, aby bylo centrálním depozitářům zakázáno vlastnit podniky, které neprovozují činnosti centrálních depozitářů, pouze tehdy, pokud by takové činnosti negativně působily na rizikový profil centrálního depozitáře.

4.7 Jedna z hlavních změn navrhovaných v rozsahu činností centrálních depozitářů zakazuje centrálním depozitářům držet omezené bankovní licence. Tento zákaz bude mít dopad na dva velké mezinárodní centrální depozitáře – Euroclear a Clearstream –, které ve velmi širokém měřítku využívají své bankovní schopnosti na podporu vypořádání obchodů a na podporu úschovy. Rozsah bankovních činností je velmi omezený a během nedávné krize obstál bez jakýchkoli problémů. EHSV nicméně uznává, že vlivné názory na celosvětové úrovni (G20, Evropská komise, IOSCO atd.) jsou silně pro oddělení úvěrových institucí. Centrálním depozitářům bude umožněno zřídit banku s omezenou oblastí působnosti v rámci skupinového vlastnictví, ale není jasné. Neočekává se, že by to způsobilo zásadní změnu obchodního modelu centrálních depozitářů.

4.8 Navzdory tomu, že Komise vyslovila názor, že k oddělení bankovních služeb od hlavní činnosti centrálních depozitářů neexistuje žádná alternativa, poskytuje ustanovení uvedené v odstavci 3.21 možnost výjimky, pokud ji podpoří příslušný vnitrostátní orgán. Ačkoliv možnost výjimky existuje, podporuje Výbor Komisi v názoru, že nejlepším řešením je samostatná banka.

4.9 Návrhy vyžadují dematerializaci obchodovatelných cenných papírů. Je stanoveno přechodné období, které skončí v roce 2020. Členské státy však v tomto ohledu dosáhly nerovnoměrného pokroku a může být nutný politický kompromis.

4.10 Dalším klíčovým návrhem je požadavek jednotného vypořádání, ke kterému by mělo dojít nejpozději druhý provozní den po uskutečnění obchodu (T+2). I když je pravděpodobné, že toho lze dosáhnout na vnitřním trhu, bude nutné vyřešit řadu problematických otázek u obchodů na celosvětové úrovni. Ty zahrnují komplikace způsobené cizí měnou, možnostmi, že cenné papíry mohou být na úvěr, nesouladem v důsledku různých časových pásem, různými cykly vypořádání na trzích jiných regionů a významnými náklady, které mohou být spojeny s automatizací systémů, aby bylo umožněno vypořádání ve lhůtě T+2.

4.11 Nařízení v podstatě vyžaduje, aby všechny centrální deponitáři zavedly režimy „pokutující“ účastníky, kteří nevypřádají svůj závazek včas, ale takový režim musí být uzpůsoben danému nástroji. Pokutování pozdního dodání nelikvidních akcií či akcií malých a středních podniků by mělo škodlivé účinky na jejich tržní likviditu. V případě kotovaných malých a středních podniků by měla být zvážena výjimka. Návrh nařízení neřeší, jak naložit s finančními prostředky vybranými na pokutách.

V Bruselu dne 11. července 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o průhlednosti opatření upravujících ceny humánních léčivých přípravků a jejich začlenění do oblasti působnosti veřejných systémů zdravotního pojištění

COM(2012) 84 final – 2012/0035 (COD)

(2012/C 299/15)

Zpravodajka: **paní KÖSSLER**

Dne 14. března 2012 se Rada a dne 13. března 2012 Evropský parlament, v souladu s článkem 114 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o průhlednosti opatření upravujících ceny humánních léčivých přípravků a jejich začlenění do oblasti působnosti veřejných systémů zdravotního pojištění

COM(2012) 84 final – 2012/0035 (COD).

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 12. června 2012.

Na 482. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 11. a 12. července 2012 (jednání dne 12. července), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 123 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 8 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV zdůrazňuje, že zdraví má u evropských občanů vysokou prioritu⁽¹⁾, a opětovně poukazuje na to, že každý léčivý přípravek registrovaný v EU by měl být dostupný všem pacientům ve všech členských státech.

1.2 EHSV podtrhuje fakt, že přístup k základním léčivům spadá do naplňování práva na nejvyšší dosažitelnou úroveň zdraví a do závazku EU v oblasti zásady „blahobytu“ (článek 3 Smlouvy o Evropské unii).

1.3 EHSV zdůrazňuje, že směrnice se nesmí vztahovat pouze na část trhu s léčivými přípravky, ale musí platit pro celý trh, včetně soukromých zdravotních pojišťoven a veřejných nebo soukromých zařízení, které představují značnou část poptávky po léčivých přípravcích, aby byla zajištěna spravedlivá hospodářská soutěž a dokončen vnitřní trh.

1.4 EHSV konstatuje, že náklady EU na nerovnosti v oblasti zdravotní péče byly v roce 2004 odhadovány na 141 mld. EUR, tj. 1,4 % HDP⁽²⁾.

⁽¹⁾ Zdraví a zdravotní péče zůstaly v roce 2009 mezi pěti největšími obavami občanů EU (Eurobarometr č. 71, jaro 2009 a č. 72, podzim 2009) i navzdory zvyšujícím se obavám spojeným s hospodářskou situací. Viz např. http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb72/eb72_en.htm.

⁽²⁾ Mackenbach J.P., Meerding W.J., Kunst A.E. *Economic implications of socioeconomic inequalities in health in the European Union*. Evropská komise, červenec 2007.

1.5 EHSV s obavami konstatuje, že podmínky tvorby cen a úhrad pro přístup k léčivým přípravkům nejsou v EU-27 dostatečně pochopeny.

1.6 EHSV poukazuje na rozdíly v úmrtnosti a nemocnosti, jež se v současnosti vyskytují mezi členskými státy EU, zejména co se týče kardiovaskulárních onemocnění, rakoviny a respiračních onemocnění⁽³⁾.

1.7 EHSV upozorňuje, že postupy tvorby cen a úhrad přesahující lhůty stanovené ve směrnici přispívají ke zpoždění v uvádění inovativních léčiv na trh⁽⁴⁾.

1.8 EHSV zdůrazňuje, že to má dopad na pacienty trpící vážnými nebo život ohrožujícími chorobami, pro něž není dostupná žádná alternativní léčba. Zpoždění v přístupu k léčivům může mít vážný dopad na životní podmínky pacientů a snížit jejich naději dožití.

1.9 EHSV zdůrazňuje, že když pacient potřebuje určitý léčivý přípravek, měl by předem vědět, jaká pravidla budou platit pro přístup k němu a pro jeho úhradu. To by mu mělo pomoci

⁽³⁾ WHO považuje nárůst počtu chronických onemocnění za epidemický a odhaduje, že do roku 2030 si tato epidemie vyžádá v evropském regionu 52 milionů lidských životů. Zdroj: http://ec.europa.eu/health/interest_groups/docs/euhpf_answer_consultation_jan2012_en.pdf.

⁽⁴⁾ Zpráva o šetření ve farmaceutickém odvětví: <http://ec.europa.eu/competition/sectors/pharmaceuticals/inquiry/index.html>.

v informované volbě a mělo by se tím předejít špatnému porozumění a pochopení. Měla by se tak rovněž vytvořit hluboká důvěra mezi pacientem a poskytovatelem zdravotní péče.

1.10 EHSV se domnívá, že by se toho náležitě dosáhlo zavedením otevřeného, transparentního postupu, jak částečně navrhuje Komise.

1.11 EHSV se domnívá, že příprava a uskutečňování aktivit EU v oblasti průhlednosti tvorby cen a úhrad vyžaduje úzkou spolupráci se specializovanými orgány a zapojení „zúčastněných stran“, k čemuž je třeba vytvořit rámec pravidelných konzultací.

1.11.1 EHSV tedy navrhuje, aby složení „skupiny expertů“ (výboru pro průhlednost) vytvořené směrnicí 89/105/EHS a zachované v současném návrhu mělo širší zastoupení.

1.11.2 EHSV navrhuje, aby tato skupina jednala ve veřejném zájmu a byla Komisi nápomocna při definování a provádění aktivit EU, co se týče oblastí průhlednosti postupů, a zajišťovala výměny příslušných zkušeností, politik a postupů mezi členskými státy a různými „zúčastněnými stranami“.

1.11.3 EHSV zdůrazňuje, že k odhalení narušení a zpoždění v přístupu pacientů na trhy je zásadně důležité účinné monitorování a podpora na úrovni EU prostřednictvím účinného provádění a souvisejícího monitorování a hodnocení ze strany EU. Proto je nezbytné, aby Komise úzce spolupracovala s vnitrostátními orgány a „zúčastněnými stranami“ a koordinovala s nimi svoji činnost⁽⁵⁾.

1.11.4 EHSV zdůrazňuje, že je důležité, aby Komise předkládala výroční zprávu, v níž by mapovala skutečné uplatňování směrnice o průhlednosti. Ve zprávě by uvedla procesní mechanismy tvorby cen a úhrad a dodržování lhůt stanovených směrnicí v členských státech.

1.12 EHSV zdůrazňuje, že lhůty se někdy nedodržují a že skutečný přístup na trh a používání se velmi liší mezi členskými státy, ale i v jejich rámci⁽⁶⁾.

1.12.1 EHSV se domnívá, že soudní opravné prostředky dostupné v jednotlivých členských státech hrají při zajišťování dodržování lhůt omezenou úlohu v důsledku často zdoluhavých postupů ve vnitrostátních jurisdikcích, které odrazují dotčené podniky od zahájení právních kroků.

⁽⁵⁾ Kanavos P., Schurer W.S., Vogler S. Structure of medicines distribution in EU-27 and its impact on prices, availability and on the efficiency of medicines provision. Evropská komise, GŘ Podniky a průmysl a EMINet, leden 2011.

⁽⁶⁾ Šetření ve farmaceutickém odvětví, závěrečná zpráva, 8. července 2009. Různé studie, např. studie Alcimed nebo šetření EU ve farmaceutickém odvětví tento rozdíl v přístupu potvrzují. Tento rozdíl v přístupu lze snížit prostřednictvím evropských referenčních sítí odborných středisek.

1.12.2 EHSV se domnívá, že pro kontrolu a vymáhání dodržování lhůt pro rozhodnutí o tvorbě cen a úhradách jsou zapotřebí efektivní mechanismy.

1.12.3 EHSV vyzývá členské státy, aby všem příslušným stranám zaručily právo na řádné soudní řízení, do něhož bude spadat přinejmenším: 1) právo být vyslyšen, 2) právo na přístup ke správním spisům, včetně náležitých vědeckých důkazů a posudků, 3) právo na odůvodněné rozhodnutí.

1.13 V souvislosti se zkrácením lhůt EHSV poukazuje na to, že nejvyšší prioritou musí být bezpečnost pacientů. Především je při stanovování cen a úhrad třeba vzít v potaz všechny nové poznatky a údaje, které se týkají bezpečnosti pacientů, a to formou doplnění hodnocení zdravotnických technologií, ale i srovnání s alternativními terapiemi. Zkrácení lhůty neusnadní ani související nezbytná vyjednávání o cenách s příslušnými podniky a neurychlí ani jejich dokončování.

1.13.1 EHSV zdůrazňuje, že na vnitrostátní úrovni by se mělo koordinovaně provádět posouzení, aby se vyloučilo, že regionální pravidla budou bránit pacientům v různých regionech členských států v přístupu k léčivým přípravkům. Státní a regionální orgány by měly zvýšit svoji koordinaci ve všech souvisejících činnostech, aby všem občanům daného členského státu zajistily rovný přístup k léčivým přípravkům⁽⁷⁾.

1.13.2 EHSV zdůrazňuje, že členské státy by mohly zvýšit efektivitu lhůt tím, že vyjasní, že orgány musí do 10 dnů potvrdit přijetí žádosti a v přiměřené lhůtě od přijetí žádosti musí požádat o chybějící informace, aby nedošlo ke zbytečným prodloužením předtím, než bude žadatel moci předložit vyžádané dodatečné informace.

1.14 EHSV se domnívá, že organizace pacientů a spotřebitelů by měly mít právo požádat o zahájení postupu začlenění léčivých přípravků do systémů veřejného zdravotního pojištění a být informovány o vývoji tohoto postupu.

1.14.1 EHSV poukazuje na to, že zákonné a soukromé zdravotní pojišťovny mají např. prostřednictvím smluv o slevách s výrobcí léčivých přípravků rostoucí úlohu a vliv, a proto navrhuje, aby členské státy prováděly nejméně jednou ročně přezkoumání jejich činnosti. Členské státy by měly pravidelně přezkoumávat ceny a úhrady léčivých přípravků s nepřiměřeně vysokými náklady pro systémy zdravotního pojištění a pacienty.

⁽⁷⁾ Judikatura Soudního dvora stanoví, že lhůta je závazná a vnitrostátní orgány nemají právo ji překročit (věc C-245/03, Merck, Sharp & Dohme BV proti Belgickému státu).

1.15 EHSV podporuje začlenění kritérií prostřednictvím pokynů a začlenění definicí, aby se zajistilo dosažení hlavních cílů návrhu. To musí probíhat v souladu s čl. 168 odst. 7 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU), který stanoví, že odpovědnost členských států zahrnuje řízení zdravotnictví a zdravotní péče, jakož i rozdělování na ně vyčleněných zdrojů.

1.15.1 EHSV vyzývá členské státy, aby přistupovaly k definici těchto kritérií standardizovaným postupem, a usilovaly tak o zavedení systémů tvorby cen založených na hodnotě v celé Evropě. Do kritérií by mělo být zahrnuto měření „nenaplněné léčebné potřeby“, „inovace“ a „společenských přínosů“.

1.15.2 EHSV navrhuje, aby Komise monitorovala zavádění standardizovaných kritérií a 2 roky po provedení této směrnice předložila zprávu o systémech tvorby cen a úhrad v členských státech.

1.16 EHSV žádá, aby se rozhodnutí o zvýšení cen, zmrazení cen a snížení cen a jiná schválení cen zakládala na průhledných a objektivních kritériích.

1.17 EHSV nesouhlasí s článkem 14 předloženého návrhu (Nenarušování práv duševního vlastnictví). Komise musí usilovat o dosažení vyváženosti mezi schválením návrhy pro výrobce léčivých přípravků a oprávněným zájmem třetí strany na uplatnění jejich práv duševního vlastnictví.

1.18 Ve smyslu čl. 3 odst. 5 SEU žádá EHSV Komisi, aby v rámci mezinárodních, mnohostranných a dvoustranných dohod přijala zvláštní pravidla pro životně důležité a cenově nákladné léčivé přípravky (např. proti AIDS) pro rozvojové a rozvíjející se země.

2. Shrnutí návrhu Komise

2.1 Od doby přijetí směrnice 89/105/EHS se postupy tvorby cen a úhrad dále vyvíjely a jejich složitost narostla. Tato směrnice nebyla od vstupu v platnost nikdy pozměněna.

2.2 Návrh stanoví společná pravidla a pokyny pro regulaci s cílem zajistit efektivnost a průhlednost postupů tvorby cen, financování a úhrad.

2.3 Přezkum směrnice se dotýká:

a) farmaceutických podniků včetně podniků inovativního průmyslu a průmyslu generických léčiv, pro něž je přístup na trh rozhodující k zajištění konkurenceschopnosti a ziskovosti průmyslu;

b) evropských občanů a pacientů, na něž dopadají důsledky neopodstatněných překážek obchodu s farmaceutickými produkty a prodlení v dostupnosti léčivých přípravků;

c) rozpočtů určených na veřejné zdraví včetně zákonného zdravotního pojištění financovaného z příspěvků, neboť systémy tvorby cen a úhrad ovlivňují užívání léčivých přípravků a výdaje a eventuální úspory, jež mohou dosáhnout systémy sociálního zabezpečení.

2.3.1 Přezkum se nedotýká soukromých pojišťoven a veřejných a soukromých zařízení, k nimž patří nemocnice, velké lékárny a ostatní poskytovatelé zdravotnických služeb. EHSV zdůrazňuje, že směrnice nemůže platit pouze pro část trhu s léčivými přípravky, nýbrž musí platit pro trh jako celek v zájmu rovných podmínek pro hospodářskou soutěž a vnitřního trhu.

2.4 Směrnice se týká pouze léčivých přípravků, nicméně zdravotnické prostředky mohou podléhat cenové regulaci v členských státech nebo rozhodnutím týkajícím se jejich začlenění do systémů zdravotního pojištění.

3. Obecné připomínky

3.1 Vzhledem ke stávajícím problémům v několika členských státech EHSV vítá návrh Komise zvýšit na úrovni EU spolupráci s cílem zajistit rovný přístup všech pacientů k cenově dostupným léčivým přípravkům a k naléhavě potřebným léčivým přípravkům, a zároveň vyvíjet nové léčivé přípravky.

3.2 EHSV však poukazuje na to, že za právní základ je třeba považovat nejen článek 114 SFEU, ale musí být zohledněn také čl. 168 odst. 7 SFEU, podle něž jsou členské státy odpovědné za organizaci svého systému zdravotnictví a za poskytování zdravotní péče, včetně rozdělování na ně vyčleněných zdrojů.

3.3 EHSV upozorňuje, že s postupy tvorby cen a úhrad jsou často spojeny neúměrné administrativní postupy⁽⁸⁾ a že způsobují zpoždění v přístupu k inovativním léčivým přípravkům pro vzácná onemocnění a generickým léčivým přípravkům na trzích v EU, zejména v těch členských státech, které mají malé vnitrostátní trhy a v nichž je návratnost investic podniků malá.

3.4 EHSV vítá ustanovení o zachování výboru pro průhlednost (článek 20), nicméně navrhuje, aby tato „skupina expertů“ měla širší zastoupení, které by umožnilo pravidelné konzultace „zúčastněných stran“ za účelem zaručení účinnosti postupů tvorby cen a úhrad léčivých přípravků.

⁽⁸⁾ Pharmaceutical market monitoring study, svazek I, s. 83.

3.5 EHSV si je plně vědom, že dochází k obecnému pochoopení toho, že v postupech tvorby cen a úhrad je třeba vyvážit 1) včasný a spravedlivý přístup všech pacientů v EU k léčivým přípravkům, 2) kontrolu nákladů na léčivé přípravky v členských státech a 3) ocenění cenných inovací na konkurenčním a dynamickém trhu, jenž rovněž podněcuje výzkum a vývoj.

3.5.1 EHSV se domnívá, že pro kontrolu a vymáhání dodržování lhůt pro rozhodnutí o tvorbě cen a úhradách jsou zapotřebí efektivní mechanismy.

3.5.2 EHSV zdůrazňuje, že by se měla předkládat výroční zpráva, v níž by se mapovalo skutečné uplatňování směrnice o průhlednosti. Ve zprávě by se uváděly mechanismy tvorby cen a úhrad a dodržování lhůt v členských státech. EHSV zdůrazňuje, že údaje po tuto zprávu by bylo třeba sbírat standardizovanými postupy a vítá návrh Komise stanovit členským státům povinnost pravidelně předkládat zprávu o provádění lhůt (článek 17), což zajistí lepší uplatňování této směrnice.

3.6 Podle čl. 3 odst. 5 SEU Unie přispívá k vymýcení chudoby a k ochraně lidských práv také ve svých vnějších vztazích. EHSV proto vyzývá Evropskou komisi, aby v mezinárodních, vícestranných a dvoustranných dohodách přijala zvláštní pravidla pro životně důležité a nákladné léky (např. proti AIDS) ve prospěch rozvojových a rozvíjejících se zemí.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Definice

EHSV chce upozornit na judikaturu Evropského soudního dvora, která uznává potřebu extenzivního výkladu ustanovení této směrnice, aby se zaručilo, že vnitrostátní systémy a přístupy neohrozí její hlavní cíle. EHSV by proto rád zdůraznil následující chápání pojmů:

4.1.1 „Hodnocení zdravotnických technologií“: EHSV by odkázal na definici dohodnutou EUnet-HTA⁽⁹⁾ a doporučuje ji převzít.

4.1.2 „Zapojení zúčastněných stran“ znamená včasné zapojení „zúčastněných stran“ včetně obhájců pacientů a spotřebitelů, držitele rozhodnutí o registraci a lékařských odborníků včetně nezávislých vědeckých pracovníků do procesu přijímání rozhodnutí,

⁽⁹⁾ EUnetHTA používá tuto definici: „Hodnocení zdravotnických technologií je multidisciplinární proces spočívající ve shromažďování informací o zdravotnických, sociálních, hospodářských a etických otázkách, které se týkají systematického, transparentního, nezaujatého a rozhodného využití zdravotnických technologií. Jeho cílem je obohatit tvorbu bezpečných a účinných zdravotních politik zaměřených na pacienta a usilujících o dosažení co nejvyšší hodnoty.“ (http://www.eunetha.eu/Public/About_EUnetHTA/HTA/).

aby bylo zaručeno právo být vyslyšen jak ohledně koncepčního návrhu hodnocení, tak ohledně vlastního průběhu tohoto hodnocení.

4.1.3 „Zapojení pacientů a spotřebitelů“ znamená, že se pacienti budou s využitím svých specifických poznatků a příslušných zkušeností jako pacientů a uživatelů zdravotní péče aktivně podílet na činnostech a rozhodnutích, které mají důsledky pro pacienty jako celek.

4.1.4 „Objektivní a ověřitelná kritéria“ by měla být definována pro výběr, metody hodnocení a požadavky na evidenci přípravků podléhajících hodnocení zdravotnických technologií (HTA). Patří sem vyvarování se zbytečnému zdvojování práce, zejména v souvislosti s postupem registrace a HTA prováděným v jiných zemích EU.

4.1.5 Jasně by se měl definovat harmonogram. Pokud je HTA výchozí podmínkou pro kontrolu cen podle článku 3 nebo zahrnutí na kladný seznam podle článku 7, musí hodnocení respektovat lhůty stanovené těmito články.

4.2 Působnost

4.2.1 EHSV podporuje vyjasnění, podle něhož spadá do oblasti působnosti směrnice jakékoliv opatření související s rozhodovacím procesem v systémech zdravotního pojištění, včetně doporučení, která mohou být požadována.

4.2.2 EHSV podporuje ustanovení této směrnice, která se použijí na opatření, jejichž cílem je určit, které léčivé přípravky lze zahrnout do smluvních ujednání nebo zadávacích řízení veřejných zakázek.

4.3 Srozumitelné postupy orientované na pacienta

EHSV vyzývá, aby při stanovení srozumitelnosti postupů stál ve středu zájmu pacient, a žádá členské státy, aby vzaly v úvahu následující kritéria: možnost opatřit si léčivý přípravek v domovské zemi pacienta, úhradu nákladů souvisejících s užíváním přípravku pacientům a období mezi získáním rozhodnutí o registraci a datem uvedení přípravku na trh a jeho úhrady.

4.4 Vyloučení léčivých přípravků ze systémů veřejného zdravotního pojištění

4.4.1 EHSV schvaluje návrh Komise, že ke každému rozhodnutí o vyloučení léčivého přípravku z oblasti působnosti systému veřejného zdravotního pojištění nebo o úpravě rozsahu či podmínek úhrady dotčeného přípravku musí být předloženo odůvodnění na základě objektivních a ověřitelných kritérií, k nimž patří rovněž hospodářská a finanční kritéria.

4.4.2 EHSV vítá návrh Komise, aby členské státy přistupovaly k definici těchto kritérií standardizovaným postupem, a usilovaly tak o zavedení systémů tvorby cen založených na hodnotě v celé Evropě.

4.4.2.1 EHSV navrhuje, že by do těchto kritérií měly být zahrnuty parametry jako „nenaplněná léčebná potřeba“, „klinické výhody“ a „nediskriminace“⁽¹⁰⁾.

4.5 *Postup pro uplatnění opravných prostředků v případě nedodržení lhůt týkajících se začlenění léčivých přípravků do systémů zdravotního pojištění*

4.5.1 EHSV vyzývá členské státy, aby zajistily, že žadatelé budou v případě nedodržení lhůt stanovených v článku 7 k dispozici účinné a rychlé opravné prostředky.

4.5.2 EHSV vyzývá členské státy, aby zvážily, zda v úzké spolupráci s příslušnými evropskými, regionálními a subregionálními organizacemi nezavést způsoby, jakými by pacienti a žadatelé mohli uplatnit právo odvolat se proti rozhodnutí o tvorbě cen a úhradách u nezávislého soudního orgánu (zpravidla soudu).

4.5.2.1 EHSV požaduje, aby tento soudní orgán měl účinné prostředky a plné právo na přezkum skutkové podstaty i práva, včetně pověření formálně postupovat proti trestným činům ukládáním přiměřených sankcí.

4.6 *Složení a cíle „skupiny expertů“ pro provádění dotčené směrnice*

4.6.1 Mezi členy „skupiny expertů“ by měli být zástupci:

- a) ministerstev nebo vládních agentur členských států;
- b) organizací pacientů a spotřebitelů;
- c) institucí zákonného zdravotního pojištění financovaného z příspěvků;
- d) přispěvatelů do zákonného zdravotního pojištění (zástupci zaměstnavatelů a zaměstnanců);
- e) farmaceutického průmyslu;
- f) Komise, Evropské agentury pro léčivé přípravky (EMA) a předseda nebo místopředseda příslušných agentur;
- g) mezinárodních a profesních organizací a jiných sdružení zapojených do postupů tvorby cen, financování a úhrad;
- h) nezávislých vědeckých pracovníků.

4.6.2 K dosažení svých cílů tato skupina:

- a) je Komisi nápomocna při monitorování, hodnocení a šíření výsledků opatření přijatých na úrovni EU a na vnitrostátní úrovni;
- b) přispívá k provádění činností EU v této oblasti;
- c) předkládá Komisi stanoviska, doporučení nebo zprávy – buď na její žádost nebo z vlastní iniciativy;
- d) je Komisi nápomocna při přípravě pokynů, doporučení a při jiné činnosti;
- e) předkládá Komisi veřejnou výroční zprávu o své činnosti.

4.7 *Klasifikace léčivých přípravků s ohledem na jejich začlenění do systémů zdravotního pojištění*

4.7.1 EHSV žádá, aby se rozdělování do skupin podle výše úhrad zakládalo na průhledných a objektivních kritériích, která žadatelům a pacientům a spotřebitelům umožní pochopit, jak se s léčivými přípravky bude nakládat.

4.7.2 EHSV uznává práva „účastněných stran“ vyžadovat od příslušných orgánů objektivní údaje, na jejichž základě rozhodly o systému úhrady svého léčivého přípravku s využitím daných kritérií a postupů.

4.7.3 EHSV žádá, aby držitelé rozhodnutí o registraci a zástupci organizací pacientů a spotřebitelů měli právo být v náležitých případech v přiměřené lhůtě vyslyšeni předtím, než budou léčivé přípravky zahrnuty do určité skupiny úhrad, a právo předložit sestavení určité skupiny úhrad nezávislému orgánu k přezkumu.

4.8 *Generická léčiva*

4.8.1 EHSV zdůrazňuje, že při schvalování cen generických léčivých přípravků a jejich úhrady systémem zdravotního pojištění by se nemělo pokaždé vyžadovat nové nebo podrobné posouzení, jestliže byla pro referenční léčivý přípravek již stanovena cena, byl začleněn do systému zdravotního pojištění a proběhlo posouzení Evropské agentury pro léčivé přípravky.

4.8.2 Pokud jde o návrh Komise snížit u generických léčivých přípravků lhůty pro tvorby cen a úhrady na 30 dnů, neboť by to pacientům v členských státech zajistilo časnější přístup na trh a stimulovalo by to cenovou konkurenci na trhu s nepatentovanými přípravky v rozumném časovém horizontu od ztráty výhradního postavení originálních přípravků, EHSV

⁽¹⁰⁾ Věc C-181/82 Roussel Laboratoria [1983] ECR 3849, věc 238/82 Duphar and Others [1984] ECR 523.

poukazuje na to, že lékařské testy generických přípravků sice netrvají tak dlouho jako testy inovativních přípravků, ale stanovení cen a jednání o cenách je i tak zapotřebí provést.

4.9 Schválení ceny

EHSV žádá, aby příslušné orgány vystavily žadateli oficiální potvrzení o přijetí žádosti, a to maximálně do 10 dnů od podání žádosti o schválení ceny přípravku žadatelem. Členské státy zajistí, že žadatel může tuto žádost předložit okamžitě po udělení rozhodnutí o registraci nebo po kladném vyjádření Evropské agentury pro léčivé přípravky nebo příslušných vnitrostátních orgánů.

4.10 Zmrazení cen a snížení cen

4.10.1 EHSV vyzývá členské státy, aby nejméně jednou ročně ověřovaly, zda jsou makroekonomické podmínky důvodem pro zachování zmrazení cen beze změn. Do 60 dnů od zahájení tohoto ověřování příslušné orgány oznámí provedená zvýšení nebo snížení cen. Pokud k nim dojde, zveřejní tyto orgány odůvodnění k daným rozhodnutím, které se bude zakládat na objektivních a ověřitelných kritériích.

4.10.2 EHSV dále vyzývá členské státy, aby pravidelně přezkoumávaly cenu a úhradu léčivých přípravků s nepřiměřeně vysokými náklady pro systémy zdravotního pojištění a pacienty. V přiměřené lhůtě po zahájení přezkumu příslušné orgány oznámí, zda a která snížení cen se povolují. V takovém případě zveřejní odůvodnění založené na objektivních a ověřitelných kritériích (včetně kritérií hospodářských a finančních).

4.10.3 EHSV navrhuje, aby Komise dohlédla na to, že členské státy, které přijímají finanční podporu, zaručí, že léčivé přípravky určené k vnitrostátnímu použití nebudou exportovány do jiného členského státu.

4.11 Zvýšení ceny

4.11.1 EHSV zdůrazňuje, že zvýšení ceny léčivého přípravku je povoleno pouze po obdržení předchozího schválení od příslušných orgánů po konzultaci příslušných zúčastněných stran včetně organizací pacientů.

4.11.2 EHSV upozorňuje, že všem zúčastněným stranám by mělo být zaručeno právo na řádné soudní řízení, do něhož bude spadat přinejmenším: 1) právo být vyslyšen, 2) právo na přístup ke správním spisům, včetně náležitých vědeckých důkazů a posudků, 3) právo na odůvodněné rozhodnutí.

4.11.3 EHSV žádá, aby příslušné orgány vystavily žadateli oficiální potvrzení o přijetí žádosti, a to maximálně do 10 dnů od podání žádosti o zvýšení ceny přípravku členskému státu.

4.12 Opatření na straně poptávky

EHSV vítá návrh Komise vyjasnit, že opatření, která mají kontrolovat nebo prosazovat předepisování konkrétních vyjmenovaných léčivých přípravků, spadají do směrnice o průhlednosti, a navrhuje, aby se tyto procedurální záruky rozšířily na všechna opatření, jejichž účelem je kontrolovat nebo prosazovat předepisování léčivých přípravků.

4.13 Doplnující doklad o jakosti, bezpečnosti nebo účinnosti

V rámci rozhodnutí o tvorbě cen a úhradách členské státy obecně neposuzují znovu prvky, jež byly předmětem rozhodnutí o registraci vydaného Evropskou agenturou pro léčivé přípravky, včetně jakosti, bezpečnosti nebo účinnosti daného léčivého přípravku (včetně léčivých přípravků pro vzácná onemocnění), ani objektivní informace v rámci evropské spolupráce na hodnocení zdravotnických technologií (HTA).

4.14 Práva duševního vlastnictví

EHSV zdůrazňuje význam ochrany práv duševního vlastnictví, která jsou zvláště důležitá pro rozvoj inovací ve farmaceutickém průmyslu a podporu hospodářství EU. EHSV nesouhlasí s článkem 14 předloženého návrhu (Nenarušování práv duševního vlastnictví), konkrétně s částí: „Ochrana práv duševního vlastnictví není platným důvodem pro zamítnutí, pozastavení nebo zrušení rozhodnutí týkajících se ceny léčivého přípravku nebo jeho začlenění do systému veřejného zdravotního pojištění.“ Komise musí usilovat o dosažení vyváženosti mezi schválením náhrady pro výrobce léčivých přípravků a oprávněným zájmem třetí strany na uplatnění jejich práv duševního vlastnictví. Pravomoc členských států oceňovat inovace se nesmí vzájemně narušovat s pravomocí zajišťovat řádné uplatňování práv duševního vlastnictví.

V Bruselu dne 12. července 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

PŘÍLOHA

ke stanovisku Evropského hospodářského a sociálního výboru

1. Následující pozměňovací návrhy byly v diskusi zamítnuty, získaly však nejméně čtvrtinu odevzdaných hlasů (čl. 39 odst. 2 jednacího řádu):

a) **Odstavec 4.5.2.1**

Změnit

„EHSV požaduje, aby tento soudní orgán měl účinné prostředky a plné právo na přezkum skutkové podstaty i práva, včetně pověření formálně postupovat proti trestným činům ukládáním přiměřených sankcí. Možnosti uvedené v článku 8 návrhu, které stanoví náhradu škody v případě nedodržení lhůt a pokutu rozhodujícímu orgánu, která se vypočítá podle dnů prodlení, se vzhledem k jejich nepřiměřenosti a nadsazenosti odmítají. Mohou vést i k tomu, že by pro tyto orgány nebyla bezpečnost pacientů na prvním místě.“

Odůvodnění

Vyplývá z textu.

Výsledek hlasování

Pro:	71
Proti:	89
Hlasování se zdrželo:	19

b) **Odstavec 1.11.2**

Změnit

„EHSV se domnívá, že pro kontrolu a vymáhání dodržování lhůt pro rozhodnutí o tvorbě cen a úhradách jsou zapotřebí další vhodné a efektivní mechanismy. Výbor nesouhlasí s možnostmi, které navrhla Komise, tedy s náhradou škody v případě nedodržení lhůt, s uložením pokuty rozhodujícímu orgánu a s automatickým schválením ceny, neboť je považuje za nepřiměřené a přehnané.“

Odůvodnění

Viz pozměňovací návrh k odstavci 4.5.2.1.

Výsledek hlasování

Pro:	71
Proti:	89
Hlasování se zdrželo:	19

2. Následující odstavce stanoviska sekce byly pozměněny dle pozměňovacích návrhů přijatých shromážděním, získaly však nejméně čtvrtinu odevzdaných hlasů pro zachování (čl. 54 odst. 5 jednacího řádu):

a) **Odstavec 4.2.1**

EHSV podporuje vyjasnění, podle něhož spadá do oblasti působnosti směrnice jakékoliv opatření související s rozhodovacím procesem týkajícím se začlenění očkovacích látek do systémů zdravotního pojištění.

Výsledek hlasování

Pro:	79
Proti:	61
Hlasování se zdrželo:	47

b) Odstavec 4.5.2.2

EHSV podporuje, aby v případě nedodržení lhůt bylo zavedeno automatické schvalování úhrad.

Výsledek hlasování

Pro:	90
Proti:	73
Hlasování se zdrželo:	22

c) Odstavec 4.14

Práva duševního vlastnictví

EHSV zdůrazňuje význam ochrany práv duševního vlastnictví, která jsou zvláště důležitá pro rozvoj inovací ve farmaceutickém průmyslu a podporu hospodářství EU. Pravomoc členských států oceňovat inovace se nesmí vzájemně narušovat s pravomocí zajišťovat řádné uplatňování práv duševního vlastnictví.

Výsledek hlasování

Pro:	53
Proti:	35
Hlasování se zdrželo:	5

d) Odstavec 1.12

EHSV vítá lhůty v délce 120 dnů, které Komise navrhla, a navrhuje, aby za účelem dalšího usnadnění přístupu pacientů k léčivým přípravkům byly stejné lhůty použity i pro všechny inovativní léčivé přípravky, ať již podléhají vnitrostátním agenturám pro hodnocení zdravotnických technologií, či nikoliv.

Výsledek hlasování

Pro:	73
Proti:	41
Hlasování se zdrželo:	6

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se v rámci jednotného trhu zjednodušuje převod motorových vozidel registrovaných v jiném členském státě

COM(2012) 164 final – 2012/0082 (COD)

(2012/C 299/16)

Hlavní zpravodaj: **pan PÁSZTOR**

Dne 24. dubna 2012 se Rada a dne 18. dubna 2012 Evropský parlament, v souladu s článkem 114 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se v rámci jednotného trhu zjednodušuje převod motorových vozidel registrovaných v jiném členském státě

COM(2012) 164 final – 2012/0082 (COD).

Dne 24. dubna 2012 pověřilo předsednictvo Výboru specializovanou sekci Jednotný trh, výroba a spotřeba přípravou podkladů na toto téma.

Vzhledem k naléhavé povaze práce Evropský hospodářský a sociální výbor jmenoval pana PÁSZTORA hlavním zpravodajem na 482. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 11. a 12. července 2012 (jednání dne 12. července), a přijal jednomyslně následující stanovisko.

1. Doporučení

1.1 EHSV souhlasí s cíli Komise a podporuje myšlenku využít nařízení pro vytvoření pravidel v oblasti registrace motorových vozidel, která již byla registrována v jiném členském státě. To je v souladu jak se zásadou subsidiarity, tak s požadavky programu „Evropa pro občany“. Zároveň je EHSV zklaman, že se nepodařilo zavést jednotnou registraci EU, jak bylo původně zamýšleno. Výbor se domnívá, že to bude v dlouhodobém měřítku nezbytné.

1.2 Jakmile dojde k přijetí tohoto nařízení, EHSV očekává, že registrace vozidel v jiném členském státě bude stejně snadná jako nová registrace v rámci stejné země bez dodatečných nákladů a zbytečných inspekcí a dokumentů. V případě, že nedojde k předložení nekompletních nebo neplatných informací, jiné země by neměly vyžadovat dodatečné administrativní, neefektivní a nákladné postupy, například technické prohlídky. Kromě toho by náklady spojené s přeshraniční registrací neměly překročit náklady vnitrostátní registrace.

1.3 Pro EHSV je hlavním úspěchem to, že nařízení nevyžaduje po běžných občanech, aby si získávali údaje. Doufáme, že požadavek, aby si příslušné orgány vyměňovaly údaje, by mohl mít dopad na spolupráci i v jiných významnějších oblastech, čímž by docházelo k efektivní podpoře evropských hodnot a společných zájmů.

1.4 EHSV oceňuje záměry Komise předkládat následné hodnocení tohoto nařízení. Zároveň však vyzývá, aby byla lhůta pro přezkum zkrácena ze čtyř roků na dva.

2. Návrh nařízení Komise

2.1 Komise realizovala hlavní úkol ve svém úsilí o zjednodušení převodu motorových vozidel registrovaných v jednom členském státě do jiného členského státu prostřednictvím nařízení. Až do dnešního dne totiž měly právní předpisy týkající se koordinace formy a obsahu osvědčení o registraci vozidla pouze podobu směrnice (1999/37/EK). Další harmonizační opatření, jež jsou žádoucí s ohledem na jednotný trh, měly formu důvodových zpráv, a měly tedy pouze omezený dopad na úrovni členských států.

2.2 Při přípravě tohoto návrhu nařízení musela Komise zohlednit nejen výše uvedené skutečnosti, ale také právní předpisy v oblasti ochrany osobních údajů⁽¹⁾ a předcházení přeshraniční trestné činnosti⁽²⁾.

2.3 S ohledem na potřeby jednotného trhu tedy návrh nařízení:

— stanovuje harmonizovaná pravidla pro motorová vozidla registrována v jednom členském státě, avšak běžně používána v jiném, včetně motocyklů a mopedů⁽³⁾. Působnost tohoto nařízení nezahrnuje motorová vozidla registrována ve třetí zemi;

⁽¹⁾ Směrnice 95/46/ES (Úř. věst. L 281, 23.11.1995, s. 31-50) a nařízení 45/2001 (Úř. věst. L 8, 12.1.2001, s. 1-22).

⁽²⁾ Rozhodnutí Rady 2004/919/ES (Úř. věst. L 389, 30.12.2004, s. 28).

⁽³⁾ Směrnice 2002/24/ES (Úř. věst. L 124, 9.5.2002, s. 1-44).

— stanovuje, že nová registrace je vyžadována pouze pro pobyt delší než šest měsíců. To závisí na změně místa obvyklého pobytu, jež je hlavním centrem obchodních zájmů nebo osobních vazeb;

— zakazuje požadavek na provádění technických prohlídek, pokud pro to neexistují zvláštní důvody. Technická prohlídka může být provedena pouze tehdy, pokud jsou údaje o registraci neúplné nebo protichůdné, existuje-li podezření na spáchání trestného činu, hrozí-li závažná škoda nebo došlo-li ke změně majitele. Není-li tomu tak, technické prohlídky provedené v zemi původu musí být přijímány jako platné;

— pokrývá pravidla požadovaná pro jednotný přístup na jednotném trhu pro dočasné a služební registrace;

— harmonizuje přeshraniční obchod a převod ojetých vozidel – kromě třetích zemí.

2.4 Návrh nařízení vyžaduje, aby orgány získaly údaje o předchozí registraci od orgánů druhého dotyčného členského státu. Zároveň zmiňuje možnost využít posledního vývoje v oblasti informačních technologií.

— Za účelem zajištění hladké výměny informací nařízení vyžaduje, aby vnitrostátní orgány používaly software umožňující orgánům jiného členského státu mít přístup k údajům, přičemž je třeba zabránit neoprávněnému přístupu prostřednictvím kódovaných záznamů xml. K výměně informací musí docházet v reálném čase na on-line platformě. Náklady na aktualizaci softwaru nese příslušný členský stát.

— Komise se zavazuje, že vytvoří veřejnou databázi s kontaktními údaji vnitrostátních orgánů.

— Komise rovněž zajistí pravidelnou aktualizaci informačního systému prostřednictvím právní volby delegování.

2.5 Návrh nařízení stanovuje přísné podmínky, za kterých lze registraci odmítnout. Žadatelé poté mají měsíc po obdržení rozhodnutí o zamítnutí právo na odvolání.

2.6 V návrhu nařízení se Komise zavazuje, že za čtyři roky přezkoumá dopad tohoto nařízení.

3. Obecné připomínky

3.1 EHSV souhlasí s cíli Komise a podporuje myšlenku využít nařízení pro vytvoření pravidel v oblasti registrace motorových vozidel, která již byla registrována v jiném členském

státě. To je v souladu jak se zásadou subsidiarity, tak s požadavky programu „Evropa pro občany“. Návrh zároveň zohledňuje praktické zkušenosti s byrokracií, jež má přirozené tendenci upřednostňovat spíše úmluvy a výhodné podmínky při řešení drobnějších záležitostí, nežli se snažit o úpravu strategických cílů.

3.2 EHSV je však zklamán, že se nepodařilo zavést jednotnou registraci EU, jak bylo původně zamýšleno. Výbor se domnívá, že to bude v dlouhodobém horizontu nezbytné.

3.3 EHSV se domnívá, že jednotná registrace neoslabuje potřeby příjmu členských států, neboť poplatky je možné získat v rámci systému. Jednotná registrace by zároveň byla transparentnější a snadněji vysledovatelná.

3.4 EHSV je toho názoru, že návrh nařízení zaujímá vhodný přístup k základním problémům a zavádí přiměřená procesní pravidla pro určení a překonání potenciálních hrozeb pro klienty a orgány. Zvolil tedy spíše vyvážený přístup k řízení rizik, nežli přílišnou byrokratickou obezřetnost.

3.5 Navržený text se vhodným způsobem zabývá prevencí přeshraniční kriminality, přičemž zohledňuje zájmy trhu s ojetými motorovými vozidly.

3.6 V důsledku tohoto přijatého nařízení EHSV očekává, že registrace vozidel v jiném členském státě bude stejně snadná jako nová registrace v rámci stejné země bez dodatečných nákladů a zbytečných inspekci a dokumentů. V případě, že nedojde k předložení nekompletních nebo neplatných informací, jiné země by neměly vyžadovat dodatečné administrativní, neefektivní a nákladné postupy, například technické prohlídky. Kromě toho by náklady spojené s přeshraniční registrací neměly překročit náklady vnitrostátní registrace.

3.7 Pro EHSV je hlavním úspěchem to, že nařízení nevyžaduje po běžných občanech, aby si získávali údaje. Doufáme, že požadavek, aby si příslušné orgány vyměňovaly údaje, by mohl mít dopad na spolupráci i v jiných významnějších oblastech, čímž by docházelo k efektivní podpoře evropských hodnot a společných zájmů.

3.8 EHSV se domnívá, že v dlouhodobějším horizontu nemá smysl zachovávat dočasnou a služební registraci. Služební registrace je pouze dočasné řešení. Zároveň je protichůdné, aby měla nevyhovující vozidla omezené povolení a v některých případech mohla dokonce urazit delší vzdálenosti z jedné země do druhé. Takováto vozidla by měla být naopak převezena, nebo pokud to jejich technický stav dovolí, mohlo by jim být uděleno dočasné povolení. Zároveň by bylo smysluplné, aby měla vozidla s dočasnou registrací zákaz převážet zboží a osoby.

3.9 EHSV vítá, že pro jednotlivce a společnosti tím vzniknou úspory ve výši 1,5 mld. EUR. Výbor také uznává, že náklady na nařízení ve výši 1,5 mil. EUR ročně budou mít pouze minimální dopad na rozpočet EU. Zároveň však musí zdůraznit, že náklady na nařízení bude také třeba platit z rozpočtů členských států a v zájmu plné transparentnosti by bylo smysluplné uvést odhad celkových nákladů.

3.10 EHSV souhlasí s tím, že by měly být delegovány pravomoci na Komisi, pokud jde o otázky technického a datového obsahu související s provozem systému na evropské úrovni, jak je stanoveno v návrhu nařízení.

3.11 EHSV doporučuje, aby instituce s rozhodovací pravomocí – Evropský parlament, Rada a Komise – zvážily možnost, aby byly některé nebo všechny zákaznickovy počáteční náklady spojené s registrací zohledněny při nové registraci vozidla, s výjimkou případu nové registrace z důvodu změny majitele.

3.12 EHSV oceňuje záměry Komise předkládat následné hodnocení tohoto nařízení. Zároveň však vyzývá, aby byla lhůta pro přezkum zkrácena ze čtyř roků na dva.

4. Konkrétní připomínky

4.1 EHSV se domnívá, že současná podoba návrhu nařízení ve svých podrobnostech i jako celek splňuje očekávání.

4.2 EHSV podporuje snahy, aby registrační postupy vycházely z údajů poskytnutých pro schválení typu vozidla, jak je použito v prohlášení o shodě. Třebaže jsou tyto údaje podrobnější, nežli vyžaduje příloha 1, jsou mezinárodně uznávané a registrační postupy v některých členských státech již jsou na nich založeny.

4.3 Kromě toho je třeba zahrnout technické údaje poskytované výrobcí a reálné hodnoty založené na nejnovějších oficiálních prohlídkách, např. pokud jde o emise znečišťujících látek.

V Bruselu dne 12. července 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o posílení vnitřní solidarity EU v oblasti azylu – Agenda EU pro lepší sdílení odpovědnosti a silnější vzájemnou důvěru

COM(2011) 835 final

(2012/C 299/17)

Zpravodaj: **pan PÎRVULESCU**

Dne 2. prosince 2011 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o posílení vnitřní solidarity EU v oblasti azylu – Agenda EU pro lepší sdílení odpovědnosti a silnější vzájemnou důvěru

COM(2011) 835 final.

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 27. června 2012.

Na 482. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 11. a 12. července 2012 (jednání dne 11. července 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 116 hlasy pro, 3 hlasy byly proti a 2 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Výbor vítá iniciativu Komise a domnívá se, že je nezbytné, aby se o evropské azylové politice diskutovalo a aby byla upravena.

1.2 Výbor se domnívá, že zásada solidarity musí zůstat základním kamenem této politiky, i když počet a velikost členských zemí a jejich rozdílné vystavení tokům uprchlíků vytváří rozdíly, jež komplikují azylovou politiku. Solidarita nesmí být považována pouze za zásadu, která zvyšuje účinnost politiky, ale také za základ hodnot, jež opodstatňuje a posiluje přijatá opatření.

1.3 Je třeba vyvinout značné úsilí, aby veřejné mínění, orgány celostátní, regionální a místní správy a tvůrci politik přijali za své základní hodnoty azylové politiky: dodržování základních práv jedinců, pomoc lidem v kritických situacích, solidaritu a důvěru mezi členskými státy.

1.4 Výbor se domnívá, že přístup založený na pobídkách by mohl uvolnit azylovou politiku, avšak v závislosti na správném určení nejlepších pobídek a jejich náležité podpoře, včetně finanční.

1.5 Pokud jde o praktickou spolupráci, Výbor vyzývá Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu (EASO), aby postupoval rychleji k dosažení vyšší provozní kapacity. Naléhavě a nezbytně posílení kapacit EASO musí být koordinováno s plánováním a využitím Azylového a migračního fondu.

1.6 Výbor rovněž tvrdí, že se musí zlepšit opatření na integraci uprchlíků. Evropský azylový systém, který chceme vybudovat, může selhat v oblasti integrace, přestože funguje efektivně, pokud jde o rychlost a správnost procesu přiznávání postavení uprchlíka.

1.7 Kromě struktury, která existuje v průřezovém rozměru, musí být azylová politika chápána z hlediska celkového azylového „cyklu“ a zaměřovat se na ohrožené osoby. Tak je možné určit nefunkční místa a nesrovnalosti.

1.8 Je nutné připomenout, že zásada solidarity se uplatňuje nejen mezi státy, nýbrž je obecnou zásadou humánní interakce mezi lidmi a skupinami. Je nutné udržovat a povzbuzovat ducha lidské solidarity mimo důvody a tlaky migrační a azylové politiky jakožto součásti základních hodnot Evropské unie.

1.9 Zkušenosti získané v této oblasti organizacemi občanské společnosti a Výborem mohou pomoci s komplexnějším a podrobnějším posouzením azylové politiky.

2. Úvod

2.1 V dokumentu Komise se uvádí, že „solidarita je jednou ze základních hodnot Evropské unie a představuje vůdčí zásadu společné evropské azylové politiky ... avšak nyní je zakotvena v článku 80 Smlouvy o fungování Evropské unie“.

2.2 Jak ukazuje dokument Komise, azylové toky kolísaly: „v roce 2001 dosáhly maxima (425 000 žádostí v 27 členských státech EU) a v roce 2006 zaznamenaly pokles (méně než 200 000 žádostí), přičemž v roce 2011 se očekává velký nárůst“.

2.3 Komise navrhuje posílení vnitřní solidarity EU v oblasti azylu kolem těchto čtyř os: „praktické spolupráce a technické pomoci, finanční solidarity, rozdělení odpovědnosti a zlepšení nástrojů pro správu a řízení azylového systému“.

2.4 Sdělení Komise si klade za cíl „přispět k dokončení balíčku předpisů upravujících azylové záležitosti vzhledem k tomu, že několik příštích měsíců bude mít pro dosažení cíle vytyčeného do roku 2012 stěžejní význam. Rozměr solidarity musí v této souvislosti hrát významnou roli“.

3. Obecné připomínky

3.1 Výbor vítá iniciativu Evropské komise a domnívá se, že je nezbytné, aby evropská azylová politika byla podrobně analyzována, aby bylo možné provést významné změny s ohledem na její cíle.

3.2 Azylová politika je nyní v Evropské unii zpochybňována po nedávných politických událostech v severní Africe, na Středním východě a Dálném východě. Mnoho lidí se muselo ochránit útekem do členských států EU.

3.3 Výbor se domnívá, že zásada solidarity musí zůstat základním kamenem této politiky, i když počet a velikost členských zemí a jejich vystavení tokům uprchlíků komplikuje uplatňování solidarity a koordinaci obecně.

3.4 Azylový systém musí být pružný, aby se vypořádal se změnami v tocích uprchlíků, ale zároveň pevný, aby institucionální postupy a další integrační opatření navodily konkrétní výsledky.

3.5 Rovněž je nutné připomenout, že zásada solidarity se uplatňuje nejen mezi státy, nýbrž je obecnou zásadou humánní interakce mezi lidmi a skupinami. Je nutné udržovat a povzbuzovat ducha lidské solidarity mimo důvody a tlaky migrační a azylové politiky jakožto součásti základních hodnot Evropské unie.

3.6 Důraz kladený Komisí na důvěru je vítaný. Zásada solidarity je doplňována zásadou důvěry, čímž se zvyšuje odpovědnost členských států. Úspěch politiky závisí na tom, v jakém rozsahu každý členský stát naplní svoji poměrnou a navzájem se doplňující úlohu v jejím rámci. Vzájemná závislost úsilí jednotlivých států ukazuje, že je nutné odvázně pokračovat v koordinaci a harmonizaci.

3.7 Výbor však poznamenává, že azylová politika zdaleka není konsolidovaná a účinná. Členské státy se i nadále liší, pokud jde o otevřenost a připravenost přijímat uprchlíky, ale i vytvářet evropskou azylovou politiku. Je třeba vyvinout značné úsilí, aby veřejné mínění, orgány celostátní, regionální a místní správy a tvůrci politik přijali za své základní hodnoty azylové politiky: dodržování základních práv, pomoc lidem v kritických situacích, solidarita a důvěra mezi členskými státy. Kromě toho je nezbytné věnovat větší pozornost provádění politiky. Konkrétní situace ukázaly, že žadatelé o azyl jsou zranitelní jak v zemích původu, tak v přijímajících zemích.

3.8 Organizovaná občanská společnost, často promlouvající prostřednictvím Výboru, upozornila na nedostatky ve vizi, struktuře a provádění azylové politiky a předložila mnoho doporučení k jejímu zlepšení. Dosud provedené úpravy, ať už v oblasti harmonizace, financování specializovaných programů nebo institucionálních reforem, zatím nedokázaly upevnit společnou azylovou politiku. Je nutné ji reformovat a Výbor znovu potvrzuje svůj závazek k tomu přispět.

3.9 Výbor se domnívá, že je vhodná doba k mnohem odvážnějšímu uskutečňování zásad solidarity a důvěry. Konkrétně navrhuje dva směry doplňkových činností. První usiluje o střednědobou a dlouhodobou změnu názorů a postojů k fenoménu azylu, zejména mezi tvůrci veřejného mínění, tvůrci politik a úředníky na místní a celostátní úrovni.

3.10 Druhý je částečně obsažen ve stávajícím úsilí, ale není dostatečně dobře strukturován a formulován. Tento směr se týká doplnění zásad solidarity a důvěry institucionálními mechanismy podnětujícími zapojení celostátních, regionálních a místních orgánů. Přístup založený na pobídkách by mohl uvolnit azylovou politiku, avšak v závislosti na správném určení nejlepších pobídek a jejich náležitě podpoře, včetně finanční.

3.11 Výbor rovněž tvrdí, že se musí zlepšit opatření na integraci uprchlíků. Z mnoha důkazů předkládaných organizacemi činnými v této oblasti vyplývá, že žadatelé o azyl jsou zranitelní z hlediska diskriminace, nemají přístup k základním veřejným službám, mají problémy se zajištěním bydlení a své osobní bezpečnosti. Evropský azylový systém, který chceme vybudovat, může selhat v oblasti integrace, přestože funguje efektivně, pokud jde o rychlost a správnost procesu přiznávání postavení uprchlíka.

3.12 Výbor v souvislosti s tím doporučuje, aby kromě struktury, která existuje v průřezovém rozměru, byla azylová politika podrobena analýze i z hlediska celkového azylového „cyklu“, který sleduje trasy ohrožených osob od chvíle jejich vstupu na území EU, přes podání žádosti, včetně integračních opatření

a případně střednědobého a dlouhodobého výhledu na začlenění nebo návrat do jejich rodné země. Vypracování politiky na základě sledování celého azylového cyklu a postavení ohrožených osob do jejího středu může významně přispět k určení nefunkčních míst a nesrovnalostí.

3.13 Zkušenosti získané v této oblasti organizacemi občanské společnosti a Výborem mohou pomoci s komplexnějším a podrobnějším posouzením azylové politiky, jež je právem zpochybňována v důsledku nedávných politických událostí v sousedství EU. Výbor považuje za vhodné, aby se ve sdělení Komise mnohem jasněji odrazila úloha organizací občanské společnosti.

3.14 Výbor rovněž vítá zapojení Výboru regionů a místních orgánů do vypracování azylové politiky a domnívá se, že orgány na nižší než celostátní úrovni jsou pro úspěch této politiky zásadní, zejména pokud jde o integrační opatření. Orgány na nižší než celostátní úrovni je třeba povzbudit, a to i prostřednictvím aktivních finančních opatření, aby se výrazněji angažovaly v začleňování uprchlíků.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Výbor s uspokojením vítá důraz kladený Komisí na aspekty praktické spolupráce. Praktická spolupráce přinese spolu s předpokládanými změnami souboru legislativních opatření, které jsou ostatně nezbytné, konkrétní zlepšení v průběhu azylových postupů. Lepší praktická spolupráce by si měla za cíl stanovit omezení byrokracie související s udělováním azylu a zkrácení doby, která je pro tyto postupy potřebná.

4.1.1 Založení EASO je chvályhodné, a ačkoliv je teprve v počáteční fázi, vykazuje výjimečný potenciál pro spolupráci mezi členskými státy. Prvními uskutečněnými kroky jsou činnosti EASO zejména v oblasti podpory a vzdělávání. Výbor vyzývá EASO, aby postupoval rychleji k dosažení vyšší provozní kapacity. Naléhavé a nezbytné posílení kapacit EASO musí být koordinováno s plánováním a využitím Azylového a migračního fondu. Vysílání zaměstnanců a zákroky v případě mimořádných situací by mohly být opatřeními, která zvýší viditelnost tohoto subjektu a důvěru v něj. Plánované roční podávání zpráv může pomoci při získávání relevantních údajů týkajících se azylu. Výbor doporučuje, aby se při vypracování ročních zpráv vzalo v úvahu množství důkazů, jež mohou předložit organizace občanské společnosti činné v této oblasti.

4.1.2 Výbor vyzývá EASO, aby urychleně vypracoval systém sběru informací ze zemí původu migrantů. Mohl by tak členskými státy poskytnout důvěryhodné, včasné a srovnatelné informace, a tak usnadnit rychlejší a co nejspravedlivější postup. Je rovněž nezbytné zahrnout do těchto hodnocení informace z nezávislých zdrojů.

4.1.3 Ačkoliv je posílení EASO vítaným směrem činnosti, nemělo by bránit členskými státy vytvářet vlastní instituce a kapacity k řízení azylové problematiky. V souladu se strategií podpory by posílení EASO mělo probíhat spolu s mechanismy, které zajistí větší otevřenost vnitrostátních orgánů evropské spolupráci a účinnému řízení azylových problémů.

4.1.4 Krizové situace prověřují životaschopnost nalezených institucionálních řešení, v případě azylové politiky se smíšenými výsledky. Evropská unie a členské státy jsou obecně málo připravené, aby se vyrovnaly s mimořádnými toky uprchlíků. Jednoduchá analýza ovšem ukazuje, že jsou předvídatelné, přinejmenším pokud jde o vstupní místa. Výbor doporučuje věnovat zvláštní pozornost posílení kapacit států, které jsou nejvíce vystaveny obvyklým nebo mimořádným tokům uprchlíků.

4.1.5 Pokračování a prohloubení spolupráce EASO a ostatních specializovaných agentur EU, jako je FRONTEX, jsou vítané. Výbor naléhá na to, aby EASO věnoval zvláštní pozornost problematice základních práv osob, s nimiž přijde přímo či nepřímo do styku. Spolupráce s Agenturou pro základní práva je nezbytná k dosažení strukturální a provozní rovnováhy mezi nástroji využívanými v azylové politice.

4.1.6 Výbor považuje za vhodné využít mechanismus civilní ochrany v případě mimořádných migračních toků. Tato možnost by však neměla snížit motivaci vnitrostátních orgánů vytvořit robustní azylové systémy, které by uspokojivě zvládaly výkyvy v tocích uprchlíků.

4.1.7 K účinnému provádění obnoveného souboru legislativních předpisů je třeba přednostně využít financování z tohoto rozpočtového roku. Přesto Výbor upozorňuje na to, že je třeba nadále posilovat kapacity států, jež čelí tokům uprchlíků. Vzhledem k tomu, že geopolitická situace v oblastech, v nichž tyto toky vznikají, je nadále nestabilní, nemůžeme očekávat významný pokles ve velikosti těchto toků. Posilování systémů v zemích, které jim jsou vystaveny, tedy musí probíhat spolu s úsilím o harmonizaci a uplatňování legislativy. Ve stávajících projektech, z nichž mnohé jsou inovativní, se musí pokračovat a musí být odpovídajícím způsobem podporovány. Nepovede-li to k výsledkům, podkope to důvěru členskými státy v unijní podporu a ovlivní jejich motivaci se do budoucna více zapojit.

4.1.8 Od roku 2014 budou mít členské státy k dispozici nový Azylový a migrační fond (AMF). Výbor vyzývá Komisi, aby se angažovala v důležitém dialogu s členskými státy za účelem vytvoření přesného přehledu potřeb a priorit na úrovni jednotlivých členskými státy. Je velmi důležité, aby byl do tohoto dialogu zapojen jak Evropský hospodářský a sociální výbor jako reprezentativní fórum organizované občanské společnosti, tak Výbor regionů a místní orgány. Plán využití

fondů musí jasně označit vnitrostátní potřeby a priority i zdroje a nástroje, které jsou k dispozici. Výbor se rovněž domnívá, že roční podávání zpráv o čerpání fondů přiměje členské státy k rozhodnějšímu úsilí při plnění cílů azylové politiky.

4.1.9 Výbor si všímá potíží organizací občanské společnosti s přístupem k finančním prostředkům nezbytným k provádění projektů s významným místním dopadem. Postupy by měly být zjednodušeny s cílem usnadnit zapojení občanské společnosti a žadatelů o azyl.

4.1.10 Výbor podporuje záměr Komise využít dostupné finanční prostředky přednostně v zemích, které jsou v současnosti vystaveny tokům uprchlíků. To je povzbudí, aby se zapojily a posílily své současné kapacity. Navíc jde o opatření, které uvede do praxe klíčovou zásadu azylové politiky – solidaritu.

4.1.11 Stejně tak Výbor bezvýhradně podporuje finanční pobídky, jež mají být poskytovány členskými státy a jež jsou podobné pobídkám, které se v současné době používají pro znovusídlení určitých kategorií uprchlíků (zranitelné skupiny a osoby z regionálních programů ochrany), jako forma odškodnění členských států, které souhlasí s přesídlením osob požívajících mezinárodní ochranu z jiného členského státu.

4.1.12 Je rovněž nezbytné, aby dostupné finanční prostředky byly využívány společně s dalšími zdroji financování, jako je Evropský sociální fond a Evropský fond pro regionální rozvoj, a Výbor doporučuje do projektů více zapojit organizovanou občanskou společnost a místní a regionální orgány.

4.2 Výbor podporuje probíhající úsilí o reformu dublinského nařízení. Existuje více důkazů, na mnoho z nichž upozornily organizace občanské společnosti, že systém není účinný ve vztahu k cílům. V rámci diskuse o reformě tohoto nařízení, jež je ve střednědobém a dlouhodobém výhledu nezbytná, jsou rovněž zásadní výroky a doporučení Evropského soudu pro lidská práva. Výbor je stále otevřen diskusi a bude podporovat jakékoli úsilí o analýzu, zhodnocení a určení nejvhodnějších právních předpisů a intervenčních nástrojů. Odkaz na základní práva jako prioritní kritérium pro kontrolu účelnosti dublinského systému je více než vítán.

4.3 Pokud jde o přemístění žadatelů o mezinárodní ochranu, Výbor se domnívá, že není nezbytné, mají-li slušné podmínky v zemích, v nichž žádají, a je-li jejich žádost rychle vyřízena. Je třeba posílit přijímací kapacitu členských států. Pokud k tomu nedojde, mohl by výsledky přinést dobrovolný mechanismus přemístění žadatelů založený na pobídkách.

4.3.1 Ačkoliv ohledně praktické nezbytnosti přesídlení osob požívajících mezinárodní ochranu existuje relativní shoda,

členské státy v této věci spolupracovaly nepřesvědčivě. Pilotnímu projektu podporovanému Komisí se nepodařilo vytvořit účinný mechanismus přesídlení. Výbor vyzývá Komisi, EASO a členské státy, aby nadále spolupracovaly v rámci tohoto projektu, a souhlasí s jeho přeměnou na stálý program, který se bude rozvíjet na dobrovolném základě. Je však zásadní, aby byly určeny a do praxe zavedeny pobídky, které by do tohoto stálého programu více zapojily členské státy. Je třeba, aby v rámci plánovaného posouzení ze strany Komise byl na předním místě rozsah pobídek a motivací.

4.4 Zavedení společného vyřizování žádostí o azyl by mohlo být užitečným nástrojem při provádění azylové politiky. Výbor se zájmem očekává výsledky Komise plánovaného posouzení tohoto problému, který je komplexní z právního i provozního hlediska. Výbor se domnívá, že společné vyřizování by mohlo být odpovídající odezvou na to, jak se vypořádat s proměnlivými toky žadatelů o azyl. Zároveň by se mohlo stát standardním postupem, jenž by členské státy podnítl k vlastní aktivitě. Výbor má za to, že společné vyřizování by mělo být, za předpokladu zohlednění posouzení dopadu, prosazováno souběžně s posilováním kapacit členských států. Tyto kapacity jsou mnohem komplexnější než prosté vyřizování žádostí a členské státy je třeba podporovat, aby byly neustále aktivní ve všech oblastech azylové politiky.

4.5 Aktivace mechanismu stanoveného ve směrnici o dočasné ochraně, budou-li splněny příslušné podmínky, je vítaná. Mimořádné toky uprchlíků, přestože jsou vzácné, vyvolávají kritická období, na něž se musí evropské a vnitrostátní instituce připravit. Výbor rovněž upozorňuje na praktiky spojené se záchrannými operacemi a znovu potvrzuje názor, že zásada nenavrácení musí být plně dodržována.

4.6 Výbor vítá vyzrálou a vytříbenou azylovou politiku v případě Řecka. Využití nástrojů k trestání porušování práva EU by mělo být doprovázeno podpůrnými opatřeními. Výbor podporuje proaktivní a preventivní přístup ze strany Komise a dalších specializovaných agentur EU ve vztahu k členským státům, které potřebují zlepšit výkonnost svého azylového systému. Ačkoliv je program pomoci Řecku významným krokem vpřed, musí se v něm pokračovat a odpovídajícím způsobem ho financovat. Situace v Řecku je spolu se situací na Maltě zkouškou azylové politiky. Nedokáží-li členské státy a evropské instituce konkrétním způsobem projevit solidaritu se zeměmi, které musí čelit značným tokům uprchlíků, je společná azylová politika neúspěchem s výraznými důsledky pro mnoho ohrožených osob. Pomoc musí být přiměřeně rozmanitější, posílená a koordinovaná.

4.7 Výbor vyzývá k posílení dublinského systému z hlediska lepšího monitorování a vytvoření mechanismu včasného varování. Tyto nástroje mohou členské státy lépe připravit na vyrovnání se s toky uprchlíků a účinnější koordinaci azylové politiky. Nástroje musí být jasně zaměřené na potřeby členských států s ohledem na nezbytné dodržování základních práv uprchlíků.

4.8 Lepší správa hranic a lepší vízová politika by mohly přispět k posílení azylové politiky. Výbor vítá kroky tímto směrem, domnívá se však, že vízová ochranná doložka, která by umožnila pozastavit bezvízový pohyb občanů třetí země, by mohla být problematická, a to i za podmínky, že se prokáže, že bezvízový pohyb vedl ke zneužívání azylového systému.

V Bruselu dne 11. července 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Iniciativa „Příležitosti pro mladé“

COM(2011) 933 final

(2012/C 299/18)

Zpravodaj: **pan JASIŃSKI**

Dne 20. prosince 2011 se Komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Iniciativa „Příležitosti pro mladé“

COM(2011) 933 final.

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 27. června 2012.

Na 482. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 11. a 12. července 2012 (jednání dne 12. července 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 212 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 2 členové se zdrželi hlasování.

1. Shrnutí doporučení

1.1 EHSV vyzdvihuje užitečnost iniciativy Komise pod názvem „Příležitosti pro mladé“, která jednak poukazuje na současné problémy a jednak klade důraz na cíle sdělení „Mládež v pohybu“. Výbor je připraven zapojit se do provádění iniciativy tím, že bude spolupracovat se sociálními partnery a organizacemi občanské společnosti a činit společná opatření se zainteresovanými stranami pro propagaci této iniciativy.

1.2 EHSV poukazuje na to, že politika úsporných opatření a absence jasné a všeobecně uznávané politiky růstu může ohrozit úspěšnost iniciativy „Příležitosti pro mladé“. Tato důležitá iniciativa může být zdrojem nových příležitostí pro mladé lidi, sama o sobě – pokud ji posuzujeme samostatně, bez kontextu – však nevytvoří ani jedno nové pracovní místo. Z tohoto důvodu je třeba považovat za nezbytné vytvoření odpovídajících hospodářských a finančních podmínek, aby bylo zaručeno řádné provádění této iniciativy.

1.3 EHSV uznává, že je třeba pokračovat v činnostech zaměřených na předcházení předčasnému ukončení školní docházky. Zásadní význam má zachování či pokud možno navýšení zdrojů, jež mají členské státy pro tento účel k dispozici.

1.4 Vzhledem k rozdílné situaci mladých mužů a žen EHSV zdůrazňuje význam náležitého vzdělávání, odborné přípravy a profesního poradenství, které musí mladé lidi podporovat jak při získávání lepšího vzdělání, kvalifikací a dovedností, tak při výběru školy – včetně vysokých škol a odborné přípravy –, která by jim zaručila nalezení odpovídajícího zaměstnání.

1.5 EHSV podporuje rozvoj dovedností, které odpovídají potřebám trhu práce, za aktivní součinnosti podniků a vzdělávacích institucí. Vítá skutečnost, že Komise vyčlenila dodatečné finanční prostředky na programy „Tvoje první práce přes EURES“ a „Erasmus pro podnikatele“ a na posílení mobility mládeže.

1.6 EHSV se domnívá, že je správné podporovat první pracovní zkušenosti a zvyšování kvalifikace na pracovišti. Souhlasí s tím, že učňovská příprava, odborná praxe a stáže, jakož i programy dobrovolné služby jsou důležitým nástrojem, který mladým lidem umožňuje získat dovednosti a pracovní zkušenosti. Učňovská příprava, odborná praxe, stáže a programy dobrovolné služby však v žádném případě nemohou nahrazovat řádné formy zaměstnání. V tomto smyslu je třeba vyzdvihnout význam veškerých iniciativ zaměřených na zvýšení kvality stáží, jakou je např. Evropská charta kvality stáží a učňovské přípravy (*European Quality Charter on Internships and Apprenticeships*).

1.7 EHSV zdůrazňuje význam potřebných norem kvality u učňovské přípravy, odborné praxe a stáží. V souvislosti s tím vítá iniciativu Komise přijmout v roce 2012 kvalitativní rámec podporující poskytování a využívání vysoce kvalitních stáží.

1.8 EHSV poukazuje na význam zapojení sociálních partnerů do výměny osvědčených postupů a do plánování, zavádění a monitorování systémů učňovského vzdělávání.

1.9 EHSV pokládá za správné, že byly navýšeny rozpočtové prostředky, jež Komise vyhradila na Evropskou dobrovolnou službu. Se zájmem bere na vědomí také zřízení Evropského

dobrovolnického sboru humanitární pomoci. Je však znepokojen tím, že neexistuje řádné hodnocení v současné době probíhající pilotní fáze, a tím, zda bude mít tato iniciativa doopravdy dobrovolný charakter.

1.10 V prvním zaměstnání by měly být zaručeny minimální pracovní normy, které se nesmí lišit od norem uplatňovaných u starších pracovníků. Klíčovou úlohu zde hraje zákaz jakékoliv diskriminace na základě věku. EHSV znovu upozorňuje na zásadní význam opatření, jež pomáhají zajišťovat mladým lidem kvalitní, stabilní a přiměřeně placená pracovní místa se sociálním zabezpečením již na samém začátku profesní dráhy.

1.11 EHSV zdůrazňuje, že iniciativa „záruka pro mladé lidi“ musí být podpořena aktivní politikou trhu práce, aby se snížily rozdíly mezi systémem vzdělávání a odborné přípravy a trhem práce, a to stejnou měrou pro mladé ženy i muže.

1.12 EHSV opakuje konkrétní návrhy, které nedávno předložil ve stanovisku o hlavních směrech politiky zaměstnanosti, ohledně řešení situace mladých lidí na trhu práce, jež se v mnoha členských státech v období krize katastrofálně zhoršila. Tyto návrhy se týkají:

- stanovení ambiciózních cílů EU v oblasti zaměstnanosti mladých lidí;
- důsledného uplatňování „záruky pro mladé lidi“ ve všech členských státech EU;
- poskytnutí většího množství unijních prostředků a snazšího přístupu k prostředkům ve výrazně zasažených státech;
- navýšení prostředků v novém rozpočtu EU určených na boj proti nezaměstnanosti mládeže;
- lepšího přístupu mladých lidí k podpoře v nezaměstnanosti;
- boje proti nejistým pracovním podmínkám a neregulovaným formám v učňovském vzdělávání a při odborných stážích;
- prosazení duálního systému učňovského vzdělávání jako vzoru v EU⁽¹⁾.

1.13 EHSV podotýká, že při plánování finančního výhledu na období 2014–2020 je třeba zvláště dbát na to, aby byly v rámci Evropského sociálního fondu k dispozici prostředky pro mladé lidi.

1.14 Prioritou musí být i nadále vytváření nových, vysoce kvalitních pracovních míst. EHSV navrhuje, aby bylo v příštím finančním výhledu zohledněno přijetí evropské strategie zaměstnanosti mladých lidí (*European Youth Employment Strategy*).

1.15 Za velmi důležitou je třeba považovat skutečnost, že je Komise připravena uvolnit prostředky na technickou pomoc s cílem podpořit členské státy při využívání finančních prostředků EU, jež jsou ještě stále k dispozici. Jde zejména o prostředky z Evropského sociálního fondu, v němž zbývá nepřidělených 30 miliard eur pro členské státy na projekty v rámci finančního výhledu na období 2007–2013.

2. Shrnutí iniciativy Komise, zasazení problematiky do souvislostí

2.1 Problémy, s nimiž se mladí lidé setkávají na trhu práce, mají strukturální charakter a byly patrné už řadu let, ještě před vypuknutím současné krize. Hospodářská krize, jíž jsme svědky od roku 2008, ještě více zhoršila problémy mladých lidí. Nezaměstnanost ve věkové skupině 15–24 let představuje více než dvojnásobek míry nezaměstnanosti veškerého pracujícího obyvatelstva a téměř trojnásobek míry nezaměstnanosti dospělého ekonomicky aktivního obyvatelstva. V letech 2008 až 2010 se počet mladých nezaměstnaných Evropanů zvýšil o jeden milion a v současnosti je v EU bez práce více než 5 milionů mladých lidí. Znepokojivá je skutečnost, že v EU dnes nemůže najít zaměstnání každý pátý. Kromě toho je zvlášť alarmující nárůst dlouhodobé nezaměstnanosti u mladých lidí. V průměru 28 % nezaměstnaných osob mladších 25 let nemá práci po dobu delší než 12 měsíců.

2.2 Strategie Evropa 2020 postavila EU před ambiciózní cíle, jejichž uskutečnění má přispět k inteligentnímu a udržitelnému růstu podporujícímu sociální začlenění v EU. Mládež má pro dosažení těchto cílů klíčový význam. V dokumentu, který byl zveřejněn v září 2010 a týká se iniciativy „Mládež v pohybu“, se uvádí, že všeobecně dostupné a kvalitní vzdělávání a odborná příprava, úspěšné a trvalé začlenění na trh práce, důstojná a náležitě placená práce a možnost větší mobility jsou nejdůležitějšími faktory pro „rozvinutí potenciálu mladých lidí“ a dosažení cílů strategie Evropa 2020. Klíčový význam má ovšem uskutečnění modelu přijatého v rámci strategie.

2.3 Hospodářská krize se ukázala být natolik hluboká, že cílů stanovených v iniciativě „Mládež v pohybu“ zatím nebylo možné dosáhnout. A co hůř, situace mladých lidí na trhu práce se neustále zhoršuje. EU musí do své mládeže investovat a musí přijmout okamžitá a účinná opatření, aby zabránila vysoké míře nezaměstnanosti – i té dlouhodobé – mladých lidí a aby ji vyřešila. Dostupné prostředky ke zvýšení růstu jsou nezbytné pro vytvoření nových pracovních míst, samy o sobě však nepostačují k vyřešení problému nezaměstnanosti mládeže.

2.4 V návaznosti na první evropský semestr správy ekonomických záležitostí v roce 2011 Komise v roční analýze růstu na rok 2012 upozorňuje na první náznaky, že členské státy neregují dostatečně účinně na vznesená doporučení.

⁽¹⁾ Viz konkrétní formulace ve stanovisku EHSV 479/2012, kapitola 5, které je ve fázi zveřejnění.

2.5 S ohledem na zhoršující se situaci mladých lidí v oblasti zaměstnanosti podniká Komise další pokus o nápravu této situace a navrhuje iniciativu „Příležitosti pro mladé“ zaměřenou především na mladé lidi, kteří nejsou zaměstnáni ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy. Cílem této iniciativy je spojit konkrétní opatření členských států a EU, jejichž priority byly stanoveny ve strategii Evropa 2020, v závěrech Rady o zaměstnanosti mládeže z června 2011 a v doporučení Rady o politikách snížení míry předčasného ukončování školní docházky.

2.6 Vzhledem k závažnosti situace se Komise domnívá, že členské státy, zejména ty s nejvyšší mírou nezaměstnanosti mládeže, by měly přijmout rozhodná opatření, aniž by čekaly na doporučení pro jednotlivé země na rok 2012, a to v následujících čtyřech hlavních oblastech:

- prevence předčasného ukončování školní docházky;
- rozvoj dovedností, které odpovídají potřebám trhu práce;
- podpora první pracovní zkušenosti a praktické přípravy na pracovišti;
- přístup na trh práce: získání (prvního) zaměstnání.

2.7 Komise uvolní prostředky na technickou pomoc s cílem podpořit členské státy při využívání finančních prostředků EU, jež jsou ještě stále k dispozici, zejména z Evropského sociálního fondu, v němž zbývá nepřidělených 30 miliard eur na projekty v rámci finančního výhledu na období 2007–2013.

2.8 Iniciativa „Příležitosti pro mladé“ se zakládá na silném partnerství mezi členskými státy a Komisí a podporuje rovněž společnou činnost zaměřenou na to, aby všechny zainteresované strany plně využívaly finanční podpory a nástrojů EU.

3. Obecné připomínky EHSV ke sdělení Komise

3.1 Sdělení „Příležitosti pro mladé“ je třeba posuzovat v úzké souvislosti s doporučeními Komise, jež byla předložena v iniciativách v rámci strategie Evropa 2020, tj. „Mládež v pohybu“ a „Agenda pro nové dovednosti a pracovní místa“, a také se závěry Rady o zaměstnanosti mládeže z června 2011 a doporučením Rady o politikách snížení míry předčasného ukončování školní docházky.

3.2 EHSV lituje toho, že stejně jako v případě iniciativy „Mládež v pohybu“ Komise i tentokrát opomenula činnosti,

kteří posilují a rozvíjejí sociální a občanský rozměr oblasti mládeže v Evropě. Tato iniciativa by měla být formou spolupráce s mladými lidmi a nemělo by v ní jít pouze o poskytování informací o mládeži nebo o navrhování opatření v její prospěch. Výbor proto znovu vyzývá Komisi k tomu, aby do této iniciativy zahrnula potřebná opatření. EHSV zdůrazňuje, že je třeba zapojit mladé lidi do provádění této iniciativy na každé úrovni.

3.3 Od zveřejnění sdělení „Mládež v pohybu“ se situace mladých lidí na trhu práce v EU nezlepšila, ba naopak došlo k jejímu zhoršení. EHSV podotýká, že úsporná makroekonomická politika členských států prováděná v souvislosti s novou správou ekonomických záležitostí a absence jasné a všeobecně uznávané politiky růstu může ohrozit úspěšnost iniciativy „Příležitosti pro mladé“. Při realizaci opatření v rámci přísné fiskální politiky členských států by měl být brán v potaz jejich vliv na situaci mladých lidí na trhu práce. EHSV tedy zastává názor, že tato důležitá iniciativa může být zdrojem nových příležitostí pro mladé lidi, sama o sobě – pokud ji posuzujeme samostatně, bez širšího hospodářského kontextu – však nevytvoří ani jedno nové pracovní místo. Z tohoto důvodu je třeba považovat za nezbytné vytvoření odpovídajících hospodářských a finančních podmínek, aby bylo zaručeno řádné provádění této iniciativy. U všech opatření k překonání hospodářské krize a státního dluhu se musí dbát na to, aby nebránila oživení poptávky a zaměstnanosti během krize a po ní a zmírnění sociálních dopadů. Je třeba zajistit zejména veřejné investice do aktivní politiky trhu práce a do všeobecného a odborného vzdělávání.

3.4 EHSV zdůrazňuje, že pokud nebudou okamžitě přijata účinná opatření ke zlepšení situace na trhu práce v EU, povede to k většímu „plytvání mozky“ (*brain waste*) a „odlivu mozků“ (*brain drain*) v souvislosti s migrací pracovních sil. Znamená to nejen ztrátu – často nenávratnou – veřejných prostředků investovaných do vzdělávání, ale také ztrátu lidského kapitálu na úrovni členských států a v celé EU.

3.5 V souvislosti s tím EHSV vítá novou iniciativu Komise, která jednak poukazuje na současné problémy a jednak klade důraz na cíle sdělení „Mládež v pohybu“. Přidanou hodnotou sdělení „Příležitosti pro mladé“ je to, že se zaměřuje na konkrétní opatření členských států a určuje možnosti finanční podpory, které podle EHSV mohou účinně přispět ke zlepšení situace mladých lidí v oblasti vzdělávání a na trhu práce.

3.6 Cílem sdělení Komise je pobídnout členské státy k tomu, aby neprodleně přijaly konkrétní nápravná opatření v oblasti zaměstnanosti a aby provázaly otázku zaměstnanosti mladých lidí (zejména těch, kdo nepracují ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy) se systémy vzdělávání a odborné přípravy, ale také vylepšit a posílit právní předpisy vzhledem k tomu, že tento jev je často úzce spojen s šedou ekonomikou.

3.7 Prevence předčasného ukončování školní docházky

3.7.1 EHSV vítá další iniciativu zaměřenou na předcházení předčasnému ukončování školní docházky a potvrzuje, že je mimořádně důležité snížit podíl žáků, kteří předčasně ukončují školní docházku, zejména pro některé členské státy. Je to také jeden z hlavních cílů strategie Evropa 2020⁽²⁾. EHSV se domnívá, že by se v těchto opatřeních mělo pokračovat, a to zachováním či pokud možno navýšením zdrojů, jež mají členské státy k dispozici na předcházení předčasnému ukončování školní docházky, a snahou o zvýšení atraktivity vzdělávací nabídky. EHSV současně zdůrazňuje potřebu zajistit, aby byl vzdělávací systém inkluzivnější.

3.7.2 EHSV souhlasí s Komisí, že je nutné učinit okamžitá opatření v podobě znovuzачlenění do odborné přípravy. Z tohoto důvodu vyzývá členské státy k tomu, aby neprodleně podnikly účinné kroky ke snížení podílu osob, jež předčasně ukončily školní docházku, na 10 %. V současnosti tento podíl v zemích EU průměrně činí 14 %.

3.8 Rozvoj dovedností, které odpovídají potřebám trhu práce. Mobilita

3.8.1 EHSV souhlasí s tím, že rozvoj dovedností, které odpovídají potřebám trhu práce, by měl nabýt klíčového významu pro začleňování mladých lidí na trhu práce. Za nejdůležitější je třeba považovat sblížení podniků a vzdělávacích institucí, přičemž největší důraz by měl být kladen na úlohu duálního systému vzdělávání. Výbor poukazuje na to, že je důležité podporovat podnikání a spolupráci mezi podniky – v zemědělství, průmyslu i v sektoru služeb – a vzdělávacím systémem na každé úrovni vzdělávání. Současně zdůrazňuje význam vzdělávání pro širší potřeby společnosti, jež přesahují rámec trhu. V tomto smyslu by bylo důležité, aby školní osnovy zohledňovaly otázky pracovního práva a aby zajistily informovanost žáků o možnostech, které v této oblasti nabízí EU. Významně by to přispělo ke utváření povědomí u mladých lidí ještě předtím, než vstoupí na trh práce, a posílilo by to také jejich pocit evropské identity.

3.8.2 EHSV upozorňuje na pokyny, jež byly formulovány v komuniké z Brugg o posílení evropské spolupráci v oblasti odborného vzdělávání a přípravy v období 2011–2020. Evropa potřebuje flexibilní a vysoce kvalitní systémy odborného vzdělávání a přípravy, které dokážou uspokojit současné a budoucí potřeby. Nepřetržitě poskytované poradenství v oblasti vzdělávání, odborné přípravy a zaměstnanosti může být užitečným nástrojem ke zvýšení účinnosti této iniciativy. To je zvláště důležité v souvislosti s problémem odlivu mozků.

3.8.3 EHSV doporučuje posílit nástroje pro mobilitu mládeže. Výbor podporuje iniciativu Komise vypracovat s podporou Evropského parlamentu cílený program profesní mobility, který pomůže mladým lidem najít zaměstnání v jiném členském státě EU a podnikům obsadit pracovní místa, pro něž se obtížně shánějí vhodní uchazeči. Výbor je toho názoru, že je důležité podporovat výuku cizích jazyků a informačních a komunikačních technologií (IKT).

3.8.4 EHSV podporuje iniciativu Komise týkající se finanční podpory v rámci programu „Tvoje první práce přes EURES“. Cílem tohoto programu je pomoci přibližně 5 000 mladých lidí, aby mohli obsadit volná pracovní místa v jiných členských státech v období 2012–2013. Výbor bude tento program během pilotní fáze monitorovat, přičemž bude brát v úvahu jeho další rozvoj.

3.8.5 EHSV vítá kroky Komise zaměřené na využití technické pomoci z ESF ve výši 3 milionů eur k podpoře členských států při vytváření systémů podpory pro mladé začínající podnikatele a sociální podnikatele. Podstatný význam má také financování asi 600 dalších výměn v rámci programu „Erasmus pro podnikatele“ v roce 2012.

3.8.6 Na druhou stranu se však EHSV domnívá, že sdělení Komise nevěnuje patřičnou pozornost problému finančních prostředků na přímou podporu pro mladé lidi, kteří chtějí začít podnikat (problém nedostatku těchto prostředků a jejich omezené dostupnosti). Jde tady o finanční prostředky pocházející jak z evropských fondů, tak z rozpočtů jednotlivých členských států. Výbor je toho názoru, že podpora mladých podnikatelů, kteří se rozhodli zahájit podnikatelskou činnost, může být klíčovým nástrojem ke snížení nezaměstnanosti mladých lidí.

3.9 Podpora první pracovní zkušenosti a praktické přípravy na pracovišti

3.9.1 EHSV souhlasí s tím, že učňovská příprava, odborná praxe a stáže jsou důležitým nástrojem, který mladým lidem umožňuje získat dovednosti a pracovní zkušenosti, a měly by být součástí strategií sociální odpovědnosti podniků. Pokud bude podnik investovat do mladých pracovníků a bude k nim přistupovat jako k důležitému zdroji, budou se mladí pracovníci mnohem více zapojovat do fungování podniku.

3.9.2 EHSV poukazuje na to, že důležitou úlohu zde hraje aktivní politika trhu práce a lepší služby zaměstnanosti. Mladým lidem by mělo být už během školního vzdělávání poskytováno profesní poradenství zaměřené na všechny sektory (zemědělství, průmysl a služby).

3.9.3 EHSV pokládá za důležité, že Komise v roce 2012 vyčlenila 1,5 milionu eur na kampaň, jejímž cílem je zvýšit povědomí podniků o odborné praxi v rámci programů „Erasmus“ a „Leonardo da Vinci“.

3.9.4 EHSV současně zdůrazňuje význam potřebných norem kvality u učňovské přípravy, odborné praxe a stáží. Měl by být stanoven evropský rámec, který by upravoval oblast stáží. V tomto smyslu EHSV vítá iniciativu Komise přijmout v roce 2012 kvalitativní rámec podporující poskytování a využívání vysoce kvalitních stáží, jehož součástí je panorama EU týkající se stáží zaměřené na zvýšení transparentnosti podmínek pro stážisty v celé EU.

3.9.5 Stáže nemohou nahrazovat řádné formy zaměstnání. Měly by stážistům umožňovat získání dovedností, jež jsou potřebné k jejich snadnému začlenění na trhu práce. Stážisté by za vykonávání jakýchkoliv skutečných pracovních úkolů měli

⁽²⁾ Stanovisko EHSV (SOC/395) ke sdělení Komise „Mládež v pohybu“.

dostávat náležitou finanční odměnu. Nízký nebo žádný plat vede k segmentaci trhu práce. Aby byly stáže efektivní a odpovídaly potřebám trhu práce, musí být do jejich plánování, organizace, provádění a financování zapojeni sociální partneři.

3.9.6 EHSV bude bedlivě sledovat a podporovat veškeré iniciativy zaměřené na zvýšení kvality stáží, jakou je např. Evropská charta kvality stáží a učňovské přípravy (*European Quality Charter on Internships and Apprenticeships*) navržená Evropským fórem mládeže, s cílem posílit občanský dialog pro vypracování příslušných pravidel v této oblasti.

3.9.7 EHSV vítá skutečnost, že evropští sociální partneři v roce 2010 uzavřeli rámcovou dohodu o trzích práce přístupných všem (*inclusive labour markets*). EHSV podtrhuje úlohu faktorů uvedených v této dohodě, jež mají vliv na míru začlenění na trhu práce. Jsou to: a) faktory vyplývající z kontextu (které jsou spojeny s ekonomickým prostředím a prostředím na trhu práce a nezřídka ztěžují začlenění), b) faktory vztahující se k práci a c) individuální faktory (jako je úroveň dovedností, kvalifikace a vzdělání, motivace, znalost cizích jazyků, zdravotní stav, včetně zdravotního postižení, a častá nebo dlouhá období nezaměstnanosti). EHSV vyzývá sociální partnery v členských státech k urychlenému provedení této dohody, především co se týče cíle zvýšení počtu kvalitních učňovských míst a stáží.

3.9.8 EHSV znovu upozorňuje na to, že je zapotřebí vytvořit jednotný Evropský pas dovedností, který by sloučil do jednoho nástroje kvalifikace a dovedností nabytých v rámci formálního, neformálního a informálního vzdělávání.

3.9.9 EHSV zdůrazňuje význam výměny osvědčených postupů v oblasti učňovského vzdělávání pro mladé lidi a vítá informaci, že Komise vyčlenila 1,3 milionu eur z ESF na podporu zavedení programů vzdělávání učňovského typu.

3.9.10 V této souvislosti mají zvláštní význam zkušenosti těch členských států, které zavedly duální systém vzdělávání. Výhodou tohoto systému je to, že kombinuje tradiční školní výuku s praktickým využitím znalostí na pracovišti. Žáci tak mohou získat odpovídající dovednosti a kompetence, jež jsou vyžadovány na trhu práce. EHSV zdůrazňuje význam zapojení sociálních partnerů do výměny osvědčených postupů a do plánování, zavádění a monitorování systémů učňovského vzdělávání. Výbor vítá pokyny Komise v této oblasti. Mělo by se prozkoumat, zda by mohl být duální systém učňovského vzdělávání, který sestává ze školní výuky a praxe v podnicích, zaveden v jiných zemích.

3.9.11 EHSV pokládá za správné, že byly navýšeny rozpočtové prostředky, jež Komise vyhradila na Evropskou dobrovolnou službu s cílem poskytnout v roce 2012 alespoň 10 000 míst v rámci dobrovolné činnosti. Se zájmem bere na

vědomí také zřízení Evropského dobrovolnického sboru humanitární pomoci. Je však znepokojen tím, že neexistuje řádné hodnocení v současné době probíhající pilotní fáze, a tím, zda bude mít tato iniciativa doopravdy dobrovolný charakter. Stejně jako v případě odborné praxe a stáží je třeba dbát na vysokou kvalitu dobrovolné činnosti.

3.9.12 EHSV bude podporovat výměnu a šíření zkušeností a informací v oblasti vnitrostátních programů dlouhodobé dobrovolné služby, které slouží k profesní orientaci a k získávání prvních pracovních zkušeností a jsou s úspěchem realizovány v některých členských státech.

3.10 Přístup na trh práce: získání (prvního) zaměstnání

3.10.1 Význam prvního zaměstnání je neocenitelný, a to nejen ve vztahu k budoucímu příjmu, ale také v souvislosti s další profesní dráhou a budoucím důchodem. Minimální pracovní normy by měly být zaručeny již od okamžiku nástupu do prvního zaměstnání a nesmí se lišit od norem uplatňovaných u starších pracovníků. Klíčovou úlohu zde hraje zákaz jakékoliv diskriminace na základě věku. EHSV znovu upozorňuje na to, že by se neměl podceňovat význam opatření, jež pomáhají zajišťovat kvalitní, stabilní a přiměřeně placená pracovní místa pro mladé lidi již na samém začátku profesní dráhy⁽³⁾. Je třeba promyslet programy pobídek pro ty malé a střední podniky, které zaměstnávají mladé lidi nastupující do prvního zaměstnání na dobu neurčitou.

3.10.2 V doporučeních Komise týkajících se snížení nepřiměřené nepružnosti smluv na dobu neurčitou by měla být zohledněna rizika, která mohou být s činnostmi tohoto typu spojena. Smlouvy na dobu určitou, jež jsou u mladých lidí – zejména na začátku profesní dráhy – běžné, vedly ke vzniku duálního trhu práce rozděleného na segmenty. Pracovníci na dobu určitou žijí v nejistotě, hrozí jim ztráta pracovního místa a mají nevalné vyhlídky na kariérní postup. Duální trh práce se pro mladé lidi stává velmi vážným problémem, neboť pro ně může znamenat, že budou neustále balancovat v postavení pracovníků, kteří mají pořád nejistou budoucnost. To může negativně ovlivnit další průběh jejich kariéry. Segmentace trhu práce, která z mladých lidí činí pracovníky druhé kategorie, přináší rovněž horší pracovní podmínky a horší vyhlídky na profesní rozvoj. EHSV varuje před způsobem zapojování mladých lidí do zaměstnání, které jsou nestálé a nemají perspektivu. Namísto sázení na nejisté zaměstnání musejí být přijata opatření, která zajistí, že se zaměstnání na dobu určitou a špatně placená pracovní místa se špatnou sociální ochranou nestanou pro mladé lidi pravidlem.

3.10.3 Stabilita a jistota na trhu práce není důležitá jen pro samotné pracovníky, ale je také v zájmu zaměstnavatelů. Napomáhá totiž konkurenceschopnosti jednotlivých podniků, sektorů a odvětví tím, že zvyšuje produktivitu. Je tedy důležité, aby si všichni uvědomili, že – s přihlédnutím k otázce stálosti zaměstnání – smlouva na dobu určitou zaměstnavatele ve skutečnosti stojí víc než smlouva uzavřená na dobu neurčitou.

⁽³⁾ Stanovisko EHSV (SOC/395) ke sdělení Komise „Mládež v pohybu“.

3.10.4 EHSV opakuje konkrétní návrhy, které nedávno předložil ve stanovisku o hlavních směrech politiky zaměstnanosti, ohledně řešení situace mladých lidí na trhu práce, jež se v mnoha členských státech v období krize katastrofálně zhoršila. Tyto návrhy se týkají:

- stanovení ambiciózních cílů EU v oblasti zaměstnanosti mladých lidí;
- důsledného uplatňování „záruky pro mladé lidi“ ve všech členských státech EU;
- poskytnutí většího množství unijních prostředků a snazšího přístupu k prostředkům ve výrazně zasažených státech;
- navýšení prostředků v novém rozpočtu EU určených na boj proti nezaměstnanosti mládeže;
- lepšího přístupu mladých lidí k podpoře v nezaměstnanosti;
- boje proti nejistým pracovním podmínkám a neregulovaným formám v učňovském vzdělávání a při odborných stážích;
- prosazení duálního systému učňovského vzdělávání jako vzoru v EU.

3.11 Členské státy a subjekty na trhu práce by měly projevit mnohem větší snahu o realizaci „záruky pro mladé lidi“, která mladým lidem zajistí, že do čtyř měsíců po dokončení školy najdou zaměstnání, nebo se budou vzdělávat či účastnit odborné přípravy (rekvalifikace), především u osob, které předčasně ukončily vzdělávání a odbornou přípravu, a jiných zranitelných mladých lidí. Komise by měla zajistit, aby členské státy tuto iniciativu urychleně zavedly.

3.12 Dosavadní činnost členských států a subjektů na trhu práce nevedla ke zlepšení situace mladých lidí. Je to jasně vidět na realizaci „záruky pro mladé lidi“. EHSV vítá iniciativu Komise, jejímž cílem je využít 4 miliony eur na pomoc členským státům při vytváření systémů záruk pro mladé lidi. EHSV v této souvislosti opakuje svůj požadavek, aby členské státy neodkladně identifikovaly všechny překážky s cílem zajistit „záruku pro mladé lidi“ a naplánovat v rámci národních plánů reforem konkrétní cíle a opatření.

3.13 EHSV zdůrazňuje, že iniciativa „záruka pro mladé lidi“ musí být podpořena aktivní politikou trhu práce, aby se snížily

rozdíly mezi systémem vzdělávání a odborné přípravy a trhem práce, a to stejnou měrou pro mladé ženy i muže. Musí rovněž zohledňovat situaci migrantů, národnostních a etnických menšin a postižených osob. Měla by brát v potaz také znalosti, schopnosti, dovednosti a zkušenosti starších pracovníků, i těch, co jsou již v důchodu.

3.14 Ve stávajících hlavních směrech politiky zaměstnanosti EU stále chybí konkrétní cíle v oblasti zaměstnanosti mladých lidí. EHSV opakuje svůj požadavek, aby byly stanoveny měřitelné evropské cíle, zejména ohledně podstatného snížení nezaměstnanosti mladých lidí a „záruky pro mladé lidi“.

3.15 Za mimořádně důležitou je třeba považovat skutečnost, že je Komise připravena uvolnit prostředky na technickou pomoc s cílem podpořit členské státy při využívání finančních prostředků EU, jež jsou ještě stále k dispozici. Jde zejména o prostředky z Evropského sociálního fondu, v němž zbývá nepřidělených 30 miliard eur pro členské státy na projekty v rámci finančního výhledu na období 2007–2013. Komise by měla zajistit, aby členské státy tyto prostředky urychleně a plně využily.

3.16 EHSV vyzývá Komisi, aby členské státy výslovně informovala o tom, že tyto prostředky musí být využívány hlavně na projekty týkající se mladých lidí. Komise by měla členské státy upozornit na to, že proces rozdělování těchto prostředků a jejich patřičného přidělování musí probíhat za stále účasti sociálních partnerů, jejich mládežnických organizací (pokud takové mají) a nevládních organizací zastupujících mladé lidi.

3.17 EHSV podotýká, že při plánování finančního výhledu na období 2014–2020 je třeba zvláště dbát na to, aby byly v rámci Evropského sociálního fondu k dispozici prostředky pro mladé lidi, zejména pro ty, kdo nepracují ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy. Zde je třeba upozornit na to, že tento jev je často úzce spojen s šedou ekonomikou. Výbor zdůrazňuje, že v současnosti i v budoucnu je zapotřebí dlouhodobého a systematického financování dostupného širokým vrstvám občanské společnosti.

3.18 Prioritou musí být i nadále vytváření nových, vysoce kvalitních pracovních míst. EHSV navrhuje, aby bylo v příštím finančním výhledu zohledněno přijetí evropské strategie zaměstnanosti mladých lidí (*European Youth Employment Strategy*). Prostředky vyčleněné na tuto strategii by měly být využívány k podpoře podniků, organizací občanské společnosti, veřejných orgánů a jiných zaměstnavatelů, kteří vytvářejí nová, vysoce kvalitní pracovní místa pro mladé lidi.

V Bruselu dne 12. července 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se na období 2014 až 2020 zavádí program Spravedlnost

COM(2011) 759 final – 2011/0369 (COD)

(2012/C 299/19)

Zpravodaj: **pan DE LAMAZE**

Dne 9. února 2012 se Rada, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se na období 2014 až 2020 zavádí program Spravedlnost

COM(2011) 759 final – 2011/0369 (COD).

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 28. června 2012.

Na 482. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 11. a 12. července 2012 (jednání dne 11. července 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 126 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 5 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV vítá cíl tohoto návrhu nařízení, jímž je zjednodušení a racionalizace, a schvaluje, že Komise pro to zvolila možnost B. Spojení programů Civilní soudnictví a Trestní soudnictví je odůvodněné, protože jejich cíle, subjekty i druhy činností, jež je třeba financovat, jsou si blízké.

1.2 Na druhou stranu si EHSV v souvislosti s novým programem Spravedlnost na období 2014–2020 (a navzdory právním odůvodněním předloženým v tomto návrhu) i nadále klade otázku, zda je vhodné přidávat k dvěma prvním „specifickým“ cílům, jež spočívají v řádném uplatňování právních předpisů Unie v oblasti justiční spolupráce v občanských a trestních věcech a ve zlepšení přístupu ke spravedlnosti, ještě třetí cíl, který se týká prevence a omezení poptávky po drogách a jejich nabídky. Kromě skutečnosti, že tento poslední cíl je patrně pouze jedním aspektem cíle prvního, EHSV upozorňuje na to, jaké dopady by to mohlo mít, pokud se takový cíl výslovně uvede v textu regulační povahy, tj. textu, který bude mít silný, bezprostřední a přímý dopad na účastníky soudních řízení, sdružení, nevládní organizace i další případné příjemce grantů. Mohlo by to totiž vyvolávat dojem, že ostatní otázky, které jsou stejně tak podstatné, jako např. boj proti obchodování s lidmi, nejsou pro Komisi tolik důležité.

1.3 EHSV je však mnohem více znepokojen tím, co Komise svým přístupem sděluje. Znovu opakuje svůj postoj, který již vyjádřil mnohokrát, tedy že opatření v rámci boje proti drogám by se měla spíše než na treťající přístup soustředit na prevenci prostřednictvím výchovně, zdravotně a sociálně zaměřeného přístupu⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Viz stanovisko EHSV ke sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě – Na cestě k razantnější evropské reakci vůči drogám, přijaté dne 24. května 2012 (dosud nezveřejněno v Úř. věst.).

1.4 EHSV sdílí mínění Komise, že správě fondů tohoto programu je třeba ponechat maximální flexibilitu, aby ho bylo možné co nejlépe přizpůsobovat potřebám občanské společnosti, ponechat co největší možnou volnost potenciálním kandidátům, podporovat tvořivost projektů a zohledňovat budoucí hlavní směry politik.

1.5 Ačkoli není možné předem stanovit částky pro jednotlivé priority, EHSV přesto zdůrazňuje, že je důležité mít předem k dispozici informace o rozdělení prostředků podle cílů, byt by mělo pouze orientační povahu.

1.6 EHSV si všímá úmyslu Komise nepřidělit specifickému cíli spojenému s drogovou prevencí více prostředků, než jaký díl rozpočtu mu přísluší. Vyzývá ji, aby rozhodně dostala svým závazkům, a navrhuje v tomto smyslu, aby prostředky, které se získají díky zmrazení a konfiskaci výnosů z obchodu s drogami, bylo možné využít k částečnému financování tohoto cíle, tak jak to umožní budoucí směrnice o zmrazování a konfiskaci výnosů z trestné činnosti.

1.7 Navzdory tomu, jak je stávající finanční nařízení složité, EHSV zdůrazňuje, že všichni občané, kteří o to budou mít zájem, by měli být jasně a srozumitelně informováni o podmínkách přístupu k finančním prostředkům, a to ve všech jazycích Unie. To by nepochybně vedlo k tomu, že by projekty byly významnější, což by je dále stimulovalo, a to i v těch členských státech, které byly doposud ve vybraných programech nedostačně zastoupeny. EHSV zdůrazňuje, že je nutné prosazovat rovný přístup k těmto programům pro všechny občany EU.

1.8 Kromě toho si podle jeho názoru zaslouží větší upřesnění pojem evropské přidané hodnoty, jež představuje rozhodující kritérium pro výběr programů. Vzhledem k tomu, že množství finančních prostředků určených na tento program je přirozeně omezené (třebaže stoupá, což EHSV těší), EHSV podtrhuje, že je důležité důkladněji soustředit granty na projekty, jež jednoznačně přinášejí evropskou přidanou hodnotu. Je rovněž třeba stimulovat nadnárodní projekty.

1.9 S ohledem na to, že roční pracovní programy budou muset obsahovat podrobnosti k některým klíčovým aspektům provádění programu (zejména rozdělování prostředků), se EHSV domnívá, že k tomu, aby je Komise přijala ve formě prováděcích aktů, je nutný přezkumný postup a nikoli poradní postup, jak se stanoví v tomto návrhu. Tak by bylo zaručeno, že Komise tyto programy nepřijme, pokud nebudou v souladu se stanoviskem výboru zřízeného na základě nařízení č. 182/2011 (a složeného ze zástupců členských států).

1.10 Pokud jde o potřebu vybrat priority mezi různými činnostmi, které jsou způsobilé k financování (článek 6), EHSV soudí, že větší důraz by se měl klást především na justici. Přístup k ní je třeba podstatně zlepšit.

1.11 EHSV vítá nový směr, kterým se tento návrh ubírá, a to snahu začlenit do celoevropského justičního vzdělávání všechny soudní zaměstnance a zejména advokáty. Ti totiž stejně jako soudci přispívají k řádnému uplatňování práva Unie. Kromě toho jsou první, na koho se účastníci soudních řízení obrazejí, a právě oni iniciují řízení.

1.12 EHSV stejně tak zdůrazňuje, že je naléhavě nutné zahrnout všechny typy právníků do sítí přeshraniční justiční spolupráce a přidělit těmto sítím nezbytné finanční prostředky. Aby byl zajištěn soulad s nedávnými politickými iniciativami ve prospěch posílení práva na obhajobu, EHSV zejména vyzývá k tomu, aby se co nejdříve napravila podle něj nepřijatelná situace, kdy jsou advokáty z většiny sítí přeshraniční justiční spolupráce buď prakticky nebo na základě zákona vyloučeni.

1.13 EHSV vyzdvihuje, že za účelem vytvoření společného prostoru práv, a především co se týče práv týkajících se rodiny, je nezbytné řídit se při harmonizaci Listinou základních práv. Současnou situaci stále charakterizuje velká různorodost kultur a právních pojmů, EHSV proto již mnohokrát uvedl (a nedávno to v souvislosti s majetkovými poměry v manželství⁽²⁾ zdůraznil znovu), že je třeba prosazovat využívání fakultativního doplňkového evropského režimu (tzv. 28. režimu).

2. Obsah návrhu

2.1 V zájmu zjednodušení a racionalizace se Komise rozhodla snížit počet programů určených k financování realizace evropského prostoru práv a spravedlnosti. Chce zajistit,

aby se každý, ať již je to občan, partner či právník, mohl seznámit se svými právy a věděl, jak je vykonávat či jak je uplatňovat. Vedle programu Práva a občanství⁽³⁾ se v programu Spravedlnost na období 2014–2020 spojují programy Civilní soudnictví, Trestní soudnictví a Drogová prevence a informovanost o drogách.

2.2 Zkoumaný návrh nařízení stanoví pro tento program finanční krytí ve výši 472 milionů EUR, které by mělo umožnit financování činností, kde mohou opatření na úrovni Unie přinést v porovnání s opatřeními na úrovni členského státu přidanou hodnotu. Obecným cílem je přispět k vytvoření evropského prostoru práva podporou justiční spolupráce v občanských a trestních věcech. Tento cíl se dělí na specifické cíle: řádné uplatňování právních předpisů Unie v této oblasti (na základě článků 81 a 82 SFEU), zlepšení přístupu ke spravedlnosti a prevence a omezení poptávky po drogách. K poslednímu aspektu se již nepřistupuje ze zdravotního hlediska, ale z hlediska potírání trestné činnosti (na základě článku 84 SFEU).

2.3 Tyto cíle odůvodňují zejména podporu činnosti zaměřené na vzdělávání soudců a soudních zaměstnanců včetně advokátů a notářů, spolupráce ve formě sítí určených ke sdílení poznatků a k budování vzájemné důvěry a dále činnosti na zvyšování informovanosti veřejnosti.

2.4 Finanční částka bude rovněž sloužit k financování analytického základu, z něhož bude vycházet tvorba politik Unie. Aby se umožnila větší flexibilita, návrh nestanoví pro jednotlivé oblasti činnosti žádnou konkrétní částku.

2.5 Roční priority programu přijímá Komise ve formě prováděcích aktů v rámci poradního postupu.

2.6 Návrh obsahuje povinnosti týkající se sledování a hodnocení (včetně hodnocení průběžného).

3. Obecné připomínky

3.1 Vytvoření evropského prostoru práva představuje pro EU veřejný statek, jehož výhody může ocenit každý, ať již běžný občan nebo partner. Týká se totiž všech klíčových aspektů života a každodenních záležitostí (rozvodů, práva na styk druhého rodiče s dítětem a na přenocování dítěte u něj, dědění, opatrovnictví, obchodních sporů, spotřebitelských sporů, ale i práva na dodržování práv v trestních věcech). Přispívá dále ke zvyšování bezpečnosti v evropském prostoru, protože podporuje spolupráci při potírání trestné činnosti.

3.2 EHSV připomíná funkční komplementaritu mezi programem Spravedlnost a programem Práva a občanství. Soudí, že evropský prostor svobody a práva bude mít smysl jedině ve vztahu k právům, k nimž budou mít všichni občané EU praktický přístup, ať již se nacházejí kdekoli. Současný program je tudíž nutné hodnotit z tohoto pohledu.

⁽²⁾ Úř. věst. C 376, 22.12.2011, s. 87–91.

⁽³⁾ Úř. věst. C 191, 29.6.2012, s. 108–110.

3.3 EHSV vyzdvihuje, že za účelem vytvoření společného prostoru práv, a především co se týče práv týkajících se rodiny, je nezbytné řídit se při harmonizaci Listinou základních práv. Současnou situaci charakterizuje různorodost kultur a právních pojmů, EHSV proto již mnohokrát uvedl (a nedávno to v souvislosti s majetkovými poměry v manželství⁽⁴⁾) zdůraznil znovu, že je třeba prosazovat využívání fakultativního doplňkového evropského režimu (tzv. 28. režimu). Zavedení tohoto režimu umožňuje pokročit v uznávání práv občanů EU a účinně bojovat proti diskriminaci, jíž mohou být vystaveni v případech, kde jim právní řád členského státu, k němuž přísluší, přiznává méně práv než právní řád jiných členských států.

3.4 Dodržování práv v EU, a zejména základních práv, k němuž by měla justiční spolupráce v občanských a trestních věcech přispívat, je cílem samo o sobě. Může mít nicméně podstatný dopad na jednotný trh, pokud jde o růst a pracovní místa. Ten by měl být posílen, a to konkrétně podporou úsilí o vzdělávání příslušníků právnických profesí⁽⁵⁾. EHSV připomíná, že lepší spolupráce v občanských věcech, a díky tomu rychlejší řešení přeshraničních sporů by mělo významný efekt na dynamiku přeshraniční činnosti podniků.

3.5 Ačkoli se v procesu hodnocení prokázala účinnost předchozích programů (Civilní soudnictví, Trestní soudnictví a Drogová prevence a informovanost o drogách na období 2007–2013), snížení jejich počtu a v důsledku toho i prováděcích pravidel je samo o sobě pozitivní. Usnadní se tak plnění jednotlivých cílů. Kromě harmonizace postupů EHSV vyzdvihuje i to, že je důležité snížit jejich inherentní složitost.

3.6 EHSV zejména velmi vítá opatření na zjednodušení a racionalizaci, které spočívá ve sloučení programů Civilní soudnictví a Trestní soudnictví. Sloučení je odůvodněné, protože v Lisabonské smlouvě byl zrušen třetí pilíř a kromě toho mají tyto dvě oblasti práva podobné cíle, subjekty i druhy činnosti, jež je zapotřebí financovat (především co se týče e-justice a vzdělávání).

3.7 EHSV doporučuje, aby se podporovaly projekty v oblasti trestního soudnictví, a to zejména v těch členských státech, které doposud z dostupných podpor čerpaly pouze málo. Tento aspekt je poměrně nový, a tak je evropský přístup k těmto otázkám zatím nevyjasněný a zaslouží si, aby byl dále rozvíjen.

3.8 Pokud jde o program Drogová prevence a informovanost o drogách, jenž vychází z právního základu pro oblast veřejného zdraví, je EHSV naopak opatrnější. Obává se, že i nadále jsou přednostně pokryta hlediska týkající se veřejného zdraví. Kromě toho upozorňuje na to, že tu dochází k překrývání činnosti financované v rámci budoucího Fondu pro vnitřní bezpečnost, která nepochybně vyústí v přístup zaměřený na represí. Opakuje, že je podle jeho názoru důležité rozvinout v otázkách boje proti drogám přístup, který bude v první

řadě preventivní a bude drogově závislým nabízet možnost vyhledat pomoc a léčit se. Je zapotřebí provádět mezi soudci a advokáty osvětu o těchto otázkách.

3.9 EHSV má také obavu, aby specifický cíl spojený s drogami nepohltil nepřiměřený díl celkového rozpočtu. Navrhuje tedy, aby bylo možné využít k částečnému financování tohoto cíle prostředky, které se získají díky zmrazení a konfiskaci výnosů z obchodu s drogami, jež umožní budoucí směrnice o zmrazování a konfiskaci výnosů z trestné činnosti⁽⁶⁾.

3.10 Třebaže si EHSV i nadále není jistý, jaké konkrétní akce se budou v rámci prevence trestné činnosti spojené s nelegálním obchodem s drogami financovat, přesto s uspokojením konstatuje, že finanční krytí ve výši 472 milionů eur, s nímž se na realizaci tohoto programu počítá, zjevně znamená, že mu Komise projevuje výrazně větší podporu.

3.11 V zájmu toho, aby se rozpočet EU skutečně využíval k financování „veřejných statků EU“ a „opatření (...) u nichž dokáže EU zajistit lepší výsledky“⁽⁷⁾, EHSV připomíná, že je nezbytné lépe zaměřit prostředky na projekty, které mohou mít evropskou přidanou hodnotu (článek 3), a to zejména v oblasti trestního práva, což je oblast, v níž se členské státy doposud staví k intervenci práva EU rezervovaně.

3.12 EHSV podtrhuje, že aby bylo možné rozdělovat prostředky z evropského rozpočtu efektivně, je nutné zajistit soulad, komplementaritu a součinnost mezi různými programy financování, a to hlavně s programem Práva a občanství na období 2014–2020. V opačném případě je třeba více dbát na to, aby se zamezilo riziku jejich překrývání.

3.13 EHSV si s uspokojením všímá, že navzdory tomu, že se projekty vybírají v rámci ročních pracovních programů, mohou fungovat několik let, a tak mají čas se rozvíjet a splnit své cíle. Třebaže se mu líbí zásada spolufinancování, klade si otázku, zda je možnost jeho úpravy opodstatněná⁽⁸⁾.

3.14 Navzdory tomu, jak je stávající finanční nařízení složité, EHSV zdůrazňuje, že všichni občané, kteří o to budou mít zájem, by měli být jasně a srozumitelně informováni o podmínkách přístupu k finančním prostředkům, a to ve všech jazycích Unie. EHSV soudí, že zejména pojem evropské přidané hodnoty by si zasloužil upřesnit. To by nepochybně vedlo k tomu, že by projekty byly významnější, a to by je dále stimulovalo, a to i v těch členských státech, které byly doposud ve vybraných programech nedostatečně zastoupeny. EHSV zdůrazňuje, že je nutné prosazovat rovný přístup k těmto programům pro všechny občany EU.

⁽⁴⁾ Viz poznámku pod čarou 2.

⁽⁵⁾ Mario Monti ve své zprávě Nová strategie pro jednotný trh (9. května 2010) zdůraznil, že pro zlepšení efektivity jednotného trhu je důležité řádné uplatňování práva Unie a vzdělávání soudců v této oblasti.

⁽⁶⁾ Viz stanovisko EHSV (Viz strana v tomto čísle Úředního věstníku)

⁽⁷⁾ COM(2010) 700 final.

⁽⁸⁾ V současnosti musí žadatel přispět 20 %, aby formou grantů obdržel zbývajících 80 %.

3.15 EHSV se taktéž pozastavuje nad tím, že v legislativním finančním výkazu není uvedena žádná informace, byť jen orientační, o rozdělení prostředků podle specifických cílů. Nezpochybňuje legitimní potřebu flexibility při správě fondů, ale zdůrazňuje, že v této otázce je důležité poskytnout nějaké předběžné informace.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Evropské justiční vzdělávání

4.1.1 Poněvadž k žádnému skutečnému pokroku nemůže dojít bez vzájemné důvěry, EHSV nabádá, aby se podporovaly činnosti, které mají za cíl navodit společnou evropskou kulturu, která by byla rozhodně orientovaná na praxi a na uplatňování práva a založená na znalostech a pochopení vnitrostátních soudních systémů. Aby mohla fungovat vzájemná pomoc v rámci EU, je nezbytné zajistit zejména ochranu procesních práv osob, která jsou v jiných vnitrostátních systémech zpochybnována.

4.1.2 EHSV soudí, že klíčovým aspektem nového programu je evropské justiční vzdělávání pro právníky a že by si zasloužilo, aby se mu dostalo větší publicity. Evropské právo poškozuje skutečnost, že je v jednotlivých členských státech stále příliš rozdílně uplatňováno, a to často kvůli nedostatku zájmu a povědomí ze strany odborníků. Očividné je to v oblasti celního práva. EHSV v této souvislosti připomíná, že je nutné v důsledku toho výrazně zvýšit podporu evropského justičního vzdělávání. Je to o to důležitější, že Komise si stanovila cíl poskytnout do roku 2020 toto vzdělání každý rok 20 000 právníků, tj. 700 000 celkem⁽⁹⁾. Jak Komise sama správně zdůrazňuje, nezbytnou podmínkou lepší komunikace právníků přes hranice jednotlivých států v rámci evropského prostoru svobody a práva je jazykové příprava.

4.1.3 EHSV se domnívá, že do těchto vzdělávacích činností je zapotřebí zapojit obzvláště advokáty, a to tím spíše, že v některých členských státech probíhá jejich vzdělávání společně se soudci. Advokáti jsou první osoby, které lidem poskytují přístup k právu. Na jejich odborném poradenství potom závisí přístup obviněných k soudci. Advokáti by tedy měli mít možnost využívat iniciativ financování EU stejně jako soudci a státní zástupci. Závisí na nich kvalita přístupu ke spravedlnosti v evropském prostoru práva. Jejich účast se jeví jako nutná i s ohledem na lepší rovnováhu ve prospěch práva na obhajobu.

4.1.4 EHSV vyjadřuje politování nad tím, že pojem „soudní zaměstnanci“⁽¹⁰⁾ je matoucí, a je vděčný Komisi, že v tomto návrhu nařízení upřesňuje, že tento pojem pokrývá všechny právníky včetně advokátů a notářů, kteří skutečně a rozhodujícím způsobem přispívají k řádnému uplatňování práva Unie. EHSV je potěšen tím, že se zdá, že Komise je odhodlána držet se tohoto přístupu i v rámci pilotního projektu evropského justičního vzdělávání, který by měl být spuštěn ještě tento rok.

⁽⁹⁾ COM(2011) 551 final.

⁽¹⁰⁾ V souladu s čl. 81 odst. 2 písm. h) a čl. 82 odst. 1 písm. c) SFEU, jež se týkají justiční spolupráce v občanských a trestních věcech a zmiňují „soudce a soudní zaměstnance“.

4.1.5 EHSV je také toho názoru, že je třeba definovat objektivní kritéria, jež by měly splňovat programy justičního vzdělávání, aby se mohly ucházet o granty. Mezi nimi by rozhodně neměl chybět odkaz na Listinu základních práv. Pravidelně a důkladně by se mělo sledovat a kontrolovat, zda programy odpovídají určeným kritériím. EHSV zdůrazňuje, že nutnou podmínkou poskytnutí grantů by měla být inherentní kvalita programů, kterou je třeba pečlivě vyhodnotit.

4.1.6 EHSV připisuje zvláštní důležitost tomu, aby se programy justičního vzdělávání určené soudcům a advokátům věnovaly zvláštním aspektům týkajícím se drogových závislostí a aby umožňovaly rozvinout v soudnictví takový přístup, jenž by odpovídal zdravotnímu a sociálnímu přístupu s cílem přecházet recidivě.

4.2 Přeshraniční justiční spolupráce

4.2.1 EHSV žádá, aby Komise co nejdříve napravila situaci, již považuje za nepřijatelnou, a to vyloučení advokátů ze sítí justiční spolupráce. Ačkoli soudní síť v trestních věcech spadá pod Eurojust a tento program se jí netýká, přesto je podstatné, že k ní nemají přístup advokáti. Současnou nerovnováhu ve prospěch žalující strany nelze odůvodňovat finančními omezeními. Tyto prostředky musí, třebaže jsou omezené, umožnit, aby byla v přeshraničních sporech dodržena zásada rovnosti podmínek.

4.2.2 Předpokladem splnění tohoto požadavku je, aby zejména při výkonu evropského zatýkacího rozkazu mohli advokáti rychle určit příslušného advokáta v jiném členském státě, který má přístup ke spisu a může poskytnout poradenství k aspektům vnitrostátního procesního práva v tomto jiném členském státě, a obecněji k místním aspektům celé věci. Nová ustanovení, která zavádí návrh směrnice o právu na přístup k obhájci v trestním řízení, jež stanoví zásadu přístupu ke dvěma obhájcům při výkonu evropského zatýkacího rozkazu (jeden obhájce v členském státě, který rozkaz vydal, a druhý v zemi jeho výkonu), představují další argument, který může v případě potřeby odůvodnit plnou účast advokátů na evropských sítích justiční spolupráce. EHSV v tomto ohledu těší, že práci čím dál většího počtu obhájců, kteří pracují přes hranice, se dostane podpory budoucí přeshraniční sítě obhájců. Žádá Komisi, aby v zájmu souladu a účinnosti za tímto účelem přijala finanční závazky odpovídající potřebám této sítě.

4.2.3 Co se týče soudní sítě v občanských a trestních věcech, EHSV v podobném duchu lituje, že v ní mají prakticky okrajovou úlohu advokáti a notáři, přestože oficiálně by měla být od 1. ledna 2011 otevřena těmto profesím, stejně jako soudním vykonavatelům. Všechny tyto profese totiž přímo přispívají k řádnému uplatňování právních předpisů Unie i mezinárodních předpisů. I zde je předpokladem řádného fungování sítě dostatečná finanční podpora.

4.2.4 Vzhledem k rozmachu iniciativ, jež řada právních profesí vyvíjí ve formě malých a často nákladných subjektů, EHSV doporučuje, že by se měl zlepšit soulad i koordinace mezi těmito sítěmi s cílem vytvořit „okruhy koherence“⁽¹¹⁾, na jejichž základě bude možné stavět skutečnou celoevropskou justiční strukturu.

4.3 E-Justice

4.3.1 Dematerializace justice je klíčovým aspektem, kterému se tento návrh podle EHSV nevěnuje dostatečně. Je třeba velmi pečlivě analyzovat její dopad na přístup ke spravedlnosti, a to včetně přístupu občanů v obtížné sociální situaci či občanů se zdravotním postižením. Ve společném zájmu osob, jichž se řízení týká, ale i právníků je třeba v této oblasti ještě vykonat mnoho práce.

4.3.2 EHSV v tomto ohledu od Komise očekává jasnější zaměření. Propagace nástrojů, které jsou v oblasti e-justice k dispozici, se prozatím zdá být zacílena spíše na širokou veřejnost než na odborníky. Aby však bylo možné zaručit kvalitu soudních rozhodnutí a jejich soulad s evropským právem, je nezbytné podporovat a stimulovat využívání těchto nástrojů právníky, kteří by měli být za tímto účelem vyškoleni.

4.3.3 EHSV s uspokojením konstatuje, že finanční prostředky, s nimiž se v tomto návrhu počítá, lze také využít ke zdokonalení sítí IT v této oblasti (čl. 8 odst. 2). Má na mysli zejména projekt vyhledávače právníků na portálu e-justice a dále projekt e-CODEX, jehož cílem je interoperabilita vnitrostátních

systemů elektronické justice. Upozorňuje na skutečnost, že aby byla zajištěna bezpečnost a účinnost těchto sítí, musí být možné, aby profesní identitu advokátů osvědčovaly advokátní komory.

4.4 Ukazatele

4.4.1 Ukazatele bude prokazatelně zapotřebí pečlivěji zvážit. EHSV vítá, že o tom Komise mezitím začala uvažovat, pokud jde jak o každoroční sledování, tak o průběžné a závěrečné hodnocení. Co se týče přístupu k právu, mělo by se doplnit zejména čistě subjektivní kritérium (jak je tento přístup v Evropě vnímán). V oblasti vzdělávání se zdá důležité, aby se využila partnerství veřejného a soukromého sektoru, která by sdružovala univerzity, instituce justičního vzdělávání a advokátní komory. Dále by se měly podle EHSV stanovit stropy pro náklady na kontrolní činnosti (v širším slova smyslu), které se v legislativním finančním výkazu odhadují na 3 až 6 % celkového rozpočtu, třebaže Komise předpokládá, že se jejich podíl bude v průběhu realizace programu snižovat.

4.5 Postupy při schvalování ročních pracovních programů

4.5.1 EHSV si klade otázku, zda-li je správné, že Komise přijímá roční pracovní programy ve formě prováděcích aktů pomocí poradního postupu. Jako vhodnější mu připadá přezkumný postup, který zaručuje, že Komise tyto programy nepřijme, pokud nebudou v souladu se stanoviskem výboru zřízeného na základě nařízení č. 182/2011 (a složeného ze zástupců členských států).

V Bruselu dne 11. července 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽¹¹⁾ Viz usnesení Evropského parlamentu ze dne 14. března 2012 o justičním vzdělávání (2012/2575(RSP)).

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se jako součást Fondu pro vnitřní bezpečnost zřizuje nástroj pro finanční podporu v oblasti vnějších hranic a víz

COM(2011) 750 final – 2011/0365 (COD),

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zřizuje Azylový a migrační fond

COM(2011) 751 final – 2011/0366 (COD),

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o obecných ustanoveních ohledně Azylového a migračního fondu a ohledně nástroje pro finanční podporu policejní spolupráce, předcházení trestné činnosti, boje proti trestné činnosti a řešení krizí

COM(2011) 752 final – 2011/0367 (COD),

návrhu nařízení Evropského Parlamentu a Rady, kterým se jako součást Fondu pro vnitřní bezpečnost zřizuje nástroj pro finanční podporu policejní spolupráce, předcházení trestné činnosti, boje proti trestné činnosti a řešení krizí

COM(2011) 753 final – 2011/0368 (COD)

(2012/C 299/20)

Zpravodaj: **pan PARIZA CASTAÑOS**

Dne 16. února 2012 se Rada, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se jako součást Fondu pro vnitřní bezpečnost zřizuje nástroj pro finanční podporu v oblasti vnějších hranic a víz

COM(2011) 750 final – 2011/0365 (COD)

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zřizuje Azylový a migrační fond

COM(2011) 751 final – 2011/0366 (COD)

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o obecných ustanoveních ohledně Azylového a migračního fondu a ohledně nástroje pro finanční podporu policejní spolupráce, předcházení trestné činnosti, boje proti trestné činnosti a řešení krizí

COM(2011) 752 final – 2011/0367 (COD)

nařízení Evropského Parlamentu a Rady, kterým se jako součást Fondu pro vnitřní bezpečnost zřizuje nástroj pro finanční podporu policejní spolupráce, předcházení trestné činnosti, boje proti trestné činnosti a řešení krizí

COM(2011) 753 final – 2011/0368 (COD).

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 28. června 2012.

Na 482. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 11. a 12. července 2012 (jednání dne 11. července), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 133 hlasy pro, 2 členové se zdrželi hlasování.

1. Obecné připomínky

1.1 Návrhy rozpočtu pro oblast vnitřních věcí, které předložila Evropská komise na období let 2014–2020, jsou zásadní pro budování prostoru svobody, bezpečnosti a práva a rovněž pro otevřenější, bezpečnější a solidárnější Evropu. EHSV podporuje posílení podílu Azylového a migračního fondu a Fondu pro vnitřní bezpečnost v rámci rozpočtu.

1.2 Výbor je toho názoru, že Evropská unie představuje pro tyto politiky značnou přidanou hodnotu, neboť v takových oblastech, jakými jsou řízení migračních toků, azylová politika a bezpečnostní hrozby, nemožou členské státy jednat samy.

1.3 Výbor podporuje návrh Komise, podle něhož by mělo být řízení prováděno společně a měl by být zaveden přístup zaměřený na dosahování výsledků, a to zaváděním víceletých

programů v rámci politického dialogu na vysoké úrovni, aby se zajistilo, že vnitrostátní programy budou v souladu s politickými cíli a prioritami EU.

1.4 Za zásadní považuje, aby všechny financované iniciativy vycházely z politik (cílů týkajících se prostoru svobody, bezpečnosti a práva), aby představovaly přidanou evropskou hodnotu a přispívaly k plnění politických cílů EU.

1.5 EHSV vítá snahu Evropské komise o zjednodušení finančních nástrojů vytvořením dvou fondů, z nichž jeden se týká azylu a migrace⁽¹⁾ a druhý vnitřní bezpečnosti⁽²⁾; tyto fondy jsou doplněny horizontálním nařízením obsahujícím soubor společných ustanovení o programování, informování, finančním řízení, kontrole a hodnocení⁽³⁾.

1.6 EHSV podporuje zavedení společného horizontálního rámce, kterým se dosáhne výrazného zjednodušení stávajícího systému, pružnějšího finančního řízení i jeho provádění a rovněž posílení systému monitorování a hodnocení.

1.7 EHSV podporuje návrh Komise stanovit pro rozdělování finančních prostředků mezi státy jednu základní částku a další proměnlivou či flexibilní.

1.8 Je třeba zlepšit systémy pro hodnocení výsledků tím, že se budou používat vhodné ukazatele; za tím účelem bude nutné zafinancovat nezávislé zprávy výzkumných středisek a organizací občanské společnosti.

1.9 Výbor souhlasí s tím, aby byly národní programy založeny na zásadě partnerství, ale domnívá se, že je třeba zlepšit systémy účasti všech partnerů: vnitrostátních, regionálních a místních orgánů a organizací občanské společnosti a sociálních partnerů. Zásada partnerství musí být uvedena v nařízeních, aby nebyla závislá na vnitrostátních normách a postupech.

1.10 EHSV, který spolupracuje s dalšími institucemi EU na rozvoji imigračních a azylových politik, se angažuje zvláště v činnosti Evropského fóra pro integraci. Proto upozorňuje na zvláštní význam Azylového a migračního fondu pro integraci přistěhovalců a uprchlíků a domnívá se, že integrační politiky je nutné doplnit také o prostředky z Evropského sociálního fondu.

1.11 Výbor navrhuje, aby byly navýšeny finanční prostředky určené pro „opatření Unie“, jelikož mají vysokou přidanou hodnotu evropského charakteru. Na tato opatření je nutné věnovat 20 % prostředků fondu a Komise musí navázat dialog s EHSV a s Azylovým a migračním fondem, s ohledem na to, že tímto finančním nástrojem se musí posílit činnosti fóra a podpořit evropské sítě občanské společnosti a sociálních partnerů.

1.12 EHSV navrhl, aby byla na vnitrostátní, regionální a místní úrovni zřízena fóra a platformy, do nichž by byly zapojeny organizace zastupující přistěhovalce a další organizace občanské společnosti. Tyto činnosti musí být financovány z prostředků Azylového a migračního fondu.

1.13 EHSV má za to, že integrační politiky, zaměřené na snížení sociálního vyloučení evropských občanů, menšin a přistěhovalců, je třeba doplnit finančními prostředky z Evropského sociálního fondu.

1.14 Evropa musí razantně zareagovat na vzestup projevů rasismu a xenofobie vůči přistěhovalcům. Unijní instituce musí proti takovému jednání a ideologiím velmi aktivně vystupovat.

1.15 V rámci všech opatření financovaných z Azylového a migračního fondu a Fondu pro vnitřní bezpečnost je třeba v plné míře zaručit ochranu lidských práv a dodržování Listiny základních práv.

1.16 Výbor si přeje, aby byla zlepšena rovnováha mezi svobodou a bezpečností. Evropská unie musí být i nadále svobodnou a otevřenou společností založenou na právním státu, a nesmí v žádném případě obětovat hodnoty svobody a ochrany základních práv.

1.17 EHSV má za to, že nařízení musí zajistit aktivnější úlohu organizované občanské společnosti při posuzování dopadu, účinnosti a přidané hodnoty iniciativ a opatření uvedených v evropské strategii pro vnitřní bezpečnost.

2. Azylový a migrační fond: zapojení občanské společnosti

2.1 Výbor v zásadě kladně hodnotí iniciativy a rozpočtové linie, které Komise navrhla, a podporuje posílení zásady partnerství.

2.2 Za zvláště významné považuje EHSV návrhy týkající se Azylového a migračního fondu a navrhuje, aby při jednáních Rady členské státy schválily částky navržené Komisí a nesnižovaly je, neboť na záležitosti spojené s azylem, migrací, začleňováním a ochranou základních práv osob by měly být poskytnuty dostatečné finanční prostředky, a to zejména v době hospodářské krize.

2.3 Ve srovnání se současným rozpočtovým režimem bude mít Evropský parlament rozhodující úlohu, neboť je v tomto případě spolutvůrcem právních předpisů a bude moci demokraticky hodnotit všechny iniciativy a zaručit evropskou přidanou hodnotu.

⁽¹⁾ COM(2011) 751 final.

⁽²⁾ COM(2011) 750 final; COM(2011) 753 final.

⁽³⁾ COM(2011) 752 final.

2.4 EHSV se domnívá, že EP by měl zdůraznit evropský rozměr politických priorit, které mají získat finanční podporu, a to i na úrovni členských států. Při politické proceduře schvalování nařízení musí umožnit zapojení organizované občanské společnosti prostřednictvím zásady partnerství a zřizování fór a platform, jakož i provádění nezávislých hodnocení.

2.5 EHSV vítá nová ustanovení obsažená v nařízeních, která usnadní přístup občanské společnosti k finanční podpoře, doporučuje však větší pružnost postupů, aby se díky snížení administrativních a finančních nákladů mohly zapojit také malé organizace.

2.6 Občanská společnost přináší vysokou přidanou hodnotu, pokud jde o určování potřeb na základě nezávislých zpráv a o vypracovávání studií a hodnocení politik. Právě organizace občanské společnosti mají značnou zkušenost a dobře znají realitu na místní úrovni, a tedy dobře vědí, jak probíhá provádění opatření.

2.7 EHSV zastává názor, že zásada partnerství je centrálním pilířem nového finančního rámce, jenž musí zajistit větší zaměření na zapojení všech zúčastněných stran: vnitrostátních, regionálních i místních orgánů, organizací občanské společnosti a sociálních partnerů.

2.8 Zásada partnerství musí být uplatňována ve všech fázích, a to od přípravy přes provádění až k monitorování a hodnocení účinků přidělených finančních prostředků. Měla by se týkat jak členských států, tak i iniciativ na úrovni EU ⁽⁴⁾.

2.9 EHSV souhlasí s tím, aby se v rámci nařízení zavedla povinnost členských států ustavovat partnerství s příslušnými orgány a subjekty za účelem vypracování a realizace národních programů. K těmto orgánům a subjektům musí patřit regionální a místní orgány, občanská společnost (nevládní organizace, organizace zastupující přistěhovance a sociální partneři) a mezinárodní organizace (UNHCR, IOM atd.).

3. Priority a politický dialog

3.1 EHSV uvádí, že politický dialog má zásadní význam pro určení priorit, jimiž se budou řídit národní programy, současně se však domnívá, že do tohoto dialogu musí být vedle Evropské komise a členských států zapojeny všechny evropské institucionální subjekty (EP, EHSV a VR).

⁽⁴⁾ Comments of the Commission's Proposals for a New EU Funding of Asylum and Migration Actions under the Multiannual Financial Framework (Připomínky k návrhu Komise ohledně nového finančního opatření azylové a migrační politiky v rámci víceletého finančního rámce), Caritas Europa, CCME, COMECE, Eurodiaconia, ICMC, JRS-Europe, QCEA, – k dispozici zde: http://www.caritas-europa.org/module/FileLib/MFF-Christiangroupstatement_April2012.pdf. Civil Society Statement and Recommendations on the Future EU Funding in the Area of Migration and Asylum 2014–2020 (Vyjádření a doporučení občanské společnosti k budoucímu financování EU v oblasti migrace a azylu 2014–2020), ECRE a dalších 40 organizací občanské společnosti, březen 2012, k dispozici zde: http://www.ecre.org/index.php?option=com_downloads&id=444.

3.2 V kontextu politického dialogu je třeba zajistit konkrétní úlohu jak pro EHSV, tak pro Evropské fórum pro integraci, s cílem určit priority a cíle v oblasti financování a překonat překážky. Uvedené fórum stejně jako EHSV mohou posílit evropskou přidanou hodnotu Azylového a migračního fondu v rámci víceletého programování jednotlivých členských států.

3.3 Fórum a EHSV musí též být konzultovány při stanovování priorit pro opatření na nadnárodní úrovni a opatření se zvláštním významem pro Evropskou unii a rovněž při přezkumu zvláštních opatření v polovině období. Evropská komise musí také v rámci „opatření Unie“ navázat partnerství se sociálními partnery a nevládními organizacemi.

3.4 Dále EHSV navrhuje, aby nový finanční rámec zajistil, že všechny členské státy na vnitrostátní úrovni naváží strukturovaný a pluralitní dialog se sociálními partnery a nevládními organizacemi s cílem zajistit jim významnou úlohu při určování vnitrostátních priorit před zahájením dialogu s Evropskou komisí.

4. Programování a řízení

4.1 EHSV se domnívá, že by měl být navýšen rozpočet na „opatření Unie“, který představují prostředky určené na financování prioritních politických činností (podpora tvorby právních předpisů a politické koordinace) a rovněž projektů, v nichž se počítá s účastí organizované občanské společnosti a sociálních partnerů. V této souvislosti souhlasí EHSV s tím, aby měla Evropská komise k dispozici 20 % celkového rozpočtu Azylového a migračního fondu. Pokud jde o jejich správu, musí Komise navázat aktivnější dialog s EHSV, fórem a organizacemi občanské společnosti.

4.2 EHSV podporuje návrh Komise, podle něhož by měl finanční příspěvek v rámci národních programů pokrýt 75 % celkových způsobilých výdajů na projekt, s možností spolufinancování z veřejných či soukromých zdrojů.

4.3 Souhlasí rovněž s návrhem, aby bylo možné tento příspěvek zvýšit na 90 % v závislosti na strategických prioritách definovaných v jednotlivých zvláštních nařízeních nebo v „řádně odůvodněných případech, zejména kdyby nebylo možno projekt jinak realizovat nebo kdyby nebylo dosaženo cílů národního programu“. V takovýchto případech by měly být přednostně podporovány iniciativy a projekty uskutečňované malými nevládními organizacemi.

4.4 EHSV podporuje cíl zjednodušit a snížit administrativní zátěž a souhlasí rovněž s tím, aby se za prioritu považovalo monitorování a hodnocení programů a projektů, jak na vnitrostátní, tak na evropské úrovni. Je zásadní, aby bylo zajištěno nezávislé a vysoce kvalitní hodnocení ve spolupráci s organizovanou občanskou společností, již je za tímto účelem třeba poskytnout nezbytné finanční prostředky.

4.5 Na základě hodnotících zpráv, které předloží členské státy (první z nich, průběžná, bude předložena v roce 2017 a druhá, následná, v roce 2023), předloží Komise Evropskému parlamentu, Radě, EHSV a VR zprávu o provádění a účincích nařízení. EHSV se domnívá, že by měla být stanovena úloha občanské společnosti při hodnocení, a navrhne proto Komisi, aby byl zaveden strukturovaný systém konzultace a svolána konference.

4.6 EHSV podporuje návrh Komise, podle něhož by měla být při rozdělování finančních zdrojů mezi členské státy stanovena jednak pevná částka, jednak proměnná či flexibilní částka. Co se týče proměnné částky, EHSV považuje za zásadní, aby členské státy připravovaly své roční programy v návaznosti na priority EU a na základě spolupráce s ostatními členskými státy.

4.7 Pokud jde o Azylový a migrační fond, EHSV je toho názoru, že za prioritní akci financovanou v rámci proměnné částky by mělo být výslovně označeno zřizování vnitrostátních, regionálních a místních fór/platforem zaměřených na přistěhovalectví a integraci, na nichž by se podílely organizace občanské společnosti.

4.8 Více transparentnosti je zapotřebí také při určování procentuální výše prostředků fondů vyhrazené pro každý specifický cíl, aby tak byla zajištěna přiměřená rovnováha na vnitrostátní úrovni.

4.9 Finanční prostředky určené na „opatření Unie“ by se měly použít nejen na mimořádnou pomoc, Evropskou migrační síť, technickou pomoc a provádění zvláštních operačních úkolů agenturami Unie, ale i na podporu Evropského fóra pro integraci a evropských sítí sdružujících občanskou společnost a sociální partnery.

4.10 EHSV nesouhlasí s návrhem Komise, podle něhož by měly být financovány výhradně výzkumné projekty, které jsou považovány za inovační z hlediska využití v rámci bezpečnostních služeb a složek. Měly by být i nadále podporovány výzkumné projekty, na nichž se podílí občanská společnost, sociální partneři a nevládní organizace a které se zabývají hodnocením politik v oblasti bezpečnosti a přistěhovalectví a jejich dopadů na základní práva.

5. Rozměr Azylového a migračního fondu týkající se osob

5.1 EHSV podporuje pružný přístup, který Komise navrhuje v souvislosti s rozměrem týkajícím se osob, a zdůrazňuje, že je nutné zajistit, aby se financovaná opatření mohla vztahovat na širokou škálu příjemců, tedy nejen státních příslušníků třetích zemí legálně pobývajících na území EU. Této otázce byla věnována značná pozornost v rámci Evropského fóra pro integraci i ve stanoviscích EHSV.

5.2 EHSV si přeje, aby Azylový a migrační fond umožnil provádění iniciativ týkajících se všech osob bez ohledu na jejich postavení, a to včetně přistěhovalců bez dokladů, a proto podporuje návrh Komise na rozšíření skupiny příjemců těchto iniciativ, neboť pouze tímto způsobem bude možné financovat integrační činnost sociálních partnerů a nevládních organizací usilujících o začlenění osob bez dokladů.

5.3 Současně je však EHSV proti návrhu Komise, podle něhož by se působnost integračních opatření mohla týkat občanů členského státu z prostředí migrantů, což znamená, že „alespoň jeden z příbuzných (tj. matka či otec) je státním příslušníkem třetí země“; to totiž může vést k diskriminaci, poněvadž na státní příslušníky členských států nelze uplatňovat integrační programy či testy jako podmínku povolení k pobytu a volného pohybu; to by bylo proti zásadě rovnosti zacházení, jež je zaručena občanstvím Unie.

5.4 EHSV má za to, že Azylový a migrační fond je nástroj určený k financování integračních politik a politik přijímání osob, jež do Evropy přišly nedávno. Pro předcházení sociálnímu vyloučení a nedostatku příležitostí u některých evropských občanů, kteří jsou potomky přistěhovalců, nebo u občanů Unie, kteří pobývají v jiném členském státě, než je jejich státní příslušnost, má EU vhodnější finanční nástroje, jako například Evropský sociální fond.

5.5 Programy zaměřené na ochranu zvláště ohrožených osob musí mít v rámci financování prioritu, zejména pokud jde o nezletilé osoby bez doprovodu, těhotné ženy a oběti obchodu s lidmi a sexuálního vykořisťování.

6. Informace, transparentnost a zveřejňování

6.1 EHSV podporuje, aby byl v novém finančním rámci kladen větší důraz na informace, zveřejňování a transparentnost. Je třeba zaručit, že členské státy a odpovědné orgány umožní přístup k informacím o národních programech (vytvořením internetové stránky).

6.2 Zjednodušování postupů však nesmí vést k omezování transparentnosti. Nový rámec musí zvýšit úroveň transparentnosti provádění programů a opatření na vnitrostátní, regionální i místní úrovni.

7. Základní práva

7.1 EHSV se domnívá, že finanční rámec musí zajistit, že při uplatňování všech opatření bude zpřísněna ochrana lidských práv, vzhledem k tomu, že Listina základních práv má kladný dopad na politiky zaměřené na vnitřní bezpečnost, azyl a migraci. Výbor již vypracoval stanovisko z vlastní iniciativy⁽⁵⁾, v němž prosazuje ochranu lidských práv v politikách zaměřených na přistěhovalectví, azyl, navrácení osob a ochranu hranic.

⁽⁵⁾ Viz stanovisko Výboru, Úř. věst. C 128, 18.5.2010, s. 29.

7.2 EHSV navrhuje, aby se prostřednictvím nařízení o Azylovém a migračním fondu a nařízení o Fondu pro vnitřní bezpečnost zaručilo, že v rámci veškerých iniciativ a projektů, které budou financovány ze zdrojů EU, budou důsledně dodržována základní práva osob a že bude zajištěna účinná ochrana práv stanovených Listinou.

7.3 Při hodnocení slučitelnosti politik a opatření financovaných ze zdrojů EU se základními právy by měla hrát aktivní a konkrétní úlohu Agentura Evropské unie pro základní práva (FRA) se sídlem ve Vídni. Při hodnocení dopadu vnitrostátních, regionálních a místních opatření na uplatňování Listiny základních práv mohou hrát zásadní úlohu nevládní organizace.

7.4 Dalším subjektem, který by se mohl podílet na hodnocení slučitelnosti integračních politik a ochrany základních práv a nediskriminace, je Evropské fórum pro integraci.

8. Mimořádné situace a technická pomoc

8.1 V novém nařízení je věnována zvláštní pozornost mimořádným a krizovým situacím. EHSV podporuje návrh Komise, podle něhož by díky dostatečným finančním prostředkům vyčleněným na mimořádné situace měla být na evropské úrovni zajištěna možnost pružnější reakce.

8.2 EHSV podporuje snahu Komise zajistit finanční zdroje, které lze rychle využít v případech „krize týkající se migrace“ nebo k řešení „naléhavých a zvláštních potřeb v případě mimořádné situace“, a souhlasí s tím, aby tato podpora mohla v rámci dostupných zdrojů dosáhnout výše 100 % způsobilých nákladů.

8.3 Výbor však navrhuje, aby byly tyto zdroje určeny především k řešení humanitárních krizí, neboť solidarita by měla být projevoována zejména ochranou postižených osob a zajištěním jejich bezpečí.

8.4 Kromě toho je zapotřebí zajistit, aby členské státy a orgány Společenství i v mimořádných situacích dodržovaly společné záruky, zásady a práva, jež stanoví evropské právní předpisy.

8.5 EHSV podporuje rovněž zavedení mechanismu pro mimořádné situace, který Evropské unii umožní financovat ve spolupráci s členskými státy okamžité rychlé zásahy v případě katastrof, teroristických útoků či rozsáhlých počítačových útoků.

9. Vnější rozměr

9.1 Vzhledem k tomu, že v rámci uvedených politik je nově považován za prioritu vnější rozměr, EHSV je toho názoru, že financování opatření musí být v souladu s vnitřními i vnějšími prioritami EU v daných oblastech.

9.2 Je zapotřebí zlepšit spolupráci mezi GŘ pro vnitřní věci a Evropskou službou pro vnější činnost při vymezování politických priorit a zajišťování jejich souladu. Tak bude možné dosáhnout toho, aby byly politiky a projekty financované z nového rozpočtového rámce v souladu s rozvojovými politikami a vnějšími vztahy EU, namísto toho, aby se vzájemně vylučovaly. Měla by být zlepšena spolupráce v rámci dohod uzavřených mezi EU a třetími zeměmi, avšak rozvojová pomoc by neměla být podmiňována uzavíráním dohod v oblasti zpětného přebírání osob a kontroly hranic.

9.3 Cílem vnějšího rozměru těchto politik musí být jak zvýšení vnitřní bezpečnosti, tak i rozvoj třetích zemí. Nejvhodnějším rámcem pro vnější rozměr politik zaměřených na azyl, migraci a vnitřní bezpečnost je vnější politika a rozvojová pomoc ⁽⁶⁾.

9.4 EHSV navrhuje, aby se Azylový a migrační fond i Fond pro vnitřní bezpečnost zaměřily rovněž na zlepšení stavu lidských práv a kvality právního státu a zejména aby prosadily posilování azylových systémů a lepší dodržování mezinárodních ustanovení v třetích zemích.

9.5 Kromě toho by měl být brán ohled na skutečnost, že země, které sousedí s EU, by neměly nést veškeré náklady na azylová řízení osob procházejících přes jejich území. EU by měla spolupracovat prostřednictvím fondů.

10. Integrace

10.1 EHSV podporuje návrh Komise, podle něhož by se měly integrační politiky rozvíjet na místní a regionální úrovni prostřednictvím jazykových kurzů, kurzů zaměřených na občanskou orientaci a účast na společenském a občanském životě a prostřednictvím mezikulturního dialogu a podpory rovného přístupu ke službám a statkům. Zásadní podmínkou je, aby byla tato opatření řízena nevládními organizacemi a orgány místní a regionální samosprávy.

10.2 Výbor již předložil stanovisko z vlastní iniciativy ⁽⁷⁾, v němž uvedl tentýž návrh, a uspořádal konferenci ve Valencii s účastí různých orgánů regionální a místní samosprávy a mnoha organizací občanské společnosti. Tento přístup prosazuje rovněž Evropské fórum pro integraci.

10.3 Zvláštní pozornost by měla být věnována podpoře opatření a projektů, v nichž je integrace považována za obousměrný a dynamický společenský proces vzájemného přizpůsobování.

⁽⁶⁾ UNHCR's observations on future arrangements for EU Funding in the area of Home Affairs after 2013 (Připomínky UNHCR k budoucím ujednáním v oblasti financování vnitřních věcí z prostředků EU po roce 2013), červen 2011, <http://www.unhcr.org/4df752779.pdf>.

⁽⁷⁾ Viz stanovisko Výboru, Úř. věst. C 318, 29.10.2011, s. 69–75.

10.4 EHSV podporuje návrh Komise, aby byly evropské fondy určeny ke konkrétním cílům a aby nebyly používány k financování národních programů, které nemají souvislost s evropskými programy⁽⁸⁾.

10.5 EHSV navrhuje, aby bylo zakázáno používat prostředky z Azylového a migračního fondu k financování národních programů, které porušují lidská práva nebo jsou v rozporu se základními společnými zásadami integrace. EHSV nesouhlasí s tím, aby některé členské státy pro obnovu povolení k pobytu, sloučení rodiny či pro přístup k veřejným statkům a službám vyžadovaly „testy integrace“.

10.6 V jiných stanoviscích⁽⁹⁾ již Výbor uvedl, že by měla být zlepšena vzájemná provázanost Fondu pro integraci a Evropského sociálního fondu, pokud jde o financování některých programů.

11. Azyl

11.1 EHSV sdílí priority společného evropského azylového systému, konkrétně podpůrná opatření pro zlepšení podmínek přijímání a integrace a také azylových řízení a pro posílení kapacity členských států.

11.2 Výbor navrhuje, aby byla část finančních prostředků z fondů určena na projekty a činnosti, jejichž cílem je zajistit, aby členské státy plnily své povinnosti v oblasti mezinárodní ochrany a aby prováděly evropské právní předpisy.

11.3 EHSV považuje za zásadní, aby se financovalo vyhodnocování azylových politik členských států, zejména pokud jde o politiky zaměřené na zlepšení postupů a zvýšení kvality ochrany uprchlíků a žadatelů o azyl.

11.4 EHSV podporuje rozvoj programů zaměřených na znovuosídlení zajišťujících přesun uprchlíků z území mimo EU a jejich usazování v Unii.

11.5 Výbor podporuje i program na přemísťování v rámci Unie, který poskytuje finanční pobídky účastníkům se členským státem.

11.6 Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu (EASO) se sídlem na Maltě musí získat jednoznačný mandát k hodnocení

vnitrostátních azylových systémů a jejich slučitelnosti s povinnostmi vyplývajícími z evropského a vnitrostátního práva a také se základními právy. Toto hodnocení musí být prováděno ve spolupráci s občanskou společností a s vysokým komisařem OSN pro uprchlíky.

12. Přijímání

12.1 EHSV vítá skutečnost, že je v rámci Azylového a migračního fondu kladen důraz na možnost financovat opatření zaměřená na budování kapacit, mezi něž patří například vytváření strategií k podpoře legální migrace zaváděním pružných a transparentních řízení o přijetí a rovněž posílení schopnosti členských států rozvíjet a vyhodnocovat své politiky v oblasti přistěhovalectví.

13. Partnerství v oblasti mobility

13.1 K tomuto tématu vypracoval EHSV stanovisko⁽¹⁰⁾, v němž uvedl, že partnerství v oblasti mobility a migrace se musí opírat o čtyři pilíře: usnadňování a organizace legální migrace a mobility; prevence a omezování nelegální migrace a obchodování s lidmi; podpora mezinárodní ochrany a posílení vnějšího rozměru azylové politiky; maximalizace dopadu migrace a mobility na rozvoj.

14. Navracení osob

14.1 EHSV se domnívá, že by měly být přednostně prosazovány dobrovolné návraty s využitím podpůrných systémů, a proto podporuje návrh Komise, aby byly při opatřeních na vnitrostátní úrovni realizovány programy asistovaného dobrovolného návratu.

14.2 Finanční prostředky z fondu by měly sloužit k zajištění podpůrných systémů pro dobrovolné návraty; díky nim by návraty měly být přínosem jak pro dotyčné osoby, tak i pro země jejich původu. Pokud by byly výjimečně uplatněny postupy nucených návratů, musí být v plném rozsahu dodržována lidská práva s ohledem na doporučení Rady Evropy⁽¹¹⁾.

14.3 Výbor však nesouhlasí s tím, aby byly evropské fondy využívány k financování činností týkajících se nuceného návratu, z nichž některé jsou podle mínění občanské společnosti v rozporu s Listinou základních práv.

15. Vnitřní bezpečnost a hranice

15.1 Prioritou je podpora policejní spolupráce při předcházení přeshraniční trestné činnosti a v boji proti organizovanému zločinu. EHSV podporuje opatření zaměřená na zlepšení spolupráce mezi bezpečnostními službami a činnost Evropolu.

⁽⁸⁾ Report on the Stakeholder Conference „The Future of EU Funding for Home Affairs: A Fresh Look“ (Zpráva o konferenci zainteresovaných stran na téma „Budoucnost financování oblasti vnitřních věcí – nový pohled na věc“), Evropská komise, GR pro vnitřní věci, Brusel, 8. dubna 2011, http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/event/docs/mff_conference_report_11-5-2011_final_participants.doc.pdf – jedním ze závěrů této zprávy je, že: „na financování z prostředků EU by nemělo být nahlíženo jako na náhradu vnitrostátního financování, tj. členské státy jsou i nadále odpovědné za to, že na vnitrostátní úrovni bude k dispozici dostatek prostředků za účelem financování politik v oblasti vnitřních věcí. Aby měly prostředky, jež vynaloží EU, přidanou hodnotu, musí zohledňovat priority a strategické závazky na úrovni EU a měly by podporovat provádění unijní *acquis* v oblasti vnitřních věcí.“

⁽⁹⁾ Viz stanovisko Výboru, Úř. věst. C 347, 18.12.2010, s. 19.

⁽¹⁰⁾ Viz stanovisko Výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Globální přístup k migraci a mobilitě, zpravodaj: Luis Miguel Pariza Castaños, spolupřizpůsobitelka: Brenda King. Dosud nezveřejněno v Úředním věstníku.

⁽¹¹⁾ „Dvacet pokynů pro nucené navracení“ COM(2005) 40 final.

15.2 EHSV souhlasí s návrhem Komise na zlepšení policejní spolupráce a předcházení přeshraniční trestné činnosti v EU a boje proti ní, zejména pak s opatřeními zaměřenými na zlepšení spolupráce mezi bezpečnostními službami v boji proti organizovanému zločinu. Je velmi důležité, aby se všechny priority soustředily na posilování vzájemné důvěry mezi bezpečnostními silami, včetně aspektů týkajících se právního státu.

15.3 Fondy by se měly využívat ke zlepšení a rozvoji kvality a transparentnosti společných metodik používaných na evropské úrovni při identifikaci hrozeb a rizik pro bezpečnost Evropy, jako například v případě práce Europolu a jeho zpráv o organizovaném zločinu (OCTA).

15.4 Evropská unie musí zlepšit boj proti kriminálním sítím nelegálního obchodu s lidmi, s ohledem na to, že narušení hranic hrozí obzvláště v oblasti Středomoří a na východě Evropy.

15.5 EHSV podporuje to, aby Fond pro vnitřní bezpečnost sloužil k podpoře členských států při zajišťování větší účinnosti hraničních kontrol, vzhledem k tomu, že tyto kontroly představují veřejnou službu; má však za to, že tato spolupráce, včetně činností koordinovaných agenturou Frontex, musí být transparentní a musí být v souladu se Schengenským hraničním kodexem a s Listinou základních práv.

15.6 EHSV sdílí názor, že je zapotřebí pomoci členským státům v lepším uplatňování schengenského *acquis*, včetně vízového režimu a zavedení integrovaného systému správy hranic. V prvé řadě by mělo být zaručeno, že všechny členské státy uplatňují jednotným způsobem společná ustanovení v oblasti hraničních kontrol a že dodržují základní práva a zásadu volného pohybu osob.

15.7 EHSV se domnívá, že rozpočet přidělený evropským agenturám pro vnitřní bezpečnost, zejména Europolu, Eurojustu, Frontexu atd., by měl být navázán na větší demokratickou kontrolu činnosti Evropským parlamentem, zejména pokud jde o úkoly, které mohou být problematictější z hlediska Listiny základních práv, jako jsou například jejich operační pravomoci na vnitrostátní úrovni, výměna a využívání osobních údajů, kvalita informací vyměňovaných s orgány členských států a orgány třetích zemí a objektivita jejich analýz rizik.

15.8 Je nutné zahájit veřejnou diskusi se zástupci občanské společnosti o přidané hodnotě, rozpočtovém dopadu a ochraně základních práv v rámci systému EUROSUR (evropský systém ostrahy hranic). Je velmi důležité, aby takto zásadní politická iniciativa šla ruku v ruce s naprostou transparentností a právní jistotou, a to jak pokud jde o její cíle, tak i rozsah působnosti.

15.9 EHSV vyzývá Evropský parlament, aby věnoval zvláštní pozornost přiměřenosti systému EUROSUR a jeho přispění k ochraně lidských práv při hraničních kontrolách a ostraze v oblasti Středomoří, s ohledem na to, že nejdůležitější povinností hraniční ostrahy je záchrana osob, jež se ocitnou v nebezpečí.

15.10 Výbor doporučuje, aby všechny politické návrhy, zejména pokud mají natolik zásadní dopad na rozpočet, byly projednány v demokratické a transparentní diskusi, se zohledněním zásady proporcionality a základních práv.

16. Rozsáhlé informační systémy (VIS, SIS, Eurodac)

16.1 EHSV je toho názoru, že by Evropský parlament měl zhodnotit nezbytnost, přiměřenost a účinnost stávajících rozsáhlých informačních systémů (Schengenský informační systém (SIS), Vízový informační systém (VIS) a Eurodac) i systémů, které se teprve zavádějí (SIS II).

16.2 Toto hodnocení musí být provedeno před tím, než se rozhodne o financování nových systémů, jaké navrhuje Evropská komise ve sdělení o „inteligentních hranicích“, zejména systému pro zaznamenávání vstupu a výstupu a programu registrovaných cestujících, které Komise zamýšlí zavést v roce 2012.

16.3 Výbor zdůrazňuje odpovědnost nové agentury pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů se sídlem v Tallinu, která je velmi důležitá z hlediska prostoru svobody, bezpečnosti a práva, neboť bude koordinovat veškeré systémy, které již existují nebo budou vytvořeny v budoucnu. Agentura musí podléhat výraznější demokratické kontrole Evropského parlamentu, především pokud jde o slučitelnost její činnosti s ochranou údajů a soukromí a zásadou účelového omezení při využívání informací a co se týče možnosti rozšířit její současné pravomoci na rozvoj a koordinaci budoucích informačních systémů.

V Bruselu dne 11. července 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k bílé knize – Agenda pro přiměřené, udržitelné a spolehlivé důchody

COM(2012) 55 final

(2012/C 299/21)

Zpravodaj: **pan DANDEA**Spoluzpravodaj: **pan PATER**

Dne 21. února se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

bílé knihy Agenda pro přiměřené, udržitelné a spolehlivé důchody

COM(2012) 55 final.

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 27. června 2012.

Na 482. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 11. a 12. července 2012 (jednání dne 12. července 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 180 hlasy pro, 27 hlasů bylo proti a 19 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Veřejné důchodové systémy jsou téměř ve všech členských státech jednou z nejdůležitějších složek bezpečnostní sítě sociálního zabezpečení a jsou také základní součástí evropského sociálního modelu, protože důchody jsou hlavním zdrojem příjmů důchodců. Výbor lituje, že se bílá kniha Komise soustředí spíše na další aspekty důchodových systémů a nehledá řešení umožňující posílit veřejné důchody.

1.2 Důchodové systémy nefungují odděleně od vnitrostátních hospodářských systémů. Výbor proto vyzývá členské státy k zajištění toho, aby šly jejich důchodové politiky v ruku v ruce s trhy práce, sociální ochranou, fiskálními a makroekonomickými politikami (protože důchody se financují spořením z mezd během aktivního pracovního života člověka a z příspěvků placených soukromým důchodovým systémům) a aby byli sociální partneři a organizovaná občanská společnost do formování tohoto procesu zapojeni.

1.3 Neexistuje univerzální řešení pro všechny výzvy, jimž čelí důchodové systémy z důvodu stárnoucí populace. Většina členských států, které v posledním desetiletí svoje důchodové systémy reformovaly, zaměřily svoje politiky na omezování výdajů prostřednictvím zvýšení zákonem stanoveného věku odchodu do důchodu a zvolením systému indexace důchodů, který se odvozuje od inflace. Výbor již vyjádřil názor, že zvýšení zákonného věku odchodu do důchodu není dostatečným řešením stárnutí obyvatelstva, a upozorňuje na to, že by tento přístup mohl být dlouhodobě povážlivý ze sociálního hlediska, jelikož může mnoho důchodců vystavit riziku chudoby.

1.4 Výbor má za to, že by členské státy měly přerozdělit bohatství. Měly by se tedy v rámci svého úsilí o provádění reformem v příštích desetiletích zaměřit na zvyšování příjmů, které financují jejich důchodové systémy, jejich rozšířením na všechny socioprofesionální kategorie, zvyšováním zaměstnanosti, zdokonalováním mechanismů pro vybírání příspěvků a řešením nenahlášené práce a daňových úniků. EHSV vítá skutečnost, že oproti předešlým dokumentům Komise bílá kniha mnohem více zdůrazňuje význam trhu práce a vyšší míry zaměstnanosti pro úspěšné zvládnutí demografických změn, a tím i pro dosažení nejdůležitějších cílů v oblasti důchodů. Je ovšem politováníhodné, že se toto poukázání na velký význam trhu práce nijak viditelně nepromítlo do hlavních doporučení týkajících se důchodů, která byla z velké části beze změny převzata z předešlých dokumentů.

1.5 Výbor věří, že při reformování svých důchodových systémů by členské státy měly zohlednit skutečnost, že pro miliony budoucích důchodců představují důchody jedinou formu ochrany před rizikem chudoby během jejich stáří. Výbor proto doporučuje, aby byla do budoucí legislativy zahrnuta pravidla týkající se minimálních důchodů nebo ochranné mechanismy důchodových příjmů, jež by zajišťovaly příjem nad hranicí chudoby.

1.6 Důchodové systémy ze své vlastní podstaty fungují v dlouhodobém horizontu. Členské státy by proto měly počítat s dostatečně dlouhým časovým rámcem pro reformu svých důchodových systémů, měly by je přizpůsobit vnitrostátním ekonomickým a sociálním podmínkám a zajistit, aby je široká veřejnost přijala. Výbor se staví za tento přístup a bere v úvahu skutečnost, že přenesení nákladů důchodových systémů na současnou generaci mladých pracovníků nebo na současné

důchodce není spravedlivé. Výbor se vyslovuje pro to, aby byl zvolen způsob, který zajistí spravedlivý mezigenerační přístup, pokud jde o udržitelnost systému a přiměřenou úroveň dávek schopnou zajistit důstojnou životní úroveň.

1.7 Výbor vyzývá Komisi a členské státy, aby své síly zaměřily na podporu aktivních opatření, jejichž cílem by bylo prodloužit pracovní život. Musí zde jít o to, aby se skutečný věk odchodu do důchodu přiblížil stávajícímu zákonnému věku odchodu do důchodu. To je jedním z klíčů k zajištění udržitelnosti evropských důchodových systémů. Nejdůležitějšími opatřeními, která v této souvislosti musí být učiněna, jsou opatření zaměřená na vyjednávání pracovních podmínek mezi sociálními partnery, s cílem např. přizpůsobit pracoviště dovednostem a zdravotní kondici starších občanů, zohlednit náročnost určitých profesí, zlepšit přístup k další odborné přípravě, lépe předcházet pracovní neschopnosti, sladit pracovní a rodinný život a odstranit právní a jiné překážky delšího pracovního života. Součástí reformního procesu musí být změna přístupu zaměstnavatelů k této věkové skupině a podpora pozitivního postoje starších zaměstnanců k možnosti setrvání v zaměstnání po delší dobu. Reformy trhu práce, které vytvářejí podmínky, jež společně umožní poskytovat kvalitní pracovní místa, jsou nutné k tomu, aby se prodloužení pracovního života stalo realitou. Všechny tyto strategie je nutné navrhovat a provádět v těsné spolupráci se sociálními partnery. Podle Výboru by přes to všechno systémy pro dřívější odchod do důchodu měly být zachovány s cílem zajistit, aby pracovníci, kteří měli po dlouhé období náročné či riskantní povolání nebo kteří svoji kariéru započali velmi brzo, před dosažením věku 18 let, měli právo na časný odchod do důchodu.

1.8 Výbor zaznamenává, že členské státy již pokročily ve svých zákonných reformách, ale zároveň je přesvědčen, že právní rámec pro doplňkové důchodové systémy by měl být zdokonalen, jelikož budou hrát v budoucnu významnou roli, pokud jde o přiměřenost a udržitelnost důchodových systémů. Výbor má proto vážné obavy, co se týče některých návrhů na zaměstnanecké penzijní pojištění. Jelikož jsou důchodové systémy velmi odlišné od služeb životního pojištění, nepodporuje Výbor uvedený cíl přezkumu směrnice o institucích zaměstnaneckého penzijního pojištění, jehož účelem je zachovat „stejně podmínky jako u režimu Solventnost II“. Doporučuje však po konzultacích se sociálními partnery a dalšími zainteresovanými subjekty zavedení speciálně navržených opatření pro zajištění aktiv důchodových fondů.

1.9 Účelem důchodů je zajistit příjem důchodcům coby poměrnou náhradu za plat, který získávali během svého pracovního života. Výbor má za to, že v budoucnu bude třeba omezit nerovnost důchodových příjmů mužů a žen a zajistit řádné pokrytí rizik souvisejících se stářím pracovníků, kteří mají atypické zaměstnání nebo kariéru. Rozdíl, který přetrvává mezi muži a ženami na trhu práce, mají vážné dopady na nabytá práva, a tudíž také na vyhlídky, co se týče důchodových příjmů žen. Výbor vyzývá členské státy, aby ve spolupráci se

sociálními partnery hledaly řešení umožňující překonat nerovnost důchodových práv mužů a žen, jež má původ v pravidlech i v praxi uplatňované na trhu práce.

1.10 Výbor vyzývá Komisi, aby dotáhla do konce svůj záměr využít části ESF pro programové období 2014–2020 na podporu projektů, jejichž cílem je zaměstnávání starších pracovníků nebo podpora prodloužení pracovního života. Podporu si zaslouží také vzdělávací projekty, jejichž cílem je zvýšení finanční gramotnosti pracovníků, zejména pokud jde o plánování důchodu. Výbor věří, že při podpoře takových projektů hrají klíčovou úlohu sociální partneři a další organizace občanské společnosti spolu s ostatními veřejnými subjekty.

2. Úvod

2.1 Dne 16. února (později, než bylo plánováno) Evropská komise zveřejnila v návaznosti na konzultace odstartované zelenou knihou z července 2010 bílou knihu s názvem *Agenda pro přiměřené, udržitelné a spolehlivé důchody*. Přestože zohlednila řadu doporučení ze stanoviska Evropského hospodářského a sociálního výboru k této věci, nezměnila Komise svůj postoj, pokud jde o řešení, která by měly členské státy v souvislosti se stárnoucí populací realizovat s cílem zajistit udržitelné a bezpečné důchodové systémy, a zdůraznila nutnost omezit důchodové výdaje, a to namísto zvýšení příjmů k jejich financování. Dále se zde doporučuje napojit důchodový věk na zvýšení naděje dožití. Ke všem těmto bodům se již Výbor několikrát vyjádřil kriticky.

2.2 Komise vychází ze statistik, které mohou poskytovat zavádějící obrázek, co se týče potíží spojených se stárnoucí populací, aby podpořila svůj názor na nutnost důchodové reformy. Graf uvedený na obrázku č. 1 bílé knihy porovnává vývoj počtu osob ve věku nad 60 let a počtu osob ve věku 20–59 let. Ukazuje, že počet osob v první věkové skupině se bude v dalších dvou desetiletích každý rok zvyšovat o dva miliony, zatímco počet osob ve druhé věkové skupině ročně v průměru poklesne o jeden milion. V roce 2020 bude zákonem stanovený věk odchodu do důchodu ve většině členských států 65 let a více, což znamená, že skupina obyvatelstva starší 60 let bude zahrnovat jak zaměstnance, tak důchodce. V souladu se svými předchozími doporučeními⁽¹⁾ je Výbor toho názoru, že pro posuzování účinků stárnoucího obyvatelstva na financování systémů sociálního zabezpečení by měl být využit poměr ekonomické závislosti, protože přesně ukazuje, jaké jsou současné požadavky na financování. Komise toto v bílé knize uznává. V tomto smyslu EHSV vítá skutečnost, že oproti předešlým dokumentům Komise bílá kniha mnohem více zdůrazňuje význam trhu práce a vyšší míry zaměstnanosti pro úspěšné zvládnutí demografických změn, a tím i pro dosažení hlavních cílů v oblasti důchodů. Je ovšem politováníhodné, že se toto poukázání na velký význam trhu práce nijak viditelně nepromítlo do hlavních doporučení týkajících se důchodů, která byla z velké části beze změny převzata z předešlých dokumentů.

(1) Úř. věst. C 318, 29.10.2011, s. 1–8.

2.3 Komise věří, že úspěch důchodových reforem v členských státech je hlavním rozhodujícím faktorem pro hladké fungování hospodářské a měnové unie, který také ovlivní schopnost EU splnit dva cíle strategie Evropa 2020 – zvýšení míry zaměstnanosti na 75 % a snížení alespoň o 20 milionů počet lidí ohrožených chudobou. Výbor však zdůraznil skutečnost⁽²⁾, že mnoho úsporných opatření, které zavedly členské státy, jež se vypořádávají s důsledky finanční krize a krize státního dluhu, mohou mít na dosahování těchto cílů negativní dopad. Všechna opatření týkající se fiskální stability musí být vždy doplněna o investice zaměřené na zaměstnanost a opatření na podporu růstu.

2.4 Komise hodlá členským státům navrhnout směry politik a iniciativy s cílem řešit potřeby reforem stanovené mimo jiné v doporučeních pro jednotlivé země pro rok 2011 v rámci evropského semestru. Výbor vyjadřuje politování nad tím, že se tato doporučení vztahují zejména na zvýšení zákonem stanoveného věku odchodu do důchodu a úpravu systémů indexace důchodů. Pro některé členské státy, které s MMF, Světovou bankou a Evropskou komisí sjednaly nouzová ujednání, doporučení zahrnovala řešení jako dočasné zmrazení nebo dokonce omezení výše důchodů.

3. Obecné připomínky

3.1 Stávající výzvy v důchodové oblasti

3.1.1 Výbor souhlasí s Komisí, že udržitelnost a přiměřenost důchodů se odvíjí od toho, v jak velké míře vycházejí z důchodových příspěvků, daní a úspor. Ty však nejsou čerpány pouze od zaměstnaných osob, ale také od důchodců samotných. Jinými slovy jakékoliv dlouhodobé plánování, pokud jde o rovnováhu mezi aktivními plátcí daní a příjemci důchodu, musí tuto skutečnost zohlednit.

3.1.2 Veřejné důchodové systémy jsou hlavním zdrojem příjmu důchodců v téměř všech členských státech. Proto je nutné vynaložit veškeré úsilí s cílem zajistit, aby zůstaly udržitelné a dostupné. Výbor má za to, že financování veřejných systémů může být nejučinněji zajištěno pomocí vysoké míry zaměstnanosti a dodatečnými finančními opatřeními členských států, jako jsou např. rozpočtové dotace, doplňkové výnosy a rezervní a stabilizační fondy. Tyto důchodové systémy se zakládají na zásadě solidarity a vytvářejí solidaritu mezi generacemi a v rámci jednotlivých generací, což přispívá k zajištění sociální soudržnosti. V některých státech kromě toho umožňují zajistit důchodová práva během období nezaměstnanosti a přerušení profesní dráhy z důvodu nemoci a z rodinných důvodů. Tyto systémy se ukázaly být finančními stabilizátory při finanční krizi v roce 2008, byť byly v některých členských státech důchody občanů nepříznivě ovlivněny. Naproti tomu některé soukromé důchodové systémy, jež investovaly část svého portfolia aktiv do některých vysoce rizikových finančních produktů, utrpěly těžké ztráty, které vyústily v prudké snížení důchodů mnoha důchodců. Činitelé přijímající rozhodnutí musí

zvážit dopad škrtnů na globální poptávku. Sociální dávky totiž nejsou jenom „výdaje“, jelikož jedné třetině evropských obyvatel poskytují prostředky pro činnost a spotřebu.

3.2 Zajištění finanční udržitelnosti důchodových systémů

3.2.1 Komise uvádí, že důchody by se mohly do roku 2060 v rámci EU zvýšit v průměru o 2,5 procentního bodu poměru k HDP. Jak uvedl Výbor i ve svých předchozích stanoviscích, doporučuje, aby členské státy zachovávaly opatrnost, když používají tato čísla k prosazování penzijních reforem, protože jsou často založena na dlouhodobých předpokladech, jež se v některých případech nesplní. V současnosti však existují mezi členskými státy rozdíly v poměru výdajů na důchody k HDP až ve výši 9 procentních bodů, a to od 6 % v Irsku po 15 % v Itálii. To ukazuje na to, že může existovat určitá flexibilita, pokud jde o složení veřejných výdajů, aniž by to výrazně ovlivnilo konkurenceschopnost členských států, které z cyklického hlediska mohou mít větší výdaje na systémy sociálního zabezpečení.

3.2.2 Reformy důchodových systémů v členských státech se v posledních deseti letech zaměřily především na omezování výdajů prostřednictvím zvýšení zákonem stanoveného odchodu do důchodu a změnou systémů indexace důchodů na dominantní nebo jediný cenový index. Výbor je toho názoru, že tato poslední změna může mít dlouhodobé negativní účinky s tím, že důchody budou ostře snižovány. Podle studie MOP⁽³⁾ může rozdíl pouhého jednoho procentního bodu mezi růstem platů a důchodů vyústit za období 25 let ve snížení důchodů o 22 %.

3.2.3 Vnitrostátní důchodové systémy nefungují odděleně od národních ekonomik. Jsou ve skutečnosti subsystemy, které se navzájem ovlivňují na vnitrostátní i celosvětové úrovni. Výbor má proto za to, že k zajištění finanční udržitelnosti důchodových systémů by členské státy měly v dalších desetiletích zaměřit své úsilí na zvyšování příjmů. Nárůst nemůže být dosažen pouze prostřednictvím zvýšení počtu zaměstnaných příspěvovatelů a prodloužováním pracovního života, ale vyžaduje také lepší správu veřejných financí a snahu o boj proti daňovým únikům a nenahlášené práci. Udržitelný růst a vysoká úroveň zaměstnanosti by vytvořily prostředí napomáhající důchodovým systémům. K tomu, aby se prodloužení pracovního života stalo realitou, jsou nutné reformy trhu práce vytvářející podmínky, které společně umožňují poskytovat kvalitní pracovní místa. Slušné pracovní podmínky, jež napomáhají při dosahování rovnováhy mezi pracovními a rodinnými povinnostmi, mohou přispět ke zvýšení míry porodnosti, což by mohlo ulevit tlaku, kterému čelí důchodové systémy v souvislosti se stárnoucí populací. Současně je třeba vytvořit opatření za účelem zvýšení připravenosti jednotlivců rovněž déle pracovat, k čemuž patří také připravenost k celoživotnímu učení a k preventivní péči o své zdraví.

⁽³⁾ MOP: *Pension Reform in Central and Eastern Europe (Důchodová reforma ve střední a východní Evropě)*, 2011, s. 16, ISBN 978-92-125640-3 (pdf na webu).

⁽²⁾ Úř. věst. C 143, 22.5.2012, s. 23–28.

3.2.4 V souvislosti se svým předchozím stanoviskem EHSV upozorňuje na to, že důchodové reformy (včetně přechodů od plně průběžně financovaných systémů ke smíšeným důchodovým systémům, složených z povinného průběžného důchodového pojištění a pojištění u důchodových fondů) vedoucí ke změnám ve financování důchodových systémů, jež zvyšují explicitní a snižují implicitní závazky veřejného sektoru, by neměly být bezprostředně penalizovány kvůli vyššímu explicitnímu veřejnému dluhu.⁽⁴⁾ Proto by měl být zvážena přezkoumání pravidel Paktu o stabilitě a růstu.

3.3 Udržení přiměřenosti důchodových dávek

3.3.1 Komise uznává, že ve většině členských států uskutečněné důchodové reformy způsobí nižší náhradové poměry důchodových systémů. Vzhledem k tomu, že důchody jsou hlavním zdrojem příjmu pro starší Evropany, Výbor věří, že zachování přiměřenosti důchodů umožňujících důstojnou životní úroveň by mělo být prioritou členských států.

3.3.2 Vlády jsou zodpovědné za zajištění toho, aby měl každý starší Evropan přiměřený důchod. Výbor je proto toho názoru, že členské státy by měly zvážit vytvoření vyčerpávající definice přiměřeného důchodu, a to ve spolupráci se sociálními partnery.

3.3.3 Přiměřenost důchodů budoucích generací důchodců bude rostoucí měrou záviset na dodatečných fondových důchodových pilířích. Výbor upozorňuje na to, že některé členské státy, které podporují povinné fondové důchodové systémy, jež jsou financovány převodem části příspěvků z veřejných důchodových systémů, se však rozhodly tyto systémy zrušit, a to především kvůli schodkům veřejných rozpočtů, které způsobily. Výbor podporuje zaměstnanecké fondové důchodové systémy, které by byly zřizovány a spravovány zaměstnavateli a zástupci zaměstnanců, a vyzývá Komisi, aby poskytla podporu sociálním partnerům s cílem posílit jejich administrativní kapacitu v této oblasti.

3.3.4 S ohledem na postupný přechod k dodatečně financovaným důchodovým systémům, zejména těm, jež jsou spojeny s účastí na trhu práce, je velmi důležité, aby členské státy zajišťovaly přiměřený důchod pro osoby, které se během své dospělosti nacházejí mimo trh práce. Osoby, které jsou vyloučeny z hlavního trhu práce například kvůli vážnému tělesnému postižení nebo závažným a komplexním sociálním problémům, musí mít tedy zaručen dostatečný důchod, aby se předešlo ještě větším sociálním nerovnostem ve vyšším věku.

3.4 Zvýšení účasti žen a starších pracovníků na trhu práce

3.4.1 Komise upozorňuje na to, že pokud by Evropa dosáhla cíle strategie Evropa 2020 týkajícího se zaměstnanosti na úrovni 75 % pro věkovou skupinu 20–64 a v dalších desetiletích by byl učiněn ještě větší pokrok, poměr ekonomické závislosti by mohl

nadále zůstat pod hranicí 80 %. To znamená, že tlak stárnoucí populace na důchodové systémy by mohl být i nadále snesitelný.

3.4.2 Výbor nesouhlasí s názorem Komise, že pevně stanovený věk pro odchod do důchodu povede ke značné nerovnováze mezi aktivně odpracovanými roky a roky v důchodu. Většina členských států prostřednictvím svých důchodových reforem v posledních letech vztáhla právo na dřívější odchod do důchodu na počet odpracovaných let, což výrazným způsobem snížilo počet oprávněných zaměstnanců. Podle Výboru by systémy pro dřívější odchod do důchodu měly být zachovány s cílem zajistit, aby pracovníci, kteří měli po dlouhé období náročné a riskantní povolání nebo kteří svoji kariéru započali velmi brzo, před dosažením věku 18 let, měli právo na časný odchod do důchodu.

3.4.3 Výbor vyjádřil svůj názor v řadě stanovisek⁽⁵⁾ ohledně klíčových faktorů, které musí členské státy zvážit při realizaci reforem zacílených na prodloužení pracovního života, a oceňuje, že Komise řadu z nich v bílé knize zohlednila. Výboru se však zdá, že na úrovni jednotlivých členských států je toho třeba ještě spoustu vykonat, aby byla pracoviště řádně přizpůsobena dovednostem a zdravotnímu stavu starších pracovníků.

3.5 Úloha členských států a EU v důchodové oblasti

3.5.1 Výbor vítá rozhodnutí Komise zaujmout k důchodové reformě holistický přístup s ohledem na vzájemně propojené makroekonomické, sociální a zaměstnanecké výzvy související s důchody. Přestože mají členské státy prvotní zodpovědnost za koncipování svých důchodových systémů, Komise by měla kreativním způsobem využít nástroje, které má k dispozici, aby důrazně podpořila členské státy v rámci procesu reforem důchodového systému. Jelikož se obecně vyhýbáme rozhodnutím, která by nás vrátila do minulosti, mělo by se to provést, aniž by byla ovlivněna práva nebo vytvořena nová pravidla inspirovaná stávající recesí. To by totiž mohlo poškodit zájmy lidí poté, co dojde k oživení ekonomiky. V souvislosti se strategií Evropa 2020 a novým evropským správním rámcem má Evropská komise vzhledem k tomu, že důchody nejsou úspory, dostatečný prostor k podpoře řešení důchodové reformy. Výbor rovněž vyzývá Komisi, aby pokračovala ve svém záměru využít část ESF během programového období 2014–2020 k podpoře projektů zaměřených na zaměstnávání starších pracovníků nebo prosazení delšího pracovního uplatnění. Provádění takových projektů je podmíněno zapojením sociálních partnerů a organizované občanské společnosti.

3.5.2 Vzhledem k tomu, že zaměstnanost a růst produktivity práce měly být hlavními oblastmi zájmu pro členské státy, které čelí dopadům stárnoucí populace na své důchodové systémy, Výbor doporučuje, aby všechny politiky, které mají vlády v úmyslu provádět, byly posíleny předběžným souhlasem sociálních partnerů.

⁽⁴⁾ Taková situace převažuje v některých členských státech, které zavedly doplňkové důchodové systémy, jež jsou financovány z částí veřejných důchodových fondů.

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 318, 29.10.2011, s. 1–8; Úř. věst. C 161, 13.7.2007, s. 1–8; Úř. věst. C 44, 11.2.2011, s. 10–16.

3.6 Potřeba důchodových reforem

3.6.1 S ohledem na doporučení týkající se důchodové reformy, které předložila Komise členským státům v rámci ročních analýz růstu v letech 2001 a 2012, má Výbor za to, že:

- a. zvýšení skutečného odchodu do důchodu musí být uskutečněno prostřednictvím politik vyjednaných se sociálními partnery, jejichž cílem je prodloužit pracovní život, a nikoliv pomocí automatických mechanismů, které zvyšují zákonem stanovený věk odchodu do důchodu tak, jak to doporučuje Komise;
- b. omezení přístupu k dřívějšímu odchodu do důchodu by mělo zohledňovat specifickou situaci určitých kategorií pracovníků, zejména těch, jejichž zaměstnání bylo obzvláště náročné nebo riskantní, a těch, kteří nastoupili do práce velmi brzy (dříve, než dosáhli 18 let);
- c. nejlepší způsob, jak zvýšit skutečný odchod do důchodu, je prodloužení pracovního života prostřednictvím lepšího přístupu ke vzdělávacím programům, přizpůsobování pracovních podmínek většiny množství typů pracovníků, rozvoj pracovních příležitostí pro starší pracovníky, podpora aktivního a zdravého stárnutí a odstranění právních a dalších překážek, které brání přístupu starších pracovníků k zaměstnání;
- d. sjednocení zákonem stanoveného věku odchodu do důchodu pro muže a ženy by mělo být provedeno v časovém horizontu, který by zohlednil specifickou situaci na trhu práce každého členského státu; zvláštní pozornost je třeba věnovat překonání nerovnosti mezi důchodovými právy mužů a žen;
- e. podpora rozvoje doplňkového důchodového spoření by mohla být dosažena pomocí zapojení sociálních partnerů, především v podobě zaměstnaneckých důchodových systémů, jelikož se během finanční krize prokázalo, že jsou bezpečnější než jiné typy fondových systémů, a v podobě soukromých úspor s cílenými daňovými pobídkami především pro ty, kdo si takové služby nemohou dovolit.

3.7 Dosahování rovnováhy mezi odpracovanými roky a roky v důchodu

3.7.1 Výbor věří, že členské státy mohou podpořit zvýšení věku skutečného odchodu do důchodu, tedy doby pracovního uplatnění, prostřednictvím aktivních opatření, které by podnítily dobrovolnou volbu prodloužení pracovního života. Automatické zvyšování zákonem stanoveného věku odchodu do důchodu na základě odhadů nárůstu doby dožití by se mohlo ukázat jak kontraproduktivní. Mnoho starších pracovníků, především těch se zdravotními problémy, by pak mohlo zvolit raději jiné pilíře sociálního zabezpečení. ⁽⁶⁾

3.7.2 Výbor souhlasí s Komisí, že by důchodová reforma neměla být prováděna tak, aby náklady nesla generace mladších pracovníků nebo pouze stávající důchodci. Je možné, aby členské státy prováděly reformní opatření, která by nezasáhla zájmy pracovníků nebo důchodců.

3.7.3 Výbor doporučuje členským státům, aby opatření zacílená na omezení dřívějšího odchodu do důchodu byla prováděna s náležitým ohledem na zájmy pracovníků, kteří měli po dlouhé období náročné a riskantní povolání nebo kteří svoji kariéru započali velmi brzo (před dosažením věku 18 let). Pro mnoho pracovníků v těchto kategoriích může omezení jejich přístupu k dřívějšímu odchodu do důchodu skutečně znamenat odstranění jejich důchodových práv. Komise uznává, že pracovníci v těchto skupinách mají v porovnání s ostatními menší naději dožití a horší zdravotní stav. Taková opatření musí zůstat v rukou členských států v souladu s jejich vnitrostátní praxí a podmínkami a musí se zakládat na dohodách se sociálními partnery.

3.7.4 Výbor oceňuje postoj Komise k potřebě reformního procesu, který členské státy přijaly a který spočívá v důrazu na podporu prodloužení pracovního života. Pouhé zvýšení zákonem stanoveného věku odchodu do důchodu nebo snížení důchodů změnou systému indexace důchodů by mohlo miliony důchodců uvrhnout pod hranici chudoby.

3.7.5 Podle zprávy Eurostatu ⁽⁷⁾ přes 35 % pracovníků ve věku 50–69 let by bylo ochotno pracovat po dosažení věku 65 let. Výbor akceptuje názor Komise, že odstranění bariér pro prodloužení pracovního života je pro členské státy jedním z řešení.

3.7.6 Komise uznává, že překonání nerovnosti mezi muži a ženami, pokud jde o důchody, nemůže být dosaženo pouhým sjednocením věku odchodu do důchodu. Doporučuje členským státům, aby přijaly kombinaci důchodových a zaměstnaneckých politik, které by tyto nerovnosti vymýtily. V souvislosti s přezkumem právních předpisů EU, které se týkají důchodů, Výbor vyzývá Komisi, aby zvažila zavedení ustanovení, která by se zaměřila na překonání genderové nerovnosti.

3.8 Rozvoj doplňkových soukromých důchodových spoření

3.8.1 Výbor vítá rozhodnutí Komise posílit právní předpisy EU týkající se důchodů. Výbor však věří, že by v této souvislosti měly být zvaženy nejenom aspekty týkající se přeshraniční činnosti penzijních fondů a mobility pracovníků, ale také otázky dohledu a dozoru nad důchodovou institucí, administrativních nákladů a informování spotřebitelů a jejich ochrany.

⁽⁶⁾ Úř. věst. C 84, 17.3.2011, s. 38–44.

⁽⁷⁾ Aktivní stárnutí a mezigenerační solidarita – statistický portrét Evropské unie pro rok 2012, s. 57.

3.8.2 Výbor schvaluje návrh Komise zřídit systém služeb evidence důchodů EU pomocí propojení služeb jednotlivých států. To by bylo velmi užitečné pro osoby, které pracovaly v několika členských státech.

3.8.3 Bílá kniha správně nepřístupuje k podpoře nákladově efektivního poskytování zaměstnaneckých důchodů, a tedy ani k jejich budoucímu růstu. Výbor zejména nepodporuje uvedený cíl přezkumu směrnice o institucích zaměstnaneckého penzijního pojištění s cílem zachovat „stejně podmínky jako u režimu Solventnost II“. Taková opatření nejsou ospravedlnitelná nutností vytvořit stejné podmínky jako u penzijních fondů založených na pojištění, protože fungují odlišně. Ve většině případů nejsou penzijní fondy provozovány na maloobchodních trzích a/nebo jde o neziskové organizace. Jsou obecně poskytovány prostřednictvím zaměstnavatele nebo skupiny zaměstnavatelů v daném odvětví, zatímco penzijní produkty založené na pojištění mohou být rovněž poskytovány jednotlivcům. Penzijní fondy mají kolektivní charakter (a podléhají kolektivním dohodám). Výbor však podporuje závazek Komise zavést speciálně navržená opatření k zajištění aktiv penzijních fondů.

3.8.4 Vedle veřejných důchodových systémů byly vyvinuty také další kolektivní doplňkové systémy. Jelikož tyto důchodcům poskytují dodatečný příjem, měly by být poskytovány všem pracovníkům bez rozdílu. Neměly by však být

alternativou vyplácení veřejných důchodů a rozhodně by je neměly negativně ovlivnit, protože jejich základem jsou kolektivní smlouvy. Všichni zaměstnanci v rámci daného odvětví či podniku by měli mít přístup k těmto doplňkovým systémům, jež s muži a ženami zacházejí rovnoprávně. Navíc je důležité, aby byli sociální partneři zapojeni do provádění a monitorování správy těchto systémů. Kromě doplňkových důchodových systémů, jež obvykle působí jako investiční fondy, by sociální partneři měli pracovat také na nalezení řešení, které by pokrývalo některá jiná rizika, jež často snižují budoucí důchod (rizika během života, tedy období nemoci, ztráty zaměstnání nebo pracovní absence z rodinných důvodů), aby zajistili přiměřenou úroveň budoucích důchodů.

3.9 Uplatnění nástrojů EU

3.9.1 Výbor vyzývá Komisi, aby využila všech dostupných právních, finančních a koordinačních nástrojů s cílem podpořit úsilí členských států k zajištění přiměřených a bezpečných penzijních systémů. Aby bylo těchto cílů dosaženo, je také nutné, aby do všech fází konzultací, formování a provádění politik důchodových reforem byly zapojeny organizace občanské společnosti a sociální partneři. Zároveň je při předkládání návrhů nařízení EU, které přímo nesouvisí s důchodovými systémy, nutné začlenit posouzení jejich dopadu na důchodové systémy (především na jejich stabilitu a výši důchodů v budoucnu).

V Bruselu dne 12. července 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

PŘÍLOHA

ke stanovisku Evropského hospodářského a sociálního výboru

Následující pozměňovací návrhy byly v průběhu rozpravy zamítnuty, obdržely však alespoň čtvrtinu odevzdaných hlasů (čl. 54 odst. 3 jednacího řádu):

Odstavec 3.6.1 b.

Upravit následovně

„(...) b. omezení přístupu k dřívějšímu odchodu do důchodu by mělo zohledňovat specifickou situaci určitých kategorií pracovníků, zejména těch, jejichž zaměstnání bylo obzvláště náročné nebo riskantní, a těch, kteří nastoupili do práce velmi brzy (dříve, než dosáhli 18 let).“

Výsledek hlasování:

hlasů pro:	88
hlasů proti:	124
zdrželo se hlasování:	14

Odstavec 3.7.1

Pozměnit

„Výbor věří, že členské státy mohou přispět ~~podpořit~~ ~~zvyšování věku skutečného odchodu do důchodu, tedy doby pracovního uplatnění,~~ prostřednictvím aktivních opatření, které by podnítily dobrovolnou volbu ~~prodloužení pracovního života i po dosažení zákonného věku odchodu do důchodu.~~ Automatické zvyšování zákonem stanoveného věku odchodu do důchodu na základě odhadů nárůstu doby dožití by se mohlo ukázat jak kontraproduktivní. Mnoho starších pracovníků, především těch se zdravotními problémy, by pak mohlo zvolit raději jiné pilíře sociálního zabezpečení⁶.“

Výsledek hlasování:

hlasů pro:	80
hlasů proti:	135
zdrželo se hlasování:	10

Odstavec 3.7.3

Změnit

„Výbor doporučuje členským státům, aby opatření zacílená na omezení dřívějšího odchodu do důchodu byla prováděna s náležitým ohledem na zájmy pracovníků, kteří měli po dlouhé období náročné a riskantní povolání nebo kteří svoji kariéru započali velmi brzo (před dosažením věku 18 let). Pro mnoho pracovníků v těchto kategoriích může omezení jejich přístupu k dřívějšímu odchodu do důchodu skutečně znamenat odstranění jejich důchodových práv. Komise uznává, že pracovníci v těchto skupinách mají v porovnání s ostatními menší naději dožití a horší zdravotní stav. Taková opatření musí zůstat v rukou členských států v souladu s jejich vnitrostátní praxí a podmínkami a musí se zakládat na dohodách se sociálními partnery.“

Výsledek hlasování:

hlasů pro:	88
hlasů proti:	124
zdrželo se hlasování:	14

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Rady, kterým se na období 2014–2020 zavádí program „Evropa pro občany“

COM(2011) 884 final – 2011/0436 (APP)

(2012/C 299/22)

Zpravodaj: **pan GOBIŇŠ**

Dne 19. března 2012 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Rady, kterým se na období 2014–2020 zavádí program „Evropa pro občany“

COM(2011) 884 final – 2011/0436 (APP).

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 27. června 2012.

Na 482. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 11. a 12. července 2012 (jednání dne 11. července 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 140 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 5 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) důrazně podporuje provádění programu „Evropa pro občany“ a stejně tak jeho základní charakteristiky, kterými jsou: povzbuzování a podpora aktivní účasti evropských občanů na politickém a veřejném životě, oboustranná solidarita a spolupráce založené na společných hodnotách a evropské identitě.

1.2 Aktivní občanství zahrnuje účast občanů, skupin občanů a organizací občanské společnosti, zejména sociálních partnerů, na tvorbě politik (vertikální dialog mezi občanskou společností a orgány veřejné správy) a také vytváření sítí mezi nimi a jejich spolupráci (horizontální dialog). EHSV vítá, že návrh počítá s podporou těchto dvou hledisek, třebaže by bylo vhodné přesněji stanovit podmínky horizontálního dialogu.

1.3 Obecně EHSV podporuje návrh Evropské komise, avšak žádá o výraznější zapojení Evropského parlamentu, Evropského hospodářského a sociálního výboru, Výboru regionů a partnerů strukturovaného dialogu do přípravy, kontroly a vyhodnocení programu. Toto stanovisko je souhrnem konkrétních doporučení a úprav, které umožní zdokonalení daného programu tak, aby se mohl ještě více přiblížit občanům a přizpůsobit se jejich potřebám.

1.4 Jak uznává rovněž Evropská komise, orgány Evropské unie v současnosti mají závažné problémy s legitimitou. Nízká úroveň důvěry občanů, apatie a nedostatečná účast na rozhodovacím procesu závažně ohrožují evropskou myšlenku

a škodí kvalitě rozhodnutí a dlouhodobému rozvoji Unie⁽¹⁾. Tato situace se týká veřejné správy na všech úrovních: místní, vnitrostátní, nadnárodní i evropské. Finanční krytí programu navrhované pro účely provádění požadovaných činností je nedostatečné, bylo by proto vhodné vynaložit veškeré úsilí na to, aby bylo možné financování navýšit.

1.5 Program „Evropa pro občany“ musí být v souladu s demokratickými normami zakotvenými v Lisabonské smlouvě, jejichž silné postavení by měl v Evropě prosazovat, zejména v člancích 10 a 11 Smlouvy o Evropské unii (SEU). Nicméně program bude moci být plně funkční, pouze pokud instituce EU splní svou povinnost ohledně provádění zmíněných článků, zejména tím, že připraví zelené knihy. Program nemůže v žádném případě nahradit závazky různých generálních ředitelství Evropské komise přijaté na základě vlastních zdrojů a sloužit v oblastech působnosti, jež jim přísluší, k silnější podpoře zapojení občanů, dialogu a partnerství s občany, než tomu bylo dosud.

1.6 EHSV se rovněž seznámil s připomínkami řady organizací občanské společnosti, které se obávají, že roční pracovní programy mohou příliš omezit prostor vyhrazený dlouhodobějším tématům programu, či je naprosto zastíit nebo vyloučit možnost občanů stanovit si vlastní priority. Výbor tyto obavy sdílí.

1.7 Kapitola vyhrazená historické paměti musí podporovat společnou identitu a hodnoty. EHSV vítá navrhované rozšíření programu tak, aby zahrnoval uctění památky obětí nacistického

(¹) Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 137–142.

režimu a totalitního komunismu i po roce 1953 a význam úlohy, jakou zastávala společnost při sjednocení Evropy, jež byla po dlouhou dobu rozdělena.

1.8 EHSV zdůrazňuje, že je nutné podporovat trvalé, podstatné a co nejstrukturovanější zapojení občanů na všech úrovních a ve všech fázích rozhodovacího procesu.

Za tímto účelem EHSV přichází kromě již výše uvedených doporučení s těmito návrhy:

- Je třeba dát přednost grantům, které podporují strukturální změny, účast a využití institucionální paměti, a dbát na to, aby program nepoznamenala chybějící návaznost mezi stávajícím a nadcházejícím rozpočtovým obdobím. Pokud to bude nutné, je třeba stanovit přechodné období, aby bylo zaručeno plnění cílů během tohoto časového úseku.
- Hlavní výběrová kritéria programu musí být založena na evropském rozměru a zapojení občanů do otázek týkajících se Evropské unie, a ne na provádění na evropské úrovni. Je třeba rovněž předpokládat možné udílení grantů na zapojení do rozhodovacího procesu EU na vnitrostátní úrovni.
- Je zapotřebí zařadit do řídicí skupiny programu zástupce EHSV, Výboru regionů a partnerů strukturovaného dialogu, zjednodušit řízení projektů, zejména systém hodnocení, a zachovat přitom nezbytnou kontrolu.
- Je třeba uznat dobrovolnou činnost jako spolufinancování. Dále je třeba počítat se zvláštní podporou nebo specifickou kategorií projektů malého rozsahu pro členské státy, kde je situace obzvláště nepříznivá v oblastech, které souvisejí s cílem programu zaměřeným na činnost občanské společnosti, nebo v nichž je účast slabá.
- V případech, kdy je uchazečem, který předkládá projekt, veřejná správa, agentura či jakákoli instituce, jež získává největší část svého financování z daní, příspěvků či podobných zdrojů, je třeba stanovit povinné partnerství nejméně s jednou organizací občanské společnosti. Zvláště je třeba podpořit spolupráci mezi východem a západem, ať už v podobě partnerství měst či formou jiných projektů.

2. Obecné připomínky – obsah programu

2.1 Program „Evropa pro občany“ musí přispět ke konkrétnímu zajištění demokratických norem zakotvených v Lisabonské smlouvě v praxi, zejména pokud jde o články 10 a 11 SEU. Evropská

občanská iniciativa je pouze jednou možností účasti stanovenou ve Smlouvě, je třeba, aby po ní brzy následovaly další. Tento program přinese své ovoce, pokud se EU lépe zhostí politických úkolů podrobně rozvedených v dalších stanoviscích EHSV, zejména nezbytné přípravy zelených knih k otázce občanské angažovanosti.

2.2 Jediným výslovně uvedeným právním základem návrhu je nyní článek 352 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU) ⁽²⁾. EHSV vyzývá, aby byly upřesněny články základních dokumentů, v nichž jsou stanoveny cíle, kterých má program dosáhnout. Bylo by vhodné vyzdvihnout zejména články 10 a 11 SEU a článek 15 SFEU ⁽³⁾. Důvodová zpráva mimoto zmiňuje článek 39 Listiny základních práv, který stanoví právo volit a být volen ve volbách do Evropského parlamentu, neodkazuje však na ostatní zásadní články této listiny, jako je článek 11 (svoboda projevu a informací), článek 12 (svoboda shromažďování a sdružování), článek 41 (právo na řádnou správu) a články 20 až 26, které stanoví rovná práva osob a různých sociálních skupin a ochranu těchto práv ⁽⁴⁾. Nicméně mělo by být upřesněno, že tento program nemůže být ani jediným ani hlavním nástrojem pro naplnění výše uvedených cílů.

2.3 EHSV zdůrazňuje, že angažovanost a aktivní občanství představují všeobecnou a nedělitelnou hodnotu a že všechny úrovně veřejné správy (místní, vnitrostátní a evropská) jsou vzájemně propojeny. Mnohá rozhodnutí týkající se Evropské unie se odrážejí na místní a vnitrostátní úrovni. Právě tyto úrovně také prosazují rozhodnutí EU a přispívají k jejich tvorbě. Program musí tuto skutečnost zohledňovat, a proto by bylo vhodné najít pro tento účel nezbytné zdroje, přičemž evropský rozměr by měl zůstat prioritou nezávisle na tom, na jaké úrovni působí navrhovatel projektu (vnitrostátní či evropské). Takové kroky musí být uskutečnitelné i bez spolupráce s nadnárodními partnery. Je žádoucí podporovat rovněž – díky navýšení financování – navrhovatele projektů týkajících se účasti na rozhodovacím procesu EU, kteří působí na místní úrovni.

2.4 Výbor konstatuje, že činnosti organizací občanské společnosti mají zvláštní význam, když vládní krize, která je v mnohých případech velmi vážně zasáhla stejně jako nedostatek disponibilních zdrojů. Dlouhodobé administrativní granty proto v programu zaujímají obzvláště důležité postavení stejně jako podpora strukturovaného dialogu a kontrolních organizací a účast na řešení aktuálních evropských otázek. Program musí podpořit především opatření, nabyté znalosti a výsledky evropských roků 2011 až 2013 a stejně tak doporučení občanské společnosti, mimo jiné i sociálních partnerů.

⁽²⁾ COM(2011) 884 final.

⁽³⁾ Úř. věst. C 83, 30.3.2010.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 83, 30.3.2010.

2.5 Aktivní občanství a občanská angažovanost jsou logicky spojeny s činnostmi, které podporují výměnu informací a myšlenek a vedou k úvahám o společné identitě, hodnotách a historii. EHSV vítá navržené rozšíření kapitoly věnované v rámci programu historické paměti, tak aby zahrnovala rovněž uctění památky obětí nacistického režimu a totalitního komunismu, včetně období po roce 1953. Měla by se rovněž podpořit veřejná diskuse, která by do budoucna prosazovala ucelenější znalosti a učení o historii Evropy, přičemž je nutné zdůrazňovat význam společnosti pro sjednocení Evropy, jež byla po dlouhou dobu rozdělena. Zvláštní pozornost je třeba věnovat uvědomění historického vývoje u mládeže, které představuje společné základy, na nichž stojí osud, svoboda a prosperita EU.

2.6 EHSV zdůrazňuje, že na projektech a činnostech prováděných v rámci programu „Evropa pro občany“, zejména na projektech partnerství měst, by se měli spíše než pouze úředníci a zaměstnanci institucí podílet ve větší míře také občané. V případě, kdy uchazečem, který předkládá projekt, je veřejná správa, agentura či jakákoli instituce, jež získává největší část financí z daní, příspěvků či podobných zdrojů, je třeba nařídit povinné partnerství nejméně s jednou organizací občanské společnosti. Je třeba stanovit zvláštní podporu pro rozvoj nových partnerství, především pak partnerství mezi východem a západem.

3. Konkrétní připomínky

Koordinace programu „Evropa pro občany“ s ostatními programy

3.1 EHSV těší změny zapracované do původního návrhu, které předpokládají lepší spolupráci a koordinaci mezi programem „Evropa pro občany“ a ostatními programy, zejména těmi, které souvisejí se sousedstvím. Podle článku 11 návrhu a za účelem naplnění cílů strategie Evropa 2020 je rovněž nezbytná koordinace s programem Interreg a programy zaměřenými na média a mládež.

3.2 EHSV doporučuje, aby se bez prodlení pracovalo na koordinovaném poskytování informací k programu „Evropa pro občany“ a dalším programům EU, aby měl každý občan možnost dozvědět se na jednom místě o všech možnostech, které má k dispozici. Z veřejné konzultace⁽⁵⁾, kterou provedla Komise, vyplývá, že ne vždy jsou občané dobře seznámeni s druhem činností, jež jsou podporovány v největší míře, nebo s programem, který by měl být využit. Zvláštní pozornost je třeba věnovat mládeži.

3.3 Výbor stejně jako v případě dřívějšího stanoviska žádá, aby byla podstatně vylepšena koordinace, a to například zřízením stále interinstitucionální komory pro otázky aktivního občanství a občanské angažovanosti, v níž by byli seskupeni zástupci různých generálních ředitelství Evropské komise a ostatních orgánů EU⁽⁶⁾.

⁽⁵⁾ Výsledky on-line konzultace provedené Evropskou komisí (2010–2011).

⁽⁶⁾ Úř. věst. C 28, 3.2.2006, s. 29–34.

Finanční hlediska

3.4 Financování programu je naprosto nedostatečné. I s vědomím, že navýšení rozpočtu programu „Evropa pro občany“ znamená v situaci současné krize finanční a politickou výzvu, EHSV trvá na tom, že tento program má naprosto zásadní význam, a upozorňuje, že je skutečně nutné několikanásobně navýšit prostředky, které jsou na něj vyčleněny, jelikož jejich stávající výše není dostatečná k dosažení hmatatelných výsledků na evropské úrovni⁽⁷⁾, a vyvolává zklamání dokonce i u dalších potenciálních autorů projektů. Aktuální výše vyčleněných prostředků může zpochybňovat význam účasti společnosti na rozhodovacím procesu a schopnost politických aktérů dodržet své závazky v oblasti provádění Lisabonské smlouvy.

3.5 Výbor vyzývá, aby byla uvážena otázka, zda je možné vyčlenit na program „Evropa pro občany“ dodatečné prostředky, které by byly čerpány především z prostředků, jež nebyly využity v průběhu programového období v rámci ostatních programů.

3.6 Aby se zajistila široká a inkluzivní účast na tomto programu, nedocházelo k diskriminaci malých organizací či organizací s omezenými finančními zdroji a zlepšila se účinnost a viditelnost programu v rámci Evropy, EHSV doporučuje podporovat rovněž malé projekty, které mají evropský rozměr. Oproti stávajícímu programu by bylo vhodné – zejména u projektů občanské společnosti – snížit minimální prahovou hodnotu jejich rozpočtu a objem spolufinancování, navýšit předběžné financování, zrušit povinnost spolupracovat se zahraničním partnerem a také snížit administrativní zátěž, přičemž je nutné zachovat nezbytnou kontrolu tam, kde je potřebná. V příštím programovém období je třeba organizacím občanů a občanské společnosti zaručit možnost překládat žádosti o granty malého rozsahu, aby samy nemusely investovat několik desítek tisíc eur do spolufinancování. Průměrná částka, se kterou se nyní počítá na projekt a která dosahuje 80 000 eur, vyvolává obavy. Při plánování programu je třeba pozorně vyhodnocovat a taktéž vylučovat další hlediska, kvůli nimž by mohla ustanovení programu diskriminovat některé navrhovatele projektů či cílové skupiny.

3.7 EHSV vyzývá Evropskou komisi, aby uvážila možnost udělovat specifickou podporu nebo vytvořit zvláštní kategorii pro projekty malého rozsahu v členských státech, v nichž je činnost organizací občanské společnosti v oblastech souvisejících s cílem programu obzvláště znevýhodněna nebo v nichž je slabá účast.

3.8 V průběhu nového programového období bude nutné nalézt způsob, jak do uplatňovaného spolufinancování započítávat dobrovolnou činnost⁽⁸⁾.

⁽⁷⁾ Viz poznámka pod čarou č. 6.

⁽⁸⁾ Úř. věst. C 325, 30.12.2006, s. 46–52.

3.9 Posílení občanských činností a hodnot u nové generace Evropanů, to je výzva a úkol, které jsou pro budoucnost EU určující. Kromě jiného EHSV vyzývá Evropskou komisi, aby prostudovala možnost začlenit do programu „Evropa pro občany“ více projektů mládeže, které nejsou prováděny v rámci programu Erasmus pro všechny, zejména pak projektů iniciativy Mládež v pohybu. Projekty zaměřené na podporu společenské odpovědnosti podniků by rovněž mohly představovat nový tematický prvek.

Řízení a správa programu

3.10 Decentralizovaná správa programu je žádoucí, zejména v případě malých projektů zmíněných v odstavci 3.6. Komise se již zavázala, že v co největší míře zapojí zastoupení Komise v členských státech do propagace dotčeného programu⁽⁹⁾, bylo by však vhodné přešetřit možnosti obrátit se na zastoupení jiných struktur na vnitrostátní úrovni, a to včetně otázky řízení různých částí programu. Informování veřejnosti a správa programu jsou doplňkové činnosti. Další řešení by spočívalo ve stanovení možnosti realizovat více malých projektů za využití globálních grantů.

3.11 Správa programu musí být naprosto otevřená a transparentní. EHSV blahopřeje Evropské komisi ke konzultacím, které již provádí v rámci programu. Nicméně vzhledem ke zvláštní povaze programu je třeba stanovit možnost, aby byl do činnosti řídicího výboru programu zapojen Výbor regionů, EHSV a partneři strukturovaného dialogu a byl jim přiznán status experta, plnohodnotného člena, pozorovatele, aktivního pozorovatele či podobný status, anebo aby byla vytvořena formální či neformální interinstitucionální pracovní skupina, jež by se věnovala přípravě ročního programu. Tato ustanovení umožní zavést do praxe myšlenku partnerství a účinné výměny informací již od rané fáze rozhodovacího procesu. Tito zástupci by mimo to měli být zapojeni do všech fází hodnocení programu a jeho dalšího vývoje⁽¹⁰⁾.

3.12 Je třeba odstranit rizika, na něž upozornila občanská společnost, pokud jde o roční priority pracovního programu, krátkodobé činnosti či iniciativy *ad hoc*, které jednostranně nemohou ani zastřít ani omezit základní cíle programu. Občanská společnost by měla mít možnost zvolit si sama náležitá témata svých projektů, která tyto cíle respektují.

3.13 EHSV vyzývá k zavedení systému hodnocení projektů ve dvou etapách. Počet žádostí zamítnutých z důvodu nedostatečného financování je ohromující. V současné době pouze přibližně každý dvacátý projekt se těší podpoře v rámci různých částí programu. Je nepřijatelné, aby v důsledku provádění programu docházelo u žádajících organizací k plýtvání zdroji, které by je poškozovalo a odporovalo základním cílům

programu. Mimo to by bylo vhodné v širší míře zavést lhůty pro předkládání projektů.

3.14 Pokud jde o plánování správních výdajů programu, které se zdají přemrštěné, neboť dosahují přibližně 11 % plánovaného rozpočtu pro celý program, EHSV vyzývá k zohlednění analýzy efektivity nákladů⁽¹¹⁾ a řešení navržených v tomto stanovisku za účelem snížení nákladů, zejména prostřednictvím globálních grantů, systému hodnocení ve dvou etapách atp.

3.15 EHSV doporučuje, aby byla v členských státech, v nichž ještě neexistují kontaktní místa pro program „Evropa pro občany“, taková kontaktní místa bezodkladně zřízena a aby byla posílena jejich činnost a viditelnost.

Efektivnost, udržitelnost a návratnost vzhledem k použitým prostředkům

3.16 Jak uznává Evropská komise a velmi vysoký počet zástupců občanské společnosti, které dotazovala⁽¹²⁾, v budoucnu by měl být program ještě důkladněji propojen s konkrétním rozhodovacím procesem a evropským politickým harmonogramem. EHSV pozitivně pohlíží na to, že jedním z kritérií pro výsledky stanovené v novém programu je počet a kvalita politických iniciativ, které byly vytvořeny v důsledku činnosti, jež program podpořil. Program tedy může podporovat uplatňování článku 11 SEU. Stejně tak EHSV vítá požadavek Komise týkající se výměny osvědčených postupů a shromažďování nápadů v otázce účasti společnosti⁽¹³⁾.

3.17 Všechny akce podpořené v rámci programu musí přinášet výsledky, jež vedou ke konkrétnímu využití, jsou trvalé, udržitelné a co nejvíce viditelné. Takových výsledků musí být dosaženo také během diskusí a krátkých schůzí občanů a rozvíjením vzájemných vztahů. Část akcí předsednictví by se například mohla přeměnit na pravidelná diskusní fóra mezi občanskou společností a orgány EU.

3.18 EHSV doporučuje, aby byla zvýšena dostupnost provozních grantů, zejména pak s důrazem na evropskou úroveň, ale rovněž na úroveň vnitrostátní, neboť právě tyto granty umožňují určité organizaci rozvíjet její celkovou kompetenci, posilovat její schopnosti účastnit se tvorby politik a rychle reagovat na nové výzvy⁽¹⁴⁾. Naproti tomu je časté, že granty na projekty jsou zaměřeny na specifické iniciativy, a zajistit jejich prostřednictvím udržitelnost, institucionální paměť a

⁽⁹⁾ COM(2011) 884 final.

⁽¹⁰⁾ Viz poznámka pod čarou č. 6.

⁽¹¹⁾ Podle stávajícího návrhu Evropské komise se celkový rozpočet programu „Evropa pro občany“ na období 2014–2020 zvýší na 229 milionů EUR, z čehož 206 milionů bude věnováno přímo na opatření realizovaná v rámci programu a 23 milionů na výdaje správního charakteru. Viz příloha dokumentu COM(2011) 884 final – 2011/0436 (APP).

⁽¹²⁾ Výsledky on-line konzultace provedené Evropskou komisí v letech 2010–2011.

⁽¹³⁾ COM(2011) 884 final.

⁽¹⁴⁾ Viz také Evropský parlament, generální ředitelství pro vnitřní politiky, ředitelství D – rozpočtové záležitosti, *Financování nevládních organizací z rozpočtu Evropské unie* (studie), prozatímní znění, 2010.

kvalitu akcí je často složitější. Je zapotřebí ověřit průměrné částky, počet projektů a další ukazatele stanovené v příloze tohoto návrhu. Tyto body nesmějí pro menší organizace znamenat zdroj finanční či správní diskriminace vyplývající z použití vysokých prahů pro spolufinancování či dalších bodů. Bylo by rozumnější žádný neurčovat či stanovit jen nízkou minimální částku v poměru k objemu těchto grantů, aby se tak zvýšil počet těch, kdo je bude čerpat, či trvání přiznané podpory.

3.19 U důvěryhodných partnerů je vhodné široce využít dlouhodobé strukturální pomoci. Je rovněž žádoucí prodloužit maximální trvání projektů, vyžaduje-li to jejich povaha.

4. Další doporučení k návrhům předloženým Evropskou komisí

Tyto pozměňovací návrhy vyjadřují názor EHSV na některé základní aspekty programu. Aby bylo možné zohlednit úvahy vyjádřené v první části a zajistit vnitřní soudržnost textu, bude možná nezbytné provést další úpravy v obsahu návrhu, důvodové zprávě a v příloze návrhu.

4.1 EHSV doporučuje, aby ve čtvrtém bodě odůvodnění byla doplněna nebo odstraněna poznámka, že „evropská občanská iniciativa je jedinečnou příležitostí, jak občanům umožnit podílet se přímo na vytváření právních předpisů EU⁽¹⁵⁾“, neboť může vzbuzovat pochybnosti, pokud jde o uplatňování ostatních ustanovení Lisabonské smlouvy.

4.2 EHSV doporučuje nahradit ve čtvrtém bodě odůvodnění výraz „na úrovni Unie a na nadnárodní úrovni“ výrazem „na úrovni Unie a na nadnárodní úrovni a s ohledem na evropský rozměr na národní úrovni“ v souladu s odstavci 2.3 a 3.6 tohoto stanoviska.

4.3 EHSV vyzývá, aby v desátém bodě odůvodnění byla slova „nadnárodních projektů a činností“ nahrazena slovy „projektů a činností v rámci programu“ v souladu s odstavci 2.3 a 3.6 tohoto stanoviska.

4.4 EHSV navrhuje, aby čtrnáctý bod odůvodnění byl doplněn takto: „ve spolupráci mezi Komisí, členskými státy, Výborem regionů, Evropským hospodářským a sociálním výborem, partnery účastnicími se strukturovaného dialogu a jednotlivými zástupci evropské občanské společnosti“.

4.5 EHSV navrhuje, aby v šestnáctém bodě odůvodnění byly výrazy „které přímo souvisejí s politikami EU“ a „na formování politického programu EU“ nahrazeny výrazy „které přímo souvi-

sejí s politikami prováděnými v otázkách, jež přísluší do pravomoci Evropské unie“ a „na formování politického programu týkajícího se otázek, jež přísluší do pravomoci Evropské unie“.

4.6 Pro upřesnění připomínek uvedených v odstavci 3.13 tohoto stanoviska EHSV doporučuje doplnit druhou větu šestnáctého bodu odůvodnění dodatkem „jakož i výběrem návrhů projektů ve dvou etapách“.

4.7 EHSV navrhuje, aby článek 1 návrhu byl pozměněn takto: globální cíl: „podněcovat evropské hodnoty a evropskou identitu“. Spojení „evropské hodnoty a evropskou identitu“ je širší a obsáhlejší. Tyto změny je nutné provést rovněž v ostatních pasážích návrhu.

4.8 EHSV mimo to doporučuje nahradit v článku 1 slova „na úrovni Unie“ slovy „v záležitostech a otázkách, jež přísluší do pravomoci Unie“ v souladu s připomínkami vyjádřenými výše, a to s cílem potvrdit, že občanská angažovanost je nedělitelná a že o záležitostech týkajících se EU se nerozhoduje pouze na jediné úrovni.

4.9 EHSV doporučuje, aby v čl. 2 odst. 2 byl výraz „na úrovni Unie“ nahrazen výrazem „v záležitostech a otázkách, jež přísluší do pravomoci Evropské unie“ a stejně tak byla pozměněna část věty „a to zvyšováním míry, v jaké občané chápou proces tvorby politik Unie“ tak, aby zněla: „a to zvyšováním míry, v jaké občané chápou proces tvorby politik týkajících se otázek, jež přísluší do pravomoci Evropské unie, a míry jejich účasti na tomto procesu“.

4.10 EHSV doporučuje, aby čl. 3 odst. 2 byl doplněn a pozměněn takto:

- (3) podpora organizací, jejichž činnost slouží obecnému evropskému zájmu nebo má jasný evropský rozměr,
- (4) budování komunit a debaty o otázkách občanství, přičemž je třeba zapojit cílové skupiny za použití internetu a komunikačních technologií či společenských médií a taktéž posilovat evropský rozměr prostřednictvím dalších komunikačních kanálů a prostředků,
- (5) akce na úrovni Unie, a to ve zvláštních a odůvodněných případech. Odůvodnění: akce pořádané na úrovni Unie ne vždy představují přidanou hodnotu, jelikož se jich často účastní pouze již informovaní občané, kteří se angažují v evropských otázkách, a jejich výsledky neospravedlňují zvýšené výdaje, jež tyto akce vyžadují,

⁽¹⁵⁾ Viz poznámka pod čarou č. 13.

- (7) uvažování/debaty o společných hodnotách, jakož i o budoucnosti občanství Unie a možnostech účasti na určité věci,
- (8) iniciativy ke zvýšení povědomí o orgánech EU a jejich fungování, o občanských právech, zejména právech demokratických, stejně jako o procesu utváření politik, především pak politik EU, a to na vnitrostátní úrovni. Tyto iniciativy by měly usilovat o zapojování občanů do procesu utváření politik a do rozhodování na různých úrovních či v různých etapách,
- (11) podpora správních struktur a struktur v členských státech, které slouží k poskytování informací a poradenství v souvislosti s programem,
- (12) nový odstavec: granty pro způsobilé regiony či členské státy, v nichž je přístup k dalším zdrojům pro činnosti související s cíli programu omezen, nebo v nichž míra účasti občanů nedosahuje průměru.

4.11 Co se týče článku 4 návrhu, EHSV zdůrazňuje, že Komise by měla v co největší míře zamítat veřejné zakázky, které nejčastěji vedou k pořádání ambiciózních a nákladných kampaní pro budování vztahů s veřejností, jež jsou ale svou náplní občanům vzdálené. Je třeba zajistit, aby veškeré činnosti byly maximálně otevřené vůči všem účastníkům programu.

4.12 EHSV doporučuje doplnit článek 6 v souladu s tímto stanoviskem, zejména odstavcem 2.6.

4.13 Mělo by se zvážit, zda by nebylo vhodné vypustit v článku 8 ustanovení, podle něhož jsou pro účely programu každý rok definovány nové priority, nebo zmírnit formulaci uvedeného článku.

4.14 EHSV doporučuje doplnit článek 9 následovně: „3. je třeba stanovit možnost, aby byli do činnosti řídicího výboru programu aktivně zapojeni zástupci Výboru regionů, Evropského hospodářského a sociálního výboru a partnerů účastníků se strukturovaného dialogu a byl jim přiznán status experta, plnohodnotného člena, pozorovatele, aktivního pozorovatele či podobný status, anebo aby byla vytvořena formální či neformální interinstitucionální pracovní skupina, jež by se věnovala přípravě ročního programu“.

4.15 EHSV doporučuje doplnit článek 10 následovně: „Subjekty uvedené v článku 9 návrhu musí být široce zapojeny do všech fází hodnocení programu a jeho dalšího vývoje.“

4.16 EHSV navrhuje, aby čl. 14 odst. 2 byl doplněn takto: „pravidelně předkládá zprávu Evropskému parlamentu, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů.“ EHSV doporučuje, aby na začátek čl. 14 odst. 3 bylo doplněno slovo „zejména“ („Komise zejména ...“).

4.17 EHSV navrhuje doplnit kapitolu 2 přílohy („Řízení programu“) tak, aby uváděla, že je možné a žádoucí zapojit do správy různých částí programu zastoupení Evropské komise v členských státech či jiné struktury na vnitrostátní úrovni, o nichž se domnívá, že jsou způsobilé podílet se na jejich správě.

4.18 Co se týče kritérií hodnocení uvedených v příloze, EHSV zdůrazňuje a zvláště podporuje myšlenku, že by bylo třeba zvýšit finanční závazky v zemích či regionech, v nichž jsou zdroje určené na realizaci cílů programu omezené nebo nepřístupné, anebo ve kterých je podle ukazatelů slabá účast.

4.19 Pokud jde o odstavec 2.2.1 k „legislativnímu finančnímu výkazu k návrhům“, EHSV kategoricky odmítá poznámku, že účast malých a středních organizací na programu představuje pro jeho řízení riziko, a doporučuje, aby byla od nyníjska vypuštěna. V souladu s úvahami uvedenými výše je třeba poznamenat, že tato seskupení jsou velmi vhodnými prostředníky pro zajištění účasti občanů a že je nutné je všemi možnými prostředky povzbuzovat k tomu, aby se zapojila do tohoto programu, zejména tím, že jim bude usnadněno předkládat a řídit projekty, přičemž je zapotřebí snížit minimální prahovou hodnotu, jíž musí dosahovat jejich rozpočet, umožnit jim, aby se projektu nemusel účastnit žádný zahraniční partner v případě, že to není objektivně nezbytné, a také snížit objem spolufinancování.

4.20 EHSV požaduje, aby byl přezkoumán počet projektů definovaných v přílohách pro účely různých činností, stejně jako jejich míra financování, a to tak, aby byly zohledněny požadavky vyjádřené v tomto stanovisku s cílem zlepšit dostupnost projektů pro menší a střední organizace, a dále aby byla vytvořena jedna nebo více kategorií specificky určených pro malé projekty, jež jim zajistí lepší dostupnost provozních grantů, prodloužení maximálního trvání projektu, které musí respektovat, atd.

V Bruselu dne 11. července 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o zmrazování a konfiskaci výnosů z trestné činnosti v Evropské unii

COM(2012) 85 final – 2012/0036 (COD)

(2012/C 299/23)

Zpravodaj: **pan DE LAMAZE**

Dne 15. března 2012 se Evropský parlament a dne 4. dubna 2012 Rada, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o zmrazování a konfiskaci výnosů z trestné činnosti v Evropské unii

COM(2012) 85 final – 2012/0036 (COD).

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 28. června 2012.

Na 482. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 11. a 12. července 2012 (jednání dne 11. července 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 142 hlasy pro, nikdo nebyl proti a 5 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV podporuje tuto iniciativu Komise, jejímž cílem je posílení stávajícího evropského legislativního rámce v oblasti zmrazování a konfiskace výnosů z trestné činnosti. Sdílí obavy Evropského parlamentu a Rady a chtěl by připomenout, že organizovaná trestná činnost nabývá na intenzitě a spletitosti, a to především s ohledem na přeshraniční charakter této činnosti a na značné prostředky, jimiž disponuje. Za situace, kdy chybí evropská harmonizace, zločinecké organizace využívají nejbenevolentnějších právních předpisů, a je tedy naléhavě nutné zesílit úsilí vyvíjené na evropské úrovni. Jde tady o bezpečnost občanů Unie, což je cíl, který plně ospravedlňuje zásah ze strany EU v souladu s čl. 5 odst. 3 a článkem 67 Smlouvy o fungování Evropské unie.

1.2 EHSV by ovšem rád upřesnil, že to musí být naplánováno a realizováno při plném respektování vnitrostátních zvyklostí a postupů v této oblasti a s přihlédnutím ke konkrétním citlivým okolnostem, zejména pokud jde o specifika potírané trestné činnosti.

1.3 EHSV zdůrazňuje potřebu globálního, operativního a integrovaného přístupu v této oblasti a vyjadřuje politování nad tím, že tento návrh nezahrnuje *acquis communautaire* týkající se soudní spolupráce a spolupráce vyšetřovacích orgánů. Pro identifikaci a vysledování výnosů z trestné činnosti je nezbytné, aby byly nejprve posíleny pravomoci úřadů pro vyhledávání majetku z trestné činnosti a pravomoci Eurojustu. Kromě toho EHSV vyzývá k podpoře:

— lepší spolupráce – i co se týče používaných prostředků – mezi všemi orgány zabývajícími se sledováním a postihováním

váním obchodu probíhajícího ve velkém měřítku a jeho prevencí;

— společné kultury u všech dotčených profesí;

— průřezového přístupu ve všech generálních ředitelstvích Komise;

— harmonizace daňových systémů a postupů, k níž by mohla přispět strategie Evropa 2020.

1.3.1 EHSV se domnívá, že kromě nezbytné koordinace a systematické výměny informací mezi vnitrostátními úřady pro vyhledávání majetku z trestné činnosti je třeba směřovat k evropské centralizaci v této oblasti, buď prostřednictvím nového zvláštního orgánu, nebo přímo prostřednictvím Eurojustu. Vzhledem k problémům, které organizovaná trestná činnost působí, nestačí k jejímu potírání pouhá spolupráce.

1.4 Účinnost opatření v oblasti zmrazování a konfiskace výnosů z trestné činnosti vyžaduje přijetí komplexního přístupu, jenž by tento nástroj upravoval ve všech jeho rozměrech a více dbal na využití zkonfiskovaného majetku přednostně na sociální účely.

V tomto ohledu zdůrazňuje, že je nezbytné odstranit riziko, že přímý prodej majetku umožní zločineckým organizacím, aby se ho znovu zmocnily.

1.5 EHSV rovněž připomíná, že účinnost boje proti organizované trestné činnosti nesmí být důvodem k jakémukoliv porušení základních práv, jež jsou zakotvena v Listině základních práv, obzvláště pak práva na obhajobu.

2. Obsah návrhu Komise

2.1 Tento návrh, jehož účelem je chránit legální hospodářství před pronikáním organizovaného zločinu, stanoví minimální pravidla pro členské státy, pokud jde o zmrazování a konfiskaci majetku pocházejícího z trestné činnosti, tj. výnosů (včetně nepřímých výnosů) a nástrojů. Jelikož hlavním právním základem návrhu je čl. 83 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie, je jeho působnost omezena na tzv. „eurozločiny“ – vztahuje se i na trestnou činnost spáchanou účastí na zločinném společenství, avšak za podmínky, že již byla předmětem harmonizace na evropské úrovni.

2.2 Tento návrh, který nahrazuje společnou akci 98/699/SVV a část rámcových rozhodnutí 2001/500/SVV ⁽¹⁾ a 2005/212/SVV ⁽²⁾:

— přejímá stávající ustanovení o konfiskaci nástrojů trestné činnosti a výnosů z ní po vydání pravomocného odsuzujícího rozsudku a o konfiskaci majetku v hodnotě výnosů z trestné činnosti (článek 3);

— mění ustanovení týkající se rozšířené konfiskace (článek 4) tím, že stanoví jedinou minimální normu namísto stávajícího režimu alternativních možností. Rozšířenou konfiskaci nelze provést v případě promlčení nebo tehdy, kdy platí zásada *ne bis in idem*.

2.3 Návrh rovněž zavádí nová ustanovení, která umožňují:

— konfiskaci nezaloženou na odsuzujícím rozsudku (článek 5), pokud tento rozsudek nemůže být vyneseno z důvodu smrti či dlouhodobé nemoci podezřelého nebo pokud podezřelý nemůže být v rozumné době účinně stíhán z důvodu útěku či nemoci, čímž vzniká riziko promlčení trestního stíhání;

— konfiskaci majetku převedeného třetí straně, jež si měla být vědoma nezákonného původu tohoto majetku (článek 6);

— preventivní předběžné zmrazení majetku, u něž existuje nebezpečí, že zmizí, pokud nedojde k zásahu. Toto opatření přijaté příslušnými orgány musí potvrdit soud (článek 7);

⁽¹⁾ Rámcové rozhodnutí o praní peněz, identifikaci, vysledování, zmrazení, zajištění a propadnutí nástrojů trestné činnosti a výnosů z ní.

⁽²⁾ Rámcové rozhodnutí o konfiskaci výnosů a majetku z trestné činnosti a nástrojů trestné činnosti.

— vedení finančního šetření majetku dotčené osoby tak, aby mohly být vykonány nevykonané příkazy ke konfiskaci, a to i po skončení trestního řízení (článek 9);

— řádnou správu zmrazeného majetku, aby tento majetek neztratil hodnotu, než bude zkonfiskován (článek 10).

2.4 Tato omezení základních práv ⁽³⁾ jsou kompenzována minimálními zárukami, jejichž cílem je zaručit dodržování presumpce nevin, právo na spravedlivý proces, právo na soudní opravný prostředek a právo být informován, jak jej uplatnit (článek 8).

3. Obecné připomínky

3.1 S ohledem na značné lidské, společenské, hospodářské a finanční náklady, jež organizovaná trestná činnost způsobuje, nepočítaje to, že omezuje práva a svobody občanů a subjektů vnitřního trhu, a oslabuje tak jejich důvěru, EHSV zdůrazňuje zásadní význam konfiskačních opatření v boji proti této činnosti, neboť tato opatření se dotýkají hlavního důvodu její existence, totiž úsilí o dosažení zisku.

3.2 EHSV souhlasí s cílem této iniciativy, jímž je posílení evropského legislativního rámce v této oblasti, na jehož nezbytnost již dlouho upozorňovaly jak Evropský parlament, tak Rada v návaznosti na Stockholmský program. V tomto ohledu vítá, že byla nedávno z podnětu Evropského parlamentu zřízena zvláštní komise, která se zabývá organizovanou trestnou činností, korupcí a praním špinavých peněz, což potvrzuje vůli zařadit boj proti těmto nešvarům mezi nejvyšší politické priority EU.

3.3 EHSV apeluje na to, že je nutné si plně uvědomit vážnou situaci způsobenou krizí a znepokojivý nárůst nezákonných aktivit v EU, a požaduje zintenzívnění harmonizačních opatření mezi jednotlivými členskými státy v oblasti postupování proti zločineckým sítím a nakládání s jejich majetkem.

3.4 V souvislosti s krizí EHSV vyzývá k tomu, aby – z hospodářského a sociálního hlediska – nebyly opomíjeny možnosti, jež skýtá záměr přisvojovat si nelegálně nabyté zisky, jež často představují obrovské částky, s cílem vložit je zpět do oběhu v legálním hospodářství. Kromě toho zdůrazňuje, že boj proti organizované trestné činnosti musí zajistit, aby se pozitivní spirála vyvolaná tímto přístupem mohla opírat o lepší fungování vnitřního trhu díky tomu, že se omezí narušování hospodářské soutěže, jímž trpí podniky provozující legální činnost.

⁽³⁾ Nebo těchto zásad.

3.5 Potřeba globálního, operativního a integrovaného přístupu

3.5.1 Vzhledem k tomu, že pro účinný boj proti organizované trestné činnosti je nezbytný globální přístup, EHSV lituje toho, že harmonizace zmrazování a konfiskace není součástí globálního nástroje zahrnujícího *acquis communautaire*, který byl přijat v rámci bývalého 3. pilíře v oblasti soudní spolupráce a spolupráce vyšetřovacích orgánů, jež se vzájemně doplňují a jsou nedílnou součástí jedné politiky.

3.5.2 EHSV zdůrazňuje, že k účinnosti opatření v oblasti zmrazování a konfiskace výnosů z trestné činnosti je zapotřebí komplexního přístupu, aby se dosáhlo úpravy, jež zohlední všechny rozměry souvisejících problémů a bude věnovat zvláštní pozornost nezbytnému odstranění rizika, že přímý prodej majetku umožní zločineckým organizacím, aby se ho znovu zmocnily.

3.5.3 EHSV požaduje, aby směrnice v zájmu soudržnosti, větší právní jistoty a uspokojivější transpozice a uplatňování evropských předpisů obsahovala odkaz na rozhodnutí 2006/783/SVV o uplatňování zásady vzájemného uznávání příkazů ke konfiskaci a 2007/845/SVV o spolupráci mezi úřady pro vyhledávání majetku z trestné činnosti v jednotlivých členských státech v oblasti vysledování a identifikace výnosů z trestné činnosti.

3.5.4 Opatření v oblasti zmrazování a konfiskace totiž mohou být účinně prováděna pouze v případě, že se budou opírat o stejně tak účinný systém identifikace a vysledování výnosů z trestné činnosti, a to i těch vypraných.

3.5.5 Pokud jde o využití zkonfiskovaného majetku, zdůrazňuje, že je důležité vytvořit mechanismy spolupráce mezi členskými státy, aby se tak podpořila výměna osvědčených postupů mezi příslušnými vnitrostátními orgány.

3.5.6 V tomto ohledu EHSV připomíná, že:

- je třeba usnadnit úřadům pro vyhledávání majetku z trestné činnosti přístup k finančním informacím (zejména k údajům týkajícím se bankovních účtů) ⁽⁴⁾;
- je v zájmu členských států, aby plně využívaly možností Eurojustu, který má nepopíratelný přínos v oblasti přeshraničního vyšetřování a stíhání a může užitečným způsobem usnadnit spolupráci mezi úřady pro vyhledávání majetku z trestné činnosti a soudními orgány;
- je naléhavě nutné posílit pravomoci Eurojustu k vyvíjení iniciativy, obzvláště pravomoc zahajovat vyšetřování;

⁽⁴⁾ Viz zpráva Komise ze dne 12. dubna 2011 vypracovaná na základě článku 8 rozhodnutí 2007/845/SVV.

- je nutné zajistit, aby orgány zabývající se sledováním a postihováním obchodu probíhajícího ve velkém měřítku a jeho prevencí mezi sebou spolupracovaly všemi svými prostředky (elektronické spisy, výměna informací, lidské a materiálové zdroje, odborné znalosti);
- je naléhavě nutné vytvořit společnou kulturu při plnění těchto úkolů v Evropě prostřednictvím výměn mezi zaměstnanci celních, policejních, daňových a soudních orgánů;
- je nezbytné zajistit potřebnou součinnost mezi jednotlivými generálními ředitelstvími Komise, aby se tomu napomohlo;
- je nutné harmonizovat daňové systémy a postupy s cílem zlikvidovat útočiště organizované trestné činnosti v Evropě;
- je zapotřebí provázat potírání organizované trestné činnosti a strategii Evropa 2020.

3.5.7 Úspěšnost a účinnost některých centralizačních opatření přijatých na vnitrostátní úrovni a týkajících se zkonfiskovaného majetku ⁽⁵⁾ mimoto vybízí k tomu, aby byly tyto zkušenosti přeneseny na evropskou úroveň. EHSV proto navrhuje, aby byla kromě nezbytné koordinace a systematické výměny informací mezi vnitrostátními úřady pro vyhledávání majetku z trestné činnosti důkladně prozkoumána možnost evropské centralizace v této oblasti, buď prostřednictvím nového zvláštního orgánu, nebo přímo prostřednictvím Eurojustu. Tato centralizace, i když dnes naráží na otázku sdílení určitých databází, jež je pro členské státy velice citlivá, musí být považována za cíl, i když dlouhodobý, poněvadž k dosažení cílů souvisejících s účinným potíráním organizované trestné činnosti nestačí pouhá spolupráce.

3.5.8 EHSV připomíná, že evropská strategie v oblasti konfiskace nebude moci být plně účinná, pokud nebude zasazena do problematiky celosvětového rozsahu, a vyjadřuje politování nad tím, že se tento návrh nezabývá tímto aspektem, který je přitom zásadní.

4. Konkrétní připomínky

4.1 **K článku 1 návrhu směrnice:** nahradit výraz „v trestních věcech“ výrazem „získaného trestnou činností“.

4.2 **K čl. 2 odst. 1 návrhu směrnice:** Předmět zmrazení a konfiskace

4.2.1 EHSV vítá rozšíření těchto opatření na nepřímé výnosy, jež představuje značný pokrok oproti rozhodnutí 2005/212/SVV.

⁽⁵⁾ Např. AGRASC ve Francii a BOOM v Nizozemsku.

4.3 K čl. 3 odst. 2 návrhu směrnice: Konfiskace majetku v hodnotě výnosů z trestné činnosti

4.3.1 EHSV doporučuje rozšířit ji na majetek použitý ke spáchání trestného činu (tzv. „nástroje“). Domnívá se, že není důvod omezovat toto opatření na výnosy z trestné činnosti. EHSV zdůrazňuje, že pojem „nástroje“ zahrnuje dopravní prostředky použité k přepravě výnosů z trestné činnosti v Unii.

4.4 K článku 4 návrhu směrnice: Rozšířené konfiskační pravomoci

4.4.1 EHSV vítá zjednodušení, které přináší stanovení jediné normy v této oblasti, neboť režim alternativních možností zavedený rozhodnutím 2005/212/SVV má za následek přílišnou rozmanitost ve vnitrostátních přístupech, což neprospívá řádnému uplatňování zásady vzájemného uznávání v této oblasti.

4.4.2 EHSV nicméně hluboce lituje toho, že kritérium nepoměru mezi hodnotou majetku a legálními příjmy již není v popředí⁽⁶⁾, ale že je zde obsaženo pouze implicitně mezi „konkrétními skutečnostmi“, na jejichž základě soud vynese své rozhodnutí (čl. 4 odst. 1). Toto kritérium má totiž rozhodující význam v legislativě těch zemí, jež jsou v boji s organizovanou trestnou činností nejdále. EHSV bere na vědomí rozhodnutí Komise ponechat na soudech v jednotlivých členských státech, zda budou toto kritérium uplatňovat, a žádá Evropský parlament a Radu, aby ho znovu zavedly a vložily do návrhu směrnice za výraz „osoby odsouzené za trestný čin“ formulaci „v míře úměrné jejím legálním příjmům“. EHSV zároveň vyzývá vnitrostátní orgány, aby tomuto kritériu přičky zásadní důležitost.

4.5 K článku 5 návrhu směrnice: Konfiskace nezaložená na odsuzujícím rozsudku

4.5.1 I když se z principiálního hlediska zdá být těžké sladit konfiskaci se skutečností, že dotyčná osoba není volána k odpovědnosti za skutky, na jejichž základě se ke konfiskaci přistoupilo, uznává EHSV praktickou užitečnost takového opatření a podporuje je vzhledem k jeho účinnosti. Toto opatření by mimo jiné usnadnilo vzájemné uznávání se zeměmi, v nichž je uplatňováno zvykové právo a které již používají proces konfiskace v občanském právu.

4.5.2 EHSV se nicméně obává, že zavedení pojmu „dlouhodobá nemoc podezřelého či obviněného“ otevře cestu četným machinacím. Unijní právo umožňuje každé stíhané osobě, aby se nechala zastupovat obhájcem, EHSV proto požaduje, aby odkaz na nemoc nebyl kritériem pro konfiskaci nezaloženou na odsuzujícím rozsudku, a proto žádá, aby byl tento odkaz z návrhu směrnice vyškrtnut (článek 5).

⁽⁶⁾ Toto kritérium bylo jednou ze tří alternativních a/nebo kombinovatelných možností, které stanovilo rozhodnutí 2005/212/SVV (čl. 3 odst. 2 písm. c)).

4.6 K článku 7 návrhu směrnice: Zmrazení

4.6.1 EHSV připomíná, že soudní řízení, a tím i respektování práva na obhajobu, nesmí podléhat výjimkám odůvodněným tím, že na nich závisí účinnost represe.

4.6.2 EHSV se domnívá, že každé zmrazení musí v přiměřené lhůtě potvrdit soudce, příslušný správní orgán však musí mít pravomoc přijmout jakákoliv okamžitá předběžná opatření.

4.7 K článku 8 návrhu směrnice: Záruky v oblasti práva na obhajobu

4.7.1 Tento návrh stanoví minimální procesní záruky a soudní opravné prostředky pro žalovanou stranu, což je v souladu s přístupem, který přijal Evropský soud pro lidská práva, aby mohl případ od případu posuzovat přiměřenost některých opatření omezujících základní právo na vlastnictví – především rozšířené konfiskace, konfiskace nezaložené na odsuzujícím rozsudku a konfiskace majetku třetích stran. Zatímco se zdá zbytečné připomínat právo na spravedlivý proces, je naopak vhodné upřesnit, že veškeré soudní příkazy ke konfiskaci musí být odůvodněny a musí o nich být informovány všechny dotčené osoby.

4.7.2 V souladu s požadavky evropských předpisů týkajících se boje proti praní špinavých peněz EHSV zdůrazňuje, že je v souvislosti s budoucím nástrojem, který je pro tento účel plánován, nutné zajistit, aby měla osoba, jejíž majetek byl zabaven, plné právo na právní pomoc.

4.7.3 EHSV se domnívá, že by stíhaná osoba neměla požívat menších práv než třetí osoba, která příslušný majetek přechovává. Aby se zamezilo jakékoliv nejasnosti v tomto směru, navrhuje EHSV přeformulovat znění odstavce 1 takto: „Každý členský stát přijme nezbytná opatření, kterými zajistí, aby osoby dotčené opatřeními podle této směrnice měly právo na účinnou právní ochranu a aby měly plné právo na právní pomoc. Veškeré soudní příkazy ke konfiskaci musí být odůvodněny a musí o nich být informovány dotčené osoby.“

4.8 K článku 9 návrhu směrnice: Účinný výkon

4.8.1 Cíl zajistit účinný výkon rozhodnutí o konfiskaci, který je sám o sobě legitimní, podle EHSV nemůže opravňovat k provedení „dalších kroků“ po vynesení pravomocného odsuzujícího rozsudku, které by doplnily rozhodnutí soudu. Jedná se o nezbytnou pojistku pro respektování zásad spravedlivého procesu a určování trestů. Přijatelná jsou samozřejmě jediné „dodatečná vyšetřovací opatření při pokračování v účinném výkonu trestu vyneseneho soudním orgánem“.

4.8.2 EHSV připomíná, že vlastní konfiskace může být doplněna odsouzením k úhradě trestněprávní, daňové či celní pokuty s cílem vyvážit riziko podvodu na úkor státu, pokud jde o složení majetku získaného nezákonným způsobem. Navrhuje tedy, aby směrnice stanovila posílení spolupráce mezi členskými státy tak, aby si každý z nich mohl být jist tím, že budou jeho rozsudky vykonány. Takové ustanovení je nezbytnou podmínkou pro účinné stíhání.

4.9 Otázka využití zkonfiskovaných finančních prostředků a jejich navrácení

4.9.1 Otázka využití těchto finančních prostředků, která vůbec není druhořadá, má přímý vliv na celkovou účinnost strategie konfiskace. Vzhledem k tomu, že přímý prodej tohoto majetku často umožňuje, aby se ho oklikou znovu zmocnily zločinecké organizace, EHSV zdůrazňuje význam přednostního přidělování tohoto majetku na sociální účely, jako je tomu v Itálii. Jak připomněl Evropský parlament ⁽⁷⁾, má tento přístup dvojitý přínos – pomáhá předcházet organizované trestné činnosti a podporuje hospodářský a společenský rozvoj.

4.9.2 EHSV považuje za důležitou diskusi, kterou na téma využití výnosů z trestné činnosti na sociální účely zahájilo GR pro spravedlnost. Existují různé možnosti, do nichž musí být zapojeny ústřední orgány členských států a které je třeba prozkoumat a uzpůsobit s přihlédnutím k obětem, obecnému zájmu a povaze samotného zmrazeného majetku.

4.9.3 Nutnost respektovat zásadu subsidiarity a zásadu proporcionality nesmí EU bránit v tom, aby navrhla právní rámec v této oblasti (i obecný). EHSV vyzývá členské státy k tomu, aby si vyměňovaly osvědčené postupy v tomto ohledu.

4.9.4 To vyžaduje, aby byla předem stanovena jasná pravidla pro navrácení zkonfiskovaného majetku. Běžně se totiž stává, že stát, na jehož území byl majetek zabaven, není státem, jemuž má být navrácen. V zájmu spravedlnosti a stanovení jednotných pravidel pro členské státy EHSV požaduje, aby EU objasnila tuto otázku, především s ohledem na rámcové rozhodnutí z roku 2006, podle něhož si mají členské státy tento majetek rozdělit na půl.

V Bruselu dne 11. července 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽⁷⁾ Zpráva o organizované trestné činnosti v Evropské unii z října 2011.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o Evropském námořním a rybářském fondu (zrušující nařízení Rady (ES) č. 1198/2006 a nařízení Rady (ES) č. 861/2006 a nařízení Rady (ES) č. XXX/2011 o integrované námořní politice)

COM(2011) 804 final – 2011/0380 (COD)

(2012/C 299/24)

Zpravodaj: **pan Sarró IPARRAGUIRRE**

Dne 15. prosince 2011 se Evropský parlament a dne 16. ledna 2012 Rada rozhodly, v souladu s článkem 43 Smlouvy o fungování Evropské unie, konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o Evropském námořním a rybářském fondu [zrušující nařízení Rady (ES) č. 1198/2006 a nařízení Rady (ES) č. 861/2006 a nařízení Rady č. XXX/2011 o integrované námořní politice]

COM(2011) 804 final – 2011/0380 (COD).

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 26. června 2012.

Na 482. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 11. a 12. července 2012 (jednání dne 11. července 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 150 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 6 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Výbor je potěšen návrhem Komise a sdílí s Komisí cíle a priority návrhu. EHSV se však domnívá, že v rámci prvního cíle je třeba upřesnit, že rybolov a akvakultura by měly být udržitelné a konkurenceschopné z hospodářského, sociálního a environmentálního hlediska. EHSV kromě toho mezi cíli EMFF (Evropský námořní a rybářský fond) postrádá konkrétní zmínku o odvětví zpracování a uvádění na trh produktů rybolovu a akvakultury.

1.2 V souvislosti s definicí drobného pobřežního rybolovu EHSV opakuje to, co uvedl ve stanovisku k reformě SRP, a vyzývá Radu a Parlament, aby proto návrh Komise rozšířily.

1.3 Výbor souhlasí s cílem odstranit případnou nadbytečnou kapacitu loďstev. Domnívá se, že za tímto účelem je nutné zachování podpor na definitivní zastavení činnosti rybářských plavidel, ovšem za předpokladu, že umožní skutečné přizpůsobení všech segmentů stávajícím rybolovným právním.

1.4 EHSV považuje za nezbytné také zachování podpor na pozastavení činnosti loďstva.

1.5 Výbor pokládá za extrémně důležité podpory určené na posílení vztahů a sdružení výzkumných pracovníků a rybářů,

lidského kapitálu a sociálního dialogu, stimulaci diverzifikace a vytváření pracovních míst, jakož i zlepšení bezpečnosti na palubě. Kromě toho má za to, že by měla být vypracována opatření zaměřená na zapojení mladých profesionálů do odvětví rybolovu, aby se tak napomohlo zmírnění problému nedostatečné generační obměny a věnovala se větší pozornost vytváření a zachování pracovních míst.

1.6 EHSV souhlasí s podporou pro provádění ochranných opatření v rámci SRP, pro omezení dopadu rybolovu na mořské prostředí, pro inovace, pro ochranu a znovuoobnovení biologické rozmanitosti, pro zmírnění změny klimatu, pro zlepšení využívání nežádoucích úlovků a pro zvýšení energetické účinnosti.

1.7 Výbor souhlasí se stanovenými podporami pro vnitrozemský rybolov. Domnívá se však, že by měla být zavedena opatření na podporu prevence vzájemného působení sladkovodní akvakultury a sladkovodního rybolovu.

1.8 EHSV podporuje opatření zaměřená na udržitelný rozvoj akvakultury a rybolovných oblastí a navrhuje ve stanovisku některá zlepšení, jež pokládá za důležitá.

1.9 Výbor vítá opatření související se zpracováním a s uváděním na trh. Považuje však za nezbytné, aby byly podpory, jejichž cílem je vynahradit organizacím producentů skladování produktů rybolovu, zachovány až do konce období uplatňování

EMFF. Zároveň pokládá za nutné zachování mechanismu vyrovnávacích příspěvků za tuňáky určené zpracovatelskému průmyslu. Má za to, že by do konkrétních cílů mělo být zahrnuto zlepšení konkurenceschopnosti zpracovatelského průmyslu, zlepšení podmínek veřejného zdraví a kvality produktů, snížení nepříznivého dopadu na životní prostředí a zvýšení energetické účinnosti, lepší využívání málo využívaných druhů, vedlejších produktů a výmětů, rozvoj, výroba a uvádění na trh nových produktů a používání nových technologií a inovativních metod výroby, otvírání a rozvoj trhů a zlepšení podmínek práce a odborného vzdělávání pracovníků.

1.10 EHSV vítá všechny návrhy týkající se integrované námořní politiky.

2. Souvislosti

2.1 Dne 1. ledna 2013 vstoupí v platnost reforma SRP ⁽¹⁾.

2.2 Finanční stránka stávající SRP je podložena nařízením (ES) č. 1198/2006 o Evropském rybářském fondu, jehož přezkum byl plánován na období před 1. lednem roku 2014.

2.3 V letech 2008–2010 byla integrovaná námořní politika (IMP) financována prostřednictvím řady pilotních akcí a přípravných činností. Komise navrhla pro období 2012 až 2013 nový finanční nástroj.

2.4 Reforma SRP a konsolidace IMP jsou zaručeny novým Evropským námořním a rybářským fondem (EMFF), který vstoupí v platnost dne 1. ledna 2014.

3. Rozbor návrhu

3.1 Cíle a priority

3.1.1 Návrh obecně rozděluje podporu přidělovanou v rámci režimů „sdíleného řízení“, především SRP, a „přímého řízení“, které zahrnuje IMP a doplňková opatření SRP i IMP, a stanoví finanční opatření EU pro provádění:

- a) SRP;
- b) příslušných opatření týkajících se mořského práva;
- c) udržitelného rozvoje rybolovných oblastí a vnitrozemského rybolovu a
- d) IMP.

3.1.2 V souvislosti s definicí drobného pobřežního rybolovu EHSV opakuje to, co uvedl ve stanovisku k reformě. Výbor se domnívá, že není zohledněna realita drobného loďstva v jednotlivých členských státech a že je stanoveno jediné náhodné kritérium, které by mohlo vést k diskriminaci. Z tohoto důvodu EHSV požaduje další kritéria kromě velikosti, která by mohla

být použita na vymezení tohoto druhu vysoce diverzifikovaného rybolovu, jako například čas strávený na moři, vzdálenost od pobřeží, druh používaného rybolovného zařízení či napojení na místní komunitu. Do definice drobného rybolovu by rovněž měl být zahrnut lov pomocí pastí.

3.1.3 EHSV se domnívá, že je vhodné vyjasnit pojmy „samostatně výdělečně činní rybáři“ a „rybáři zaměstnanci“, aby bylo možné přesně určit příjemce jednotlivých opatření EMFF, neboť termín rybář je často používán v souvislosti s různými pojmy: majitelé lodí, samostatně výdělečně činní rybáři, kteří nejsou zaměstnanci atd.

3.1.4 Cílem EMFF je:

- a) podpořit udržitelný a konkurenceschopný rybolov a akvakulturu;
- b) posílit rozvoj a provádění IMP paralelně s politikou soudržnosti a SRP;
- c) podpořit vyvážený územní rozvoj rybolovných oblastí podporující začlenění a
- d) podpořit provádění SRP.

3.1.5 EHSV se domnívá, že v rámci prvního cíle by mělo být upřesněno, že rybolov a akvakultura by měly být udržitelné a konkurenceschopné z hospodářského, sociálního a environmentálního hlediska.

3.1.6 EHSV kromě toho postrádá v popisu uvedených cílů i v prioritách EU konkrétní zmínku o obchodním a zpracovatelském odvětví, neboť se jedná o příjemce aktivit uvedených v návrhu. V této souvislosti vyjadřuje zklamání nad tím, že mezi její cíle nepatří pokrytí investic zaměřených na zaručení zdravotní nezávadnosti a kvality produktů, zlepšení pracovních podmínek a podnikatelského prostředí a podpory rozvoje silné, inovativní a udržitelné průmyslové základny schopné vytvářet pracovní místa a konkurenci na světovém trhu.

3.1.7 Oblast působnosti návrhu budou operace prováděné na území EU s výjimkou výslovných ustanovení uvedeného nařízení.

3.2 Přípustnost žádostí a nezpůsobilé operace

3.2.1 Po určitou dobu nebudou přípustné žádosti hospodářských subjektů, které se dopustily nesrovnalostí v rámci EFF či EMFF, závažného porušení předpisů v souladu s nařízením o nezákonném, neregulovaném a nehlášeném rybolovu (NNN), jsou na seznamu plavidel provádějících rybolov NNN nebo jsou zapojeny do jiných případů nedodržování pravidel společné rybářské politiky představujících vážnou hrozbu pro udržitelný rozvoj dotčených populací.

⁽¹⁾ Stanovisko CESE, Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 183-195.

3.2.2 V rámci EMFF nejsou způsobilé následující operace:

- a) operace zvyšující rybolovnou kapacitu plavidla;
- b) stavba nových rybářských plavidel, vyřazování rybářských plavidel z provozu nebo jejich dovoz;
- c) pozastavení rybolovných činností;
- d) experimentální rybolov;
- e) převod vlastnictví podniku;
- f) přímé vysazování ryb, pokud není výslovně stanoveno jako opatření na ochranu v právním předpisu EU, nebo v případě experimentálního vysazování ryb.

3.2.3 EHSV se domnívá, že zachování podpor na definitivní zastavení činnosti rybářských lodí je nutné, aby bylo možné zahájit seriózní a důslednou restrukturalizaci loďstva EU, ovšem za předpokladu, že tato restrukturalizace umožní skutečné přizpůsobení všech segmentů stávajícím rybolovným právům v rámci hospodářsky, sociálně a environmentálně udržitelného rybolovu. Dále by měla být zahrnuta opatření kompenzující opuštění tohoto povolání ukončením činnosti plavidel, jako je například předčasný odchod do důchodu a paušální náhrady.

3.2.4 Pro zrušení uvedených podpor Komise argumentovala tím, že se jimi nepodařilo vyřešit nadbytečnou kapacitu loďstva Unie, přičemž vycházela ze zprávy Účetního dvora, jež analyzovala, zda přijatá opatření přispěla k přizpůsobení kapacity loďstev stávajícím možnostem rybolovu.

3.2.5 Výbor však došel k závěru, že tato zpráva nezpochybnuje vliv podpor na definitivní zastavení činnosti, nýbrž poskytuje soubor doporučení samotné Komisi a členským státům.

3.2.5.1 Komise doporučuje, aby přijala vhodnější opatření na dosažení rovnováhy mezi kapacitou a možnostmi rybolovu, stanovila účinná omezení kapacity loďstev a ujistila se, že programy převodu rybolovných práv přispívají ke snížení nadbytečné kapacity.

3.2.5.2 Členským státům doporučuje, aby dohlížely na to, že podpory investic do plavidel nepovedou ke zvýšení kapacity, aby zaručily, že programy vrakování budou mít příznivý dopad na udržitelnost vybraných populací ryb a zabránily přidělování veřejných podpor na vrakování nečinných lodí.

3.2.6 Pro vyřešení problému nadbytečné kapacity navrhuje Komise systém převoditelných koncesí. EHSV ve stanovisku

k reformě tento systém odmítl, neboť podpory na definitivní zastavení činnosti by měly být zachovány s cílem snížit případnou nadbytečnou kapacitu.

3.2.7 Dále se EHSV domnívá, že je třeba zachovat podpory na pozastavení činnosti, neboť jsou zásadní pro zlepšení stavu zdrojů, zejména pokud jde o biologický klid, a zároveň jako částečné nahrazení výpadků příjmů rybářů v období pozastavení.

3.2.8 Podpory při pozastavení jsou naprosto legitimní v případech:

- a) výrazného snížení kvót či intenzity rybolovu v rámci víceletých plánů řízení rybolovu;
- b) vypovězení či ukončení dohod o rybolovu a
- c) přírodních katastrof.

3.2.9 Výbor se domnívá, že tyto podpory jsou důležité zejména pro udržení a rozvoj socioekonomické sítě regionů výrazně závislých na rybolovu, neboť jsou určeny jak rejdařům, tak členům posádky a zaručují kontinuitu rybolovu.

3.3 Rozpočtové prostředky v rámci sdíleného řízení a přímého řízení

3.3.1 Rozpočtové prostředky v rámci sdíleného řízení dosáhnou v období 2014 až 2020 výše 5520 milionů eur a budou mezi členské státy rozděleny na základě určených objektivních kritérií uvedených v návrhu. Prostředky v rámci přímého řízení včetně technické pomoci dosáhnou 1047 milionů eur.

3.3.2 Aby měly členské státy přístup ke spolufinancování stanoveném v EMFF, každý z nich vypracuje samostatný operační program provádění priorit EU. Komise schválí operační programy členských států a jejich změny prováděcími akty.

3.4 Opatření financovaná v rámci sdíleného řízení

3.4.1 Udržitelný rozvoj rybolovu

3.4.1.1 Podpora předpokládaná v rámci tohoto režimu přispěje k dosažení těchto priorit EU:

— nastartování inovativního a konkurenceschopného odvětví rybolovu,

— podpora udržitelné akvakultury účinněji využívající zdroje.

3.4.1.2 Všeobecnou podmínkou je, že majitel, který získal podporu na úpravu lodí zabývajících se drobným pobřežním rybolovem s cílem přesunout činnost těchto lodí na jiné odvětví, než je rybolov, či který získal podporu na investice do plavidel za účelem co nejlepšího využití nežádoucích úlovků komerčních populací a zhodnocení nedostatečně využívaných složek úlovků, nebude moci převést loď na třetí zemi mimo EU během alespoň pěti let následujících po datu, kdy příjemce obdržel platbu.

3.4.1.3 EHSV se domnívá, že je potřeba přepracovat bod 3.4.1.2, aby z něj vyplývalo, že lodě, které budou vyvezeny během pěti let od přijetí podpory budou muset poměrnou část uvedené podpory vrátit.

3.4.1.4 **Inovace.** EMFF bude moci podporovat projekty zaměřené na vývoj nebo zavádění nových nebo ve srovnání se současným stavem podstatně zdokonalených produktů, nových nebo zdokonalených postupů, nových nebo zdokonalených řídicích a organizačních systémů.

3.4.1.5 EHSV se domnívá, že by měl být specifikován pojem „současný stav“ a připomíná, že inovace se týkají též sociálních aspektů.

3.4.1.6 Operace financované v rámci inovací musí být provedeny ve spolupráci s vědeckým nebo technickým subjektem uznaným členským státem, který ověřuje výsledky těchto operací.

3.4.1.7 EHSV se domnívá, že ne všechna činnost v oblasti inovací vyžaduje nutně zapojení vědeckého či technického subjektu. Jedním z nejdůležitějších požadavků musí být zlepšení hospodářských výsledků rybářských společností díky této činnosti.

3.4.1.8 **Poradenské služby.** EMFF může podporovat:

- studie proveditelnosti projektů,
- poskytování odborného poradenství v oblasti obchodních a marketingových strategií.

3.4.1.9 Komise navrhuje, aby studie proveditelnosti a poskytování odborného poradenství v oblasti obchodních a marketingových strategií vypracovávaly uznané vědecké či technické subjekty a aby částka za ně vydaná nepřesahovala 3 000 EUR.

3.4.1.10 EHSV se domnívá, že uvedená činnost by měla být rozšířena o soukromé společnosti schopné navrhovat strategické plány obchodního a marketingového charakteru a poskytovat v této souvislosti poradenství a že maximální částka by měla být zvýšena. V každém případě by metoda výpočtu uvedené částky měla být stanovena při definování kritérií výběru projektů.

3.4.1.11 **Partnerství mezi vědci a rybáři.** EMFF může podporovat:

- vytváření sítě nezávislých vědeckých subjektů a rybářů či organizací rybářů,
- činnosti těchto sítí.

3.4.1.12 EHSV považuje za zásadní podporu vztahů mezi vědci a rybáři.

3.4.1.13 **Podpora lidského kapitálu a sociálního dialogu.** EMFF může podporovat:

- celoživotní učení, šíření vědeckých poznatků a inovačních postupů a osvojování nových odborných znalostí, zejména spojených s udržitelným řízením mořských ekosystémů, činnostmi v námořním odvětví, inovacemi a podnikáním;
- vytváření sítí a výměnu zkušeností mezi zúčastněnými stranami, včetně organizací prosazujících rovné příležitosti mezi muži a ženami;
- podporu sociálního dialogu na vnitrostátní, regionální nebo místní úrovni za účasti rybářů a jiných příslušných zúčastněných stran.

3.4.1.14 EHSV uznává snahu Komise o zahrnutí činnosti věnované podpoře lidského kapitálu a sociálního dialogu, vytváření pracovních míst, bezpečnosti a zdraví na palubě rybářských lodí. Domnívá se však, že některé aspekty je třeba vyjasnit či doplnit. Zaprvé by EHSV rád upřesnil, že sociální dialog je proces, jehož se účastní sociální partneři, tedy organizace zastupující zaměstnavatele a zaměstnance. Proto by z odkazu na podporu sociálního dialogu měl být vypuštěn výraz „ostatní zúčastněné strany“. Zadruhé se Výbor domnívá, že kromě rybářů by mezi příjemce těchto podpor měly být zahrnuty i jiné hospodářské subjekty, aby mohly přijímat pomoc jiné osoby pracující v odvětví rybolovu a provádějící doplňkovou činnost: opraváři rybolovných zařízení, zaměstnanci vykládky v přístavech atd. Dále se EHSV domnívá, že by bylo žádoucí podporovat spolufinancování evropských akcí pořádaných evropskými organizacemi z tohoto odvětví, zejména informačních seminářů o vývoji SRP, aby bylo sociálním partnerům umožněno lepší pochopení právních předpisů, aby bylo podpořeno dodržování pravidel a optimalizováno využití fondů. EHSV se rovněž domnívá, že EMFF by měl zahrnovat finanční podporu pro vzdělávání a odbornou přípravu rybářů, jež by je připravila na hledání práce v jiných odvětvích. Uvedená finanční podpora by měla zahrnovat i náhradu za ušlé příjmy během vzdělávání a odborné přípravy.

3.4.1.15 **Usnadnění diverzifikace a vytváření pracovních míst.** EMFF může podporovat:

- zakládání podniků mimo rybolov a
- dovybavení plavidel drobného pobřežního rybolovu za účelem jejich přeřazení na činnosti mimo rybolov.

3.4.1.16 EHSV se domnívá, že by měla být vypuštěna zmínka o drobném rybolovu, aby bylo podpořeno dovybavení jakékoliv rybářské lodě za účelem přechodu na činnosti mimo rybolov.

3.4.1.17 Je překvapivé, že neexistují podpory na vytváření pracovních míst přímo v odvětví rybolovu. EHSV se domnívá, že je nutné přijmout nějaký druh opatření zaměřených na zapojení mladých profesionálů do odvětví rybolovu, aby došlo k částečnému zmírnění jednoho z největších problémů tohoto odvětví, a sice generační obměny.

3.4.1.18 **Ochrana zdraví a bezpečnost na plavidlech.** EMFF bude moci přidělovat podporu rybářům a majitelům rybářských lodí podle programového období, podle rybářského plavidla či podle příjemce, podpora bude určena na investice do lodí či do jednotlivých zařízení, za předpokladu, že investice přesahují standardy vyžadované podle vnitrostátního práva nebo práva EU.

3.4.1.19 EHSV se domnívá, že by nemělo být odkazováno pouze na investice do plavidel, což umožní přijímání podpory též ze strany samotných rybářů či pomocného personálu. Dále by měla být rozšířena škála těchto podpor na celkové vylepšení podmínek na palubě, tedy na předcházení pracovním rizikům, vylepšení pracovních a hygienických podmínek či na studie proveditelnosti těchto investic.

3.4.1.20 Dále by mělo být zrušeno omezení, že podpora může být poskytnuta pouze jednou za programové období.

3.4.1.21 Podpora systémů převoditelných koncesí k rybolovu v rámci SRP. Komise navrhuje poskytování určitých podpor s cílem vytvořit či pozměnit systémy převoditelných koncesí k rybolovu stanovené v SRP. EHSV považuje poskytování těchto podpor za přiměřené v případě, že bude tento systém v SRP skutečně zaveden.

3.4.1.22 EMFF předpokládá podporu pro provádění ochranných opatření v rámci SRP, pro omezení dopadu rybolovu na mořské prostředí, pro inovace související se zachováním biologických mořských zdrojů a pro ochranu a znovuoobnovení biologické rozmanitosti a mořských ekosystémů v rámci udržitelného rybolovu. EHSV souhlasí s těmito podporami a jednoznačně uznává důležitou úlohu, kterou mohou při čištění a zachování mořského prostředí hrát samotní rybáři.

3.4.1.23 **Zmírňování změny klimatu.** S cílem zmírnit dopady změny klimatu bude moci EMFF podporovat investice do plavidel zaměřené na snížení emisí znečišťujících látek nebo

skleníkových plynů a na audity a programy energetické účinnosti rybářských plavidel. Komise naproti tomu navrhuje zrušit podporu na výměnu či modernizaci motorů.

3.4.1.24 EHSV se domnívá, že by mělo být povoleno udělování podpor na výměnu či modernizaci motorů, které by nezvyšovaly kapacitu lodí. Jinak by mohla být ohrožena bezpečnost lodí a samotných členů posádky, nedošlo by ke zlepšení energetické účinnosti a nepříspělo by se ke snížení znečištění.

3.4.1.25 **Kvalita produktů a využívání nežádoucích úlovků.** EMFF bude moci podporovat investice do plavidel zaměřené na zvýšení kvality úlovků a lepší využití nežádoucích úlovků. Podpora bude přidělena nanejvýš jednou za programové období, jedinkrát té samé rybářské lodi či tomu samému příjemci. Bude též možné přidělit podporu rybářským přístavům, místům vykládky a přístřeškům za účelem zvýšení energetické účinnosti, přispění k ochraně životního prostředí, zlepšení bezpečnosti a pracovních podmínek a výstavbě či modernizaci přístřešků s ohledem na zvýšení bezpečnosti rybářů.

3.4.1.26 EHSV považuje za vhodná opatření určená pro rybářské přístavy, místa vykládky a přístřešky s tím, že by měla být rozšířena o podporu investic na skladování a aukci rybářských produktů, tankování, zásobování lodí (voda, led, elektrina atd.), jakož i na elektronické řízení aukčních síní.

3.4.1.27 **Vnitrozemský rybolov.** Za účelem snížení dopadu sladkovodního rybolovu na životní prostředí, zvýšení energetické účinnosti, zvýšení kvality úlovků a zlepšení bezpečnosti či pracovních podmínek může EMFF podporovat rybářská plavidla lovců ve vnitrozemských vodách. Bude též podporována diverzifikace vnitrozemských rybářů a jejich účast na řízení, obnově a monitorování lokalit soustavy Natura 2000. EHSV souhlasí s navrhovanými opatřeními, avšak v souladu se stanoviskem k reformě SRP by Komise měla zavést opatření na podporu prevence vzájemného působení sladkovodní akvakultury a sladkovodního rybolovu.

3.4.1.28 V severnějších oblastech EU se provozuje zimní rybolov pod ledem v jezerech i pobřežních oblastech po dobu až šesti měsíců. Pro podporu z EMFF by měly být způsobilé sněžné skútry a specifické vybavení.

3.4.2 Udržitelný rozvoj akvakultury

3.4.2.1 Podpora předpokládaná v rámci tohoto režimu přispěje k dosažení těchto priorit EU:

— podpora inovativní a konkurenceschopné akvakultury založené na znalostech,

— podpora udržitelné akvakultury účinněji využívající zdroje.

3.4.2.2 EHSV považuje za vhodnou podporu podniků akvakultury bez ohledu na jejich velikost (mikro, malé a střední či velké), domnívá se však, že u velkých podniků akvakultury není třeba přistupovat ke snižování uvedenému v příloze I.

3.4.2.3 Návrh počítá s podporou inovací, investic do akvakultury na otevřeném moři a nepotravinářské akvakultury s cílem podpořit formy akvakultury s vysokým potenciálem růstu, s podporou zpracování, uvádění na trh a přímého prodeje vlastní produkce akvakultury, s podporou zavedení řídicích, pomocných a poradenských služeb pro podniky akvakultury a podporou lidského kapitálu a vytváření sítí.

3.4.2.4 Výbor tyto návrhy podporuje. Ve vztahu k poslednímu bodu a s cílem zlepšit činnost pracovníků akvakulturních farem však EHSV navrhuje, aby byla otevřena konkrétní linie podpor za účelem zlepšení zdravotních a bezpečnostních podmínek pracovníků akvakulturních farem, ať již na moři či na palubě pomocných plavidel akvakultury a dokonce i na pevninských farmách.

3.4.2.5 EHSV navrhuje, aby bylo zrušeno omezení podpor celoživotního učení a šíření vědeckých poznatků a inovačních postupů atd. velkým podnikům, neboť důležitost všech těchto činností vyžaduje, aby neexistovala omezení týkající se velikosti podniků. Domnívá se však, že přednost by měly mít malé a střední podniky.

3.4.2.6 Za účelem zvýšení potenciálu akvakulturních oblastí bude moci EMFF poskytovat podporu na určování a mapování nejhodnějších oblastí, na zlepšení infrastruktur a prevenci závažných škod v akvakultuře.

3.4.2.7 EHSV se domnívá, že je nezbytné podporovat investice na zlepšení infrastruktury domovských přístavů mořské akvakultury nebo míst vykládky a investice do zařízení na vybírání odpadu a znečišťujících předmětů z moře.

3.4.2.8 Povzbuzování nových chovatelů v oblasti akvakultury. EMFF bude moci podporovat zřizování mikropodniků akvakultury novými chovateli, pokud zahájí činnost v tomto odvětví s odpovídajícími odbornými schopnostmi a způsobilostí, zřídí poprvé mikropodniky akvakultury jakožto vedoucí a předloží podnikatelský plán pro rozvoj aktivit v oblasti akvakultury.

3.4.2.9 EHSV navrhuje, aby se podpory tohoto typu vztahovaly na čisté vytvoření pracovního místa jakýmkoliv podnikem akvakultury bez ohledu na to, zda je nový či nikoliv.

3.4.2.10 Za účelem podpory akvakultury s vysokou úrovní ochrany životního prostředí bude EMFF moci poskytovat podporu na pokrytí určitých investic. EHSV se domnívá, že stejně jako v případě rybolovu by bylo nutné zahrnout podporu

investic do snížení emisí znečišťujících látek nebo skleníkových plynů a do programů energetické účinnosti.

3.4.2.11 Kromě toho mohou být poskytnuty podpory na přechod na systémy řízení podniků a auditu z hlediska ochrany životního prostředí a na ekologickou akvakulturu, a akvakulturu poskytující environmentální služby, opatření pro veřejné zdraví a opatření pro zajištění zdraví a dobrých životních podmínek zvířat.

3.4.2.12 EHSV se domnívá, že pro udržitelnost odvětví akvakultury je zdraví zvířat zásadní, proto je toho názoru, že je nutné posílit podporu EMFF v této oblasti. V této souvislosti navrhuje vytvoření a rozvoj sdružení na ochranu zdraví zvířat v akvakultuře po vzoru těch, která již úspěšně fungují v chovu hospodářských zvířat.

3.4.2.13 Návrh počítá s možností udělit podporu na pojištění populací akvakultury, které by pokrývalo určité ztráty. EHSV je toho názoru, že je nutné zahrnout náklady na sběr a likvidaci uhynulých zvířat v chovu, ať již přirozeně či v důsledku nehody atd., jakož i na utracení či pohřbení v daném chovu z veterinárních důvodů a s povolením od správních orgánů.

3.4.3 Trvale udržitelný rozvoj rybolovných oblastí

3.4.3.1 Takto koncipovaná podpora přispěje k dosažení priority EU, která spočívá v posilování vyváženého územního rozvoje rybolovných oblastí podporujícího začlenění a podněcování nárůstu zaměstnanosti a územní soudržnosti. Tyto podpory bude možné poskytnout rybolovným oblastem menším, než jsou oblasti na úrovni NUTS 3⁽²⁾.

3.4.3.2 EHSV považuje za diskriminační, že tyto podpory jsou vyloučeny pro pobřežní obce, které mají více než 100 000 obyvatel, neboť loďstva kotví v rybářských přístavech bez ohledu na velikost populace patřící pod tyto obce.

3.4.3.3 Komise navrhuje aktualizování a posílení místních akčních skupin v oblasti rybolovu (FLAG), které navrhnou integrovanou strategii místního rozvoje, z níž bude patrné socioekonomické složení oblasti s vyváženým zastoupením soukromého sektoru, veřejného sektoru a občanské společnosti.

3.4.3.4 EHSV se domnívá, že za účelem objektivního posouzení výsledků dosavadní práce těchto skupin, jejichž cílem je oživení pobřežních oblastí, je zásadní, aby Komise uvedené posouzení provedla dříve, než se podpory předpokládáné v tomto rámci odrazí v nových fondech.

(2) Viz nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1059/2003 ze dne 26. května 2003 o zavedení společné klasifikace územních statistických jednotek (NUTS), Úř. věst. L 154, 21.6.2003, s. 1 (není k dispozici v češtině).

3.4.4 Uvádění na trh a zpracování

3.4.4.1 Komise plánuje některá opatření související s uváděním na trh a zpracováním, zejména opatření zaměřená na vypracování a provádění plánů produkce a uvádění na trh organizacemi producentů.

3.4.4.2 Přestože EHSV podporuje toto opatření, které přispěje k udržitelnosti zdrojů a konkurenceschopnosti podniků, domnívá se, že je též nutné zavést určitý mechanismus flexibility plánů, neboť se pohybujeme na globalizovaném trhu, kde se mohou podmínky nabídky a poptávky změnit každým okamžikem.

3.4.4.3 Návrh počítá s podporami, které vynahradí organizacím producentů skladování produktů rybolovu uvedených v příloze II nařízení o společné organizaci trhů. Podpora bude postupně snižována a v roce 2019 bude zcela zrušena.

3.4.4.4 EHSV nesouhlasí s tím, že tyto podpory budou postupně snižovány do úplného zrušení v roce 2019, neboť zásadně přispívají ke stabilizaci trhů, a proto se domnívá, že je nutné je zachovat do roku 2020.

3.4.4.5 Výbor konstatoval zrušení vyrovnávacích příspěvků za tuňáky určených zpracovatelskému průmyslu, což je mechanismus, se kterým dosud počítala společná organizace trhů.

3.4.4.6 Tento mechanismus je stanoven jako náhrada za úplné a trvalé zrušení cel společného celního sazebníku na neporcované tuňáky pocházející ze třetích zemí a určené pro zpracovatelský průmysl. Výbor se domnívá, že toto zrušení by jasně znevýhodnilo produkci EU, která by musela konkurovat produktům s nižšími hygienickými a zdravotními požadavky, než mají produkty EU. EHSV proto žádá, aby byl uvedený mechanismus vyrovnávacích příspěvků zachován.

3.4.4.7 EHSV je toho názoru, že podpora soukromého skladování uvedená v návrhu nenahrazuje ani nezaručuje producentům tuňáků přiměřený příjem při snížení cen tuňáka na trhu Unie, což je účel, kvůli němuž byl systém vyrovnávacích příspěvků stanoven.

3.4.4.8 Návrh počítá s možností podpor určených na uvádění na trh.

3.4.4.9 EHSV považuje za nutné, aby tyto podpory byly rozšířeny na návrh a uskutečnění informačních kampaní, jejichž cílem je zlepšení obrazu rybolovu a akvakultury. Kromě toho EHSV navrhuje zařadit nové odstavce, jako je pořádání veletrhů a obchodních akcí v tomto odvětví a účast na nich, činnost

usnadňující přístup k podnikovým inovacím, odborné vzdělávání v oblasti nejpokročilejších technologií a nových či zdokonalených postupů nebo organizačních systémů.

3.4.4.10 Vzhledem k důležité úloze, kterou hrají mezioborové organizace v podpoře a zlepšování uvádění produktů na trh považuje Výbor za vhodné, aby byl podporován nejen vznik takových organizací, ale i jejich fungování, aby mohly vykonávat přidělené pravomoci.

3.4.4.11 EMFF kromě toho bude moci podporovat určité investice v oblasti zpracování produktů. Výbor se domnívá, že by měly být doplněny tyto konkrétní cíle: zlepšení konkurenceschopnosti zpracovatelského průmyslu, zlepšení podmínek veřejného zdraví a kvality produktů, snížení nepříznivého dopadu na životní prostředí a zvýšení energetické účinnosti, lepší využívání málo využívaných druhů, vedlejších produktů a výmětů, rozvoj, výroba a uvádění na trh nových produktů a používání nových technologií a inovativních metod výroby, otvírání a rozvoj trhů a zlepšení podmínek práce a odborného vzdělávání pracovníků.

3.4.5 Nejvzdálenější regiony

3.4.5.1 Návrh počítá s náhradami dodatečných nákladů na produkty rybolovu a akvakultury v nejvzdálenějších regionech – na Azorách, Madeiře, Kanárských ostrovech, Francouzské Guayaně a Réunionu. Výbor se domnívá, že Komise by měla podrobně vysvětlit výpočty, kterými dospěla k rozpisu rozpočtu u každé nejvzdálenější oblasti, a dále by měla zdůvodnit, proč snížila rozpočet Kanárských ostrovů, zatímco rozpočty ostatních nejvzdálenějších regionů byly zvýšeny.

3.4.6 Doprovodná opatření SRP

3.4.6.1 EMFF bude moci udělovat podpory určené na provádění unijního systému kontroly, inspekce a vynucování a na shromažďování, správu a využívání základních biologických, technických, environmentálních a sociálně ekonomických údajů v souladu s nařízením o SRP. EHSV považuje tuto podporu za zásadní pro zaručení kontroly a shromažďování údajů v celé EU, a to i podpory na pracovní inspekce.

3.4.6.2 U mnoha z výše uvedených opatření návrh stanoví omezení na jediné udělení podpory během daného programového období na totéž rybářské plavidlo. Toto omezení by mělo být zrušeno.

3.4.6.3 EHSV se domnívá, že by mělo být zvaženo vytvoření jakéhosi krizového fondu, který by umožnil reagovat na náhlé potřeby tohoto odvětví tak, aby mohla být zavedena pružná naléhavá opatření ve výjimečných situacích, jakými mohou být například přeražení loďstva z důvodu pozastavení či neobnovení dohod o rybolovu, náhlý nárůst provozních nákladů, přírodní katastrofy atd.

3.5 Opatření financovaná v rámci přímého řízení

3.5.1 Integrovaná námořní politika

3.5.1.1 Návrh počítá se souborem podpor, které mají napomoci rozvoji a uplatňování integrované námořní politiky EU za účelem podpory integrovaného řízení námořních a pobřežních záležitostí, přispění k rozvoji meziodvětvových iniciativ, které jsou výhodné pro různá námořní odvětví a odvětvové politiky, podpory udržitelného ekonomického růstu, zaměstnanosti, inovací a nových technologií v rozvíjejících se a perspektivních námořních odvětvích v pobřežních oblastech a podpory ochrany mořského prostředí, zejména jeho biologické rozmanitosti, a chráněných mořských oblastí, jakož i udržitelného využívání mořských a pobřežních zdrojů. EHSV hodnotí navrhovaná opatření příznivě.

3.5.1.2 Dále stanoví soubor podpor na usnadnění provádění SRP a IMP, zejména pokud jde o vědecké poradenství v rámci SRP, o konkrétní vynucovací a kontrolní opatření v rámci SRP, o dobrovolné příspěvky mezinárodních organizací, o poradní sbory, o informace o trhu a o komunikační činnosti. Výbor považuje uvedené podpory za odpovídající.

3.5.1.3 Výbor uznává důležitou úlohu regionálních poradních sborů, jichž se účastní veškeré zúčastněné strany, jakožto poradních orgánů Komise v jednotlivých otázkách souvisejících se SRP. Výbor se proto domnívá, že tato podpora by měla stačit na zaručení jejich správného fungování tak, aby bylo možné zajistit účast všech jejich členů, včetně vědců.

3.5.1.4 EHSV se domnívá, že EMFF by měl financovat budoucí odvětvovou radu pro dovednosti a pracovní místa,

kteřá patří mezi cíle reformy SRP, strategie Evropa 2020 a sdělení Nové dovednosti pro nová pracovní místa⁽³⁾. Kromě toho se domnívá, že by se měl i nadále financovat Poradní výbor EU pro rybolov a akvakulturu; v případě, že by uvedený výbor skutečně zanikl, EHSV žádá vytvoření Poradního sboru pro průmysl, trh a obecné záležitosti.

3.5.1.5 Pokud jde o informace o trhu, Výbor příznivě hodnotí jakoukoli podporu na šíření a rozvoj informací o trhu produktů rybolovu a akvakultury.

3.5.2 Technická pomoc

3.5.2.1 Návrh stanoví udělování podpor na technickou pomoc z podnětu Komise na provádění dohod o udržitelném rybolovu a na účast EU v regionálních organizacích pro řízení rybolovu, jakož i na vytvoření evropské sítě skupin FLAG. Výbor považuje uvedené podpory za zásadní.

3.6 Provádění

3.6.1 Na závěr návrh podrobně popisuje provádění programů podpory jak v rámci sdíleného řízení, tak v rámci přímého řízení, zabývá se prováděcími mechanismy, řídicími a kontrolními systémy ze strany členských států i Komise, jakož i jejich monitorováním, hodnocením, informováním a komunikací.

3.6.2 EHSV schvaluje systémy provádění v obou režimech, neboť obsahují zkušenosti Komise se všemi nezbytnými kroky pro zavedení, provádění, sledování a ukončení programů podpory předpokládaných v rámci SRP a IMP.

V Bruselu dne 11. července 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽³⁾ Viz stanovisko EHSV ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: Nové dovednosti pro nová pracovní místa – Předvídání a zohledňování potřeb trhu práce s potřebných kvalifikací, COM(2008) 868 final, Úř. věst. C 128, 18.5.2010, s. 74.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Propagační a informační opatření na podporu zemědělských produktů: strategie propagace chutí Evropy s vysokou evropskou přidanou hodnotou

COM(2012) 148 final

(2012/C 299/25)

Zpravodaj: **pan KRAUZE**

Dne 30. března 2012 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Propagační a informační opatření na podporu zemědělských produktů: strategie propagace chutí Evropy s vysokou evropskou přidanou hodnotou

COM(2012) 148 final.

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 26. června 2012.

Na 482. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 11. a 12. července 2012 (jednání dne 11. července 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 136 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 10 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Informační a propagační programy EU jsou klíčové pro pomoc evropským výrobcům a pracovníkům vyrovnat se s výzvami stále konkurenčnějšího trhu a zajistit jim dobré postavení na trhu tím, že spotřebitelům vysvětlí normy pro zemědělské výrobky EU přispívající k jejich vysoké kvalitě, dobrým podmínkám zvířat a výrobním standardům a budou stimulovat vývoz.

1.2 Jak EHSV uvedl ve svém předchozím stanovisku k dokumentu COM(2011) 436 final⁽¹⁾, podporuje dva hlavní cíle nové propagační politiky zaměřené na cílový trh: jednak informace pro spotřebitele a vyšší informovanost na trhu EU, jednak podporu vývozu na vnějším trhu.

1.3 K řešení nových krizí a naléhavých situací, které by mohly postihnout toto odvětví a na jejichž řešení by nestačily prostředky vyčleněné v rámci SZP na propagační a informační politiku, je třeba ve finančním rámci pro období let 2014–2020 nalézt nové, dodatečné zdroje. EHSV považuje za klíčové, aby byl navýšen rozpočet na informační a propagační opatření na podporu zemědělských produktů na vnitřním trhu a ve třetích zemích.

1.4 EHSV se domnívá, že by Komise měla vypracovat jasné pokyny pro uchazeče z členských států o vnitrostátní programy, mnohonárodní programy a programy třetích zemí. Také by se

mělo zlepšit hodnocení programů, přičemž je třeba používat přesný hodnotící systém se zvláštními ukazateli. Je třeba, aby na vnitrostátní úrovni i úrovni EU výběr a stanovení preferencí programů provázela vyšší transparentnost. Za účelem zjednodušení postupu by mnohonárodní programy mohly být uchazeči předkládány přímo Komisi. Mnohonárodní programy pokrývající několik produktů by měly být upřednostněny formou příznivějšího schématu financování, jež by poskytlo až 60 % spolufinancování ze strany EU.

1.5 Měla by být zvýšena pružnost, aby ve fázi provádění bylo možné přizpůsobovat programy měnícím se podmínkám na trhu. EHSV podporuje návrh na předložení víceletého rámcového programu s podrobnými informacemi pouze pro první rok v případech, kdy dotyčným programům předchází analýzy trhu a posouzení dopadu, čímž by se umožnilo přesněji nastavit plány na následující roky.

1.6 EHSV zdůrazňuje, že právní předpisy v oblasti propagace by měly ujasnit úlohu značek a vyváženost mezi generickou reklamou a propagací soukromých značek. Měla by být prozkoumána základní myšlenka propagovat výrobky EU prostřednictvím specifických značek. Mělo by být povoleno uvádět původ produktu, a to i tam, kde se nejedná o chráněné označení původu či zeměpisné označení. Koncept původu v EU by bylo možné tlumočit formou zastřešujících sloganů, které neohroží právo spotřebitele být řádně informován.

⁽¹⁾ CESE 1859/2011, Úř. věst. C 43, 15.2.2012, s. 59–64.

1.7 Pokud jde o společný evropský slogan pro opatření zahraničního marketingu, je smysluplné dát na srozuměnou jednotné sdělení, které seskupí a zahrne všechny evropské výrobky pod jedno zastřešující označení. Je nanejvýš důležité vyslat směrem ke spotřebiteli jasné sdělení, které lze snadno rozpoznat.

1.8 EHSV je zastáncem jednotného seznamu způsobilých produktů s cílem zjednodušit postupy. Seznam produktů by se měl rozšířit, aby byla umožněna podpora produktů v rámci jiných režimů jakosti, které šíří povědomí o kvalitě evropských produktů, například celostátních, regionálních či ekologických režimů.

1.9 EHSV považuje za nezbytné vytvořit síť pro výměnu osvědčených postupů mezi odborníky, aby byly zavedeny do praxe dobře strukturované, koordinované mnohonárodní propagační programy a kampaně, a to i prostřednictvím nových technologií. Dále by mělo být prozkoumáno možné využití nových technologií, jehož prostřednictvím by byli propojeni spotřebitelé a výrobci. Bude třeba zamezit tomu, aby zmíněné mechanismy narušily trh či hospodářskou soutěž.

2. Shrnutí sdělení

2.1 Pokud chceme dosáhnout cílů, k nimž směřuje strategie Evropa 2020, je nezbytné podpořit zemědělství, které zabezpečí potravinovou soběstačnost, udržitelné využívání přírodních zdrojů, dynamiku venkovských oblastí stejně jako růst a zaměstnanost. Účinná propagační politika je pro dosažení těchto cílů velmi důležitá⁽²⁾.

2.2 Financování propagačních programů kryje nanejvýš z 50 % příspěvek EU, nejméně 20 % přispívají obchodní sdružení a na zbylou část přispívá členský stát. Nicméně předložení programů v zemích mimo EU často postrádá ambice, takže jejich účinek je slabší a opožděný.

2.3 Sdělení Komise zmiňuje mezery ve stávajících propagačních opatřeních, administrativní zátěž, nerovnováhu mezi přijatými iniciativami v této oblasti a jejich překážkami a uvádí návrhy, jak tyto potíže řešit a zvýšit viditelnost zemědělských výrobků Evropské unie.

2.4 Do budoucna sdělení vytyčuje politice propagace následující cíle:

- vyšší evropská přidaná hodnota,
- přitažlivější politika jistá svým vlivem,
- snadné řízení,
- více součinnosti mezi různými propagačními nástroji.

2.5 Komise ve svém sdělení naznačila hlavní směry, kterými se bude řídit politika propagace.

2.5.1 Širší oblast působnosti

- Iniciativy budou moci provádět nejen profesní oborové organizace, ale rovněž soukromé podniky, pokud navrhnu programy s vysokou přidanou hodnotou pro Evropskou unii.
- Navrhuje se existence pouze jednoho seznamu způsobilých produktů, přičemž by se měl co možná nejvíce shodovat s výrobky, jež jsou součástí politiky jakosti. Součástí činnosti by měly být tematicky zaměřené zprávy a široké využívání nových technologií od výměny osvědčených postupů po usnadnění prodeje výrobků.
- Za účelem zvýraznění evropské totožnosti zemědělských a potravinářských produktů by měla všechna informační a konzultační opatření obsahovat zmínku o evropském původu výrobku. I nadále bude možné uvádět jako hlavní informaci o původu produktů CHOP a CHZO.

— Posouzení dopadů by mělo prozkoumat možnost provádění smíšených programů na vnějším trhu, jež by sestávaly z generické části a z komerční části, v níž by mohly být zastoupeny soukromé ochranné známky.

— Zvýšená podpora se dostane propagaci evropských symbolů jakosti potravin, jako jsou chráněné označení původu (CHOP), chráněné zeměpisné označení (CHZO) a zaručené tradiční speciality (ZTS).

2.5.2 Rozšířené pole působnosti

— Měla by vzniknout čtvrtá složka opatření, jež by spočívala v technické podpoře, která by hospodářským subjektům pomáhala s účastí ve spolufinancovaných programech, zahájením účinných kampaní či rozvojem jejich vlastní vývozní činnosti.

2.5.3 Přezkoumané způsoby intervence

— Tento přezkum se týká mnohonárodních programů, které v současnosti nedosahují požadovaných výsledků. Obchodní návštěvy na vysoké úrovni v třetích zemích za účasti komisaře pro zemědělství a rozvoj venkova a účast Komise na mezinárodních veletrzích budou pokračovat.

2.5.4 Propagace a krize

— Kvůli snížení zdrojů finančního rámce pro období 2014–2020 bude obtížnější získat dodatečné finanční prostředky na informační a propagační opatření reagující na krizi. Je třeba rozhodnout, zda by finanční zdroje pro reakci na úrovni Společenství v případě krize měly vzejít z budoucí politiky propagace či z horizontálních opatření v rámci SZP.

⁽²⁾ CESE, Úř. věst. C 43, 15.2.2012, s. 59–64.

2.5.5 Jednodušší a optimalizované řízení

- Sledování a řízení programů by měly být jednodušší, pružnější a operativnější.

2.5.6 Větší soulad mezi propagačními a informačními opatřeními

- Opatření vedená v oblasti propagace stejně jako další kroky v této oblasti budou více v souladu navzájem a se společnou zemědělskou politikou.

3. Analýza návrhu a připomínky Výboru

3.1 V předchozích stanoviscích EHSV se uvádělo, že s ohledem na výzvy, před nimiž stojí evropská zemědělská politika, je stále důležitější podporovat zemědělsko-potravinářské produkty EU, aby se napomohlo tomu, že budou považovány za produkty s vysokou přidanou hodnotou, a aby se zachovalo vedoucí postavení EU jakožto dodavatele potravin.

3.2 EHSV vyzdvihuje důležitost dvou cílů nové evropské politiky pro toto odvětví: jednak informací pro spotřebitele a povědomí o vysokých jakostních standardech a vysoké přidané hodnotě výrobků na trhu EU, se zdůrazněním vyšších záruk v oblasti výrobních postupů, označování, sledovatelnosti a bezpečnosti potravin a náročnějších ekologických požadavků, požadavků na dobré životní podmínky zvířat a řádné dodržování práv pracujících, jednak podpory vývozu na vnější trh s důrazem na jakost, nutriční a gastronomickou hodnotu, udržitelnost a bezpečnost evropských produktů.

3.3 EHSV pozitivně hodnotí iniciativu Komise přezkoumat stávající evropskou politiku propagačních a informačních opatření, aby byla účinnější, cílenější a ambicióznější.

3.4 EHSV celkově souhlasí s návrhy Komise a hlavními směry uvedenými v jejím sdělení v souvislosti s budoucí politikou propagace zemědělských výrobků zaměřenými na zlepšení konkurenceschopnosti odvětví a zvýšení povědomí o vysokých standardech evropského zemědělsko-potravinářského modelu.

3.5 EHSV poznamenává, že ve sdělení Komise není žádná zmínka o ustanoveních o automatickém či poloautomatickém mechanismu, který by pomohl ekonomikám zasaženým potravinovou krizí překonat ji a který by byl rychlý, účinný, systematický a efektivní. EHSV uznává, že jsou nutná omezení z důvodu současné finanční krize, avšak považuje za klíčové, aby byl navýšen rozpočet na informační a propagační opatření na podporu zemědělských produktů na vnitřním trhu a ve třetích zemích. K řešení nových krizí a naléhavých situací,

kteří by mohly postihnout toto odvětví a na jejichž řešení by nestačily prostředky vyčleněné v rámci SZP na propagační a informační politiku, je třeba včas ve finančním rámci pro období let 2014–2020 nalézt nové, dodatečné zdroje.

3.6 EHSV zdůrazňuje, že programy by měly obsahovat evropskou vizi založenou na přidané hodnotě, jejíž součástí by bylo i zaměření na tvorbu pracovních příležitostí, a domnívá se, že Komise by měla vypracovat jasné pokyny pro uchazeče z členských států o vnitrostátní programy, mnohonárodní programy a programy třetích zemí. Také by se mělo zlepšit hodnocení programů, přičemž je třeba používat přesný hodnotící systém se zvláštními ukazateli. Je klíčové, aby na vnitrostátní úrovni i úrovni EU výběr a stanovení preferencí programů provázela transparentnost. Za účelem zjednodušení postupů by mnohonárodní programy mohly být předkládány přímo Komisi, výběr by měl být urychlen na vnitrostátní úrovni i úrovni EU.

3.7 Co se týká možnosti rozšířit řady příjemců propagačních programů, EHSV se domnívá, že by měly být upřednostněny profesní organizace zemědělsko-potravinářského odvětví, protože právě ty propojují podniky a spolufinancují opatření. Všichni ostatní příjemci by měli být schváleni pouze na základě doporučení oborových profesních organizací.

3.8 Kterékoli oborové profesní organizaci, jež navrhne nějaký program, by se mělo umožnit, aby jej současně zcela či částečně řídila, a to v závislosti na rozsahu iniciativy, kapacitách a zkušenostech, jimiž disponuje. Měla by být zvážena možnost, že by se malým oborovým sdružením z nových členských států umožnilo hlásit se do propagačních programů jednak jako příjemci, jednak jako řídicí orgány, neboť nejlépe znají své tradiční výrobky a způsob, jak je propagovat.

3.9 Seznam produktů spadajících pod tuto právní úpravu by se měl rozšířit, aby byla umožněna podpora všech produktů, které šíří povědomí o kvalitě evropské výroby nebo ho mohou posílit. Pro výrobky vykazující silnou národní identitu by mohlo být výhodné a mělo by být možné používat vnitrostátní označení původu, třebaže se nejedná o chráněné označení původu či chráněné zeměpisné označení. Nicméně Výbor se domnívá, že prováděcí předpisy k těmto návrhům musí být vyvážené snahou o propagaci především výrobků EU.

3.10 Výbor podporuje návrh na vytvoření evropské platformy pro výměnu osvědčených postupů mezi odborníky, které se týkají vývoje a zavádění dobře strukturovaných a koordinovaných mnohonárodních propagačních kampaní do praxe, a to i prostřednictvím využití nových technologií, které v tomto případě mohou být velmi cenné. Je třeba věnovat zvláštní pozornost tomu, aby bylo zajištěno, že využití těchto mechanismů nepovede k narušení trhu či hospodářské soutěže.

3.11 Pokud jde o způsoby, jak zlepšit programy jakosti a navrhnout je tak, aby pokrývaly více zemí, EHSV souhlasí s tím, že tyto mnohonárodní programy by měly mít přednost, protože skýtají skutečně evropský rozměr a vyžadují podporu EU. EHSV je toho názoru, že by Komise měla zvýšit svůj příspěvek, zejména pokud jde o zapojení rozvíjejících se ekonomik.

3.12 EHSV vítá návrh, jehož smyslem je umožnit předkladatelům programu uvádět podrobnosti nejprve pouze pro první rok jeho provádění v případech, kdy dotyčným programům předchází analýzy trhu a posouzení dopadu, čímž se vymezuje potenciál pro dosažení cílů, a poskytnout podrobnosti pro následující roky později. To by zvýšilo flexibilitu programů a jejich schopnost reagovat na signály trhu.

3.13 Jako o doplnění režimů potravinové jakosti zmíněných ve sdělení (CHOP, CHZO a ZTS) by bylo rovněž třeba uvažovat

o dalších režimech jakosti souvisejících například s ekologickým zemědělstvím či regionální jakostí.

3.14 EHSV se domnívá, že právní předpisy v oblasti propagace by měly ujasnit úlohu značek a vyváženost mezi generickou reklamou a propagací soukromých značek, zejména v zemích mimo EU. To by přispělo ke zvýšení účinnosti propagačních kampaní (větší vliv na dovozce a spotřebitele) a posílilo motivaci k účasti podniků, jež ve výsledku spolufinancují tato opatření. Aby byla informace úplná a transparentní, mělo by být povoleno uvádět původ produktu, a to i tam, kde se nejedná o chráněné označení původu či zeměpisné označení. Koncepci původu v EU by bylo možné zprostředkovat formou zastřešujících sloganů, které neohrozí právo spotřebitele být řádně informován.

3.15 Myšlenka na zabezpečení soudržnosti jednotlivých propagačních programů z hlediska rozpočtu si v souvislosti se snahou o zjednodušení zaslouží podporu.

V Bruselu dne 11. července 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 1098/2007 ze dne 18. září 2007, kterým se zavádí dlouhodobý plán pro populace tresky obecné a lov těchto populací

COM(2012) 155 final — 2012/0077 (COD)

(2012/C 299/26)

Samostatný zpravodaj: **pan Seppo KALLIO**

Dne 18. dubna 2012 se Evropský parlament a dne 24. dubna 2012 Rada, v souladu s čl. 43 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 1098/2007 ze dne 18. září 2007, kterým se zavádí dlouhodobý plán pro populace tresky obecné a lov těchto populací

COM(2012) 155 final – 2012/0077 (COD).

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 26. června 2012.

Na 482. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 11. a 12. července 2012 (jednání dne 11. července), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 141 hlasy pro, 10 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV je velmi potěšen úspěchem plánu pro populace tresky obecné v Baltském moři a má za to, že je velmi důležité, aby byl plán prodloužen.

1.2 EHSV má za to, že navrhované změny článků 4, 5 a 8 a čl. 29 odst. 2 až 4 jsou přijatelné technické změny nezbytné za účelem souladu se SFEU.

1.3 EHSV není zastáncem toho, aby byla na Komisi přenesena legislativní pravomoc stanovovat míry úmrtnosti způsobené rybolovem, jak se navrhuje v článcích 27 a 29a. EHSV se domnívá, že je výsadním právem Rady přijímat rozhodnutí v této oblasti podle čl. 43 odst. 3 SFEU.

2. Úvod

2.1 Podle zpráv Mezinárodní rady pro průzkum moří (ICES) byly populace tresky v Baltském moři počátkem prvního desetiletí 21. století loveny v nadměrném množství. V subdivizích ICES 25-32 klesla populace tresky obecné v důsledku míry úmrtnosti způsobené rybolovem ve východní části Baltského moře na úroveň, jež hrozila kolapsem. Populace tresky v západní části Baltského moře – v subdivizích ICES 22-24 – na tom byly trochu lépe, avšak výnos populace byl jednoznačně pod svým dlouhodobým potenciálem. Právě proto byl nařízením Rady (ES) č. 1098/2007 ze dne 18. září 2007 zaveden víceletý plán pro populace tresky obecné v Baltském moři a lov těchto populací. Plán měl zajistit, že bude možné lovit populace tresky obecné

v Baltském moři za podmínek udržitelných z hospodářského, environmentálního a sociálního hlediska.

2.2 K dosažení tohoto cíle zavádí plán pravidla pro stanovení ročních rybolovných práv pro tuto populaci, pokud jde o celkový přípustný odlov (TAC) a intenzitu rybolovu. Tato pravidla zahrnují také parametr úmrtnosti způsobené rybolovem, který se stanoví na základě ročních vědeckých doporučení a používá se k určování životnosti populace. Článek 27 nařízení vedle toho stanoví, že Rada kvalifikovanou většinou určí míry úmrtnosti způsobené rybolovem, na základě návrhu Komise, tak aby bylo zajištěno, že cílů stanovených v plánu týkajících se řízení bude dosaženo. Článek 26 umožnil Radě, aby plán upravila za účelem zajištění splnění cílů.

2.3 Provádění plánu bylo úspěšné. Míra úmrtnosti způsobená rybolovem obou populací tresky v Baltském moři je pod cílovou úroveň současného plánu. Míra úmrtnosti způsobená rybolovem v případě populace tresky obecné ve východní části Baltského moře je rovněž pod úroveň maximálního udržitelného výnosu (MSY) a její reprodukcující se populace se od zavedení plánu téměř zčtyřnásobila. V případě západní části Baltského moře byl vývoj pozvolnější, ale postupuje jednoznačně správným směrem.

3. Návrh Komise

3.1 Cílem návrhu Komise je změna nařízení Rady (ES) č. 1098/2007 ze dne 18. září 2007, kterým se zavádí víceletý plán pro populace tresky obecné v Baltském moři a lov těchto

populací. Tento akt byl přijat před vstupem Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU) v platnost, a měl by proto být změněn v souladu s novou Smlouvou.

3.2 Článek 290 SFEU stanoví, že legislativním aktem lze na Komisi přenést pravomoc přijímat nelegislativní akty s obecnou působností, jimiž se doplňují nebo mění některé prvky legislativního aktu, které nejsou podstatné. Komise navrhuje, že rozhodovací postup podle článků 26 a 27 uvedeného nařízení by tak měl být převeden do systému přenesených pravomocí, které bude vykonávat Komise za účelem monitorování plánu a cílů v oblasti míry úmrtnosti způsobené rybolovem.

3.3 Podle plánu je třeba provést hodnocení dopadu řídicích opatření na dotčené populace a na dotčená loviště každé tři roky. V důsledku omezené dostupnosti příslušných údajů nezbytných k provedení řádného posouzení je tento požadavek velmi obtížné splnit. Podle vědeckého stanoviska lze úplné hodnocení tříletého provádění plánu provést až po 5 letech od zavedení plánu. Harmonogram hodnocení plánu by měl být tudíž pozměněn.

3.4 Komise rovněž navrhuje, aby jí byly uděleny prováděcí pravomoci potvrdit, zda jsou splněny podmínky stanovené v článku 29 týkající se vyčleňování určitých Baltských oblastí z působnosti opatření.

3.5 Vedle toho se Komise a členské státy zavázaly, že u vyčerpaných populací dosáhnou nejpozději do roku 2015 maximálního udržitelného výnosu (MSY), tento cíl však není v plánu uveden. Aby se zabránilo jakékoliv nejednoznačnosti v plánu, měl by do něj být odkaz na MSY začleněn.

3.6 Články 5 a 8, které stanoví celkový přípustný odlov (TAC) u populací tresky obecné a maximální počet dnů strávených mimo přístav, by měly být odpovídajícím způsobem změněny, aby bylo jasné, že u dotčeného postupu se jedná o postup stanovený ve Smlouvě.

4. Konkrétní připomínky

4.1 EHSV je velmi potěšen úspěchem plánu pro populace tresky obecné v Baltském moři a má za to, že je velmi důležité, aby byl plán prodloužen.

4.2 Návrh Komise v článku 4 upravuje cíle plánu. EHSV má za to, že navržený odkaz na maximální udržitelný výnos (MSY) je v souladu se společnými cíli EU pro populace ryb.

4.3 Komise navrhuje pozměnit článek 5 a článek 8 plánu a nahradit rozhodování Rady kvalifikovanou většinou

rozhodováním, které bude v souladu se Smlouvou. Jde o úpravy technického charakteru, jež odrážejí změnu rozhodovacích postupů zavedenou SFEU.

4.4 Pokud jde o článek 26, navrhuje Komise, aby se hodnocení plánu provádělo v pětiletých intervalech. EHSV akceptuje uváděné důvody, avšak podotýká, že s ohledem na plán a posouzení stavu populací prováděná ICES by měl být stav populací tresky obecné monitorován každý rok.

4.5 Vzhledem ke stávajícímu rozhodovacímu postupu navrhuje Komise změnu v čl. 29 odst. 2 až 4, aby bylo možné udělovat výjimky v souvislosti s limity pro odlov. Podle návrhu by Komise potvrzovala výjimky každý rok prostřednictvím prováděcích aktů a výbor složený ze zástupců členských států by prováděl hodnocení a vydával zprávu. EHSV souhlasí s rozšířením pravomocí Komise v této oblasti, avšak zdůrazňuje, že návrhy rozhodnutí by měly být monitorovány dostatečně včas, aby mohly být provedeny ještě před následujícím rybolovným obdobím.

4.6 Návrh pozměňuje články 27 a 29, s cílem udělit Komisi pravomoci k přijímání aktů v přenesené pravomoci. EHSV se k této otázce vyjádřil v dřívějších stanoviscích⁽¹⁾. Uvádí v nich, že pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci musí podléhat časovému omezení. Navíc by tyto akty měly být omezeny pouze na oblasti, v nichž musí být rozhodnutí přijímána co nejrychleji.

4.7 Návrh obsažený v článku 29a udělit Komisi pravomoc k přijímání aktů na základě článků 26 a 27 by významně pozměnil zásady tvorby rybářské politiky EU. Přenášení pravomoci lze odůvodnit stávajícím pomalým společným rozhodováním Komise a Parlamentu. EHSV má za to, že nejdříve by snaha o řešení tohoto problému měla jít směrem vyjasnění rozdělení pravomocí mezi Parlamentem a Radou, v souladu s čl. 43 odst. 2 a 3 SFEU. EHSV je toho názoru, že míra úmrtnosti způsobená rybolovem stanovená podle článku 27 plánu přímo souvisí s vymezováním a přidělováním rybolovných práv, tzn. že spadá pod výlučnou pravomoc Rady, v souladu s čl. 43 odst. 3 SFEU.

4.8 Plán pro populace tresky obecné je také navržen tak, aby zajistil stabilní rybolovná práva, na jejichž základě budou moci rybářské společnosti s jistotou rozvíjet svou rybolovnou činnost. EHSV se obává, že pokud bude na Komisi přenesena pravomoc změnit cílovou míru úmrtnosti způsobenou rybolovem, na jejímž základě se stanovují kvóty pro odlov, v krátkodobém horizontu by to mohlo vést k rychlé změně kvót pro odlov, která by měla negativní dopady na rybářský průmysl.

⁽¹⁾ CESE, Úř. věst. C 107, 6.4.2011, s. 33–36, a CESE, Úř. věst. C 43, 15.2.2012, s. 56–59.

4.9 Dalším důvodem pro to, aby si Rada ponechala rozhodovací odpovědnost za cílové míry úmrtnosti způsobené rybolovem uvedené v plánu, je změna zásad, z nichž vycházejí vědecká stanoviska, z jednoho roku na druhý. Vědecká stanoviska nezohledňují potřebu socioekonomické stability. Úprava zásad nebo metod výpočtu může výrazně ovlivnit výslednou cílovou míru úmrtnosti způsobenou rybolovem doporučenou výzkumnými pracovníky, aniž by došlo k nějakým výrazným změnám, pokud jde o rybí populaci.

4.10 EHSV také upozorňuje na stávající snahy o rozvoj společného modelu regulace tresky obecné a pelagických druhů v Baltském moři. Plán založený na tomto modelu v konečném měřítku nahradí víceletý plán pro populace tresky obecné v Baltském moři, a není tedy třeba provádět jiné než nezbytné úpravy stávajícího plánu, který prokazuje pozitivní výsledky.

V Bruselu dne 11. července 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Vysoce výkonná výpočetní technika: evropská pozice v celosvětovém závodu

COM(2012) 45 final

(2012/C 299/27)

Zpravodajka: **paní CAÑO AGUILAR**

Dne 18. dubna 2012 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodl/a konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Vysoce výkonná výpočetní technika: evropská pozice v celosvětovém závodu

COM(2012) 45 final.

Specializovaná sekce Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 25. června 2012.

Na 482. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 11. a 12. července 2012 (jednání dne 11. července), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 143 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 3 členové se zdrželi hlasování.

1. Shrnutí a doporučení

1.1 Výbor v zásadě souhlasí se sdělením Komise a rozhodně podporuje jeho cíle. Vysoce výkonná výpočetní technika (HPC) je předpokladem pro nové poznatky a základem pro vývoj celé řady nových výrobků, postupů a služeb.

1.2 HPC je součástí digitální agendy a stala se nepostradatelným nástrojem v rámci moderního spektra výzkumu a vnitrostátních ekonomik, k němuž patří mj. politiky v oblasti energetiky, klimatu, zdraví, ekonomiky, společnosti a obrany. HPC má klíčový význam pro strategii Evropa 2020.

1.3 Výbor podporuje další vývoj evropského ekosystému HPC a výzkumnou infrastrukturu PRACE, která již byla za tímto účelem vytvořena a která musí zajišťovat širokou a rovnoprávnou dostupnost zdrojů HPC za rovných podmínek pro všechny potenciální uživatele/aktéry v EU, zejména ty z univerzit a malých a středních podniků.

1.4 Vedle smluvněprávní a finanční stránky výkonného ekosystému HPC jsou pro rozvoj HPC důležité dva stejně významné úkoly: jednak rozvoj hardwaru pro počítače další generace, tzv. počítače s exa-kapacitou, jednak rozvoj a šíření velmi náročných nástrojů, tedy softwaru, jenž je nutný pro jejich používání. Oběma těmito úkolům je třeba přikládat stejný význam.

1.5 EHSV proto podporuje návrh zdvojnásobit dosavadní výši investic v Evropě do oblasti HPC na zhruba 1,2 miliardy

eur ročně. Tento nárůst by znamenal zvýšit stávající výdaje o dalších 600 miliónů ročně, které by měla nést zejména EU, členské státy a průmysloví uživatelé. To je s ohledem na HDP částka odpovídající ostatním světovým regionům. Zhruba polovina těchto dodatečných zdrojů by měla být použita na zadávání zakázek v oblasti systémů a testovacích zařízení HPC, druhá polovina rovným dílem na odbornou přípravu pracovních sil a na rozvoj a rozšíření softwaru HPC.

1.6 Za tímto účelem je na jedné straně nutná spolupráce mezi výzkumnými institucemi/univerzitami a průmyslem. Dle názoru Výboru jsou k tomu obzvláště vhodným a již osvědčeným nástrojem partnerství veřejného a soukromého sektoru. V jednotlivých případech lze zvážit využití zadávání veřejných zakázek v předobchodní fázi, nemělo by však být Komisí v žádném případě závazně ukládáno jako jediná možnost.

1.7 Na druhé straně je k tomu zapotřebí značných finančních prostředků ze strany členských států a EU. Ty jsou třeba jednak bezprostředně pro výše uvedené úkoly vývoje výkonného ekosystému HPC, jakož i nepřímě pro vzdělávání potřebných vysoce a středně kvalifikovaných odborných pracovníků, tedy pro univerzity a jejich zaměstnance.

1.8 Výbor vyzývá Radu a členské státy, aby vzhledem k hospodářské a finanční krizové situaci neopomněly výše uvedená opatření nutná pro HPC, jež jsou zapotřebí právě pro posílení hospodářské síly a konkurenceschopnosti. Pokud by k tomu došlo, byl by to začátek nebezpečného propadu.

1.9 Výbor se domnívá, že nejvýznamnější prioritou je dostupnost konkurenceschopného a výkonného systému HPC v Evropě a pro Evropu. Tento cíl neznamená provádění protekcionistické průmyslové politiky. Snahy by spíše měly směřovat k tomu, aby se know-how, příslušná pracovní místa a příslušné rozhodovací úrovně nezbytné pro vývoj a využívání HPC udržely či vytvořily také v Evropě. Z další spolupráce s dosavadními technologicky nejvyspělejšími podniky, jež působí nebo jsou zapojeny do výzkumu a vývoje i v Evropě, a s evropskými podniky disponujícími nejaktuálnějšími odbornými znalostmi ve specifických HPC oblastech, by mohl současně vzniknout kritický potenciál, který by konkuroval budoucí očekávané vedoucí pozici Číny na trhu.

2. Shrnutí sdělení Komise

2.1 Sdělení Komise vyzdvihuje strategický charakter vysoce výkonné výpočetní techniky (*High-Performance Computing* neboli HPC, termín se v tomto sdělení používá jako synonymum anglických výrazů *high-end computing*, *supercomputing*, *world-class computing* pro účely jejich odlišení od výrazů *distributed computing*, *cloud computing* a *compute servers*). Navazuje na sdělení o infrastrukturách IKT pro elektronickou vědu a na závěry Rady, v nichž Rada vyzvala k dalšímu rozvoji „počítačových infrastruktur“, jako je partnerství pro vyspělou výpočetní techniku v Evropě (PRACE www.prace-ri.eu), a rovněž k tomu, aby se sdílely investice do vysoce výkonné výpočetní techniky v rámci projektu PRACE.

2.2 Sdělení rovněž vyzývá členské státy, průmysl a vědeckou obec, aby ve spolupráci s Komisí zvýšily společné úsilí a do roku 2020 zajistily vedoucí postavení Evropy v poskytování a využívání systémů a služeb HPC.

2.3 Pokrok v oblasti systémů HPC umožnil účinněji řešit významné společenské a vědecké problémy, jako je například včasné rozpoznání a léčba chorob, objasnění funkcí lidského mozku, předpovídání vývoje klimatu nebo prevence katastrof, ale i potřeba průmyslu provádět inovace výrobků a služeb.

2.4 Stávající úkoly v oblasti vývoje ještě účinnějších systémů HPC nelze vyřešit pouhou extrapolací, pro jejich řešení je třeba radikálních inovací v mnoha výpočetních technologiích. To průmyslovým a akademickým subjektům v EU nabízí příležitost, aby v dané oblasti zaujaly nové postavení.

2.5 Na nákup systémů HPC vydává EU mnohem méně finančních prostředků než jiné regiony (ve srovnání s USA pouze polovinu, přičemž úroveň HDP je v obou oblastech podobná). Objem a výkon počítačových systémů, které jsou v EU k dispozici, je tudíž ve srovnání s jinými částmi světa příliš nízký a rozpočty pro výzkum a vývoj vysoce výkonné výpočetní techniky jsou nízké.

2.6 Další aspekty sdělení se týkají:

- *partnerství pro vyspělou výpočetní techniku v Evropě (PRACE)*;
- *zkušenost Evropy v rámci dodavatelského řetězce*;
- *výhody, které Evropa získá opětovným zapojením do závazku v oblasti vysoce výkonné výpočetní techniky*;
- *naléhavé úkoly*;
- *akční plán v oblasti HPC pro Evropu*;
- *správa na úrovni EU*;
- *zadávání veřejných zakázek v předobchodní fázi a slučování zdrojů*;
- *další vývoj evropského ekosystému HPC*.

3. Obecné připomínky Výboru

3.1 Všeobecný souhlas

3.1.1 Výbor v zásadě souhlasí se sdělením Komise a rozhodně podporuje stanovené cíle. Vysoce výkonná výpočetní technika (HPC) je základem pro vývoj celé řady nových výrobků, postupů a služeb. Jedná se nejen o jednu z nejvýznamnějších klíčových technologií, nýbrž je také předpokladem pro výzkum komplexních systémů. HPC je tedy klíčovou součástí strategie Evropa 2020.

3.1.2 Prostřednictvím vývoje a využívání stále účinnějších počítačů se HPC v posledních desetiletích stala významným třetím pilířem výzkumu a vývoje, který nejen doplňuje dva klasické pilíře experimentování (včetně demonstrace a kontroly) a teorie, ale rovněž získává rostoucí význam sám o sobě. Tímto způsobem vzniklo nové vědecké odvětví: simulační věda. HPC je kromě toho důležitým nástrojem pro získávání komplexnějších údajů, jakož i pro analytické a prognostické systémy. HPC je rovněž součástí digitální agendy a stala se nepostradatelným nástrojem v rámci moderního spektra výzkumu a vnitrostátních ekonomik, k němuž patří mj. politiky v oblasti energetiky, klimatu, zdraví, ekonomiky, společnosti a obrany.

3.2 Superpočítače

Rozhodujícím hardwarem pro HPC jsou tzv. superpočítače, jež se vyznačují dvěma charakteristickými znaky:

- jejich plné účinnosti lze dosáhnout pouze prostřednictvím simultánního, tedy paralelního využití velkého počtu jednotlivých počítačů (procesorů). Superpočítače jsou integrovány prostřednictvím zhruba miliónu jednotlivých procesorů. Aby bylo možné optimálně využít tyto maximálně komplexní počítačové nástroje, je nutné disponovat vysoce pokročilým a komplexním softwarem a vyškolenými uživateli, aby je uměli používat. Tento úkol vysoce specializovaného vývoje byl doposud z velké míry podceněn;

— potřeby elektřiny pro fungování ještě výkonnějších počítačů narůstají až do rozměrů, jimiž podle současných údajů nelze disponovat. Pokud by nebyly vyvinuty zcela nové složky, jež by z 99 % (!) snížily potřeby energie, potřeboval by superpočítač nové generace (počítače s exa-kapacitou) pro své fungování nejméně jednu vlastní elektrárnu, která by vyráběla 1 000 MW. Snížení spotřeby elektřiny na realistické parametry je obrovskou výzvou, která se zdá být jen obtížně dosažitelná.

3.3 Aspekty politiky podpory EU

Výbor poukazuje na to, že sdělení, jež je předmětem stanoviska, se zabývá spíše než vědeckými a technickými výzvami aspekty, jež dle názoru Komise vyžadují politiku podpory a rozvoje, což je důvodem předložení návrhů týkajících se nástrojů pro její dosažení. Výbor má však k tomuto námitky a doporučuje provést další kolo konzultací (viz odstavec 4.4).

3.4 Rovnováha mezi hardwarem a softwarem

Jedním z nejdůležitějších doporučení Výboru je více poukázat na aspekty softwaru jako na stejně důležitou část problému a nalézt řešení, zejména pokud jde o rozvoj, vyzkoušení a šíření potřebných programů určených uživatelům. Existuje značná nutnost výzkumu, vývoje, vzdělávání a odborné přípravy pro různé úrovně systémů kvalifikace a systémů uživatelů. To vyžaduje dostatečnou podporu příslušných opatření na univerzitách, ve výzkumných střediscích a v odvětví průmyslu. Výbor doporučuje, aby Komise tento nedostatek napravila.

3.5 Kvalifikování zaměstnanců – univerzity a vybavení

Základní překážkou je v tomto ohledu odborná příprava a dostupnost dostatečně kvalifikovaných zaměstnanců, viz např., http://www.hpcwire.com/hpcwire/2012-04-04/supercomputing_education_in_russia.html, a to nejen pro nutné úkoly v oblasti V+V, ale také za účelem účinného využití systémů HPC. Řešení těchto témat musí být součástí opatření podpory. Jedním z pro toto rozhodujících předpokladů jsou univerzity disponujícími dostatečnými finančními a lidskými zdroji, na nichž bude vyučovat a provádět výzkum dostatečné množství mezinárodně uznávaných softwarových odborníků a vývojových inženýrů, a na nichž bude poskytováno vysoce kvalitní vzdělávání zakládající se na zkušenostech z výzkumu a vývoje.

3.6 Evropský ekosystém HPC: platforma PRACE

3.6.1 Co je PRACE?

Potřebu evropské infrastruktury pro HPC, která by byla přístupná všem partnerům, uznali a propagovali v roce 2005 provozovatelé a uživatelé vnitrostátních středisek HPC. Zástupci nejprve 14 evropských států založili partnerství PRACE s cílem podporovat, využívat a dále rozvíjet HPC v Evropě.

To vedlo k začlenění HPC jako jedné ze zvolených výzkumných struktur do prvního seznamu ESFRI⁽¹⁾. Po vytvoření právních, finančních, organizačních a technických předpokladů bylo v roce 2010 založeno PRACE AISBL (mezinárodní nezisková organizace) se sídlem v Bruselu, aby uživatelům všech partnerů nabízelo přístup k pěti nejvýkonnějším národně koncipovaným systémům HPC v Evropě. PRACE má už 24 členů, mj. i z Izraele a Turecka. V rámci sedmého rámcového programu je PRACE finančně podpořeno ve třech projektech, týkajících se zejména prací na přenášení, optimalizaci a rozšiřování aplikací, jakož i intenzivního školení a vzdělávání uživatelů. V současné době přislíbily čtyři partnerské státy (Německo, Francie, Itálie a Španělsko) zvýšení výpočetních výkonů v hodnotě po 100 milionech eur. Udělování uživatelských kontingentů probíhá v rámci panevropského procesu vzájemného hodnocení prostřednictvím nezávislého vědeckého řídicího výboru.

3.6.2 Názor Výboru na PRACE

Výbor podporuje **další vývoj evropského ekosystému HPC a výzkumnou infrastrukturu, která již byla za tímto účelem vytvořena** a která musí zajišťovat širokou a rovnoprávnou dostupnost zdrojů HPC. Přitom je třeba zajistit, aby všem potenciálním uživatelům/aktérům v EU, zejména těm z univerzit a malých a středních podniků, jež nejsou přímo propojeni s organizací PRACE, byla umožněna spolupráce na rozvoji a využívání zdrojů za rovných podmínek se všemi ostatními aktéry. Nejedná se jen o problém vytvořit již stávající podmínky dostupnosti zdrojů HPC, který je jednoduchý a snadno řešitelný, nýbrž o to, prozkoumat, vyvinout a dosáhnout zcela nového ekosystému HPC, jež by byl **velkého rozsahu, účinnější a jeho hlavními nástroji by byly počítače s exa-kapacitou** (viz odstavec 4.1), včetně vývoje odpovídajícího náročného softwaru. V tomto ohledu Výbor doporučuje omezit procesy koncentrace a anáhlená rozhodnutí o určitém společném systému za účelem podpory hospodářské soutěže a nutné plurality případných přístupů a nápadů, jež jsou pro úspěch ekosystému a dosažení stanoveného ambiciózního cíle zásadní. Tato citlivá otázka rovnováhy mezi politikami výzkumu, vývoje a hospodářské soutěže je projednána v následujícím odstavci. Výbor považuje za nutné uskutečnit další debaty mezi případnými zainteresovanými stranami.

3.7 Výzva Radě a členským státům

3.7.1 Vzhledem ke krizové hospodářské situaci v řadě členských států EU je zřetelná tendence, která je z důvodu nouzové situace i pochopitelná, šetřit právě v oblasti vzdělávání a výzkumu a vývoje. To by však vedlo k fatálnímu propadu, neboť právě nové technologie, inovace a příslušné dovednosti jsou zapotřebí k hospodářskému růstu a konkurenceschopnosti.

3.7.2 Výbor proto naléhavě vyzývá Radu a členské státy, aby se nenechaly svést k jednodušším postupům, nýbrž aby právě zde investovaly do novinek a do příslušných předpokladů, tedy aby v této oblasti neškrtały, ale naopak ji více podporovaly. Nedávejte budoucnost v šanc!

(1) Úř. věst. C 182, 4.8.2009, s. 40.

4. Konkrétní připomínky Výboru

4.1 Projekt *exa-kapacita*

Vývoj příští generace superpočítačů byl označen jako „projekt *exa-kapacita*“. Za tímto účelem je nutné zásadním způsobem zlepšit všechny úrovně společného systému, zejména systémů souvisejících s potřebami elektrické energie důležitých jednotlivých složek, i když je pravděpodobné, že bude nutné je úplně přepracovat. Tato skutečnost ztěžuje spolupráci v oblasti, která je již napjatá, mezi výzkumnými středisky a průmyslem.

4.2 Spolupráce mezi výzkumnými středisky a podniky

K této složité tematické obecné oblasti se Výbor již několikrát vyjádřil (viz např. CESE 330/2009). Nedávno také ve stanovisku na téma Horizont 2020 (CESE 806/2012), v němž doporučuje následující: „Z tohoto důvodu by se mělo uvažovat o nových přístupech v průmyslové politice a v politice hospodářské soutěže.

Zde je sporné, zda je zadávání veřejných zakázek v předobchodní fázi vhodným nástrojem pro spolupráci výzkumných středisek a podniků. Výbor proto doporučuje identifikovat různé a někdy si odporující cíle výzkumné, inovační a průmyslové politiky a požadavky, jež jsou na tyto politiky kladeny, a probrat a vyjasnit je s různými zainteresovanými subjekty. Je možné, že v některých případech bude dokonce zapotřebí zvláštních ustanovení“ (viz odstavec 4.4 předběžného návrhu stanoviska).

4.3 Úsilí o vývoj projektu *exa-kapacity*

Specifickým rysem projektu *exa-kapacity* je, že v souladu s moderním výzkumem a vývojem bude nutné zapojit velké i malé podniky, jakož i celosvětově neúspěšnější subjekty (viz odstavec 4.5) při vytváření partnerství výzkumných středisek a podniků v rámci různých oblastí (např. procesory a ostatní různé součásti), aniž by však byla učiněna předčasná rozhodnutí. Optimální návrh společného systému může vzniknout, až se bude vědět, jaké součástky byly či mohou být vyvinuty. Z minulosti bohužel máme příklady, kdy toto bylo opomínuto a skončilo to neúspěchem.

4.4 Příslušný návrh podpory – partnerství veřejného a soukromého sektoru

Proto Výbor považuje za žádoucí, vzhledem k zásadnímu významu systému HPC v Evropě a pro Evropu, společně s případnými různými aktéry, zejména platformy PRACE, aby Komise vyvinula návrh podpory, který by byl společně předložen předtím, než se začnou provádět iniciativy uvedené ve sdělení, jež je předmětem stanoviska. Dle názoru Výboru jsou zejména partnerství veřejného a soukromého sektoru již velmi osvědčeným nástrojem, který je vhodný pro dosahování cílů rozvoje HPC. Proto by zadávání veřejných zakázek v předobchodní fázi, jež je Komisí v návrhu upřednostňované a může být vhodné v jednotlivých případech, nemělo být Komisí v žádném případě závazně ukládáno.

4.5 Globální subjekty

Zde je nutné vyjasnit, že nejvýznamnější prioritou je budoucí dostupnost konkurenčního a výkonného systému HPC v Evropě a pro Evropu. Vzhledem k tomu, že v této oblasti mají doposud vedoucí úlohu globální subjekty (IBM, CRAY nebo INTEL), jejichž majetek, výrobní základny a střediska výzkumu jsou rozesety po celém světě, Výbor považuje za těchto okolností za důležité, aby se pro vývoj a využití HPC potřebné know-how, pracovní místa a rozhodovací úrovně udržely či vytvořily také v Evropě. Například z další spolupráce s dosavadními vedoucími podniky a s rozvíjejícími se podniky, jež mohou mít v budoucnu vedoucí pozici, by mohl současně vzniknout kritický potenciál, který by odolal budoucí očekávané vedoucí pozici Číny na trhu.

4.6 Vyšší finanční zdroje

EHSV podporuje návrh zdvojnásobit dosavadní výši investic v Evropě do oblasti HPC na 1,2 miliardy eur ročně. Tento nárůst by znamenal zvýšit stávající výdaje o dalších 600 miliónů ročně, které by měla zejména nést EU, členské státy a průmysloví uživatelé. To je s ohledem na HDP částka odpovídající ostatním světovým regionům. Navrhované rozdělení této velké investice je zhruba následující: 50 % by bylo určeno na zadávání zakázek v oblasti systémů a testovacích zařízení HPC, 25 % na odbornou přípravu pracovních sil a 25 % na rozvoj a rozšíření softwaru HPC.

Vysoké požadavky na finanční zdroje souvisejí s vysokými náklady HPC. Nákup vysoce výkonného počítače stojí přes 100 miliónů eur, a údržba a provoz systému stojí dalších nejméně 20 miliónů eur ročně. Proto jsou nutná partnerství veřejného a soukromého sektoru, jejichž příklady lze nalézt v zemích, jež jsou v oblasti HPC nejvýznamnější.

4.7 Rovné příležitosti a práva duševního vlastnictví

Ve sdělení se poukazuje na velké problémy evropských výrobců HPC při prodeji jejich výrobků veřejnému sektoru v zemích mimo EU, které mají své vlastní výrobce. Využití HPC ve strategicky významných oblastech, jako např. jaderná energetika, vojenský průmysl, průmysl v odvětví ropy a zemního plynu, přináší bezpečnostní úskalí, jež zpravidla představují nepřekonatelnou překážku. Výzkumné projekty vyvinuté v kontextu rámcového programu však mohou zároveň nepřímo přinést prospěch podnikům ve třetích zemích.

Vzhledem k tomu, že všechny země, které ratifikovaly dohodu WTO o vládních zakázkách, musí dodržovat zásady týkající se vnitrostátního režimu a nediskriminace (čl. 3), podporuje EHSV cíl Komise vytvořit rovný přístup k trhu HPC v obchodních vztazích s třetími zeměmi.

EHSV tedy podporuje záměr Komise předložený v návrhu k programu Horizont 2020 (COM(2011) 809 final, 30.11.2011) vyjasnit a chránit práva duševního vlastnictví.

4.8 HPC a energetická spotřeba

V rámci budoucích výzev je třeba rovněž zohlednit energetickou spotřebu jako omezující faktor vývoje HPC (*The Greening of HPC - Will Power Consumption Become the Limiting Factor for Future Growth in HPC?*. Mnichov, 10. října 2008, http://www.hpcuserforum.com/presentations/Germany/EnergyandComputing_Stgt.pdf) (viz rovněž odstavec 3.2). Se současně dostupnými technologiemi by systémy exa-kapacity spotřebovaly nadměrná množství energie, která by zvýšila provozní náklady – odhaduje se, že náklady na energii by představovaly 50 % provozních nákladů – a zátěž životního prostředí.

Existují různé koncepce pro energeticky účinné technologie, jako např. hybridní počítače, ačkoli jsou sporné („*Progress in lower-power devices may make it feasible to build future systems with Exascale performance. (...) However (...) how do we exploit (...) this disruptive technology?*“ *A Strategy for Research and Innovation Trough High Performance Computing*, University of Edinburgh 2011). S ohledem na architekturu byla vyvinuta řada strategií ke snížení spotřeby, např. stanovení ostrovů mající různá napájecí napětí (jež mohou být dokonce vypnuty), používání energeticky účinných pamětí (s buňkami drowsy cache) a selektivní vypínání jednotek. V procesorech pomáhají struktury multi-core, multi-thread a cluster udržovat rovnováhu zátěže s cílem optimalizace spotřeby energie či tepla (Green IT: *Tecnologías para la Eficiencia Energética en los Sistemas TI*. Universidad Politécnica de Madrid. 2008).

EHSV proto navrhuje, aby se podpora energeticky účinných technologií stala součástí projektu HPC Evropské unie.

V Bruselu dne 11. července 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2009/16/ES o státní přístavní inspekci

COM(2012) 129 final – 2012/62 (COD)

a návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o povinnostech států vlajky prosazovat směrnici Rady 2009/13/ES, kterou se provádí dohoda k Úmluvě o práci na moři z roku 2006 uzavřená Svazem provozovatelů námořních plavidel Evropského společenství (ECSA) a Evropskou federací pracovníků v dopravě (ETF) a kterou se mění směrnice 1999/63/ES

COM(2012) 134 final – 2012/65 (COD)

(2012/C 299/28)

Zpravodajka: **paní BREDIMA**

Dne 29. března se Evropský parlament a dne 11. dubna 2012 Rada, v souladu s čl. 100 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2009/16/ES o státní přístavní inspekci

COM(2012) 129 final – 2012/62 (COD)

a

návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o povinnostech států vlajky prosazovat směrnici Rady 2009/13/ES, kterou se provádí dohoda k Úmluvě o práci na moři z roku 2006 uzavřená Svazem provozovatelů námořních plavidel Evropského společenství (ECSA) a Evropskou federací pracovníků v dopravě (ETF) a kterou se mění směrnice 1999/63/ES

COM(2012) 134 final – 2012/65 (COD).

Specializovaná sekce Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 25. června 2012.

Na 482. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 11. a 12. července 2012 (jednání dne 11. července), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 141 hlasy pro, 6 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry

1.1 Úmluva o práci na moři (MLC) Mezinárodní organizace práce (MOP) z roku 2006 je prvním kodexem o práci na moři mezinárodně označovaným jako „čtvrtý pilíř“ hlavních úmluv o práci na moři. EHSV vítá návrhy, jejichž cílem je stanovit nezbytné postupy pro zajištění jejího účinného uplatňování členskými státy EU, které jsou zároveň státy vlajky i státy přístavu.

1.2 Úmluva MLC – listina práv námořníků – má za účel zajistit komplexní ochranu práv námořníků po celém světě a vytvořit rovné podmínky pro země a provozovatele plavidel, kteří přijali závazek zajistit pro námořníky důstojné pracovní a životní podmínky, což je ochrání před nekalou hospodářskou soutěží ze strany plavidel nesplňujících normy.

1.3 EHSV opakuje předešlé výzvy, v nichž nabádal EU, aby urychlila snahu o ratifikaci úmluvy MLC členskými státy. EHSV

souhlasí se zastřešující politikou, podle níž právní předpisy EU o pracovních podmínkách musí být v souladu s mezinárodními právními předpisy, jako je úmluva MLC, aniž budou dotčeny vyšší normy, které v EU případně existují.

1.4 EHSV poznamenává, že inspekce životních a pracovních podmínek námořníků na palubě námořních plavidel vyžaduje dostatečný počet inspektorů s posílenými dovednostmi. Evropská agentura pro námořní bezpečnost a Pařížské memorandum o porozumění o státní přístavní inspekci se vyzývají, aby podpořily náležitou odbornou přípravu inspektorů, a ti tak mohli provádět kontrolu dodržování ustanovení úmluvy MLC od okamžiku jejího vstupu v platnost.

1.5 Mohou existovat oblasti, v nichž se oblast působnosti nebo postupy současné směrnice EU 2009/16 a úmluvy MLC (a souvisejících pokynů MOP o státní přístavní inspekci) mohou

lišit. EHSV věří, že bude nutné zefektivnit inspekce a postupy prosazování v rámci obou nástrojů rozšířením prováděcích pravomocí svěřených Komisi.

1.6 Velkými výzvami bude dodržování a prosazování strukturálních požadavků na ubytovací prostory námořníků, zejména v některých oblastech námořního odvětví. Inspektoři státní přístavní inspekce by měli uznávat opatření státu vlajky týkající se obdobných ustanovení, sankcí za nedodržování a osvobození, jak je uvedeno v prohlášeních o dodržování pravidel při práci na moři.

1.7 Je nezbytná určitá míra flexibility při inspekci menších lodí provozovaných v rámci vnitrostátní plavby oproti velkým lodím provozovaným v mezinárodní plavbě. Jako vodítko pro posouzení nedostatků za účelem dalších kroků budou nutné navrhované akty v přenesené pravomoci.

1.8 EHSV je přesvědčen, že by navrhované postupy pro inspektory státní přístavní inspekce šetřící stížnosti související s úmluvou MLC, které nemohou být vyřešeny na palubě, měly zahrnovat druhou etapu postoupení stížností provozovateli plavidla, který by sám přijal patřičná opatření. Tento krok je v souladu s úmluvou MLC.

1.9 EHSV žádá Evropskou komisi, aby zajistila, že prosazování budoucích právních předpisů EU o státech dodávajících pracovní síly ve třetích zemích bude odpovídat duchu a podmínkám úmluvy MLC.

1.10 Široká definice „námořníka“ by mohla zahrnovat různé zaměstnance na palubě plavidel, kteří by mohli být chápáni jako námořníci. EHSV věří, že členské státy by měly při provádění a prosazování úmluvy MLC uznávat vyjasnění MOP a související pokyny a také to, že by měla být respektována výsada členských států vlajky rozhodovat v této věci.

1.11 Jelikož navrhovaná směrnice o povinnostech států vlajky není dostatečně konkrétní, pokud jde o možnost správních orgánů pověřit prováděním inspekcí nebo vydáváním osvědčení uznané organizace, EHSV má za to, že členské státy tak budou moci činit prostřednictvím prováděcích aktů.

2. Úvod

2.1 Cílem Úmluvy o práci na moři z roku 2006, kterou přijala Mezinárodní organizace práce (MOP) dne 23. února 2006, je vytvořit rovné podmínky v celosvětovém námořním odvětví tím, že se stanoví společné minimální normy pro všechny vlajky i námořníky.

2.2 Úmluva, takzvaná „listina práv námořníků“, byla koncipována tak, aby bylo dosaženo její téměř všeobecné ratifikace, a proto je přísná v otázce práv a současně flexibilní, pokud jde o dodržování náročnějších technických požadavků, a zajišťuje

výhody pro plavidla států, které úmluvu ratifikují. Je čtvrtým pilířem mezinárodního regulačního rámce kvalitní námořní dopravy a doplňuje hlavní úmluvy Mezinárodní námořní organizace (IMO), tj. Mezinárodní úmluvu o bezpečnosti lidského života na moři (úmluva SOLAS) z roku 1974, Mezinárodní úmluvu o normách výcviku, kvalifikace a strážní služby námořníků (úmluva STCW) z roku 1978 a Mezinárodní úmluvu o zabránění znečišťování (úmluva MARPOL) z roku 1973/1978. Jejím cílem je zajistit komplexní ochranu práv námořníků po celém světě a vytvořit rovné podmínky pro země a provozovatele plavidel, kteří přijali závazek zajistit pro námořníky důstojné pracovní a životní podmínky, což je ochrání před nekalou hospodářskou soutěží ze strany plavidel nesplňujících normy.

2.3 Všechny země, které Úmluvu o práci na moři ratifikují, musí zavést její minimální normy prostřednictvím vnitrostátních norem či požadavků. Aby byl její systém prosazování a dodržování předpisů účinný, je zapotřebí rozsáhlé mezinárodní spolupráce. Vzhledem k tomu, že se některé závazky vyplývající z této úmluvy týkají provozovatelů námořních plavidel a států vlajky, je důležité, aby státy se silnými námořními zájmy tuto úmluvu ratifikovaly.

3. Shrnutí návrhů Komise

3.1 V návrzích se zdůrazňuje, že členské státy a Komise podporovaly činnost Mezinárodní organizace práce směřující k přijetí úmluvy MLC. EU má skutečný zájem na tom, aby úmluva vstoupila v platnost, a proto bylo přijato rozhodnutí 2007/431/ES⁽¹⁾, jímž se členské státy zmocňují, aby v zájmu Evropské unie tuto úmluvu ratifikovaly.

3.2 Komise zdůrazňuje význam dohody k Úmluvě o práci na moři z roku 2006 uzavřené Svazem provozovatelů námořních plavidel Evropského společenství (ECSA) a Evropskou federací pracovníků v dopravě (ETF), která byla schválena směrnicí 2009/13/ES⁽²⁾. Touto směrnicí byly evropské právní předpisy harmonizovány s mezinárodními normami stanovenými v úmluvě MLC.

3.3 Účelem návrhu směrnice, kterou se mění směrnice 2009/16/ES o státní přístavní inspekci⁽³⁾, a návrhu směrnice o povinnostech států vlajky prosazovat směrnicí Rady 2009/13/ES, kterou se provádí dohoda k Úmluvě o práci na moři z roku 2006 uzavřená Svazem provozovatelů námořních plavidel Evropského společenství (ECSA) a Evropskou federací pracovníků v dopravě (ETF) a kterou se mění směrnice 1999/63/ES⁽⁴⁾, je prosazovat politiku EU v oblasti námořnických profesí prostřednictvím provádění úmluvy MLC z roku 2006. Cílem současných iniciativ je zavést mechanismus

⁽¹⁾ Úř. věst. L 161, 22.6.2007, s. 63–64.

⁽²⁾ Úř. věst. L 124, 20.5.2009, s. 30–50.

⁽³⁾ COM(2012) 129 final.

⁽⁴⁾ COM(2012) 134 final.

a postupy potřebné k zajištění úplného a efektivního provádění úmluvy MLC ze strany členských států, které působí současně jako stát vlajky a stát přístavu. Obě směrnice vstoupí v platnost současně s úmluvou MLC z roku 2006, čímž bude poskytnuta prováděcí lhůta 12 měsíců.

3.4 Návrhy na změnu směrnice o státní přístavní inspekci (2009/16/ES):

- zahrnout osvědčení o práci na moři a prohlášení o dodržování pravidel při práci na moři mezi dokumenty, které musí inspektoři kontrolovat;
- rozšířit oblast působnosti inspekcí na nové položky (např. ověřit, zda má každý námořník přiměřenou pracovní smlouvu, kterou podepsaly obě strany a která obsahuje požadované doložky);
- rozšířit oblast působnosti při šetření stížností a stanovit odpovídající postup;
- zavést nová pravidla týkající se přenesených a prováděcích pravomocí po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost.

3.5 Návrh nové směrnice o provádění požadavků státem vlajky:

- stanoví povinnost států vlajky EU zavést takové mechanismy, aby dostaly svým povinnostem při prosazování směrnice 2009/13/ES;
- stanoví odbornou kvalifikaci a nezávislost osob odpovědných za ověření záležitostí upravených směrnicí 2009/13/ES;
- stanoví zásady a postupy, podle nichž musí odpovědné osoby státu vlajky postupovat při řešení stížností na palubě plavidel plujících pod vlajkou EU.

4. Obecné připomínky

4.1 EHSV plně souhlasí se zastřešující politikou, podle níž právní předpisy EU o pracovních podmínkách musí být zcela v souladu s mezinárodními právními předpisy, např. úmluvami MLC a STCW, aniž budou dotčeny vyšší normy, které v EU případně existují.

4.2 EHSV konstatuje, že úmluva MLC z roku 2006 stále není podle mezinárodního práva závazná a závisí na provedení jednotlivými zeměmi prostřednictvím vnitrostátních právních předpisů. Pokyny MOP pro stát vlajky a stát přístavu zdůrazňují, že ve všech případech by měly být příslušné vnitrostátní právní předpisy, nařízení, ustanovení kolektivních smluv nebo jiná

opatření pro uplatnění úmluvy MLC ve státech vlajky chápány jako směrodatné prohlášení o požadavcích ve státech vlajky. Dále připomínají flexibilitu uplatňování úmluvy MLC, zejména prostřednictvím vnitrostátní podstatné rovnocennosti a oprávnění uděleného státům vlajky stanovit si svá konkrétní prováděcí opatření. Proto bude nezbytné zajistit jednotný výklad a uplatňování úmluvy MLC ze strany členských států EU a zemí mimo EU.

4.3 EHSV uznává, že přijetí směrnice 2009/13/ES, kterou se provádí dohoda k Úmluvě o práci na moři z roku 2006 uzavřená Svazem provozovatelů námořních plavidel Evropského společenství (ECSA) a Evropskou federací pracovníků v dopravě (ETF), je skvělým výsledkem odvětvového sociálního dialogu, který by měly doprovázet konkrétní výsledky. Největší výzvou by bylo odstranění příčin únavy námořníků kontrolou jejich pracovní doby a doby odpočinku.

4.4 EHSV by rád připomněl svá stanoviska:

- k třetímu balíčku pro námořní bezpečnost⁽⁵⁾, v němž podpořil úsilí o nalezení způsobu, jak nejlépe provést úmluvu MLC do práva EU. Vyzval EU, aby rozhodně prosazovala snahy o ratifikaci úmluvy MLC tím, že bude podporovat její ratifikaci v zemích Evropského hospodářského prostoru a ve třetích zemích, s nimiž byly uzavřeny dohody o hospodářské spolupráci;
- k Politice EU v oblasti námořní dopravy do roku 2018⁽⁶⁾, v němž vyzval „členské státy k ratifikaci Úmluvy MOP o práci na moři z roku 2006, což vytvoří (...) u lodí rovné podmínky a přispěje to ke zvýšení zájmu mladých lidí o námořní kariéru“;
- k vylepšení námořních pracovních norem⁽⁷⁾, v němž vyzval členské státy EU, aby co nejdříve ratifikovaly úmluvu MLC, a doporučil vypracovat operativní pokyny pro státy vlajky a přístavu.

4.5 EHSV by rovněž rád připomněl své stanovisko k bílé knize „Plán jednotného evropského dopravního prostoru“⁽⁸⁾, v němž vybízel k tomu, aby „členské státy EU v zájmu rovných podmínek na mezinárodní úrovni ratifikovaly úmluvu Mezinárodní organizace práce o práci na moři, aniž by byly dotčeny přísnější normy, které mohou v EU existovat. Legislativa EU by měla být v plném souladu s mezinárodní legislativou, zejména s úmluvou Mezinárodní organizace práce o práci na moři a úmluvou Mezinárodní námořní organizace o výcviku, kvalifikaci a strážní službě námořníků.“

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 318, 23.12.2006, s. 195–201.

⁽⁶⁾ Úř. věst. C 255, 22.9.2010, s. 103.

⁽⁷⁾ Úř. věst. C 97, 28.4.2007, s. 33.

⁽⁸⁾ Úř. věst. C 24, 28.1.2012, s. 146.

4.6 Návrhy vycházejí vstřícně očekávání zúčastněných stran, pokud jde o posílení námořní bezpečnosti, zlepšení kvality námořní dopravy a vytvoření spravedlivějších podmínek hospodářské soutěže mezi provozovateli a státy vlajky z EU a třetích zemí. EHSV proto podporuje zásadu prosazovat úmluvu MLC formou zlepšování stávající legislativy EU. EU bude svou činností přispívat k dosažení cílů pracovní skupiny pro námořní zaměstnanost a konkurenceschopnost, kterou vytvořil místopředseda Komise Kallas a jež doporučila prosazování úmluvy MLC z roku 2006 (červen 2011).

5. Konkrétní připomínky

Změny směrnice 2009/16/ES o státní přístavní inspekci

5.1 EHSV věří, že rozsah přenesených a prováděcích pravomocí udělených Komisi by měl být jednak rozšířen, aby byly podrobně určeny harmonizované způsoby uplatňování kontrolních postupů státu přístavu pro inspekce plavidel v souladu s úmluvou MLC, a to se zohledněním příslušných pokynů MOP, a jednak uveden do souladu s rozsahem a postupy směrnice 2009/16/ES.

5.2 EHSV ve svém stanovisku k třetímu balíčku pro námořní bezpečnost⁽⁹⁾ vítá „zavedení inspekce pracovních podmínek na palubě, protože lidský faktor hraje při námořních nehodách často důležitou roli. Inspekce životních a pracovních podmínek námořníků na palubě (...) si vyžaduje zvýšení počtu inspektorů, kteří mají v této oblasti posílené schopnosti“. Bude proto nezbytné poskytnout inspektorům náležitou odbornou přípravu, aby mohli provádět kontrolu dodržování ustanovení úmluvy MLC od okamžiku jejího vstupu v platnost. EHSV vyzývá Evropskou agenturu pro námořní bezpečnost a Pařížské memorandum o porozumění o státní přístavní inspekci, aby podpořily náležitou odbornou přípravu inspektorů.

5.3 EHSV konstatuje, že podle čl. 13 odst. 1 písm. c) směrnice 2009/16/ES o státní přístavní inspekci „příslušný orgán při každé prvotní inspekci lodě zajistí, aby se inspektor přesvědčil o celkovém stavu lodě a její hygieny včetně strojovny a ubytovacích prostor“. Podle pokynů MOP pro inspektory státní přístavní inspekce, kteří provádějí inspekce v souladu s úmluvou MLC z roku 2006, je však prvotní a často jediná inspekce zaměřena hlavně na kontrolu osvědčení plavidla o práci na moři a jeho prohlášení o dodržování pravidel při práci na moři. Tyto dokumenty představují důkazy *prima facie* dokládající, že požadavky této úmluvy týkající se pracovních a životních podmínek námořníků byly splněny v rozsahu osvědčení. Mohou však nastat okolnosti, za nichž lze provést podrobnější inspekci ke zjištění pracovních a životních podmínek na palubě lodí. Může existovat více oblastí, v nichž se oblast působnosti nebo postupy současné směrnice EU 2009/16, úmluvy MLC a souvisejících pokynů MOP o státní přístavní inspekci mohou lišit. Proto bude nutné zefektivnit inspekce a postupy vymáhání v rámci obou nástrojů rozšířením prováděcích pravomocí svěřených Komisi, aby bylo možné stanovit vhodné harmonizované způsoby.

5.4 Zásadní výzvou bude dodržování a prosazování strukturálních požadavků na ubytovací prostory námořníků, zejména v některých oblastech námořního odvětví, např. v případě velkých námořních jachet k rekreačním účelům nebo menších lodí. EHSV poznamenává, že úmluva MLC ve vhodných případech umožňuje státům vlajky zavést výjimky nebo jiné flexibilní uplatnění norem úmluvy po konzultaci s organizacemi provozovatelů námořních plavidel a námořníků, a to prostřednictvím ustanovení v jejich právních předpisech, nařízení nebo jiných opatření, které v podstatě odpovídají ustanovením a sankcím za nedodržování. EHSV proto očekává, že inspektoři státní přístavní inspekce budou ve svých posudcích vycházet z uznání rozhodnutí státu vlajky, jak je uvedeno v prohlášeních o dodržování pravidel při práci na moři.

5.5 Úmluva MLC uznává, že členové MOP potřebují určitou míru flexibility při řešení specifických podmínek v jednotlivých státech, zvláště s ohledem na menší lodě a lodě, které nejsou provozované v mezinárodní plavbě, nebo na specifické druhy plavidel. Z toho důvodu nemusí být pravidelné inspekce malých lodí provozovaných v rámci vnitrostátní plavby totožné s inspekce velkými loděmi provozovanými v mezinárodní plavbě. EHSV navíc předpokládá, že státní přístavní inspekce se budou potýkat s vážnými otázkami provozní povahy, které souvisejí s důkladnějšími inspekce a hodnocením nedostatků s cílem přijmout další opatření. Domnívá se, že tyto otázky si zasluhují náležitou pozornost a měly by být rozumně vyřešeny prostřednictvím navrhovaných aktů v přenesené pravomoci, v nichž by byly zohledněny převládající vnitrostátní právní předpisy, jimiž se provádí úmluva MLC.

5.6 V odst. 1 návrhu nového čl. 18a „Stížnosti související s Úmluvou o práci na moři“ je stanoveno, že v případě, že stížnost nebyla vyřešena na palubě lodí, zaměstnanec státní přístavní inspekce by měl předat záležitost státu vlajky pro jeho vlastní vyřízení. EHSV je přesvědčen, že by navrhované postupy měly zahrnovat druhou etapu postoupení stížností provozovateli plavidla, který by sám přijal opatření. Tento krok je v souladu s úmluvou MLC.

Připomínky k nové směrnici o souladu s požadavky na stát vlajky

5.7 V některých členských státech EU je proces ratifikace a provádění úmluvy MLC z roku 2006 již v pokročilé fázi nebo již byl ukončen. Vážné otázky provozní povahy budou vznikat v souvislosti s plněním jejich požadavků týkajících se zprostředkování práce a zaměstnávání námořníků, kteří jsou státními příslušníky státu poskytujícího pracovní síly nebo mají v tomto státě bydliště, a se sociálním zabezpečením námořníků. EHSV žádá Evropskou komisi, aby se bezodkladně zaměřila na řešení této záležitosti a zajistila, že prosazování budoucích právních předpisů EU o státech dodávajících pracovní síly ve třetích zemích bude odpovídat duchu a podmínkám úmluvy MLC.

5.8 Státy vlajky podporují provozovatele plavidel, aby přijímali opatření, jimiž zajistí dodržování předpisů. V článku II úmluvy MLC je „námořníkem“ „osoba, která je zaměstnána, najata či pracuje v jakémkoli postavení na palubě plavidla, na

⁽⁹⁾ Úř. věst. C 318, 23.12.2006, s. 195–201.

kteří se vztahuje tato úmluva“. Podle této široké definice by zaměstnanci nájemce plavidla, např. geologové a potápěči na palubě plavidel působících v pobřežním průmyslu, nebo zaměstnanci, kteří nejsou zaměstnáni přímo provozovatelem plavidla, či členové bezpečnostní služby, jejichž úkolem je v souladu se smluvním ujednáním chránit plavidlo před piráty, mohli být chápáni jako námořníci. MOP uznává, že může dojít k situacím, kdy členský stát může mít pochybnosti o tom, zda určitá kategorie osob, které pracují po nějakou dobu na palubě plavidla, má být chápána jako námořníci pro účely této úmluvy s podmínkou vyjasnění prostřednictvím usnesení č. VII Mezinárodní konference práce MOP věnované námořnímu odvětví. V každém případě a v souladu s čl. II odst. 3 při pochybnostech, zda nějaká kategorie osob má být považována za námořníky pro účely této úmluvy, by měl rozhodnutí přijmout příslušný orgán v každém členském státě po konzultaci s organizacemi provozovatelů plavidel a námořníků, kterých se tato otázka týká. EHSV věří, že členské státy by měly při uplatňování a prosazování úmluvy MLC uznávat usnesení MOP a související pokyny a že tato zásada by měla být striktně prosazována.

5.9 Pokud jde o článek 4 „Osoby odpovědné za kontrolu dodržování předpisů“, EHSV konstatuje, že účelem pokynů MOP pro inspektory státní přístavní inspekce, kteří provádějí inspekce v souladu s úmluvou MLC z roku 2006, je podporovat

správní orgány státu přístavu v účinném plnění povinností vyplývajících z úmluvy MLC. Do inspekci budou většinou zapojeny osoby, jejichž kvalifikace již odpovídají stávajícím mezinárodním ujednáním o státní přístavní inspekci, které byly vypracovány v souvislosti s úmluvami Mezinárodní námořní organizace a v souladu s regionálním memorandem o porozumění týkajícím se státní přístavní inspekce. Jedná se ve skutečnosti o státy EU, jejichž působení je upraveno Pařížským memorandem o porozumění a směrnicí 2009/16/ES.

5.10 Důležitým aspektem prosazování úmluvy MLC bude vydávání osvědčení o práci na moři ze strany správních orgánů státu přístavu a prohlášení o dodržování pravidel při práci na moři. Podle nařízení 5.1.1 úmluvy mohou členové povolit organizacím, jako např. klasifikačním společností, provádět inspekce, nebo vydávat osvědčení, či obojí. Tato zásada je uznána v právních předpisech EU, zčásti ve směrnici 2009/15/ES, kterou se stanoví společná pravidla a normy pro subjekty pověřené inspekcemi a prohlídkami lodí a pro související činnosti námořní správy a zčásti ve směrnici 2009/21/ES o souladu s požadavky na stát vlajky. Jelikož navrhovaná směrnice není dostatečně konkrétní, pokud jde o možnost správních orgánů delegovat úkoly na uznané organizace, EHSV má za to, že členské státy tak budou moci činit prostřednictvím prováděcích aktů.

V Bruselu dne 11. července 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o recyklaci lodí

COM(2012) 118 final — 2012/0055 (COD)

(2012/C 299/29)

Zpravodaj: **pan SIECKER**

Dne 10. dubna 2012 se Rada a dne 19. dubna 2012 Evropský parlament, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o recyklaci lodí

COM(2012) 118 final – 2012/0055 (COD).

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 26. června 2012.

Na 482. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 11. a 12. července 2012 (jednání dne 12. července 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 122 hlasy pro, 31 hlasů bylo proti a 6 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Demontáž lodí je prováděna nešetrným způsobem. Většina lodí je demontována za užití „plážové“ metody, při níž se s plavidly najede na písčité pláže v Indii, Bangladéši a Pákistánu. Tam jsou demontovány nekvalifikovanými zaměstnanci, k nimž patří i mnoho dětí, kteří nemají vhodné nástroje a žádnou ochranu před velkými množstvími uvolňujících se nebezpečných materiálů.

1.2 Lodi s ukončenou životností jsou považovány za nebezpečný odpad a spadají pod Basilejskou úmluvu, jež reguluje dopravu nebezpečných odpadů. Jelikož právní předpisy této úmluvy jsou již léta soustavně a rozsáhle obcházeny, přijala IMO v roce 2009 Hongkongskou úmluvu pro bezpečnou a environmentálně šetrnou recyklaci lodí. EU a její členské státy došly k závěru, že obě úmluvy pro lodě, které jsou klasifikovány jako odpad, zjevně poskytují rovnocennou úroveň kontroly a vymáhání. Všechny africké státy a řada latinskoamerických zemí s tímto závěrem nesouhlasily. Hongkongská úmluva by dle očekávání měla vstoupit v platnost v roce 2020 poté, co bude ratifikována dostatečným počtem zemí.

1.3 Odpovědnost Evropské unie je v této oblasti značná, neboť podstatná část světového loďstva je ve vlastnictví majitelů lodí z členských států EU. Komise již léta s obavami sleduje vývoj v tomto odvětví. Proto se před několika lety rozhodla tento problém řešit. V minulých pěti letech Komise k této problematice postupně zveřejnila zelenou knihu, strategický dokument a nyní předkládá návrh nařízení. Navrhované nařízení EU uvádí neprodleně v platnost řadu požadavků Hongkongské úmluvy.

1.4 Mezi návrhem nařízení o recyklaci lodí a dříve zveřejněnou zelenou knihou a strategickým dokumentem lze konstatovat pouze nepatrný rozdíl. V těchto dvou dokumentech byly podrobně analyzovány problémy související s recyklací lodí zejména v Bangladéši, Indii a Pákistánu a došlo se k závěru, že je třeba přijmout přísná opatření za účelem řešení této nepřijatelné situace v těchto zemích. Opatření uvedená v předkládaném návrhu nařízení však neumožňují problémy vyřešit. EHSV musí bohužel konstatovat, že evidentně chybí politická vůle tyto problémy vyřešit.

1.5 Co v návrhu například chybí, je ekonomický nástroj, jenž by Komisi umožnil pozitivně ovlivňovat vývoj situace. V předchozích dokumentech byl takový nástroj ještě zmiňován. Komise rovněž nechala vypracovat studii o možnostech vytvořit fond, do něhož by přispívala jistou částkou každá loď, která zakotví v jednom z evropských přístavů. Výše částky by mohla být určena na základě kombinace nosnosti a toxicity. Využití takového fondu by kromě toho bylo výborně slučitelné se zásadou „znečišťovatel platí“. Část peněz by mohla být využita na zlepšení podmínek práce v jihovýchodní Asii tím, že pracovníci budou vyškoleni v oblasti zdraví a bezpečnosti práce, zvýší se místní povědomí o nebezpečích nešetrné demontáže velkých námořních plavidel alepší se místní veřejná infrastruktura.

1.6 EHSV vyzývá Evropskou komisi, aby prozkoumala možnost využít tyto peníze na vývoj recyklační kapacity a vybudování recyklačního průmyslu v Evropě. V EU je dostatečná kapacita doků, jež již nejsou pro stavbu a opravu lodí

využívány vůbec či pouze v zanedbatelné míře a jsou velmi vhodné pro demontáž a recyklaci lodí. Tento postup odpovídá cíli Evropské unie stát se udržitelnou recyklující společností, v níž se odpady prostřednictvím propracovaného a kvalitního systému recyklace zpracovávají hlavně na suroviny. Mohlo by to přinést vysoké finanční příjmy ve formě cenných materiálů, které by z velké části mohly pokrýt potřebu surovin, což by dále mohlo dát vzniknout četným pracovním místům. Vzhledem k rostoucím cenám surovin a vysoké nezaměstnanosti v řadě členských států Evropské unie to může být velmi prospěšné pro Evropu jako celek. Průmysl pro demontáž lodí s ukončenou životností by navíc představoval šanci pro rozvoj přímořských oblastí, pro vzdělávání mládeže v nově se rozvíjejících odvětvích i pro nezaměstnané.

1.7 Pokud Evropa chce, aby její lodě byly demontovány šetrným způsobem, není nepřiměřené, aby spolufinancovala stavbu zařízení potřebných pro řádnou recyklaci lodí. V tržní ekonomice není nic zadarmo, vše má totiž svou cenu. Cena za šetrnou demontáž lodí je zaplácena penězi. Část ceny za nešetrnou demontáž je zaplácena jinými hodnotami, k nimž patří zničení místního životního prostředí a ztráta lidských životů. Vzhledem k tomu, že v EU nechceme tyto hodnoty přijmout jako legální způsob platby, nesmíme rovněž dovolit, aby byly využívány v rámci platebních toků s třetími zeměmi. Komise by zde mohla vyvinout větší tlak. EHSV se proto domnívá, že Komise měla předložit lepší, kreativnější, odvážnější a iniciativnější návrh, jenž by odpovídal úrovni ambicí předchozích dokumentů Komise a příslušným stanoviskům Výboru.

1.8 EHSV doporučuje, že s cílem povolit recyklaci lodí v zařízeních, jež se nacházejí v zemích, které nejsou členy OECD, pokud tato zařízení splňují požadavky a jsou zařazena na evropský seznam zařízení na recyklaci lodí, by nařízení mělo zejména vycházet ze stávajících instrukcí relevantních mezinárodních organizací⁽¹⁾, jakož i z Basilejské úmluvy samotné a z technických základních směrů.

2. Úvod

2.1 Koncem 80. let 20. století vyvolaly případy toxických odpadů odeslaných z průmyslových do rozvojových zemí mezinárodní pohoršení. Informace o osmi tisíci sudech chemických odpadů vyložených na pláži Koko Beach v Nigérii a loď jako Karin B plující z přístavu do přístavu ve snaze zbavit se nákladu nebezpečných odpadů se dostaly do titulků novin a zaznělo volání po posílení mezinárodního právního rámce. V důsledku toho byla v roce 1989 přijata Basilejská úmluva Organizace spojených národů s cílem vytvořit rámec pro kontrolu pohybu nebezpečných odpadů přes hranice států.

⁽¹⁾ Technické pokyny pro nakládání s odpady z úplné nebo částečné demontáže lodí způsobem šetrným k životnímu prostředí, Basilejská úmluva o kontrole pohybu nebezpečných odpadů přes hranice států a jejich zneškodňování, UNEP;

Pokyny přijaté Mezinárodní organizací práce (ILO): Zdraví a bezpečnost při demontáži lodí: pokyny pro asijské země a Turecko.

2.2 Basilejská úmluva stanoví celosvětový systém postupu předchozího písemného oznámení a souhlasu pro přepravu nebezpečných odpadů mezi zeměmi. V roce 1995 byla přijata změna, která stanoví zákaz vývozu nebezpečných odpadů z členských zemí EU a OECD do zemí, které nejsou členy OECD. EU provedla Basilejskou úmluvu a změnu o zákazu vývozu do právních předpisů Společenství⁽²⁾.

2.3 Lodě nejsou vyňaty z právních předpisů o přepravě odpadů a rozhodnutí podle Basilejské úmluvy uznala, že se loď může stát odpadem, ale že podle jiných mezinárodních pravidel může být zároveň definována jako loď. Vzhledem k tomu, že téměř všechny lodě obsahují značná množství nebezpečných materiálů, jako jsou ropné látky a ropné kaly, azbest, skelná vata, polychlorovaný bifenyly (PCB), tributylcín (TBT), těžké kovy v nátěrech a další, je třeba pokládat lodě k vrakování za nebezpečný odpad. Z tohoto důvodu smějí být podle Basilejské úmluvy takové lodě plující pod vlajkami členských států EU, pokud jsou „vyváženy“ z členských zemí OECD, demontovány pouze v těchto zemích.

2.4 Lodě však tyto právní předpisy soustavně obcházejí a mezinárodní pravidla i právní předpisy EU se tak stávají neúčinnými. Ve snaze toto zlepšit vyzvaly smluvní strany Basilejské úmluvy Mezinárodní námořní organizaci (IMO), aby vypracovala povinné požadavky na recyklaci lodí. IMO předložila v roce 2006 návrh smlouvy, která byla přijata v roce 2009 jako Hongkongská úmluva pro bezpečnou a environmentálně šetrnou recyklaci lodí. Aby mohla vstoupit v platnost a nabýt účinnosti, musí ji ratifikovat dostatečný počet velkých států vlajky a států provádějících recyklaci.

2.5 V roce 2006 smluvní strany Basilejské úmluvy uvítaly návrh smlouvy IMO a zahájily posouzení, zda Hongkongská úmluva vytváří úroveň kontroly a vymáhání rovnocennou té, která je stanovena v Basilejské úmluvě. EU a její členské státy dokončily své hodnocení v roce 2010 a dospěly k závěru, že obě úmluvy pro lodě, které jsou klasifikovány jako odpad, zjevně poskytují rovnocennou úroveň kontroly a vymáhání. V říjnu roku 2011 smluvní strany Basilejské úmluvy vyzvaly k ratifikaci Hongkongské úmluvy, aby mohla vstoupit v platnost. To nelze očekávat dříve než v roce 2020. Až tato úmluva vstoupí v platnost, budou smluvní strany muset provádět demontáž svých velkých obchodních lodí pouze v zemích, které jsou smluvními stranami úmluvy.

2.6 Environmentálně závadné a nebezpečné postupy při demontáži lodí představují i nadále pro Evropskou komisi vážný problém, proto Komise vývoj podrobně sleduje. V roce

⁽²⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1013/2006 ze dne 14. června 2006 o přepravě odpadů.

2007 Komise přijala zelenou knihu o zlepšení postupů demontáže lodí⁽³⁾ a v roce 2008 sdělení o strategii EU pro zlepšení postupů demontáže lodí⁽⁴⁾. EHSV na to reagoval vypracováním předchozích stanovisek⁽⁵⁾. Tímto stanoviskem reaguje EHSV na návrh nařízení Komise Evropskému parlamentu a Rady o recyklaci lodí⁽⁶⁾.

3. Souvislosti

3.1 Demontáž lodí je dána faktory trhu. Náklady na údržbu stárnoucí flotily, sazby za dopravu zboží a cena ocelového šrotu rozhodují, kdy dojde k vrakování lodí. Výběr místa demontáže je ovlivněn cenou, kterou provozovatel vrakoviště nabídne za loď určenou k demontáži. Cena závisí na poptávce po recyklované oceli v dané oblasti a na nákladech na infrastrukturu pro zajištění bezpečnosti pracovníků a ochrany životního prostředí. Pod vlivem těchto faktorů se recyklace velkých námořních lodí v průběhu času přesunula do jihovýchodní Asie.

3.2 Od roku 2004 bylo celosvětově více než 80 % větších lodí s ukončenou životností demontováno za užití „plážové“ metody v Indii, Bangladéši a Pákistánu. S plavidly se najede na písčité pláže a rozeberou se bez použití těžkých strojů. V těchto zemích rovněž chybí zařízení umožňující šetrné nakládání se silně znečištěným a toxickým odpadem. Vlády zemí jihovýchodní Asie se zdráhají prosazovat změnu dosavadní praxe, jelikož demontáž lodí vnímají jako hospodářsky důležitou činnost, kterou je nutné omezovat co možná nejméně. Tato činnost vytváří rovněž mnoho pracovních míst, avšak sociální a environmentální dopady jsou katastrofické.

3.3 Velké lodě, které jsou odeslány na demontáž do Asie, představují jeden z hlavních proudů nebezpečných odpadů z průmyslových zemí do rozvojového světa. Jedná se o látky jako např. azbest, ropné látky a ropné kaly, polychlorovaný bifenyly (PCB) a těžké kovy. V roce 2004 byl ve studii Komise (GR TREN) uveden odhad, že do roku 2015 bude azbest ročně představovat 1 000 až 3 000 tun, TBT 170 až 540 tun a nátěry škodlivé pro životní prostředí 6 000 až 20 000 tun a ropné kaly dosáhnou objemu 400 000 až 1,3 milionu tun. Dopad na životní prostředí byl jen málokdy podrobně zkoumán, avšak dostupné údaje napovídají, že to významně ovlivňuje mořskou vodu, půdu na plážích i sedimenty. Znečištění moře je jasně viditelné na leteckých fotografiích demontážních lokalit v Indii a Bangladéši. Nevládní organizace uvádějí, že vegetace a ryby z těchto oblastí zmizely.

3.4 Podmínky v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci jsou ve vrakovistištech jihovýchodní Asie kritické. Kvůli nedostatku těžkých strojů a ochranných pomůcek pro pracovníky existuje vysoké riziko nebezpečných pracovních úrazů.

Podle zprávy indické vlády došlo na vrakovišti v Alangu v letech 1996 až 2003 ke 434 nehodám, při nichž zahynulo 209 dělníků. Podle zpráv z Pákistánu v zemi zahynulo v letech 1986 až 2006 let více než 400 pracovníků a 6 000 bylo vážně zraněno. Odhaduje se také, že tisíce pracovníků onemocní nevyléčitelnou nemocí v důsledku nakládání s toxickými látkami a jejich vdechování bez jakýchkoliv preventivních opatření či ochrany. Většina pracovníků pochází z nejchudších oblastí, jsou nekvalifikovaní, pracují bez pracovních smluv a zdravotního pojištění či pojištění proti pracovním úrazům a nesmějí zakládat odborové organizace. Průzkumy v Indii poukazují rovněž na vysoký podíl dětské práce. Čtvrtina všech pracovníků je mladší 18 let, 10 % je dokonce mladší 12 let.

4. Obsah nařízení

4.1 Cílem nařízení o recyklaci lodí je výrazně zmírnit negativní sociální a environmentální dopady související s recyklací lodí plujících pod vlajkami členských států EU, zejména v jihovýchodní Asii, aniž by se vytvářela zbytečná ekonomická zátěž. Navrhované nařízení uvádí neprodlené v platnost provádění řadu požadavků Hongkongské úmluvy, aby se tak urychlil její vstup v platnost na celém světě.

4.2 Následující požadavky Hongkongské úmluvy se zavádějí bez prodlení:

4.2.1 Lodě plující pod vlajkou některého z členských států EU musí mít a udržovat po celou dobu svého provozu soupis nebezpečných materiálů nacházejících se na lodi. Nové lodě mají povinnost vyhotovit soupis okamžitě, stávající lodě na to budou mít pět let. Soupis musí být aktualizován před odesláním lodě k recyklaci tak, aby se zajistilo, že vybrané recyklační zařízení je schopno nakládat se všemi nebezpečnými materiály a odpady nacházejícími se na palubě.

4.2.2 Na základě Hongkongské úmluvy byl vypracován seznam požadavků, které zařízení na recyklaci lodí musí splňovat, včetně dodatečných požadavků s cílem lépe chránit lidské zdraví a životní prostředí. Recyklační zařízení splňující tyto požadavky mohou být zařazena na evropský seznam zařízení na recyklaci lodí. Lodě plující pod vlajkou některého z členských států EU budou smět být recyklovány pouze v zařízeních uvedených na tomto seznamu.

4.2.3 Lodě plující pod vlajkami členských států EU musejí před dodáním do recyklačního zařízení minimalizovat množství nebezpečných odpadů nacházejících se na palubě. V případě tankerů musejí majitelé zajistit, aby lodě byly do zařízení na recyklaci lodí dodány ve stavu, který umožňuje potvrdit jejich bezpečnost pro vstup a práci při vysokých teplotách, aby se zamezilo výbuchům a (smrtným) nehodám pracovníků v zařízeních na recyklaci lodí.

⁽³⁾ COM(2007) 269 final.

⁽⁴⁾ COM(2008) 767 final.

⁽⁵⁾ CESE 1701/2007, Úř. věst. C 120, 16.5.2008, s. 33, CESE 877/2009, Úř. věst. C 277, 17.11.2009, s. 67.

⁽⁶⁾ COM(2012) 118 final.

4.3 Na rozdíl od stávajících právních předpisů je navrhované nařízení založeno na systému kontroly a vymáhání stanoveném v Hongkongské úmluvě, který je konkrétně určen pro loď mezinárodní lodní dopravy. Zlepšení souladu s právními předpisy Unie se tedy zdá být snazší. Velkým problémem za stávajících právních předpisů je určit, kdy se loď stává odpadem. V rámci nového systému budou členské státy včas dostávat informace o plánovaném zahájení a dokončení recyklace lodí. Porovnáním seznamu lodí, pro něž bylo vydáno osvědčení soupisu, se seznamem lodí, které byly recyklovány ve schválených zařízeních, bude snazší odhalit nezákonnou recyklaci.

4.4 Kromě ekonomických faktorů představuje problém kapacity v Evropě rovněž problém pro šetrnou recyklaci. Kapacity jsou sotva dostačující pro recyklaci válečné flotily členských států EU a jiných vládních lodí. Tím, že toto nařízení umožňuje, aby lodě byly recyklovány v zařízeních mimo skupinu zemí OECD, pokud splňují požadavky a jsou uvedeny na evropském seznamu, bude také řešit problém nedostatečné recyklační kapacity zákonně přístupné majitelům lodí. To je o to důležitější, protože lze očekávat, že v nadcházejících 10 letech bude v recyklaci lodí dosaženo vrcholu.

5. Obecné připomínky

5.1 Demontáž lodí je prováděna nešetrným způsobem. Většina lodí je demontována za užití „plážové“ metody, při níž se s plavidly najede na písčité pláži v Indii, Bangladéši a Pákistánu. Tam jsou demontovány nekvalifikovanými zaměstnanci, k nimž patří i mnoho dětí, jež nemají vhodné nástroje a žádnou ochranu před velkými množstvími uvolňujících se nebezpečných materiálů. Pracovníci jsou vykořisťováni, aniž by se proti tomu mohli bránit, neboť odbory v těchto odvětvích a zejména v Bangladéši a Pákistánu nejsou tolerovány. Vlády proti tomuto stavu nic nedělají. Jedná se o ekonomicky významné činnosti pro země, které se zejména vyznačují slabou a zkorumpovanou vládou, a především v tomto odvětví podniky, které jsou mocné a neuznávají zákon.

5.2 Ekonomický význam nespočívá pouze v pracovních místech, ale také a zejména v zásobování surovinami. Tyto země pokrývají hlavní část své potřeby oceli z recyklace lodí. Význam této činnosti z hlediska pracovních míst je rovněž důležitý, avšak ze sociálního hlediska je sporný. Zaměstnávání jsou především nekvalifikovaní pracovníci z nejhudších skupin obyvatelstva, kteří tímto sice získají práci, ale ne skutečné zaměstnání, neboť jsou najímáni po dnech. Evropská a světová koncepce zaměstnání (Globální pakt o pracovních místech MOP, 2009) spočívá v tom, že zaměstnanci umožní žít a uživit rodinu. Z práce v recyklačních zařízeních na plážích v jihovýchodní Asii nemohou pracovníci žít, mohou nanejvýš nějakou dobu přežít. V praxi velká část těchto pracovníků zemře, a to buď rychle následkem jednoho z mnoha pracovních úrazů, anebo pomalu následkem maligních a nevyhléditelných nemocí, jež si během práce přivedli.

5.3 Odpovědnost Evropské unie je v této oblasti značná, neboť podstatná část světového loďstva je ve vlastnictví majitelů lodí z členských států EU. Komise již léta s obavami sleduje

vývoj v tomto odvětví, zejména rozsáhlé obcházení předpisů Basilejské úmluvy. Proto se před několika lety rozhodla tento problém řešit. V minulých pěti letech Komise postupně zveřejnila zelenou knihu, strategický dokument a nyní předkládá návrh nařízení.

5.4 Mezi návrhem nařízení o recyklaci lodí a dříve zveřejněnou zelenou knihou a strategickým dokumentem lze konstatovat pouze nepatrný rozdíl. Ve dvou předchozích dokumentech byly podrobně analyzovány problémy související s recyklací lodí zejména v Bangladéši, Indii a Pákistánu a došlo se k závěru, že za účelem řešení této nepřijatelné situace je třeba přijmout přísná opatření. Opatření uvedená v tomto návrhu nařízení však neumožňují problémy vyřešit. EHSV může pouze konstatovat, že evidentně chybí politická vůle tyto problémy vyřešit. Není to pouze politováníhodné, ale i překvapivé. V paralelních oblastech Komise politickou vůli prokázat dokázala.

5.5 Tento návrh se téměř nezabývá plány předchozích dokumentů týkajících se např. uložení určitých povinností majitelům lodí, stavitelům lodí a provozovatelům nakládek a vykládek, které by vedly k šetrné demontáži a recyklaci lodí, jež jsou na konci své ekonomické životnosti. Předložená opatření jsou slabá a plná právních nejasností.

5.6 Po předložení návrhu Hongkongské úmluvy se státy, které jsou smluvní strany Basilejské úmluvy, pokusily posoudit, zda úroveň kontroly a vymáhání jsou v obou úmlouvách rovnocenné. Smluvní strany Basilejské úmluvy se na této otázce neshodly. Podle IMO a členských států EU byl posudek pozitivní. Jedním z důvodů tohoto rozdílného posouzení může být skutečnost, že Hongkongská úmluva se týká pouze demontáže lodí. Basilejská úmluva se zabývá zejména šetrným nakládáním s nebezpečným odpadem a klade požadavky na související řetězce. Hongkongská úmluva se tímto téměř nezabývá. EHSV konstatuje, že návrh Komise se touto otázkou zabývá v obecných pojmech, a doporučuje, že s cílem povolit recyklaci lodí v zařízeních, jež se nacházejí v zemích, které nejsou členy OECD, pokud tato zařízení splňují požadavky a jsou zařazena na evropský seznam zařízení na recyklaci lodí, by nařízení mělo zejména vycházet ze stávajících instrukcí relevantních mezinárodních organizací⁽⁷⁾, jakož i z úmluvy samotné a z technických základních směrů.

5.7 Návrh Komise jde dál než ustanovení Hongkongské úmluvy, avšak nejde tak daleko jako ustanovení Basilejské úmluvy. Komise uvádí, že nechce klást látku příliš vysoko, aby státy, v nichž se v současné době demontáže provádějí za pomoci metod nebezpečných pro obyvatelstvo a životní prostředí, neodmítly přistoupit k Hongkongské úmluvě, čímž

⁽⁷⁾ Viz pozn. pod čarou 1.

by se nařízení minulo svým účinkem. Toto odůvodnění je sporné. Pokud jsou totiž určitá legislativa či pravidla (Basilejská úmluva) opakovaně porušována, nezdá se být nejvhodnějším řešením tohoto problému vytvořit nový právní režim, jenž je z hlediska vymáhání méně účinný (Hongkongská úmluva). Komise mohla ve svém návrhu věnovat více pozornosti lepší úrovni vymáhání.

5.8 Dvě často používané metody, jak obejít povinnosti Basilejské úmluvy, jsou změna vlajky lodí z členského státu EU na nečlenský stát EU či prodej lodí obchodníkovi. Pokud k prodeji dojde v evropských vodách, nesmí obchodník loď vyvézt za účelem recyklace do zemí, jež nejsou členy OECD, neboť podléhá pravidlům Basilejské úmluvy. Obchodník poté předloží prohlášení, v němž stvrdí, že loď nekoupil za účelem demontáže, nýbrž za účelem hospodářského využití. Jakmile loď opustí evropské vody, zamíří často ihned k jedné z pláží v jihovýchodní Asii a prohlášení se ukáže být lživým.

5.9 EHSV konstatuje, že v návrhu Komise jsou obsaženy nejdůležitější prvky Hongkongské úmluvy, jež rozděluje odpovědnosti mezi státy vlajky, státy provádějící recyklaci a přístavní státy na jedné straně a mezi majitele lodí, stavitele lodí a zařízení pro recyklaci na straně druhé. Výbor však má pochyby o vyváženosti tohoto rozdělení a byl by uvítal, kdyby do tohoto rozdělení byla rovněž zahrnuta pozice bývalého majitele/skutečného vlastníka.

5.10 Co v návrhu například chybí, je ekonomický nástroj, jenž by Komisi umožnil pozitivně ovlivňovat vývoj situace. V předchozích dokumentech byl takový nástroj ještě zmiňován. Komise rovněž nechala vypracovat studii o možnostech vytvořit fond, do něhož by přispívala jistou částkou každá loď, která zakotví v jednom z evropských přístavů. Výše částky by mohla být určena na základě kombinace nosnosti a toxicity. Využití takového fondu by kromě toho bylo výborně sluchitelné se zásadou „znečišťovatel platí“. Část peněz by mohla být využita na zlepšení podmínek práce v jihovýchodní Asii tím, že pracovníci budou vyškoleni v oblasti zdraví a bezpečnosti práce, zvýší se místní povědomí o nebezpečích nešetrné demontáže velkých námořních plavidel alepší se místní veřejná infrastruktura.

5.11 EHSV vyzývá Evropskou komisi, aby prozkoumala možnost využít tyto peníze na vývoj recyklační kapacity a vybudování recyklačního průmyslu v Evropě. V EU je dostatečná kapacita doků, jež již pro stavbu a opravu lodí nejsou využívány vůbec či pouze v zanedbatelné míře a jsou velmi vhodné pro demontáž a recyklaci lodí. Tento postup odpovídá cíli Evropské unie stát se udržitelnou recyklující společností, v níž se odpady prostřednictvím zpracovaného a kvalitního systému recyklace zpracovávají na suroviny. Mohlo by to přinést vysoké finanční příjmy ve formě cenných materiálů,

kteří by z velké části mohly pokrýt potřebu surovin, což by dále mohlo dát vzniknout četným pracovním místům. Vzhledem k rostoucím cenám surovin a vysoké nezaměstnanosti v řadě členských států Evropské unie to může být prospěšné pro Evropu jako celek.

5.12 Pokud Evropa chce, aby její lodě byly demontovány šetrným způsobem, není nepřiměřené, aby spolufinancovala stavbu zařízení potřebných pro řádnou recyklaci plavidel. V tržní ekonomice není nic zadarmo, vše má totiž svou cenu. Cena za šetrnou demontáž lodí je zaplacená penězi. Část ceny za nešetrnou demontáž je zaplacená jinými hodnotami, k nimž patří zničení místního životního prostředí a ztráta lidských životů. Vzhledem k tomu, že v EU nechceme tyto hodnoty přijmout jako legální způsob platby, nesmíme rovněž dovolit, aby byly využívány v rámci platebních toků s třetími zeměmi. Komise by zde mohla vyvinout větší tlak. EHSV se domnívá, že Komise musí předložit lepší, kreativnější, odvážnější a iniciativnější návrh, jenž by odpovídal úrovni ambicí předchozích dokumentů Komise a příslušným stanoviskům Výboru.

6. Konkrétní připomínky

6.1 EHSV souhlasí s cílem návrhu o recyklaci lodí a s obecným přístupem, jež Komise zvolila, má však vážné pochyby o účinnosti jeho provádění. Výbor kritizuje zejména následující ustanovení.

6.2 V článku 15 nařízení se uvádí, že zařízení na recyklaci, která se nacházejí mimo Unii, mohou být zařazena na evropský seznam, pokud splní požadavky, které EU stanovila pro šetrnou demontáž. Zařízení sama však musí předložit důkazy o tom, že požadavky splňují. Kontroly na místě ze strany Komise či jí pověřených agentů se v navrhovaném nařízení uvádějí pouze jako možnost. EHSV vyzývá Komisi, aby vytvořila výslovný a účinný mechanismus pro kontrolu a dohled nezávislou třetí stranou za účelem zajištění dodržení požadavků uvedených v článku 12.

6.3 V článku 12 se uvádí výčet požadavků, jež musí zařízení pro recyklaci lodí splnit, aby mohlo být zařazeno na evropský seznam. K požadavkům samotným Výbor nemá žádné připomínky. V přechodných ustanoveních v článku 28 se však uvádí, že členské státy mohou před zveřejněním evropského seznamu povolit recyklaci lodí v zařízeních nacházejících se mimo Unii, pokud bylo ověřeno, že zařízení na recyklaci lodí splňuje požadavky stanovené v článku 12 na základě informací poskytnutých majitelem lodě, zařízení na recyklaci lodí nebo získaných jiným způsobem. EHSV opět vyzývá Komisi, aby vytvořila výslovný a účinný mechanismus pro kontrolu a dohled nezávislou třetí stranou za účelem zajištění dodržení požadavků uvedených v článku 12.

6.4 V článku 23 se navrhuje stanovit pro případ porušení nařízení sankce, jež mohou být civilní či správní povahy a musí být účinné, přiměřené a odrazující. Žádné konkrétní sankce se neuvádí. Ve stejném článku se uvádí, že sankce mohou být uloženy rovněž předposlednímu vlastníku, jestliže je loď prodána a do méně než šesti měsíců po prodeji je odeslána k recyklaci v zařízení, které není uvedeno v evropském seznamu. Výbor však poukazuje na to, že šest měsíců je krátká doba vzhledem k průměrné životnosti plavidla. Výbor dále poznamenává, že pro výjimku z těchto sankcí, zejména pokud majitel může prokázat, že loď neprodal s úmyslem nechat ji demontovat, stačí jednoduše předložit prohlášení, což bylo za stávající situace v oblasti vymáhání v souvislosti s Basilejskou úmluvou několikrát prokázáno.

6.5 V článku 30 Komise navrhuje provést přezkum dva roky po vstupu v platnost Hongkongské úmluvy. Vzhledem k tomu, že se to očekává v roce 2020, bude přezkum nařízení proveden v roce 2022. V rámci tohoto přezkumu Komise zváží zařazení zařízení schválených smluvními stranami Hongkongské úmluvy

na evropský seznam zařízení na recyklaci lodí s cílem zabránit zdvojení činností a správní zátěži. Zároveň je zcela možné, že zařízení, jež jsou smluvními stranami Hongkongské úmluvy uznána, zejména řetězce následující po demontáži, jež se zabývají šetrným zpracováním nebezpečných materiálů, nesplňují požadavky evropského seznamu. I to vede k oslabení stávající praxe.

6.6 EHSV konstatuje, že recyklace lodí v zemích, v nichž je prováděna pomocí plážové metody, je prováděna za nedostatečné pracovní bezpečnosti, pracovníci jsou vykořisťováni a dopady na životní prostředí jsou katastrofické. Lodě jsou demontovány na plážích manuálně, všechny nebezpečné materiály, které obsahují (ropné látky, ropné kaly, polychlorovaný bifenyly atd.) odtékají volně do moře nebo se vsakují do písku. Průzkumy na místě ukázaly, že flóra a fauna naprosto zmizela v širokém okolí těchto recyklačních pláží. Vzhledem k programu udržitelného rozvoje EU by se dalo očekávat, že Komise vyloučí z evropského seznamu recyklační zařízení, jež tuto metodu používají. To však v současné době není jasné.

V Bruselu dne 12. července 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

PŘÍLOHA

ke stanovisku Evropského hospodářského a sociálního výboru

Následující pozměňovací návrhy byly v diskusi zamítnuty, získaly však nejméně čtvrtinu odevzdaných hlasů:

Odstavec 5.5

Upravit následovně

„Tento návrh se téměř nezabývá plány předchozích dokumentů týkajících se např. uložení určitých povinností majitelům lodí, stavitelům lodí a provozovatelům nakládek a vykládek, které by vedly k šetrné demontáži a recyklaci lodí, jež jsou na konci své ekonomické životnosti. Předložená opatření by mohla být přesvědčivější jsou slabá a nevykazovat plně právních nejistot nejasností.“

Výsledek hlasování

Pro:	70
Proti:	72
Hlasování se zdrželi:	0

Odstavec 5.7

Upravit následovně

„Návrh Komise jde dál než ustanovení Hongkongské úmluvy, avšak nejde tak daleko jako ustanovení Basilejské úmluvy. Komise uvádí, že nechce klást latku příliš vysoko, aby státy, v nichž se v současné době demontáže provádějí za pomoci metod nebezpečných pro obyvatelstvo a životní prostředí, neodmítly přistoupit k Hongkongské úmluvě, čímž by se nařízení minulo svým účinkem. Toto odůvodnění je sporné. Pokud jsou totiž určitá legislativa či pravidla (Basilejská úmluva) opakovaně porušována, nezdá se být nejvhodnějším řešením tohoto problému vytvořit nový právní režim, jenž je z hlediska vymáhání méně účinný (Hongkongská úmluva). Komise mohla ve svém návrhu věnovat více pozornosti lepší úrovni vymáhání.“

Výsledek hlasování

Pro:	65
Proti:	86
Hlasování se zdrželi:	0

Odstavce 5.10 a 1.5 (předloženy k hlasování společně)

Vyškrtnout celý odstavec

„Co v návrhu například chybí, je ekonomický nástroj, jenž by Komisi umožnil pozitivně ovlivňovat vývoj situace. V předchozích dokumentech byl takový nástroj ještě zmiňován. Komise rovněž nechala vypracovat studii o možnostech vytvořit fond, do něhož by přispívala jistou částkou každá loď, která zakotví v jednom z evropských přístavů. Výše částky by mohla být určena na základě kombinace nosnosti a toxicity. Využití takového fondu by kromě toho bylo výborně slučitelné se zásadou „znečišťovatel platí“. Část peněz by mohla být využita na zlepšení podmínek práce v jihovýchodní Asii tím, že pracovníci budou vyškoleni v oblasti zdraví a bezpečnosti práce, zvýší se místní povědomí o nebezpečích nešetrné demontáže velkých námořních plavidel alepší se místní veřejná infrastruktura.“

Výsledek hlasování

Pro:	69
Proti:	80
Hlasování se zdrželi:	2

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Klíčová opatření pro Akt o jednotném trhu II (průzkumné stanovisko)

(2012/C 299/30)

Hlavní zpravodaj: **pan VOLEŠ**

Dne 27. června 2012 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

Klíčová opatření pro Akt o jednotném trhu II (průzkumné stanovisko).

Dne 28. června 2012 pověřil předseda Výboru specializovanou sekci Jednotný trh, výroba a spotřeba přípravou podkladů na toto téma.

Vzhledem k naléhavé povaze práce Evropský hospodářský a sociální výbor jmenoval pana Voleše hlavním zpravodajem na 482. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 11. a 12. července 2012 (jednání dne 12. července), a přijal následující stanovisko 176 hlasy pro, 5 hlasů bylo proti a 2 členové se zdrželi hlasování.

1. Úvod

1.1 Koncem roku 2011 předložila Komise návrhy deseti z celkem dvanácti nástrojů vyplývajících z Aktu o jednotném trhu a zbylé dva následovaly v první polovině roku 2012. Komise kromě toho předložila návrhy či uzavřela 28 ze zbývajících 50 opatření uvedených v Aktu o jednotném trhu.

1.2 Specifické návrhy týkající se správy jednotného trhu se zaměřily na informování občanů a podniků o příležitostech jednotného trhu, na zlepšení provádění pravidel jednotného trhu členskými státy a na zajištění jejich účinného prosazování. V této konkrétní oblasti došlo jen k malému pokroku, navzdory tomu, že občané i podniky toto považují za jeden z největších nedostatků.

1.3 Zaměření těchto dvanácti nástrojů umožnilo Komisi postupovat rychleji, než by jinak bylo možné. Evropský parlament a Rada byly požádány o přijetí legislativních návrhů do konce roku 2013, aby se mohly realizovat do roku 2014. Rychlá, úplná a správná transpozice a provedení přijatých předpisů bude pro členské státy významným úkolem.

1.4 Komise oslaví 20. výročí jednotného trhu uspořádáním „týdne jednotného trhu“, který po celé Evropě proběhne v říjnu 2012 a v jehož rámci se budou konat akce ve všech 27 členských státech. Druhé Fórum o jednotném trhu zachová politickou dynamiku vytvořenou Aktem o jednotném trhu, přezkoumá pokrok dosažení při jeho realizaci a projedná budoucí priority, jejichž cílem bude povzbudit růst a posílit důvěru.

1.5 Dopisem ze dne 27. června požádal místopředseda Evropské komise pan Maroš Šefčovič EHSV, aby přispěl k probíhající diskusi na základě toho, že jeho členové jsou

ztělesněním rozmanitosti sociálních a ekonomických aktérů, čímž poskytují konsenzuální přidanou hodnotu probíhající práci.

2. Obecné připomínky a doporučení

2.1 Návrhy na Akt o jednotném trhu II nesmí opomíjet obtížnou situaci v EU, která je důsledkem neschopnosti některých členských států řešit stav svých veřejných rozpočtů, převládající stagnaci HDP a zvyšování nezaměstnanosti. Návrhy by tudíž měly obsahovat nejen krátkodobá opatření s okamžitým účinkem na růst a zaměstnanost, ale také středně- a dlouhodobá opatření zajišťující udržitelný rozvoj a přinášející prospěch všem občanům EU i v budoucnosti.

2.2 Revidovaná a aktualizovaná strategie Evropa 2020 by měla být celoplošným vodítkem rozvoje jednotného trhu coby nejcentrálnějšího výdobytku evropské integrace a nástroje k dosažení cílů této strategie.

2.3 V rámci přípravy nového souboru návrhů na zlepšení jednotného trhu by se měly vzít v potaz názory všech zúčastněných stran včetně organizací občanské společnosti a sociálních partnerů.

2.4 Opatření na uvolnění potenciálu jednotného trhu pro podniky, spotřebitele, občany a ostatní zúčastněné strany by měla být zavedena zejména v oblasti služeb, přístupu k financování, odstraňování administrativní zátěže MSP, elektronického obchodu, digitálního jednotného trhu a mobility. Měla by být doplněna o kroky zaměřené na posílení ochrany spotřebitelů a důvěry na straně jedné a zohledňovat sociální aspekty jednotného trhu podporou sociální ekonomiky a respektováním potřeby sociální soudržnosti a práv a zájmů občanů na straně druhé.

2.5 V předchozích stanoviscích k Aktu o jednotném trhu⁽¹⁾ a ke Dvanácti nástrojům⁽²⁾ EHSV poukázal na řadu otázek, jež stále považuje za zásadní:

- informování občanů a podniků o výhodách jednotného trhu je klíčové a zprostředkovatelé, jako jsou mimo jiné politické strany, organizace občanské společnosti, sdělovací prostředky a vzdělávací instituce, mají odpovědnost přispět k tomu, aby Evropané pochopili, co vše je v sázce;
- Evropská komise by měla šířit osvětu občanů o otázkách jednotného trhu pomocí mnoha sítí, agentur a dalších nástrojů, jež má k dispozici⁽³⁾.

2.6 Ještě v průběhu letošního roku Výbor vypracuje stanovisko z vlastní iniciativy k opatřením, která v Aktu o jednotném trhu postrádá. Mezi ně patří poplatky za autorská práva (které řeší Akt o jednotném trhu II), přezkum směrnice o autorských právech, neutralita sítě, ochrana údajů, ochrana investorů, protokol o sociálním pokroku, statut evropských soukromých společností, elektronické zadávání zakázek, evropské ratingové agentury, rovné postavení mužů a žen, mikropodniky a rodinné podniky, opatření na podporu zakládání nových podniků a rozšiřování již existujících podniků, kreditní a debetní karty, elektronické platby, spotřební úvěry a předlužení, mezibankovní převody, mládež, opatření na dokončení zavedení eura a fungování jednotné oblasti pro platby v eurech (SEPA).

2.7 Výbor očekává, že bude zapojen do veškerých konzultací týkajících se legislativních a nelegislativních opatření z průběžného programu Komise, jež budou součástí Aktu o jednotném trhu II, a vypracuje podrobná doporučení, jakmile se z jednotlivých kroků Komise stanou vlastní návrhy.

3. Nástroje a klíčové kroky

3.1 Služby

3.1.1 Základní platební účty dostupné pro všechny občany jsou nutností a musí být rychle zavedeny. K těmto účtům, k transparentnosti poplatků a ke snadné změně bankovních účtů Výbor požaduje vypracování regulačních opatření.

3.1.2 Dalšími oblastmi, které by se měly považovat za priority, jsou doručování balíků zejména v elektronickém obchodě⁽⁴⁾ a přeshraniční úpadková řízení.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 132, 3.5.2011, s. 47.

⁽²⁾ Úř. věst. C 24, 28.1.2012, s. 99.

⁽³⁾ SOLVIT, Enterprise Europe Network, evropská spotřebitelská centra, Eurocentra atd.

⁽⁴⁾ Jak ukázal jeden z videoklipů v rámci soutěže „Vyprávějte nám svůj příběh“, kterou pořádalo GŘ MARKET. Slyšení Střediska pro sledování jednotného trhu, které proběhlo 1. června 2012 v Tallínu, se v krátkosti zabývalo řešením otázek vznesených občany v těchto videoklipech.

3.1.3 EHSV rovněž navrhuje přidat opatření na konsolidaci fungování jednotné oblasti pro platby v eurech (SEPA).

3.1.4 Výbor opakuje, že podporuje zvýšení standardů služeb, zároveň je však třeba zohlednit jejich specifický charakter a potřeby trhu a společnosti.

3.2 Jednotný digitální trh

3.2.1 Výbor je toho názoru, že dokončení jednotného digitálního trhu bude klíčové pro oživení jednotného trhu. V předchozích stanoviscích Výbor uvedl, že elektronický obchod je jednou z obětí roztržštěnosti jednotného trhu, což brání plnému využívání potenciálu elektronického přeshraničního obchodování ze strany poskytovatelů i spotřebitelů. K vyřešení těchto problémů je nutno přistoupit ke krokům, které doplní Komisi již připravená opatření, zejména jde o přísná pravidla ochrany údajů, otevřený internet, neutralitu sítě, odstranění bariér souvisejících se státní příslušností nebo místem bydliště, elektronický podpis, elektronické platby, investice do širokopásmové infrastruktury, univerzální přístup, dostupnost hardwaru a softwaru pro všechny a právní předpisy pro on-line služby doplněné konsistentní spotřebitelskou politikou.

3.2.2 EHSV považuje za zásadní zajistit správní spolupráci mezi členskými státy a zprovoznit služby elektronické správy, což by mohlo usnadnit všeobecné využívání systému IMI.

3.2.3 EHSV zdůrazňuje, že je třeba brát mimořádný zřetel na výhody, které může přinést všeobecné šíření elektronických faktur, ale je přesvědčen, že by jejich využívání mělo být volitelné na stejné úrovni s papírovou verzí – mělo by se zabránit dalšímu zatěžování MSP.

3.3 Síť

3.3.1 EHSV věnuje zvláštní pozornost sítím (doprava, energetika, komunikace), které hrají zásadní roli v propojování Evropy. Pokud jde o železnice, EHSV podporuje myšlenku vytvoření jednotného železničního prostoru, který by byl schopen konkurovat ostatním druhům dopravy. Doporučuje analyzovat možnost vytvoření vyrovnávacího fondu po vzoru fondu, který se již používá v různých odvětvích síťových systémů. Naprostou prioritou by mělo být všeobecné zavedení evropského systému řízení železničního provozu společně s evropským systémem pro kontrolu vlaků.

3.3.2 Pokud jde o **leteckou dopravu**, je vytvoření jednotného evropského nebo zásadní pro zajištění konkurenceschopnosti leteckého průmyslu EU na globálním trhu. Je potřeba řešit vývoj programu SESAR: a) zajistit synchronizované nasazení modernizovaných prvků palubní a pozemní infrastruktury,

b) zajistit včasné a dostatečné finanční zdroje pro nasazení programu SESAR, c) vytvořit řádnou správu pro nasazení programu SESAR. Měl by být otevřen také pro MSP.

3.3.3 Výbor žádá urychlený přezkum nařízení (ES) č. 261/2004⁽⁵⁾, a to kvůli modernizaci práv cestujících v souvislosti s nadměrným příjmem rezervací, zpožděním a také pobytovými balíčky.

3.3.4 Evropská **přístavní politika** by se měla zabývat těmito tématy:

- a) zajištění udržitelného rozvoje přístavů a jejich kapacity,
- b) vytvoření jasného a transparentního rámce pro financování přístavních investic,
- c) vyjasnění postupů pro uvolnění trhu přístavních služeb,
- d) vyřešení provozních překážek, které oslabují účinnost přístavů,
- e) zabezpečení příznivých a bezpečných podmínek pro výkon práce a nastolení konstruktivních pracovních vztahů v přístavech,
- f) podpora celkové konkurenceschopnosti a pozitivního vnímání přístavů.

3.3.5 Evropská přístavní politika nezahrnuje nutně vytvoření nové legislativy. Zvláště právně nevytíkatelné předpisy (tzv. *soft law*) mohou být dobrou alternativou legislativy na jedné straně a individuální přístup ke každému případu na straně druhé.

3.3.6 Pokud jde o **energetické sítě**, EHSV schvaluje nedávné iniciativy Evropské komise, jejichž účelem je usilovat o propojování a dokončení vnitřního trhu s energií.

3.3.7 EHSV podporuje princip vytvoření evropského energetického společenství (EES) a schvaluje související přechodné etapy, zejména evropské regionální energetické sítě, fond na rozvoj obnovitelné energie a evropské seskupení pro nákup zemního plynu.

3.3.8 Výbor je toho názoru, že nastal čas na kritické posouzení liberalizace trhu s energií, jelikož výsledky nepřinesly občanům a podnikům očekávané nižší ceny.

3.4 Přístup k financím

3.4.1 V mnoha členských státech může být kvůli finanční krizi přístup k úvěrům pro podniky, zejména MSP, obtížný,

⁽⁵⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 261/2004 ze dne 11. února 2004, kterým se stanoví společná pravidla náhrad a pomoci cestujícím v letecké dopravě v případě odepření nástupu na palubu, zrušení nebo významného zpoždění letů a kterým se zrušuje nařízení (EHS) č. 295/91.

což má negativní důsledky na jejich obchodní činnost. Aby se mohly soukromý sektor a zejména MSP a sociální podniky rozrůstat a vytvářet pracovní místa, je přístup k financování zcela zásadní. Banky jsou však podnikům, zejména inovujícím a začínajícím podnikům, které vykazují jak nejvyšší rizika, tak největší potenciál růstu, stále méně ochotny půjčovat.

3.4.2 Z tohoto důvodu vyzývá EHSV Komisi, aby podporovala malé a střední podniky v přímém přístupu k dluhovému kapitálovému trhu, rozvíjela programy dluhopisů zaměřených na malé a střední podniky a zkoumala způsoby, jak zlepšit mezaninové financování, a zabývala se novými mezaninovými produkty, jako je například záruka za mezaninové půjčky. V tomto ohledu by měla Komise poskytnout všem zúčastněným stranám pokyny k osvědčeným postupům při spojování a posilování finančních nástrojů z různých zdrojů.

3.4.3 EHSV doporučuje, aby se při jednáních s členskými státy o budoucnosti strukturálních fondů zohlednila potřeba vytvoření finančních nástrojů, které budou podporovat záruky za úvěry MSP.

3.5 Zdanění

3.5.1 Výbor vyzývá ke krokům, které by řešily odlišné daňové předpisy a administrativní komplikace, které jsou pro MSP jednou z největších překážek, neboť jim zabírají v expanzi v rámci jednotného trhu.

3.5.2 I bez daňové harmonizace lze mnoho překážek v této oblasti odstranit, mimo jiné např. dvojí zdanění, které je vážnou překážkou přeshraničních aktivit s negativními hospodářskými dopady na investice a zaměstnanost. Současné komplikované systémy pro náhrady DPH v přeshraničním obchodě a službách mohou vést k daňovým únikům a podvodům, s nimiž se musí bojovat efektivněji. Přiznání k DPH standardizované na úrovni EU by přispělo ke zjednodušení správních postupů.

3.5.3 Výbor je toho názoru, že zdanění ve členských státech by nemělo vést k vytváření daňových rážů s negativními dopady na hospodářství a veřejné rozpočty.

3.5.4 Je třeba zaměřit pozornost na režim DPH u finančních služeb, a zejména pokud by se zavádělo nové zdanění finančního sektoru vycházející z peněžních toků či podobných faktorů, měla by Komise rozhodně zhodnotit výhody zasazení této daně do rámce DPH.

3.5.5 EHSV rovněž vyzývá k zavedení obecných pravidel vyplácení DPH pouze v případech, kdy zákazník již uhradil fakturu. Tento systém, který se v některých členských státech již uplatňuje u malých podniků a je známý jako hotovostní účetnictví, zabraňuje účtování DPH na prodej zboží, ať již zákazník zaplatil, či nikoli. Za nynějšího hospodářského poklesu by to mohlo zabránit platební neschopnosti zejména MSP.

3.6 Podnikatelské prostředí

3.6.1 EHSV zdůrazňuje nutnost věnovat zvláštní pozornost otázkám, které unijní předpisy a podpůrné programy řeší nedostatečně, jako je např. problematika osob samostatně výdělečně činných.

3.6.2 Výbor vyzdvihuje potřebu dalšího snížení zbytečné administrativní zátěže a očekává, že Komise navrhne cíle na období po roce 2012, kdy by již administrativní zátěž měla být o 25 % nižší. Výbor konstatuje, že snížení zbytečné zátěže (ať již pro podniky, spotřebitele či veřejné orgány) je vždy žádoucí, ale že je třeba provést důkladné posouzení, aby se zajistilo, že původní účel právního předpisu nebude zmařen.

3.7 Sociální podnikání

3.7.1 K přezkumu Iniciativy pro sociální podnikání dojde v roce 2014. V úzké spolupráci se skupinou odborníků pro sociální podnikání provede Komise bilanci přínosů a stanoví další postup. EHSV doporučuje, aby se náležitě zohlednily jeho připomínky, které uvedl v nedávno přijatých stanoviscích týkajících se sociálního podnikání⁽⁶⁾.

3.7.2 Výbor zdůrazňuje nutnost prohloubit znalosti o úloze a rozšíření sociálních podniků, aby bylo možné zhodnotit jejich vlastní dopad na společnost. Bude proto potřeba vytvořit metodiku pro měření tohoto dopadu. Toto měření bude také nutné k realizaci evropského fondu sociálního podnikání.

3.7.3 Výbor je toho názoru, že návrh Evropské nadace a všech dalších evropských forem společností je nutno posuzovat na pozadí konzultací o modernizaci evropského podnikového práva.

3.8 Spotřebitelé

3.8.1 Výbor doufá, že legislativní návrh na kolektivní odškodnění bude brzy podán. Tento návrh musí vyústit v mechanismus kolektivního odškodnění, který bude uplatňován na vnitrostátní úrovni i přes hranice a bude dostupný všem spotřebitelům na jednotném trhu. Měl by být k dispozici všem, jejichž práva na jednotném trhu jsou porušována. Práva spotřebitelů porušují nejenom dodavatelé zboží a poskytovatelé služeb, ale jsou poškozována i nespravedlivými smluvními podmínkami a nekalými obchodními praktikami. K systémům kolektivního odškodnění by měli mít přístup také pracovníci, jejichž práva jsou porušována, a obecně občané, kteří trpí diskriminací. Podobnou ochranu vůči nekalým obchodním praktikám by mohly potřebovat i MSP.

V dalších přípravách by se měly vzít v potaz názory všech zúčastněných stran.

3.8.2 EHSV žádá regulační opatření pro dosažení integrovaného jednotného trhu plateb prováděných kartou, přes internet a pomocí mobilního telefonu.

3.8.3 Pokud jde o pravidla pro bezpečnost produktů, Výbor požaduje uplatňování dvou základních zásad:

— **filozofie životního cyklu.** To znamená uplatňování požadavků na bezpečnost výrobků pro všechny uživatele a dotčené pracovníky. Odkaz na životní cyklus platí pro všechny fáze životnosti výrobku, od dodávky základní suroviny až po likvidaci výrobku;

— **přístupu „od kolébky k hrobu“**, který znamená, že klíčovým aspektem výroby by měla být udržitelnost výrobku.

3.9 Mobilita občanů

3.9.1 Výbor opakuje nutnost dosažení větší mobility občanů modernizací systému uznávání odborných kvalifikací. Podpora mobility pracovníků mezi různými pracovními místy a různými územími by mohla pomoci zlepšit fungování evropských trhů práce a poskytování přeshraničních služeb. Diskuze o uznávání (odborných kvalifikací) není na rovní 27 členských států vždy smysluplná. Je nutné klást větší důraz na reálné potřeby (v přeshraničních situacích a mezi sousedními zeměmi) na základě analýzy vzorců mobility. EU by měla podněcovat regionální spolupráci v této oblasti a podporovat společné přeshraniční odborné vzdělávání.

3.9.2 Pokud jde o převoditelnost důchodových práv, zaměřuje se bílá kniha⁽⁷⁾ příliš na zlepšování jednotlivých důchodů ve třetím pilíři. Je nutné zlepšit systémy prvního a druhého pilíře, aby bylo možné zaručit strukturální užitek rovněž lidem, kteří se stěhují po celé Evropě.

3.9.3 Výbor je rovněž znepokojen nedávným rozhodnutím Rady vrátit Schengenskou dohodu zpět na úroveň členských států a tím umožnit vznik nových překážek volnému pohybu občanů v rámci Unie a znovu zavést hraniční kontroly na místech, kde byly zrušeny. Jedná se o hrubé porušení základních zásad Smlouvy, které dále znesnadňuje dokončení vnitřního trhu.

3.10 Sociální soudržnost

3.10.1 Výbor je toho názoru, že je nutné vyjasnit pravidla prosazování a odkaz na čl. 3 odst. 3 Lisabonské smlouvy, v němž se hovoří o tom, že vnitřní trh není cílem sám o sobě, ale prostředkem k dosažení sociálního pokroku a udržitelné společnosti pro evropské občany.

⁽⁶⁾ Viz stanoviska: Úř. věst. C 24, 28.1.2012, s. 1, Úř. věst. C 229, 31.7.2012, s. 44 a Úř. věst. C 229, 31.7.2012, s. 55.

⁽⁷⁾ Bílá kniha „Agenda pro přiměřené, udržitelné a spolehlivé důchody“, COM(2012) 55 final.

3.11 Veřejné zakázky

3.11.1 Zadávání veřejných zakázek musí upravovat pravidla, která se neřídí jen nejlepší cenou; na stejné úrovni se musí posuzovat i další kritéria související se sociálními přínosy a dopadem na udržitelnost.

3.11.2 Mělo by se zvážit, v jakém rozsahu by mohly zůstat trhy EU s veřejnými zakázkami udržitelně otevřené, když třetí země nebudou zachovávat rovné podmínky. V této souvislosti musí všichni aktéři, tedy členské státy i třetí země, dodržovat ratifikované úmluvy MOP a respektovat lidská práva. EU by tuto politiku měla aktivně propagovat na globální úrovni.

3.11.3 Většího pokroku by se mohlo dosáhnout elektronickým zadáváním zakázek, které by zrychlilo správní postupy.

3.12 Práva duševního vlastnictví

3.12.1 Pro spotřebitele je stávající právní rámec práv duševního vlastnictví matoucí, o to horší je situace na celoevropské úrovni. Právní rámec musí být vyjasněn a právní sankce a výkon práv musí být přiměřené. S jednotlivými spotřebiteli, kteří by práva duševního vlastnictví mohli porušovat neúmyslně nebo v malé míře ke své osobní potřebě, by se mělo zacházet jinak než s trestnou činností ve velkém komerčním měřítku.

3.12.2 Je zapotřebí důslednější celoevropský přístup k udělování licencí a vybírání poplatků.

V Bruselu dne 12. července 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Bílá kniha o dopravě – jak získat podporu a účast občanské společnosti (průzkumné stanovisko)

(2012/C 299/31)

Zpravodaj: **pan BACK**

Dne 11. ledna 2012 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor na téma

Bílá kniha o dopravě – jak získat podporu a účast občanské společnosti

(průzkumné stanovisko).

Specializovaná sekce Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 25. června 2012.

Na 482. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 11. a 12. července 2012 (jednání dne 11. července 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 140 hlasy pro, 3 hlasy byly proti a 7 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV by měl iniciovat tvorbu rámce pro otevřenou a transparentní výměnu názorů na provádění bílé knihy mezi občanskou společností, Komisí a dalšími příslušnými aktéry, jako jsou např. vnitrostátní orgány různých úrovní. Lze tak zlepšit její přijetí a pochopení ze strany občanské společnosti a poskytnout užitečnou zpětnou vazbu tvůrcům politik a subjektům odpovědným za jejich provádění.

1.2 Dialog by měl být víceúrovňový a měla by do něj být zapojena celostátní, regionální a místní úroveň občanské společnosti i správy. Občanskou společnost je třeba chápat v širším slova smyslu jako společnost zahrnující podniky, zaměstnavatele, zaměstnance, uživatele, nevládní organizace a akademickou obec, ale neomezující se pouze na ně.

1.3 V rámci dialogu musí probíhat obousměrná komunikace. Evropská komise musí mít příležitost informovat o návrzích a krocích v této oblasti. Zároveň je třeba, aby zejména občanská společnost a místní a regionální správní úroveň měly příležitost navázat kontakt s Komisí, EHSV a jinými příslušnými orgány a předložit jim své připomínky a upozornit na problémy a otázky související s dopravní politikou EU a jejím prováděním s jistotou, že dostanou odpověď. Otevřený, konstruktivní dialog je důležitý pro vyšší akceptování opatření této politiky včetně legislativních návrhů a plánů infrastruktury.

1.4 Mělo by být možné zmínit konkrétní problémy, např. co se týče přístupnosti pro osoby s tělesným postižením, kvality místní dopravy a přiměřenosti cílů dopravní politiky, jakými jsou např. přechod na jiný druh dopravy nebo doprava na určitou vzdálenost, v určitých souvislostech.

1.5 Takový dialog by mohl zlepšit pochopení a přijetí dopravní politiky EU a navržených opatření k jejímu provádění.

Orgány EU by jeho prostřednictvím mohly lépe pochopit reálnou situaci a potřebu zohlednit různé podmínky v různých částech EU a zvýšit možnosti nalezení uspokojivých řešení konkrétních problémů a odpovědí na vznesené otázky.

1.6 Důležitými prvky úspěšného dialogu jsou kontinuita a řešení vznesených otázek, ale také včasné informování ze strany Komise před plánovanými opatřeními. S Komisí by se měla uzavřít dohoda o jejím zapojení s cílem zaručit účinný, otevřený a transparentní dialog. EHSV chápe, že Komise přikládá zvláštní význam dialogu o projektech infrastruktury a krocích způsobujících změnu chování. Domnívá se rovněž, že rámec tohoto dialogu by měl být širší a že tento dialog může mít přidanou hodnotu pro většinu iniciativ.

1.7 Důležitým prvkem dialogu je účast mládeže, neboť je třeba u ní vzbudit zájem o cíle dopravní politiky EU a zajistit, aby je přijala.

1.8 Dialog by se měl ve velké míře zakládat na komunikaci přes internet. V jejím rámci by se měly vytvořit zvláštní internetové stránky. Zvážit by se rovněž mělo používání sociálních médií, jako je Facebook nebo Twitter. Pro zajištění fungování systémů je důležité náležité řízení internetového dialogu. Zvláštní část internetových stránek věnovaných dialogu by měla být zaměřena na mládež. Na internetových stránkách by se rovněž měly nacházet příslušné externí odkazy, např. na internetovou stránku Komise týkající se občanské iniciativy.

1.9 Internet by však neměl být výhradním prostředkem komunikace. Internetový dialog by mohly doplnit konference nebo jiné akce organizované podle potřeby, jež by mohly být fórem k projednání dvou nebo tří témat. Podobně by v případě potřeby mělo docházet k přímým stykům mezi EHSV a zástupci

občanské společnosti. Komise by měla být informována o otázkách a záležitostech nadnesených v těchto souvislostech.

1.10 V náležitých případech by EHSV mohl v reakci na otázky a problémy zmíněné v průběhu dialogu vydat usnesení z vlastní iniciativy a mohl by tyto otázky a problémy zvážit ve stanoviscích týkajících se témat, která mu byla přeložena.

1.11 Vzhledem k zapojení místních a regionálních orgánů do dialogu by se měly navázat styky s Výborem regionů (VR) ve snaze o nalezení způsobů jeho zapojení do dialogu a jeho řízení, přičemž je třeba náležitě zohlednit úlohu EHSV a VR.

1.12 V EHSV by měl dialog řídit řídicí výbor v rámci specializované sekce TEN EHSV za podpory sekretariátu této sekce a v nepřetržité spolupráci s VR a Komisí.

1.13 Podrobnostmi souvisejícími s řízením a správou internetového dialogu, potřebnými zdroji a rozpočtovými otázkami by se měla zabývat pracovní skupina, která má své návrhy předložit do konce roku 2012. Měla by se hledat nenákladná a jednoduchá řešení v oblasti řízení a správy, pokud možno v rámci dostupných zdrojů. Zvážit by se mohla možnost sdílet náklady na řízení dialogu s VR.

1.14 Cílovým datem pro zahájení dialogu by měl být počátek roku 2013.

2. Úvod

2.1 Bílá kniha Plán jednotného evropského dopravního prostoru – vytvoření konkurenceschopného dopravního systému účinně využívajícího zdroje (dále jen „plán“) definuje deset cílů pro konkurenceschopný dopravní systém účinně využívající zdroje, které slouží jako referenční hodnoty pro dosažení cíle snížení emisí skleníkových plynů o 60 %. Dlouhodobé cíle vytyčují obecné cíle pro rok 2050, jiné, přechodné cíle jsou pak stanoveny k roku 2020 nebo 2030. V bílé knize je rovněž vytyčena strategie skládající se ze 40 iniciativ, jež má v nadcházejících deseti letech přispět k dosažení těchto cílů.

2.2 40 iniciativ stanovených v plánu se má provést do roku 2020. Některé z nich jsou legislativní. Mnoho z nich je však založeno na národních či místních iniciativách nebo na podpoře změny chování, neboť v dané oblasti má EU omezenou pravomoc nebo právní předpis není dostačujícím nástrojem k dosažení změn chování, které jsou nezbytné pro úspěch dané iniciativy. Změna chování je důležitá i pro úspěch řady legislativních iniciativ.

2.3 V dopise ze dne 11. ledna 2012 Evropská komise požádala EHSV, aby se vyjádřil k tomu, jak by mohla být občanská

společnost zapojena do provádění cílů bílé knihy a jak by mohla přispět k naplnění dlouhodobé vize dopravy. V dopise je konkrétně zdůrazněna potřeba sladit národní a evropské zájmy v oblasti významných projektů infrastruktury v rámci TEN-T a vznesena otázka, jak lze získat podporu a příspěvek občanské společnosti pro dlouhodobé cíle stanovené v bílé knize.

2.4 Situaci lze přirovnat k úloze EHSV v provádění strategie Evropa 2020. EHSV v této souvislosti vytvořil nový průřezový Řídící výbor pro strategii Evropa 2020, aby umožnil účinnější interakci mezi útvary EHSV a zúčastněnými stranami z jednotlivých států za účelem vytyčení a plánování specifických opatření a osvědčených postupů v probíhajícím procesu reformy v členských státech. 23. února 2011 byla zveřejněna zpráva o hodnocení přípravy národních programů reformy provedené občanskou společností a zapojení občanské společnosti do tohoto procesu, která sloužila Komisi jako podklad pro jarní zasedání Rady.

2.5 „Zapojit občanskou společnost a podporovat kulturu hodnocení“ je rovněž jedním z bodů Aktu o jednotném trhu. V aktu se uvádí, že z veřejné konzultace jasně vyplynulo, že si občanská společnost přeje být těsněji zapojena do rozvoje jednotného trhu. Komise tedy bude pravidelně zveřejňovat přehled 20 hlavních očekávání občanů a podniků ohledně jednotného trhu. Tento přehled bude předkládán Fóru o jednotném trhu, které shromáždí subjekty tohoto trhu: podniky, sociální partnery, nevládní organizace, reprezentativní organizace občanů, veřejné orgány různých vládních stupňů a parlamenty. Přezkoumá stav jednotného trhu a přistoupí k výměně osvědčených postupů. Přispěje k rozvoji kultury hodnocení politik, a bude se tak plně podílet na sledování Aktu o jednotném trhu a přispěje k měření jeho dopadů v terénu. Musí také dojít k posílení úlohy sociálních partnerů, kterým musí být dána možnost předkládat návrhy k otázkám, jež se týkají sociální a hospodářské soudržnosti.

2.6 První přehled očekávání založený na výzkumu byl zveřejněn na podzim 2011.

2.7 EHSV v současnosti rovněž posuzuje nápady související s koncepcí Evropského fóra pro skladbu zdrojů energie. Zvažuje se návrh stálého orgánu s řídicím výborem, stálým sekretariátem, výroční konferencí a až šesti schůzemi pracovních skupin ročně, a to z hlediska otázek spojených s financováním, institucionálními záležitostmi, vhodností a právním základem. Koncepce rovněž zahrnuje síť vnitrostátních fór.

3. Obecné připomínky

3.1 EHSV se domnívá, že nynější úkol je podobný výše zmíněným úkolům. Jeho cílem je podpora a příspěvek občanské společnosti k dlouhodobým cílům v dopravě stanoveným v bílé knize a přijetí projektů infrastruktury. Komisi také zjevně zajímá názor občanské společnosti na to, zda 60 % snížení emisí skleníkových plynů a souvisejících deseti cílů bílé knihy lze dosáhnout pomocí stávajících nástrojů, které má Komise k dispozici.

3.2 EHSV bere na vědomí, že čl. 11 odst. 1 až 3 Smlouvy o Evropské unii (SEU) poskytují formální základ činnosti tohoto druhu. Podle těchto ustanovení mají orgány EU povinnost udržovat otevřený, transparentní a pravidelný dialog s reprezentativními sdruženími a s občanskou společností, vést rozsáhlé konzultace s podniky a reprezentativními sdruženími a dát občanům a sdružením možnost veřejně projevit své názory. EHSV rovněž bere na vědomí, že tento článek je právním základem občanské iniciativy.

3.3 EHSV se domnívá, že z deseti cílů stanovených v bílé knize podporuje občanská společnost výrazně cíle č. 1 (přijetí na trhu a změna chování), 3 (postoj provozovatelů, plánovačů dopravy a vlastníků nákladu), 4 (změny chování), 5, 7 (optimální využití infrastruktury a systémů řízení dopravy, podpora účinného přeshraničního plánování), 8, 10 (spravedlivost systému) a 9 (vzorové chování týkající se bezpečnosti a ochrany).

3.4 Vhodná je zcela jasně podpora cílů plánu, která pomáhá vytvořit politicky příznivé klima pro jeho provádění.

3.5 EHSV se domnívá, že mezi závažné obecné záležitosti, v nichž může být dialog s občanskou společností zvláště užitečný, patří:

— otázky související se slučováním zájmů EU s národními/regionálními/místními zájmy, zejména z hlediska zájmů organizované občanské společnosti;

— otázky související s jinými než technickými způsoby podpory cílů dopravní politiky, včetně firemní politiky, obchodního chování, přijímání inovací a změny chování.

3.6 U těchto záležitostí je podpora občanské společnosti důležitá a je pravděpodobně nejlepším způsobem přenosu informací, zisku podpory a rovněž zpětné vazby týkající se problémů a překážek.

3.7 Tyto komunikační kanály lze rovněž využít pro referenční srovnávání a výměnu informací.

3.8 Představu o tom, kde je podpora občanské společnosti důležitá pro dosažení dlouhodobých cílů, rovněž dává seznam iniciativ.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Pro vytvoření lepší představy o oblastech 40 bodového akčního plánu do roku 2020 stanoveného v bílé knize, v nichž je podpora občanské společnosti zvláště důležitá, poukazuje EHSV na následující body.

4.2 Jednotný evropský dopravní prostor

4.2.1 Iniciativy plánované v oblasti podpory kvalitních pracovních příležitostí a dobrých pracovních podmínek budou vyžadovat podporu sociálních partnerů, kteří rovněž mohou užitečně přispět co se týče vhodnosti další činnosti v rámci sociálního dialogu (články 9, 152 a 153 SFEU). Co se týče předcházení sociálním konfliktům a případných opatření zaměřených na vytvoření rovných podmínek odměňování za práci, připomínáme, že tyto oblasti jsou výslovně vyloučeny z pravomocí EU (čl. 153 odst. 5 SFEU), a vztahují se na ně tedy řešení rozporu předpisů, jako jsou např. směrnice o službách nebo směrnice o vysílání pracovníků, jejichž praktické aspekty mohou v oblasti dopravy způsobovat mimořádné problémy.

4.2.2 Ani bezpečnost a ochrana dopravy a volný pohyb cestujících se zdravotním postižením a starších cestujících přímo související s přístupností celého dopravního trhu nejsou pouze otázkou předpisů, ale rovněž otázkou politiky dopravních společností a lidského faktoru.

4.2.3 Podobně se i přes závislost jednotného evropského nebe, jednotného evropského železničního prostoru a „modrého pásu“ na regulačních opatřeních a standardních administrativních postupech rozšířilo skutečné využívání možností, zejména co se týče jednotného železničního prostoru a „modrého pásu“, včetně optimálního využití inteligentních dopravních systémů, a tržní přístup k přístavům bude záviset na opatřeních provozovatelů a dalších dotčených stran.

4.2.4 Otázky kvality, přístupnosti a spolehlivosti dopravních služeb se týkají jak nákladní, tak osobní dopravy. Zejména u nákladní dopravy je pro úspěch důležitá činnost různých provozovatelů. Co se týče osobní dopravy, bude zapojení organizované občanské společnosti vyžadovat zejména také hodnocení účinnosti rámce předpisů v oblasti práv cestujících a kvality dopravní infrastruktury pro cestující se zdravotním postižením a starší cestující.

4.3 Podpora a začleňování iniciativ občanů na místní úrovni

4.3.1 Myšlenka účinného využívání zdrojů, přizpůsobení a udržitelnosti, kterou obsahuje bílá kniha o dopravě, již v celé Evropě – na venkově i ve městech – podnítila občany k tvorbě akčních programů. Ty probíhají mnoha inovačními způsoby. Například díky systémům organizovaného společného využívání automobilů se snižuje počet majitelů automobilů a v souvislosti s dobře lokalizovanou veřejnou dopravou (zejména tou fungující na požádání) se zlepšuje přístup a mobilita znevýhodněných a odloučených skupin. Doprava účinně využívající zdroje a vhodná lokalizace byly označeny za klíčové prvky komunálních plánů pružné reakce, které často kladou důraz na minimalizaci spotřeby energie. Tyto praktické projekty jednak přinášejí nové modely dopravy, ale vzhledem k tomu, že jsou vytvářeny na nejnižší úrovni, tak také účinně zapojují veřejnost a svým účastníkům dávají možnost informovat se. Rozšiřuje se tak znalostní základna veřejnosti a zvyšuje se pochopení změn, ke kterým bude muset dojít v postojích k dopravě.

4.3.2 Tyto iniciativy, kterých je celá řada a které v Evropě probíhají odděleně, však mezi sebou nejsou koordinovány a nejsou strukturovány, a nejsou tak srovnatelné s velikostí výzev, kterým čelíme, zejména s cíleným razantním snížením emisí CO₂ z dopravy. Vzhledem k náročnosti cílů uvedených v bílé knize je třeba značně zvýšit úsilí, např. prostřednictvím těchto kroků:

- dalšího rozvoje a rozšíření stávajících iniciativ, zejména za účelem maximálního zvýšení zapojení a účasti veřejnosti;
- rozšíření těchto iniciativ do celé Evropy na základě existujících osvědčených postupů a opět se zvláštním zaměřením na zapojení a účast veřejnosti;
- postupného začleňování všech těchto iniciativ prostřednictvím společných komunikačních platforem a nástrojů za účelem výměny osvědčených postupů, zapojení širších komunit a zvýšení porozumění výzvám a možným řešením ze strany široké veřejnosti.

4.4 Inovace pro budoucnost – technologie a přístup

4.4.1 Strategie výzkumu, inovací a zavádění jejich výsledků v oblasti evropské dopravy není pouze otázkou výzkumu, financování výzkumu, správy a zavádění inteligentních systémů mobility. Jak je uvedeno v plánu, je nutná podpora regulačního rámce. Důležitými prvky jsou však i přijetí a zavádění na trhu a zde může organizovaná občanská společnost sehrát svůj úlohu.

4.4.2 Souvisí to fakticky úzce s tematikou inovačních forem mobility, kde je zásadně důležitý přístup provozovatelů, vlastníků nákladu a u osobní dopravy i postoj široké veřejnosti.

4.4.3 To je případ nákladní dopravy, u níž je důležitá ochota využívat technické inovace a informační a komunikační technologie (IKT) stejně jako např. ochota spolupracovat na optimalizaci využívání kapacit.

4.4.4 Podobně jako u městské dopravy závisí zavádění alternativních pohonných systémů na trh, efektivní organizace

distribuce na posledním úseku a udržitelné plánování individuální dopravy a nákladní dopravy ve velké míře na podpoře občanské společnosti.

4.5 Moderní infrastruktura, rozumné stanovování cen a financování

4.5.1 Stejně jako u Evropské sítě mobility je přijetí subjektů na trhu v zásadě potřebné pro optimální používání nástrojů IT, systémů sledování a vyhledávání nákladu a optimalizovaných jízdních plánů a toků dopravy (e-Freight). Toto přijetí je třeba, aby jejich zavádění u TEN-T mělo smysl, a to jak z hlediska dosažení optimálních výsledků, tak z hlediska rentability.

4.5.2 V rámci přístupu spočívajícího v systému dopravních koridorů TEN-T, jímž se realizuje hlavní síť, by se měly vytyčit projekty infrastruktury tak, aby se občané, občanská společnost a příslušné orgány mohli s danými projekty ztotožnit a podílet se na nich. Mělo by to zahrnovat opatření, jako je např. včasné zapojení (již ve fázi plánování), výměna osvědčených postupů v Unii, nejmodernější plánování a metody provádění nebo nepřetržitá transparentní komunikace. V této souvislosti by podpora občanské společnosti rovněž mohla usnadnit vytváření příznivějšího klimatu pro soudržné přeshraniční plánování infrastruktury.

4.5.3 Co se týče financování, otázka partnerství veřejného a soukromého sektoru zůstává v zásadě otázkou financování a bude sama o sobě záviset především na právních a technických stránkách. Nicméně vzhledem k významu, jež má zapojení občanské společnosti do projektů a služeb infrastruktury, v nichž lze využít partnerství veřejného a soukromého sektoru, má občanská společnost legitimní zájem na účasti v přípravě a provádění těchto partnerství.

4.5.4 Stanovování cen a předcházení narušení je v zásadě regulační otázkou. Kontakty s občanskou společností však mohou být užitečné z hlediska šancí na vytvoření klimatu příznivého pro přijetí těchto opatření. Z těchto kontaktů mohou rovněž vzejít informace o případných sociálních problémech vznikajících v důsledku závažných nákladových dopadů v řídicí zalidněných oblastech nebo o kvalitě života ekonomicky či fyzicky zranitelných skupin.

Ke svému přijetí se musí každý systém stanovování cen jevit jako rozumný a spravedlivý. Rovněž zde může být vklad občanské společnosti užitečný.

V Bruselu dne 11. července 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

<u>Oznámení č.</u>	Obsah (pokračování)	Strana
2012/C 299/16	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se v rámci jednotného trhu zjednodušuje převod motorových vozidel registrovaných v jiném členském státě COM(2012) 164 <i>final</i> – 2012/0082 (COD)	89
2012/C 299/17	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o posílení vnitřní solidarity EU v oblasti azylu – Agenda EU pro lepší sdílení odpovědnosti a silnější vzájemnou důvěru COM(2011) 835 <i>final</i>	92
2012/C 299/18	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Iniciativa „Příležitosti pro mladé“ COM(2011) 933 <i>final</i>	97
2012/C 299/19	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se na období 2014 až 2020 zavádí program Spravedlnost COM(2011) 759 <i>final</i> – 2011/0369 (COD)	103
2012/C 299/20	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se jako součást Fondu pro vnitřní bezpečnost zřizuje nástroj pro finanční podporu v oblasti vnějších hranic a víz COM(2011) 750 <i>final</i> – 2011/0365 (COD), návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zřizuje Azylový a migrační fond COM(2011) 751 <i>final</i> – 2011/0366 (COD), návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o obecných ustanoveních ohledně Azylového a migračního fondu a ohledně nástroje pro finanční podporu policejní spolupráce, předcházení trestné činnosti, boje proti trestné činnosti a řešení krizí COM(2011) 752 <i>final</i> – 2011/0367 (COD), návrhu nařízení Evropského Parlamentu a Rady, kterým se jako součást Fondu pro vnitřní bezpečnost zřizuje nástroj pro finanční podporu policejní spolupráce, předcházení trestné činnosti, boje proti trestné činnosti a řešení krizí COM(2011) 753 <i>final</i> – 2011/0368 (COD)	108
2012/C 299/21	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k bílé knize – Agenda pro přiměřené, udržitelné a spolehlivé důchody COM(2012) 55 <i>final</i>	115
2012/C 299/22	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Rady, kterým se na období 2014–2020 zavádí program „Evropa pro občany“ COM(2011) 884 <i>final</i> – 2011/0436 (APP)	122
2012/C 299/23	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o zmrazování a konfiskaci výnosů z trestné činnosti v Evropské unii COM(2012) 85 <i>final</i> – 2012/0036 (COD)	128
2012/C 299/24	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o Evropském námořním a rybářském fondu (zrušující nařízení Rady (ES) č. 1198/2006 a nařízení Rady (ES) č. 861/2006 a nařízení Rady (ES) č. XXX/2011 o integrované námořní politice) COM(2011) 804 <i>final</i> – 2011/0380 (COD)	133
2012/C 299/25	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Propagační a informační opatření na podporu zemědělských produktů: strategie propagace chutí Evropy s vysokou evropskou přidanou hodnotou COM(2012) 148 <i>final</i>	141

<u>Oznámení č.</u>	Obsah (pokračování)	Strana
2012/C 299/26	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 1098/2007 ze dne 18. září 2007, kterým se zavádí dlouhodobý plán pro populace tresky obecné a lov těchto populací COM(2012) 155 <i>final</i> — 2012/0077 (COD)	145
2012/C 299/27	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Vysoce výkonná výpočetní technika: evropská pozice v celosvětovém závodu COM(2012) 45 <i>final</i>	148
2012/C 299/28	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2009/16/ES o státní přístavní inspekci COM(2012) 129 <i>final</i> – 2012/62 (COD) a návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o povinnostech států vlajky prosazovat směrnici Rady 2009/13/ES, kterou se provádí dohoda k Úmluvě o práci na moři z roku 2006 uzavřená Svazem provozovatelů námořních plavidel Evropského společenství (ECSA) a Evropskou federací pracovníků v dopravě (ETF) a kterou se mění směrnice 1999/63/ES COM(2012) 134 <i>final</i> – 2012/65 (COD)	153
2012/C 299/29	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o recyklaci lodí COM(2012) 118 <i>final</i> — 2012/0055 (COD)	158
2012/C 299/30	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Klíčová opatření pro Akt o jednotném trhu II (průzkumné stanovisko)	165
2012/C 299/31	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Bílá kniha o dopravě – jak získat podporu a účast občanské společnosti (průzkumné stanovisko)	170

CENY PŘEDPLATNÉHO NA ROK 2012 (bez DPH, včetně poštovního za obvyklou zásilku)

Úřední věstník EU, řady L + C, pouze tištěné vydání	22 úředních jazyků EU	1 200 EUR ročně
Úřední věstník EU, řady L + C, tištěné vydání + roční DVD	22 úředních jazyků EU	1 310 EUR ročně
Úřední věstník EU, řada L, pouze tištěné vydání	22 úředních jazyků EU	840 EUR ročně
Úřední věstník EU, řady L + C, měsíční DVD (souhrnný)	22 úředních jazyků EU	100 EUR ročně
Dodatek k Úřednímu věstníku (řada S), DVD, jedno vydání týdně	mnohojazyčné: 23 úředních jazyků EU	200 EUR ročně
Úřední věstník EU, řada C – Výběrová řízení	jazyky, kterých se týká výběrové řízení	50 EUR ročně

Předplatné *Úředního věstníku Evropské unie*, který vychází v úředních jazycích Evropské unie, je k dispozici ve 22 jazykových verzích. Zahrnuje řady L (Právní předpisy) a C (Informace a oznámení).

Každá jazyková verze má samostatné předplatné.

V souladu s nařízením Rady (ES) č. 920/2005, zveřejněným v Úředním věstníku L 156 ze dne 18. června 2005, které stanoví, že orgány Evropské unie nejsou dočasně vázány povinností sepsat všechny akty v irštině a zveřejňovat je v tomto jazyce, je Úřední věstník vydávaný v irském jazyce prodáván zvlášť.

Předplatné dodatku k Úřednímu věstníku (řada S – Dodatek k *Úřednímu věstníku Evropské unie*) zahrnuje znění ve všech 23 úředních jazycích na jednom mnohojazyčném DVD.

Předplatné *Úředního věstníku Evropské unie* opravňuje na požádání k obdržení různých příloh Úředního věstníku. Předplatitelé jsou na vydávání příloh upozorňováni prostřednictvím „oznámení čtenářům“ zveřejňovaného v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Prodej a předplatné

Předplatné různých placených periodik, jako například předplatné *Úředního věstníku Evropské unie*, lze získat u našich distributorů. Seznam distributorů se nachází na této internetové adrese:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_cs.htm

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) nabízí přímý a bezplatný přístup k právu Evropské unie. Tyto internetové stránky umožňují nahlížet do *Úředního věstníku Evropské unie* a obsahují rovněž smlouvy, právní předpisy, judikaturu a návrhy právních předpisů.

Více informací o Evropské unii naleznete na adrese: <http://europa.eu>

